ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ԱՊՐԻԼ
1930
1 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1226

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Լէնինէն Մինչեւ Ստալին

«Խորհրդային Հայաստան» Մարտ 2ին հրատարակեց «Պրաւդա»յի մէկ խմբագրականը, «Կոլլեկտիվացման խնդիրներն ազգային փոքրամասնութիւններուն», ուր կը կարդանք հետեւեալ տողերը, առաջինն գլուխէն իսկ.

— «Միութեան անսահման տարածութեան վրայ դեռ կը մնան ցեղական մարզեր, ուր հասարակական տնտեսութիւնը այս տարի չպիտի վերջանայ տակաւին: Ըստ էութեան միայն պիտի սկսի եւ պիտի առնէ իր առաջին լուրջ քայլերը:

Այդ վայրերը նախ եւ առաջ կը հանդիսանան տնտեսութեամբ եւ մշակոյթով յետամնաց հանրապետութիւնները, ինչպէս Ուզբէկստանը, Թուրքմէնստանը, Տաճիկստանը, Ղազախստանը, Կիրգիզիան, Բուրիատ-Մոնկոլիան, Եակուտիան, Տաղստանը եւ Ընդերկովկասի մէջ, մասնաւորապէս *Ազրպէյճան, Աբխազիան, Լեռնային Վրաստանը, Նախիջեւանի հանրապետութիւնը եւ Ադրբէջանի ու Հայաստանի մեծ մասը:*

Այդ հանրապետութիւններուն եւ շրջաններուն մէջ, մենք չենք կրնար ներկայիս առաջադրել համատարած համայնացման և կուլակութեան վերացման խնդիրը»: (Ստորագծումները՝ մեր կողմէ կատարուած են):

Կը թուի թէ կեդրոնին այս ազդարարութիւնը միայն քարգմանուելու սահմանուած է, եւ ոչ թէ վերլուծման ենթարկուելու: Այլապէս, գոնէ Հայաստանի մեծ մասին պիտի խնայուէր այն խելագար եւ քստմնելի արշաւանքը, որուն առաջին լուրերն իսկ սարսուռ կ'ազդեն:

Արդէն իսկ, ամբողջ գիւղեր պարպուեր են, իբրեւ հետեւանք թրքավարի բարբարոսութեանց:

Իր իսկ հայրենիքին մէջ, փախստական է հայ գիւղացին: Մշակը, «բանչպար»ը — ինչպէս կը կոչեն Թուրքէն եւ Թաթարէն փոխ առնելով բառը:

Փախստական է հայ գիւղացին՝ ճիշդ այնպէս ինչպէս երէկ, Թուրքիոյ մէջ, երբ «զապթիյէ»ն եւ «համիտիյէ»ն կ'ենթակային յանկարծ, տուրք հաւաքելու, ահաբեկելու կամ կոտորելու համար:

Այսօր ալ, ինչպէս երէկ, սարերն են ապաստանած տղամարդիկը, իրենց եաին ձգելով կիներ, պառաւներ և մանուկներ:

Թող չխրտչին մեր գոյնզգոյն ազգասէրները,— եթէ մեծ տարբերութիւն չենք տեսներ երէկուան եւ այսօրուան միջեւ:

Տարբեր են միայն անունները: Երէկ՝ փաթիշահին կամ իթթիհատին անունով, այսօր — սարսափեցէ՛ք սրբապղծութենէն — յանուն «սոցիալիզմ»ի: Հետեւանքը՝ ոչնչացում գիւղական տնտեսութեան: Բուն իսկ հայ գիւղին, որ ողնայարն է ժողովուրդին:

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը անշուշտ նոր չիմացաւ թէ կարգ մը շրջաններու հետ, Հայաստանի ալ «մեծ մասը» անյարմար է հասարակական տնտեսութեան:

Ստալինէն շատ առաջ, դեռ 1921ին, փետրուարեան պոռթկումին վրայ, Լէնինի մասնաւոր նամակով մը կը յանձնարարէր Հայաստանի ընկերներուն՝ Ռուսաստանի մէջ կատարուած փորձերը չկրկնել Հայաստանի մէջ: «Հայաստանը գիւղատնտեսական երկիր է»:

Լէնինի դիւանագիտութի՞ւն կը խաղար, թէ կոպիտ իրականութիւնը կը յանձնէր երեւանի սոփեստիկներուն ուշադրութեան:

Անշուշտ վերջինը: Հակայեղափոխականներուն միայն կը պակսէ կասկածիլ դիւանագիտութենէ...

Արդ, ահաւասիկ նոյն զգուշութիւնը կը պատուիրէ «Պրաւդա»ն, այս անգամ Ստալինի բերնով: Եւ նմանօրինակ առիթով մը:

Եթէ Լէնին, կատարուած փորձէն խրատուելով, տնտեսական նոր քաղաքականութիւնը հաստատեց, ահա Ստալին միւնոյն ճամբան կը բռնէ հասարակական տնտեսութեան, համատարած «կոլեկտիվացման ֆրոնտուժ»:

Իսկ, երկու պարագաներուն մէջ ալ, թէ Լէնինը եւ թէ Ստալինը չեն քաշուիր խորտուբորիչ Միութեան զանազան երկրամասերուն եւ շրջաններուն միջեւ: Զանազանել տնտեսութեամբ եւ մշակոյթով յառաջադէմն ու յետամնացը, մատնանշել միջավայրն ու տեղական պայմանները:

Մեր թերուս, թերխաշ լուսաւորիչներն են, միայն, որ ազանձանը լսած-չլսած, կը քշեն ձին քառասմբակ եւ փրփրեցնել: Մեծ մասով աւերակ, ամէն պարագայի մէջ հազիւ ծաղկած գիւղական տնտեսութեան մը ածուներուն վրայ: Եւ չի պակսիր մէկ մարդ, որ քաշէ ձիուն սանձը, եւ հարցնէ,— Մեր այսպէս, ա՛յ խելագարներ...

Կեդրոնն է միայն, որ խելքի պիտի կանչէ, փարսախներով հեռուէն, երբ չարիքը գործուած է արդէն:

Զարիքին զանազան երեսները կը տեսնեն կեդրոնին մէջէ: Կրնէ վերագնահատումներ, ետ-առաջ շարժումներ կը կատարեն:

Մեր մէջ է միայն, որ մարդիկ այք ու ականջ կապած, «Ազիապտոյտ» պարեր կը սարքեն պարող տէրվիշներու պէս, յանուն սոցիալիզմի՛: Իրականին մէջ՝ յանուն «քէլլէկէօղուճեան»:

Եւ տէրվիշը միայն իր անձին վնաս կուտայ: Մինչդեռ փախուկները...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» լրագիրը կը գրէ «Դառն ճշմարտութիւն մը» խորագրին տակ.—

— «Կառավարական շրջանակներու մէջ, փոխառութիւն կնքելու հաւանականութիւնը երբեք խնդրոյ առարկայ չըլլար: Նոյն իսկ այս տեսակ փափաք մը եւ մաղթանք մը չինշմարուիր: Այնպէս որ, փոխառութեան մասին շրջան ընող զրոյցները մարդ կը գարմանայ թէ ո՛ւրկէ կը բխին: Շակառակ մեր կրած դառն փորձառութիւններուն եւ մեր ներկայ անձկութիւններուն, երբեք տրամաբանական չէ նոր բեռի մը տակ մտնելու յանձնառու ըլլալ:

Թուրք ազգը խաղաղութեան յոյսը ստիպուած է իր ուժերուն սեփականացնել: Մօտաւոր անցեալի մը փորձառութեան պարտադրութիւնն է ասիկա: Ահա այս է գաղտնիքը որ ընդհ. պատերազմի աւերէն յետոյ, ամբողջ երեք տարի առանց արտաքին օժանդակութեան, նոր պատերազմի մը մտաւ եւ փայլուն վախճանի մը հասնելու իրաշքը գործեց: Նոյն պայքարին երկրորդ Թատերաբեմը կը կազմէ միայն եւմտական եւ տնտեսական կեանքը: Այս մարզին մէջ ալ չենք կրնար դուրսէն գալիք օգնութեան վրայ յոյս դնել:

Ժողովուրդին ծոցէն ծնունդ պէտք է առնէ նոր կեանքի մը յոյսը: Երբ անիկա կը պակսի, ո՛չ մէկ արժէք կը ներկայացնեն փոխ առնուած միլիոնները եւ ո՛չ ալ տնտեսական ո եւ է հաստկացողութիւն: Ցամ. պետութիւնն ալ քանիցս այս տեսակ կէս միջոցներով փորձած է դուրս գալ դժուարութիւններէ, բայց ամէն անգամուն ալ նոր ադէտներու մէջ գլորած է:

Այսօրուան անձկութենէն դուրս գալու համար, վաղուան դժուարութիւններու հանդուրժել, ըլլայ անհատներու, ըլլայ ազգերու համար նախնականութեան որոշ մէկ ապացոյցն է:

Երկրի մը տնտեսական բարգաւաճումը երկար եւ հաւաքական ջանքի մը արդիւնքն է: Ասկէ դուրս փնտռուած առատութեան պայմանները առժամեայ եւ արուեստական միջոցներ են:

Պէտք է խոստովանիլ որ Թուրք ազգը առանձին մնացած օրէն ի վեր անփորձութեան եւ անձարակութեան շրջան մը կը բոլորէ, տնտեսական եւ արտադրական մարզին մէջ: Ձիշդ է որ չենք կրնար պնդել թէ կառավարութիւնը իր օրէնքներովեւ օրկաններով մշտ դրական առաջնորդի մը դերը կատարած է անոր հանդէպ: Որովհետեւ, պետական վարիչներն ալ անձամբ պէտք ունին բաւական փորձառութեան, իրականութեան հասնելու համար: կառավարութիւն մը գիտէ միայն տնտեսական զարգացման խոչընդոտները մէջտեղէն վերցնել, արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող գործունէութիւնը կանոնաւորել եւ քաջալերել եւ վերջապէս մշակել հանրային անհրաժեշտութիւն ունեցող օրէնքներ: Ապա թէ ոչ, կառավարութիւնները չեն կրնար Մովսէսի նման ժայռէն ջուր հոսեցնել իրենց ազգերուն համար:»

ՏԷՕՐԹ ԵՕԼԻ Նարինջի պարտէզներուն մէջ փոխանցիկ հիւանդութիւն մը առաջ եկած ըլլալով, նարինջները փճանալու վտանգին տակ կը գտնուին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հունգարիա, Թուրքիա եւ Թուրանիա

Թուրք թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան Հունգարիոյ արտաքին նախարար Վալքոյի Լինկիւրի այցելութեան: Նախարարը թէվֆիք Րիւշտի պէյի հետ տեսակցելէ եւ հացկերոյթներու արժանանալէ յետոյ մեկնեցաւ դէպի իր երկիրը: Թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչներ ընկերացան իրեն՝ մինչեւ սահմանագլուխ:

Անատոլուի գործակալութեան ըրած մէկ յայտարարութեան մէջ. Վալքօ կը շեշտէ թէ երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները ջիմնուած են ցեղային եղբայրութեան վրայ: Այսինքն թէ երկուքն ալ Թուրանական ցեղին կը պատկանին:

∴ Հունգար նախարարը Սոֆիայէն անցած ատեն երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոֆի հետ, որ կայարանին մէջ կը սպասէր անոր: Սոֆիայի մամուլը այս առթիւ կը գրէ թէ մօտ օրէն համաձայնագիր մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ, Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ, երեքն ալ «Թուրանական ցեղէ»:

Երկի ծրագիրը վաւերացուած

Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, երեսփ. ժողովը ջախջախիչ մեծամասնութեամբ (38ի դէմ 527) վաւերացուց երկնկի ծրագիրը: Ընկերվարականներն ու արմատական-ընկերվարականները հակառակ կառավարութեան հանդէպ իրենց ընդդիմադիրի դիրքին, վաւերացման ի նպաստ քուէարկեցին:

Աջակցականները Թուրքիկներ բաժնեցին ամէն կողմ, հրաւիրելով ժողովուրդը, որ հակառակի երկնկի ծրագրին վաւերացման: «Եթէ վաւերացնենք, երկու ամիսէն պիտի ստիպուինք պարպել Մայանն ու Հռենոսը, մինչդեռ վերապրլի դաշնագիրը իրաւունք կուտայ մեզի պահել զանոնք մինչեւ 1935, եւ մեր հիւսիս-արեւելեան սահմաններն ալ հինգ տարիէն միայն պիտի ամրացուին»:

Գերմանիոյ նոր դահլիճը

Նախագահ Հինտէնպուրկ ընդունեց վարչապետ Պրիւնինկը, որ անոր ներկայացուց նոր դահլիճին անդամները: Տոքթ. Քուրթիուս կը մնայ արտաքին նախարար, ներքին նախարար անուանուեցաւ նախկին վարչապետ Վիրթ: Բոլոր նախարարներն ալ քաղքենի-պահպանողական խմբակցութեանց կը պատկանին: Մեծամասնութիւն ունենալու համար, նոր դահլիճը պէտք է կոթնի ազգայնական Հուկենպէրկի խմբակցութեան վրայ: Ընկերվարականներն ու համայնավարները բուռն պայքար պիտի մղեն նոր դահլիճին դէմ:

Նոր դահլիճը այսօր պիտի ներկայանայ խորհրդարանին առջեւ, ուր վարչապետ Պրիւնինկ պիտի կարդայ նախարարական յայտարարութիւնը: Այս վերջինին խմբագրութիւնը բաւական դժուարութեանց բախեցաւ, որովհետեւ կարելի չէր արտաքին քաղաքականութեան մասին դահլիճի անդամներուն տեսակէտները միացնել մէկ կէտի վրայ: Քուրթիուս եւ Վիրթ կուսակից են երկնկի ծրագրին, մինչ ուրիշ նախարարներ՝ Շիլէ եւ Թրէվիրանուս կատաղի հակառակորդներ են ատոր: Այս պատճառով ալ նախարարական յայտարարութիւնը լուրթեամբ պիտի անցնի արտաքին քաղաքականութեան վրայէն եւ պիտի խօսի միայն ներքին քաղաքականութեան մասին:

Կը կարծուի թէ այս դահլիճը շատ կեանք չպիտի ունենայ: Ու եթէ խորհրդարանին հետ առաջին շփման մէջ տապալի, այն ատեն դարձեալ պիտի բացուի տագնապը, որ այս անգամ կրնայ շաբաթներ տեւել:

Կ'ըսուի նաեւ թէ նախագահ Հինտէնպուրկ գործադրելով Սահմանադրութեան իրեն տուած իրաւունքները, կամ պիտի լուծէ Ռայխսթակը եւ կամ լայն իրաւասութիւններ պիտի տայ նոր վարչապետին, համաձայն Վայմարի Սահմանադրութեան 48րդ յօդուածին:

Մոսկուայի պատասխանը պապին

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Րիկայէն.—

Պատերազմական փոխ-գործավար եւ «Օսոավիաքիմ»ի (Օդանաւորդութեան եւ քիմիական պատերազմական նիւթերու ընկերութիւն) փոխ-նախագահ Ունշլիխթ կազմած է հիմնադրամ մը, «Մեր պատասխանը պապին» անունին տակ, փոխադարձելու համար Ռուսիոյ կրօնական հալածանքներուն առթիւ արտասահմանի մէջ կատարուած ցոյցերուն: Բոլոր արհեստակցական միութիւնները, համայնավար կուսակցութիւնը եւ «Օսոավիաքիմ»ը պիտի օժանդակեն այդ հիմնադրամին:

Ունշլիխթ հեռագիրներ ղրկած է բոլոր ճիւղերուն բացատրելով որ այդ հիմնադրամը պիտի գործածուի «մասնաւորապէս պատրաստելու քիմիական պատերազմական նիւթեր՝ օդանաւերու համար» ու շեշտելով որ անհրաժեշտ է պատրաստուիլ պատերազմի վտանգին դէմ՝ ուժ ստալով «Ավիաքիմ»ին:

Գործադուլ Յունաստանի մէջ

Սելանիկէն «Իւմանիթէ»ի կը հեռագրեն թէ տասը օրէ ի վեր գործադուլ հռչակած են բ. տեսակի ծխախոտի 1400 բանուորներ: Իրբեւ համերաշխութեան ցոյց, Յունաստանի ծխախոտի դաշնակցութիւնը ընդհանուր գործադուլի կարգախօս

(Ուրիշ դարձնակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՍԼԱՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԾՆԻ

Գրած էինք թէ անցեալ Բամազանին Պոլսոյ մզկիթները տարօրինակ կերպով լեցուած էին հազարաւոր հաւատացեալ իսլամներով: Օպզբվբրի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ թէ ասիկա ցոյց կուտայ կրօնական վերածնութիւն մը Թուրքիոյ մէջ: 1925ին, կ'ըսէ, հարիւրաւոր թէքքէներ փակուեցան եւ ամբողջ երկրին մէջ մեծ անտարբերութիւն տիրեց, ոչ ոք ծոմ կը պահէր Բամազանին եւ զբօսաշրջիկներէն զատ մարդ չէր երթար մզկիթները: Փակուեցան նաեւ այն մզկիթները որոնք պատմական արժէք մը չէին ներկայացներ:

Վերջին ամիսներու ընթացքին, Պոլսոյ եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ մեծ թիւով գաղտնի աղանդներ կազմուած են: Հրապարակ եկած են նաեւ Պէհայականները: Այս աղանդները արգիլուեցան ուտիկանութեան կողմէ, որ բանտարկեց անոնց վարիչները: Այս շարժումը ակներեւ հակազդեցութիւնն է բարոյականի թուլնալուն, իբրեւ հետեւանք պատերազմին:

ԽՕՍՈՒՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՊՈԼՍՈՅՄԷՋ

«Օպզբվբր»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ.— Խօսուն շարժանկարի ներածումը անգործութեան դատապարտած է մեծ թիւով երաժիշտներ: Ասոնցմէ շատեր սովոր էին իրենց օրապահիկը շահիլ՝ սինեմաներու մէջ նուագելով:

Շարժանկարի ազգային ճարտարուստ մը չկայ հոս, սակայն ամբողջ աշխարհի արտադրութիւնները կը ներկայացուին անոնց ստեղծագործութենէն շատ չանցած: Սինեմաներէն շատեր խիստ ընդարձակ են եւ արդիական կազմածներով օժտուած. ռուսական լաւ նուագախումբեր զասական եւ ռուսական երաժշտութիւններ կը նուագեն հոն:

Այս տարի գլխաւոր սինեմաները մտցուցին նաեւ խօսուն շարժանկարներ ամէն լեզուով— անգլիերէն, ֆրանսերէն եւ գերմաներէն,— պզտիկ տուներն ալ անոնց օրինակին կը հետեւին: Ուստի այն երաժիշտները որ գործ չեն կրնար գտնել կը մեկնին Պոլսէն: Շատեր կ'երթան Աթէնք, ուր կ'ըսուի թէ նուագախումբերը ի պատուի են պանդոկներու եւ ճաշարաններու մէջ:

ԱՐեւ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԱՐԶՊԱՆԸ

Արեւելեան նահանգներու մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյ, զինուորականխորհրդական գատրի փաշայի եւ պաշտօնատարներու հետ Սղերդ մեկնած է:

ԼԻՃԻՆ ՄԷՋ ԸՆԿԼՄԱԾ

Պելկրատէն կը հաղորդեն որ եուկոսլաւ սպայ մը, կորիցայի յոյն ֆիւզատոսը եւ կինը, չեխոսլովաք ֆիւզատոսին կինը եւ ուրիշ քանի մը հոգի կիրակի օր խեղդուած են Օխրիտայի լիճին մէջ: Շոգեմակոյկը որուն մէջ նստած էին Օխրիտա երթալու համար, շրջած էր լիճին մէջտեղը:

∴ Նոր տեղեկութեանց համաձայն, երբ շոգեմակոյկը լիճին մէջտեղը հասաւ, շարժանիւը խանգարուեցաւ: Այդ միջոցին ծագեցաւ սաստիկ փոթորիկ մը, եւ առաջ եկաւ ընդհանուր խուճապ, որու ընթացքին լիճին մէջ նետուեցան 15 ձամբորդներու կէսէն աւելին: Չոհերուն մէջ են նաեւ գնդապետ փրոֆիչ, յոյն բժիշկ եւ մը նշանաւոր, Օխրիտայի փոխ-կառավարիչը եւ նաւազ մը: Միւսները ազատուած են:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

(ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ «ՅԱՐԱՁԱԿ»)

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀՐԱՆՏ ՏՈՆՈՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

ՄԱՐՏԻՆ ԱՂԱԼԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ

ՎԱՀԱՆ ՔԵՐԲԱԼՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

ԱՐԱՄ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

ՍԵՐԳԵՅ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ

ՍԱՄՎԵԼ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

ՆԱԳԱՎՈՒՑ ՎԱՎԴՈՅԱՆԸ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Մեր հասարակութեան մէջ ամենատարածուած հիւանդութիւններէն մէկն է նախանձը։ Ան ոչ միայն ամենահին, այլեւ ամենաանողոքելի հիւանդութիւնն է։ Ան կը տիրապետէ մարդկային հոգիին, կը տիրանայ անոր ամբողջ էութեան, կը դարձնէ զայն իր ստրուկը։ Նախանձը կ՚ապականէ մարդուն ամբողջ էութիւնը, կը թունաւորէ անոր մտածումները, կը խեղդէ անոր սիրտը, կը մթագնեցնէ անոր միտքը։ Նախանձը կ՚ապականէ մարդուն ամբողջ էութիւնը, կը թունաւորէ անոր մտածումները, կը խեղդէ անոր սիրտը, կը մթագնեցնէ անոր միտքը։

Նախանձոտ մարդը միշտ կը տառապի։ Ան կը տառապի ուրիշներուն յաջողութիւններէն, ուրիշներուն երջանկութենէն, ուրիշներուն ունեցածէն։ Ան կը տառապի ամէն բանէ, որ ինք չունի, ամէն բանէ, որ ինք չի կրնար ունենալ։ Ան կը տառապի ամէն բանէ, որ ինք չունի, ամէն բանէ, որ ինք չի կրնար ունենալ։

Նախանձոտ մարդը միշտ կը տառապի։ Ան կը տառապի ուրիշներուն յաջողութիւններէն, ուրիշներուն երջանկութենէն, ուրիշներուն ունեցածէն

հրատարակեց։ Բոլշեւիկեան Թերթը կ'ըսէ թէ ժամանակէ մը ի վեր ծխախոտի գործաւորները պետութեան եւ գործարանատէրերու յարձակողականին ենթարկուած են։ Ընթժամեայ աշխատանքը գրեթէ գոյութիւն չունի։ Արհեստակցական միութիւնները արգիլուած են։ Գործարանէն ներս կամ դուրս ամէն հաւաքոյթ արգիլուած է։ Նոյնպէս թոյլ չեն տար որ սէնտիկանները անդադարձաբար գանձեն բանուորներէն։ «Թոնկա»ի (սիկարէթ պատրաստելու գործիք) ընդհանրացումը եւ հատով վճարուելու դրութիւնը գործազրկութեան պատճառ կը դառնան։

Ծխախոտի դաշնակցութիւնը կը պահանջէ՝ 1. Օրինապէս ճանչնալ սէնտիկանները։ 2. Ետ առնել Սելանիկի Աշխատանքի Սակարանն ու դաշնակցութիւնը լուծելու ծրագիրը։ 3. Գործելու ազատութիւն տալ բանուորական բոլոր կազմակերպութեանց՝ համաձայնաւար կուսակցութեան, բանուորական Օգնութեան ևլն.։ 4. Ջնջել Պետութեան պաշտպանութեան օրէնքը. 5. Գործազուրկներու նպաստ բաշխելու դրութիւնը փոխել. 6. Օրական եօթը ժամ աշխատցնել. 7. Գործազուրկներուն գործ կամ ամբողջ օրական տալ՝ 8. Եղբայրակցութիւն բանակին հետ։

«Իւմանիթէ» այս առթիւ կը յիշէ թէ անցեալ ամառուընէ ի վեր գործազուրկները քանիցս ցոյցեր կատարեցին Քաւալայի, Քսանթիի եւ ուրիշ ճարտարարուեստական կեդրոններու մէջ։ Անցեալ ամիս Սելանիկի մէջ ծխախոտի քանի մը հազար բանուորներ աշխատանքը դադրեցուցին՝ բողոքելու համար իրենց անգործ ընկերներուն հանդէպ ոստիկանութեան գործ դրած խստութեանց դէմ։ Հեծելազօրքը երեք անգամ փորձած է արգիլել այս առթիւ կատարուած ցոյցերը։ Ցուցարարները քարերով պատասխանեցին ոստիկանութեան, որ 17 հոգի ձերբակալեց։

Կանտի կը շարունակէ խաղալ

Պոմպէյէն կը հեռագրեն.—

Կանտի հիմա կը գտնուի Սուրաթի շրջանին մէջ։ Շաբաթուան առաջին օրերուն՝ ինք եւ ընկերները պիտի չկանան խանդավառ շարժում մը առաջ բերել «Ընկերային Շաբաթ»ին համար որ պիտի բացուի ապրիլ 6ին կիրակի օր։

Կանտի յայտարարած է թէ Սուրաթ ըլլալով սիրական շրջանը իր տեղապահին՝ վալլապհալ Փաթէլի որ վերջերս ձերբակալուեցաւ, յոյս ունէր թէ բոլոր գիւղապետները եւ գանձային պաշտօնեաները հրաժարական պիտի տան։ Իր այս յոյսը չիրականացաւ։ Ցարդ հրաժարած են միայն մէկ գանձապահ եւ 74 գիւղապետ։ Այս վերջիններէն մաս մը ետ առած է իր հրաժարականը, ուրիշներ յայտնած են թէ սպառնալիքի տակ հրաժարած են։

Կալկաթայի քաղաքապետը ազատ արձակուեցաւ։ Միւս կողմէ ձերբակալուեցաւ ազդեցիկ իսլամ պետ մը Փիր Փակաո Սահիպ։

Ընկերվարական եւ հաւասարաւար դէմ դէմի

Ընկերվարական կուսակցութիւնը եւ Աշխատանքի Ընդհանուր Դաշնակցութիւնը զինաթափութեան մասին կազմակերպած էին հրապարակային հաւաքոյթ մը, որ տեղի պիտի ունենար կիրակի օր Լանսի մէջ (Փա-տը-Քալէ)։ Պիտի խօսէին Փօլ-Պոնքուր, Ժուհօ և Պիւիսոն։ Շուրջ 15,000 հանդիսականներ պատասխանած էին հրաւէրին։ Կազմուեցաւ թափօր մը, որուն առջեւէն կ'երթային 400 կարմիր դրօշակներ եւ բանուորական նուագախումբեր։ Գլխաւոր փողոցները շրջելէ վերջ, թափօրը կ'ուղղուէր դէպի հաւաքավայրը, երբ 500ի չափ համախոհներ, որոնք նախապէս ծրագրած էին խանգարել այս ընկերվարական ցոյցը, խառնուեցան թափօրին եւ սկսան սուլիչները հնչեցնել։

Ընդհանուր խառնաշփոթութիւն առաջ եկաւ։ Գաւազաններ սկսան ճօճիլ օդին մէջ։ Ոստիկաններ միջամտեցին։ Սրահին մօտեցած ատեն, համաձայնավարները զատուեցան թափօրէն եւ կտրուկ ճամբով մը գացին դէպի սրահ՝ զայն գրաւելու նպատակով։ Սակայն դուռը գոցուած էր։ Երբ թափօրը հոն հասաւ, համաձայնավարները ընդհանուր յարձակողականի սկսան, կդմիններ եւ խճաքարեր նետեցին բազմութեան վրայ՝ վիրաւորելով 25 հոգի։

Ձերբակալներ ալ պարպուեցան։ Երկու հոգի գնդակներէն ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Ոստիկանները գնդակ պարպեցին օդին մէջ՝ վախցնելու համար ամբոխը։

Մեծ դժուարութեամբ վերահաստատուեցաւ կարգը և ընկերվարականները սրահ մտնելով, խաղաղութեամբ կատարեցին բանախօսութիւնը։

Հակաբողշեւիկ շարժում

Պերլինի ռուսերէն «Ռուլ» թերթը կը գրէ թէ Մոսկուայի շրջանի զարծարաններուն մէջ բաժնուած են մեծ թիւով թռուցիկներ, որոնք կը պահանջեն՝ կրօնքի եւ մամուլի ազատութիւն, դադարեցում առանց դատի գնդակահարութիւններու եւ հանրաքուէ՝ բոլոր ընտրութեանց համար։

Օտեսայի պաշտօնեաները չնորհազուրկ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Օտեսայի խորհրդային իշխանութիւնը պաշտօնանկ բրած է տասնըմէկ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Անոնք քաղաքը կառավարած էին այնպիսի ձեւով, որ գուղացիները բացարձակապէս կը մերժէին իրենց ապրանքները ծախելու տանիլ շուկաները։ Զորս պաշտօնատարներ դատի կանչուեցան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Տիկին ՄԱՐԹ ՀԱՆՕ ազատ արձակուեցաւ 800,000 ֆր. երաշխաւորութիւնով։ Թերթերը կը հարցնեն թէ ո՞վ պիտի վճարէ այս գումարը։

Սելանիկի մէջ հրդեհէ մը 22 խանութներ այրեցան։ Կորուստ կը հաշուուի հինգ միլիոն տրախմի։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ Սկաուտներու ծնողքներու կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Victor Hugoի սրահներուն մէջ

Հայերու ուշադրութեան

ALHAMBRA CINEMA

22 BLD. DE LA VILLETTE, *Մէթրօ՝* BELLEVILLE

Մարտ 28էն Ապրիլ 3

կը ներկայացուի՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿ *ֆիլմը եւ ՓԱՐԻԶԻ ՈՐԲԵՐԸ*

Ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2ին եւ իրիկուններ 8ին

Տոմսերը կարելի է ստանալ նախօրօք։ Գիները սովորական են

Հ. Ց. Դ. ԴՊՐՈՑ

17րդ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այսօր երեքշաբթի 60 Rue des Ecoles, Chope Parisienne։

Ա. ժամ 9—10՝ Մեր քաղաքական դիրքը Ա. ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ։

Բ. ժամ 10—11՝ Հ. Յ. Դ. պատմութիւն Կ. ՄԱՄՈՒՆԻ։

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Սէն Միշէլի քրիստափոր խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանի վերնայարկը։ Ստիպողական ներկայութիւն։ Օրակարգ՝ Ա. ընթացիկ հարցեր, Բ. Հ. Յ. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւն, Ներածութիւն ընկ. Լ. Մօգեանի կողմէ։

Դ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի վրէժ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Իսի-լէ-Մուլինօ, Յ. Ար.— 35։
Պոլէն, Գործ.— 300։
Փոն թ'Իւսէլ, Մ. Գ.— 100։
Վիէն՝ Ն. Խ.— 50։ Վճարած էք մինչեւ 14 յունիս 1930։
Սէթիֆ, Ն. Է.— 140։
Աթէնք, գործ.— 124։
Ռիորժ, Մ. Թ.— 35։
Մաս թիպէր, Տ. Տ.— 15։
Մարսէյլ, Գործ.— 836։
Տէսին, Դաժ.— 10։
Մարսէյլ, Գ. Թ.— 30։
Պէլֆոռ, Գ. Ռ.— 35։
Շաս, Պ. Ա.— 25։
Մարսէյլ, Ա. Մ.— 20։
Սուրապայա։ Գ. Յ. Յ.— 10 անգլ.։ Սկսանք ղրկել նոր բաժանորդներուն։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անիէռ-Պուա-Քոլոնպի Ջ.Ե.Ո. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՎՐԻՊԱԿ.— Լա Սիոթայի հանգանակութեան ցանկին մէջ (ցուցաք թիւ 1215) Մ. Ծատուրեան 60 ֆր. պէտք է ըլլայ Մ. Նաթուրեան։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը զբաղէր հագուստի վաճառականութեամբ։ Կը քնակէր եէնի Քահիլէ։ Իմացնել Պ. Գէորգ Թաքքէեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France։

— Կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը զբաղէր հագուստի վաճառականութեամբ։ Կը քնակէր եէնի Քահիլէ։ Իմացնել Պ. Գէորգ Թաքքէեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France։

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Ջոնկուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս։ Կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ։ Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France։ Լուր տուողին նուէր։

— Յովհաննէս Վահանեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մուշի խաշխալտաղ գիւղացի Ագատ Վահանեան, որ 1915ի տարագրութեան միջոցին յանձնուած է իրենց գիւղացի քիւրտ Ալի պէյի։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գըտնուի Ամերիկա։ Իմացնել Hovannes Hovannessianի, 14 Rue Wilson, Décines, (Isère). France.

Լուր տուողին մէկ տարեկան «ցուցաք» եւ 200 ֆրանք նուէր։

Կը խնդրուի «Հայրենիք» օրաթերթէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Թոմարզացի Մարտիրոս Տանաճեան։ Գրել իր աներձագին Խաչատուր Գօչունեանի, Suares No. 1372, Narakos, Buenos Aires, Argentine.

— Կը փնտռուի Ռոտոսթոցի Դրիգոր Թիւլպէնտճեան (29 տարեկան), հօր անուն՝ Խաչիկ, մօր անուն՝ Նազիկ։ Իմացուած է որ ներկայիս Փարիզի շրջակաները Champagne գիւղը բժշկի մը քովինքնաշարժիվարիչ է։ Իմացնել՝ իր մօրաքրոջ Տիկ. Elisabeth Biodjékianի, Quartier Foutlozier, Valence, (Drôme).

— Կը փնտռուի Եողկատցի Մեքսատ Իսպիրեան (ուսուցիչ) որ փաստաբան եղած է Էնկիւրիի մէջ։ Կը կարծուի թէ Պոլիս մեկնած է իր փեսին. Դէորգի մօտ։ Իմացնել՝ իր եղբօրորդւոյն Կարապետ Իսպիրեանի C/o Usine Naëf frères à Saillans, Drôme, France.

Կը խնդրուի Պոլսահայ եւ եգիպտահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Ծարանսական բանակի կամաւորներէն Յակոբ Դրիգորեան (բուն անունը Յակոբ Նազարեան) որ 1928ին Փարիզէն մեկնած է գաւառ։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝ իր մօր Տիկ. Սրբուհի Նազարեանի, 16 Rue Blanqui, Paris (13e)։ Ճշգրիտ լուր տուողին նուէր։

— Կը փնտռուի Օր. Ագապի Պօշնակեան որ 1926ին Յունաստանէն փոխադրուած է Ծրանսա, իր վերջին հասցէն էր՝ Chez Mr. Beylerian, Joyeuse, Ardèche։ Այժմ իրմէ լուր չկայ։ Իմացնել՝ Սահակ Պօշնակեանի, Fontafi par Genouillac, No. 19, (Charente)։

— Յարութիւն Պուռնազեան կը փնտռէ իր եղբայրները Յովհաննէս եւ Գեղամ Պուռնազեաններ, որոնք Շ. Գարահիսարի ապստամբութենէն յետոյ աքսորուած են իրենց մօր հետ։ Այժմ պիտի ըլլան 18 եւ 20 տարու։ Իմացնել «Յառաջ»ի ճշգրիտ տեղեկութիւն տուողին նուէր։

— Կը փնտռուին Մարզուանցի Միհրան Ղուկասեան եւ Քերովբէ Քէլապաշեան որոնք 1923—25 թուականին գտնուած են Gardanne, Roanne, Marseille եւ շրջակաները։ Իմացնել՝ Vahram Djermakianի, Légion Etrangère, 7e Compagnie à Saida (Algérie)։

—Կը փնտռուին Գարապօղազցի Հմայեակ Ձէօվէրտեան, 20 տարեկան, հօր անուն՝ Խնկո, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրութեան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին. Ենոփիա, Միւշկիւնազ, Դեդխի Ձէօմէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թէլ Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), հօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Անիկ. կաթնուկ, հօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Շալաճ։ Իմացնել Աղապապ Պարսամեանի, 32 Jules-Gevelot, Issy-les Moulineaux, Seine, France.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

Կը փնտռուի նաեւ Նազլու Պարսամեան եւ իր երեք զաւակները, Ռուբէն, Ալեքսան, Սիմէ որոնք Արաբկիրի շրջանէն մէջ առեւանգուած են Քրդերու կողմանէ։ Իմացնել՝ Ազգ. Պարսամեանի վերի հասցէին։

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

«ԴՐՕՇԱԿ»Ի ՀԱՒԱՔՈՒՄԸ

1925 (վեց ամսուան, կը սին միայն No. 1եւ2)։ 1926 րեկան, կը պակսի միայն 1927, 1928, 1929 ամբողջ լրիւ, Իւրաքանչիւր տարի ֆրանք։ (Թղթատարական սակով երկիրներու համար տոլար)։ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՄԱՒՐ

Դիմել նամակով.— L. Tasian, 71 Ave. Kléber, Paris

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆ

Շաքագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS
Téléphone-Trudaine 92-

Կ'ուզուի *ֆրանսերէն ցաղգործածութ մը գործ նորոգելու համար։ Պ. Ն. Սիլիճեանի 13 Rue sel, Փարիզ (18)։*

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. M

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒՀ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Մ եւ նոր մեթոտով գաբմանում եւ կանանց մօրթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանկոֆրամ.) եւ վարիսի։ Մասն. ռաթուաու։ Ընդամիա եւ արուհրդակցութ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12.*

IMPRIMERIE - MASSIS - ED
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHA

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins, Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները՝ լաւ եւ ածան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՀԱՍԱՔ ՄԸ ՀԻՒԱՆԴԱՑԱ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-6

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Columbia Phonos & Disques

ՀԱՍԱԾ ԵՆ,

1930ի

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՄԱՐՏ 15ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԼԱԻ ՓՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, թրամ. 26*

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅ «ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ» ԽՈՒՄԲԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԾԱՆՕԹ ԴԵՐԱՍԱՆ Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

Փարիզի արուարձաններուն մէջ կը ներկայացնէ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ ՈՒՐԱԽ ՕՐԷՐԷԹ 4 ԱՐԱՐ

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւիշ ԺՕՐԺի։ Գ. արարին Տիկ. Մ. Սուրաբեան կ'երգէ «Աչեր սեւորակ» և կը պարէ կովկասեան պարեր։

ՊՈՒԱ ՔՕԼՕՆՊԻ ՄԷՋ
5 ապրիլ շբ. գիշեր ժամը 8.15ին
Salle Municipale ի մէջ
Rue des Halles

ՓՈՒԹԱՑԷՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
6 ապրիլ կիր. գիշեր ժամը 8.15 ին
Salle des Fêtes ի մէջ

ԾԱՆՕԹ.— Տարօրինակներուն գինները մատչելի են։ Փնտռեցէ՛ք տեղւոյն վրայ, բոլոր հայկական սրճարաններէն եւ ճաշարաններէն, իսկ ներկայացման օրը՝ թատրոնին դուռը։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
2
ԱՊՐԻԼ
1930
2 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1227 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻԱՐ ԵՆ ԳՏԵՐ...

Ուրիշները ո՛րքան գիտակցութեամբ ու եռանդով կը հե-ին Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայկական կեանքին, մենք նոյն-ն անտարբերութեամբ կը լսենք ու կ՛անցնինք։

Արաբական թերթերը արիւն կը պղտորեն պարբերաբար, ական Տուն»եր շինելով։ Մինչեւ իսկ մէկ միլիոն հայ թական տեղաւորելով Սուրիոյ մէջ... Որո՞ւ հոգ,— կը կար-ք ու կը մոռնանք։

Դպրոց կ՛ուզեն, օգնութիւն կը խնդրեն հագիւ տեղաւոր-ած գաղթականներ։կամ կը փակուին եղած դպրոցները (Տրի-ոլ։— Ժամանակ չունինք լալկան կանչեր մտիկ ընելու։

Զանազան յարանուանութիւններ եւ աղանդներ զօրա-ւ հրատարակած են, կարելի եղածին չափ շատ Հայեր «փր-ւ համար»։— Ինչո՞ւս պէտք, եղբայր։ կեցցէ՛ անձն իմ...

Եւ ահաւասիկ 120,000նոց համրանք մը ձգուած իր բախ-, տարուբեր օրուան հովերէն։ Պատրաստ աւար՝ առաուն ձնելիս արշինցող բախտախնդիրին համար։

Սուրիոյ մեր թղթակիցները ամէն նամակի մէջ կը յիշեն անական աղանդներու մարդորսական ձեռնարկները, կը նկա-ագրեն յառաջ եկած բարոյական աւերը ու դարման կը յուսան-ընդէն, որ ուրիշ տեսակ չարիք մըն է իր ներկայ վիճակին մէջ։

Բայց գոյգոյն աղանդներէն առաջ, կան երկու ծանօթ ութիւններ, երկու խաղող ուժեր, որոնք մրցումի-ած են իրարու հետ, անդրանկութեան իրաւունքը ապահովե-համար։

Արդարեւ, Սուրիան ցանկալի շահաստան մը դարձեր է հոմէական եւ հայ բողոքական միսիոնարներուն համար, նք ուրիշ հոգ չունին, եթէ ոչ «ուղիղ ճամբան առաջնոր-հայ քրիստոնեաները»։

Աչքի առջեւ ունինք "ֆրանսերէն հրատարակութիւն մը, Oeuvre d'Orient», որ իբրեւ կաթոլիկ օրկան, միջոցներ ցոյց-ւսյ, հօտը ստուարացնելու համար։ Մասնաւորապէս շեշ-ով բողոքականներուն թափած ճիգը։

Ինչպէս կ՛երեւայ, թէ կաթոլիկները եւ թէ բողոքականները ստուածատուր պարգեւ մը կը համարեն Սուրիա եւ Լիբա-ան ապաստանած ժողովուրդը։ Երկինքէն ինկած աւար մը, զան ձեռքէ փախցնելը՝ անքաւելի մեղք։

Այսպէս, մեր յիշած հրատարակութեան մէջ կը կարդանք, հայերը Սուրիոյ մէջ» խորագրին տակ.

– «Ինծի համար պարտականութիւն է կրկնել կոչս եւ անոր ստուածաբանութիւնը։ Թերեւս պիտի հարկադրուիմ յիսուն ան-ամ անդրադառնալ այս հարցին։

Ներկայ բարոյական եւ կրօնական շարժումը սուրիական հո-երուն վրայ՝ շատ կարեւոր Թուական մը պիտի կազմէ արեւելեան աքրութեան մէջ։ Պատմութիւնը պիտի ըսէ.— «Մեծ պատերազ-ին ետոյ, որ վերջացաւ 1918 նոյեմբերին եւ որ կէս առ կէս կոր-ցուց Եւրոպան եւ Արեւելքը, Սուրիոյ երկիրը իշխանութիւն փո-խադրեցաւ օսմանեան ըլլալէ,եւ դրուեցաւ խնամակալութեան ակորոշ նպաստաւորկ՛երեւար Արեւելքցիներուն։Անմիջապէս, ան քրիստոնեաները որոնք քիչ առաջ Թուրքերուն հետ կը բնա-էին Ասիոյ գանագան նահանգներուն մէջ, եւ կը տառապէին ներէ, եկան ապաստանեցան սուրիական հողը։ Եւ տեղի ունե-աւիգին համախմբում մը Հայերու, ցակովբեաններու, հաղ-ացիներու։ Այս փախստականները մեծ մասով անջատուած ատոլիկ քրիստոնեաններ էին, բայց անոնց եկեղեցիները կորսնցուցած ըլ-ով «օրթոտոքս» ռուսիոյ ազակցութիւնը, տրամադիր էին մտնե-կաթոլիկ միութեան մէջ...։»

«Կը մնայ գիտնալ թէ պատմութեան մնացեալ մասը պիտի ագնի՞ տրամութեամբ, թէ պիտի լուսաւորուի մեծ ուրախու-ամբ, այսինքն, պատմութիւնը պիտի ծանուցանէ թէ առիթը ՈՂՂ ԽՆԴԻՐԸ Ա՛ՅՍ Է»։ (Էջ 342—343)։

Մեզի համար ալ, ամբողջ խնդիրը ա՛յս է, հա՛յր կամ եղ-ր պատուական։ Եւ եթէ այսպէս շարունակուի, անշուշտ ատ հունձք պիտի ունենաք, քանի որ, «հերձուածողները» քուն մտած են...

Քիչ մը եւս քրքրենք։

Յօդուածագիրը այս գործը համարելով «կրօնական տոամ , անոր ղեկավարները կը համարէ, մէկ կողմէ, «կաթո-այնքան ջերմեռանդ եւ այնքան աղքատ եպիսկոպոսներն միսիոնարները, միւս կողմէ, անոնց դիմաց, բողոքական միսիոնարները։ Մէկ կողմէ— Թշուառութիւն, միւս կողմէ՝ ակ ոսկի տոլարը որ Ամերկայի արդի գոյնը կը կրէ»։

Ուրեմն, մարտական եւ ամբոխավարական Թափն ալ պա-չէ, այս մրցակցութեան մէջ։ Դժբախտաբար աչքի առջեւ նիք «Տիրոջը խօսքը» ոսկի տոլարի վերածողներուն հա-պատասխան հրատարակութիւնը, որպէսզի դէմ դիմաց ք, ամբողջացնելու համար պատկերը։

Ինչպէս նմանօրինակ պղտոր գործերու մէջ, այստեղ ալ կական կերպարանք մը կ՛երեւայ, իբրեւ վկայ։ Եպիսկո-մը, Հալէպի առաջնորդ Կորտիկեան, որուն 1929 Մեպտ. Քուակիր նամակին մէջ այլապէս ուշագրաւ պարագաներ :

Այդ նամակը աւելորդ անգամ մըն ալ կ՛ապացուցանէ թէ՝ ղխուն պայթած դժբախտութիւններու մեծագոյն մասը ձեռքերով կը պատրաստուի։ Կա՛մ յղացողն է Հայ, կա՛մ պան բացողը, կա՛մ խելք սորվեցնողը։ Անշուշտ վատիկանի ար մեծ արժէք մը չի ներկայացներ Սուրիոյ 80,000 կամ 0,000 հայութիւնը։ Բայց չէ՞ որ մարդիկ պէտք է աշխա-ք ցուցնեն, գործ եփեն, գետին պատրաստեն իշխանաւո-եւ անոր փառքին համար։

Եթէ ստրուկը չըլլար, ի՞նչպէս կ՛իշխէր բռնաւորը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՏԱՐՆԵՐՈՒԻՆ ԱՒՋԵԻ

Le Foyի մէջ կը կարդանք, այս խորագրին տակ (1 ապրիլ).

— «Հոկը նորէն յանձնարարելի կերպով մը չէր որ երեւան եկաւ Ազգերու Ընկերութեան Գաղթականներու բարձր-Յովիսարութեան կից խորհրդակցական Յովիթէին առջեւ, որ մարտ 17ին գումարուեցաւ Ժընեվ։ Այդ Յովիթէն, որ գաղթականներու ազգային կազմակերպութիւններէն կը բաղկանայ, վեց ամիս առաջ ընդունած էր Հայ գաղթականներու Դրասենեակին (փարիզ) Թեկնածութիւնը եւ զայն ղրկած ընտրական մասնախմբին, որ նպաստաւոր վճիռ բերած էր յիշեալ նիստին։եւ սակայն Հոկին կոդմէ Պ. Ս. Քարեան ելաւ յայտարարեց Թէ պէտք չէ Գոմիթէին իբր անդամ ընդունիլ Հայ գաղթականներու Դրասենեակը։ ընտրական մասնախմբին անդամները պատասխանեցին Թէ քանի որ յիշեալ գրասենեակը ճանչցուած է Ֆրանս. կառավարութենէն, կարելի չէ չընդունիլ զայն իբր անդամ, եւ Պ. Մաքընզի յայտարարեց Թէ Պ. Քարեանի բողոքը լուրջ հանգամանք չունի եւ ցաւալի է որ հայ կազմակերպութիւն մը ուրիշ հայ կազմակերպութեան մը դէմ կ՛ելլէ այդ ժողովին մէջ։ Պ. Քարեան, ինչպէս անցեալ տարի ՑոքԹ. Մինասեանց, այս դասը առնելէ յետոյ միս մընակ մնաց իր քուէին հետ, եւ ժողովը համամիտ գտնուեցաւ իր ընտրական մասնախմբին։

Խոհականութիւն եւ լրջմտութիւն առաջին պայմաններն են՝ մասնակցելու համար միջազգային ժողովներու։»

ԱՀՈՒԱՍԱՐՍԱՓ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր նամակէ մը)

— «փետր. 12ի նամակդ ստացայ։ 6 օր առաջ X.ը գնացել էր քաղաք (Երեւան) այնտեղ էլ բանտարկել են, եւ հիմա ջեկայումն է, չգիտեմ ինչ կը լինի։ Բացի X.ից կան նաեւ 28 ուրիշ գիւղացիներ։

Ջրինարայում եկել են բաւականին մարդիկ, բոլորը զինուած։ Մօտաւորապէս 1500 հոգի կը լինի։ Մեր գիւղից էլ քանի մը հոգի գնացել են, իսկ գիւղը խիստ հսկողութեան տակ է առնուած կառավարութեան կողմից։

Շաբաթէ մը աւելի է պետութեան հետ կռւում են։ կռիւը տեղի է ունենում Դարբանդ կոչուած կիրճում եւ քէշիշ դաղ բարձունքի վերայ։ կարեւոր դիրքերը ապստամբների ձեռքն են։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Թագուհին, որ Մելծաւոր Արեւելքի մէջ ճամբորդութիւն մը կ՛ընէ, եգիպտոսէն անցած է Սուրիա ու Դամասկոս հասած է առջի օր։

ՊԱՐՍԿԱՎՍՏԱՆԻ դաշինքին վրայ աւելցուեցաւ տնտեսական նախարարութիւն մը՝ զբաղելու հաւար երկրին տնտեսական վերաշինութիւնով։ Այս պաշտօնին կոչուեցաւ էնկիւրիի պարսիկ դեսպան Ֆարուղի խան։

ԻՏԱԼԻԱ տենդոտ գործունէութեան մէջ է՝ նաւային սպառազինութեան հաւար։ Միաժամանակ պիտի սկսի շինել չորս մարտանաւեր, երկու յածանաւ՝ 10,160ական Թոնօ տարողութեամբ եւ երկու սուզանաւեր։ Ասոնք պիտի շինուին Թրիէսթէի, Սփեցցիայի, Մոնֆալգոնէի եւ Քասթէլլամարի տի Սթաբիայի նաւաշինագիստներուն մէջ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ ելմտական տագնապը

«Ազատ Էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի համաձայն, Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդի պատուիրակներուն եւ Էնկիւրիի կառավարութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ Թուրքիոյ ելեւմուտքին քննութիւնը երեւան հանած է որ կացութիւնը մասնաւորապէս դժուարին է՝ արտասահմանի հետ եղած յանձնառութեանց կարեւորութեան պատճառաւ։ Թուրք կառավարութիւնը այսօր լաւագոյն լուծումը կը նկատէ արտաքին փոխառութիւնը, սակայն կը փափաքի շատ ուշադիր կերպով ուսումնասիրել այն Թելադրութիւնները զորս ըրին բաժնետէրերու ներկայացուցիչները՝ Ուայթ եւ Տէքլոզիէր։ Դեռ վերջնապէս չէ ճշդած իր ապագայ ելմտական քաղաքականութեան մեծ գիծերը, որովհետեւ ներկայիս զանազան ճնշումներ կը բանին, մանաւանդ Մոսկուայի կողմէ, որ կը վախնայ Թուրքիոյ ելմտական գործակցութենէն եւրոպական երկիրներու հետ։ Միւս կողմէ կը Թուի Թէ Թուրք կառավարութիւնը արտայայտուելէ առաջ կը փափաքի սպասել յառաջիկայ հունձքի արդիւնքին։

Բանակցութիւնները ընդհատուած են, սպասելով որ Թուրք կառավարութիւնը յայտնէ իր ելմտական քաղաքականութեան տալիք ուղղութիւնը։

Էնկիւրիի խօսակցութեանց ընթացքին, Թուրք ելմտական գործավարը բացէ ի բաց յայտնած է Թէ կտրօններու վճարման համար շնորհուելիք մորաթորիում մը պիտի Թեթեւցնէր կառավարութեան ելմտական բեռերը, սակայն Հանրային Պարտքի պատուիրակները ընթացք չեն տուած այս առաջարկին, քանի որ յաջորդ կտրօնը ապահովուած է եւ կտրօններու վճարումը համեմատաբար տկար բեռ մըն է պետութեան ելեւմուտքին համար։ 1930—31 շրջանին համար այս բեռը կը ներկայացնէ մէկ հինգերորդը այն գումարներուն, զորս Թուրքիա պարտաւոր է վճարել արտասահմանին։ Մնաց որ կտրօններու վճարման համար մորաթորիում մը չի լուծեր ելմտական խնդիրը։ Ուստի եւ Թուրք կառավարութիւնը ներկայիս ամբողջական լուծում մը կ՛ուսումնասիրէ։

«Վեպ»ին վերջ վագճներու աւարը

Թուրքերէն *Փոլիթիքա* Թերթը կը գրէ.—

Շատ մը զրոյցներ կան էվգաֆի նոր օրինագծին մասին։ Մասնաւորաբար կարգ մը կարծիքներ կը յայտնուին փոքրամասնութեանց վագճներու եւ միւթէվէլլիներու կացութեան շուրջ։ Մեր խմբագիրներէն մէկը այս առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ այդ օրինագիծը ասկէ առաջ քննող յանձնաժողովի ամէնէն իրաւասու մէկ անդամին հետ, որ ըսաւ.

— Նոր օրինագիծը արմատապէս պիտի լուծէ վագճներու խնդիրը։ Բոլոր վագճները պիտի մատակարարուին էվգաֆի կողմէ։ Միւթէվէլլիները ոեւէ բանի չպիտի խառնուին, բայց իրենց իրաւունքները պիտի պահպանուին։ Փոքրամասնութեանց վագճներն ալ նոյն պայմանին ենթակայ են։ Կ՛ուզէ իսլամ կ՛ուզէ քրիստոնեայ ըլլայ, ոեւէ միւթէվէլլի իրաւունք չունի վագճ կալուածի մը միջամտելու։

Նոր օրինագծին ամէնէն կարեւոր կէտը՝ վարձքի խնդիրն է։ Վարձակալը այլեւս վարձք չպիտի տայ, այլ ասոր փոխարէն, զանազան մասնավճարներով պիտի տայ 20 տարուան վարձքը եւ ղէնքը իրեն պիտի ըլլայ։

Իսլամական եւ քրիստոնէական բոլոր վագճներուն հասոյթները իրենց նպատակներուն պիտի յատկացուին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԳՈՅՔԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՇԱՀՈՒԻԼ

«Փոլիթիքա» կը տեղեկանայ Թէ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմէ ծախու հանուած են եկեղեցական կարգ մը գոյքեր, որոնք միեւնոյն ատեն պատմական արժէք կը ներկայացնեն։ Թերթը կ՛ըսէ Թէ այս գոյքերը պէտք չէ ծախել, որովհետեւ վագրճ են։ «Ինչպէս որ ոեւէ մզկիթէ ոչ ոք իրաւունք ունի բան մը ծախելու, Ֆէնէրի Պատրիարքարանն ալ այս գոյքերը իր հօրենական ապրանքին պէս ծախելու իրաւունք չունի։»

Օսար համալսարաններ Իզմիրի մէջ

Իզմիրէն կը հաղորդեն Թէ Պոլսէն օտար համալսարաններ գացած են այնտեղ. Մայիս 1ին խռովութիւններ հանելու նպատակով։ Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է։ Համալսարաններէն մէկը ձերբակալուած է արդէն եւ կը հարցաքննուի։

Յունաստանի հերոսներու յիշատակին

Աթէնքի մէջ կիրակի օր հիմը դրուեցաւ կոթողի մը՝ ի յիշատակ 1821ի յեղափոխութեան հերոսներուն։ Ներկայ էին Հանրապետութեան նախագահ Զայիմիս, վէնիզէլոս, կրօնական, քաղաքային եւ զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Այս կոթողը պիտի կառուցուի Յունաստանի բոլոր գաւառներէն ղրկուած քարերով։

Մետրապոլիտն ու Զայիմիս ճառեր խօսեցան՝ վեր հանելով 1821ի հերոսներուն կատարած գործը։ Յետոյ տեղի ունեցաւ զօրանոց մը։

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ

Առջի օր Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան Լոքառնօ սրահին մէջ արտաքին նախարար Հէնտըրսընի նախագահութեամբ բացուեր կատարուեցաւ անգլո-եգիպտական խորհրդաժողովին, վերջնապէս խմբագրելու համար երկուստեք ընդունելի նոր դաշնագիր մը։ Ինչպէս գրած ենք, եգիպտական պատուիրակութեան նախագահն է վարչապետ Մուսթաֆա Նահաս փաշա, որուն կ՛աջակցին արտաքին նախարար Ղալի փաշա, հանրօգուտ շինութեանց նախարար Օսման Մոհարրամ եւ ելմտական նախարար Մաքրամ պէյ։ Իսկ Անգլիոյ արտաքին նախարար Հէնտըրսընի կ՛աջակցին պատերազմական նախարար Թոմ Շօ,օդային նախարար լորտ Թոմսըն, արտաքին նախարարութեան մնայուն փոխանորդ սըր Ռոպըրթ Վանսիթթարթ եւ Եգիպտոսի մարզպան սըր Փէրսի Լօրէն։

1922ի Լոյտ Ճորճի յայտարարութենէն ի վեր — որ անկախութիւն կը շնորհէր Եգիպտոսի — այս չորրորդ անգամն է որ երկու երկիրները կ՛աշխատին վերջնական դաշնագիր մը կնքել։

Հէնտըրսընի եւ Նահաս փաշաի հաշտարար ճառերէն վերջ, երկու պատուիրակութիւնները յանձնախումբերու բաժնուեցան եւ գացին արտաքին նախարարին գրասենակը ուր դռնփակ պիտի շարունակուին վիճաբանութիւնները։

Խորհրդաժողովը պիտի զբաղի չորս գլխաւոր խնդիրներով. — Անգլիոյ հաղորդակցութեանց ապահովութիւնը իր գաղթավայրերուն հետ՝ Եգիպտոսի պաշտպանութիւնը ոեւէ յարձակումի եւ օտար միջոցներուն դէմ, Եգիպտացնակ օտարահպատակներու պաշտպանութիւնը, Սուտանի խնդիրը։

Այս հարցերուն լուծումը բաւական դժուարութեանց պիտի բախի։ Եգիպտացիները իբրեւ ներկայացուցիչ ազգայնական վաֆտ կուսակցութեան, պիտի պահանջեն կատարեալ անկախութիւն, մինչ աշխատաւորական կառավարութիւնը ստիպուած է նկատի առնել խորհրդարանիզատական եւ պահպանողական տարբերու տեսակէտները։

ԱՆԳԼԻԱՑ ԵԼՄՏԱՑՈՂԸ

1929 - 1930ի անգլիական ելմտացոյցը, որ առջի օր փակուեցաւ, 14,523,263 ստերլինի բաց մը կը ներկայացնէ։ Ելմտական նախարար Սնոուըն ստիպուած է այս բացը գոցել՝ 1930-31ի իր նոր ելմտացոյցը պատրաստելէ առաջ։

Ծախքերը եղած են 829 միլիոն 493,543 ոսկի, իսկ հասոյթները՝ 814,970,280 ոսկի։ Նախորդ տարուան հետ բաղդատելով, այս տարի հասոյթները 21,464,708 ոսկի պակաս եղած են, իսկ ծախքերը աւելցած են 11,453,018 ոսկի։

200 ԹԻՒՊԱՐՏՆԵՐ ՄԵՌԱՒ

Ժամանակին գրած էինք Թէ ի՛նչպէս անցեալ նոյեմբերի սկիզբը 673 Թիւպարտներ ճամբայ հանուեցան Սէն-Մաքսէն-Տը-Բէէն դէպի Կիւրանա։ Մարտ 3 Թուակիր մանաւանդ նամակէ մը կը տեղեկացուի Թէ չորս ամսուան մէջ ասոնցմէ 200 հոգին մեռած են։ Մեռնողներուն մէջ է նաեւ յայտնի Մէսթորինոն, որ իբրեւ Թէ շնաձուկի մը յարձակման են-Թարկուած է։

ՆԱԶԻԿԻ (Հնդկաստան) մէջ բուռն ընդհարումներ տեղի ունեցան ուղղափառ Հնդիկներու եւ կանտիի կուսակիցներուն միջեւ։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՆԱՀԱՆՋԸ

Նիւթական եւ բարոյական բազմաթիւ արգելքներ համատարածիգժուարին ճամբուն վրայ՝ իրենք համայնավարները ամէնէն շատ եւ ամէնէն շուտ մատնանշեցին ժամանակին։ Մէկ կողմէ պնդելով թէ «անվիճելի են կոլխոզինարարութեան խոր արմատները եւ բնական ընթացքը մեր գիւղում», միւս կողմէն կը գտնեն որ «տեղական կազմակերպութիւնները ու ընկերները, ոգեւորուելով եւ տարուելով կոլխոզինարարութեան քանակական ծաւալման խնդիրներով, անտեսել են կամ թերագնահատել կոլեկտիվ տնտեսութիւնների ամրացման համար համապատասխան նախապայմաններ ստեղծելու անհրաժեշտութիւնը։» (Խ. Հ. փետր. 12)։ Իսկ այս ըսել է արգէն հին կապկայական տուն մը, առանց ամուր հիմերու ենթակայ հովերու եւ քամիներու քմահաճոյքին։

Նախապատրաստական այս թերի աշխատանքը իրենց յաղթանակի հաշուին արձանագրելով մէկեղեղ կը մատնանշուին հիմնական բացեր որոնց անհետացումէն է «կախուած կոլխոզինարարութեան վաղուայ վիճակը» եւ կամ «առանց այս խնդիրներուն լուծմանը կարճ ժամանակում, անհնար է մի քայլ իսկ անել կոլխոզների ամրացման ընագաւառում։»

Դժբախտութիւնը հոն է, որ բազմաթիւ են գոյց տրուած բացերը, եւ դժուար է ատոնց յաղթահարել, մանաւանդ օրուան անյապաստ պայմաններու մէջ։ Այսպէս օրինակ «Գարնանացանի պատրաստութիւնն ու կազմակերպումը, ահա այսօրուայ աշխատանքների առանցքը» փետրուարի 12ին «բազմաթիւ շրջաններում եւ կոլխոզներում դեռ բոլորովին» անկազմակերպ վիճակ ունէր. ատկէ յետոյ հակառակ ամենաթիստ միջոցներուն, հնարաւոր չէ եղած «լրիւ իրագործել գարնանացանի պատրաստութիւնն ու կազմակերպումը»։ Սերմացանի անհրաժեշտ քանակը անհնար է հայթայթել, իսկ ասիկա արգէն անբաւ ժեի ցաւն է այս կարեւոր գործին։

Այս հիմնական բացէն յետոյ «գիւղատնտեսական ինվէնտարի միացումը եւ նորոգումը, որից կախուած է գարնանացանի յաջողութիւնը՝ կաղում է գգալի չափով։ Ջհամեքենային կամ եզամեքենային կալոնների կազմակերպումը դեռ տեղից չէ շարժւում։ Թոյլ են ընթանում գիւղացիութեան միջոցների լայն մոբիլիզացիայի, կոլխոզներում անբաժանելի հաւասյնական ֆոնտեր ստեղծելու աշխատանքները։ Հողաշինարարութիւնը եւ ագրո-մինիմումի կիրառման աշխատանքները նոյնպէս անհրաժեշտ ծաւալը չեն ստացել։» (Խ. Հ., փետր. 12)։

Հարկ չկայ մտնել աւելի մանրամասնութիւններու մէջ, որովհետեւ այս բոլորը տարբեր կերպ ալ չէր կրնար դասաւորուիլ, մանաւանդ երբ մարդիկ «ինքնանպատակ հաւաքելով կոլխոզշարժման քանակական ծաւալը», չեն ալ մտածած աւելի հիմնական նախապայմաններ ստեղծելու մասին։

Գործնական կեանքէն յառաջ եկած այս դժուարութիւնները, ինչպէս նաեւ ապակուլակացման հետեւանքով ստեղծուած դժոխային կացութիւնը կը թուի թէ շարժման է մղած այսպէս կոչուած «աջերը»։

Անօթի է արդէն այս վերջիններու ընթացքը Ստալինի քաղաքականութեան մասին։ Ըստ աջերուն, «Համատարած համայնացում»ի համար տակաւին անհրաժեշտ նախապայմաններ չկան, հետեւաբար անհնար է իրական յաջողութիւն սպասել։ Դէմ են նոյնպէս «ապակուլակացման» քաղաքականութեան, նկատի ունենալով այս շարժումի տնտեսական հետեւանքները։

Գործնական կեանքին մէջ իրական վճռորոշ կեանքն է, գործնական արդիւնքը։ Այսօր «համատարած կոլեկտիվացման» պատկերը բոլորովին աննպաստ պայմաններ կը ստեղծէ օրուան իշխանութեան համար։

Ցնտեսական հսկայական քայքայումը դեռ գործողութեան ընթացքին, սովի այս օրուան եւ մանաւանդ վաղուան սարսափելի ուրուականը, գնդակահարութիւնները ու փոխադարձ ոչնչացման ախտաւոր հիւանդութիւնը կը նպաստեն աչերուն. իրենց ջատագոված մեղմ քաղաքականութեան յաղթանակին։

Ոչ Լէնինի յայտարարութիւնները, ոչ Ստալինի կրքոտ միջոցները չեն օգներ ալեւս կեցնելու ալիքը որ կը բարձրանայ օրէ օր, սպառնալով խեղդել Խորհրդային ամբողջ կարգուսարքը։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐԶ

Սրտառուչ լուրի մը արձագանգ եղած էր վերջերս «Ցառաջ»։ Չափահաս որբերը որոշած են, իրենց խնայողութիւններով, ագարակ մը գնել Ֆրանսայի մէջ։ Այնպիսի ժամանակ մը, երբ գիւղացիները գունդագունդ քաղաք կը թափին եւ պետական ուժեր ամէն միջոցի կը դիմեն այս անբնական հոսանքը պատնէշելու համար, հայ որբերը ինքնաբերաբար, առանց պաշտօնական եւ անպաշտօն ստիպումի, լոկ ներքին ուժէ մը մղուած, կը վազեն դէպի գիւղ, դէպի հող։ Այս հոսանքին մղիչ ուժը կը կազմեն առհասական եւ աւանդական առաքինութիւններ, որոնցմէ առաւելագոյն չափով օժտուած են մեր նահատակ սերունդի այս քաջորդիները։

Այժմէն կրնանք վստահիլ թէ հայ որբերու ագարակը, ամէն տեսակէտներով պիտի ըլլայ, տիպար ագարակ մը։ Սանկ հայ ընտանեկան եռուզեռ բոյն մը։ Բնութիւնը պիտի սարսի հայ կարշնեղ բազուկներու ահեղ տարափին տակ եւ հողը՝ մանրէներու եւ բակտերիաներու իր բազմամիլիոն բնակչութեամբ՝ սիրայօժար պիտի աջակցի առաքինի ժողովուրդի մը արի զաւակներուն հզօր ճիգերուն, իր ֆիզիքական, քիմիական եւ բնախօսական ուժերու շքեղ համադրութեամբ, արտադրողական սքանչելի եւ յորդ պատկեր մը ցուցադրելով։

Հայ ագարակի վերի լուրի շարքին, փոքր սլաք մըն ալ կար մեր Հայ Գիւղատնտեսականին։ Սանկ անուշ կսմրիթ մը, որ սարսուռ կ'ազդէ հոգիիդ։ Հայ Գիւղատնտեսականը տարեկան 500 ֆրանք կապած էր Չափահաս Որբերու Միութեան։ Առաջին տարին վճարած էր եւ երկրորդ տարին չէր վճարած։ «Պէտք չունինք իրենց դրամին» կ'ըսեն։ Կամքի ի՛նչ ուժեղ արտայայտութիւն։ Իսկապէս հրաշալի։

Բայց տղաք, մենք մեր այդ մեղքը պիտի քաւենք, ձեր ագարակին գրադարանին նուիրելով 1000 ֆրանք։

Միայն փոքրիկ դիտողութիւն մը։ Ուրիշներու գրամին թերեւս պէտք չունենաք։ Բայց պէտք ունիք Հայ Գիւղատնտեսականի դրամին։ Եւ որքա՜ն իր նիւթական, նոյնքան եւ առաւելապէս իր բարոյական աջակցութեան։ Մի մոռնաք որ, երբ անապատներէ շարան շարան պոլիս կը վերադառնայիք եւ «Հաց չենք ուզեր, լոյս կ'ուզենք» աղաղակներով, Վոսփորի շուայտ ափերը կը թընդացնէիք, առաջին անգամ Հայ Գիւղատնտեսականն էր որ կը հասնէր ձեզի օգնութեան, կը բռնէր ձեր ձեռքէն եւ ձեզմէ տասնեակներով կ'առաջնորդէր լոյսի տաճարներէն ներս։

Բայց չկարծէք թէ վշտացած ենք ձեզի։ Ամենեւին։ Կը սիրենք ձեր ըմբոստ ոգին, զոր ժառանգեցիք անապատներէն, ինչպէս ժառանգած էիք ձեր հերոսական ոգին Հայ լեռներէն։

* * *

Թերթերը կը գրեն թէ՝ Ֆրանսայի հաւաքածոյական ճաշարաւթեան մրցում-ցուցահանդէսին մէջ, Հաւուրըտ Դարակէօզեան Հօմին հաւերը եւ Պ. Վահրամ Թաթուլի ճաշարանները արժանացան մրցանակի։

Պահ մը քակենք մեր յուշերուն կապոցը։ Զինադադարէն ասդին, երբ Պոլսոյ թաղերուն մէջ հաստատուեցան աւելի քան երեսուն որբանոցներ, բոլորին ուշադրութիւնը գրաւեց սրտառուչ պատկեր մը։ Որբերն ու որբուհիները, որբանոցներու շրջափակին մէջ, փոքր փոքր ածուներ պատրաստելով, բանջարեղէնի եւ ծաղիկի մշակութեամբ կը պարապէին։ Ինքնաբեր պոռթկում մը։ Թուրքին կոխած եւ չորցուցած հողատարածը կը շէնցնէին ծառ ու ծաղիկով։ Որդիները կը հետեւէին իրենց հայրերուն, ինչպէս հայրերը հետեւած էին իրենց նախնիքներուն։ Եւ ասիկա դարեր շարունակ։ Մին կը քանդէր, միւսը կը շինէր, մին կը չորցնէր, միւսը կը շէնցնէր։ Ո՛վ գիտէ դեռ որքան ժամանակ պիտի տեւէ «դուն կը քանդես, ես կը շինեմ»ի հոլովումը։

Որբերուն այս չքնաղ արտայայտութիւնը հանդէպ երկրագործութեան, Հայ Գիւղատնտեսականին մէջ զաղափարը կը ծնցնէր գոնէ հաստատուն որբանոցները օժտել գիւղատնտեսական արդիական մեքենաներով եւ կազմածներով։ Սկսանք Շիշլիի Գարակէօզեան որբանոցէն։ Հաւաքուածութեան, խոզաբուծութեան եւ բանջարամշակութեան հիմերը դրուեցան։ Բոլորս ալ, եղնիկներու նման կ'ուստոստէինք որբանոցին հողերուն վրայ, որ ամէն յարմարութիւն ունէր փոքր տիպար ագարակի մը վերածուելու։

Եւ ահա հասաւ անսպասելի խորշակը։ Աւերեց ամէն ինչ, իրեն հետ աւելով նաեւ Ս. Յակոբեան Նպաստամատոյցի օդնութեամբ, Գիւղատնտեսական որբանոցի մը վերածելու նոր եւ վերջին ծրագիրը։ Բայց գաղափարը մնաց կենդանի։ Ամաւսիկ Հաւուրըտ Դարակէօզեան որբանոցի նախաձեռնութիւնը։ Անդին հեռաւոր Կիպրոսի մէջ ալ, Հայ Գիւղատնտեսական մը՝ Հրանտ Տանձիկեան, Մելքոնեան կրթարանին մէջ, որքան տեսական, նոյնքան գործնական գիւղատնտեսութիւն կ'աւանդէ հայ որբերուն։

Փափաքելի էր որ մեր բոլոր որբանոցներու մէջ թափուէին այս ուղղութեամբ ջանքեր եւ որբերը իրենց ժամդաշ տարիքէն օժտուէին գիւղատնտեսական տարրական դիտելիքներով։ Որովհետեւ, պէտք չէ մոռնալ թէ՝ Արաքսի գոգ մը սգաւոր ափերուն վրայ վիռուած արեւմտեան եւ արեւելեան Հայաստաններէն՝ առաջնոյն մէջ քանդուած եւ երկրորդին մէջ տգիտութեան ճիրաններուն անձնատուր հայ դիւղը որբերու սերունդն է որ պիտի վերաշինէ եւ պիտի լուսաւորէ։

* * *

Յուլիկ յուլիկ կը մօտենայ Մարիս 28ը, Հայրենիքի տօնը։ Անգա՛մ մըն ալ տարագրութեան մէջ պիտի ողջունենք մեր Ազգային Անկախութիւնը։

Տակաւին այդ փառաւոր տօնը չհասած, ես կը փութամ նախատօնակով մը պատուել զանիկա, անմեղ առաջարկ մը բերելով։

Գահիրէի եկեղեցիներու հոգաբարձութիւնը բարի եւ օրինակելի սովորութիւնը ունի ամէն տարի թերթերով հրաւիրել ժողովուրդը ներկայ գտնուելու գոհաբանական ժաղթանքին, որ Ազգային Անկախութեան տարեդարձին առթիւ կը կատարուի եկեղեցիին մէջ։

Փափաքելի էր որ Գահիրէի եկեղեցիներու հոգաբարձութեան կողմէ, ամէն տարի Հայ Հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ, կանոնաւորաբար թերթով եղած հրաւէրը եւ կատարուած գոհաբանական ժաղթանքը նոյնութեամբ ընդօրինակուէր արտասահմանի բոլոր հայ եկեղեցիներուն կողմէ։

Եւ ազդանշանը տրուէր Փարիզէն, ուր կը բազմի հերոսներու հայրենիքէն, Շապինգարահիսարէն առաջնորդ մը, Վռամշապուհ Եպիսկոպոս. սա իր ծերութեան շրջանին, քաջութիւնը պիտի ունենա՞յ նման գեղեցիկ ժեսթ մը ընելու։ Փարիզի եկեղեցւոյ նոր վարչութեան մէջ կան մեզի ծանօթ դէմքեր, որոնք վստահ եմ թէ՝ նման հայրենասիրական ձեռնարկի մը զօրավիզ պիտի ըլլան սիրով։

Ընեն կամ չընեն, աղօթեն կամ չաղօթեն, սա ճշմարիտ է թէ՝ աւելեւս հայրենիքի գաղափարականը, ազգին չախչախիչ մեծամասնութեան սեփականութիւնը դարձած է։

Ալ անկէ ետքը պիտի սիրենք միայն մեր ազգը եւ պիտի պաշտենք միայն հայ հայրենիքը։

ՄԵՍՐՈՒԺ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԷՋ

«ՁԱՅՆ ՁՕՆԵՆ, ՄԱՐԴ ՁՕՆԵՆ»

Մասնաւոր նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները Ղարաբաղի կացութեան մասին.—

Մօտ 150 հազար գիւղացիութիւն ունեցող մեր հսկայ շրջանի դպրոցների վիճակը խղճալի պատկեր է ներկայացնում։ Նախկին դպրոցների մեծ մասը փակուած է եւ շինութիւնները վերածուած բոլշեւիկեան ժողովատեղիների։ Գիտակից եւ պատրաստուած ուսուցիչները կամ աքսորուած են եւ կամ ասպարէզից հեռացրուած իբրեւ հակայեղափոխական։ Եղած դպրոցներն էլ վարում են կոմունիստ ուսուցիչը դպրոցի բակում իր շուրջ հաւաքած աշակերտներին (8-10 տարեկան), ձեռքը բարձրացրել էր դէպի երկինքը ցոյց տալու աշակերտներին, որ այնտեղ տուած չկայ եւայլն։

Հետաքրքրականը այն համար գուցէ եւ քեզ ընթերցող, որ երբ մի քանի տարի առաջ անցայ եւ Թուրքաստանի մօտով, Թուրք աշակերտ-դասամիջոցին, խաղի ժամուսուցչի ներկայութեամբ խումբ երգում էին նորին Ղայի, խալիլ փաշայի եւ Թալեաթ փաշայի երգերը, թէ ինչպէս փաշան իր առիւծ զօրքերով ուեց բագուն եւ կոտորեց հայերին, կամ թէ ինչպէս փաշան ջարդեց յոյներին։

Ղարաբաղի երբեմնի ու փարթամ տնտեսութիւնը քայքայել է բառիս լայն իմաստով գիւղերի աշխատող տարրը։ Գրին եւ քշեին շրջաններից, բեւ կուլակների եւ գաղնտարերի, հողերը մի քանի գամ խլեցին եւ ապիկար կառավարեցին, իրենք էլ վնասեցին թէ ինչ են անում եւ ինչ արածը։ Իրը Ղարաբաղի մէջ սոցիալիզմ են կառուցում։

Իշալլա՜հ... բայց չտեսած սպիտակ հագի կարօտ ենք մինչեւ այսօր, սեւ էլ ունենալը բախտաւորութիւն է։ Միս չկայ, հաւկիթ ուօմ մերկ ենք, ապրում ենք հիւրերի ընծաներով։ Ներն երազ են դարձած մեզ համար, սպիտակ ձերմակեղէն բոտը կը քաշենք, բայց եւ այնպէս տասը տարի է, որ Ղարաբաղի ձորերում այդ խեղճ ծաղրածուները «սօցիալիզմ ուռցում»։

Մի տարուայ մէջ մեր գերում 10—12 անգամ տերազմի կոչ են արել, Չինաստանի դէմ, մի օր ընդ միւս օր Ֆրանսիայի եւ ամբողջ աշխարհիս բոլոր պատերազմների դէմ, սակայն մէջտեղ պատերազմ չկայ...

Եւ այսպէս միշտ ապրում ենք ջրային կոշմարի տակ։ Ջապատած լրտեսներով, չգիտես ով է մեզ կառավարողը, ինչ կա՞ն, բագո՞ւն, թէ Թիֆլիսը։

Ի հարկէ Երեւանի խօսք չկայ, որովհետեւ չօնի, մարդ չօնի», ինչպէս ըսել է Ղարաբաղի գիւղացին։ Երեւանում նստածները ծիծաղան իրենց աթոռները պահել, փափուկ ու լաւ տեղ համար, այդ էլ մեծ բան Թիւն է։

Բայց այդ քաջութիւնը նին, որովհետեւ հայ ժողովուրդը հանդէպ ոչ մի պատերազմ Թիւն չեն գգում իրենց վրայ։

Նոքա կամակատարներ ոչ միայն հզօր Մոսկուայի, ուժեղ Ադրբէջանի եւ Չ տանի։

Հայ բոլշեւիկին այնքան հետաքրքրում հայաստանի դիրքը, որքան Չինաստանի։ արտասահմանի հայրենակիցը այդ չէք տեսնում, քանի այստեղ մեր կաշւի վրայ գգում։

Եւ այս թշուառական մեր մէջքի վրայ «սօցիալիզմ կառուցում»...

ԱՐՑԱԽԵՑԻ

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՊԱՆ

Պոլսոյ քաղաքապետարանը 1930ին լուսաթիւ տեսնուած ՃՀրշները մէկ միլիոն ոսկի նեն։ Մէկ միլիոնի այս կորառաջ եկած է կարգ մը հներու ջնջուժէն եւ նուազորոնց կարգին կը գտնուի հովազրական ընկերութիւնառնուած 100ին 5 բաժինբաժինի գանձուժը տարի 30 հազար ոսկի կը բռնի հիմա բոլորովին կտրուած։ Առկէ պատ, շատ նուազած նաեւ օգնութեան տուիչ անցեալ տարուան բարձր մասը։

ՄՐԱԾ ԳԱՂՈՒԹ ՄԸ

Միլան, 25 մարտ.— Իրաւ որ անգամ մարգարիտը ցեխի մէջ ինկած է։

Միլանի հայ գաղութը արդի աքլորը աղբօրմէն տարբեր կարծիք մը ունի։ Թող ներողամտութիւն, բայց կարծես դուներէն, բայց կարծես ներկապարանոց մը կամ մերկապարանոց մը դննենք այստեղ։

Ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, այլ ես կ. հարկ է որ քննադատ վերմակը մէկդի նետեն ու սկսին, եթէ չեն ուզեր որ փափուկ բարձերն ու անկողինները ըլլան իրենց ապրելու պատանքները։

Ընտանեացողները արթննան, ըսի։ Ինչպէս գլուխ հանել այս մարդերէն գործը։ Հեռու ապրող ընտանիքներ, դուք մեզի մէկ մը սորվեցուցէք, մենք ալ թափեցինք, բայց չենք թափեցինք, բայց պարզուն։

Սիրտը չի բաբախեր, երակները ցաւքած են։

Ականջները խցած են եւ ուղեղները կեանքէն ու գաղափարներու կեանքէն ալ դադրեցուցած են իմանար, եւ եթէ պատահար իմանան, Իտալացիին համար պէտք «fanno il sordo», այսինքն խուլ կը ձեւանան։

Առաւօնեակ մը երիտասարդներ տարիներէ ի վեր կ'աշխատին, կը տքնին կը զոհեն իրենց ընկերային ժամանակը, հանդիպելու համար կեանք մը, ապագայ աքլորի կուռցին հրապարանքը չունին։ Իրենց կազմակերպած հանդէսներուն գաղթին քիչ-շատ կուգան կ'երթան, ըսելով — Ձաւեշտը աւելի նախընտրելի է քան տոաստը —, եթէ թատերական ներկայացում է, իսկ կը լօրանչեն ու քան մը չեն ըսեր, եթէ երաժշտական կամ բանախօսական է հանդէսը։

Աւելորդ է որ չաչարուիք, հանգոտ երիտասարդներ։ Գաղութը գաւեշտ կ'ուզէ. Մշեցու, Վանցու, Պոլսեցու բարբառով խնդկատակութիւններ, զուրկ բարձրութենէ, գաղափարականէ ու գեղարուեստէ։

Գաղութը գաւեշտ կ'ուզէ։ Եւ ձեր երիտասարդները ստիպած են տոաստին ցտեսութիւն ըսել։ Այսքան զոհողութեան վերջին արտայայտութիւնը ժէջմանի ակաւ «Զարշըլը Արթին աղա»ի բեմադրութեամբ։

Ո՛վ չի գիտեր որ «Զարշըլը Արթին աղա»ին մէջ երկու կին ալ դեր ունին (երանի թէ չունենային)։ Եւ երեւակայեցէք այդ գաղութին մէջ այդ երկու կիները կարելի չեղաւ գտնել։

Ինչո՞ւ...

Թերեւս այս գաղութը բոլորովին երիկմարդերէ բաղկացած է։ Չէ, չէ, Ադամը առանց Եւայի չի ուզեր, քանի որ պէտք է աղը կողքի իրենց քրտինքով գտնեն իրենց հացը։

Թէ մը աւելի լրջանանք, կոշիկները փայլեցնենք, փողկապները շտկենք, գլխարկները դնենք, գաւազան ու ձեռնոցը մեր ձեռքերուն — գաղութին դեր մը առաջարկելու երթանք։

Արքայութեան դռները աւելի ժատչելի են քան այս երկրաւոր դռները։ Ձեմ կրնար... Ձեմ կրնար... Ձեմ կրնար...

Եւ իրաւունք ունին. արեւը նախ արեւելքը կը լուսաւորէ ու ապա արեւմուտքը։ «Յառաջ»ի մէջ կարդացինք որ Սալմաստն ալ ժամանակին կնկան կարօտը կը քաշէ եղեր, բայց կաղանդ Պապան վերջապէս երկու կին նուիրեր է նոր տարիով։ Ու Սալմաստի գաղութին բեմը այրի չէ այլեւս։

Ուրիշ գաղութներու մէջ տիկիններ, օրիորդներ գլուխ գլխու կու տան, միութիւններ կը ստեղծեն բարեսպատակ գործերու համար, և վերջապէս կ'ընեն շատ մը լաւ բաներ։ Մեր գաղութի փափկասուն տիկիններն ու օրիորդները ի՞նչ կ'ընեն։

* * *

Մեր գաղութը գլխաւորապար երեք տեսակ տարրերէ կը բաղկանայ.—

Ա) Կան որ հայութեան վրայ սեւ խաչ մը քաշած՝ զայն անկիւն մը նետեր են (եթէ կարենային անհետ ալ պիտի ընէին). այսպիսիները Հայ ընկերութենէն հեռի կ'ապրին։ Ոչ կուտան մեր հանդէսներուն համար եւ ոչ ալ կուգան եթէ ձրի ըլլան այդ հանդէսները։

Բ) Կան որ կուտան, բայց տալէ առաջ կը մտածեն, քարոզ կը կարդան մեզ՝ յիշեցնելով, որ մենք ձեռնարկուներ (Impresario) չենք. լաւ է մեր առանձնական գործերով զբաղինք, քան թէ հանդէսներ կազմակերպենք, ու վերջապէս չեն գար։

Գ) Միշտ կուգան, միշտ կու տան ու կը քաջալերեն։

Առաջին տեսակի մարդոց ըսելիք մը չունիմ։ Եւ չունինք. ինչ ալ ըսենք— ձայն բարբառոյ յանապատի։

Երկրորդ տեսակի մարդոց կ'ուզեմ հասկցնել, որ եթէ ձեռնարկուի պաշտօն կը ստանձնենք, իրենցմէ դրամ կորզելու համար չէ։ Իրենցմէ դրամ կ'առնենք, զա՛յն իրենց վերադարձնելու համար աւելի յարդի ձեւի տակ։ Ասոնք թող դան մեզ միով հետաքրքրութիւն ու պիտի տեսնեն ամէն ինչ այնքան մաքուր, պարզ, որքան բարդ է իրենց հոգեբանութիւնը։

Երրորդ տեսակի անհատներուն՝ տաք շնորհակալութիւններ, որ մեզի հետ ձեռք ձեռքի են։

Քանի որ «Զարշըլը Արթին Աղա»ն մեզ հոս առաջնորդեց, երկու խօսքով յիշենք զայն ներկայացնող գլխաւոր դերակատարները։ Պ. Հ. Թահմիսեան կրցաւ Տիկին Եւփիմէի մարմնացումը ըլլալ Օտեանի ըմբռնած ձեւով։ Յաջող էր նաեւ Պ. Մ. Մազդեսեան օրիորդ Ռօզի դերին մէջ։ Պ. Կ. Գասպարեանի մասին չեմ ուզեր աւելորդ բառեր գործածել։ Տեսողները կարծեցին թէ իրօք «Չարշը»ին մէջ մաշած Արթին աղա մըն էր։ Միւս բոլոր դերակատարներն ալ կրցան ցայտեցնել ինքնայատուկ տիպար մը։

Երաժշտական բաժինով բացուեցաւ հանդէսը, եւ նոյնպէս երաժշտականով ալ գոցուեցաւ։ Ալէմշահ եղբայրներ՝ Գուրգէն, Խաչիկ, կարպիս դաշնակով, սրինդով եւ ջութակով մեզ ճաշակել տուին արեւելեան ոգին մարմնացող երաժշտական գոտրիկ կտորներ։

Հանդէսը փակուեցաւ հայկական խմբերգով։

Գաղութիս ներկայացուցիչները լիսուլը չէին անցներ։

ԴԱՄՈՆԱՑԵԱԼ ՄԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԱՍՏԾՈՒԻ ԴԷՄ

Ծանօթ են Ռուսիոյ «անաստուած»ները եւ իրենց ընկերութիւնները։ Այս ընկերութիւնները կազմուեցան 1925ին։

Ծանօթ են նոյնպէս եւ հաւասարապէս այս ընկերութիւններուն կատարած խայտառակութիւնները, ռուս ժողովուրդին մոլեռանդ աստուածապաշտութիւնը։ Այնպէս որ, հակառակ «անաստուած»ներու կատաղի պայքարին, չենք կրնար երաշխաւորել հետեւեալ վիճակագրութիւնը, որ կուտայ բոլշեւիկ աղբիւր մը, ներկայացնելու համար անաստուածներու աճումը Ռուսիոյ մէջ։

1926ին գոյութիւն ունէին 2,421 անաստուածեան խումբեր, որոնք ունէին 87,033 անդամ։ 1927ին՝ 3,121 խումբեր, 138,402 անդամներով, 1928ին՝ 3,980 խումբեր, 123007 անդամներով, 1929 տարուան սկիզբը՝ 8,923 խումբեր, 465,498 անդամներով, 1929 յունիսին՝ 10,000 խումբեր, 700,000 անդամներով, 1930 յունուարին՝ 35,000 խումբեր, 2 միլիոն անդամներով։

Դոնէցի աւազանին մէջ, Արտիոմովսկի եկեղեցիին փակման առթիւ, մէկ օրուան մէջ, կ'ըսեն թէ, 10 հազար բանուորներ «անաստուած» ընկերութեան մէջ անդամագրուեցան։ (Մէկ օրուան մէջ 10 հազար հոգի արձանագրելը որքան դժուար, լուրը այնքան անհաւատալի)։

Մեծ ուժ կը տրուի նաեւ գիրքի ու թերթի հրատարակութեան... Աստուածոյդէմ։«Անաստուած»ներ կը տպուի 350,000 օրինակ (յիշեցէք, որ անաստուածներուն Թիւը կը հասնի 2 միլիոնի, ինչպէս կը պնդեն)։ Այս թերթէն զատ, պարբերաբար լոյս կը տեսնեն «Անաստուած Աշխատաւորը», «Անաստուած Գիւղացին» ռուս կեդրոնական քաղաքներու մէջ։ Նոյն գոյնով երկու թերթեր Ուկրայինիոյ մէջ։ Հատ մըն ալ Հայաստանի մէջ։ Եւ թաթար, բաշկիր, բուրիատ, ուզբէկ լեզուներով թերթեր ու գրքոյկներ այս ու այն կողմ։

Միւս կողմէ ոչ-բոլշեւիկ աղբիւրէ կը հաղորդուին հետեւեալ լուրերը.

Այս պայքարին հետ, գործնական իրարու քով, քանդուած են կարգ մը եկեղեցիներ եւ սպաննուած են եպիսկոպոսներ։

Ընդհուր տանջանքներու մէջ մեռան 18 եպիսկոպոսներ, որոնց կարգին Բենեամին եպիսկոպոս (Պետրոգրադ)։ Դէօրմոգէն եպիսկոպոս (Տոբոլսկ) կապուած էր շոգենաւի մը անիւին։ Ընդրոնիկ արքեպիսկոպոս (Պէրմ) թաղուեցաւ ողջ ողջ։ Պղատոն եպիսկոպոս (Ռէվալ) սառեցուցին։ Թէոփանէ եպիսկոպոսը (Սոլիկամսկ) նետեցին սառոյցի մը ճեղքին մէջ։ Իզիդոր եպիսկոպոսը ցիցը հանեցին։ Ամբրոսիա եպիսկոպոսը կապեցին ձիու մը պոչին եւ քաշկռտեցին մինչեւ որ մեռաւ։

Այսպէս մեռան նաեւ տասնեակ հազարներով քահանաներ եւ սարկաւագներ, եւ հարիւր հազարներով հաւատացեալներ։

Կրօնական արարողութիւնները արգիլուեցան ծիծաղելիպատրուակներով։ Վանքերը եւ եկեղեցիները օդը հանեցին ուժանակներով։ 1929ին ակումբի վերածուեցան 253 եկեղեցիներ, իսկ այս տարի պիտի փակուին աւելի քան հազար եկեղեցի։ 1932ին ոչ մէկ եկեղեցի ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։ Այսպէս կ'ըսէ հրովարտակը։

ԿՌԻԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Պէյրութի «Ազդակ»ը (19 մարտ) կը պատմէ հետեւեալ դէպքերը որ տեղի ունեցած են վրանաքաղաքին մէջ.

Սսեցիները Անդր Նահրէն իրենց գնել կ'որոշեն եւ պաշտօն կուտան մէկ երկու սսեցիներու՝ սակարկելու համար իրենց դատաէրին հետ։ Սակարկողները Թէեւ 1500 ոսկիի կը լմնցնեն սակարկութիւնը, բայց կը խնդրեն իրենց դատաէրէն որ 2000ի հաշիւ տայ իրենց հայրենակիցներուն։

Բայց երեւան կ'ելլէ խաղը եւ դրամ տուողները ետ կ'առնեն իրենց 300 ոսկին։ Այս պատճառաւ պատերազմ մը կը տիրէ իրենց միջեւ եւ կ'որոշեն նոր յանձնախումբ մը ընտրել՝ գլուխ հանելու համար այս ծրագիրը։ Նագար Պալեան անունով սսեցի մը սակայն, որ նախորդ յանձնախումբի կողմնակիցներէն էր, օդիի ազդեցութեան տակ կը սկսի լեզուագարութեան եւ շուտով վէճ մը կը ծագի իր եւ կարապետ մոտաքճեանի միջեւ, ժողովուրդը կը հաւաքուի եւ շուտով լուր կուտան մուխթարին։ Այդ մրջոցին գաւազանի ուժգին հարուած մը կ'իջնէ Նագարի գլխին եւ գետին կը փռէ զայն, ուրիշ մը՝ միհրան ֆիրիշեան ածելիով ոտքէն կը վիրաւորուի եւ գետին կ'իյնայ։

Ոստիկանները կուգան եւ բանտ կը տանին Նագարն ու իր եղբայրը՝ Անթիքը, իսկ միհրան ֆիրիշեան հիւանդանոց կը փոխադրուի։

Երկրորդ դէպքը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի առտու, Ամանոս քէմբին մէջ, հայերու եւ արաբներու միջեւ։

Քանի մը հայ պատանիներ երբ ֆութպոլ կը խաղային Թաղի իրապարակին վրայ, գնդակը կ'երթայ եւ կ'իյնայ իրենց դրացի պէտէվի-արաբ ընտանիքներէն մէկուն բակին մէջ.(Ամանոս քէմբի մասլաի Թաղին մէջ հայախառն կը բնակին 50 60 պէտէվի ընտանիքներ)։ Արաբ կիները յանկարծ փայտեր կ'առնեն եւ կը յարձակին հայ տղաքներուն վրայ եւ անխնայ կը ծեծեն զանոնք։ Միջամտել ուզող հայ կիներ եւ մարդիկ եւս կ'ենթարկուին արաբ կիներու եւ հետզհետէ բազմացող իրենց ամուսիններու յարձակման։ Հայերը արդէն աշխատանքի գացած էին եւ միայն կիներ ու ծերուներ կը գտնուէին քէմփին մէջ։ Կատղած յարձակողները զէնքով եւ դանակով կը հալածեն հայերը եւ քառորդ ժամ շարունակ կը քարկոծեն տուները։

Այս կռուի ընթացքին Լուսաբեր Թէրզեան անուն կին մը ոտքէն կը վիրաւորուի, իսկ իր տղան եւ ուրիշ քանի մը տղաներ լաւ մը կը ծեծուին։ Ոստիկաններ հազիւ կը հասնին եւ կը բաժնեն կռուողները։ 20ի մօտ Արաբներ եւ քանի մը հայեր ձերբակալուած են։

Կռուի միջոցին վիրաւորուած են հինգ հայեր եւ մէկ Արաբ, որոնց բոլորն ալ փոխադրուած են հիւանդանոց։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ

ՏԷՍԻՆ, 30 մարտ.— Ուրբաթ օր Լիոնէն հոս հասաւ կաթողիկոսական պատուիրակ Թորգոմ եպիս. Գուշակեան, ընկերակցութեամբ Պերլինի հոգեւոր հովիւ Գրիգոր վարդապետ Ճահլամեանի։ Երեկոյեան ժամը 8ին S. L. S. A.ի գործարանի սրահին մէջ հաւաքուած ժողովուրդին քարոզեց յատկապէս կրօնքի եւ եկեղեցւոյ մասին, յայտնելով նաեւ հետեւեալը. «Հոս ձեր ամէնուն նայուածքէն ես կը կռահեմ թէ՝ դուք բոլորդ ալ եկեղեցի կ'ուզէք եւ լաւ ալ կ'ընէք, ուրեմն ուժ պէտք է տաք եկեղեցասէր Տիկնանց Միութեան, որ կարենայ շինել ձեսինի եկեղեցին։ Երեկոյեան կողմը եկեղեցւոյ համար գնուած հողին վրայ գացի եւ օրհնեցի, այժմ իմ երեւակայութեանը այնպէս կ'երեւայ թէ՝ արդէն եկեղեցին շինուած է եւ խորանը պատրաստ, ես ալ սանդուխներէն վեր կը բարձրանամ պատարագ մատուցանելու համար»։ Այսպէս ուրեմն սրբազանը ինքզինքը Ճարտարապետի դիրքին մէջ դնելով, երեւակայութեամբ արդէն եկեղեցին շինեց եւ աւարտեց։

Քարոզէն վերջը Ճամբան Հայրենակից մը կը Հարցնէ. «Հապա՞ դպրոցը որ ազգութեան համար առաջին տեղը կը գրաւէ, ինչո՞ւ չխօսեցաք անոր կարեւորութեան մասին եւս»։ Թորգոմ եպս. բացէ ի բաց կը յայտարարէ.

— «Ես դպրոցին հակառակ եմ, որովհետեւ ինչ որ ալ ընենք մենք, ֆրանսական դպրոցի հետ չենք կրնար մրցիլ, Եւրոպայի մէջ մեր գոյութեան հիմքը կը կազմէ եկեղեցին»։ Ուրիշ Հայրենակցի մը այն Հարցումին թէ «փորձ պիտի ընէ՞ք Եւրոպայի գաղութը կազմակերպելու», կաթող. պատուիրակը կը պատասխանէ հետեւեալը. «Հիմակուհիմա այդ տեսակ միտք չունիմ»։

Թորգոմ եպիսկոպոսի աչքէն վրիպեցաւ ? իր օրհնած հողէն տասը քայլ անդին մեհեանոյն Հայոց կատարած աշխատանքները, որուն շնորհիւ գաղութը պիտի ունենայ դպրոց, գրադարան, ընթերցարան եւ ի Հարկին ժառուս։

Արդարեւ, շատ խելօք սկսաւ...

Վարդ-Պատրիկ

ԼՈՒԱԲՈՒԻՔ, ՈՐԴԻՔ ԹՈՎՄԱՍՈՒ

«Ն.Հ.»ի գ.էջ(7 մարտ).— «Աշտարակի շրջանէն Բիւրական, Օրգով եւ Ինաքլու գիւղերուն միացեալ բջիջի անդամներուն յանցանքներուն մասին շատ է գրուած։ Ոչ մէկ կարգադրութիւն մինչեւ հիմա։

Ունեւոր գիւղացիներու դէմ բացուած պայքարը հասած է զեղծումի։ Բջիջին անդամները ինչ որ ըրին ունեւոր գիւղացիներուն, նոյնը ըրին նաեւ միջակ գիւղացիներուն։ Ունեւոր գիւղացիներէն բռնագրաւուած են ոչ միայն գիւղատնտեսական գործիքները եւ անասունները, այլ նաեւ ամբոր մուխը իրեղէններ, յետոյ զանոնք բաժնելով իրենց մէջ։»

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԷՆ

Պրազիլիայէն Պ. Գառնիկ Ֆերմանեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր եղբօր, Մանուկ Ֆերմանեանի (Շալէպ)։

ալ եկեղեցի կ'ուզէք եւ լաւ ալ կ'ընէք, ուրեմն ուժ պէտք է տաք եկեղեցասէր Տիկնանց Միութեան, որ կարենայ շինել ձեսինի եկեղեցին։ Երեկոյեան կողմը եկեղեցւոյ համար գնուած հողին վրայ գացի եւ օրհնեցի, այժմ իմ երեւակայութեանը այնպէս կ'երեւայ թէ՝ արդէն եկեղեցին շինուած է եւ խորանը պատրաստ, ես ալ սանդուխներէն վեր կը բարձրանամ պատարագ մատուցանելու համար»։ Այսպէս ուրեմն սրբազանը ինքզինքը Ճարտարապետի դիրքին մէջ դնելով, երեւակայութեամբ արդէն եկեղեցին շինեց եւ աւարտեց։

Քարոզէն վերջը Ճամբան Հայրենակից մը կը Հարցնէ. «Հապա՞ դպրոցը որ ազգութեան համար առաջին տեղը կը գրաւէ, ինչո՞ւ չխօսեցաք անոր կարեւորութեան մասին եւս»։ Թորգոմ եպս. բացէ ի բաց կը յայտարարէ.

— «Ես դպրոցին հակառակ եմ, որովհետեւ ինչ որ ալ ընենք մենք, ֆրանսական դպրոցի հետ չենք կրնար մրցիլ, Եւրոպայի մէջ մեր գոյութեան հիմքը կը կազմէ եկեղեցին»։ Ուրիշ Հայրենակցի մը այն Հարցումին թէ «փորձ պիտի ընէ՞ք Եւրոպայի գաղութը կազմակերպելու», կաթող. պատուիրակը կը պատասխանէ հետեւեալը. «Հիմակուհիմա այդ տեսակ միտք չունիմ»։

Թորգոմ եպիսկոպոսի աչքէն վրիպեցաւ ? իր օրհնած հողէն տասը քայլ անդին մեհեանոյն Հայոց կատարած աշխատանքները, որուն շնորհիւ գաղութը պիտի ունենայ դպրոց, գրադարան, ընթերցարան եւ ի Հարկին ժառուս։

Արդարեւ, շատ խելօք սկսաւ...

Վարդ-Պատրիկ

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 11 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բերդակցի Պետրոսը բարձրաշէն ղէպի սարը, տղայոց քով, կ'ելլէ ես, Երզնկացի Ստեփանը, Ակնցիներով գացինք Ախլաթ, ուր մենք 10—15 օր։ Սերոբ Տաթեւացին պատրաստած էր գանազան պատճառներով փախստական եղած մի քանի տղաներ։ Գործը մեզ ալ առաջարկեց թէ՝ «Գացէ՛ք, ձեր գէնքերը բերէք մեզ մնացէք եւ իմ տրամադրութեանս տակ մենք մնացէք Ախլաթի գիւղերուն մէջ»։

Երկու ընկերներս վարդենիս Սարգիս անունով տղայի մը աշխոյժ նորդութեամբ վերադարձան, եկանք վարդենիս Երթ բարսեղի քով։ Նա մեզ ըսաւ, որ Ռուբէնին բանտի մէջ գտած չարչարանքի ենթարկեցին սպաններ են, Դաշտի մէջ ալ ընդարկութիւն կայ։ «Ես չեմ կրնար ձեզ Սասուն դրկել, ուրովհետեւ եթէ դրկեմ, ձեր ետեւէն պատճառ կը դառնամ»։

Նոյն առաւօտ, երբ մենք վարդենիս եկանք, բնիկ Մշեցի Մեսրոպ անուն տղայ մը, որուն կ'ըսէին Արաբ Տարօնացի՝ Դարս գիւղի մէջ ձերբակալուած էր ոստիկանների ձեռքով եւ բանտարկուած սենեակի մը մէջ *)։ Գիշերը այդ տղան պատուհանը կոտրեց եւ փախաւ եւ ուղղակի կուգայ մեր քով։ Ան ալ խորհուրդ չտուաւ մեզ Սասուն գնալու, եւ երեքս ալ վերադարձանք Ախլաթ, ուր կային՝ Ղարախանեան Միսակը, Ջառացի Սենեքերիմը, Խութեցի Սաֆօն, Կէլիէկուղանցի Գրքօն, Երզնկացի Ստեփանը, Բուլանըխցի տղայ մը, ես ու Բուլանըխ գաւառի Շէրւանշըխ գիւղացի Կոստան՝ աեւորիստ, որը սպանած է Մուշ քաղաքի մի դաւաճան տէրտէր, որուն կը կանչէին Շէխօ։ Ախլաթի Մեծ գիւղացի Սրքօն վալաղ ընկաւ այս ընկերներուս՝ Բուլանըխ տանելու համար։ Սերոբը տուած էր մի նամակ։ Բուլներս կը գտնուէր պարտքով վերցրած 20 արծաթ եւ 4 հատ ատրճանակ, գրեթէ անկանոն։

* * *

Գացինք Բուլանըխ Կոփայ վանքը, այնտեղից փոխադրուեցանք Շէյխ. Եաղուբ գիւղը, ուր կը գտնուէր Տուրքախ կեղծանունով Ղարսեցի (Կովկաս) Յարութիւնը։ Նա մեզ առաւ ոտքի կանգնէ եւ կը փախի եւ ուղղակի կուգայ մեր քով։ Ան ալ խորհուրդ չտուաւ մեզ Սասուն գնալու, եւ երեքս ալ վերադարձանք Ախլաթ, ուր կային՝ Ղարախանեան Միսակը, Ջառացի Սենեքերիմը, Խութեցի Սաֆօն, Կէլիէկուղանցի Գրքօն, Երզնկացի Ստեփանը, Բուլանըխցի տղայ մը, ես ու Բուլանըխ գաւառի Շէրւանշըխ գիւղացի Կոստան՝ աեւորիստ, որը սպանած է Մուշ քաղաքի մի դաւաճան տէրտէր, որուն կը կանչէին Շէխօ։ Ախլաթի Մեծ գիւղացի Սրքօն վալաղ ընկաւ այս ընկերներուս՝ Բուլանըխ տանելու համար։ Սերոբը տուած էր մի նամակ։ Բուլներս կը գտնուէր պարտքով վերցրած 20 արծաթ եւ 4 հատ ատրճանակ, գրեթէ անկանոն։

* * *

Գացինք Բուլանըխ Կոփայ վանքը, այնտեղից փոխադրուեցանք Շէյխ. Եաղուբ գիւղը, ուր կը գտնուէր Տուրքախ կեղծանունով Ղարսեցի (Կովկաս) Յարութիւնը։ Նա մեզ առաւ ոտքի կանգնէ եւ կը փախի եւ ուղղակի կուգայ մեր քով։ Ան ալ խորհուրդ չտուաւ մեզ Սասուն գնալու, եւ երեքս ալ վերադարձանք Ախլաթ, ուր կային՝ Ղարախանեան Միսակը, Ջառացի Սենեքերիմը, Խութեցի Սաֆօն, Կէլիէկուղանցի Գրքօն, Երզնկացի Ստեփանը, Բուլանըխցի տղայ մը, ես ու Բուլանըխ գաւառի Շէրւանշըխ գիւղացի Կոստան՝ աեւորիստ, որը սպանած է Մուշ քաղաքի մի դաւաճան տէրտէր, որուն կը կանչէին Շէխօ։ Ախլաթի Մեծ գիւղացի Սրքօն վալաղ ընկաւ այս ընկերներուս՝ Բուլանըխ տանելու համար։ Սերոբը տուած էր մի նամակ։ Բուլներս կը գտնուէր պարտքով վերցրած 20 արծաթ եւ 4 հատ ատրճանակ, գրեթէ անկանոն։

* * *

Գացինք Բուլանըխ Կոփայ վանքը, այնտեղից փոխադրուեցանք Շէյխ. Եաղուբ գիւղը, ուր կը գտնուէր Տուրքախ կեղծանունով Ղարսեցի (Կովկաս) Յարութիւնը։ Նա մեզ առաւ ոտքի կանգնէ եւ կը փախի եւ ուղղակի կուգայ մեր քով։ Ան ալ խորհուրդ չտուաւ մեզ Սասուն գնալու, եւ երեքս ալ վերադարձանք Ախլաթ, ուր կային՝ Ղարախանեան Միսակը, Ջառացի Սենեքերիմը, Խութեցի Սաֆօն, Կէլիէկուղանցի Գրքօն, Երզնկացի Ստեփանը, Բուլանըխցի տղայ մը, ես ու Բուլանըխ գաւառի Շէրւանշըխ գիւղացի Կոստան՝ աեւորիստ, որը սպանած է Մուշ քաղաքի մի դաւաճան տէրտէր, որուն կը կանչէին Շէխօ։ Ախլաթի Մեծ գիւղացի Սրքօն վալաղ ընկաւ այս ընկերներուս՝ Բուլանըխ տանելու համար։ Սերոբը տուած էր մի նամակ։ Բուլներս կը գտնուէր պարտքով վերցրած 20 արծաթ եւ 4 հատ ատրճանակ, գրեթէ անկանոն։

*) Այդ ժամանակները կը սպաննուի Ղարս գիւղի ռէս Միրօն, որը շատ կտրիճ մարդ մ'էր եւ շատ էր մասնակցած Մուսաբէկի գիւլէին փախցրած խնդրին։ Մի քիւրդ, որ բարեկամաբար կը հետեւի եղեր Միրոյին, խարդախութեամբ ջրացանի մէջ փամփուշտ է դրեր եւ Աբտօնքի տակ կը գարկէ կը սպաննէ։

ԱՆԴՐ.

∴ Կիրակի օր Լոնտոնի Ս. Սոփիա յունական եկեղեցիին մէջ ալ գոհաբանական աղօթք կատարուեցաւ Ապրիլ 5ին Անգլիոյ հելլէն գաղութը հացկերոյթ մը պիտի տայ։

Գերմանիա եւ Ռուսիա

Մոսկուայէն կը հաղորդեն.— Մարտի վերջը աւարտեցաւ գերման եւ խորհրդային քիմիական ճարտարարուեստներու գործակցութեան հաժաձայնագիրը։ Զրոյց կը շրջի թէ այս դաշինքը չպիտի նորոգուի։ Գերման քիմիական ճարտարարուեստի ներկայացուցիչը մեկնեցաւ արդէն Մոսկուայէն։

Նոր ճահճակ մը ալ

Ինչպէս կը յիշուի, խորհրդային կառավարութիւնը վերջերս արգիլած էր բժիշկներուն մասնաւոր յաճախորդներ ունենալ։

Նոր հրամանագրով մը կալինին զգալիօրէն մեղմացուցած է այս արգելքը։ Մոսկուայի բժշկական մէկ հաւաքոյթին մէջ կալինին ըսած է թէ «այս կէտին վրայ մեծ սխալ մը գործուեցաւ»։ Այսուհետեւ բժիշկները պիտի կրնան ազատօրէն գործել, ինչպէս անցեալին մէջ։

Պաղեստին եւ Անգլիա

Պաղեստինի անգլիական պատուիրակութեան տեղեկագիրը հրատարակութեան տրուեցաւ առջի օր։ Տեղեկագիրը Պաղեստինի Հրեաներէն աւելի Արաբներուն իրաւունք կուտայ։

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ զինուորական միջոցներձեռք առնուած են կարգը պահպանելու համար։ Մեծ թիւով օդանաւեր եւ ոստիկանական ջոկատներ պատրաստ կը սպասեն՝ միջամտելու համար, եթէ ոեւէ միջադէպ պատահի Նէպի Մուսայի (Մովսէս մարգարէ) ի պատիւ կատարուելիք արարողութեան մը ընթացքին։

Բնակիչներուն արգիլուած է զէնք կրել. անսաստողները պիտի բանտարկուին։ Այս հրամանը ի գօրու է մինչեւ մէկ ամիս։

Նէպի Մուսայի տօներուն, որ կը զուգադիպի Զատկի եւ Պասեքի տօնական օրերուն, հազարաւոր իսլամներ Երուսաղէմ կ'ալեցելեն ուխտի երթալու համար Երիքովի մօտ Մովսէսի կարծեցեալ գերեզմանին։

Երուսաղէմի փոխ քաղաքապետ մը ընտրելու առթիւ կռիւ ծագեցաւ Արաբներուն եւ Հրեաներուն միջեւ։

∴ «Թայմզ»ի Թղթակիցը Երուսաղէմէն կը հեռագրէ թէ կառավարութիւնը արգիլեց իսլամներու երաժշտական մէկ արարողութիւնը Լացի Պատին առջեւ։ Անցեալ տարիներուն այս արարողութեան առթիւ կռիւ ծագած էր Հրեաներուն հետ։

∴ Պաղեստինեան պատուիրակութիւնը կիրակի իրիկուն Լոնտոն հասաւ։ Նախագահն է Քեազիմ փաշա Էլ Հիւսէյնի, որուն կ'ընկերանան Երուսաղէմի մեծ մուֆթիին եւ քաղաքապետը։ Այս պատուիրակութիւնը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Լորտ Փէսֆիլտի հետ՝ Պաղեստինի խռովութիւնները քննող պատուիրակութեան տեղեկագրին մասին։

Բոլշեւիկները Գերմանիոյ մէջ

Պերլինի ոստիկանութիւնը խուժեց «Եւրոպայի գիւղացիհողագործներու համաժողով»էն ներս եւ բոլոր պատուիրակներուն անցագրերը պահանջեց՝ ստացագրի մը փոխարէն։ 26 պատգամաւորներ բնաւ անցագիր չունէին։ Ասոնք ձերբակալուեցան եւ Գերմանիայէն դուրս պիտի հանուին առանց սպասելու համաժողովի աւարտելուն։

Այս համաժողովը կարմիր գոյն ունի եւ գումարուած էր քննելու համար «կուլակութեան եւ ֆաշիսմի չարիքները գիւղերու մէջ»։ 30 պատգամաւորներ եկած էին 17 երկիրներէ։ Ձերբակալուածներէն 17ը Լեհ է, 4ը Չեհ, 2ը Ռուս, 1ը Իտալացի, 1ը Եուկոսլաւ եւ մէկը Լիթուանիացի։ Պատգամաւորներ եկած էին նաեւ Անգլիայէն եւ Իրլանտայէն։ Վերջերս Իրլանտայի գիւղական շրջաններուն մէջ յարմար գետին պատրաստուած է համայնավար շարժումներու։

∴ Այս համաժողովը ոեւէ կապ չունի «կանաչ Միջազգային»ին հետ, որուն կեդրոնն է Փրակա։

Տէքէրսին կ'այցելէ վարչապետին

Քարիւղի Թագաւոր Սըր Հէնրի Տէթէրտինկ առջի առաւօտ ժամը 10.45ին Լոնտոնէն փարիզ հասաւ մասնաւոր օդանաւով եւ անմիջապէս ընդունուեցաւ վարչապետ Թարտիէօի կողմէ։

Տեղական թերթերը զանազան մեկնութիւններ կուտան այս այցելութեան։ Տիրապետող կարծիքն այն է որ անգլիացի միլիոնատէրը խօսած է զօրավար կուտեպովի առեւանգման եւ Ֆրասայի ու Ռուսիոյ յարաբերութեանց մասին։

Անգլիական թերթերը տարբեր մեկնութիւններ կուտան։ «Տէյլի Թելէկրաֆ» կ'ըսէ թէ Տէթէրտինկ խօսած է քարիւղի ներածումներուն օրինագիծին մասին, որ ներկայիս խորհրդարանին առջեւ է։ «Մորնինկ Փոստ»ի համաձայն խնդրոյ առարկայ դարձած են Մուսուլի քարիւղները եւ «Ռոյըլ Տըչ»ի եւ Ֆրանսական քարիւղի ընկերութեան յարաբերութիւնները։

Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը

Կարգ մը թերթեր յատկանշական կը գտնեն այն երեւոյթը թէ՝ Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպան Ժան Հէրպէթ ժամանակէ մը ի վեր Փարիզ կը գտնուի եւ շատ փութկոտուիլն ցոյց չի տար Մոսկուա վերադառնալու։

Բոլոր այս նշանները կը մեկնուին իբրեւ նախապատրաստութիւն՝ խորհրդային միութեան հետ յարաբերութեանց խզման։

Զօր. Կուտեպովի շուրջ

Կատարուած նոր քննութիւնները հետզհետէ կը հաստատեն այն տեսակէտը թէ զօրավար Կուտեպով Զեկալի գործակալներուն կողմէ առեւանգուելէ վերջ, բոլշեւիկեան նաւ մը դրուած է Նորմանտական եզերքէն։ Տեղեկատու Դիւանի պետ Փէրիէ կիրակի օր տեղւոյն վրայ երթալով քննութիւն կատարեց։ Ուրիշ վկայ մը եւս կը պատմէ թէ ներկայ եղած է զօրավարին նաւ փոխադրուելուն։ Պ. Փէրիէ անգամ մըն ալ վկաներուն հետ միասին պիտի երթայ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու ամէն բան։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէտը Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։ Կը խօսի՝ Ընկ. Աշոտ Արծրունի։ Նիւթ՝ Մեծամասնականներու հողային ներկայ քաղաքականութիւնը։

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԻ ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒԿՈՎ

27 Ապրիլ Կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Petit Journalի սրահը

ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

* * *

Զ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղերուն նախաձեռնութեամբ կը տօնուի նաեւ գաւառներուն մէջ այս ազգային սուգը, որուն տասնըհինգամեակն է այս տարի։

Զ. Ե. Ո. Մ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի մասնաճիւղին կողմէ 19 Ապրիլ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ 68 Ave. Ernest Renan, Մուտք 5 ֆրանք։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ Սկաուտներու ծնողքներու կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Victor Hugoի *սրահներուն մէջ*

Հովանաւորութեամբ Պ. ԶԱՏԻԿ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆի

Եւրոպական պարեր — Գեղարուեստական բաժին

Մուտք 10 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Սկն Միշելի Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այսօրջորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանի վերնայարկը։ Ստիպողական ներկայութիւն։ Օրակարգ՝ Ա. ընթացիկ հարցեր, Բ. Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ համայնավարութիւն, Գ. Ներածութիւն, ընկ. Լ. Մօգեանի կողմէ։

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի Վրէժ խումբի ժողովը այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

Լիոնի Պատ. Միութեան վիճաբանական ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը։ Նիւթ՝ «Հայաստանի արդի վարչաձեւը եւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անիէր-Պուա-Քոլոնպի Զ.Ե.Ո. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան վահագն կարգապահական խումբը կը հրաւիրուի խորհրդակցութեան, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին նոյն վայրը։

ՄԹԱՆՈՑԻ Երիտասարդաց միութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 164 Ave. Verdun, Café Marbot, *Իսի-լէ-Մուլինօ։ Կը խօսի՝ Պ. Բենօ Նալչաճեան։*

ԱՒՈՂՋԱՊԱՀ. ԺՈՂՈՎՐԴ. դասախօսութիւն, վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantesի *սրահներուն մէջ։ Կը խօսին Տօքթ. Քօլօլեան եւ Փրոֆ. Ադալեանանց։ Մուտքը ազատ է։*

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

∴ Անիէր-Պուա-Քոլոնպի հանգանակիչ յանձնախումբս շնորհակալութիւն կը յայտնէ շրջանիս եւ արժանապատիւ հայ հասարակութեան որ անատոլուէն քշուած դժբախտ գաղթականներու կարօտութեան ձայնը լսելով «ցաւաց»ի միջոցաւ, իր համեստ բաժինը բերաւ բացուած հանգանակութեան Ա. 652+Բ. 639.50 Գ. + 583.50 + եւ Դ. 125 = 2000 ֆր. ուղարկելով «ցաւաց»ին իր նպատակին հասնելու։ կ'արժէ յիշել թէ ամբողջ գաղութը հարուստ թէ աղքատ, կուսակցականն թէ անկուսակցական մասնակից եղան իրենց կարողութեան չափով բացի քանի մը թափթփուքներէ։

Ի դիմաց յանձնախումբի ցաւկոբ Վէգիրեան։ Վերջէն 125 ֆր. տուած են 100 ֆր. վահէ Մարաշլեան, 25 Գ. Պաֆապանեան

Թաւրիզի վասպուրականցիներու ցանկը.— Հ. Սաֆօեան, Վ. Յովսէփեան 50ական, Խ, կօտիկեան, Հ. Այվազեան 20ական, Ա. Աթաբէկեան, Գ. Գերձակեան, Գ. Գասպարեան, Հ. Բազիկեան, Մ. Այվազեան, Մ. Ամիրեան, Ն. Սարգիսեան, Ս. Ադազատեան, Ք. Օհաննէսեան 10ական, Վ. Տապաղեան 6, Կ. Ցէր Մկրտիչեան, Գ. Գալչեան, Մ. Թորոմանեան 5ական, Ե. Սրվանձտեան 4, Ա. Ջաղացպանեան 2 դրան։ Գումար 257 դրան։ Չէքով՝ 466 ֆր. 65 սանթիմ։ (Տես «ցաւաց» 26 փետր.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ պոլիս Թրքական թաղի մը մէջ կը զբաղէը ճագուստի վաճառականութեամբ։ Կը բնակէր եէնի մահալէ։ Իմացնել Պ. Գէորգ Թաբաքճեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France։

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոնկուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է պոլիս։ Կը կարծուի թէ պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ։ Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր։

— Կը փնտռուի Ռոտոսթոցի Գրիգոր Թիւլպէնճեան (29 տարեկան), հօր անուն՝ Յակիմ, մօր անուն՝ Նազիկ։ Իմացուած է որ ներկայիս Փարիզի շրջակաները Champagne գիւղը բժշկի մը քովինքնաշարժիվարիչ է։ Իմացնել՝ իր մօրաքրոջ Տիկ. Elisabeth Biodjékianի, Quartier Foutlozier, Valence, (Drôme).

Կ'ուզուի ափրանթի մը կարուհիի քով աշխատելու համար։ Ներկայանալիք ծնողքին հետ, տիկ. K. Vartanianի, 12 Rue St. Sulpice, փարիզ։

Գործ կը փնտռէ Ֆրանսերէնի հմուտ հայ պատուաւոր երիտասարդ մը վաճառատան կամ գրասենեակի մէջ։ Դիմել՝ F. Ch. 18 Villa des Roses, Bois Colombes (Seine).

Ծախու է խիստ նպաստաւոր պայմաններով 65 քառակուսի մեթր տարածութեամբ արհեստանոց մը 3 վարձկան Porte de Pantinէն Ջուր, կազ, ելեկտ.։ Յարմար ամէն գործի։ Վարձք տարին 2000 ֆր., պայմ 8 տարի։ Դիմել՝ Հ. Աբելեանի 226 Rue Lafayette, Paris, Tél. Nord 89-06 կամ 95—79։

EMPIRE Սիգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 34—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատ. պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ազգ. դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅԻՇԱՆՍԱ մանր համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (Աձիճ վիթ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վարձն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակէ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Columbia

Phonos & Disques

REGISTERED TRADE MARK

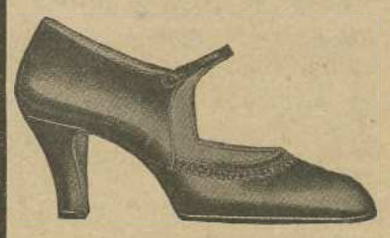
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-

Մեր փայաքներու ճոխ մաերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՋԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործ

18 Rue MONCEY, 18

Վլաս տիւ Փոնի մօ

Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ODEON COLUMBIA

Ցիեզերահռչակ Քոլոմպիա եւ Օտէոն վաճառանիշով ձայնըէն, յունարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ փոքրաթիւ կրամաֆոնոներ։ Եւրոպական եւ արեւելեան նպարեղէններու ճոխ մեծերք աժան գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ — POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԾԱՆՕԹ ՍԱՓՐԻԶ ԵՒ ՎԱՐՍԱՅԱՐԴԱՐ

ԱՐՇԱԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

կը ծանուցանեն իրենց յարգոյ յաճախորդներուն, բարեկամներուն եւ ծանօթներուն իրենց նոր խանութին բացումը որ տեղի ունեցաւ ժարտ 10ին։

24 Rue St, Lazare PARIS (9e) բակին մէջ

Լիլայի ճաշարանին մօտը։ Աւուեստի ամենավերջին կատարելագործութեամբ, քուփ, մանիքիւր, օնտիւլասիոն։

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մօրթի, արիւնի եւ վէներ հիւանդութեանց (ֆրանկախատ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ակղեամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Կ'ուզուի ֆրանսերէն ցողգործ մը գործ նորոգելու համար։ Պ. Ն. Սիլիճեանի 13 Rue sel, Փարիզ (18)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ED

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHA

ՀԱՐԱՉ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրություն եւ վարչություն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
3
ԱՊՐԻԼ
1930
3 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1228 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈՒՆՔԸ ԱՌԱՏ Է, "ՄԻ ՔԻՉ ՓՈՂ,,

Ուրեմն, թէ կաթոլիկ եւ թէ բողոքական միսիոներները, իրենց ժանաւանդ կղերական բարձր պաշտօնատարներուն, իշխանաւորներուն համար պատրաստ աւար մըն է Սուրիոյ գաւառը: «Առատ հունձք ու», ինչպէս կը կոչէ Հալէպի հռոմէական առաջնորդը, կորտիկեան գերապայծառ:

Բայց լաւ է խնդիրը ներկայացնել իր իսկ բերնով: Այդպէս ընենք, երկ.զայն արձարծող յօդուածի մը առթիւ:

Կորտիկեան գերապայծառ 1929 Սեպտ. 20 թուակիր նամակով մը, ուղղուած Արեւելեան Գործերու Վերատեսուչ գերապայծառ Լաժիէի, հռոմէական բարձր շրջանակներուն ուղղութեան կը յանձնէ Սուրիոյ գաղութը: Եպիսկոպոսը ամէն առաջ կը նկարագրէ երկրին տնտեսական վիճակը, մասնաւորապէս Հալէպի տագնապը, իբրեւ հետեւանք Սուրիոյ անջատման, Թրքական հրոսախումբերու արշաւներուն, սուրիական ապրանքներու դէմ հռչակուած պօյքօթին եւն.: Այս տագնապէն աւելի ազդուած են, կ'ըսէ, Հայերը, որոնք գլխաւորաբար Ամասիոլուի եւ Սուրիոյ միջեւ ապրանքի փոխադրութեամբ եւ յանձնակատարութեամբ կը զբաղին:

Այս՝ հին գաղութն է: Գերապայծառը անոնց վրայ կ'ապաւինէր նոր գաղթականութիւնը, իբր 80,000 հոգի, «այրիներէ եւ որբերէ բազկացեալ ընտանիքներ՝ ցնցոտիներով ծածկուած, բռնացած եւ սովալլուկ, բոլոր վտարուած իրենց քաղաքներէն կամ գիւղերէն»:

«Այս փախստականներէն 30,000 հոգի կ'ապրին Հալէպի շրջակաները, փայտաշէն տնակաւաններու մէջ, իրենց չպատկանող հողերու վրայ, եւ ստիպուած են հորեր փորել ջուր ստանալու համար: Քառասուն հազար մըն ալ՝ ցիրուցան ասդին անդին, խեղճութիւնկ կեանք մը կը քաշքշէ, առժամեայ կայաններու մէջ, Արաբներու մէջտեղ եւ քիչ մը առուտուր ընելով, իբրեւ ապրուստի միջոց»:

Քրիստոնէական ողորմածութի՞ւնն է որ գրել կուտայ այս կարճ այլ սրտառուչ տողերը: Մարդասիրական զգացումներէ՞ կը բխի այս հոգածութիւնը:

Ի՜նչ միամտութիւն: Գերապայծառը, իբրեւ նուիրք հոգեբան և գործնական միտք, անմիջապէս կ'անցնի նիւթին.

— «Եւ ասոնք ոչ մատուռ ունին, ոչ քահանայ. ուրիշ բան չեն գիտեր իրենց կրօնքի մասին, բայց միայն այն թէ քրիստոնեայ են, իսկ իբրեւ ազօթք գիտեն միայն «Հայր մեր»ը: Եւ սակայն, ի՜նչ եռանդով կը յարեն Աստուածը ճանչնալու եւ զայն սիրելու: Ի՜նչ եռանդով կը յարեն բոլոր դուռները, քահանայ մը ունենալու համար: Դիւրին եւ ամէն կերպով պատրաստուած որս մըն է այս բողոքականներուն համար: Այս վերջիններս հովիւներ կը ձեռնադրեն այս ժողովուրդին մէջ. լիաբուռն կը վճարեն անոնց, իբրեւ միակ պաշտօն ապով քարոզել եւ դարձի բերել իրենց հայրենակիցները: Մատուռներ կը շինեն, դպրոցներ կը բանան, օգնութեան ընկերութիւններ կը հաստատեն, ձրի հանդէսներ կը հրատարակեն եւն.: Այս առատ հունձքին դիմաց. մենք կաթոլիկներս, մոխիրի վրայ նստեր ենք»:

Թուելով հռոմէական միսիոներութեանց եւ հաստատութեանց կրած վնասները՝ Քիլիսի, Այնթապի, Պէյլանի, Տէր Զօրի մէջ, Թրքական բռնագրաւումները եւ ուրիշ կորուստներ՝ պատերազմի եւ զինադադարի ընթացքին, գերապայծառը կուգայ նոյն իսկ իր վիճակին վրայ.— «Քահանաները իրբեւ ապրուստ ունին միայն պատահական վտիտ եկամուտ մը եւ ես ինքս, խնայողութեան համար, միեւնոյն սենեակին մէջ կ'աշխատիմ, կը քնանամ եւ ընդունելութիւն կը կատարեմ»:

Դեռ ուրիշ կարգ մը տեղեկութիւններ ալ: Իսկ այս բոլորի վրայ բանի՞ն»:

— «Ջայն իսկ չպիտի հանէի, եթէ չըլլար իմ ծայրագոյն պատասխանատուութիւնս հոգիներու մեծ թշուառութեան հանդէպ: Գիւղեր կը հիմնուին եւ գաղթականներ կը տեղաւորուին Հալէպէն հեռու. քահանաներ կ'ուզեն ինծմէ՝ Հասիչէի, Րաքքայի, Ապապուլոսի, Գամըշլըի համար... ձեպելը Մուսայի գիւղերէն— ինչպէս Հապիպլի— ինծի կը կրկնեն թէ կաթոլիկութեան պիտի դառնան, եթէ իրենց տրամադրութեան տակ դնեմ քահանայ մը եւ պզտիկ դպրոց մը բանամ: Ցարիներէ ի վեր, մենք չլսելու կը զարնենք եւ բողոքականներն ու հերձուածողները կը վազեն հոն ուր անոնք են մեզ, եւ կ'ընեն այն ինչ որ չենք կրնար ընել մենք»: (Տե՛ս 344—346):

Գրեթէ ամբողջովին թարգմանած եղանք քաջարթո՛ւն գերապայծառին նամակը, եւ քիչ տեղ կը մնայ մեր երկու խօսքին համար:

Բայց, այս մէջբերումներէն յետոյ, աւելորդ չե՞ն խորհրդածութիւնները:

Մենք ուզեցինք պարզել ուրիշներուն թափած աշխատանքն ու ներդրած մրցակցութիւնը, մեր բուռնաւեր, հալածական եւ դառնացած գաղթականութեան գլխուն վերեւ, անոր ծոցին մէջ: Ուզեցինք բանալ ապազգայնացման, պառակտումի, մարդորսութեան ընդարձակ ծրագրի մը մէկ երեսը, քաղելով բուն նպատակ ալբիւրէն:

Օգուտ կ'ունենա՞ն այս տեղեկութիւնները: Կ'արթննա՞ն քնացողները:

Գոնէ դուք, ընկերներ և ամէն կարգի սրտցաւ քաղաքացիներ, — առանց դաւանանքի խտրութեան — կը հետեւի՞ք չարիքին:

Ո՛վ պիտի ըլլայ առաջին անմեղը, եթէ դաւադիրները յաղթական կազմալուծել, քառասուն ճիւղի բաժնել Սուրիոյ և Լիբանանի 80,000 կամ 120,000 գաղթականութիւնը, իբրեւ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՑԱՒ ԱԻԱՐ», իբրեւ «ԱՌԱՏ ՀՈՒՆՁԻ»...:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄԷՆԷՆ ԱՌԱՋ ԼԵԶՈՒԻՆ

«Յուսաբեր» խմբագրականի մը ժէշ պարզելով լեզուին դերը ազգերու ինքնուրոյն գոյութեան հաւաքը, կը շեշտէ (22 մարտ).

— «Կարելի է օտարախօս հարեւանի մը հետ նոյն կրօնքը դաւանիլ, նոյն երգը երգել, նոյն նուագը ու պարը ունենալ, միեւնոյն բարքերն ու սովորոյթները պահել ու միաժամանակ խորթ մնալ անոր (լեզուի խորթութեանը պատճառով). ինչպէս եւ ընդհակառակն. կարելի է հայախօս հարեւանի մը հետ այդ ամէնը տարբերօրէն երգել, դաւանիլ, ճագնիլ, պարել ու նուագել, բայց եւ միաժամանակ հարազատ մնալ անոր (լեզուի հարազատութեան պատճառով):

*Եւ այսպէս անոր համար, որ ժողովուրդները ի վերջոյ կը փոխեն ազգային իրենց բոլոր «նուիրական սրբութիւնները»,— բարքեր, հաստատութիւններ, գեղարուեստական արժէքներ, կրօնք, մինչեւ իսկ հայրենիք (կիլիկիանմերը պատմութեան մէջ) բայց լեզուն— երբեք: Ցեղային ամէնէն խորարմատ ու ամէնէն հաստաբուն կաղնին, որուն վրայ ժողովուրդ մը իր ազգային ինքնատպութիւնը կը պահէ: Ազգ մը առաւելապէս իր լեզուովն է ազգ: Կը յարատեւէ՝ լեզուն,— ուրեմն կը յարատեւէ նաեւ ազգը: Այս բանաձեւումով թող այն տպաւորութիւնը չստացուի, թէ մենք կ'ուրանանք արժէքը ազգային միւս ազդակներուն: Բնաւ եւ երբեք: Սակայն կ'ընդունինք, որ այդ ազդակներուն մէջ ամէնէն *ինքնատիպն* ու *ազգադրոշմը*, ամէնէն *ընդհանրացածը*, ամէնէն *ժշտանորոգն* ու միաժամանակ *անփոփոխը*, ամէնէն *տեւականն* ու *ինայունը*, *միաձուլողն* ու *բաժնողը*, *նրբինը*, *շքեղն* ու *զօրաւորը*— լեզուն է: Ու որքան ազգութիւնը իր բովանդակութեամբ նրբանայ ու գաղափարականանայ իբրեւ ըմբռնում եւ իբրեւ երեւոյթ, այնքան աւելի պիտի մեծնայ լեզուի դերը անոր կեանքին մէջ:*

Թերեւս ոչ ոք ի վիճակի է աւելի ձշտօրէն ըմբռնելու լեզուի դերը ազգի մը պահպանումին մէջ, որքան մենք: Եթէ արտակարգօրէն դաժան պայմաններու մէջ այսքան դար իբրեւ ազգ կարողացանք ապրիլ, ապրեցանք առաւելապէս մեր լեզուին շնորհիւ: Ուր լեզուն տուինք (Հնդկաստան, Լեհաստան, Թրանսիլվանիա, Սերպիա, եւայլն), հոն վրայ տուինք նաեւ մեր ազգութիւնը:»

ՊՈՒԻՔՐԷՆի ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարեց տեղւոյն հրեայ ռուսանողական միութեան կեդրոնին մէջ եւ ձերբակալեց երկու ուսանողներ, որոնք յարաբերութեան մէջ էին համայնավարներուն հետ:

ՎՈԼՈՑի շրջանին մէջ (Ցուսնաստան) երկրաշարժի հինգ զօրաւոր ցնցումներ տեղի ունեցան: Քանի մը տուներ փլան եւ ժողովուրդը խուճապի մատնուեցաւ: Մէկ տղայ վիրաւորուեցաւ փլատակներուն մէջ մնալով: Նիւթական կորուստը մեծ է:

ԹՈՒՐՔ ազգային կեանքէ թափերախաղի մը պատրաստութեան համար 2000 ոսկի պարգեւով մրցում մը բացուած է Թիւրք Ցճաղըին կողմէ: Պայմանաժամ տրուած է վեց ամիս:

ԱԹԼՆԲԻ խորհրդարանը վաւերացուց Լահէյի հաւաձայնագիրները՝ արեւելեան զարմանուհիներու խնդրին մասին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիա եւ Հունգարիա

Էնկիւրիէն փեշէթա դառնալէ ետք, Հունգարիոյ արտաքին նախարար վալքօ կարգ մը յայտարարութիւններ րրաւ Հունգարական Գործակալութեան ներկայացուցչին, շեշտելով այն տաք ընդունելութիւնը որուն առարկայ դարձաւ Թուրքիոյ մէջ:

Նախարարը ըսաւ թէ հունգարեւթուրք ժամանակաւոր առեւտրական դաշնագրին տեղ մօտ օրէն պիտի կնքուի վերջնական առեւտրական դաշնագիր մը, որուն համար բանակցութիւններ պիտի սկսին յառաջիկայ շաբթու: Այս նոր դաշնագրին հաժաձայն, Հունգարիա ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի պայմանն ստանալէ զատ, ածուխի համար մասնաւոր դիւրութիւններ ձեռք պիտի բերէ: Թուրք կառավարութիւնը մասնաւորապէս կը հետաքրքրուի երկրագործութեամբ եւ Հունգարիայէն պիտի գնէ երկրագործական ու ելեկտրական մեքենաներ: Ասկէ զատ ձիեր պիտի գնէ Թուրք բանակին համար: Փոխարէնն, Հունգարիա իրաւունք պիտի ունենայ աւելցնելու Թրքական ծխախոտի իր ներածումները:

Վալքօ ժաղթեց որ երկու երկիրները համակրական եւ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակեն քաղաքական, տնտեսական եւ մասաւորական գետնի վրայ:

Վերջացնելով, Նախարարը ըսաւ.

«Պէտք չէ երբեք ուշադրութենէ վրիպեցնել, որ Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը ցարդ առաջին գծի վրայ կը դնէր սահմանագլուխներու պաշտպանութիւնը, մինչդեռ այսուհետեւ պիտի շահագրգռուի նաեւ արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի ընդհանուր խնդիրներով»:

Պուլկարիոյ տնտեսական տագնապը

Ֆիլիպէի մէջ առեւտրականներն ու գործարանատէրերը հրապարակային մեծ հաւաքոյթ մը ունեցան՝ բողոքելու համար Ազգային Դրամատան կողմէ վարկերու սահմանափակումին դէմ: Թուէարկուեցան բանաձեւեր՝ հրաւիրելով կառավարութիւնը որ արտատպան արշրոցներ ձեռք առնէ՝ վերջ տալու համար երկրին մէջ տիրող տնտեսական տագնապին:

Այս առթիւ փակուեցաւ քաղաքի խանութներուն մեծ մասը: Այս ցոյցերուն մասին խօսելով, Ցանքոֆի Թերթը՝ «Լոյս» կը գրէ. «Քանիցս շեշտեցինք թէ անհրաժեշտ է որոշ միջոցներ ձեռք առնել՝ պաշտպանելու եւ փրկելու համար մեր վտանգուած ազգային տնտեսութիւնը: Այս միջոցները պէտք է ձեռք առնուին անյապաղ»:

Մակեդոնացիներու ձերբակալումը

Սոֆիայէն կը հաղորդեն թէ արեւմտեան նահանգներուն մէջ մակեդոնացիներու եւ գաղթականներու ձերբակալութիւնները կը շարունակուին: Ձերբակալուած եւ արգելափակուած անձերու թիւը այնքան մեծ է որ բանտերը լեցուն են եւ որոշ թիւով բանտարկեալներ վար դրուած են Օմէլ տը Ռոմի մէջ:

Վերջին եղեռնափորձերուն առթիւ կատարուած քննութեանց արդիւնքը գաղտնի կը պահուի:

Կարմիր հեծելազօրքը

Զօրավար Բուտեննի, անդամ Զինուորական Ցեղափոխական Խորհուրդին, Մոսկուայի հաժայնավար Ակադեմիային մէջ դասախօսութիւն մը տալով յայտնեց թէ ծրագրած է կարմիր հեծելազօրքը օգտագործել լայն չափով, ո՛չ միայն միջազգային պատերազմներու, այլեւ արտասահմանի քաղաքացիական կռիւներուն մէջ, ուր հեծելազօրքի յոկատները շատ օգտակար պիտի ըլլան: Հաւաքական տնտեսութեան կազմակերպութիւնը Խորհրդային Միութեան մէջ, կարմիր հեծելազօրքը պէտք է դնէ այնպիսի դիրքի մը մէջ, որ կարենայ անկախ մասնակցութիւն մը ունենալ «միջազգային» քաղաքացիական կռիւին մէջ, որ անխուսափելի է: Այդ պատերազմը շատ տարբեր պիտի ըլլայ աշխարհակալական պատերազմներէ, հետեւաբար մեծ սխալ մըն է հեծելազօրքը նկատել անպէտ՝ միջազգային պրոլետարական յեղափոխութեան համար:

Ձերբակալուած լրտեսները

Գրած էինք թէ Թուրք ոստիկանութիւնը ձերբակալած է չորս լրտեսներ: Այս մասին Պոլսոյ Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան.—

Ոստիկանութիւնը լրտեսական կարեւոր կազմակերպութիւն մը երեւան հանած եւ անդամներէն չորսը ձերբակալած է: Ասոնցմէ երկուքը Տիմօ եւ Իվան անուն երկու պուլկար պահեստի սպաներ, միւս երկուքն ալ Օսման եւ Մուսթաֆա անուն երկու Թուրքեր են:

Այս չորս անձերը արգիլուած գօտիները երթալով այն տեղերու զինուորական ոյժին և կազմակերպութեան յատակագիծները ձեռք անցնելու աշխատած են: Լրտեսները, որ օտար պետութեան մը հաշուոյն կը գործէին, հարցաքննիչ դատաւոր Սալիհ պէյի կողմէ կը հարցաքննուին: Զօրսն ալ խոստովանած են իրենց յանցանքը, որովհետեւ այն տեսակ փաստաթուղթեր գտնուած են իրենց վրայէն որ ոչ մէկ կասկած կը թողուն:

Լրտեսական կազմակերպութեան պետը Իվանն է որ լրտե-

(Ուրիշ դարուն ակութիւնը կարդայ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ 49

Խոսրով Ղուկասեան մասնական (Մարոք)	100.—
48րդ ցանկին գումարը	71,771.50
Ընդհ. գումար	71,871.50

*
**

ՄԻՄԲ.— Այս գումարէն մինչեւ Մարտ 21 կեդր.Յանձնախումբին յանձնած էինք **54,000 ՖՐԱՆՔ:**

Երէկ յանձնեցինք **17,000**

եւս: Ընդհ. գումար **71,000:**

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ծամբորդ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Պոլսոյ մէջ գաղտնի ոստիկաններուն թիւն է 8000 հոգի, որոնք շան պէս կը լրտեսեն ժողովուրդը:

Ինչպէս Թուրքիոյ զանազան մասերուն մէջ, Պոլսոյ մէջ ալ առուտուրը կանգ առած է եւ անանկութիւնները իրարու կը յաջորդեն: Եւրոպան Թուրք վաճառականին վարկ չի բանար:

Երկրին զանազան մասերուն մէջ կը տիրէ խեղճութիւն եւ դժգոհութիւն կառավարութեան դէմ: Ուրֆայի մէջ 150քայլիվրայ մատերս կանգնած են ոստիկանական պահականոցներ, որոնց մէջ տասը գինուոր կը հսկէ գիշեր ցորեկ: 500 ձիաւոր գիշերը ամբողջ քաղաքը պաշարման վիճակի մէջ կը պահեն: 21 տեսակ պետական տուրքեր կը գանուին:

Մ. Բէմալի ճամբորդութեան համար շարժման մէջ դրուած է ամբողջ բանակ մը:

*** Տիգրանակերտի մէջ կ'ապրին 120 տունի չափ Հայեր, մէկ մասը շրջակայ վայրերէն, խեղճ ու աղքատ:

*** Ուրֆայի մէջ հաւաքած են շրջակայ վայրերու հայկական բեկորները, որոնք ամէն իրիկուն պէտք է ներկայանան ոստիկանատուն: Արգիլուած է քաղաքէն դուրս ելլել:

ՖԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Սասունի ֆիւրտերը դարձեալ գլուխ վերցուցած են 700 գինեալ ուժերով: Քրտական նոր ապստամբութիւնը կ'երկարի մինչեւ Արարատի ստորոտը:

Ֆիւրտերու անյաջողութիւնը, իրազեկները կը վերագրեն իրենց անկազմակերպութեան, իրար մատնելու եւ ամբաստանելու մոլութեան:

Այսուհանդերձ ֆիւրտերը հետզհետէ կ'արթննան: Յաճախ կռիւներ գերիներ կը բռնեն, բայց կարդալ-գրել չգիտնալով, չեն ճանչնար եւ կողոպտելէ յետոյ կ'արձակեն: Անցած տարի այդպէս ազատեցաւ Արեւելեան Նահանգներու մարզպան Իսր. Թալի պէյ, իր Թղթածրարներով:

ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն, Միացեալ Նահանգներուն մէջ 123 միլիոն բնակչութեան վրայ անգործ են 4—6 միլիոն գործաւորներ, առանց հաշուելու այն մէկ միլիոն պաշտօնեաները, որոնք կը կոչուին «ձեռմակ օձիքով աշխատաւորներ»: Այս վերջիններուն համար պրոպագանդի պայքար մը սկսած է նիւ Եորքի մէջ: Նախագահ Հուվըր վաւերացուց ֆիյս Էլիոթ Օրինագիծը, որ 230 միլիոն տոլարի ծախք մը կը նախատեսէ հանրային շինութեանց համար: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յուսան թէ այս աշխատութիւններուն շնորհիւ գործազրկութեան տագնապին առաջքը պիտի առնուի:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

ԴԷՊԻ ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄ ԵՒ ԶՂՋՈՒՄ

ՊՈՒԷՆՈՍ-ԱՅՐԷՍ, 12 ՄԱՐՏ. — Դժուար թէ որ եւ է հայ գաղութ իր ներքին կազմակերպչական երեւոյթներով ներկայացնէ այնքան տխուր պատկեր մը, որքան Պուէնոս-Այրէսի հայ գաղութը։

Այն պահուն երբ ուրիշ ազգային փոքրամասնութիւններ, դրդուած ազգային գիտակցութենէն, բոլորը ի մի կուգան մէկ հատիկ ազգային կեդրոնական մարմին մը կազմելու, միայն մէկ խողովակի միջոցաւ վարելու իրենց մշակոյթի գործերը, մեր փոքրաթիւ հայութիւնը բաժնուած է 40 — 45 դոյնի, ձեւի, կազմակերպութիւններու, միութիւններու, կրթասիրացներու, ընկերութիւններու եւն.։

Շուրջ 240,000 հրէաները ունենալով միայն մէկ ազգային մարմին մը, այսօր կրցած են չափազանց նախանձելի վիճակ մը ստեղծել, որու շնորհիւ տեղիս բոլոր հրէաներն ալ անխտիր, նպաստաւոր նիւթական պայմաններու մէջ կը գտնուին։ Շնորհիւ իրենց ստեղծած ազգային դպրոցական ցանցին, հրեայ մանուկը այսօր աւելի քան երբեք ամուր կերպով կըրնայ սորվիլ մայրենի լեզուն, ազգային պատմութիւն եւն.։ Չէ մոռցուած եւ երիտասարդութիւնը, որու համար ստեղծեր են մասնաւոր գրական ակումբներ, մշակութային ընկերութիւններ, հաճոյքի, մարզանքի բոլոր յարմարութիւնները։

Ուրեմն, այսքան բազմաթիւ հրեայ գաղութը կրցած է ստեղծել իրեն համար այն ինչ որ անհրաժեշտ է ազգային գոյութիւնը պահպանելու համար։ Առաւել կամ նուազ չափով նոյն ուղղութեամբ կը գործեն նաեւ միւս համեմատաբար սակաւաթիւ ազգային փոքրամասնութիւնները, ինչպէս Ռուսերը, Լեհերը, Լիթուանները եւն.։ Հրէաները, Լիթուանները եւն.։ Հրէաները, Լիթուանները եւն.։ Հրէաները

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի գանագան շրջաններու մէջ գոյութիւն ունին հայկական տուներ, ուր մասնաւոր քընդ. Թեան եւ քնամքի կ'արժանանան յղի կիները եւ տղաձգան մայրերը: Գոյութիւն ունին նաեւ 10 կաթի տուներ: Մանկատուն մը հայկականի հիւսուածեղէնի գործարանին կից (60 մահճակալով), մէկ գործարանին կից (20 մահճակալով), ինչպէս նաեւ նոր ուղղափառ մէջ եւ ուրիշ տեղեր: Հայաստանի Թրքահայերու ակումբներ կից եւս մանկատուն մը բացած է վերջերս Թուրք մանուկներու համար: Ա.Յնտեղ կը պաշտպանուին մանկաբարձուհիները եւ Հիւանդապահուհիները: Ամբողջ Հայաստանի մէջ մանկաբարձուհիներու թիւը կը հասնի 110ի:

Ընդհանրապէս հայ ընտանիքներու ժամանակ զաւակներու միջեւ տարիքային տարբերութիւնը կազմած է 2 տարի, մինչդեռ այսօր այդ տարբերութիւնը կը հասնի 4 տարիի: Ընդհանրապէս հայ ընտանիքները կը բաղկանան 3 անդամներէ: Ամուսնացողներու միջին տարիքը կը հասնի 25 տարեկանի:

Ընտանեկան խնամքի տակ գտնուող մանուկներու թիւը կը հասնի 15,000ի:

Ընդհանրապէս հայ ընտանիքները կը զբաղին 3 զաւակներու խնամքով, երանելու պատրաստումով, վերջինները նախակրթարանի եւ հիւծախտային հիւանդութեանց կանխարգելումով:

Թէթեւացնելու համար այս աշխատանքները կանոնաւոր կատարած են միայն քաղաքներու մէջ՝ գիւղերու մէջ՝ անկանոն: Որովհետեւ նախ գիւղացիները նախապատրաստուած են «Էքքիմ»ներու եւ «տատեր»ներէն: Ցետոյ կը գոհին մանկաբարձուհիները եւ հիւանդապահուհիները: Ամբողջ Հայաստանի մէջ մանկաբարձուհիներու թիւը կը հասնի 110ի:

Ընկերակիներուն խնամքն ալ ստանձնած է մայրերու եւ մանկիներու պաշտպանութեան մարմինը, մինչեւ որ երախաները 4 տարեկան դառնան: Ցետոյ այդ երախաները կը յանձնուին ընտանիքներու, որպէսզի ստանան անհրաժեշտ խնամքն ու դաստիարակութիւնը:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒ ՁՈՀԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Հարաւային Ֆրանսայի ողողումներու զոհերուն համար Թուրքիոյ մէջ հանգանակութիւն կատարուած է նախաձեռնութեամբ Գ. Գ. Ալաքեզեանի եւ վիճանէսեանիեւգոյացած գումարը, 320 ֆրանք, յանձնուած է հարաւային օգնութեան կոմիտէին: Ա.ՖՈՐԿԻԻի մէջ հաւաքուած 1205 ֆրանք:

Ա.ՍՈՆի մէջ, Ֆրանսացի կառավարներու միութեան կազմակերպած երեկոյթին առթիւ, հաւաքուած ֆրանք նուիրած է Պ. Յարաեան, բացի հանգանակութեան բաժինէն:

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆ

Ծանօթ է գաստումը հայ ժողովուրդին ընդդէմ գիւղատնտեսական համայնավարութեան: Երկրին վարիչները, նահանջելով հանդերձ, կը փնտռեն գանագան միջոցներ՝ ապահովելու համար իրենց յաջողութիւնը: Ա.յստեղ գրուեցաւ թէ նոր գրողները հապճեպով կ'աշխատին գրել գիւղատնտեսական կեանքէ վիպակներ, հետզհետէ վարժեցնելու համար ժողովուրդին միտքը: Ս. Ըհրաբզէն յետոյ Արշաւիր Ղարագիւլեան եւս հրատարակութեան տուաւ թատերգութիւն մը, «Ըուշանաձորում»: Ուրիշ գրող մը եւս հրատարակեց նոյնպիսի թատերգութիւն մը, «Ցասում» զոր Հայերէնի Թարգմանեց Ցիգրան Հախումեան: Ա.յս վերջին թատերգութիւնը Թարգմանիչին կողմէ բոլորովին յարմարուած է հայկական կեանքին: Ա.նտեղ կը յիշուին «Դաշնակցական վայրագութիւններ» եւ յետոյ կը ներկայացուին հայ գիւղացիներու միջեւ — աղքատը հարուստին դէմ — կռիւներ: Մոսկուայի քննադատները ծանրապէս կը քննադատեն գայն եւ կ'ըսեն թէ արուեստէ զուրկ է, որովհետեւ գրուած է ձգտումով, եւ յետոյ Հեղինակը, Եւգինի Եանովսկի, դեռ անփորձ է, (երկորդ գործն է այս): Ա.յսուհանդերձ Երեւանի մէջ մեծ ընդունելութիւն գտաւ: Եւ մասնաւոր խումբ մը, այս խաղը առած, ճամբայ ելաւ՝ նկրկայացնելու համար փարաքարի, Վաղարշապատի, Խաթունարխի, Ամասպարի Աշտարակի, Օշականի, Նորագաւիթի, Ռուբաստան, Ղամարլուի, քանաքեռի եւ կարգ մը ուրիշ գիւղերու մէջ: Ներկայացութիւնները պիտի տրուին ձրի: Ներկայացութիւնը առաջ.. քարող մը համայնավար գիւղատնտեսութեան մասին, որուն համար այնքան կռիւներ կը կատարուին գիւղերու, ինչպէս այդ թատերգութեան մէջ:

Ս. Ղարագիւլեանի գործն ալ, «Ըուշանաձորում»ը, նոյնքան անյաջող է եւ զուրկ՝ արուեստէ, ինչպէս կ'ընդունին Երեւանի քննադատները: Ա.յս գործին մէջ գիւղատնտեսական համայնավարութեան մասին քարոզչական խօսքերը տղայական են, «կոլխոզ»ին յաղթանակն ալ այնքան դիւրին, «որքան դժուար է կեանքի մէջ»: Ա.յնտեղ կիները կը կասկածին գիւղատնտեսութեան համայնացումէն, որովհետեւ կը վախնան, որ իրենք, «կիներն ալ կը համայնացուին»: Եւ քննադատ մը կը պնդէ թէ հակառակորդ տարրերու, այսպիսի պատճառաբանութիւններ շատ կը յեղյեղուին գործին մէջ, այնպէս որ կրնան վտանգել եւ ոչ թէ համոզել:

Ա.յսպէսթէ այնպէս, այսուհետեւ Երեւանի բոլոր գրողները նոր եւ մէկ նիւթ ունին, — «կոլխոզ»:

Եւ այս խոզը Հայոց դաշտերը աւրշակելէ յետոյ, շուտով պիտի ասպատակէ նաեւ մեր գրականութենէն ներս:

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՑԸ 93 ՄԻԼԻՈՆ

«Միլլիէթ» կը գրէ.— Մաքսային վարչութեան պատրաստած վերջին վիճակագրութեան համաձայն, 1929ի առաջին տասը ամսուան ընթացքին 206,302,373 ոսկիի ապրանք ներածուած է Թուրքիա: Ա.յսժամանակաշրջանին, 113,243,011 ոսկիի արտածում եղած է: Հետեւաբար, այս տասը ամսուան առեւտրական հաշուեկշռին բացը 93 միլիոն ոսկի է: 1928ի հաշուեկշռին բացը 49 միլիոն 994,286 ոսկի էր:

Բայց եւ այնպէս, անցեալ տարուան նոյեմբեր եւ դեկտեմբեր ամիսներու հաշիւը նկատի ունենալէն յետոյ միայն կարելի է ճշդել բուն բացը: Ա.յս հաշիւը պատրաստ պիտի ըլլայ երկու շաբաթէն:

Y. M. C. A.ի ԱՆՈՒՆԸ ԿԸ ՓՈԽՈՒԻ

«Երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերակցութիւնը» իր անունը եւ կազմակերպութեան ձեւը փոխելու որոշում տուած է: Ա.յս փոփոխութիւնը խորհուած է այն պատճառով որ Հաստատութիւնը քրիստոնէական քարոզութեան մարմնի մը գաղափարը կ'արթընցնէր: Ա.յս փոփոխութեան առթիւ ընկերակցութեան պատուիրակները Էնկիւրի գացած եւ շփումներ ունեցած են ներքին գործոց վար Շիւքրիւ Գայա պէյի հետ:

Y. M. C. A.ի ներկայացուցիչները փոփոխութեան մասին տեղեկութիւններ տուած են գործավարութեան, եւ փափաք յայտնած են, որ ամերիկեան եւ Թուրք ազգերու երիտասարդներուն միջեւ սերտ յարաբերութիւն առաջ բերուի: Ընկերակցութիւնը մարզական ճիւղին մեծ զարկ պիտի տայ եւ Սթատիում մըն ալ պիտի շինէ պէտք եղած դրամը իր կեդրոնէն ուզելով:

ԳԼԽԱՐԿ ԶԳՈՐԾԱՒՈՂՆԵՐԸ

Պէշիկթաշի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Թաղին կարգ մը բնակիչները, որոնք, հակառակ բազմաթիւ դիտողութիւններու, գլխարկի օրէնքին դէմ կը գործեն արտառոց գլխանոցներ դնելով: Պէշիկթաշի կեդրոնը, վերջին մէկուկէս ամսուան ընթացքին բռնած է այս յանցանքով ամբաստանուած աւելի քան 30 հոգի, որոնք դատարանի պիտի յանձնուին: Քիւչիւք փազարի պահականոցի ոստիկանները ձերբակալած են կասկածելի մարդ մը, որ երկար «ճիւպպէ» մը հագած եւ գլուխն ալ «քէֆիէ» մը դրած էր Մարդը ոստիկանները դիմադրած է:

ԽՆՁՈՐ ԶԱՐՏԱՒՈՒԻՐ

Խնձորը աննախընթացօրէն ադատ է այս տարի: Ձմրան այս եղանակին ընտիր տեսակի խնձորներ կը մտնեն խոնարհ տուներէ ներս: փողոցներուն մէջ, շրջուն վաճառորդներ մինչեւ 10 դրուշի խնձոր կը ծախեն: Ա.յս առատութեան եւ աժանութեան պատճառն այն է, որ խնձորի արտածումը մեծապէս նուազած է: Ա.յս արտածումը ամէնէն աւելի կ'ըլլար Սուրիա եւ Եգիպտոս, բայց պէյրութէն գնորդ չէ ներկայացած, իսկ Եգիպտոս ծանր մաքսատուրք դրած է ներածութիւններուն վրայ:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՓԻՉ ՄԸ ՇԱՐԺՈՒՄ

ՊՈՒԼԷՆ, (Սեփական Թղթ.).— Օրը օրին «Ցառաջ»էն լուրեր կը ստանանք ուրիշ տեղերու մէջ կատարուած աշխատանքներու մասին: Իսկ այս գաղութը, հակառակ իր հետզհետէ բազմացող եւ շէն վիճակին, մէկ տարիէ ի վեր խորքուն կը քաշէ...: Ձկայ որ եւ է կազմակերպութիւն, բացի ազգային մատրան վարչութենէն, որ կը գործէ ինքնակամ եւ չի կրնարգոհացումտալպահանջներուն: Ընդգործ է նաեւ Հ. Ց. Դ. «Ընդրանիկ» ենթակոմիտէն: Ո՞ր է անցեալ աշխատանքը, ո՞ւր է ֆութպոլի խումբը իր վառվռուն երիտասարդներով, ո՞ւր է մեր գրադարան-ընթերցարանը: Ինչո՞ւ մոռացութեան տուած են զէնքի ու փառքի տօնակատարութիւնները...:

*** Մանկապարտէզի խնդիրը կը ծաւ մրիշտ առկախ: Մե՛ղք այնքան խոստումներուն: Հեռաւոր ցեր Ջօրը դպրոց ունի, մենք մեր մանուկները փողոց ենք ձգեր, եւ կարծես հաճութեամբ կը դիտենք անոնց օտարացումը:

*** Ապրիլ 10ին սինէմա Էմտորատոյի մէջ պիտի ներկայացուի «Ընդրանիկ» ֆիլմը: Գինը տեմ, բովանդակ պոլէն եւ նոյնիսկ մօտակայ գիւղերու հայութիւնը մէկ մարդու պէս ներս պիտի մտնէ, տեսնելու եւ ծափահարելու Շապին-Գարահիսարի հերոսը: Եւ բոլորս պիտի տեսնենք թէ ինչպէս դարբինի աշկերտ մը յետագային պատուի համար դէմ դիմաց պիտի ելլէ մեր դարաւոր ոսոխին հետ, երբեմն ընկերով, երբեմն մինակ, բայց առանց վհատելու: Չի բաւեր միայն ծափահարել, հարկ է նաեւ ըմբռնել հերոսին կեանքը: Որքան ատեն որ չունինք հայրենիք, եւ որքան ատեն որ «Հայմաթլօս» ենք, մենք շատ պէտք ունինք Ընդրանիկներու եւ Հրայրներու:

*** Կ'իմանամ թէ Մատրան վարչութիւնը ստանձնած է Ապրիլ 11)24ի սգահանդէսին կազմակերպութիւնը:

Գնահատելով այս նախաձեռնութիւնը, կը թելադրենք որ միեւնոյն վարչութիւնը ստանձնէր նաեւ Ս. Ա.Ճարոնեանի յոբելեանին տօնակատարութիւնը, մանաւանդ ուժ տալու համար Գրական Ֆոնտին:

*** Ֆրանսայի ողողումներուն առթիւ այստեղ ալ Հանգանակութիւն կատարուեցաւ նախաձեռնութեամբ Մատրան վարչութեան:

Գաղթական

ՎԻԵՆ.— Բնիկ կեմերեկցի Ընդրանիկ Շահպազեան, 21 տարեկան, վեց ամիս Վիեննի Ազգ. հիւանդանոցը պառկելէ վերջ, մեռաւ ծաղիկ հասակին մէջ, մարտ 18ին: Ցաւով կը տեղեկացնեմ այս լուրը իր դպրոցական ընկերներուն, որ կը գտնուին Եգիպտոս ամերիկեան Բրլիֆի հովանաւորութեան տակ: Քանի մը ընկերներ հաւաքուելով 100 ֆրանք ուղարկած են մեռնելէն մէկ օր վերջ: Դրամը ստացած է իր հօրեղբայրը, որ կը բաղձայ այդ 100 ֆրանքին վրայ քիչ մը եւս դնելով գերեզմանը զարդարել: Ուրախ ենք որ իր դասընկերները մոռցած չեն դժբախտ պատանին: Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին բոլոր կեմերեկցիները:

Հօրեղբայրը
Արշակ Շահպազեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Մարտ 30 կիրակիի ֆութպոլի արդիւնքները.—

Հ. Մ. Ը. Մ (1b) *եւ* C. S. Chateau Thierry *հաւասար 1—1:*

Հ. Մ. Ը. Մ. (Chèvres) *կը յաղթէ* C. S. Blanc-Mesnil *(2) 3—1:*

Հ. Մ. Ը. Մ. (3) կը յաղթէ A. S. St. Maur *(3) 1—0:*

Հ. Մ. Ը. Մ. (Juniors) *կը յաղթէ* A. S. Amicale (Juniors) *4—3:*

Հ. Մ. Ը. Մ. (Tigres) *կը յաղթէ* A. S. Bauchamps *(2) 2—0:*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի պասքէթպոլի խումբը կազմուած ըլլալով, արձանագրուիլ փափաքողները դիմեն Ք. Ժպտունիի, 12 Passage du Caire, Tél. central 72—75:

Ք. Ժպտունի

ՏՈՐՔԸ ՅԱՂԹԵՑ

Անպարտելին C. O. Billancourt *քանի մը հարիւր հայ եւ ֆրանսացի հանդիսատեսներու ներկայութեամբ պարտուեցաւ «Տորք»Մարզականէն 1—0ով:*

Հայ մարզիկները իրենց գեղեցիկ խաղարկութեամբ զարմանք պատճառեցիներբենցհակառակորդներուն: Հաւասար խաղարկութենէ մը վերջ, երկրորդ կիսախաղին, յառաջապահ Կ. Կարապետեանի մէկ գեղեցիկ փասով Պարոյր նշանակեց առաջին նշանակէտը: Դժբախտաբար խաղը լրանալու 4 վայրկեան մնացած, դատաւորին բացարձակ մէկ սխալը պատճառեղաւ խաղը դադրեցնելու:

Լաւ խաղարկութիւն մը ցոյց տուին Պ. Պ. Տէվէճեան, Թոփալեան, Նիկողոս, Հրայր, Երուանդ եւ Գալուստ:

Տորքը հրաւիրուած է յառաջիկայ կիրակի Նիմ քաղաքը մրցելու տեղական խումբին դէմ: Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ: Ն. Անուշեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԻՄ ՄԻ ԵՐԹԱՓ

(Պաշտօնական Յայտարարութիւն)

ՆԻՄ, 25 մարտ.— Ի գիտութիւն Ֆրանսահայ գաղութի ազգ. պաշտօնական մարմիններուն եւ ժողովրդեան կը ծանուցուի, որ հայ անգործ երիտասարդները ի զուր տեղ Նիս չգան եւ չթափառին, որովհետեւ Նիսի մէջ ձարտարարուեստի յատուկ գործարաններ կը պակսին գործ գտնելու համար:

Նոյնպէս եւ ֆիւանդներ, ի մասնաւորի Թոքախտաւորներ, որոնք յաճախ Նիս կուգան, կը թափառին՝ առա՛նց իրենց յոյսերուն վեց որեւէ քաջալերութիւն գտնելու, մանաւա՛նդ որ Նիսի խոնաւ օդը երբեք նպաստաւոր չէ Թոքախտաւորներու համար:

Իսկ ա՛յն բախտախնդիր երիտասարդները, որոնք Նիս կուգան սպառնալիքով դրամ շորթելու՝ իրենց հաճոյքներուն համար, ո՛չ մէկ քաջալերութիւն պիտի գտնեն: Արդէն տեղական ոստիկանութիւնն ալ խստօրէն հետապնդելու ետեւէ է այս կարգի բախտախնդիրները:

Այս բոլո՛ր պարագաները սոյն յայտարարութեամբ յիշել եւ նկատել տալ՝ խղճի պարտք համարեցինք, ապագայ պատասխանատուութիւններէ զերծ մնալու համար:

Խնամակալութիւն Նիսի Մատրան

ԴՊՐՈՑ ՇԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանսական խորհրդարանը վերջերս կրթական Նախարարութեան տրամադրութեան տակ կը դնէր 800 միլիոն ֆր. դպրոցի վերաբերեալ ծախքերու համար 1 յունուար 1930 — 31 դեկտեմբեր 1934: Ասկէ 50 միլիոն պիտի ծախսուի դպրոցներ շինելու համար Սէն Նահանգին մէջ:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ՔԵՐԹՈՂԸ — 12 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿԱՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ինքզինքս տեղիս բռնեցի ու ըսի.

«Մայրիկ, չվախնաս, մենք կ'երթանք. եկանք, լուսը բացուած, ժամանակ ձեր մարագը: Յոգնած, նեղուած ճամբորդ ենք, կերթա՞նք է երթաս՝ հաց բերես մեզի եւ ըսես այսինչ-այսինչ մարդերուն, որ գան մեր քով: Ինչ զօրք կամ քիւրդ կա՞յ»: «Չաւակներս, 25 քիւրդ կայ»: Ցղերքը արթնցան, մտիկ կ'ընեին մեր խօսակցութեանը աչքերը ճմռելով:

«Քանի էս երկու մարդուց, ձեր ոչ ոքի չպիտի ըսես, ձեր հացդ ալ չպիտի ըսես:

«Չէ՛, չէ, չեմ ըսեր, քոոցե՛ր որ ըսեմ ուրիշներուն. ես կ'երթամ»:

Եւ կողովը էրդ լեցուց ու հացը:

Մի ժամ չտեւած՝ պառաւը կրկին եկաւ կողովը կռնակը դրած:

«Ձեր ըսած երկու մարդուն ըսի, Քրդերու պատճառով չկրցան գալ»,— ըսաւ:

Բայց կողովը լիքն էր: Կողովի չորս բոլորքը դրած էր քեաւլամի Թուփ, մէջտեղը դրած էր պտուկ մը մածուն և քսան հաց, ծածկած կրկին կաղամբի թփերով: Յանձնեց մեզ, կերանք, կշտացանք:

«Մեզի կրնա՞ս կուժ մ'ալ ջուր բերես»,— ըսինք:

«Համբերեցէք, զաւակներս, կը բերեմ»:

Գնաց եւ կէս ժամ վերջը ջուրն ալ բերեց: Ապա էրդը լեցուց կողովին մէջ եւ գնաց: Գրնաղէն առաջ ըսաւ. «Տղե՛րք, էնպէս բերեր եմ էս մածունն ու հացը, որ մեր տնեցիք ալ չեն իմացեր»:

Երեկոյեան մեր վրանը եւ նոյն գիւղացի մի տղայ եկան մեր քով: Գնացինք Խոզլու: Մարդիկ կ'երթան գիւղ, կը տեսնեն, որ 400 զօրք կը գտնուի հոն, գիւղի տակին վրաններ զարկած: Գործին ծանօթ մարդկանց իմաց կուտան թէ՝ «մի քանի տղայ ենք բերեր, որոնք կ'ուզեն Բասէն երթալ»: «Կը խնդրենք, կ'աղաչենք գիւղը չգան, թո՛ղ երթան սարը, մենք իրենց հաց կը ղրկենք: Գիւղի մէջ ալ 400 զօրք կայ, գան՝ կը ձերբակալուին»:

Այս զօրքերն ալ վրան կ'երթային: Գիւղի մէջ զրեթէ բան չէին թողեր ուտելու. երեք օր շարունակ կերեր, խմեր, կշտացեր էին:

Երկու օր սարը մնացինք, ո՛չ հաց բերող եղաւ, ոչ ալ վաղաղ եկաւ մեր համար: Անօթի, յուսահատ դրութեան մէջ սարից վար իջանք: Գիւղէն մի քիչ հեռու գտանք մի ջաղացք, պատուհանէն ներս նայեցանք, տեսանք մի փոքր տղայ և 50 տարեկան մարդ մը: Ներս մտանք, բարեւեցինք եւ հարցուցինք.

«Դու ի՞նչ մարդ ես»:

Ըսաւ «Ջաղացպան եմ»:

«Սա տղան ո՞վ է»:

«Իմ տղաս է»:

Մարդը մի քիչ կը վախնար տեսնելով վրանիս կապուած չորս ատրճանակ եւ փամփուշտներ: Ըսինք.

«Եղբայր, մենք ճամբորդ ենք, անօթի, քաղցած մնացեր ենք, մի բան ըրէ»:

«Եթէ ջաղացքին նայիք, ես ձեզի հաց կ'եփեմ»:

«Մենք ինքներս հաց կ'եփենք, ջաղացքին ալ կը նայինք. դուն գնա այսինչ, այսինչ մարդերուն ըսէ, որ գան մեր քով: Բայց ուրիշին չպիտի ըսես»:

«Չէ՛, չեմ ըսեր»,— ըսաւ:

Երախան ալ կ'ուզէր տանիլ, բայց մենք չթողինք: Ըսինք, որ երախան մեր քովը կը մնայ մինչեւ իր գնալ գալը:

Անմիջապէս ամբարից ալիւր հանեցինք, 30ի չափ բաղարջ եփեցինք: Տեսանք մարդն ալ եկաւ:

«Ո՞ւր է, ինչո՞ւ չեկան այդ մարդիկ»:

«Գիւղը չէին»,— ըսաւ:

«Բայց դուն մի ժամ ուշացար. եթէ գիւղը չէին, իսկոյն կը վերադառնային, ինչո՞ւ սուտ կը խօսաս որ»:

Խօսելու առեն մարդը կը կմկմար: Մեր ընկերներէն մէկը ձեռքը ատրճանակին զարկաւ ու պոռաց մարդուն վրայ. «Շո՛ւտ շիտակն ըսէ, չէ նէ կը սպանեմ»:

Ընկերոջս թեւը բռնեցի, ըսի.

«Մի զարնէ, շիտակը կը խօսի»: «Այ մարդ, ըսի, շիտակը խօսէ, չէ նէ կը մնասուիս: Մենք դիտենք ախպէր, որ էն մարդիկ գիւղն են»:

«Ախպէր, ըսաւ, խօսքը մեր ժէջը մնայ, էն մարդիկը գիւղն են. ինծի հարցուցին՝ ի՞նչ մարդիկ են, հրացան ունի՞ն չէ նէ չունին, քանի՞ հոգի են. ես ալ պատմեցի, ինչ որ տեսեր էի: Յետոյ նրանք ըսին թէ՝ գնա՛, ըսէ՛, գիւղը չեն: Ահա՛, շիտակն էս է»:

«Զօրքը գացա՞ծ է, թէ գիւղն է»:

«Պատրաստ են, առաւօտեան կ'երթան»:

Վերցուցինք մեր աւելորդ հացերը, դրինք տոպրակներիս ժէջ եւ ըսինք.

«Մնաս բարով, ախպէր, մենք կ'երթանք Բասէն, բայց մեր հոս գալը քո շապիկն ալ չպէտք է իմանայ: Եթէ մի չարիք դուրս եկաւ, քեզ ալ, երախայիդ ալ կը սպաննենք: Եթէ մենք չկրցանք սպաննել, մենէ յետոյ ուրիշ եկողներ կը սպաննեն»:

«Չա, եթէ ինձնից մի բան դուրս գայ, սպաննեցէք, իմ աբիւնը ազգին հալալ»:

Տղուն ալ մի փոքր պատուէր ներ տալով, մնաս բարով ըսինք ու հեռացանք: Մեր հեռանալու ատեն տեսանք, որ մարդու աչքէն արցունք կուգար:

***

Բաւականին հեռացանք ջաղացքէն՝ կրկին սարը բարձրացանք, որովհետեւ վաղաղ չուներ եւ ոչ մէկս ալ ճանապարհ չէինք գիտեր: Մեզ հետ եկող երկու Ղարաբէօփրիւցի տղաներ դեռ առաջին օրը վերադարձած էին:

(Շար.)

սուբիւնը իրեն արհեստ ըրած է։ Ջերբակալուած միջոցին վրայէն ելած են Քէօթահիոյ, Էսկիշէհիրի եւ Տարտանէլի զինուորական շրջանակներու յատակագիծները, ինչպէս նաեւ ուրիշ կարգ մը փաստաթուղթեր։ Այս թուղթերուն մէջ կը գտնուին նաեւ իր գործակիցներուն անուանացանկը, որուն շնորհիւ անոնք բռնուած են։

Ուշադրութիւն գրաւած է նաեւ Իվանի վիճակը։ Այս մարդը անգործ է, բայց շատ ճոխ կեանք մը կ'ապրի, միեւնոյն ատեն սերտ յարաբերութիւն մշակելով պոլսեբնակ Պուլկարներու հետ։ Ընկերը՝ Տիմօ, Պոլսոյ վառօդի մէկ գործարանին մէջ գործապետ է, ուր կը ծառայէ նաեւ Մուսթաֆա, իբր դռնապան։

Լրտեսական կազմակերպութեան պետը՝ Իվան Զիպզոֆ ընդհ. պատերազմէն ի վեր Պոլիս կը գտնուի եւ վերջերս դիտուած է որ յաճախ օտար հիւպատոսարան մը կը մտնէ կ'ելլէ։ Ցիշեալը, հակառակ որ դրամի բնաւ պէտք չունի իբր բանուոր աշխատած է Տարտանէլի անգլ. գերեզմաննոցին մէջ։ Այս շրջանին տեսնուած է որ Իվան կասկածելի ընթացքի մէջ կը գտնուի։ Իվան, տարբեր անուններով, քանի մը անգամ Անատոլու գացած է. վրայէն գտնուած է նաեւ պայթուցիկ պատրաստող գործարաններուն մէկ ցանկը։

4500 բանւորներ Սելանիկի մէջ

Գրած էինք թէ Յունաստանի մէջ ծխախոտի բանուորները գործադուլ ըրած են։ «Իմանիթէ» կը գրէ թէ մարտ 23ին գործարան մը փակելու սպառնալիքին իբրեւ պատասխան Սելանիկի ծխախոտի բանուորները ընդհանուր գործադուլ՝ հռչակեցին՝ հրապարակային մեծ հաւաքոյթէ մը վերջ։ Բանուորները 100ին 100 մասնակցած են գործադուլին. բանթողներու ընդհանուր թիւն է 4500։

Կանէի կը շարունակէ գործել

Սուրաթի մէջ խանդավառ ընդունելութեան արժանացաւ Կանտի։ Գիւղերու մէջ 170 պաշտօնեաներ հրաժարական տուին։ Նոյն շրջանին մէջ հազար կամաւորներ արձանագրուեցան Կանտիի բանակին։

.·. Փունայի մէջ երեք յայտնի Հնդիկներ հիմնեցին նոր կուսակցութիւն մը՝ «Հնդիկ ազգային հակայեղափոխական կուսակցութիւն» անունին տակ։ Ասոնք շրջաբերական մը հրատարակեցին՝ յայտնելով թէ կրաւորական դիմադրութեան պայքար մը պիտի մղեն կանտիական շարժումին դէմ։ Այս վերջինը կը մեղադրեն որ բան մը չըներ ճնշուած դասակարգերուն համար։

Կուլակներու հաշուեյարդարը

Մոսկուայի թերթերը կը հրատարակեն պատկերը «կուլակներու հաշուեյարդարին»՝ խորհրդային միութեան զանազան շրջաններուն մէջ։

Բուսո-Գլէբսկիի շրջանին մէջ, կուլակներու տունէն գրաւուած ուրիշ առարկաներու կարգին, գտնուած են նաեւ դոյլեր լեցուն ցարական թղթադրամներ։ Միայն մէկ գիւղացիի մօտ գտնուած է մէկուկէս միլիոն րուբլի արժէքով ռումանովեան դրամ։

Վոտիլեւի շրջանին մէջ կուլակները ըմբոստանալով կրակի տուած են հաւաքական տնտեսութիւն մը՝ փճացնելով 50 եզ ու կով։

Վրանկէլեան ապագայ մը առեւանգելու փորձ

Պրիւսէլէն կը հաղորդեն որ Չէկայի գործակալները փորձած են առեւանգել վրանկէլեան բանակի նախկին սպաներէն ռուս կոմս մը։ Այս վերջինը մեծ հարստութիւն ձգած էր Ռուսիոյ մէջ եւ անոնց վարչութիւնը յանձնած հաւատարիմ ծառայի մը՝ Պէրքէնհայմի, որ պերլինեան դրամատան մը միջոցով դրամ կը ղրկէր իրեն։ Շուրջ երեք ամիսէ ի վեր Պէրքէնհայմ կենդանութեան նշան ցոյց չէր տար, երբ այս օրերս Շթաց անուն մէկը ներկայացաւ կոմսին, յայտնելով թէ ինք փարիզի ռուսական գաղութի հաշուոյն գործող գաղտնի ոստիկան մըն է, թէ Պէրքէնհայմ Չէկայի հետապնդումներէն ազատելու համար փախած եւ Գերմանիա ապաստանած է։ Շթաց աւելցուց թէ իրեն պաշտօն յանձնուած է կոմսը տանիլ իր հաւատարիմ ծառային մօտ։ Սակայն կոմսը յաջողեցաւ երեւան հանել իրեն դէմ լարուած ծուղակը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէտոր Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ՝ Իթալի։ Կը խօսի՝ Ընկ. Աշոտ Արծրունի։ Նիւթ՝ Մեծամասնականներու հողային ներկայ քաղաքականութիւնը։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ Սկաուտներու ծնողքներուն կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Victor Hugoի *սրահներուն մէջ*

Հովանաւորութեամբ՝ Պ. ԶԱՏԻԿ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին օրիորդներ՝ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ, ՄԱԿԱԶԵԱՆ, ՂԱՐԻԲԵԱՆ եւ ԴԱՎՈՒԻՖԵԱՆ։

Մուտք 10 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ը. Գարաֆիսարի եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական միութեան կողմէ 17 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-Ֆոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles)։

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

Հ. Ց. Դ. ԴՊՐՈՑ

18րդ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այսօր հինգշաբթի 60 Rue des Ecoles, Chope Parisienne.

Ա. ժամ 9—10՝ ընդհանրական ներկայութիւնը եւ անհրաժեշտ է։

Բ. ժամ 10—11՝ պետական իրաւունք։ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ։

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕի Ջաւարեան ենթակոմիտէի վտամեան, մշօ եւ մուրատ խումբերու բոլոր ընկերները անխտիր ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 3.30ին Ave. Verdunի ծայրի անկիւնի սրճարանը Café Tabacի դիմացը։ Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին։

ՊՈՒԱ-ՖՈԼՈՆՊԻ «ԵՒագոյն» խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

Դ Ա Ւ Ա Ռ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատոմարով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Մ. միութեան վահագն կարգապահական խումբը կը հրաւիրուի խորհրդակցութեան, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին նոյն վայրը։

ՄԹԱՆՈՑԻ Երիտասարդաց միութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 164 Ave. Verdun, Café Marbot. *Իսկզէ-Մուլինօ։ Կը խօսի՝ Պ. Բենօ Նալչաճեան։*

ԱՒՕՂԶԱՊԱՀ. ԺՈՂՈՎՐԴ. դասախօսութիւն, այսօր հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantes*ի սրահներուն մէջ։ Կը խօսին Տօքթ. Քօլօլեան եւ Փրոֆ. Ադալեանեանց։ Մուտքը ազատ է։*

ՏԷՍԻՆԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ ժամը 7ին S. L. S. A.ի ճաշարանը։ Ընդհանուրու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼԻՈՆԱԲՆԱԿ մեծ նոր գիւղացիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2ին, Գ. Թադեպետարանի մատենադարանի սրահը, (մուտքը րիւ Ֆրանսուա կասպէն փողոցէն), Հայրենակցական միութիւնը հետաքրքրող խիստ կարեւոր խորհրդակցութեան մը համար։

Ակնցի Օրիորդ ժամկոչեանները որոնք Պոլիսէն նոր եկած են եւ կը բնակին Billancourt կը խընդրուի որ ներկայանան անմիջապէս Պր. Եարճանեանի գրասենեակը, 5 Rue du Cardinal Mercier, Paris (9).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը գբաղէը հագուստի վաճառականութեամբ։ կը բնակէը եէնի մահալլէ։ Իմացնել Պ. Գէորգ Թաբաքճեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France։

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28 30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոնգուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս։ կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ։ ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable,,boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր։

— *Կը փնտռուի Ռոտոսթոյի Գրիգոր Թիւլպէնտճեան (29 տարեկան), հօր անուն՝ Խաչիկ, մօր անուն՝ Նազիկ։ Իմացուած է որ ներկայիս Փարիզի շրջակաները* Champagne *գիւղը բժշկի մը քովինքնաշարժիվարիչ է։ Իմացնել՝ իր մօրաքրոջ Տիկ.* Elisabeth Biodjékian*ի*, Quartier Foutlozier, Valence, (Drôme).

— Յովհաննէս Վահանեան կը փնտռէ իր եղբայրը մուշի խաշխալտաղ գիւղացի Ագատ Վահանեան, որ 1915ի տարագրութեան միջոցին յանձնուած է իրենց գիւղացի քիւրտ Ալի պէյի։ կը կարծուի թէ այժմ կը գըտնուի Մարսէյլ։ Իմացնել Hovannes Hovannessianի, 14 Rue Wilson, Décines, (Isère). France.

Լուր տուողին մէկ տարեկան «ցառաջ» եւ 200 ֆրանք նուէր։

կը խնդրուի «Հայրենիք» օրաթերթէն արտատպել։

— *Կը փնտռուի Թովարզացի Մարտիրոս Տանաճեան։ Գրել իր աներձագին Խաչատուր Գօչունեանի*, Suares No.1372, Narakos, Buenos Aires, Argentine.

— *Կը փնտռուի Եոզկատցի Մաքսուտ Իսպիրեան (ուսուցիչ) որ փաստաբան եղած է Էնկիւրիի մէջ։ կը կարծուի թէ Պոլիս մեկնած է իր փեսին Գէորգի մօտ։ Իմացնել՝ իր եղբօրորդւոյն կարապետ Իսպիրեանի* C)o Usine Naéf frères à Saillans, Drôme, France.

Կը խնդրուի պոլսահայ եւ եգիպտահայ թերթերէն արտատպել։

— *Կը փնտռուի Ֆրանսական բանակի կամաւորներէն Յակոբ Գրիգորեան (բուն անունը Յակոբ Նազարեան) որ 1928ին Փարիզէն մեկնած է գաւառ։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝ իր մօր Տիկ. Սրբուհի Նազարեանի, 16* Rue Blanqui, Paris (13e)։ *Ճշգրիտ լուր տուողին նուէր։*

— *Յարութիւն Պուռնազեան կը փնտռէ իր եղբայրները Յովհաննէս եւ Գեղամ Պուռնազեաններ, որոնք Շ. Գարահիսարի ապստամբութենէն յետոյ աքսորուած են իրենց մօր հետ։ Այժմ պիտի ըլլան 18 եւ 20 տարու։ Իմացնել «Ցառաջ»ի։ Ճշգրիտ տեղեկութիւն տուողին նուէր։*

— կը փնտռուին Ագշէհիրցի տիկին կիւլլի, աղչիկը՝ Վիքթոռ, տդան եղիա, փեսան Նուպար։ Իմացնել՝ Ննիկ Միքայէլեանի, 4 Impasse de Tourneur, Lilas Seine.

— կը փնտռուին կեսարացի տիկին սիրանուշ եւ ժօզէֆ Ասատուրեանները որոնք նախապէս կը բնակէին փարիզ 113 Պուլվար Մէնիլմոնթան, եւ հիմա կը բնակին քլամառ (Սէնի նահանգ)։ կը խնդրուի իրենց հասցէն իմացնել՝ Պ. Եարճանեանի, 5 Rue du Cardinal Mercier, Paris (9).

— կը փնտռուի Չօրեղբայրներս կարնեցի Լեւոն, Սիմոն, Շրանտ Ափոնիեան եւ մօրաքոյրներս Մարի (միւսին անունը չեմ յիշեր) որոնք 1914ին մեկնած են հարաւային Ամերիկա։ Իմացնել՝ Ազատ Սարաֆեանի, St. Loup Grands Pins, Travers Chevaliers No. 11, Marseille, France.

Բժշկ. եւ վիրաբուժական դարմանատուն
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոստաթի, մօրթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 ֆ։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

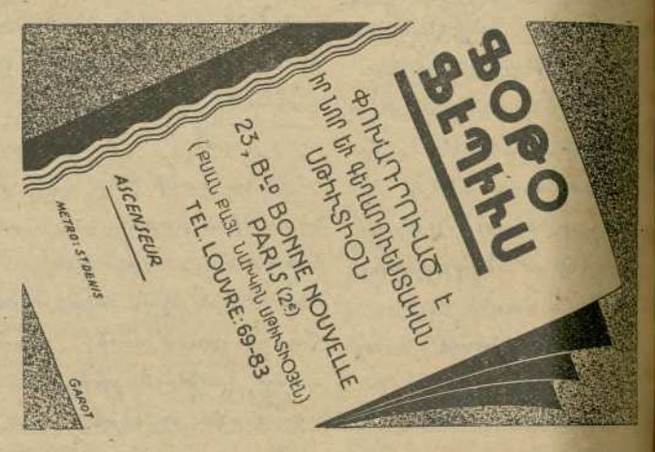
ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՅԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Լաւ պատեհութիւն
Դախու է մեկնումի պատճառաւ նպարեղէնի խանութ մը բանքներով եւ սուրճի մեքենայով միասին։ Հայաշատ եւ հիմնաւորուած գործ։ Մանրամասնութիւններու համար 9 Rue Jouy Rouve, մէթրօ Պէլվիլ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամնաւոր խնամքով պատրաստուած արուեստական կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԱՐ եւ ՅՈՐՔԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Չրք., Ուր. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՏԱՏ
PASDOURMADJIAN FRÈRES
VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME
R. C. 78858 MARSEILLE
Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տունը որ Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յարգախորհուրդներէն ստացած ապացոյցները օրին եւ իսնամքով կը դարձադրէ։
ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSSIAN
Marque déposée MELKON
Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան իսմեղ անուշեղէններ փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով՝ *քուէ, փաքլաւա, քաստաիֆ, հէլվա, եւայլն։*
25 Rue Vilin, Paris. (20e) Հեռաձայն Menil. 69-

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Գործ *կը փնտռէ Ջրանկիստի հմուտ հայ պատանի մը վաճառատան գրասենեակի մէջ։* F. Ch. 18 Villa des Roses Colombes (Seine).

Ծախու է *խմիչք նպատակով մը պատրաստուած մեքենայ մը։ Ծրագիրը կը տրամադրուի 3 վայրկեան* Porte de Pantin *Ջուր, գազ, ելեկտ.։ Ամէն գործի։ վաճառք 2000 ֆր., պարզ 8 տարուան մէջ։ Հ. Աբելեանի 226* Rue Lafayette, Paris, Tél. Nord 95—79։

EMPIRE Միգլիք-Շոլ՝ 37 Av. Victoria
ՄԱՆԱՊԷՏ ԲԱՐԻՇԿԱՆ
96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Ամենանոր եւ նոր մեթոտով դարմանումը կանանց մօրթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (փրոստաթիտ, մամիզ.) եւ վարիկի։ Մանր ու խոշոր ականջաբուժութիւն։ Ակռաներու հիւանդութեանց։ Ամէն օր 9—12։ Կիրակի 9—12։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
4
ԱՊՐԻԼ
1930

4 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1229

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՉՈՒՆԻ՞Ս,_ ԼՈՒԾՈՒԼ

«Սրբազան եսասիրութիւնը»— բուն բառով՝ ազգայնական զգացումը հետզհետէ կը սեղմէ օղակները քիչ մը ամէն տեղ: Ամէն մէկը իր երկրին մէջ տէր տիրական դառնալու ձգտելով, այլեւս չի հանդուրժեր փոքրամասնութեանց գոյութեան: Մերթ բուռն, մերթ խաղաղ միջոցներով կ'աշխատի լուծել անոնք:

Այս ճամբուն վրայ,«քաղաքակիրթ» եւրոպան վար չի մնար պղծանեան եւ ասիական ժողովուրդներէն: Ընդհակառակն, անոր մը տեսակէտներով, օրինակ ալ կը հանդիսանայ: Արեւելքի նորազարթ ազգերը կապկօրէն կ'ընդօրինակեն եւրոպական օրէնքները, եւ ինչ որ բնական, տրամաբանական կը համարուէր երէկ, այսօր դարձեր է աչքի փուշ:

Մէկդի դնենք Թուրքիան, որ այս տեսակէտէն ալ բացառութիւն կը կազմէ, իր վայրագութեամբ եւ աւարառութեամբ: 1922էն ի վեր, Էնկիւրիին հետեւողական է ինքնիրեն հետ: Ան Արեւմտեան եւրոպայի օրէնքներուն բոլոր նրբութիւնները գոց ըրած է, դաշնագիրները քուրջի կտորի վերածելու եւ փոքրամասնութիւնները սանձարձակ հարստահարելու, կազմալուծելու եւ ձուլելու համար: Ամէն ամիս, առնուազն մերթ մը կ'անցնայ օրինագրքին եւ վարչական որոշումներուն վրայ, անցնայ ակրատելով այս կամ այն իրաւունքը:Իսկ ինչ որ պատճառած է իբրեւ «վագրճ»ներու օրինագիծ, ապահովաբար քաղն ու պակը պիտի կազմէ «լքեալ» գոյքերու աւազակութեան:

Ինչպէս ըսինք, բացառութիւն է Թուրքիան, եւ պէտք է առանձին գրաղիլ անով, այս հարցին մէջ ալ:

Բայց ահաւասիկ դարաւոր Իրանն ալ կը քշուի ծուռ ճամբու մը վրայ:

Լրիւ մանրամասնութիւններ չունինք տակաւին, բայց գիտենք որ Թէհրանի մէջ կը պնդեն կրթական նոր կարգադրութեան վրայ, պահանջելով տարրական կրթութիւնն իսկ պարտկերէն աւանդել:

Մեր ընթերցողները ծանօթ են այս հարցին: Երկու տարի առաջ, կրթական նախկին նախարար Թադայոնի ծրագրին համաձայն, ծանր պահանջներ դրուեցան փոքրամասնութեանց դպրոցներուն վրայ: Ծրագիրը պատրաստուած է ուրիշ նպատակով, զանազան ցեղերու օտարոտի ձգտումները չեզոքացնելու համար, բայց լրջօրէն կը խախտէր նաեւ 70—80,000 հոգիներէ բաղկացեալ դարաւոր իրաւունքները:

Ստորագրաս պաշտօնեաներու չափազանց եռանդը պատճառեր էր որ քանի մը դպրոցներ փակուին հարաւային Պարսկաստանի մէջ: Յետոյ դիմումներ կատարուեցան կառավարութեան եւ Շահին, եւ առժամապէս ընդհատուեցաւ հետապնդումը: Միեւնոյն ատեն, մասնաւորապէս հայկական դպրոցներուն մէջ, ուժ տրուեցաւ պարսկերէն դասերուն, որպէսզի հայ աշակերտները կարենան առանց դժուարութեան ժամանակիլ պետական քննութեանց:

Իսկ բանակցութիւնները կը շարունակուէին կառավարութեան հետ, համաձայնութեան գետին մը գտնելու համար: Թէեւ, այս առիթս ալ, ամէնէն առաջ ներքին՝ համահայկական հաժաձայնութիւնն է որ կը պակսէր: Մասնաւորապէս Թէհրանի մէջ կասկած չունինք Հայերու հաւատարմութեան մասին: Առածի կարգ անցած ճշմարտութիւն մըն է այս, որուն կը վկայեն նաեւ զանգուածները, ամրացնելու համար իրանեան պետութեան հիմքերը, կը նշանակէ թէ այդ քաղաքականութեան ճամբուն վրայ քաւութեան նոխազ պիտի դառնայ նաեւ մեր աննշան և ցիրուցան գաղութը, առանց ո'ր եւ է մեղք ունենալու:

Մենք տարրական իրաւունքներ վայելած ենք, ամէնէն խաւարակուռ շրջաններուն իսկ՝ այս հարեւան եւ բարեկամ երկրին մէջ: կատարած ենք մեր պարտականութիւնները ոչ միայն իբրեւ Հայ, այլեւ իբրեւ քաղաքացի: Եւ մեր բոլոր դպրոցներն ու ներքին զարգացման հնարաւորութիւնները որոնք արդիւնքն են մեր սեփական ճիգերուն, երկրին մշակոյթի արժէքն է որ կը բարձրացնեն, առանց մէկ շահի հոգ պատճառելու պետութեան:

Թերեւս աւելորդ են այս խորհրդածութիւնները, եւ ամբողջ տագնապը հետեւանք է թիւրիմացողութեան մը կամ չափազանց եռանդի:

Ամէն պարագայի մէջ, մենք չուզեցինք ծածկել մեր մտածումները, իբրեւ վաղեմի բարեկամը Իրանի:

Մենք ո'ր եւ է քաղաքական ցանկութիւն չունինք Իրանի մէջ կամ անոր հանդէպ: Եւ Պարսիկները իրենք ո'ր եւ է կասկած չունին Հայերու հաւատարմութեան մասին: Առածի կարգ անցած ճշմարտութիւն մըն է այս, որուն կը վկայեն եկող գացող բոլոր իշխանութիւնները:

Ինդիրը կրնայ լուծուիլ այսպէս կամ այնպէս:

Բայց, բարեկամ երկրի մը մէջ ծագած այս տագնապն ալ միշտ պիտի հնչէ մեր ականջին, իբրեւ տխուր ազդարարութիւն մը—

Հայրենիք չունի՞ս, լուծուէ...:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ» լրագիրը հետեւեալ վախկոտ նկատողութիւնները կ'ընէ երեսփոխան Եօնուս Նատի պէյի ստորագրութեամբ, տիրող տագնապին առթիւ.

—«...ի մէջ այլոց, կ'ըսուի թէ գամպիոյի վրայ ի գործ դրուած խիստ ֆակակշիռը ազդեցութիւն գործեց վաճառականներու վարկին վրայ: Այս վարկերուն դադարումը' կը վնասէ երկրին ընդհանուր գործունէութեան: Այս գանգատներուն երկու պատասխան կայ տալիք.—

1. Եթէ կառավարութիւնը այս քիչ մը խիստ, բայց բանաւոր ու անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած չըլլար, կարելի պիտի ըլլա՞ր միթէ առաջքն առնել մեր դրամին անկումին որ միջոց մը գլուխը առած կ'երթար: Եթէ անգլ. ոսկին շարունակէր իր անսահման բարձրացումը, միթէ՞ մեր կացութիւնը աւելի գէշ, նոյնիսկ վատթարագոյն եւ ոեւէ վարկ անօգուտ չպիտի ըլլար:

2. Ասկէ գատ, եթէ վերցուի ֆակակշիռը, որու համար կ'առարկուի թէ վարկերուն վրայ կը ճնշէ, արդեօք երկիրը պիտի կրնա՞յ պէտք եղածին չափ վարկ գտնել: Միթէ ֆակակշիռը դրուելէ առաջ ֆրապարակը վարդաստա՞ն մըն էր: Բնականաբար ո՛չ:

Ուրեմն, քանի որ ֆակակշռին գործադրութիւնը անհրաժեշտ նկատուած է, ուրիշ տեղ պէտք է փնտռել ֆրապարակի նեղութեան պատճառները: Անշուշտ վճարմանց անհաւասարակշռութիւնն ալ ազդեցութիւն ունի այս գործին մէջ:

Շատ անգամ կառավարութեան ներածումները, այսինքն անոր ձեռքով արտածուած դրամները փոխարէն չուներ եւ չեն կրնար ունենալ: Ահա առաջին նկատելի կարեւոր կէտը:

Յետոյ՝ կը նշմարենք նաեւ մեր արտադրութեանց ծախսուած չըլլալու պարագան, որուն ձգմարիտ պատճառներն ալ պէտք է փնտռենք: Երրորդ՝ կը տեսնենք թէ ժողովուրդը, որուն գործունէութեան ասպարէզը նեղցած է, իր տուրքերը վճարելու դժուարութեան ժամնուած է: Ուրեմն, պէտք է տուրքերու քանակութեան եւ ֆանգամանքին վրայ ալ կանգ առնել: Ահա, ասոնք են ներկայիս մեր ենթարկուած ցաւին ախտաճանաչութեան ֆամար մեր ուշադրութիւնը գրաւողգլխաւոր կէտերը:

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՊՏՈՅՏՆԵՐԸ

Հանրապետութեան նախագահ պ. Ցումէրկ երէկ առաւօտ մեկնեցաւ Նանթ, ուր ֆասաւ կէսօրէն վերջ: Պաշտօնական ընդունելութիւն կատարուեցաւ քաղաքապետութեան մէջ, ուր քանի մը ճառեր խօսուեցան:

Երէկ իրիկուն Թատերական ներկայացում մը պիտի տրուէր իրեն ի պատիւ:

Այս առաւօտ նաւահանգիստ պիտի այցելէ,կէսօրին պիտի նախագահէ ֆացկերոյթի մը, որուն պիտի մասնակցին 700 հոգի: կէսօրէն վերջ բացումը պիտի կատարի Առեւտրական ցոնավաճառին:

Շաբաթ օր պիտի երթայ Սէն-Նազեր եւ պիտի այցելէ նաւահանգիստը:

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

Ի՛նչպէս դիմադրեցին Կովկասցիները

«Թան» կը գրէ Թէ հողերու հաւաքականացումը ընդհատելու մասին Ստալինի տուած յանկարծական որոշման շարժառիթները ցարդ չհրատարակուեցան: Պերլինի ընկերվարական պաշտօնաթերթ «Ֆորվէրց» կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը գերման առեւտրականի մը հետ, որ մարտ 10ին մեկնած էր Ելիզավէտէնկա գերման գաղութէն (Անդրկովկաս): Ցիշեալը կարեւոր տեղեկութիւններ կը հաղորդէ ռուսեւպարսիկ սահմանագլուխին մօտակայ շրջաններու կացութեան մասին:

Մոսկուայէն Անդրկովկաս հասած էին կարգ մը գործակալներ՝ հաւաքականի դրութիւնը մտցնելու համար այդ շրջաններուն մէջ: Եւ որովհետեւ թաթար ու վրացի բնակչութիւնը կրաւորական դիմադրութիւն ցոյց կուտար, զինուոր կանչեցին: Հետեւանքն եղաւ ապստամբութիւն: Հաչանի շրջանի քաղաքապահներու հրամանատարը անցաւ ապստամբներուն կողմը, որոնց թիւն էր շուրջ 8000 հոգի— եւ զէնք ու ռազմանիւթ հայթայթեց անոնց:

Ինչպէս գրած ենք, կուր գետէն անցնելու առեն բուռն կռիւ մը տեղի ունեցաւ: Կարմիր զինուորները ծանր կորուստներ կրելէ վերջ, ստիպուեցան լքել Քարաշկիլը: Ուրիշ կարմիր ջոկատ մը փոխարէնի ենթարկուեցաւ Գետաբեկի նախկին Զիմէնսի պղնձահանքերուն մօտ. Թաթարները գերի բռնեցին ջոկատին պետը եւ բզիկ բզիկ ըրին զայն:

Ապստամբական շարժումը նոյնպէս տարածուեցաւ Բաշգեղէդի շրջանը, Վրաստան, ուր Ստալինի մանաւոր մէկ գործակալը ստիպուեցաւ հապճեպով փախչիլ, իր ուղեկից զինուորներուն հետ: Այս շրջանին մէջ ապստամբները բազմաթիւ խորհրդային պաշտօնեաներ սպաննեցին:

Խորհրդային իշխանութիւնները հարիւրաւոր ձերբակալութիւններ կատարեցին:

Բռնական շարժումը զսպելու համար

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն Թէ դատական գործավարութիւնը շատ կարեւոր օրէնք մը պատրաստած է, «երկրին կարգ մը շրջաններուն մէջ անդորրութիւնը ապահովելու եւ արդարութեան մեքենան աւելի արագ բանեցնելու համար»: Այս նոր օրէնքը, որոշ վայրերու մէջ, դատավարութեան եղանակը կարգ մը փոփոխութիւններու կ'ենթարկէ:

Նոր օրէնքը, մասնաւոր դրութիւն մը կը սահմանէ այն պատիժներուն համար, որոնք պիտի տրուին գողութեան, խառնակութեան եւ պետական հեղինակութեան դէմ շարժելու նման կարգ մը յանցանքներու հեղինակներուն: Այս օրէնքին գլխաւոր յատկանիշն այն է որ, դատարաններու վճիռները վերջնական են եւ բեկման չեն ենթարկուիր: Այս տեսակ յանցանքներու մասին դատարաններու տուած պատիժները, առանց վճռաբեկին ենթարկուելու, անմիջապէս պիտի գործադրուին: Մահապատիժներն ալ բեկման չպիտի ենթարկուին:

Եթէ գործուածը ոճիր է, հինգ հոգինոց դատարանի մը ներկայութեան պիտի քննուի, իսկ եթէ յանցանք է՝ երեք հոգիի կողմէ: Կը կարծուի այս օրէնքը գործադրել Առաջին Ընդհանուր Քննչութեան շրջանին (այսինքն Արեւելեան Նահանգներուն) մէջ: Ուրիշ տեղ գործադրութիւնը նկատի չէ առնուած:

«Առձակեցի՛ք Ալմազեանը»

Դարձեալ այս աղաղակն է որ կը բարձրացնեն ձախ Թերթերը՝ ի նպաստ Ալմազեանի տրուած երկու տեղեկագիրներէն վերջ:

Ինչպէս գրած էինք, Ալմազեանի մասին լրացուցիչ քննութիւններ կատարելու առթիւ, պաշտօն տրուած էր փորձագէտ-հաշուակալ Վիլարի՝ որպէսզի քննէ Ալմազեան ընտանիքին հասոյթի աղբիւրները, հայ դերձակին սնանկութենէն (1929 յունուար 9) մինչեւ այսօր:

Հաշուակալը չորս շրջանի բաժնած է այս ժամանակամիջոցը: Առաջին շրջանին, «սէնտիք»ը Ալմազեանին յանձնած էր իր առեւտուրէն գոյացած գումարը: Ապրիլ 20էն ասդին Ալմազեան օրական միջին հաշուով 62 ֆր. 80 ունէր իր տրամադրութեան տակ, այս գումարով կը հոգար իր եւ իր կնոջ ծախքերը միայն, որովհետեւ զաւակները ձրիաբար կը խնամուէին Ալմազեանի առաջին կնոջ քրոջ կողմէ: Այս երկրորդ շրջանը վերջ կը գտնէ հոկտեմբեր 7ին, երբ Ալմազեան Թաղապետական վարկի հաստատութեան մօտ գրաւի դրաւմատնի մը՝ փոխարէն ստանալով 1500 ֆրանք: Այս դրամով ապրեցաւ մինչեւ իր ձերբակալումը (20 հոկտեմբեր): Չորրորդ շրջանը կը սկսի 1929 հոկտ. 20ին. այդ թուականէն ի վեր Ալմազեանի կնոջ ու զաւակներուն ծախքերը կը հոգացուին բարեկամի մը կողմէ, որ ցարդ ծախսած է 11,200 ֆրանքէն աւելի:

Այս բոլորին մէջ ո՛չ մէկ հետք կը տեսնուի Րիկօտէնէն գողցուած դրամէն, յետոյ Րիկօտէնի սպանութեան առեն (սեպտեմբերին) Ալմազեանի նիւթական վիճակը այնքան յուսահատական չէր, որ զայն մղէր ոճիր գործելու:

Հաշուակալի այս նպաստաւոր տեղեկագրէն զատ, խորհր-

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐՏԱԳԱՂԹ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

Արտագաղթի նոր ֆոսանք մը սկսած է Պուլկարիայէն դէպի Ֆրանսա: Միայն Սոֆիայի մէջ 200 ֆոգի պատրաստուած են ճամբայ ելլելու, անմիջապէս որ աշխատանքի պայմանագրութիւնն ստանան: Անգործութենէն յուսակտուր, խեղճերը յանձն կ'առնեն մինչեւ 3 4000 լեվա վճարել, արտօնութիւն ստանալու ֆամար:

Այս առթիւ սեթարա Ջակորայէն Թղթակից մը կը գրէ Պոլսոյ «Ագդարար»ին.—

Ներկայիս ստեղծուած տնտեսական աննպաստ պայմաններու բերումով, քաղաքիս գաղթականութիւնը դարձեալ շոգիի վրայ է: Ամէնքը, իրենց աչքերը յառած դէպի Ֆրանսա, արտօնագրի կը սպասեն:

1926 27 Թուականէն ասդին, այս երկրորդ գաղթն է որ տեղի կ'ունենայ: Դէպի Ֆրանսա, — աֆա՛ օրուան կարգախօսը Ֆրանսայէն եկած քանի մը նամակներու վրայ ֆիմնուած, որոնք վարդագոյն ցոյց կուտան այդ տեղի կեանքը: Արդէն 15-20 ընտանիքներ արտօնութիւն ձեռք բերած են եւ առաջին առթիւ պիտի մեկնին:

Ասկէ առաջ, իմ Թղթակցութիւններովս աւելորդ կը գտնէի այդ յարաճուն եւ աննպատակ վազքը դէպի Ֆրանսա: Սակայն վերջերս անֆամեմատօրէն շեշտուած անգործութիւնն ու անոր երեսէն ծնած անստանելի պայմանները, արդէն կ'արդարացնեն մեր դժբախտ ֆայրենակիցներու ընթացքը:

Այս տարի մանաւանդ, շեշտուած է Թշուառութիւնն ու անգործութիւնը: Ամբողջ ձմեռը գրեթէ բոլորը պարապ անցուցին: Այժմ, գարնանամուտի առթիւ, վերաբացուեցան ծխախոտի գործատեղիները, որոնց շնորֆիւ տասնեակ մը ընտանիքներ գործի լծուեցան: Այս տարի, բարեբախտաբար, գոյութիւն ունեցող *Ծէրնանտէզ* եւ *Մարքօ Պէյէֆ* տուներուն վրայ աւելցած են նաեւ երկու նոր տուներ, որոնք նախապատրաստութիւն կուտան մերինները, իբրեւ ժամնագետներ: Սակայն, բաղդատմամբ խասքովայի եւ Ֆիլիպէի աշխատանոցներու օրավարձերուն, այստեղ շատ քիչ են օրավարձերը: Անցեալ օր, «Մարքօ Պէյէֆ»ի պաշտօնեաներէն մէկը կ'ըսէր ինծի. «Սեթարա Ջակորայի մէջ աշխատուած ծխախոտը 100ին 10 պակաս ապրանք կ'ըլլայ ուրիշ շրջաններու վրայ, այնպէս որ եթէ անոնց ապրանք եղած գնովը ծախենք, դարձեալ մենք ֆարիւր ֆազար քիլոյէն կը շահինք մէկ միլիոն լեվա»:

Բարեբախտաբար ֆացը եւ միւս ուտեստեղէնները աժան են: Գառնուկի միսը, որ Պոլսոյ մէջ 110-120 դրուշի կը ծախուի, այստեղ արդէն 24 լեվա է, ծօտաւորապէս 32 դրուշ: Հացը կը ծախուի քիլոն 6ուկէս լեվայի, այսինքն 9 դրուշի, իսկ անապրատ կարագը 55-60 լեվայի:

Գոնէ այս կողմէն լաւ ենք, այնպէս որ եղած օրավարձերով կարելի է ապրիլ:

ԳԵՐՄԱՆԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻԼՈՒԾՈՒՄԸ

Գերմանիոյ նոր դաֆլիճը երեք օրէ ի վեր բուռն յարձակումներու կ'ենթարկուի դայխսթակին կողմէ: կ'ըսուի Թէ վարչապետ Պրիւնինկ գրպանը դրած է խորհրդարանը լուծելու ֆրովարտակը: Ու երբ տեսնէ Թէ մեծնոլորտը աննպաստ է իրեն, անմիջապէս պիտի լուծէ զայն. առանց սպասելու որ դայխսթակը անվստաֆութեան քուէով տապալէ զինքը:

ՆԱՀԱՆՋԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՂՈՎ ԱՍՑԱՐՈՒՄ

«Յարգելի պարոն խմբագիր, էջերէդ վրայ ուրախութեամբ տեսայ, որ Ամերիկեան Միացեալ Նահանգներու (Հայերէն Հարց Ուսումնասիրութեան Ընկերութիւն) ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 31 հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8-ին Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մէջ։ Ուրախ եմ նաեւ տեղեկանալու, որ Ընկերութեան անդամներու թիւը հասած է 200-ի։ Ընկերութեան նպատակներէն մէկն ալ է հայ ուսանողներուն օգնել։ Ինչպէ՞ս կրնայ ընկերութիւնը այդ նպատակին հասնիլ։

1.— Իրենց անդամներէն ամէն մէկուն տարեկան 10 տոլար հաշիւ բերելով։

2.— Ինչո՞ւ չէ (մտածեցի ես) ընկերութիւնը ամէն տարի մէկ անգամ ներկայացում մը չտայ հայ ուսանողներու օգտին։ Ներկայացումը կրնայ ըլլալ թատերական, երաժշտական, պարային կամ ասոնց խառնուրդը։ Ներկայացումը կրնայ տեղի ունենալ Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մէջ, կամ ուրիշ որեւէ յարմար տեղ։ Ներկայացումէն ստացուած գումարը կրնայ ընկերութիւնը գործածել ուսանողներու օգտին։ Ներկայացումը կրնայ ընկերութեան անդամներուն համար ըլլալ անվճար, իսկ ուրիշներուն համար՝ տոմսերը կրնան ծախուիլ 50 սենթ կամ 1 տոլարով։ Ներկայացումը կրնայ ըլլալ նաեւ ընթրիքով մը, որ կրնայ տեղի ունենալ Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մէջ։ Ընթրիքի համար կրնայ գանձուիլ 1 տոլար 50 սենթ։ Ներկայացումը կրնայ տեղի ունենալ Մայիս 31-ին, Յունիս 1-ին կամ 2-ին։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ Յունիս 3-ին, որ Ամերիկեան Միացեալ Նահանգներու մէջ Յունիս 3-ը Ազգային Դրօշակի տօնն է։ Ներկայացումը կրնայ տեւել 2 ժամ։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 3 ժամ։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ 3 մասեր։ Առաջին մասը կրնայ ըլլալ երաժշտական, երկրորդ մասը՝ պարային, իսկ երրորդ մասը՝ թատերական։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 4 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 5 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 6 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 7 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 8 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 9 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 10 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 11 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 12 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 13 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 14 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 15 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 16 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 17 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 18 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 19 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 20 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 21 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 22 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 23 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 24 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 25 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 26 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 27 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 28 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 29 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 30 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 31 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 32 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 33 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 34 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 35 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 36 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 37 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 38 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 39 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 40 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 41 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 42 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 43 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 44 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 45 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 46 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 47 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 48 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 49 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 50 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 51 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 52 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 53 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 54 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 55 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 56 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 57 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 58 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 59 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 60 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 61 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 62 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 63 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 64 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 65 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 66 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 67 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 68 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 69 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 70 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 71 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 72 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 73 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 74 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 75 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 76 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 77 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 78 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 79 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 80 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 81 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 82 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 83 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 84 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 85 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 86 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 87 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 88 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 89 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 90 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 91 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 92 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 93 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 94 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 95 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 96 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 97 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 98 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 99 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 100 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 101 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 102 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 103 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 104 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 105 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 106 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 107 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 108 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 109 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 110 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 111 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 112 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 113 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 114 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 115 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 116 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 117 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 118 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 119 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 120 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 121 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 122 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 123 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 124 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 125 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 126 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 127 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 128 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 129 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 130 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 131 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 132 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 133 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 134 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 135 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 136 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 137 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 138 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 139 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 140 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 141 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 142 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 143 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 144 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 145 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 146 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 147 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 148 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 149 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 150 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 151 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 152 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 153 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 154 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 155 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 156 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 157 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 158 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 159 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 160 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 161 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 162 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 163 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 164 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 165 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 166 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 167 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 168 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 169 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 170 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 171 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 172 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 173 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 174 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 175 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 176 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 177 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 178 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 179 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 180 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 181 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 182 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 183 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 184 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 185 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 186 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 187 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 188 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 189 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 190 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 191 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 192 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 193 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 194 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 195 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 196 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 197 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 198 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 199 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 200 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 201 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 202 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 203 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 204 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 205 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 206 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 207 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 208 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 209 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 210 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 211 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 212 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 213 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 214 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 215 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 216 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 217 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 218 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 219 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 220 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 221 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 222 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 223 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 224 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 225 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 226 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 227 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 228 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 229 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 230 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 231 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 232 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 233 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 234 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 235 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 236 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 237 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 238 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 239 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 240 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 241 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 242 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 243 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 244 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 245 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 246 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 247 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 248 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 249 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 250 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 251 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 252 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 253 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 254 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 255 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 256 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 257 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 258 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 259 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 260 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 261 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 262 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 263 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 264 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 265 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 266 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 267 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 268 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 269 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 270 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 271 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 272 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 273 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 274 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 275 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 276 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 277 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 278 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 279 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 280 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 281 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 282 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 283 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 284 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 285 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 286 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 287 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 288 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 289 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 290 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 291 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 292 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 293 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 294 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 295 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 296 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 297 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 298 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 299 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 300 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 301 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 302 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 303 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 304 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 305 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 306 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 307 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 308 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 309 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 310 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 311 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 312 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 313 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 314 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 315 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 316 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 317 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 318 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 319 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 320 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 321 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 322 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 323 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 324 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 325 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 326 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 327 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 328 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 329 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 330 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 331 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 332 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 333 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 334 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 335 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 336 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 337 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 338 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 339 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 340 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 341 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 342 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 343 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 344 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 345 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 346 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 347 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 348 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 349 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 350 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 351 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 352 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 353 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 354 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 355 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 356 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 357 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 358 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 359 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 360 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 361 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 362 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 363 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 364 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 365 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 366 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 367 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 368 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 369 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 370 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 371 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 372 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 373 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 374 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 375 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 376 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 377 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 378 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 379 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 380 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 381 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 382 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 383 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 384 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 385 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 386 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 387 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 388 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 389 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 390 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 391 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 392 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 393 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 394 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 395 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 396 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 397 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 398 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 399 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 400 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 401 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 402 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 403 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 404 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 405 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 406 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 407 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 408 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 409 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 410 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 411 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 412 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 413 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 414 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 415 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 416 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 417 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 418 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 419 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 420 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 421 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 422 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 423 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 424 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 425 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 426 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 427 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 428 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 429 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 430 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 431 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 432 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 433 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 434 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 435 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 436 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 437 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 438 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 439 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 440 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 441 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 442 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 443 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 444 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 445 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 446 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 447 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 448 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 449 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 450 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 451 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 452 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 453 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 454 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 455 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 456 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 457 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 458 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 459 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 460 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 461 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 462 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 463 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 464 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 465 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 466 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 467 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 468 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 469 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 470 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 471 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 472 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 473 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 474 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 475 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 476 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 477 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 478 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 479 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 480 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 481 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 482 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 483 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 484 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 485 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 486 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 487 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 488 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 489 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 490 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 491 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 492 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 493 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 494 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 495 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 496 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 497 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 498 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 499 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 500 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 501 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ ունենալ նաեւ 502 մասեր։ Ինչո՞ւ չէ նաեւ 503 մասեր։ Ներկայացումը կրնայ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Բոլշեւիկները եւ ջրօրհնէքը

Մօտ 10 տարի է, որ բոլշեւիկ-ները նետած են հայ գիւղացիին Աստուծոյ եւ շանքարոզ կը կարդան Տէրէն օր: Հակառակ այդ բոլոր ջանքերուն եւ ձնշումներուն, հայ գիւղացին ոչինչ կը փոխէ իր հնաոճ սովորութիւններէն: Նոյնիսկ, կը թուի թէ բոլշեւիկները ալ կը հետեւին «Խորհ. Հայաստան» ժողովուրդին, «Ըստարակի շրջանին Բիւրա-կանի, Օրգովի եւ Ինաքլու գիւղե-րուն մէջ խորհուրդին նախա-գահն ու անդամները ջրօրհնէք տարեցներուն եկեղեցիին առջեւ եւ գիւղացիներու հետ պարելին, կրօ-նական մաղթանքներկատարելին:»

Այս բոլշեւիկները, աստուա-ծոխէ ըլլալով հանդերձ, կը հե-տեւին ընդհանուր օրինակին: Այս-պէս նայն թերթը կը գրէ.—

«Նախագահը իւրացուցած է ամբողջ փութ սերմնացու: Ունեւոր գիւղացիներէն դրամ է առեր եւ ալ չէ վերադարձուցեր:

Բիւրականի գիւղային խոր-հուրդը ոչ միայն չէ օժանդակած համայնական արդիւնաբերու-թեան, ընդհակառակն ընդվզում-ներ է յառաջացուցած: Խորհուրդին անդամները կը զզուէին փողոցներուն մէջ եւ կը համոզէին գրուել «կոլխոզ»ը: Գիւ-ղային խորհուրդին նախագահը ունեւորներուն «խաթրին չդպելու» համար երեւան մեկներ է ման գալու: Խորհուրդի անդամ Յակոբ Միքայէլեանը եւ շատերը այսօր պայքար կը մղեն համայնացու-մին դէմ»:

Կրօնաւորական պայքար

Հայ ժողովուրդը պայքարի նոր ձեւ մը ունի հիմա ընդդէմ բոլշեւիկ վարչութեան: Ա'ընտրուին գիւղերու խորհուրդները: Ընտրու-թենէն յետոյ, օրեր կ'անցնին, եւ կեդրոնէն հասած հրահանգները կը դիզուին առանց իրագործուելու: Գիւղային խորհուրդները այսպէս կը մղեն կրաւորական պայքարը: «Խորհր. Հայաստան» կը գրէ (14 մարտ).—

«Կոչ, Մաղդա, Ղայթուր, Հախս, Ճոթռդան, Եղմարդ, Ղզլ-Թամուր, Օշական գիւղերուն խոր-հուրդի անդամները ոչ մէկ աշխա-տանք կատարած են իրենց ընտրու-թենէն ի վեր: Դոյնիսկ գտնուած են թերութեան մէջ: Վերին մար-միններու որոշումները երբեք չեն գործադրուիր: Հակառակ վերէն եղած դիտողութիւններուն, նա-խագահները չեն շարժած իրենց տեղէն»:

Հայ կաթոլիկները

Հայ կաթոլիկ եկեղեցիներու համաժողով մը տեղի ունեցեր է Թիֆլիսի մէջ: Եւ համաժո-ղովին կողմէ խորհրդային կառա-վարութեան ղրկուած է «դիմում» մը, զոր կը հրատարակէ «Խորհ. Հայաստան» (16 մարտ):

Կ'արտատպենք քանի մը մա-սեր այդ «դիմում»էն, որ ոչ միայն յայտնութիւններ կը պա-րունակէ, այլ նաեւ օրինակ մը կու տայ յանուն հայ կաթոլիկ-ներուն գրուած այդ դիմումին բոլշեւիկ հեղինակներուն խելքի չափէն:

— «Քանի մը կարդինալներ, Մերձաւոր Արեւելքի «յետաձնաց» ժողովուրդները արեւմտեան պե-տութիւններուն ձեռքը զէնքդար-ձնելու նպատակով, խարդախու-թիւն ըրին եւ եկեղեցիի պետ ընտրեցին չինովնիկներ: Ասոնք անձնական շահեր հետապնդելով, հայ կաթոլիկ եկեղեցին զրկեցին աւանդական իրաւունքներէն:

Հայ կաթոլիկ եկեղեցին կե-դեքուեցաւ վերջին տասնամեակին ընթացքին, երբ կը տիրէին Ցեր-Աբրահամեանն ու Բագրատեանը:

1927ին Հաւատացեալները ե-կեղեցիէն վտարեցին Ցեր Աբրա-համեանը: Հաւատացեալները այն-քան կատղած էին Ցեր Աբրահամ-եանի անբարոյական ընթացքին դէմ, որ մտադիր էին բզկտել, եթէ ոստիկանութիւնը չմիջամտէր: Այդպատճառաւ անիկայ ջողեցաւ փախչիլ:

Բագրատեան ոչ միայն կրկ-նեց իր նախորդին սխալները, այլ նաեւ շարք մը յանցանքներ գործեց (կաշառակերութիւն, խնա-միութիւն, եւայլն): Մասնաւորա-պէս ծանր են եկեղեցիին շահե-րուն տեսակէտէն Բագրատեանի յանցանքները խորհրդային իշ-խանութեան հանդէպ:

Ներկայիս արեւմտեան Եւ-րոպայի մէջ խորհրդային իշխա-նութեան հանդէպ բացուած պայ-քարը արդիւնք է մասնաւորապէս Բագրատեանի դերին, որովհետեւ անիկա երկար տարիներէ ի վեր պապին կը ղրկէր զրպարտութիւն-ներ Ռուսիոյ մէջ կատարուած սուտ հալածանքներու մասին: Ա-կէ զատ Բագրատեանը հակայեղա-փոխական պայքար մղած էկաշառ-ուած միսիոնարներու միջոցով:

Այս պատճառով, Անդրկով-կասեան հայ կաթոլիկ եկեղեցի-ներու համագումարը որոշեց հրաժարեցնել Բագրատեան ծայ-րագոյն վարդապետը եւ կազմել հոգեւոր խմբական վարչութիւն՝ ընտրելով կալատուզով եւ Գաբ-րիէլ Նահապետեան ծայրագոյն վարդապետները եւ Ցէր Անտոն պետրոսեանը:

Համաժողովը կը հաւատայ թէ հայ կաթոլիկ եկեղեցին նոր առաջնորդները դէմ չեն շարժիր խորհրդային իշխանութեան»:

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«Ուլանըշ» Թուրք գրական պատկերազարդ պարբերականին վերջին Թիւին մէջ (20 մարտ) հասան Րէֆիք կը գրէ թէ «Ինչո՞ւ չեն կարդար» —

«Լրագիրները, պարբերական-ները, տպագրիչները, խմբագիր-ները կը պռունտան.— «Ժողովուր-դը չի կարդար, ժողովուրդը չի՛ կարդար այլեւս: Մեր աշխատան-քը պարապ կ'անցնի...»:

Կը պռունք, կը պռունտանք, կը տրտնջանք: Սակայն մեզմէ ոչ ոք մէջտեղ կ'ելլէ հարցնելու. «Եահո՛ւ, արդեօք ինչո՞ւ չի կար-դար ժողովուրդը, ինչո՞ւ հետա-քրքրութիւն գոյց չի տար թերթի ու գիրքի»: Եւ չենք փնտռեր պատճառը: Ցեսնենք ո՞վ չի կար-դար, ժողովո՞ւրդը թէ մենք, գրող-ները:

Ես հաւատացած եմ, որ ժո-ղովուրդը չէ որ չի կարդար եւ հե-տաքրքրութիւն գոյց չի տար, այլ մենք՝ մենք՝ գրողներս: Այո՛, այսէ ճշմարտութիւնը: Աստուծոյ սիրոյն ըսէք, — այսօր հրատա-րակուած լրագիրներէն եւ պար-բերականներէն քանի՞ հատը ըն-թերցման արժանի վիճակ մը ու-նի: Լոյս տեսած գիրքերէն քանի՞ հատը կ'արժէ կարդալ:

Վաչկատուն մը միասին սանկ աչք մը պտտցնենք լրագիրնե-րուն մէջ: Առաջին էջին բան մը չենք ըսեր, երկրորդ եւ երրորդ էջերը ըսենք թէ նման չունի: Սակայն, կը խնդրեմ, մի դարձնէք միւս էջերը: Որովհետեւ այլեւս կը սկսին փուճ նիւթերու մասին թեր-թօններ, անիմաստ հէքեաթներ, երգիծանք անունին տակ պաղ ու ամիկ կատակներ, խօսքեր:

Այս վիճակը անընդհատ կը շարունակուի, բացառութիւն հա-մարելով մէկ կամ առնուազն եր-կու օրինակ:

Հապա պարբերականները: Ա-նոնց վիճակը բոլորովին եղերական է: Կը զարմանաս, որ հրատարակ-չական հրապարակին վրայ հազիւ թէ քանի մը հատ ըլլալով հան-դերձ, այդ պարբերականները կը զբաղին պարապ բաներով: Մէկ հատիկ շարժանկարի արուեստա-նոց մը չունինք մեր քաղաքին մէջ, բայց որքա՜ն պարբերական-ներ ունինք շարժանկարի վերա-բերեալ: Պոլսոյ ժողովուրդը, որ հազիւ թէ ամիսը մէկ անգամ ֆութպոլի մրցում տեսնելու բախ-տը կ'ունենայ, եւ տարին մէկ անգամ մարզախաղեր դիտելու առիթը կը գտնէ, որքա՜ն շատ մարզական թերթեր ունի, չես հասկնար:

Սխալ չհասկնաք, չեմ ըսեր թէ ոչ մէկ օգուտ ունին: Սակայն Թուրք ժողովուրդն ալ իմացական, գիտական եւ արուեստի կեանքի պահանջ ունի: Ո՞ւր են այն լրա-գիրները, պարբերականները, գր-քոյկները, որոնք պիտի արտա-յայտեն այդ կեանքը: կա՞յ, տե-սա՞ծ էք: Ինչո՞ւ մեր ժողովուրդը օգտային բաներով կը զբաղեցնենք: Ինչո՞ւ մեր մտաւորականներուն, զարգացեալներուն համար պար-բերական չենք հրատարակեր: Արդեօք կայ եւ ե՞ս չեմ գիտեր: կը խնդրեմ, թող գիտցողը ինծի ալ ըսէ: Եթէ նոյնիսկ գոյութիւն ունի, մէկ կամ երկու հատը կը բաւէ՞, ըսէք, խնդրեմ.

Կ'ըսեն թէ Ամերիկայի մէջ 120 օրինակ մարզական եւ շար-ժանկարի շաբաթաթերթեր կան: Այո՛, ես ալ լսած եմ: Սակայն բան մըն ալ աւելի լսած եմ,— շար-ժանկարի եւ մարզական կեանքի վերաբերեալ այդ 120 շաբաթա-թերթերէն զատ, մօտ 250 օրի-նակ գիտական, փիլիսոփայական, գեղարուեստական պարբերական-ներ ալ կան:

Ուրեմն, այս մարդիկը միայն շարժանկար եւ մարզախաղ չեն փնտռեր: Ո՞յն ատեն գրական, գիտական եւ գեղարուեստական շարժումներու ալ կը հետեւին կա-նոնաւորաբար: Մեր մէջ ալ այդպէ՞ս է: Ահա թէ ինչո՛ւ այդ 120 շաբաթաթերթերը շատ չեմ տեսներ, եւ մեր երկրին մէջ լոյս տեսածները աւելորդ կը գտնեմ»:

Ի պատիւ Ա. Ահարոնեանի

ՊՈՒԼԱ - ՔՈԼՈՆՊ - ԱՆԻԷՒՕ.— Ժողովրդական համակրանքի գոյց-մըն էր կիրակի իրիկուան երեկոյ-թը, Պուա.-քոլոնպի քաղաքապե-տարանի սրահին մէջ, հանդէպ հայ ժողովրդի մեծ զաւկին, քա-ռասուն տարուան վաստակաւոր, վշտի եւ ըմբոստացումի երգիչ Ա.ետիս Ահարոնեանի:

Ժամը 9ին արդէն սրահը լեցուած էր երկսեռ բազմու-թեամբ: Բեմը գեղեցիկ կերպով պատրաստուած կը յիշեցնէր Ա-րարատը ընդարձակ մարգագետի-նով մը որուն վերեւ կը ծածանէր հայկական եռագոյնը: Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով, Սիփան երգչախումբի կողմէ ղե-կավարութեամբ պ. Սաքօ Ցո-կոբեանի եւ ունկնդրուեցաւ յո-տնկայս: Ցետոյ Ցերունազարդ նախագահ պ. Մարաշլեան հազիւ լսելի ձայնով, բացաւ հանդէսը: «Այս ծանր պաշտօնը իմ գործս չէր թէեւ, բայց սիրայօժար ստանձնեցի, իմ հիացումս եւ յար-գանքս յայտնելու համար ոս-կեգրիչ Ահարոնեանին»:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիները ի յար-գանս յոբելեարին «Ցառաջ Նա-հատակ»ով բեմին վրայ տողանգ մը կատարեցին, առաջնորդու-թեամբ խմբապետ պ. Հ. Աբել-եանի, որ ըսաւ.— Մենք նոր սե-րունդս գիտակից Ա. Ահարոնեանի բեղուն կեանքին, կուգանք ըսե-լու յարգանք եւ ողջոյն: պ. Մկ-տերեանի մենեջրգէն յետոյ («Հայաստան»), բեմ հրաւիրուե-ցաւ օրուան բանախօս պ. Վահան Համբարձումեան, որ բացատրեց Ահարոնեանի գրականութեան ար-ժէքը, «Պուա'ըմ կաթ»էն մինչեւ «Իմ գիրքը»: Ահա չորս մարդեր — Խրիմեան, Ռաֆֆի, Անդրա-նիկ եւ Ահարոնեան: Առաջինը՝ յե-ղափոխութեան հայրն էր, երկ-րորդը՝ պատրաստեց, երրորդը՝ բազուկն եղաւ, իսկ Ահարոնեան դիւցազներգեց՝ ըսելով անէծք կամ բանուոգք»:

Սիփան երգչախումբի կողմէ «Վայ լէ լէ»: Օր. Շարլօթ դաշ-նակ գիտական, փիլիսոփայական, գեղարուեստական պարբերական-ներ ալ կան:

Ուրեմն, այս մարդիկը միայն շարժանկար եւ մարզախաղ չեն փնտռեր: Ո՞յն ատեն գրական, գիտական եւ գեղարուեստական շարժումներու ալ կը հետեւին կա-նոնաւորաբար: Մեր մէջ ալ այդպէ՞ս է: Ահա թէ ինչո՛ւ այդ 120 շաբաթաթերթերը շատ չեմ տեսներ, եւ մեր երկրին մէջ լոյս տեսածները աւելորդ կը գտնեմ»:

ՕՐ. ԱՂԱՒՆԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԵՒ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԱԼԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Շաբաթու 30 մարտ 1930 Ալֆորվիլ

նակի վրայ՝ «կռունկը»: պ. Զա-րեհ Գարիպեան արտասանեց Ա-հարոնեանի «Ուրախ»ը եւ «Մա-սիս»ը: Օր. Աստղիկ Մենեւրգեց «Ցըլէ եաման»ը: Խմբերգ չորս հոգիով սիփան երգչախումբէն՝ «Սիրուն գարուն»ը: Ցետոյ պ. Մէհտէրեան Մենեւրգեց «Ով ինչ անուշ»ը: Բոլորն ալ արժանացան բուռն ծափերու:

Ցոբելինական յանձնախումբի կողմէ խօսեցաւ պ. Գառնիկ Ցով-հաննէսեան եւ շնորհակալութիւն-ներ յայտնեց բոլոր անոնց որ օր-ուան հանդէսին սիրայօժար մաս-նակցութիւն բերած էին: «Ահա-րոնեան եւ հայ ժողովուրդը երկու-քը միասին քայլ առ քայլ քա-լած են: Մարդ մը որ քառասուն տարի աշխատանք է թափած հայ գրակ տնութիւնը բարձրացնելու եւ քաղաքակիրթ ժողովուրդներու աստիճանին հասցնելու, արժանի է այսօր հայ ժողովուրդի յարգան-քին:» Եւ բացուած յայտարարեց գրական գոնտին հանգանակու-թիւնը, որմէ գոյացաւ 2800 ֆր. եւ որ պիտի շարունակուի դուրսը եւս: պ. Ա. Խատիսեանը, որ ներ-կայ էր իբրեւ հիւր, խօսք առնե-լով, յայտնեց թէ 26 տարիէ ի վեր կը ճանչնայ եւ եղած իրընկե-րը: Պատմեց անոր կեանքը իբրեւ մանկավարժ, գրագէտ, տեսուչ եւ Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախա-գահ: Նաեւ բացատրեց հանգանա-կութեան գլխաւոր նպատակը: Եւ ճառը վերջացուց հետեւեալ խօս-քերով. «Բոլոր ժողովուրդները, ցոյներ, պուլկարներ, Ռումանա-գիներ, Լեհեր, Չեխեր ինքնաբե-րաբար չեն արթնցած, այլ ունե-ցած են իրենց վիպասանները, բա-նաստեղծները որոնք հնչեցուցած են զանգը ազատութեան եւ լոյսի: Նոյնպէս մեր մէջ Ա. Ահարո-եան, գրագէտ-գործիչ, իր գրակա-նութեամբ ձգտած է արթնցնել հայ ժողովուրդը դէպի ազատու-թիւն եւ լոյս, դէպի ազատ եւ անկախ հայրենիք»: Եւ ողջունեց Անիէւ-Պուա-քոլոնպի գաղութը որ գիտէ իր արժանաւոր զաւակ-ները յարգել, փոխանակ ըսելու. «գնա մեռիր, եկուր սիրեմ...»: «կեցցէ՛ Ահարոնեան», պոռաց ժողովուրդը միաձայն: Ցետոյ ներկայացում մը, Ա. Ահարո-եանի ''Ուխտաւոր,,ը մէկ տեսա-րան: Հանդէսը վերջացաւ 11.30ին եւ ժողովուրդը գրուեցաւ գոհ տպաւորութեամբ:

Յակոբ Վէզիրեան

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Օր մըն ալ սպասեցինք սարը եւ ոչ մի ելք չունենալով, կր-կին իջանք գիւղը: Երեկոեան ղէմ էր: Բոլորս ալ կեանքերնէս ձանձրացած էինք: Գիւղի կող-քին տեսանք 15 տարեկան ե-բիտասարդ մը: Հարցուցինք.—

«Տղա՛, գիւղը զօրք կա՞յ»:

«Չէ՛,— ըսաւ,— զօրքերը այս առտու գացին. միայն չորս ոս-տիկան հարկ կը հաւաքեն»:

«Դէ՛ հն,— ըսինք,— կ'երթաս ոչխին կ'ըսես, որ երեք քաղքցի հայ եկեր են, քեզի կ'ուզեն. ե-թէ հարցնէ՝ ի՞նչ մարդիկ են ինձ հարցնողները, կ'ըսես՝ չդիտեմ, չեմ ճանչնար ինչ մարդիկ են»:

Տղան գնաց: Ուչն ալ կար-ծելով, թէ իրաւ խնուսցի ենք մենք, եկաւ մեր քով: Ուչխին պատժեցինք մեր դրութիւնը եւ իրենց գիւղի մէջ պատահած մեր երեք օրուան պատմութիւ-նը:

«Մենք վալաղ, բան չունինք, — ըսաւ ոչխը.— մենք ուրկի՞ց ձեզ վալաղ տանք»:

«Մենք շատ լաւ գիտենք,— ըսինք մենք,— որ ձեր գիւղը շատ լաւ վալաղներ կան. կամ մեզի վալաղ մը կը տաք, կամ կը գանք գիւղը եղած չորս ոս-տիկանը կը սպաննենք. թող ալպիսով ամբողջ գիւղը ոչն-չանայ, մենք ալ թո՛ղ ալպի-սով ոչնչանանք»:

Ուչխը ուզեց մեր քովէն հե-ռանալ, խոստանալով վալաղ ու-ղարկել, բայց մենք չվստահե-ցանք:

«Կը բերես,— ըսինք,— քո փոխարէն մէկ ուրիշ մարդ եւ այնպէս կը հեռանաս»:

«Ուշացայ, հիմի ոստիկան-ներն ինծի կը հարցնեն»:

«Էդ մեր գործը չէ»:

Վերջապէս, համաձայնեց եւ մեզ տարաւ մի սենեակ, ուր կանչեց մի հարուստ մարդ, որ ընիկ Բղեցի էր, բայց երկար ժամանակէ ի վեր հող հաստատ-ուած էր ընտանիքով: Շատ բա-րի մարդ էր:

Մոռացայըսելու, որ երբ մենք այդ գիւղը եկանք, Ղարախան-եան Միսաքը առաջին օրը մե-նէ բաժնուեցաւ, որպէսզի ծպ-տեալ կարաւաններու հետ գնայ Էրզրում: Նա մենէ զաղտնի քո-վը ունէր չորս ոսկի (կ'նրեւի անձնական փողն է եղած): Բայց յաջողութիւն չգտնելով Էրզրում գնալու, այդ օրը եկաւ մեր քով:

Բղեցի հալը մեզ համար մի վալաղ բերաւ եւ աղաչեց, խնդ-րեց, որ էդ վալաղին մի բան տանք, քանի որ անոր ընտանի-քը խեղճ դրութեան մէջ կը գտ-նուէր: Մի մի արծաթ որ ընդա-մէնը կ'ընէ 10 արծաթ *) յանձ-նեցինք Բղեցի հալուն, որ յանձ-նէր վալաղի ընտանիքին: Բղե-ցու բերած վալաղը երեք գիշեր-ուան հաւար էր: Երեկոյեան ժուքը տուաւ՝ վալաղնիս ընկաւ առաջնին: Մենք թուով 10 հո-գի էինք:

Այդ գիշեր մենք չորս ժամ-ուան ճանապարհ քալեցինք: Խոզլուի եւ Բրդերու սահմանի մէջ մի հովիտի մէջ թաքնուե-ցանք: Կէսօր անցած էր: Մեր կողքին կար մի քարայր: Տե-սանք՝ մի մեծ արջ երկու ձա-գուկներով կուգայ այրը մտնե-լու: Նա միամիտ էր, մեզ չէր տեսներ: Մենէ մի քանի քայլ հեռու կ'ըլլար՝ մեր տղային մէ-կը հագաց: Արջը ուզեց փախ-չիլ, բայց ձագուկները չէին կր-նար անոր հետ միասին վազել: Մենէ երկուսը սկսեցին քար նե-տել եւ, որովհետեւ ձագուկները չէին կրնար վազել՝ արջը իր առջի թաթերով նրանց առաջ կը նետէր եւ ինքն ալ արդէն կը փախչէր: Փախան, զացին, չկր-ցանք բռնել:

Խոզլու գիւղացիներէն իմա-ցած էինք, որ վեց օր առաջ Դիւնդէմիրի Բրդերը սպաննած են վեց հայ: Բիւրդերը ըսելով թէ՝ «Նկէ՛ք, ձեր թալանները յետ կուտանք», տարեր են այդ Հայերուն եւ ոչխարի պէս մոր-թեր: Գիւնդէմիր կը լինէր 150 քիւրդ եւ այդքան էլ հրացան:

Երեկոեան կողմը ընկերներս մտածեցինք թէ՝ այդ գիւղի սահ-մաններով անցած ժամանակ-ներս եթէ քիւրդ պատահի, ի՛նչ ընենք: Որոշեցինք այսպէս.— Եթէ շատ ըլլան, որչափ կարելի է պիտի աշխատենք, որ ձեռք չընկնենք ու փախչինք. իսկ ե-թէ քիչ ըլլան, մէկ կողմէն կը զարնենք ատրճանակներով, միւս կողմէն կը փախչինք:

Երեկոեան ժուքի տալուն ճա-նապարհ ընկանք: Մեծկալ Սր-քոյին մի ատրճանակ տուի եւ վալաղի հետ դրի, որպէսզի ա-նոր հետ միասին 30—40 քայլ առաջ երթան եւ լրտեսեն ճա-նապարհը: Սրքօն ամենայատ-նի վազողն էր մեր մէջ, և զաղտ-նի պատուիրեցի, որ ուժիդէ բան պատահելու ըլլայ՝ վալաղին ձեռ-քից բաց չթողու: Հակառակ պա-րագային եթէ չկրցաւ պահել, տեսաւ որ կը փախչի՝ զարկէ, սպաննի վալաղին:

Եկանք Դիւնդէմիրի դիմացը մի զարայի վրայ: Տեսանք հող կապած 15 ձի եւ 2—3 խրճիթ: Սազ-զաժբուրա կը զարնէին եւ բարակ ձայնով կ'երգէին: Եր-գողը կ'երեւար կին էր: Առանց նկատուելու, կամաց վերադար-ձանք, հեռացուցինք մեր ճանա-պարհը, ելանք սարի մը գագա-թիվրայ: Մի քիչ ցածը կը նկատ-ուէր գութանի հերկ: Ցածրից Բրդերը մեզ կը տեսնէին: Լու-սնկայ գիշեր էր, մեւնեւնոյն ժա-մանակ ամպերը մերթ ընդ մերթ լուսինը կը ծածկէին մեր աչքե-րէն եւ խաւար կը տիրէր մեր շուրջը:

Սարէն իջանք արտ կողքին: Ընկերներուս մէկը ինձ ըսաւ.—

«Տե՛ս,հոն, ուր կապուած ձի-եր տեսանք, տե՛ս ձիաւորներ կուգան»:

(Շար.)

---

*) Բուլանըխէն մինչեւ Իոդ Իասնելիս, ծախսեր էինք ինչ-գական ղրուշ Թուխունի եւ Թղ-թի համար: Իւրաքանչիւրիս մօտ մնացել էր 15ական ղրուշ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ

ՎՐԻՊԱԿ.— Երեկուան Թեր-թին մէջ, (Հաժեստ բոյն մը), 6րդ սիւնակին 20րդ տող, Թարգ-ման «Գեսմիլ» պէտք է ըլլայ՝ Գեսմիլ:

դական Քլիւզել ստացաւ նաեւ փրոֆէսէօրներ կապրիել Պէրթ-րանի, Օկիւսթ Շըվալիէի եւ ժիւսթէն ժոլիի նոր տեղեկագիրը, նոյնպէս նպաստաւոր Ալմազեանի: Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կը ճշդել Ալմազեանի տափատին, աթոռակի մը եւ խանութին եւ տեւի դրան երկաթին եւ վարի մասին վրայ տեսնուած արեան հետքերը: Ինչպէս կը յիշուի, դատական ինքնութեան փոխտնօրէն Պ. Ամի ըսած էր թէ անոնք մարդկային արիւն են: Երեք մասնագէտները այս կարծիքէն չեն: Քիմիական, մանրէաբանական եւ հիւսուածաբանական քննութիւններէ վերջ, մասնագէտ փրոֆէսէօրները կը հաստատեն թէ անոնք մարդկային արիւն չեն:

Այս երկու կարեւոր տեղեկագիրներն ստանալէ յետոյ, Ալմազեանի փաստաբանը Շառլ-Լըկրան նամակ մը ուղղեց Ամբաստանիչ ատեանի դատաւորներուն, շեշտելով Պ. Ամիի «ծայրայեղ եւ վտանգաւոր տգիտութիւնը»: Ցետոյ կ'ըսէ թէ ամբաստանող կողմի թղթածրարներուն մէջ կը մնան միայն արեան քանի մը կաթիլներ որոնք չեն ստուգուած, եւ Ֆլոթի վկայութիւնը, որուն անբաւարարութիւնը կ'ընդունի ընդհանուր դատախազը: «Բայց անդին կան մանաւանդ ապօրէն եւ չեղեալ նկատուելիք խուզարկութիւնները, կեղծուած թղթածրարները, գայթակղեցուցիչ կերպով անկանոն դիմումները, կարգ մը հարցաքննողներու կողմէ ստորագրուած պաշտօնական սուտերը, ծանր զանցառութիւններն ու սխալները: Շնորհիւ ձեր լրացուցիչ տեղեկութեան, թղթածրարը պատրաստ է: Բայց հիմա Ալմազեանի կամ նոյնիսկ Ռիկօտէնի խնդիրը չէ որ պիտի դատուի: Լաւ է որ վերջ տրուի ատոր. Ալմազեան, իր խցիկին մէջ հիւանդ, նիհար, ճերմկած, արդարութիւն կը պահանջէ:»

Ու եզրակացնելով, անխոնջ փաստաբանը կը գրէ.— «Ինչ ալ արժէ կարգ մը մարդոց, պէտք է տաք չեղեալ նկատելու որոշում մը, որուն ստիպողականութիւնը ի յայտ բերաւ ձեր լրացուցիչ քննութիւնը: Ալմազեան անգամ մը եւս կը խնդրէ իր ազատ արձակումը:»

Կը կարծուի թէ երեքշաբթի օր Ամբաստանիչ Ատեանը վերջնապէս պիտի զբաղի այս խնդրով եւ չեղեալ նկատելու որոշում պիտի տայ, ազատ ձգելով Ալմազեանը:

Ռուսիոյ կրօնական հալածանքները

Անգլիոյ Լորտերու ժողովին մէջ, Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսը յայտարարեց թէ՝ իրեն ներկայացուած ստոյգ վիճակագրութեանց համաձայն, խորհրդային իշխանութեանց հրամանով, 1928ին Ռուսիոյ մէջ փակուած են 359 եկեղեցի, 78 վանք, 50 սինակոկ եւ 38 մզկիթ, իսկ 1929ին հարիւրաւոր աղօթատեղիներ: 71 հոգի մահուան դատապարտուած են եւ 112 հոգի 2—12 տարուան բանտարկութեան:

Եզրակացնելով, անգլիկան եկեղեցւոյ պետը պահանջեց կառավարութենէն հասկցնել Մոսկուայի որ «եթէ կ'ուզեն որ անգլեւառւս դիւանագիտական յարաբերութիւնները գոհացուցիչ կերպով պահպանուին, խորհրդային իշխանութիւնները նկատի պէտք է առնեն Անգլիոյ հանրային կարծիքը Ռուսիոյ կրօնական հալածանքներու խնդրին մասին»:

Լորտ Փարմուր յանուն կառավարութեան պատասխանելով ըսաւ թէ՝ ըստ իրեն՝ կրօնական հալածանքներուն պատճառաւ անգլեւառւս դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզելը բանի մը չպիտի ծառայէ: Եւ աւելցուց թէ բոլորովին անկարելի է հրատարակութեան տալ այս մասին անգլիական կառավարութեան եւ իր Մոսկուայոյ դեսպանին միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները:

Թուրքիա եւ Ռուսիա

Էնկիւրիի խորհրդային դեսպան Սուրից, Էնկիւրիէն Պոլիս հասնելով յայտարարած է թէ Թուրքեւառւս առեւտրական դաշնագրին սկզբունքները ճշդուած են: Բանակցութիւնները Մոսկուայի մէջ պիտի շարունակուին եւ հաւանական է որ առաջագրութիւնը հոն տեղի ունենայ ներկայ ամսուն վերջերը:

Այս կերպով, ըսած է դեսպանը, երկու երկիրներուն միջեւ առկախ խնդիր մնացած չըլլար: Թուրքեւառւս յարաբերութիւնները բարեկամական եւ մտերմական եղանակով մը կը զարգանան:

∴ Մոսկուայի Թուրք դեսպան Հիւսէյին Բաղրպ պէյ, որ Պոլիս կը գտնուի, այս շաբթու Մոսկուա պիտի երթայ ուր Թուրքեւառւս առեւտրական բանակցութիւններուն պիտի մասնակցի:

Յունաստանի երկրաշարժը

Վոլոյի (Յունաստան) երկրաշարժին մասին հասած նոր մանրամասնութիւններու համաձայն, ցնցումը տեւած է 50 երկվայրկեան, ստորերկրեայ որոտումներով: Բազմաթիւ տուներ փլած են: Աթէնքի Պանքան եւ Ոստիկան-Ջօրաց շէնքը փլելու վտանգին մէջ են: Բնակիչները բացօթեայ կը գիշերեն:

Զակորայէն եւ Պելոպոնէսի ուրիշ քաղաքներէն ալ կը հաղորդեն թէ մարտ 31ին երկրաշարժի ուժգնութեամբ ցնցումներ տեղի ունեցած են: Անցորդ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Երկրաշարժի կեդրոնը կը գտնուի Քէրաւիտա գիւղին մօտ: Կը կարծուի թէ այս գիւղը ամբողջովին քանդուած է: Պուրայի մէջ տուներուն կէսը փլած է: Վոլոյի նաւահանգիստին փարոսը շատ վնասուած է: Ընդհանուր վնաս կը հաշուուի 10 միլիոն տրախմի:

ԱՆՈՒՇ ԱՒԱՃԵԱՆ

O. M. OHANESSSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով՝ *Լոքում, փաքլաւա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն:*

25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Menil. 69—15

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէտը Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ՝ Իթալի: Կը խօսի՝ Ընկ. Աշատ Արծրունի: Նիւթ՝ Մեծամասնականներու հողային ներկայ քաղաքականութիւնը:

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅՈՎ

27 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Petit Journalի *սրահը*

ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Փարիզի Հայ Սկաուտներու ծնողքներուն կողմէ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Victor Hugoի *սրահներուն մէջ* 46bis Rue St. Didier, *մէթրօ՝* Boissière եւ Trocadero

Հովանաւորութեամբ՝ **Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆԻ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին օրիորդները՝ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ, ՄԱԿԱԶԵԱՆ, ՂԱՐԻԲԵԱՆ եւ ԳԱՎՈՒԿՃԵԱՆ:

Մուտք 10 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ Ջաւարեան ենթակոմիտէի վռամեան, Մջօ եւ Մուրատ խումբերու բոլոր ընկերները անխտիր ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 3.30ին Ave. Verdunի ծայրի անկիւնի սրճարանը Café Tabacի դիմացը: Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին:

ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ «Եռագոյն» խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՇԱՎԻԼԻ Արդուճեան խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Gare St. Lazareի դիմացի սրճարանը:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ փոքրիկ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 33 Emile Zola (Անիէռ)ի սրճարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

ԴԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական ჩաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի ընդհ. անդամակցական ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ակուէրնի մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերը այս կիրակի ժամը 2ին, սովորական ჩաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՏՒՍԻՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին քաֆէ ժարտէնի մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան վահագն կարգապահական խումբը կը հրաւիրուի խորհրդակցութեան, վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին նոյն վայրը:

ՍԹԱՆՈՋԻ երիտասարդաց միութեան ընդհ. ժողովը վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 164 Ave. Verdun, Café Marbot, *Իսիլէ-Մուլինօ: Կը խօսի՝ Պ. Բենօ Նալչաճեան:*

ՏՒՍԻՆԻ Շ. Մ. Ը. Մ.ի ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ ժամը 7ին S. L. S. A.ի ճաշարանը: Ընդամէնը դասերու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆԱՒՒՆԱԿ մեծ նոր գիւղացիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2ին, Գ. Թադապետարանի մատենադարանի սրահը, (մուտքը ըիւ Ֆրանսուա կարսէն փողոցէն), Հայրենակցական միութիւնը հետաքրքրող խիստ կարեւոր խորհրդակցութեան մը համար:

ՄԻՓԱՆ երգչախումբի անդամները փորձի կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 71 Ave. Kléber,

ՀՐԱՒԻՐ

Ա. Ե. Կ. Խաչի Փարիզի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մանաճիւղի բոլոր անդամներն ու անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին, այս կիրակի ժամը 3ին 71 Ave. Kléber.

ՀԱՅ Տիկնանց Միութեան Հ. Կարմիր Խաչի Օգն. Մասնաճիւղի 22 մարտ շաբաթ գիշերուան պարահանդէսին մէջ կազմակերպուած թօմպոլայէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 33, 61, 77, 86, 87, 108, 140, 179, 268, 289, 304, 351, 355, 365, 424, 449, 505, 527, 539, 603, 622, 666, 756, 758, 877, 943: Պարգեւները ստանալու համար դիմել Պ. Արմենակ Համբարձումեանի, 53, Rue du Faubourg Montmartre, Paris (9e)*:*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹ

Խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ նամակով եւ մասնակցելով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իմ տարաբախտ եղբօրս հանգուցեալ *ԿԱՐԱՊԵՏ (Յարութիւնեան) ՔԷՕՍԷԵԱՆի* վաղահաս առթիւ

Սգակիր՝

Մահակ Յարութիւնեան

Մարսէյլ

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Լասխոթայի ցանկը.— Ո. Յակոբեան, Հ. Չաիրեան 20ական, Բ. Մինասեան, Գ. Կօշկարեան 15ական, Ա. Յարութիւնեան, Ե. Քէշիշեան, Գ. Քէշիշեան, Պ. Խաչիկեան, Գ. Զարացեան, Մ. Զարացեան (հինգ տարու), Յ. Քարուկեան, Ս. Ջամճերեան, Կ. Էպէշեան, Ղ. Քէօչէքեան, Տ. Պետոեան, Ս. Տէրտէրեան, Պ. Ընանեան, Ս. Քաչիկեան, Ա. Օհանեան, Յ. Գուլումճեան, Ոմն, Մ. Շաքարեան, Գ. Մէնտիլեան, Գ. Թորոսեան, Մ. Մարգարեան, Ա. Գալէմքէրեան, Պ. Մուճաֆեան, Գ. Կիւլպէնկեան, Ս. Ձէյլեան 10ական, Կ. Քէստէքեան, Վահան Գանատանեան, Ն. Քէօչէքեան, Ա. Յարութիւնեան, Ե. Կէօկիշեան, Գ. Գալայճեան, Տիկին Վ. Յովաննէսեան, Ս. Զարմանեան, Թ. Ժամկոչեան, Ա. Թիրեէքեան, Գ. Տիրացուեան, Օ. Իզմիրեան, Ա. Էքմէքճեան, Ա. Իզմիրեան, Յ. Յարութիւնեան, Յ. Մելքոնեան 5ական ֆրանք: Գումար 400 ֆրանք:

(Տես «Յառաջ» 6 մարտ:)

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7ե. ժամադրեալ ժամը 10—12:

Ուշադրութի՛ւն

Մայքըլ Արլէնի «ԿԱՆԱՉ ԳԼԽԱՐԿԸ» վէպին համար գրատունս տուած 15 օրուան պայմանաժամը թէեւ լրացած է, բայց շատ մը խնդրանքներ չկրնալով մերժել, մինչեւ 10 ապրիլ եւս երկարածգուած է գեղչեալ սակի պայմանը՝ 25 ֆրանք (փոխանակ 37ուկէսի): Կը ստանան անոնք միայն, որոնք իրենց նամակին կը ներփակեն 25ֆրանքնոց ժանտափոստ մը:

Դիմել՝ Գրատուն *Յառաջ* G. Tzerikiantz, 13 Rue des Dominicains, Marseille.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՆՈԹԱՆԵՐ

Աբշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոֆեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ճշդ

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Աբշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար: Փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր իրաւամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ իրաւամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թէլէֆոն C. 01—71

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏԻԼ

Աժենպղիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէգոնի մէջ, Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, ելեքտրական գնացքով ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըժաններ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur): 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7: Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, կամ Պէգոնի մօտ: Այժէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ջերմի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

ՖՐԱՆՔ ԵՒ ՌՈՒԲԼԻ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

A. REDSKY, Place Contrescarpe (76 r. Cardinal Lemoineի *անկիւնը*): *Օթոպիւս՝* S., *թրամուէյ՝* 4, 47, 82, 83, 85:

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ, թրքական սուրճ, Պրինզա, քաշկավալ, սեւ եւ կարմիր խաւիար, պուլղուր, տուլմա, հէլվա, լոքում, փաքլաւա, օղի, վոտկա, րոմ, քոնեաք, շամփանեա եւ ամէն կարգի գինիներ: Գիները մատչելի: Թարմ եւ մաքուր: Տունը կը յանձնուի: Հեռ. Gobelins 51-52:

Ծախու է լուր պայմաններով 65 քառակուսի մեթր տարածութեամբ արհեստանոց 3 վայրկեան Porte de Pantin*է: Ջուր, կազ, ելեկտ.: Յարմար ամէն գործի: Վարձք տարին 2000 ֆր., պայլ 8 տարի: Դիմել՝ Հ. Աբելեանի 226 Rue Lafayette, Paris, Tél. Nord 89-00 կամ 95—79:*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ եւ նոր մեքոտով դարմանում արիւն եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրու հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լէպրա մամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—4, Կիրակի 9—12:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
5
ԱՊՐԻԼ
1930

5 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1230

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԾՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԱՌԻԹԱՓԻՆ ՎՐԱՅ

Պրտագաղթի նոր եւ յարաճուն հոսանք մը ծայր տուած է Պալքաններէն։

Շարժումը մասնաւորապէս վարակիչ հանգամանք ունի Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի մէջ։ (Ի՛նչպէսը որ մեր օրականները տեղին վրայ յատկապէս պրպտէին այս խնդիրը, գոնէ իբրեւ նիւթ)։

Եւ կը թուի թէ այս անգամ անդիմադրելի է հոսանքը, քանի որ գործազրկութիւնը հասած է իր ծայրագոյն աստիճանին։

Այսպէս, անցեալ փետրուարին, աննախընթաց տեսարաններ պարզուեցան նոր Յունաստանի կարգ մը քաղաքներուն մէջ։ Այժէն դասէ մարդիկ, — առեւտրական, արհեստաւոր, բանուոր, փողոցները թափեցան սեւ դրօշակներ պարզած, գործ եւ հաց պահանջելով։ Միւս կողմէ, բանուորական տագնապները, գործադուլներն ու գործատիրական արձակումները (լոքաութ) իրարու կը յաջորդեն Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Աւելի ծանր կ'երեւայ Պուլկարիոյ կացութիւնը։ Յունաստանը գոնէ արտաքին աշակցութիւն կը վայելէ, իբրեւ դաշնակից։ Եւ զարգանալու, նոր շահաստաններ ստեղծելու հնարաւորութիւններ ունի։ Ամերիկեան եւ անգլիական ընկերութիւններ ահագին դրամագլուխ թափած են այդ երկրին մէջ։ Պէտք է զայն ամէն գնով քամելու պայմանաւ։ Սեւ հաց մը ձգելով բնիկին։

Մինչդեռ Պուլկարիան, իբրեւ թշնամի եւ պատժապարտ, ինքն իր մէջ կը ծիւրի 1919էն ի վեր։ Երկրին ամէնէն բնակեան երակները կը հոսին միջազգային Հատուցումներու սընտուկը։ Աւերմոյ երկիրը վերածուեր է կաթնատու կովի մը, որ իր կերած յարդին չափ ալ կաթ չի տար բուն տիրոջը։

Միւս կողմէ, հարիւր հազարաւոր գաղթականներու բազմութիւն մը ապաստանած է մայր-հայրենիքը, քանի որ Պուլկարիա կորնդուց Մակեդոնիան, Թրակիան եւ Տոպրուճան։ Երկիրը չունի շարժելու հնարաւորութիւն։ Փակ ծով մը միայն կը գտնուի իր առջեւ,— Սեւ Ծովը, որ պատերազմէն ի վեր դարձեր է մեռեալ ծով։

Երեք գօրաւոր եւ յաղթական հարեւաններ— Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան— ոստիկանական աչքերով կը հսկեն պարտեալին վրայ, կը հետեւին անոր իւրաքանչիւր քայլափոխին։ Անոնք յաճախ կը սպառնան, կը սպառնան, եւ երբեմն հրաժաններ ալ կուտան, այս կամ այն գործը կատարելու համար, հետեւողութեամբ մեծերուն։ Օրինակ,— վերջին ձերբակալութիւնները (Մակեդոնացիներու) որ տարին քանի մը անգամ կը կրկնուի։

Ու վերջապէս, ապահովութիւնը միշտ խախուտ է Պուլկարիոյ մէջ։ Խորհրդային դաւադրութիւններ, մակեդոնական շարժում, եղբայրասպանութեան բարբարոս, աննախընթաց արշաւ մը որ կը սպառնայ ամբողջովին գլխատել այս դժբախտ երկիրը...։

Մէկ խօսքով, պատերազմը քանդեց Պուլկարիոյ տունը քէեւ յաղթականներն ալ աւելի բախտաւոր չեն։

Այս բոլորին ուղղակի հետեւանքը — անգործութիւն։ Եւ տարուէ տարի աւելի սաստկանալու պայմանով։ Ինչ որ հազիւ տանելի կը հաւասրուէր 1926—27ին, այսօր արդէն դարձեր է անկալի, եթէ ոչ երազ։

Ինչպէս ամէն երկիր, մեծ թէ պզտիկ, Պուլկարիան ալ ունի մասնաւոր օրէնք, որ միայն տեղացիներուն կը վերապահէ շատ մը իրաւունքներ։ Ամէնէն առաջ տեղացին կը վայելէ նախապատուութիւն մը գործի քրտինքով հաց ճարելու իրաւունքը։ Եւ զարմանալի չէ որ, Պուլկարիոյ շատ մը քաղաքներուն մէջ, մեր աշխատասէր հայրենակիցները ընդհանրապէս պարապ անցուցած են ամբողջ ձմեռը։ Բարեբախտաբար աժան են հացն ու միսը։

Վերջերս զանազան ձեւերով Ֆրանսա մտեր են 2.300 հայրենակիցներ, Յունաստանէն եւ Պուլկարիայէն։ Անոնք պարտաւոր էին վերադառնալ երեք ամիսէն։ Բայց, գաւառներու մէջ, գործարանատէրներ աշխատաւորի պէտք ունենալով, դիւրացուցեր են գործողութիւնները։ Եւ հիմա կը թուի թէ իր նուղրը շտկողը իրեւ աւետիս հաղորդեր է այս պարագան...

Ամէն պարագայի մէջ, իրողութիւն այն է որ Պուլկարիան կը պարպուի։

Միայն Սոֆիայէն երկու հարիւր հոգի պայմանագրութեան սպասին։ Ռուսճուքի մէջ շատ մը վաճառատուններ ճամբած են իրենց պաշտօնեաները։ Ֆիլիպէի մէջ ցոյցեր կատարեցան եւ խանութներ փակուեցան տակաւին անցեալ շաբաթ։ Ֆրանսայէն տրցակներով պայմանագիր բերելու եւ տեղւոյն վրայ տեղաւորելու գործը արդէն դարձեր է ապրուստի միջոց, շատերուն համար։ Մատուցումը չի բաւեր, չի հասնիր խնդրանքին։

«Ա՛լ չենք դիմանար»ի կանչ մըն է որ կը հնչէ անդադար, կը խորանայ ու կը ծաւալի։ Կանգներ ենք զարհուրափի մը դրան, ուր այլեւս չեն ազդեր համբերելու, իր իւղովը տապուելու խրատները։ Ամենօրեայ հացին հոգը՝ ամէն բանէ վեր։ Ահա ինչ որ թափ կուտայ արտագաղթին, ճամբայ եւ հասցէ կը ցուցնէ։

Մենք ալ չունի՞նք դեր, այս տարերային հոսանքին հանդէպ։ Գոնէ չարիքը սահմանափակելու տեսակէտով, որպէսզի ձնձրեւէն փախչելով կարկուտի չբռնուին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԱԽ ՀԱՅ ԵԻ ԴՐԱՄ, ՅԵՏՈՅ...

Պոլսոյ Թերթերէն «Ճարքն» (Վաղը) Թերթը դիտել կուտայ խմբագրականիւը մէջ, Թրքուհիներու քուէարկութեան իրաւունք տառնալուն առթիւ (29 Մարտ)։

— «Գալ տարուան ընտրութիւններէն առաջ, մեզի պէտք եղած բաներէն առաջինն էր հացը, երկրորդը՝ *դրամը*, երրորդը՝ *գործը*, իսկ չորրորդն ալ *ասոնք* ապահովելիք միջոցներու ձեռք առնուիլը։ Եթէ ասոնք եղած լլնցած տեսնէինք, աւելի ջերմօրէն պիտի ուզէինք միւս լաւ բաներն ալ մաղթել։

Ըսմէ՛ք փաշայի դահլիճը կրնայ կիներուն Թաղապետական ընտրութեանց մասնակցելու իրաւունք տրուելու մասին խորհիլ եւ այս առթիւ աւագարկ մը ըրած ըլլալ Ազգ. մեծ ժողովին։ Ազգ. ժողովը գնահատութեամբ պիտի ընդունէր զայն, ինչպէս որ ալ ըրաւ։ Մինչդեռ ազգը, այս նեղ օրերուն, կառավարութեան «անհամար գեղեցիկ գործերուն» միջեւ, մեր վերի սկզբունքներէն գոնէ մէկ երկու իատը տեսնելու համար կը տապալկի։

Անօթի մարդուն ափ մը ալիւր տալու տեղ, ցաղացքի քարերը ցոյց տալ՝ ինչի՞ կը ծառայէ, որո՞ւն փորը կրնայ կշտացնել։ Ջենք քաշուիր խնամ անկեղծօրէն ու սիրով յայտնել թէ՝ անկասկած՝ ըսմէ՛ք փաշայի քաղաքական ու գինուորական յաջողութիւնները ազգին, ամէնուս յիշողութեան մէջ քանդակուած են։ իր անձին տեսակէտով՝ շատ կը մեծարենք գինքը, նոյնիսկ՝ կը սրբացնենք, միայն թէ՝ երախտիքն ալ երկրին վերջին կացութենէն անջատելու է։»

ՊԱՐԳԵԻ ԹՈՒԹՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Ինչպէս գրած էինք, Թուրք Թերթերը սուր տագնապի մը մատնուած են, տառերու փոփոխման հետեւանքով։

Ազգ. Մեծ ժողովը քուէարկեց օրէնք մը, որուն համաձայն երեք տարի հետեւեալ պարտէզները պիտի վճարուին լատիներէն տառերու գործադրութենէն ի վեր հրատարակուող Թերթերուն.—

Թաւալուն (ռօճաճիվ) մեքենայով տպուած Թերթերուն՝ 1929 տարուան համար 7000, 1930 տարուան համար 5250 եւ 1931 տարուան համար 3500 ոսկի։ Պարզ մեքենայի վրայ տպուած Թերթերէն 47×65 սանթիմ մեծութեամբ Թերթերու համար կարգով երեք տարի 2200, 1550 եւ 1150 ոսկի եւ 40×56 սանթիմ մեծութեամբ Թերթերու 1800, 1350 եւ 900 ոսկի, 31×47 սանթիմ մեծութեամբ Թերթերու համար 900, 650 եւ 450 ոսկի։ Աւելի փոքր 4 էջ Թերթերու համար 600, 450, 300 ոսկի։ Շաբաթը մէկ անգամ հրատարակուած Թերթերու համար իրենց մեծութեան համաձայն՝ մէկ վեցերորդ եւ շաբաթը երկու անգամ հրատարակուած Թերթերու համար կէս համեմատութեամբ պարգեւ պիտի տրուի։ երկու էջով հրատարակուած Թերթերու համար տրուելիք պարգեւը իրենց աստիճանին համաձայն՝ հարիւրին 30 պակաս պիտի ըլլայ։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԱՀԼԻՃ

Պրիւննինկի դահլիճը 187ի դէմ 252 ձայնով վստահութիւն ստացաւ Հայլսթակէն։ Այս ձեւով խորհրդարանը լուծելու վտանգը անհետացած է։ Ընկերվարականներն ու համայնավարները հակառակ քուէարկեցին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մոսկուայի հրամանները չեն գործադրուիր

Թայմզի բրիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 2 Թուականով։

Սիպերիոյ, Վոլկայի եւ Կովկասի, ինչպէս նաեւ ուրիշ շրջաններու տեղական խորհրդային իշխանութիւնները կը շարունակեն մերժել հնազանդիլ Մոսկուայի հրամաններուն՝ իրենց բերքերն ու սերմնացուները ուրիշ շրջաններ ղրկելու մասին, ու պատժական մարմիններ դեռ չեն յաջողած պարտադրել կառավարութեան կրկնակի հրամանները։

Մուրալոֆ, որուն վերջերս բուն Ռուսիոյ կառավարութիւնը արտասովոր իրաւասութիւններ տուաւ՝ գարնանացանքը քաջալերելու համար, հրամայեց հետապնդել Միջին Վոլկայի հողամասի պատասխանատու պաշտօնեաները, որոնք շարունակ կ'անսաստեն հարաւային շրջաններուն ցորեն եւ զետնախնձոր հայթայթելու հրամաններուն։

Լաթվիոյ խորհրդարանը երէկ վիճաբանեցաւ խորհրդային միութեան Լաթվիացի գիւղացիներու վիճակին մասին։ Նախկին վարչապետ Սքուենիկս կարդաց անոնց վիճակը նկարագրող նամակներ։ Մօտ 90,000 Լաթվիացի գիւղացիներ սեփականազրկուած են խորհրդային հաւաքականացման գործակալներուն կողմէ։ Նամակագիրները յիշելով գերման գաղթականներուն վերջերս հայրենիք վերադառնալու պարագան, դիմում կը կատարեն Լաթվիոյ կառավարութեան՝ խնդրելով որ արտօնէ իրենց վերադարձը։ Սքուենիկս ըսաւ թէ չեն ուզեր միջամտել Մոսկուայի կառավարութեան ներքին գործերուն, եւ այն իրողութիւնը թէ իրենց հայրենակիցները խորհրդային քաղաքացիներ են, կը դժուարացնէ աշակցութիւնը։ Բայց պէտք է նկատի առնել որ այս մարդիկը չեն ուզեր բեռ ըլլալ պետութեան վրայ, այլ կ'ուզեն աշխատիլ եւ մշակել որեւէ ամայի հող։

Անգլիա չպիտի պարսկ Պաղեստինը

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ, վարչապետ Մաքտոնըլտ պատասխանելով Պոլտուինի մէկ հարցումին, ըսաւ թէ կառավարութիւնը պիտի շարունակէ կառավարել Պաղեստինը՝ հաժաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին կողմէ իրեն տրուած իրաւասութեանց։ Ատիկա բացառիկ յանձնառութիւն մըն է, որմէ հրաժարելու խնդիր չի կրնար ըլլալ երբեք։ Վարչապետը շարունակելով ըսաւ.

—Հոգատարութեան պայմաններուն համաձայն, անգլիական կառավարութիւնը պատասխանատուութիւն ստանձնած է օժանդակել հրեայ ժողովուրդին հայր Ազգային Տուն մը հաստատելու Պաղեստինի մէջ, պայմանաւ անշուշտ որ Պաղեստինի ոչ-հրեայ հասարակութեանց քաղաքային եւ կրօնական իրաւունքներուն որեւէ վնաս չհասցուի։ Ուրեմն անգլիական կառավարութիւնը երկու պարտականութիւն ունի։ Մէկը հրեայ ժողովուրդին, միւսը ոչ-հրեայ բնակչութեանց հանդէպ, ու վճռած է հաւասար չափով եւ միեւնոյն աստիճանի վրայ կատարել իր պարտականութիւնները հանդէպ Պաղեստինի բոլոր բնակիչներուն։ Այս աշխատանքը պիտի կատարենք՝ անոր զոհելով մեր տրամադրութեան տակ գտնուած բոլոր միջոցները։

Մաքտոնըլտ աւելցուցած է թէ կառավարութիւնը լրջօրէն նկատի կ'առնէ քննիչ յանձնաժողովի յանձնարարութիւնը անցած տարուան խռովութեանց կրկնութիւնն արգիլելու համար։

Անգլիա եւ Միջագետք

Միջագետքի նոր վարչապետ գօրավար Նուրի փաշա էս Սայիտ ըսած է «Թայմզ»ի Պաղեստինի Թղթակցին թէ ապրիլ 1ին Իրաքի անգլիական մարզպան Սըր Ֆրանսիս Հըմֆրիսի հետ բանակցութեանց սկսած է՝ պատրաստելու համար այն դաշնագիրը, որ պիտի կանոնաւորէ Անգլիոյ եւ Իրաքի յարաբերութիւնները այս վերջինին Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելէն վերջ։ Դաշնագրին արաբերէն եւ անգլիերէն ամբողջական բնագիրները պիտի հրատարակուին՝ ստորագրուելէն վերջ։

Վարչապետը այս մասին առ այժմ ուրիշ մանրամասնութիւններ չէ տուած։

Անգլիոյ պառնակցները Ռուսիայեն

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ, պատասխանելով պահպանողական երեսփոխանի մը հարցումին, արտաքին նախարարի փոխանորդը ըսաւ թէ պաշտօնապէս դիմում կատարուած է Մոսկուայի կառավարութեան՝ կարգ մը անգլիացի պահանջատէրերու առնելիքներն ուզելու համար։ Ներկայիս բանակցութիւններ կը կատարուին կազմելու համար մարմին մը՝ որ զբաղի այդ պահանջներու կարգադրութիւնով։

Կուտեպովի գաղտնիքը կը պարզուի

Ոստիկանութիւնը իր վերջին քննութիւնները կը կատարէ՝ Նորմանտիոյ հետքին մասին։ Այլեւս կասկածէ դուրս կը նկատուի թէ զօրավարը նորմանտական եզերքէն նաւ դրուած եւ Ռուսիա ղրկուած է։ Կ'ըսուի թէ այն պատահական ականատեսները — ռուս մարդ մը եւ հոմանուհին— որոնք զօրավարին շոգեմակոյկ դրուած պահուն խարակի մը եռեւէն կը

(Ուրեքերու դարունակութիւնը կարդայ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԾԽԱԽՈՏԸ

Սամսունի ծխախոտի հրապարակը շատ լաւ անցուցած է իր վերջին շրջանը. մրցակցութիւն մը առաջ եկած է ամերիկեան խմբակի մը եւ իտալական ծխախոտի վարչութեան միջեւ, որուն հետեւանքով գիները բարձրացած են։ Միւս կողմէ ծխախոտի վարչութիւնն ալ 100,000 քիլօ ծխախոտ գնած է պաֆրայէն։

Իտալական վարչութիւնը 200 հազար ոսկիէն աւելի ծխախոտ գնած է։ Պաֆրայի մէջ ապրանք չէ մնացած։ Սամսոնի հրապարակը այս տարի ամէնէն աւելի լաւ անցած, իսկ տրապիզոնը ամէնէն գէշ շրջանը անցուցած է։

ԿԱԹԸ Կ'ԱԺԱՆՆԱՅ

Փարիզեան շրջանի կաթի հայթայթիչները ժողով գումարելով որոշեցին յառաջիկայ ապրիլ 16էն սկսեալ կաթին լիտրը ծախել 1 ֆր. 60ի։ Պահերն ու կարագը նոյնպէս պիտի աժանանան։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

«Ֆինէնշըլ Թայմզ» կը գրէ թէ Հանրային պարտքի վարչական Խորհուրդի նախագահ Ուայթի Լոնտոն ճամբորդութեան նպատակն է կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալ օտար բաժնետէրերու խորհուրդին եւ արտաքին նախարարութեան հետ՝ Թուրքիոյ ներկայ ելմտական կացութեան մասին։ Անգլիական Թերթը կ'ըսէ թէ՝ Ուայթի հաւոզուելով օտար փոխառութիւն մը կրնայ Թուրքիան փրկել շփոթութենէ։

ՆՈՐ ՁԱՄԲԱՆԵՐ

Ապրիլ 28ին պաշտօնապէս պիտի բացուի Թուրքեստանը Սիպերիոյ կապող երկաթուղիի (Թիւրքսիպ) հիւսիսային եւ հարաւային մասերուն միացումը։ Այս գիծին շինութեան ձեռնարկուած էր 1926ին։ երկարութիւնն է 1400 քիլոմեթր, Սեմիպալատինսկէն մինչեւ Ֆրունզէ։ Նոր երկաթուղին գլխաւորապէս պիտի գործածուի Սիպերիայէն փայտ եւ ցորեն ղրկելու, Թիւրքմէնիստան եւ Ուզպէկիստան (երբեմն Թուրքեստան)։

*** Ֆանի մը օր առաջ Պարսկաստանի մէջ բացուեցաւ ինքնաշարժի նոր ճամբայ մը, որ Մուհամմէրան (Շաթ-էլ-Արապի վրայ) կը կապէ Թեհրանի՝ Խորամապատի ճամբով։ Այս ճամբան աւելի աժան է եւ աւելի արագ՝ քան Պաղտատի եւ Խանէքինի ճամբով Թեհրան տանողը։

*** Օդանաւով Թղթատարի սպասարկութիւն մը հաստատուեցաւ առջի օր Դամասկոսի եւ Պաղտատի մէջեւ՝ ծրարներ տանելով Պաղտատ, Պարսկաստան, Պասրա, Պարսկական ծոցի նաւահանգիստները եւ Հնդկաստան։

ՀԱՊԷՇՕՑԱՆի կայսրուհին Ուէյլզբօ Ջաստիճու մեռած է Ատտիս Ապապայի մէջ։ Ծնած էր 1876ին. աղջիկն էր Մենելիք բ. կայսեր. 1916 սեպտ. 27ին գահ բարձրացած էր։ Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւակցական հեռագիր ուղղեց Թագաւոր Բաս Թաֆարիի։

ԳԵՐՄԱՆ զրագէտ Թոմաս Մ'ան, որ Արեւելքի մէջ ճամբորդութիւն մը ձեռնարկած էր, հիւանդացած ըլլալով, երկու օրէ իվեր Երուսաղէմի գերման հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԵՐՆԿԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄԸ

Երեսունըմեք ձայնի դէմ 527 ձայնի մեծամասնութեամբ Ֆրանսական խորհրդարանը վաւերացուց Երնկի ծրագիրը: Ծերակոյտի վաւերացումը կասկածէ դուրս է:

Գերմանիան ալ արդէն վաւերացած էր զայն շնորհիւ նախագահ Հինտէնպուրկի խոհեմ քաղաքականութեան, որով հաշուեյարդարի վերջին վարագոյրը կը գոցուի պատերազմիահռելի դրամային վրայ:

Գիտենք թէ գերմանիոյ պարտքը որոշած էր նախ եւ առաջ Ցօրսի ծրագրով որ առժամեայ Հանգամանք ունէր: 1929ի սկիզբները փարիզի մէջ գումարուեցաւ անկախ Մասնագէտներու Յանձնաժողովը Ամերիկացի Երնկի նախագահութեան տակ, որ պատրաստեց վերոյիշեալ ծրագիրը: Այնուհետեւ, 1929 օգոստոսին Լահէի մէջ գումարուեցաւ պաշտօնական առաջին խորհրդաժողովը, որ հակառակ Սնոտընի բուռն ելոյթներուն, վաւերացուց այդ ծրագիրը եւ մասնագիտական Յանձնաժողովներու յանձնեց անոր գործադրութեան համար հարկ եղած մանրամասն տեղեկագիրները պատրաստելու հոգը:

Այդ աշխատանքները լրացան 1929ի վերջերը եւ այս տարուան յունուարին Լահէի մէջ գումարուեցաւ երկրորդ խորհրդաժողովը, որ հակառակ տոքթ. Շախտի ոտնձգութիւններուն, վաւերացուց այդ ծրագիրն իր ամբողջութեան մէջ եւ ինչպէս որ զանազան պետութեանց խորհրդարաններն ալ իրենց կարգին վաւերացնեն զայն:

Ահա այդ վաւերացումն է որ տեղի ունեցաւ կիրակի օր, Ֆրանսական խորհրդարանի կողմէ: Անգլիա եւ Իտալիա կրնան վաւերացնել առանց մինչեւ իսկ խորհրդարաններու դիմելու, որով խնդիրը վերջնապէսփակուած կարելի է համարել գոնէ յառաջիկայ տարիներուն համար:

Քանի մը անգամներ առիթ ունեցած ենք Երնկի ծրագրի պարտագրութիւնները պարզելու «Յառաջ»ի ընթերցողներուն: Գերմանիա պիտի կրնա՞յ կատարել իր յանձնառութիւնները. ասոր պատասխանը կուտայ Մօրիս Ֆեռնո, Revue des Deux Mondes Հանդէսին մէջ, հիմնուելով գերման մեծ եւմտագէտի մը կարծիքին վրայ.

«Երկու եղք կար Գերմանիոյ համար, կա՛մ ընդունիլ օտար դրամագլխի օժանդակութիւնը եւ կամ դադրեցնել ազգային արդիւնաբերութիւնները եւ պատճառ դառնալ Գերմանիոյ համար կործանարար ընկերային տագնապի մը. ընդունեցինք երկու չարեաց փոքրագոյնը, բայց ապահովաբար հինգ կամ առաւելն տասը տարիէն Գերմանիան պիտի գըտնուի հետեւեալ երկընտրանքին առջեւ. կամ յաջողցնել համեմատական տնտեսական դաշնակցութիւնը եւ կամ գլուխ ծռել ամերիկեան եւմտական հակակշիռին, աւելի ճիշտ՝ ընդունիլ եւմտական որոշ ստրկութիւն, որ կրնայ կէս դար կամ մինչեւ իսկ աւելի տեւել: Բնականաբար առաջին լուծումը նախընտրելի է. բայց այս հեռապատկերը միայն Գերմանիոյ չէ որ կը սպառնայ՝ եւրոպական շատ մը պետութիւններ պիտի ստիպուին անցնիլ անկէ: Ֆրանսան թերեւս ամէնէն աւելի պիտի դիմադրէ, որովհետեւ իր ժողովուրդը համեմատաբար աւելի քիչ է եւ որոշ հաւասարակշռութիւն կայ իր երկրագործական եւ արդիւնաբերական կարողութեանց մէջ, բայց վերջ ի վերջոյ ան ալ պիտի գտնուի երկու սուրի մէջ»:

Այս է նաեւ ֆրանսացի շատ մը տնտեսագէտներու կարծիքը: Եւ ատոր համար էր որ տասը տարի առաջ Գերմանիայէն երեք չորս ճարիւր միլիառ ոսկի մարք պահանջելու տրամադիր շատ մը դիւանագէտներ, որոնցմէ ոմանք ներկայ դաշինքին մաս կը կազմեն, այսօր կը գոհանան Երնկի ծրագրի իրենց բաժին հանած 8 - 10 միլիառ մարքով — յիսուն միլիառ ֆր.:

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ. պարտուած երկիր մը չի կրնար բռնադատուիլ իր կարելիէն աւելիով վճարելու. բռնութեամբ կարելի չէ դրական արդիւնքի հասնիլ եւ տասնըմէկ տարի պէտք եղաւ որ պետական վարիչները վերահասու ըլլան այս իրողութեան:

Հակառակ այս ակներեւ ճշմարտութեանց, Երեսփ. Ժողովին վիճաբանութիւնները, որ երեք ամբողջ օրեր տեւեցին, շատ սուր Հանգամանքներ ստացան երբեմն եւ դահլիճի անդամներն իրենց ճարտասանական ամբողջ կորովը գործածեցին ի պաշտպանութիւն Երնկի ծրագրին:

Մասնաւոր յարձակումներու ենթարկուեցաւ Միջազգային Հաշուեյարդարի Դրամատան կոնոգիրը, եւ եւմտական նախարարը վստահեցուց ժողովը թէ այդ հաստատութիւնը գործի դրամատուն մը չպիտի ըլլայ, որովհետեւ դրամագլխին միայն մէկ քառորդը — կէս միլիառ ֆրանք — պիտի վճարուի եւ իր քով մէկ միլիառէն աւելի դրամ պահելու իրաւունք չպիտի ունենայ. բացի գերմանիոյ վճարելիք գումարներէն, զորս անմիջապէս պիտի բաժնէ պահանջատէրերուն մէջ:

Նախարարը մասնաւորաբար հերքեց այն ենթադրութիւնները թէ այդ դրամատունը պիտի կրնայ երբեւիցէ քաղաքական դեր ստանձնել: Քաղաքականութիւն վարելու համար ամէն երկիրներու մէջ ալ բաւականաչափ պետական անձեր եւ դիւանագէտներ կան եւ եթէ պատահի որ ոեւէ պիտութիւն քաղաքական խնդրի մը համար դրամատան դիմէ, արդիւնքն ապահովաբար աւելի լաւ պիտի ըլլայ քան գէշ, քանի որ դրամատան վարիչները ամէնէն փսթձառու տնտեսագէտներ պիտի ըլլան:

Վիճաբանութեանց գլխաւոր նիւթերէն մէկն ալ այն յօդուածն էր, որով Ֆրանսա գործելու ազատութիւն կը ստանար, եթէ Գերմ՛անիա չկատարէ իր յանձնառութիւնները որոշեալ պայմանաժամին մէջ: Էռիօի պնդումին վրայ վարչապետ Թարտիէօ յայտարարեց թէ այդ գործելու ազատութիւնը պատերազմ չհնշանակեր, այլ ստորագասուած է Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման, ըստ դաշնագրի 13րդ եւ յաջորդ յօդուածներու տրամադրութեանց: Եթէ պատահի որ օր մը գերմանական դահլիճը բազկանայ խենդերէ որ պատրեն Երնկի ծրագիրը, պարտապահանջները պիտի դիմեն Լահէի իրաւարարական ատեանին եւ այնուհետեւ Ազգերու Դաշնակցութեան: Եթէ այս ամէն միջոցներն ալ անբաւարար նկատուին, պարտապահանջներուն կը մնայ համաձայնիլ ընդհանուր գործադուլի մը համար:

Այս վաւերագման իբր հետեւանք Միջազգային Դրամատունը պարտականութիւն կը ստանձնէ անմիջապէս հրապարակ հանելու 300 միլիոն տոլարի պարտաթղթեր՝ երաշխաւորուած գերմանական վճարումներով. այդ գումարին մեծ մասը յատկացուած է Ֆրանսայի, որ անով պիտի ջնջէ պետական գանձատոմսեր, պատերազմական ծախքերու յատկացուած փոխառութիւններ եւ վերաշինութեանց յատկացուած Crédit Nationalի պարտաթուղթեր. առանց մէկ սանթիմ յատկացնելու ընդհանուր պետական եւմտագոյքին: Պարտքերու շիջուցման ինքնավար գանձն է որ պիտի զբաղի այս գործողութիւններով: Այս փոխառութիւնները կնքուած էին յաղթութեան պարագային գերմանիայէն գանձելու պայմանաւ, որով այդ գանձուած գումարները պէտք է յատկացուին իրենց նպատակին:

Մ. Տ.

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Կը յիշեմ 1926ի, 27ի, 28ի գաղթային եռուզեռը, «Հրաւիրակ Հայրենեաց»ները եւ 28ի վերջերը սկսած, 29ին ծաւալած, վարակած եւ 30ին տիրող անտարբերութիւնը:

26ին, 27ին օր նոր, կարգաթօս նոր կուգար Երեւանէն, խորհրդային գործիչները գաղութները չուրի ճամբայ դարձուցած էին,— ներգաղթ, վերաշինութիւն, ազգաշինարքում բանաձեւերու, «պիտի»ներու ժխորով լեցուած էր մեր գաղթային կեանքը: Աժէնէն Թերահատն անդամ ստիպուած էր եղած խոստումներէն գոնէ հարիւրին 15ը իրականանալի համարել եւ այդ օրերուն 15 առ հարիւրով անգամ պիտի գոհանայինք:

Ներգաղթ, վերաշինութիւն, ազգահաւաքում ծրագիրներն ու խոստումները օճառի պղպջակներու պէս մէկ օրէն միւսը արհեստականօրէն ծնած, պղպջակներու պէս բնականօրէն մեռան: Եւ «Հրաւիրակ Հայրենեաց»ի կեղծ ու պատիր կոչերէն ծնաւ 30ի Հայմաֆլոսը: Ահա ինչ որ դուրս եկաւ 27—28ի աղմկոյզ երկունքէն:

Մէտալլին մէկ երեսն է այս: Բոլշեւիկներու դիրքի բնորոշումը: Տեսնե՛նք եւ միւս երեսը, հակաբոլշեւիկ քաղաքականութեան առանձնայատուկ դիծերը տեւել ժամանակաշրջանին: կամ գաղթահայ ազգային քաղաքականութիւնը:

26—27—28ին Ֆրանսայի մէջ չկար հայկական հաւաքոյթ մը որ չվերջանար «Բացէ՛ք երկրին դռները» բնական աղաղակով: Երկրի վերաշինութիւնը թէ բռնական լուծի բացառական երեւոյթները մեր քննութեան, վերլուծութեան առարկայ կը դառնային: Երկրէն եկած ամէն գէշ կամ լաւ լուր մեր հետաքրքրութիւնը կը շարժէր: Երկրով կ'ապրէինք բոլորս, մէկը իշխանութիւնը եւ բռնութիւնը գովելով, տարփողելով, միւսը իշխանութիւնը ձաղկելով: Եւ սակայն ժողովուրդը խրախուսելով, բռնական կեանքի մը ժողովին մէջ տառապող մայր զանգուածի առջեւ լուսաւոր հեռանկարներ գծելով, քաջալերելով: Տարագիր բանաստեղծը՝ Ահարոնեան՝ Մասիսն ու Արաքսը, հայ հարսն ու Արաբատեան Դաշտը կ'երգէր արցունքոտ կարօտով, իսկ երկիր դարձող տարագիր բանաստեղծը՝ Իսահակեան— նորէն Մասիսը կ'երգէը քաջալերանքի, խոբունկհաւատքի շեշտերով—Մասի՛ս, հազար դարեր, հազար շանթեր խորտակուած են վրադ և անցած, այս մէկն ալ կ'անցնի:

Ինչպէս տարագիր ժողովուրդ, նոյնպէս տարագիր բանաստեղծը, ինչպէս արհեստաւորը նոյնպէս յեղափոխական բանուորը դեռ հայրենիքով կը մնայէին, հայրենիքով կ'ապրէին: Եւ հայ հայրենասիրութեան ամենափայլուն ու խրախուսիչ շարժումները մեր նոր կեանքի 26—27 տարիներու մէջ ամփոփուած են:

Կարդացէք այդ երկու տարիներու գաղթահայ թերթերը, պիտի տեսնէք հայրենասիրութեան վարարուն շունչը, որ կը թուէր անսպառելի, հետզհետէ աճող, լայնցող եւ խորացող:

Երկրի եւ գաղութներու մէջ բարձրացող արհեստական պարիսպներուն հակառակ, երկրի եւ գաղութներու միջեւ հոգեկան հաղորդակցութիւնը կար, վառնոտ ու թեթեւ թէեւ, պարիսպներու բաց թողած ծակերէն կաթկթող:

Այսօ՞ր:

Տաժանելի է այս մասին խօսիլ:

Հայրենիքը—ծնողքը, իր խօսքը ըսաւ երկու անգամ, 28ի վերջերը Արսէն Եսայեան, թէ Հայաստանը «ամենայն հայոց կառավարութիւն չէ», իսկ այս տարի յունուար 10ին «Երեւան» դրեց թէ միջազգային — հարկաւ քաղքենի — օրէնքներով հայրենավտար հայութիւնը անորոշ ազգութեան կը պատկանի, թէ Խորհրդային Միութիւնը (լաւ լսեցէք Խ. Միութիւնը եւ ո՛չ Խ. Հայաստանը) չի կրնար իր քաղաքացիներէն բացի ուրիշ խնդիրներով զբաղիլ: Ինչպէս Թուրքիան, չի կրնար իր քաղաքացիներէն դուրս մնացածներով զբաղիլ: կամ միջազգային օրէնսդիտութեան ո՛ր ուժով եւ տրամադրութեամբ չեմ գիտեր, Թուրքիան կրնայ մէկ միլիոն Հայերուն ամէն ինչը յափշտակել լեռով, քաղաքացիութեան իրաւունքն ալ յափշտակել:

Մեր ազգային կեանքի հիւանդագին կողմը ո՛չ այնքան Արսէն Եսայեանի յայտարարութեամբ է որ երեւան եկաւ, այլ անով որ այդ յայտարարութեանէն յետոյ, փարիզահայ ընտրանին թէյասեղանով, ճաշկերոյթով պատուեց այդ մարդը, մինչդեռ, առնուազն կոնակ պիտի ցոյց տար, իսկ «փարիզահայ հասարակը»՝ ապտակ:

Շատ պարզ է, եւ «Երեւան»ի նոր գրութիւնը ցաւագինօրէն ճշմարիտ էր, թէ իրօք մենք «հայժաթլոս» ենք, ոչ միայն այս բառին տառացի առումով, այլեւ ընդարձակ, բարոյական իմաստով: Այլապէս, ոչ մէկ գնով չէ կարելի ըմբռնել որ գաղթահայը կրնար սեղան տալ ի պատիւ Եսայեաններու:

Հանրային բարոյական մը կը կարծենք որ կայ: Հանրային բարոյականը եթէ պահակը չէ հանրային շահու, ապա բարոյական չէ, իսկական անբարոյականութիւն է: Անբարոյական անհատներու մէջ կարելի է չափով մը ապրիլ, անբարոյական հասարակութեան մէջ երբեք:

Հայրենիքը — ծնողքը, երբ զաւակը դռնէն դուրս կը նետէ, եւ զնա՛ կորիր, ես քեզմով չեմ կրնար զբաղիլ, կ'ըսէ, ի՛նչ կ'ուզէք որ ըսէ դռնէն դուրս վտարուած, չար բախտին լքուած, անտուն զաւակը: Ի՛նչ կ'ուզէք որ ըսէ այդ զաւակը իր մօր անգթութեան առջեւ, երբ կը պաղատի, կը խնդրէ «մա՛յր, ցուրտ է, կը մեռնիմ, բա՛ց դուռը, ներս ա՛ռ զիս, գոնէ գրկիդ մէջ մեռնիմ» ու մայրը չի կարեկցիր, չի խղճահարիր: Մի՛շտ մեւնոյն դաժան անգթութեամբ կը կրկնէ գնա՛, դուն «անորոշ» ես, դուն իմ զաւակս չես, ես քեզմով չեմ կրնար զբաղիլ: Այո՛, ինչ կ'ուզէք որ պատասխանէ այսպիսի զաւակ մը: Մարդկօրէն, բոլորդ ալ գիտէք թէ ինչ պէտք է ըսէ վտարուածը:

Մնողքն ըսաւ իր խօսքը, զաւակը (գաղութները) դեռ չըսին իրենցը:

Ըսելին, բայց, իրենց շըրթունքներուն վրայ է անաւոր պատասխանը: Ողբերգութիւնը՝ իրենց անտարբերութեան մէջն է, տեսակ մը զգայազրկ վիճակ, ուր ցաւերը կը ներգործեն թէեւ, սակայն մէկ օրէն միւսը չեն զգացուիր:

26—27ի, մասամբ նաեւ 28ի յոյսերուն, ակնկալութեանց, ցնորքներուն կոպիտ կերպով վերջակէտը դրաւ Արսէն Եսայեան: Շատեր չհասկցան անոր խօսքերուն իմաստը: 29ին ալ առկայծող յոյսի ճրագներ կային. «Երեւան» կոպիտ անկեղծութեամբ փոթորկի պէս փչեց այդ ճրագներուն վրայ եւ մարեց: Թողլով մեզ իրական խաւարի մէջ, նկուն եւ վհատ, որ 30ին, 31ին ալ խարխափինք: Այնքան խարխափինք որ խորտակուինք կոյրզկուրայն պատերու զարնուելով կամ, անըմպասելի հրաշքով մը դուրս գալով այսօր մեզ շրջապատող դաշտերը խաւարչն, գտնե՛նք շիտակ ճամբան:

Շատեր մեզ կը համարեն մահապարտներ կամ թիապարտներ, որոնց վճիռը ստորագրուած է թէեւ, սակայն գործադրութիւնը կ'ուշանայ: Այս ուշացումը ոմանց համար յոյսի աղբիւր է (կրնայ կայսերական շնորհ մը կամ թերի տօնական պահու մը) իսկ ուրիշներու համար հոգեվարքի երկարաձգում: Բայց, շատ քիչեր զայն կը նկատեն, ինքնագործնէութեան եւ ազգային հզօր ճակատի մը ստեղծման պատեհութիւն:

Ալ չեն լսուիր «պիտի բանանք երկրին դռները» խոստումները, ալ մեր հանդէսները չեն վերջանար «բացէ՛ք երկրին դռները» աղաղակով: Խ. Հայաստանը խարդախ է մեզ հանդէպ, մե՛նք վերապահ ենք իրեն հանդէպ: Այս երկուքին հետեւանքը անտարբերութիւնն է որ կը սպառնայ հաշուեյարդարի ենթարկել երէկ ոգեւորող դատ մը:

Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆ, 31 մարտ.— Երէկ, կիրակի, Ազգային վարչութեան հրաւէրին վրայ տեղի ունեցաւ, Իտալիոյ Հայերուն գաղթային ընդհանուր ժողովը:

Հրաւէրին պատասխանած էին միայն 32 հոգի: Փոքրիկ թիւ մը, երբ նկատի առնենք միայն քաղաքիս մէջ ապրող հայրենակիցներու համրանքը: Կը մխիթարուինք միտք բերելով իտալական առածը որ կ'ըսէ «Pochi ma puoni»:

Վարչութեան նախագահը, պ. Փիլոյեան ներկայացուց իրենց մէկուկէս տարուան գործունէութեան հաշուետուութիւնը: Նախագահին իսկ խօսքերով, վարչութեան գործունէութիւնը չօշափելի արդիւնք մը չէ տուած: Այս անկեղծ ու գնաւոր յայտարարութեան վրայ ոչինչ կ'ուզենք աւելցնել:

Նոր վարչութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ անդամներով.— Վեր. Հ. Թադէոս Թումաճեան, Սէֆէրեան, Թօքաթեան, Արզումանեան եւ Պայեան:

* * * Անգամ շաբթու, Ուսանողական Միութիւնը տուաւ իր երկրորդ թատերական եւ երաժշտական հանդէսը, որուն հասոյթը նոյնպէս յատկացուած էր Միութեան գրադարանին: Այս անգամ ալ գաղութին աջակցութիւնը եղած է գոհացուցիչ: Մեր ուսանողները իրենց գործունէութեամբ կը լեցնեն մեր սիրտերը յոյսով ու հպարտութեամբ: Այս առթիւ իրենց ուշադրութիւնը կ'ուզենք հրաւիրել երկու թուականներու վրայ, որոնք արագօրէն կը մօտենան — Ապրիլ 11ը եւ Մայիս 28ը:

* * * Կ'իմանամ թէ Մուրատոս-Ռաֆայէլեան նախկին Սաներու Միութիւնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ արժանի կերպով տօնելու համար Ա. Ահարոնեանի յոբելեանը:

Ցաւալի է որ մեր հայրենակիցները իրենց բարոյական ու նիւթական լայն աջակցութեամբ պիտի ապագուցանեն իրենց յարգանքն ու սէրը դէպի մեր տաղանդաւոր բանաստեղծը:

Ա. Ս.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՊԱՏՃԱՌԸ ԴՈՒՔ ԸՍԷՔ

«Խորհ. Հայաստան» կը գրէ (12 մարտ).— «Կիւղքեան շրջանի հաւաքական գիւղատնտեսութեան մարմիններուն տրուած դրութեան տակ դրուած էին սերմնագտիչ մեքենաներ, որոնք դէն կիսաքանդ վիճակ մը ունէին: Միւսներն ալ քանդուելու վրայ գին տակ կը գտնուին, որովհետեւ գիւղացիները գործածել չեն տեր: Ջաջուռի մէջ մեքենան շրունակ կը խանգարուէր: Ղազարեանի մէջ դիտմամբ քար ձգած մեքենային մէջ: Երկու գիւղային խորհուրդի նախագահներ ձերբակալուեցան, իսկ քաղաքացիներ հոգեկան հարուածներ կրեցին: Ինչո՞ւ այս հանգամանքները գիւղացիին եւ հաւաքագործութեան միջեւ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Ցունիսէն մինչեւ յուլիս Մոսկուայի մէջ տեղի պիտի ունենայ «Համամիութենական թատերական ողիմպիական», որուն պիտի մասնակցի Հայաստանի պետական թատրոնը:

Այս նպատակով, Հայաստանի պետական թատրոնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ այնտեղ ներկայանալու համար «Խաթաբալա»ն, «Պէպօ»ն, «Քաջ Նազարը», «Ցասկաւոր Պաշտօն»ը, «Ցասումի ճամբան»:

Իսկ մինչեւ ողիմպիական բացումը, Հայկական խումբը մայիսին ճամբայ կ'ելլէ եւ կանգ կ'առնէ քանի մը ընթացքին Թիֆլիսի, Բաքուի, Ռոստովի, Խարկովի մէջ պիտի բեմադրէ յիշեալ խաղերէն երեքը: Ռեյսերը զբնգուում են, շրջագայութիւնը, Լապտերի մօտ, երբ քաղաղները կանչուում են:

ՀԱՅ ԲՈԼՇեՒԻԿ ՄԸՆ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Արտաշէս Սինանեան, եղբայրն կոմունիստ, որ զանազան պաշտօններ վարած է իր կուսակցութեան եւ Հայաստանի կառավարութեան մէջ, անձնապան եղաւ վերջերս հոգեկան տառապանքներ կրելէ յետոյ: «Խորհ. Հայաստան» այդ մասին կը գրատապարտէ անձնասպանութիւնը եւ կ'ըսէ թէ կոմունիստի մը կեանքը կը պատկանի կուսակցութեան, եւ ոչ թէ... իրեն:

ՇՈԳԵԿԱՌԻՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Ցօնելու համար շոգեկառքին Հարիւրամեակը, — Հարիւր տարի առաջ էր, որ շոգեկառքը սկսաւ ճամբորդներ փոխադրել — կազմուած է միջազգային ընդհանուր ցոյցի մը, որուն կը մասնակցին պետական դէմքեր: Ընկերութեան առաջին նիստը գումարեց փետրուարի մէջ: Անգլիացիները, որոնց շոգեկառքը կը սկսի բանիլ 1831ին, պիտի տօնեն շոգեկառքը ճամբայ հանած 5 մայիս 1835ին, որուն սէլէն Մանչին: Ֆրանսա 26 օգոստոս 1837ին, Փարիզէն սկսած մէն: Ցետոյ Ռուսիա, Հոլանտա, Իտալիա:

Շոգեկառքի հարիւրամեակի տօնակատարութեան ընկերութիւնը կ'անդամակցին 47 պետութիւններ:

Շոգեկառքը արդի քաղաքակրթութեան մէջ առաջին եւ գլխաւոր քայլերէն մէկն է, որ ազդեցութիւն ձգած է ամէն բանիվրայ, իսկ գրականութեան եւ արուեստին:

ՏՓՓ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՍԵԼՃՈՒԿԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ա

Ներքեւս գոնիա այցելած է Հնագէտ մը՝ Էվլերթ Պիւին, որ ''Թայմզ,,ի մարտ 20ի թիւին մէջ կը պատմէ իր տպաւորութիւնը եւ ցաւ կը յայտնէ անոր համար, որ տեղական իշխանութիւնները անխնամ թողած են մէվլեւիներու մզկիթը եւ ուրիշ շէնքեր, որոնք իբրեւ միջնադարեան արուեստի նմոյշներ, պատմական որոշ արժէք կը ներկայացնեն։ Այդ վայրերը այժմ գրաւման տակ կը պահուին, անոնց մէջ պայթուցիկ նիւթեր կը պահուին եւ օտար այցելուները մեծ դժուարութեանց կ'անդիպին՝ զանոնք այցելելու համար։ Գիտնականը այս առթիւ կ'ըսէ թէ սելճուկեան արուեստը ազգային մըն է հայկական, բիւզանդական եւ բիւզանդական պետութեանց։

Քէմպրիճի Ճարտարապետական Համալսարանի ուսուցիչներէն Թոմսըն Ֆայֆ, ''Թայմզ,,ի մարտ 20ի թիւին մէջ խօսելով Էվլերթ պարկըրի գրութեան մասին, կ'ըսէ թէ ինք գոնիա չէ գացած, սակայն գրքերու մէջ հրատարակուած պատկերներուն վրայ հիմնուելով սելճուկեան ճարտարապետութիւնը։ 1900ին հիմնուած է Պրուսա, ուր Հանգիստի տեղի չունեցած է գունաւոր կղմինտրով զարդարուած մզկիթներու, որոնք գոնիայի եւ Քոնիայի մէջ տեսնուածներէն նոր են։ Ցետոյ կ'աւելցնէ. «Եթէ ճիշդ է որ —ու կասկած չկայ թէ այդ պիտի տեղի չունենայ— սելճուկեան ճարտարապետութեան ոճին բիւզանդական, պարսկական եւ հայկական ազդեցութիւնները խառնուրդ մը ցոյց կուտայ, որուն Արեւելքի ճարտարապետութեան իրական պատմութեան մը կարելի չէ գրել, մինչեւ որ գոնիայի եւ Թրքական ուրիշ միզկիներու յիշատակարանները ընդօրինակուին։ Ուստի կը յուսանք թէ այս կոչը ի գուր չպիտի ըլլայ։

«Բացի պահպանումէն, ցուցադրութիւնը գործ մըն է զոր ամէն երիտասարդ ճարտարապետը — որոնք կրնան ճամբորդել — շատ լաւ կրնան կատարել։ Ցուցահանդէսի կանաչ մզկիթը գեղեցիկ շէնք մըն է։ Ցատակագիծը ճարտարութիւն կը մատնանշէ, պատերը նուրբ են եւ զգայուն, ներսը արտակարգօրէն կրօնական շունչ մը կը տիրապետէ։ Ես նայեցայ, տեսայ մի ինչ ոեւ բան կ'երեւէր։ Պառկեցայ գետնի վրայ, գետնանց նայեցայ, տեսայ՝ երկու բուլ էին։ Ես ըսի, պիտի տղայոց ըսէի, «Տղերք, ձիւաւորներ չեն, բուլեր են»։ Մենք կանանչ խոտի վրայ էինք կանգնած, ընկերներէս մէկ քանին 20 քայլ հեռացած էին։ Ես չորս կողմս կը դիտէի։ Ես տեսայ այդ դաշտի մէկ 6—7 մարդ կուգան։ Ես գիտէի թէ մեր ընկերներն են։ Այդ ժամանակը այսպէս տակ էր ինծի համար եւ բաւականին ժուժ էր։ Ես գիտէի թէ մեր ընկերները մէկ քանի վայրկեան ետքը կրնան հասնիլ։ Սալաւաթ տուին բոլոր մեզի եւ հրացանները կրակելու մեր վրայ։ Այդ ժամանակ ես գետնի վրայ պառկած էի։ Ընկերներս փախան եւ ինչ կողմ որ կրցայ՝ փախայ։

...կ'երեւի թէ գոնիայի հին շէնքերը երեսի վրայ ձգուած են անոր համար որ կը պատկանին ազգային պատմութեան մոռցուած մէկ շրջանին եւ կամ որովհետեւ թուրքերը այլեւս կրօնասէր չեն՝ բառին հին իմաստով»։

Ուրիշ հնասէր մը՝ Ցորթի Պրուք, դարձեալ «Թայմզ»ի մէջ կոչ կ'ուղղէ Մերձաւոր Արեւելքի միջնադարեան հնութեանց սիրողներուն՝ ժիանալ եւ բան մը ընել, գոնիայի սելճուկեան շէնքերը փրկելու համար այն տխուր վիճակէն որուն ենթարկուած են այսօր։

''Պատերազմէն առաջ, կ'ըսէ, երբ գոնիայի եւ առհասարակ Անատոլուի սելճուկեան շէնքերը լրջօրէն կ'ուսումնասիրուէին եւրոպացի կարգ մը գիտնականներու կողմէ— Հիւար, Սալատին, Սար, Լոյթվէտ եւ ուրիշներ—, օսմանեան իշխանութիւնները որոշ հսկողութիւն կը կատարէին, թէեւ առնոնց վիճակը հեռու էր փայլուն ըլլալէ։ 1914ին, երբ ես ինքս կ'ուսումնասիրէի այդ շէնքերը գոնիայի մէջ, Սիրչէլի ճամին, ինճէ Մինարէլին եւ գարա Թայ Մէտրէսէն փլելու մօտ էին, ամէն կողմ անհոգութիւն կը տիրէր, մինչ նշանաւոր կոնաձեւ թիւրպէները արագօրէն կը քանդուէին արագիլներու կողմէ։ Այգ օրերուն գոնիան կրօնական մեծ կեդրոն մըն էր, մէվլեւիի սրբավայրը եւ անոր հիմնած ցերվիշներու միաբանութեան կեդրոնը։ Շատ դիւրին է երեւակայել թէ ի՛նչ վիճակի պիտի ենթարկուին մի՛շ նադարեան այդ արժէքաւոր շէնքերը, լուսաւորութեան այս դարուն, երբ պայթուցիկ նիւթեր կը պահուին հոն, եւ աւելի գէշը, երբ անարուեստ թուրք զինուորութեան խնամքին յանձնուած են անոնք,,։

Ցօդուածագիրը յետոյ կարգ մը առաջարկներ կը ներկայացնէ՝ սելճուկեան այդ հնութիւնները անվթար պահպանելու մասին ու կոչ կ'ուղղէ անգլիացի հնագէտներուն՝ այս գարնան իսկ գործի ձեռնարկել Անատոլուի մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ԵՐԿԱԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ցնտեսական ծրագրին մէջ կարեւոր տեղ մը տրուած է երկաթի գործարանի մը որ այս տարի պիտի շինուի Պոլսոյ մէջ։ Այս գործարանին մէջ պիտի հալեցուին անգործածելի երկաթները եւ կռանելի երկաթ ձողեր ու թելեր պիտի շինուին։ Ամէն տարի 221 հազար ոսկի դուրս կը ղրկուի Ղազարեան եւ Տիկին Ասիա Մուշկամպարեան։ Պ. Ուզունեանի ժամանակավրայ աշխարհաբարը, մեր ժողովուրդը սկսաւ կարդալ եւ հասկնալ թերթն ու գիրքը, իւրացնել ազգութեան եւ հայրենիքի գաղափարը»։ Ցետոյ յորդորեց փրկել նոր սերունդը, բանալ դպրոցներ եւ դասընթացքներ։ «Ինչպէս ուրիշ տեղեր, այստեղ ալ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ահա կը բանայ ակումբ մը, ուր եւ փոքրերուն պիտի տրուին հայերէնի եւ պատմութեան դասեր։ կը ՏՆայ ձեզ աջակցիլ Հայ ժողովուրդը կրցեր է տակալ 600 տարուան բռնակալութեան, շնորհիւ իր գիտակցութեան»

Ներկայացուեցաւ «Վաշխառուն» յաջողագէս։

Ընդունցաւ գաղութը ուժ պիտի տայ այս կենսական ձեռնարկին։

Ց. Պ.

ՀԱՑԷՆ ՎԵՐՋ...

ՊՈԼԷՆ 30 Մարտ.— Վերջին մէկ երկու ամսուան ընթացքին Ցունաստանէն, Պոլսէն ու Սուրիայէն եկած նորեկ հայրենակիցներ կը հանդիպին...։ Ուր տեղն է ըսել որ Պոլէնի ոստիկանապետը ընդհանրապէս բարեացակամ կը շարժի։

Թէեւ գաղութիս թիւը երթալով կ'աւելնայ, բայց ո՛չ մէկ մխիթարական երեւոյթ՝ ազգային տեսակէտով։

Կեանքը հոս կ'ընթանայ միօրինակ ու կայուն։ Սիրակիէ կիրակի ժամադրավայրը սրճարանն է միայն։ 90—100 տուն հայութիւն կայ, 400—450 հոգի, 7000 բնակչութիւն ունեցող այս գիւղաքաղաքին մէջ, եւ ընդհանրապէս ամիսի կ'ապրին բոլորը, առանձինն տունելու մէջ։ Եւ այս մխիթարական կողմն է մեր գաղութին։

Երբ ինացը, աշխատանքը կայ, կ'արժէրզբաղիլնան մանկապարտէզով,(ինչ ձեւով ալ կարելի ըլլայ յարմարցնել գայն)։

Գիշեր գերեկ կ'այլասերինք կ'ըսենք եւձեռնածալ կը սպասենք։

Ինչպէս ըսած ենք առեներին, նիւթականի պակասը չէ այնքան, որ կ'ուշացնէ այս գործը, որքան՝ աշխատանքի ու ասպարէզ նետուելու պակասը։ Ազգ. Միութիւնը որ 8—10 ամիսէ ի վեր գործի վրայ է, դեռ շօշափելի արդիւնքի մը չհասցուց այս գործը, որ իր գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլար։ Ա՛յնքան խանդավառութիւններէ եւ յուսախաբութիւններէ վերջ, կ'արժէր որ, գարնան հետ նոր թափ ու եռանդով կրկին փորձէին։

Աստ-Անդ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ. ԿՐԸՆՈՊԼԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Անցեալ տարուան նման, այս ամառ եւս Հ. Մ. Ը. Մ.ի Կրընոպլի Մ. ճիւղը պիտի կազմակերպէ մարզական փորձերու շարք մը պատանի տղոց համար։ Առաջին փորձերը տեղի պիտի ունենան կիր. 27 ապրիլ, առաւօտուն, Արձանագրութիւնները կ'ընդունուին հիմակուընէ իսկ։

*** Ջատկին առաջին օրը, 20 ապրիլ, Կրընոպլի հայ գաղութը առիթը պիտի ունենայ տեսնելու փուլպուլի խիստ հետաքրքրաշարժ մրցում մը։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնայի Մ.ճիւղին Ա. խումբը պիտի գայ քաղաքս, մրցելու տեղական կարեւորագոյն խումբերէն մէկուն դէմ։ Վիէնայի հայ մարզիկները այս տարի ձեռք բերին խիստ լաւ արդիւնքներ օտար խումբերու դէմ, եւ անտարակոյս Ջատկին օրը պիտի յաջողին անդամ մը եւս ցոյց տալ իրենց բարձր արժէքը։

Տիգրիս

ՓԱՐԻԶ.— Վաղը, կիրակի, առաւօտեան ժամը 9ին Stade Montrouge-ի (Porte d'Orléans) մարզադաշտին մէջ տեղի կ'ունենան աթլեթիկ փորձերը։ Հետեւաբար բոլոր հայ մարզիկները պէտք է ներկայ ըլլան նոյն դաշտը։

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՉ

ՏԻՄԻՆ.— Տէսինի «Եկեղեցասէր Տիկ. Միութիւնը» կը փութայ ծանուցանել թէ մեծ ղոհողութիւններով գնուեցաւ եկեղեցւոյ յատկացեալ հողը, 310 քառ. մեդր, ու կը խնդրէ բոլոր հայրենակիցներէն որ բարի ըլլան իրենց լուման ղրկել Միութեանս, որպէսզի մօտաւոր ժամանակին կարելի ըլլայ կառուցանել շէնքը։

Այս առթիւ չափազանց ուրախ եւ գոհ պիտի ըլլայինք եթէ բարերար մը սիրով ստանձնէր եկեղեցւոյ շինութեան ծախքերը։

(Կնիք)

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 14 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Իրիկունը վալադին հարցուցի տեղի դիրքին մասին՝ թէ գիւղը ո՞ր կողմը կ'ընկնի, չօսի ճանապարհը, հասարակ ճանապարհը Արագը, կամուրջը ո՞ր կողմը կ'ընկնէ։ Թղթի մը վրայ գծած էի այդ բոլորը։ Փոքր ի շատէ վալադը կրցեր էր աչքի, ձախի կողմի մասին պատմել. ես ալ միշտ կը փախչէի գիւղի կողմը։

Բիւրդերու զէնքերը կանոնաւոր էին, իրարու յետեւից կը կրակէին։ Փիւղից ալ սկսեցին կրակել եւ հարայն ու հաւարը կուգային մեր կողմը՝ արձակուած հրացաններու կողմը։ 300 քայլի վրայ բիւրդերն ինձ կը տեսնէին։ Լուսնակը էդ ատեն պարզ էր, ամպի տակը չէր։

Առաջս եկաւ մի փոքր դարայ, իշայ ցած, ընկայ ճահճոտ տեղ մը։ Բիւրդերը ինձ աչքից կորցրին։ Առաջէս կ'երթար մի մարդ, շորերէն կարծեցի, թէ Երզնկացի Ստեփանն է։ Նրան կամացուկ կ'ըսէի. «Կանգնէ՛, բիւրդերը մեզի կորցուցած են, մի՛ վախնար»։ Նա, չգիտեմ. ինձ չլսե՞ց թէ լսեց ու գնաց։ Մի կերպ ցեխերու միջից ազատուեցայ եւ վազ տուի դէպի ցած։ Շնչառութիւնս կտրուեր էր։ Առաջովս կ'երթար մի քօլօզով մարդ։ Հրացանաձգութիւնը անդադար կը շարունակուէր։ Կամաց ձայնով պոռացի՝ Կոստա՛ն, կանչեցի՝ Մկո։ Նա չէր ձայներ ինձ։ Ես ալ փոքր ինչ կասկածեցի, թէ կարելի է էդ մարդը քիւրդ է, բայց ըսի ինքս ինձի, թէ քիւրդ ըլլայ, ինչո՞ւ չպիտի փախնի։ Ատրճանակս ձեռքս վազ տուի նորէն։ Նա կանգնեցաւ եւ ըսաւ.

«Դուն ո՞վ ես»։

«Ես Անդրանիկն եմ,— ըսի։

Հասայ, տեսայ ատրճանակը ձեռքին կանգնած եւ բոլորովին շնչասպառ եղած։ Էդ ատրճանակը նա ստացեր էր Էրզրումի Առաջնորդ Շիշմանեանէն։

«Մկրօ՛, տղերքը ո՞ւր են»։

«Չեմ գիտեր, ես ալ մենակ եմ»։

Իջանք միասին չօսի ճանապարհի վրայ եւ աջ կողմը բռնելով՝ վազ տուինք մի վերստի չափ ալ։ Ընկերս ըսաւ, որ գիւղը կամրջի կողմը կը գտնուի եւ բիւրդերն ալ կամուրջը կապած կ'ըլլան մեր վրայ, ուստի խորհուրդ չտուեց այդ կողմը գնալու։

«Հապա ի՞նչ ընենք»,— հարցուցի ես։

«Լողալ գիտե՞ս»։

«Գիտեմ, բայց շատ լաւ չէ»։

Ճանապարհից դուրս եկած՝ մի լճի ափին դամիշներու մէջ մտած կամացուկ կը խօսէինք։ Լսաւ.—

«Ուրեմն, երթանք եւ լողալով անցնինք գետը. աւելի լաւ է Լուրը խեղդէ մեզ, քան թէ անցնինք թշնամու ձեռքը»։

Մտայ այդ լճի մէջ, բաւական առաջ գացի։ Ջիլերը ոտքս կը փաթթուէին։ Ընկերս ըսի.

«Ներս մի մտիր, Լուրը ինձ ներս կը քաշէ եւ ոտքերս ցած կը խրի, կ'երեւի պիտի խեղդուիմ»։

Մի կերպ յետ վերադարձայ։ Լճի եզերքը բռնեցինք և բարձրացանք դէպի վեր աւազներու միջով։ Հետքերնիս յայտնի կ'ըլլար։ Դացինք Արագ գետի եզերքը։

«Ուրկի՞ց պիտի անցնինք»,— հարցուցի ընկերոջս, որովհետեւ նա շատ լաւ լողալ գիտէր, երբ խաւ ժամանակէն մինչեւ այդ հասակը նա միշտ լողացեր էր Մուրադ գետի մէջ։

«Լուրը հոս կը ծիծաղի քիչ մը մեր երեսին, էստեղից կրնանք անցնիլ»։

Բիւրդերու հարայը եւ հրացաններու ձայնը կը հասնէր մեր ականջին։ Շատ հեռու չէին, բաւականին մօտ էին։

«Բոլոր շորեր չպիտի վերցնենք. միայն շապիկ, վարտիկ, իշլիկ մը, ոտաց աման եւ ատրճանակներնիս»,— ըսաւ ընկերս։

Վրաս ամբողջ թացուած էր լիճը մտնելիս, իսկ ընկերիս շորերը ցամաք էին։ Նա անմիջապէս շորերը հանեց եւ Լուրը մտաւ, ըսելով ինծի. «Տեսնեմ ուրկի՞ց հուն կրնամ գտնել»։ Աւելորդ շորերը հոդ թողուց, ես ալ հանուեցայ, վերցուցի երկու շապիկ, մի իշլիկ եւ մի զոտի, կապեցի գլխուս գաղաթը և դացի ընկերոջս հետքով։ Վարտիկս եւ համիտիէ թուղթը մոռացայ հոդ թողուցած աւելորդ շորերուս հետ։

Ես ալ Լուրը մտայ։ Մէկ ձեռքս ատրճանակս է՝ դալթանը վզիցս անցած, միւս ձեռքս՝ ոսկերս։ Գետի լայնութիւնը 40 մեդր կ'ըլլար։ Գիտնալով թէ ընկերս քալելով անցաւ, բերանով փոքրիկ քսակ խածած էի, մէջը կը գտնուէր 15 ղրուշ։ Ընկերս հազիւ հազ անցեր էր միւս կողմը։ Ես այդ ժամանակի մէջ Լուրը բերանս լեցուելու հաւասարութեամբ առաջ գացած էի։ Մատներս գետնին զարնելով եւ վեր վեր նետուելով արդէն ընկած էի Լրի սրագ վազած տեղը։ Ես ընկայ Լրի տակը եւ հոն կը մտածէի. «Սօլերս գցեմ, բոպիկ պիտի մնամ. ատրճանակս գցեմ, ընկերներս պիտի ըսեն՝ վախցեր նետեր է»։ Ձեռքերս կապուած էր, անկարող էի լողտալ։ Լուրը ինձ տարեր էր 50—60 քայլ ցած։

(Շար.)

դիտէին, իրականին մէջ գոյութիւն չունէին: Այլ կարմիր ինքնաշարժին վարիչն է— որ մէկ միլիոն ֆրանքը շահելու դիտումով — ոստիկանութեան դիմած եւ ծանօթ մանրամասնութիւնները տուած է: Եւ որպէսզի Զեկան փոխ-վրէժի չդիմէ, սիրային պատմութիւն յերիւրուած է...:

Ոստիկանութիւնը կը խոստանայ քանի մը օրէն նոր մանրամասնութիւններ եւ անուններ տալ:

Կանէտի կը ապաստիացնէ պայմարը

Պոմպէյէն կը հաղորդեն:— Կանտի իր պաշտօնաթերթին՝ «Երիտասարդ Հնդկաստան»ի մէջ բացէ ի բաց կը յայտարարէ թէ ազի տուրքին մասին քաղաքային անհնազանդութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ կիրակի (վաղը):

Ագգայնական բնդդիմադիրներու պետը փանթիտ Մոհան Մալավիյա իր հրաժարականը ղրկեց Օրէնսդիր ժողովին, բուռն նամակով մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ այլեւս չի կրնար գործակից կառավարութեան մը, որ խիստ մեծ անարդարութիւններու կը հանդուրժէ եւ իւրաքանչիւր քաղաքացի զոհի մը կը վերածէ:

Փունալէն կը հեռագրեն թէ Քիրփիի գինարանը այրած է: Կը կարծուի թէ հրձիգներն են կանտիի հետեւորդները:

Քու-Քլուխ-Քլանը Ռուսիոյ մէջ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 4 ապրիլ.— «Կրասնայեա Կազէտա» կը գրէ թէ Եամբուրգի (Լէնինգրադ) շրջանին մէջ տեսնուած են քաուչուկէ հագուստներով ծածկուած մարդիկ, աչքերը փոսփորով բոցավառ, որոնք իբրեւ «սատանաներ» կը նկատուին բնակչութեան կողմէ: Այս խորհրդաւոր մարդիկը կը յայտնեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը պիտի կործանի մօտ օրէն եւ կոլխոզները պիտի անհետանան:

Թուրքեւհեղկեն համաձայնութիւնը

Վէնիզելոս յայտարարած է «Ազգամ»ի թղթակցին թէ հելլէն կառավարութիւնը հաստատապէս որոշած է վերջնական համաձայնութիւն մը կնքել Թուրքիոյ հետ եւ թէ ստորագրութիւնը յապաղեցնող միջադէպերը շուտով պիտի հարթուին: Էնկիւրիի հելլէն դեսպանը ստացած է թուրք կառավարութեան վերջին հրահանգները՝ բնակչութեանց փոխանակութեան եւ փոխանակելի ստացուածքներու հաշուեյարդարին մասին:

Ի նպաստ Ալմազեանի

Հանրային կարծիքին մէջ նոր շարժուձ մը առաջ եկած է ի նպաստ Ալմազեանին, որուն անմեղութիւնը այլեւս ոչ մէկ կասկած կը վերցնէ: Բոլորն ալ վստահ են թէ երեքշաբթի օր Ամբաստանիչ ատեանը ոչ միայն ազատ պիտի արձակէ զայն, այլ իրեն դէմ հղած բոլոր ամբաստանութիւնները չեղեալ պիտի նկատէ:

Թերթերը այժմ չեն բաւականանար Ալմազեանի ազատ արձակումով ալ կը պահանջեն նաեւ որ պատժուի «Պրնուա—Մաթիֆաս—Ամի երրորդութիւնը»:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Լաւ պատեհութիւն

Փախու է մեկնումի պատճառաւ նպարեղէնի խանութ մը, ապրանքներով եւ սուրճի մեքենայով միասին: Հայաշատ կեդրոն, հիմնաւորուած գործ: Մանրամասնութիւններու համար դիմել 9 Rue Jouy Rouve, մէթրօ Պելվիլ:

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins, Paris (13) — Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

ԵՋԵԿԻԷԼԵԱՆ - ԳՐԱԹԼԵԱՆ

46 Rue Servient, Lyon, (angle de l'Avenue de Saxe)

Ձափու վրայ արանց եւ կանանց ճաշակաւոր հագուստներ կը շինենք անսրցելի գիներով

295 ՖՐԱՆՔ

Մէկ փորձ ւիւան, բաւական է մեր տեւական յաճախորդը դառնալու:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՄ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ Սկաուտներու ծնողքներուն կողմէ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Victor Hugoի սրահներուն մէջ 46bis Rue St. Didier, մէթրօ՝ Boissière եւ Trocadero

Հովանաւորութեամբ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին օրիորդներ՝ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ, ՄԱԿԱԶԵԱՆ, ՂԱՐԻԲԵԱՆ, ԳԱՎՈՒՋԵԱՆ եւ ԹԱՒՐԻՍ ԱԲԳԱՐ:

Մուտք 10 ֆրանք

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պիյեանքուրի եւ Իսի լէ Մուլինօի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ բոլոր սկաուտներու ծնողքները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, սկաուտական Թէյասեղանի մը, 28 Rue Nationale Billancourt պ. Սուրէն Նաւավարեանի ճաշասրահը: Կը հրաւիրուին սկաուտ արձանագրուիլ փափաքողները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

13 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Théâtre Albert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզահայ Տրամաթիք Թատերախումբը

Նախաձեռնութեամբ ՇԱՒԱՆ ՍԱՐԵԱՆի

Կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ „ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ"Ը

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Իսի Լէ-Մուլինօի Զաւարեան ենթակոմիտէի վռամեան, Մշօ եւ Մուրատ խումբերու բոլոր ընկերները անխտիր ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 3.30ին Ave. Verdunի ծայրի անկիւնի սրճարանը Café Tabach դիմացը: Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին:

ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆՊԻ «Եռագոյն» խումբի ժողովը՝այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Gare St. Lazareի դիմացի սրճարանը:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆՊԻ փոթորիկ խումբի ժողովը այսօրշաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 33 Emile Zola (Անիէռ)ի սրճարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

ԳԱՌՕԶ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը10ին Ակուժբին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Ամէն Գարօ, Գէորգ Զավուշ, Զարդարեան, Քեռի եւ Քրիս խումբերը, այս երեքշաբթի ժամը 8.30ին սովորական վայրը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուներկայութիւնը պարտադիր է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերը վաղը կիրակի ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին ճաշէ յարտէնի մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՀՐԱՒԻՐ

Ա. Ե. Կ. Խաչի Փարիզի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղի բոլոր անդամներն ու անդամուհիները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին, վաղը Կիրակի ժամը 3ին 71 Ave. Kléber.

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այսօրշաբ. իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՄԹԱՆՈՑԻ Երիտասարդաց միութեան ընդհ. ժողովը այսօր, շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 164 Ave. Verdun, Café Marbot. Իսկ Լէ-Մուլինօ՝ կը խօսի՝ Պ. Բենօ Նալչաճեան:

ՕԱՄՈՒԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի սրահին մէջ վաղը՝ կիրակի ժամը 3.30ին մեծաւոր Հ. Յովհ. վրդ. Թորոսեան կը բանախօսէ՝ «Մխիթարեանց դրական գործունէութեան» մասին, Հասցէ՝ 26 Rue Troyon, Sèvres. Շանրակառք՝ թիւ 1:

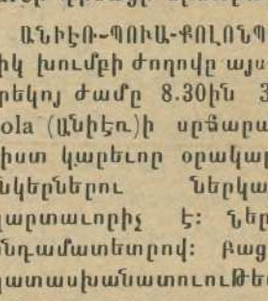
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամրատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կերմարիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատուռ: Ազեծամիզ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ՖՐԱՆՔ ԵՒ ՌՈՒԼ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

A. REDSKY, Place Contrescarpe (76 r. Cardinal Lemoineի անկիւնը): Օթոպիւս՝ S., Թրամուէյ՝ 4, 47, 82, 83, 85:

Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ, թրքական սուրճ, Պրինզա, քաշկավալ, սեւ եւ կարմիր խաւիար, պուլղուր, տոլմա, հէլվա, լօքում, փաքլավա, օղի, վոտկա, րոմ, քոնեաք, շամփանեա եւ ամէն կարգի գինիներ: Գիները մատչելի: Թարմ եւ մաքուր: Տունը կը յանձնուի: Հեռ. Gobelins 51-52:

ՓԱՅՏԷ ԿՐՈՒՆԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՐՈՒՆԿՆԵՐ՝ ՄԱՐՍԻԼԻԱԿԱՆ

LOUIS XV ՄԱՆՏԱԼՆԵՐ

կաշիով եւ առանց կաշիի

Խիստ Չոր փայտ

JUSTINESY

Place des Baumes, St. Antoine, MARSEILLE

Քոմիսիոն եւ արտածում

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅ «ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ» ԽՈՒՄԲԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԾԱՆՕԹ ԴԵՐԱՍԱՆ Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

Փարիզի արուարձաններուն մէջ կը ներկայացնէ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ ՈՒՐԱԽ ՕՐԷՐԷԹ 4 ԱՐԱՐ

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թառիստ ԺՕՐԺի: Գ. արարին Տիկ. Մ. Սուրաբեան կ'երգէ «Աչեր սեւորակ» եւ կը պարէ կովկասեան պարեր:

ՊՈՒԱ ԿՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ
5 ապրիլ, շաբ. գիշեր ժամը 8.15ին
Salle Municipale ի մէջ
Rue des Halles

ՓՈՒԹԱՑԷՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
6 ապրիլ կիր. գիշեր ժամը 8.15 ին
Salle des Fêtes ի մէջ

ԾԱՆՕԹ.— Տարսակներուն գիները մատչելի են: Փնտռեցէք տեղւոյն վրայ, բոլոր հայկական սրճարաններէն եւ ճաշարաններէն, իսկ ներկայացման օրը՝ թատրոնին դուռը:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութիւններ ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ Մանկոր, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէս

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակուոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՒՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ ճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՀՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 200 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional պ. Ալատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 — Թէլէֆոն C. 01—7

ԱՒԱՊԱՐԵՑԷ'Ք ՋԱՏԻԿԸ ՀԵԿԱԾ

ԱՊԱՌԻԿ

Ձեր բոլոր պէտքերը եւ նուէրները գնեցէք՝ 6էն մինչեւ 15 ամիս

Թանասահայ գնողներուն՝ քաթալօկները ՁՐի կը ղրկենք: ՐԱԹ. թիւ 1. Մահճասկլներ, 2. կարասի ներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4. կարի մեքենա ներ, 5. երեխաներու կառքեր, 6. վառար-օճախներ, 7. հեծելանիւներ, 8. Գոնոկրաֆներ ղգեստեղէն եւն.:

Հետեւեալ վայրերու հայրենակիցները թո'ղ դիմեն տեղական գործակալներուն: ԼԻՈՆ՝ Պ. ՍԱԱՖՃԵԱՆ, 18 Rue Jamen, Grand Colluire (Rhône) կամ Բշ. Եշ. ժամը 6.30—9 երեկոյ, և Շբ. ժամը 1էն 5, 262 Rue Duguesclin, Lyon.

ՎԱԼԱՆՍ՝ Պ. ԳԱՍԵԱՆ ԳԻՈՐԳ, 4 Rue Balthazar Baro.

ՏԵՍԻՆ՝ Պ. Գ. ՍԵԹԵԱՆ, Cité du Parc 23, Maison Plaisance.

ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ՝ Պ. ՔԻՓՃԵԱՆ, 1 Rue Vieille Halle,

ՊՈՒԼԷՆ՝ Պ. ՉԻՄՊԻՒԼԵԱՆ, Tailleur, Rue de la Mairie.

Կ'ուզուի դեռ՝ Ֆրանսայի ուրիշ հայաշատ վայրերու մէջ, նոր ան կան գործակալներ: Պայմաններու համար գրել՝

G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens, Marseille.

ԿԱՐԵԻՈՐ ՀԱՍՑԷ

PASDOURMADJIAN FRÈRES

VILLA MON PLAISIR — ST. MITRE — ST. JEROME

R. C. 78858 — MARSEILLE

Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տուն որ Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յաճախորդներէն ստացած ապսպրանները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ:

ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԱՆԱՑ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանսայի կախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12

EMPIRE Մինպիք-Շօլ՝ 37 Av. Wa

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
6
ԱՊՐԻԼ
1930

6 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1231

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՍԿ ՌՈՒՍԻՆ ՉԱՓ

Քանի մը ամիս առաջ, հրապարակ ելաւ Զարեւանդի «Միացեալ եւ Անկախ Թուրանիա» գրքին ուսերէն թարգմանութիւնը, ծանօթ իրաւագէտ եւ արեւելագէտ Պ. Մանտէլշտամի յառաջաբանով։ («Թուրքիա եւ Համաթուրանականութիւն»։ Հրատ. Հ. Յ. Դաշնակցութեան)։

Այդ օրէն ի վեր, արտասահմանի ռուս Թերթերն ու գրիչները կր զբաղին այս գործով։ Կր վերլուծեն զայն եւ իրենց տեսակէտները կը յայտնեն, Թէր կամ դէմ։ Ռուսական հրատարակութիւնը մասնաւորապէս յարմարցուած ըլլալով ռուսական մտքին, (զուտ հայկական մասերու կրճատումով եւ նոր յաւելումներով), մեր ռուս պաշտօնակիցները իրենց աչքին առջեւ ունին կատարելապէս առարկայական պատկեր մը։ Եւ կը թուի Թէ իրրեւ այդ ալ քննած են զայն, դատելով իրենց արտայայտութիւններէն։

Այստեղ, Փարիզի մէջ, այդ գրքով զբաղեցան Կերենսկիի օրկանը, «Տնի», ռուս միապետականներու օրկանը, «Վոզրոժդենիէ», կովկասեան շրջանակները եւն.։ Ինչ որ կը նշանակէ Թէ հրատարակութիւնը ծառայած է իր նպատակին, գոնէ ոգեփոխելով քննադատները։

Անշուշտ բոլորն ալ նոյնութեամբ չեն իւրացներ գրքին բովանդակութիւնը։ Աւելի ճիշդ՝ տրամադիր են ցնորք մը հաւաթելու Թուրանական ծրագիրը։ Այդպէս տրամադրուած է նաեւ յառաջաբանին հեղինակը, Մանտէլշտամ։ Նոյն իսկ Փարիզի միապետական Թերթին խմբագիրը, Սիմէօն«ֆ, իր ուսումնասիրութիւնը կը խորագրէ—«Ճինկիզխանի գաւակներուն կարապի երգը»։

Բայց եւ այնպէս, ժտահոգութեան պատճառներ կր տեսնեն բոլորն ալ, մանաւանդ աչքի առջեւ ունենալով օրուան իշխանութեան վարած քաղաքականութիւնը։

Այսպէս, նոյն Սիմէօնօֆը հեգնելով հանդերձ համաթրքական ձգտումներն ու ծրագիրները — կրթնած՝ մեծ Ռուսաստանի ուժին — չի ծածկեր անոնց աննպաստ հետեւանքները, եթէ բոլշեւիկները շարունակեն օգնել Թուրքիոյ։ «Համայնավարական փորձին տեւականութիւնը Ռուսիոյ մէջ՝ արհեստականօրէն կը զօրացնէ համաթուրանականութեան ուժը»։

Այս վերջին տեսակէտը եթէ նոյնիսկ վերագրենք հատուածական-կուսակցական պայքարի, բան չի փոխուիր կոպիտ իրականութենէն։

Համանակակից համաթրքական շարժման գործօն ազդակը, իթթիհատը, իր թաւալգլոր անկումէն յետոյ, նոր շունչ առաւ ընորհիւ բոլշեւիկներուն, տակաւին 1918էն։ Հետաքրքիրները կրնան թղթատել Իզմիրի մեծ դատին թղթածրարը։ Ցետոյ, շարժումը տարբեր ձեւով արծարծուեցաւ այն խեղկատակ, արեւելեան համագումարին մէջ, զոր սարքեց Մոսկուան, 1920 սեպտեմբերին, Բագուի մէջ, նախագահութեամբ Զինովիեւի եւ մասնակցութեամբ Էնվէր եւ Նուրի փաշաներու, տակաւին ուրիշ մոլի Թրքապաշտներու, ինչպէս եւ հօճաներու եւ մոլլաներու։

Իթթիհատը դատապարտուած էր անհետանալու քաղաքական ասպարէզէն, նոր շապիկ հագցնելով իր յարմարագոյն ուժերուն։ Եւ երբ քէմալականները սկսան տիրապետել, շատոնց ապահովեր էին Մոսկուայի թանկագին աջակցութիւնը։ Շարունակ ժառանգութիւն մը փոխանցուած էր մէկ ձեռքով, Զինովիեւէն, Մոսկուայէն, Բագուէն ուղղակի Էնկիւրի։ Առանց ապիրատութեան, խորհրդային իշխանութիւնը եղաւ ամէնէն մեծ յենարանը Թուրք նորագարթ, համայնակուլ ազգայնականութեան։ Եւ մինչեւ այսօր, երկու կողմերն ալ, հրապարակաւ, բարձրաձայն հպարտութեամբ կը խոստովանին, տեղի տեղի կը հռչակեն այս պարագան։

Այդ օրէն կը սկսի նաեւ, ոչ միայն միացեալ Հայաստանի գրգռին քանդումը, այլեւ Անդրկովկասի սահմանային ողբերգութիւնը։ Խորհրդային դրօշին տակ, Արարատեան Հայաստանի գարտնէսը գծուեցաւ բոլորովին հակապատասխան՝ Թուրքիոյ համաթուրանական ցանկութիւններուն։ Բոլշեւիկները սրբագրեցին մինչեւ անգամ բնական աշխարհագրութիւնը, Հայաստանի կողակից, անոր լրացուցիչ Նախիջեւանը տանիլ կապելով հետաւոր Ադրբէյճանի։ Բոլորովին ազատ ձգելով զինուորական ճամբաները, խճուղիները՝ Էնկիւրիէն մինչեւ Բագու։

Բայց այս չէր որ պիտի ապացուցանէինք։

Այս ժամրողջ ողբերգութեան մէջ, ինքնին առանձին ողբերգութիւն մըն է երեւանի մարզպաններուն եւ ոստիկաններուն անհաւան բռնաժտութիւնը՝ տիրող կացութեան եւ սարքուած դատերուն առթիւ։

Անոնք մինչեւ այսօր ալ կատարեալ անտարբերութեամբ կը դիտեն այս երեւոյթը։ Անտարբերութեամբ, եթէ ոչ բարեկամ չեզոքութեամբ։ Թաթար կարայեւը շրջան մը կը կատարէ, կը տեսնէ ու կը ժամնանշէ համաթրքական աշխատանքները, շօշափելի հետքեր կը գտնէ մինչեւ իսկ երգերուն, պարոցին եւ դասագրքին մէջ։ Ռուս գործիչը, ընկերվարական թէ միապետական, կ'արթննայ գիրքի մը հրատարակութեան առթիւ, կը վերլուծէ փաստերը եւ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ։ Միայն մեր տնաբոյս «յեղափոխական»ներն են որ քուն կը շաշեն երկու ականջի վրայ...։

Շ.

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

Ալմազեան ազատ կ'արձակուի երեքշաբթի

Վեց ամսուան մանրակրկիտ քննութիւններէ ետք, դատական իշխանութիւնը վերջապէս համոզում գոյացուց Թէ՝ Ալմազեանի դէմ եղած ամբաստանութիւնները բոլորն ալ անարդար են։ Ամբաստանիչ Ատեանին հրամայած վերջին քննութիւնները ահա այս արդիւնքին է որ յանգեցան։ Ընդհանուր դատախազ Տոնա-Կիկ Ալմազեանի Թղթածրարը խորապէս ուսումնասիրելէ եւ Ամբաստանիչ Ատեանի ընդհանուր դատախազ Կօտէլի հետ խորհրդակցելէ ետք, եկաւ այն եզրակացութեան Թէ՝ ո՛չ մէկ լուրջ փաստ կայ Ալմազեանի դէմ, հետեւաբար և իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները պէտք է չեղեալ նկատուին։

Պ. Կօտէլ ներկայիս կը պատրաստէ իր տեղեկագիրը՝ զոր երեքշաբթի օր պիտի կարդայ Ամբաստանիչ Ատեանին առջեւ։ Ընդհանուր դատախազը ցոյց պիտի տայ Թէ հայ դերձակը եղեռնադատ Ատեանին առջեւ ղրկուելու համար բաւարար ամբաստանութիւններ չկան։ Ուստի պիտի պահանջէ ազատ արձակել Ալմազեանը եւ չեղեալ նկատել անոր դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ Տարակոյս չկայ որ Ամբաստանիչ Ատեանը այդ ուղղութեամբ որոշում պիտի տայ եւ Ալմազեան, վեց ամիս բանտը ետեւէ վերջ, երեքշաբթի իրիկուն կամ ամէնէն ուշը չորեքշաբթի առաւօտ բանտէն պիտի ելլէ։

ՐԻԿՕՏԷՆԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ՍՊԱՆԻԶԸ ՊԻՏԻ ԲՌՆՈՒԻ ՇՈՒՏՈՎ

Այս առթիւ «Քոթիտիէն» կը գրէ.

«Ռիկօտէնի խնդիրը պիտի շարունակուի, սակայն Ալմազեանի խնդիրը դեռ նոր պիտի սկսի...։ Ընժեղ ձանչցուած ամբաստանեալին անձնուէր ու քաջ պաշտպանը՝ ժան-Շառլ-Լըկլան, պիտի մտածէ Թերեւս որ «չեղեալ նկատում» մը բաւական չէ դարմանելու համար այն բարոյական եւ ֆիզիքական վնասները, որոնց ենթարկուեցաւ իր պաշտպանեալը ապօրէն ձերբակալութեան եւ վեց ամիս կանխարգելիչ բանտարկութեան հետեւանքով...։

«Միւս կողմէ, հաշուապահ Ռիկօտէնի սպանութեան մասին քննութիւնը կը շարունակուի աւելի քան երբեք տենդոտ կերպով, ու նոյնիսկ կարելի է որ շուտով պատահի մեծադործ դէպք մը, որ երկրորդ անգամ պիտի չքմեղացնէ Ալմազեանը, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, յանգելով իսկական մարդասպանի ձերբակալութեան...»։

«Փարի-Միտի» կը գրէ.— «Փորձագէտ-հաշուակալ Վիլլար, Ալմազեանի կորովի պաշտպան ժան-Շառլ Լըկրանի խնդրանքին վրայ կատարած է անպաշտօն հարցաքննութիւն մը, որ ջախջախիչ է մուշտակավաճառի մը համար, որուն մասին երկարօրէն խօսուեցաւ գործին սկիզբը եւ որուն դէմ վկայած էր ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթ, իր վկայութիւնը Ալմազեանի դէմ դարձնելէ առաջ։

Նոր քննութիւն մը պիտի բանան մուշտակավաճառին դէմ, որ մազ մնաց պիտի ամբաստանուէր՝ Սէն-Փիլ փողոցի հետքը ծանօթ կատաղութեամբ հետապնդուելէ առաջ։

Ալմազեանի չքմեղացուժով իր աղետալի ձախողութիւնը արձանագրելէ վերջ, հաւանական է որ դատական ոստիկանութիւնը երկինքս վարանի նետուելու նոր արկածախնդրութեան մը մէջ, որուն ելքը նոյնպէս շատ անստոյգ է»։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Այս առթիւ դատական նախարար Ռաուլ-Փէրէ շրջաբերական մը ուղղեց ընդհանուր դատախազներուն, սահմանելով հարցաքննիչ դատաւորներուն իրաւասութիւնները եւ պարզելով այն սկզբունքները, որոնցմով պէտք է առաջնորդուին անոնք դատական քննութեանց մէջ։

«Շարցաքննիչ դատաւորը, կ'ըսէ շրջաբերականը, շատ լայն իրաւասութիւններ ունի, սակայն այդ միտելի առանձնաշնորհները տրուած են իրեն՝ դիւրացնելու համար ճշմարտութեան երեւան հանումը։ երբ մէկ կողմէ իր հրամայած միջոցները կը ձգտին իրաւամբ ապահովել յանցաւորին պատժուիլը, միւս կողմէ իր խոհեմութիւնն ու շրջահայեցութիւնը պէտք է պահպանեն անմեղը՝ անարդար կանխարգելիչ պատիժէ մը։ Վերջապէս, օրէնքի տրամադրութիւններուն ճշդիւ պէտք է հետեւին նաեւ դատական ոստիկանութեան պաշտօնեաներն ու արդարութեան օժանդակները՝ մանաւանդ անոր համար որ անոնցմէ ոմանք երբեմն տարբեր ստորոգելիներ ալ ունին։ Ամէն պարագայի, իրենց այդ զանազան հանգամանքները պէտք է բոլորովին զատուած մնան եւ երբեք չդիպուին իրարու հետ։»

Ցիշեցնելով որ ո՛չ մէկ ամբաստանեալ պէտք է հարցաքննուի առանց փաստաբանի ներկայութեան, շրջաբերականը կը շեշտէ որ «հարցաքննիչ դատաւորը չի կրնար իրրեւ վկայ լսել մարդ մը, զոր իր մտքին մէջ արդէն իրրեւ ամբաստանեալ կը նկատէ»։ Ցետոյ գանգատելով Թէ կարգ մը հարցաքննութիւններ շատ երկար կը տեւեն— երբեմն տարի մը, դատական նախարարը կը Թելադրէ կրճատել ձեւակերպութիւնները եւ ընդունիլ ժամանակաւոր ազատ արձակման դրութիւնը։ կը հրահանգէ նաեւ քննութեանց ընթացքին մասին ո՛չ մէկ բան ըսել դուրսը։ Մէկ խօսքով կ'ալպանէ բոլոր այն մեթոտները, որոնք գործ դրուեցան Ալմազեանի դէմ։

Պ. Քիափ՝ օտարականներու մասին

Զօր. Կուտեպովի առեւանգման խնդրին առթիւ ոստիկանական տեսուչ Պ. Քիափ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Թաղապետական ժողովին առջեւ։ Ըսաւ Թէ ցարդ կատարուած քննութիւններով հաստատուած է Թէ զօրավարը առեւանգուած է եւ Նորմանտական եղերքէն շոգենաւ դրուած։ Ցայտնի չէ սակայն Թէ որո՞նք են առեւանգողները եւ Թէ ի՞նչ եղած է զօրավարը, ո՞ղջ է Թէ մեռած։ Սակայն ամէն յոյս չէ կորսուած։

Պ. Քիափ յետոյ բացատրեց Թէ ինչպէս ոստիկանութիւնը արթուն կը հսկէ՝ դիմակազերծ ընելու համար օտար գործակալները եւ արգիլելու անոնց վտանգաւոր աշխատանքները։

Պատասխանելով հարցումի մը Թէ զօր. Կուտեպովի առեւանգումին մէջ Փարիզի խորհրդային դեսպանատունը որեւէ յանցանք ունի՞, Պ. Քիափ ըսաւ որ ցարդ քաղուած տեղեկութիւններով կարելի չէ ըսել Թէ առեւանգիչները մեկնած են այդ դեսպանատունէն եւ կամ հոն վերադարձած։

Ցետոյ խօսելով Ֆրանսա եկող օտարականներուն մասին, ոստիկանական տեսուչը ըսաւ.

— Ֆրանսա շատ դիւրութեամբ կ'ընդունի այն օտարականները, որոնք հոս կուգան վըէժներ լուծելու համար։ Մեր պարագայի մէջ, այս անգամ ոճրագործները չկրցան փարիզի պորտին վրայ ոճրը գործելու չափ առաջ երթալ։

Ոստիկանութիւնը խիստ հսկողութիւն կը կատարէ կասկածելի օտարականներու եւ վտանգաւոր մարդոց վրայ։ Այս ուղղութեամբ զանազան միջոցներ ձեռք առնուած են։ Պէտք չէ որ օտարականները չարաչար գործածեն Ֆրանսայի հիւրընկալութիւնը։ Ա՛յս է իրենց առաջին պարտականութիւնը։ Երկրորդ, անոնք որ իրենց երկրին մէջ ունեցած քաղաքական անցեալին եւ խաղացած դերին հետեւանքով, իրենց անձին դէմ թշնամութիւններ ստեղծած են եւ վտանգի տակ կը գտնուին, պէտք է որ պարտականութիւն ճանաչեն գգուշական միջոցներ ձեռք առնել։ Եթէ մինակը չեն կրնար, պէտք է դիմեն ոստիկանութեան, որ չի գլանար իր աջակցութիւնը։ երանի Թէ այս խօսքերը լսուէին այն բոլոր տարագիրներուն կողմէ, որոնք Ֆրանսական օջախն ինկած են։ Թո՛ղ իրենց իմաստութիւնն ու խոհեմութիւնը աջակից ըլլան մեր հսկողութեան ու պաշտպանութեան։ երանի՛ Թէ այս խօսքերս լսուէին մեր սահմանագլուխներէն դուրս։ Շատ աւելի ու հակառակորդ Թո՛ղ հասկնան վերջապէս Թէ փարիզը իրենց վեճի ու քաւութեան հողը չէ եւ Թէ իրենց դաշին իսկ կը պահանջէ մեր քաղաքին խնայել արկածախնդրութիւններ եւ յուզումներ, որ շատ գէշ վարձատրութիւն մըն են՝ իր առատաձեռնութեան փոխարէն։

Հաւասկասլը եւ Ստալինի նոր յօդուածը

«Թայմզ»ի Րիգայի Թղթակիցը կը հեռագրէ ապրիլ 3 Թուականով.

Ստալին այսօր խորհրդային բոլոր Թերթերուն մէջ հրատարակեց երկար յօդուած մը «իրրեւ պատասխան հաւաքական տնտեսութեան ընկերներուն», բազմաթիւ հարցում-նամակներ ստացած ըլլալով դիւղերու մէջ հետապնդուած հաւաքական քաղաքականութեան մասին։ Յօդուածը գլխաւորաբար կը բաղկանայ ընդհանուր խօսքերէ եւ Լէնինէն կատարուած երկար մէջբերումներէ։

Ստալին կը զգուշացնէ ընկերները խուճապի եւ յուսահատութեան մատնուելէ՝ տեսնելով մեծ Թիւով մարդոց դուրս գալը վերջերս կազմուած հաւաքական տնտեսութիւններէն։ Բոնի միջոցները դադրեցուցած ըլլալով, շատ բնական է որ բազմաթիւ դիւղացիներ առիթէն օգտուէին, դուրս գալու համար հաւաքական տնտեսութիւններէն։ Սակայն սխալ է իրենց այս քայլը եւ ետքէն պիտի զղջան, որովհետեւ իրրեւ անջատ երկրագործ ո՛չ մէկ դիւրութիւն պիտի տրուի իրենց՝ սերմնացու, մեքենայ եւ գործիքներ ստանալու համար, կառավարութիւնը այդ բաները վերապահած ըլլալով միայն հաւաքական տնտեսութեանց։

Ստալին կ'աւելցնէ որ տնտեսական այս ճնշումը պիտի շարունակուի նաեւ կամաւորական այն դրութեան համար, զոր հռչակած է համայնավար կուսակցութիւնը։ Զանազան շրջաններու համար տրուած է որոշ պայմաժամ մը, որուն ընթացքին պէտք է լրացնեն հաւաքականացումը, բացառակապէս հետեւելով Հնգամեայ Ծրագրին։

Մինչեւ Ստորին Վոլկան ու կովկասը հաւաքականացումը պէտք է վերջացնեն 1931ի գարնան, Սիպերիան, Ուկրայնան, Ուրալները, Սեւ Հողի շրջանը եւ Քազակստանը՝ 1932ի գարնան, միւս շրջանները՝ 1933ին։

Նոր քոնի վերոնկներ

Խորհրդային Թերթերուն համաձայն, հաւաքականացման բոլշեւիկ գործակալները հիմա նոր մեթոտ մը գտած են՝ կուսակցութեան հրահանգները խեղաթիւրելու համար։ «Իզվեստիա» կը պատմէ Թէ քոնի միջոցները դադրեցնելու մասին Ստալինի տուած հրամանէն ի վեր բոլշեւիկները հետեւեալ ձեւով կը գործեն.— Գործակալ մը կ'երթայ գիւղացիներու մօտ եւ կ'ըսէ. «Կ'ուզէք միացէք հաւաքական տնտեսութեանց, կ'ուզէք մի՛ միանաք։ Սակայն յիշեցէք Թէ խորհրդային կառավարութիւնը բաւական զօրաւոր է՝ 20 վայրկեանի մէջ ձեր տուները աւերակոյտի վերածելու համար»։ Ուրիշ շրջաններու մէջ գիւղացիներուն կ'արգիլեն մշակել իրենց հողը, մինչեւ որ չմտնեն հաւաքական տնտեսութեանց մէջ։ Շատեր իրենց հողերէն կը քշուին՝ անոր համար որ եկեղեցի կ'երթան, ուրիշներ՝ որովհետեւ չեն կրնար ըսել Թէ ե՞րբ ծնած էր Տարուին։

Կրթական գործակարութիւնը հրամանագրով մը «ոճրապարտ յանցանք» կը նկատէ մէկու մը «ընկերային ծագումը» ծածկել կրթական իշխանութիւններէն։ Ոստիկանութեան պիտի յանձնուին այն ծնողքները որ չեն յայտներ աղիկա, երբ դպրոց կ'արձանագրեն իրենց զաւակները։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Էնկիւրիի օրինակին հետեւելով, Ալպանիոյ Թագաւոր Ահմէտ Զոկու ծրագրած է արգիլել իսլամ կրօնաւորներուն փաԹԹոց եւ կիներուն քող կրել։

ԱՆԳԼԵՒԵԳԻՊՏԱԿԱՆ բանակցութիւնները կը շարունակուին։ Նահաս փաշա առաջարկեց վաֆտի հակառաջարկները հիմ բունել։ Հէնտըրսըն հակառակեցաւ եւ բանակցութիւնները կը կատարուին դաշնագրի ծրագրին վրայ, որ կարգ մը կէտերու մէջ կը ներկայացնէ Անգլիոյ վերջին զիջումները։

ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ՄԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ՀԱՅՏ

«Յուսաբեր»ի խմբագիրները ընկերական մեծ ջերմությամբ կ՚ողջունեն Ալեքսանդրապոլի պատանի ընթերցասէր հասարակութեան ստեղծումը եւ կը մաղթեն, որ նորաստեղծ միութիւնը ծաղկի եւ բարգաւաճի։

Ընկերական ողջոյնի հետ կը խնդրենք, որ միութեան վարչութիւնը մեզ ծանօթացնէ իր գործունէութեան ընթացքին։

Խմբագրութիւն

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԱՆՏԱՌՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒՆ

Ա. Ա. Ա.

գրեցեզպիտակաւ արժէք, ինչպէս շարժանկարը։

ԳՈՐՏԵՐԸ.— Նորավէպեր (1925), կոստիա Ռիաբցեւի օ-պերը (1927)։ Այս վերջինը Ռուսաստանէն թարգմանուած է։

ՍԼՈՆԵՄՍԿԻ (Միխայիլ Լէոնտիվիչ).— Ծնած է 1897ին։ Մերապիոն Եղբայրներ կ'ըսէ ան խմբակին, որուն անդամներէն էին Չեռնուն քիւրեղեան, Ղեւոնդ Ալիշան, Ռուբէն Զարդարեան եւ երկու վէպերու հեղինակ Ռուբէն Զարդարեան։ Այս վերջիններս յաճախ կը խառնափի հոգեբանական վէպերու հեղինակներէն։ Կարճ, պարզ եւ չոր։

ԳՈՐՏԵՐԸ.— Լաւրոնվները (1927), սըէդնիի ֆեռանկարը (1928)։

ՏԻՆԻԱՆՈՎ (Նիկոլայ Սէվիրոնովիչ).— Ծնած է 1896ին։ Սերտած եղբայրներէն։ Նախ բանաստեղծ։ Դարէ մը ի վեր, ռուս արձակի բանաստեղծները զինքնին արձակ մը կը գրեն, վկայ Պուշկինը, Լերմոնտովը, եւ հիմա Պաստէրնակը, Մանտէլշթամը եւ Տինեանովը։ Այս վերջինը պատերազմ ըրաւ, յետոյ ռուսաստան դրեց։ Երբ Պետրոգրադ եկաւ, Սերապիոն Եղբայրները գտնելով զինք, իր հետ կը դիրքերէ հերոսական եւ առնական ռուսահայրեր, տաք եւ կենդանի, 1927ին՝ վ.տանգուած մարդը, ուր կը տեսնուին դարձեալ իր բանաստեղծի յատկութիւնները։ Կը սիրէ վտանգաւոր կեանքը, բայց կու տայ միշտ նոր, միշտ լաւ, ինքնատիպ՝ առանց ճիգի։ Տինեանով արձակին իր բերէ բանաստեղծին երեւակայութիւնը։

ՏԻՒԱՆՈՎ (Եւրի).— Բննադատ, այժմ վիպագիր։ Ունի պատկան վէպ մը պուշկինեան շրջանէն։ Տինեանով կը հոսի իր բերած իւրաքանչիւր շրջաններուն բոլորը։ Եւ, ինչպէս Յետոյ, արդի կեանքին կը վերադարձնէ հին օրերու ղէպքերը։

***

Դեռ կարելի է թուել տասնեակ մը դրողներ ալ, բայց շա՛տ փոքրաթիւ են անոնց գործերը։ Այս համառնապատկերը, սակայն, թոզփոփ մը կրնայ տալ ռուս արդի գրական սերունդին վրայ։ Պարբերաբար պիտի թարգմանենք էջեր այս գրողներէն։

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՆԵՐԱՇԽԱՐՀ

Ֆոթիտիէն մէջ Ալէն Վալրան կը խօսի խուժք մը թատերագիրներու մասին, որոնք, իրենց գործերուն նկարագիրով, կը ջանան ներկայացնել գրական նոր դպրոց մը,— intimisme։

Սակայն վէպը, մանաւանդ թատրոնը չեն կրնար անուղղակի այս հոսանքը։ Անա թէ ինչ քիչ են ներաշխարհի երգիչները (intimiste) վէպին մէջ, առաւել եւս թատրոնին մէջ։ Մանրի թատրոնը փոքրիկ մանրամասնութիւններու, մանր վէճերու պատկերը չի կրնար ըլլալ երբեք։

Ճիշդ է, Չեխով կը պատկանի այս դպրոցին, սակայն անոր հերոսներուն ետին ամբողջ Ռուսիան է, որ կը փոթորկի։

Ժիւլ Ռընար եւս, հիւանդ ու դժբախտ մարդ, կազմախօսութեամբ տկար, կը պատկանի այս խումբին, շարունակ արտայայտելով իր ներքին փոքրիկ տառապանքները։ Պատերազմէն յետոյ իրեն հետեւեցան խումբ մը դրագէտներ, որոնք, կամազուրկ, խորասուզուեցան դառն հեգնութիւններու մէջ։ Փ. Ժէրալտի, Տ. Ամիէլ, Ժ. Ժ. Պէրնար, դրուագներ ստեղծելու երեւակայութենէն զուրկ, վերլուծումը կ'ընեն իրենց հերոսներուն ներքին կեանքին։

Եւ ահա Շարլ Վիլտրաք, որ կը կապուի այս դպրոցին իր Le Paquebot Tenacity թատերգութեամբ։

Սակայն Ալէն Վալրան կը մոռնայ թէ ներարտայայտութեան (intimisme) դպրոցին հիմնադիրը կը մնայ Կիւսթաւ Ֆլօպէր իր թենդի մը յիշատակներով, որուն առաջաբանին մէջ կը խօսի արդէն այդ մասին։

Եւ այստեղ պէտք էր խօսիլ նաեւ անկեղծապաշտներուն (sincérisme) մասին, որ գրեթէ նոյն դպրոցն է։ 1909 Հոկտեմբերին էր, որ Լուի Նազի, տալով յայտարարութիւնը իր դպրոցին, կը հրաւիրէր գրողը ներկացնել իր ներքին յոյզերն ու կիրքերը, բնազդն ու ցանկութիւնները։ «Հապա՛, ազատագրէ՛ ինքզինքդ, ծիծաղելի՛ բանտարկեալ, կամաւո՛ր թիապարտ, եւ եղիր անկեղծ»։ Մարդ միայն ինքզի՛նքը կրնայ արտայայտել, կ'ըսէին այս հոսանքին ներկայացուցիչները։

Ալէն Վալրան, առանց երկար ուսումնասիրութեան, կը վերջացնէ իր փոքրիկ դիտողութիւնները, յայտարարելով թէ արդի կեանքը յարմար չէ ներարտայայտութեան դպրոցին։ Արդի կեանքը կ'եռեւեփի խաղերով, որոնք կը ներկայացնեն տեղ մը զանգուածներու մարմնակրթութիւնը, ուրիշ տեղ մը՝ ճարտարարուեստը։ Կամ բազմութիւնը սակարանին մէջ, վաճառատուններուն մէջ, խորհրդարաններուն մէջ։

ՄԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԷՋ

Գրագէտներ կան, եւ ֆրանսական աւանդապաշտ դպրոցը,—որոնք կը պաշտպանեն յըստակութիւնը։ Գրագէտներ ալ կան, որոնք, ընդհակառակն, կը սիրեն մթութիւնը։ Այսպէս Մալարմէ «ձգեցէք որ քիչ մը մթութիւն դնեմ գրութեանս մէջ» կ'ըսէր։ Ոմանք կը պնդեն թէ մթութիւնը քնախօսական պատճառաբանութիւն մը ունի։ Իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ հետք մըն է հին աւանդութենէն, որ, հեթանոսական օրերուն, քրմական աղօթքներուն եւ բանաստեղծութիւններուն մէջ կ'աւելցնէր «աստուածային ոճ մը», տարբեր ժողովրդային կոչուած ոճէն։

Զարմանալին այն է, որ ամէնէն յստակ կարծուած բանաստեղծութիւնները իսկ յաճախ մութ երեսներ ունին։ Քորնէյլ մութ գրող մըն է, աղէկ։ Բայց ինչո՛ւ Հիւկօ, որ ճանչցուած է պայծառ գրող մը, մութ էջեր ունի։ Արդարեւ Հիւկոյի վրայ հիացողներէն մէկը, օր մը, կը խնդրէ մեկնաբանել Միտքի էջերս իրմէ։ Հիւկօ կը կարդայ իր ոտանաւորը, կրկին կը կարդայ, Ողիմպիական ճակատը կը խորհրդի, չի՛ հասկնար։ Ի վերջոյ կը վերադարձնէ ոտանաւորը, ըսելով. «Երբ այս ոտանաւորը գրեցի, միայն Աստուած եւ ես կը հասկնայինք։ Իսկ հիմա միայն Աստուած կը հասկնայ եւ կրնայ բացատրել»։ Անտարակոյս Հիւկօ կ'ակնարկէր իր մուսային։ Վասնզի քանի՛ մութ կտորներ յստակ կը թուին քերթողներուն՝ երբ դեռ իրենց ներշնչման լոյսով են թաթաուած։ Ներշնչումի պահէն յետոյ, յաճախ գրողը ինք ալ չի հասկնար իր գրածը։

ԽԱՓՇԻԿ ԹԱՏՐՈՆ

Վերջին տասը տարիներու ընթացքին, խափշիկ նախնական արուեստը մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ։ Այդ արուեստը արդէն իր ազդեցութիւնը գործեց եւրոպական արուեստի դանազան դպրոցներու վրայ։ Ուրիշ առթիւ մը պիտի ներկայացնենք խափշիկ արուեստին գոլացումը ֆրանսական գրականութեան եւ նկարչութեան մէջ։

Նիւ Եորքի մէջ վերջերս ներկայացուեցաւ «Կանանչ Մարգագետինները» խափշիկեան թատերգութիւնը, որ լացուգ ժողովուրդը եւ ամէնէն դժուարահաճ քննադատները։ Խափշիկները կրօնամոլ են, եւ այս խաղը քաղուած է հին կտակարանէն, այնպէս ինչպէս կ'աւանդուի այդ սեւամորթ ժողովուրդին մէջ որդիէ որդի։

Դերասանները բոլորն ալ սեւամորթ էին։ Գլխաւոր դերակատարն էր Աստուած։ Այդ դերակատարը ամբողջ մարմինով սեւ, ճերմակ մազեր ունէր գլխին, եւ պատուելի վերարկու մը, սպիտակ օձիք մը։ Անիկա կը հրամայէր արեւին քիչ մը նուազ տաքցնել երկիրը, եւ հօր մը պէս, երբեմն տխուր, երբեմն ժպտուն, կը վարէր տիեզերքի գործերը, նստած անշուք աթոռի մը վրայ։

Խաղին ընթացքին կ'երգուէին խափշիկեան խմբերգներ, որոնք աւելի յուզիչ կը դարձնէին տեսարանը։

***

La Revue Européenne ամսագիրը գեղարուեստական երեկոյթ մը կազմակերպած է, նուիրուած ռումանական արուեստին, Էյֆէլի անթելի կայանէն, 8 ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 7—9։ Այս առթիւ հրաւիրուած է երգելու Օր. Հայկանուշ Թորոսեան, ռումէն երգահաններու արդիական երգերը, ինչպէս նաեւ ռումէն ժողովրդական երգեր։

Օր. Թորոսեանի ասկէ առաջ Էյֆէլի կայանէն երգած ժողովրդական երգերը ջերմ ընդունելութիւն գտած են եւրոպացի խստապահանջ արուեստագէտներու կողմէ։ Երգերը տարբեր առիթով մըն ալ պիտի կրկնուին։

ՀԱՇՈՒԱԿԱՒ ՋՐԱԳԼՈՒԽԸ

Մեր թղթակիցը Պարսկաստանէն կը գրէ թէ հայ երիտասարդ մը արտակարգ կարողութիւն ցոյց կու տայ թուաբանութեան մէջ։

Ահա օրինակ մըն ալ ցոյց կու տայ Փարիզը։

Ինօտի կը կոչուի այդ մարդը, որ... ջրագլուխ մըն է։ Գլուխը կը նմանի հսկայ ռուժքի մը, ճակատը տանձի պէս առջեւէն ցցուած եւ աչքերը ծածկած։ Բազմաթիւ փորձեր քննած են այս տարօրինակ գանկը, առանց բան մը հասկնալու, միայն իրենց ներսէն փափաքելով՝ բախտն ունենալ անդամատելու Ինօտիին ուղեղը, անսիլապես որ մեռնի։

Գիտուունները կը պնդեն թէ ջրագլուխները ապուշ կ'ըլլան, չորցած դդումի պէս՝ թերեւս ու անամէջ։ Ընդհակառակն Ինօտի արտակարգ կարողութիւն մը ունի թիւի գիտութեան մէջ։ Տասրիքոտ մարդ է, եւ հաշուող ժեքենային դիւտէն առաջ, Ինօտի խորհած է այդ մասին։ Բայց իր մէջ ամէնէն աւելի զարմանալին այն է, որ տող մը թուանշաններով լեցուն թիւ մը կրնայ բազմապատկել ուրիշ թիւի մը հետ, որքան ալ երկայն ըլլայ ան, շռնդկաւոր վակոնի պէս։ Եւ դեռ ի՛նչ հաշիւներ։ Ամէնը միտքով, առանց գրելու։ Երբ իրեն հարցուցած են...պատճառը, պատասխանած է թէ չի գիտեր։ Միայն թէ, աւելցուցած է, երբ դեռ փոքր էր ու կարդալ գրել ալ չէր գիտեր, չէ՞նձրանալու համար դիւղին մէջ, կը նստէր եւ շարունակ գումար, բազմապատկութիւնկ'ընէր։ Այժմ մեքենա՞յ է։ 50 տարի առաջ Փարիզ ցուցադրութեան բերեր են։ Շատեր խաբէութիւն նկատեր են։ Բայց իրականութիւն է։ Եւ Ինօտի ունկնդրութեան եւլեր է թագաւորներուն, իւրաքանչիւր ներկայացումներ տալով՝ դրամ է շահեր։

Արդարեւ, մեր պապիկներն ալ շարունակ կ'ըսէին. — «Հաշուել սորվէ, որ դրամ վաստկիս»։ Ինօտի, երկիրէ երկիր ճամբորդելով միայն հաշիւ ընելու պարզամտութեամբ, մեծ հարստութիւն է դիզեր։

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ԿԱԶԴՈՒՐԻԶ ԵՐԵԻՈՑԹՆԵՐ

ԼԻՈՆ 29 մարտ.— Օրը օրին կարդալով «Յառաջ»ը, կը հետեւիմ գաղութներու կեանքին։ Գրեթէ ամէն գաւառէ եւ գիւղերէ թղթակիցներ, պատահական թէ սեփական, կը նկարագրեն օրուան կեանքը, մերթ մերթ մեկամտօտ գոյներով, մերթ սփոփարար «Լուռ ցաւեր», «կեանքը Լիոնի մէջ», «կեանքը Մարսէյլի մէջ» եւայլն։ Բայց մեր երիտասարդներու կեանքէն երեւոյթներ կան որ, կը վրիպին ուշադրութենէ։

Իբրեւ պատահական թղթակից, կ'ուզէի «Յառաջ»ի նեղ սիւնակներուն մէջ գէթ հաժառօտակի տալ պատկերը այն յուսագրիչ փոփոխութիւններուն, որ յառաջ եկած է այս քանի մը տարուան ընթացքին, հակառակ բազմապիսի անպատշաճ պայմաններուն (1924-1930)։

Այսպէս, Լիոնի պատանութիւնն ու երիտասարդութիւնը չէ՛ն ինչ որ էր քանի մը տարի առաջ։ Երէկի ամէնէն մոլի «տանէօր»ն անգամ այսօր իր ապագային վրայ կը մտածէ։ Ցանկերով երիտասարդներ կը ձգեն իրենց քիչ շատ տանելիգործընկերը մտնեն ծանր, անտանելի գործերու մէջ, առաւօտեան ժամը 6-2 գործարան աշխատելով, իսկ 8էն մինչեւ 9-10 հետեւելով արհեստի։ (Սափրիչ, դերձակ, կօշկակար եւայլն։

Այսպէս, երէկուան Ցարութիւնը՝ որ երկաթի մրոտ գործարանին մէջ չարաչար կ'աշխատէր, գլխէն մինչեւ ոտքերը իւղին մէջ թաթխուած, այսօր արդէն սափրիչի մաքուր սալոնին մէջ ճերմակ շրջազգեստը հագած, հպարտօրէն իր մկրատը կը շարժէ։ Ահա՛ կիրակոսը որ մետաքսի այլազան հոտերուն մէջ մոմի պէս կը հալէր, իսկ այսօր գերձակ է, տունը կ'աշխատի եւ հանգիստ կերպով իր օրապահիկը կը հայթայթէ, քանի մը ֆրանք ալ խնայողական անտուկը ձգելով։ Եւ այսպէս տասնեակներով։

Եթէ այսպէս շարունակուի, քանի մը տարուան մէջ քիչեր պիտի մնան գործարանը։ Հայ վարպետներուն կը մնայ արդարութեամբ եւ բարեխղճութեամբ քաջալերել այս ձգտումը։

Միսաք

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Մ.

Հ. Մ. Մ.ի ֆութպոլի առաջին խումբը, այսօր, պիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին վիլժուիֆի մէջ, պիտի մրցի Լիւթէսիա-Քրէմլէն-Վիլժուիֆ երեք միութիւններուն միջեւ կազմուած լաւագոյն խառն խումբին դէմ։

Հաւաքավայր՝ Հ. Մ. Մ.ի խաղադողներու՝ ժամը 2ին, Sortie Métro Italie. Վիլժուիֆ երթալու համար, առնել թիւ 85 թրամուէյը։

Վ. Հ.

ՋՈՒԿԵՐԸ... ԿԸ ԹՌՉԻՆ

Ձուկերն ալ կը թռչին, ինչպէս մղձեսները (վիշապ)։ Մի կարծէք թէ ջուրէն դուրս ոստումի մը կ'ակնարկուի, այլ իրական թռիչքի մը, զոր ձուկերն ալ կրնան կատարել։ Ոչ թէ անոր համար, որ օդանաւի դարաշրջան է, այլ, որովհետեւ, կ'ըսէ ձկնաբան մը, ձուկերը սովորութիւն ունին թռչելու հնուց ի վեր։

Պլինոս իր «Բնական պատմութեան» մէկ գլուխին մէջ, զոր նուիրած է ձուկերուն, կ'ըսէ թէ երբ ձուկերը ահարկու թշնամիներու յարձակումէն կը փախչին, կը ցատկէն ջուրէն դուրս եւ նաւերուն վրայ։ Ցաք ծովերու մասնաւորապէս Միջերկրականի մէջ հազուագէպ չէ տեսնել ձուկեր, որոնք վեր կը բարձրանան ծովուն մակերեսէն, պահ մը կը մնան օդին մէջ եւ յետոյ կը խորասուղին։ Եւ այս՝ շնորհիւ իրենց կուրծքին լայն լողթեւերուն։

Թռչուն ձուկերուն մէջ ծանօթ են մանաւանդ թեւ (dactyloptère) ընտանիքէն հաւձուկերը։ Ցիշենք ծիծեռնաձուկը, որ Պլինոսի անուանումն է, նմանութեանը պատճառաւ։ Բնագիտութեան հին հեղինակները «հաւձկունք» կ'անուանէին, որովհետեւ ձուկերուն թեփին եւ թռչուններուն փետուրին, ձուկերուն թեւաձեւին եւ թռչուններուն թեւերուն միջեւ մեծ նմանութիւններ կան։ Այսօր չկայ այն թռչուն ձուկը, զոր Պլինոս հրաբերան (pyrosoma) կ'անուանէ։ Այս թռչունը ծովի ուրուր մըն էր, որ թռած պահուն «դուրս կը հանէր բոցավառ լեզու մը, լուսաւորելով խաղաղ գիշերները»։ Թռչնաձուկն (exocet) ալ, որ նիհար իրան մը ունի եւ գունաւոր եւ լայն լողթեւեր, ոստումներով կը թռչկոտի բաց ծովերուն վրայ։

Քոնկոյի ափագրին մէջ ալ ծանօթ է թիթեռնաձուկ մը, որ խաուտիկ է, լայն թեւեր ունի եւ ջուրերուն վրայ կը ծածանի։

Պլինոս եւ արիստոտէլ կը յիշեն տեսակ մը կատուաձուկ (raie) որ հսկայական, հրէշային մեծութիւն ունի եւ կրնայ թռչիլ։

Սակայն թռչուն ձուկերը չեն կրնար կտրել աւելի քան 100 մեթր, եւ օդին մէջ մնալ երկար ատեն։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ճանկարծ գլուխս դուրս ընդ Ջրէն, շնչառութիւնս կտրեր էր, վրաս ալ խելք չէր մնար։ Բերանս բաց ընելուս, չե՛ր ղուներ քաշեցի, բերանիս ջուրն, որ խածած էի, ընկաւ ներս։ Ընկերոջս բղաւեցի.

— Ա՛յ, տղաչ, ես շատ նեղուեր կը խեղդուիմ, ձեռներս բռնած են»։

«Մի՛ վախնար, քե ժատաղ, ես կուգամ»։

Հող ջուրը պտուտ կուտայ, ոտքս չէր վազեր։ Ընկերս ընդ ջուրը, առաւ ատրճանակս ձեռքս։ Առաջներս երկու ժարտիկի բարձրութեամբ եզերքը պատած էր, անկարելի էր այդ. նիդից վեր ելնելը։ Ջուրը լճացած տեղով, ղէպի վեր լող կը տայինք, Ատրճանակս ու ոտաց ժանները մի կերպ դուրս նետեցինք ցամաքը, իսկ յետոյ ժենք ալ լողալով դուրս եկանք։

Գլուխս կապուած շորերս արդէն թացուած էր, քամեցինք ընկերոջս հետ։ Հազալ շապիկս ու իշլիկս, միւս շապիկս ալ վարտիկի տեղ մէջքիս կապեցի։ Ընկերս ալ հագաւ իր շորերը, կապեցինք մեր ատրճանակները վրանիս ու տուինք թռուչելա սարը առաջներս։ Այս սարը դեռ եւս մեծ մասամբ ձիւնով ծածկուած էր։ Բիւրդերու հարայը դեռ կը շարունակուէր։ Ընկերս ինձ կը մխիթարէր, ըսելով, որ մեր միւս ընկերներն ալ ազատուած են, որովհետեւ Բիւրդերու հարայը երկարատեւ եղաւ։ Եթէ գտնուած ըլլային, Բիւրդերը շուտով կը դադրեցնէին իրենց հարայը։

***

Ո՛չ ընկերս գիտէր ճանապարհ եւ ոչ ալ ես, բայց գիտէինք, որ ալ կողմի վրայ է Բասէնը։ Աստղերին նայելով, մի կերպ կ'երթայինք։ Կէս ժամ բարձրացանք ու նստեցինք քարի մը տակ։ Ընկերս ծխախոտ ունէր, մի-մի քաշեցինք։ Բիւրդերու ձայնը արդէն դադրած վերջացած էր։

Վեր կացանք, շարունակեցինք մեր ճանապարհը դէպի վեր։ Երեկոեան հաց կերած էինք, բայց այդ չարչարանքներու մէջ անօթացած էինք ու ուժերնիս պակսած։ Լուսնալուն մնացեր էր երկու ժամ։ Ճանապարհին անգիտակցաբար մտանք երկու քիւրդ գիւղ։ Շուները հաչեցին, գիւղի նօպատարները (պահապանները) զոռացին եւ մենք փախուստ տուինք։ Ճանապարհին պատահեցինք երկու ճուղ ոչխարներու։ Շուները զարնուեցան (հաչեցին), հովիւները եկան։ Մէկը չնկատեց ինչ լինելնիս, իսկ միւսը տեսաւ եւ երկու հրացան մեզի զարկաւ։ Մենք փախանք (այս հովիւները տարբեր տեղեր մեզ տեսան)։

Լուսաբացին հասանք ժայռոտ քարերու տակ, բայց երբ կը քալէի՝ քրտինքի տակ չէի զգար, թէ ուր կը քալեմ։ Երբ մի կէս ժամ հող՝ քարերու տակ կծկուանք, ցրտից ատամներս սկսան զարկել՝ չէ՞ որ ջրի եղերքին շորերս թաց էին։ Երկու ժամ հող ցրտութեան մէջ չարչարուեցանք։ Դեռ շատ տեղեր ձիւն կար, շատ տեղ ալ բացուած կանաչ կ'երեւար։ Արեւը ծագեց։ Ընկերոջս ըսի.— «Աստուծոյ սիրուն, եկո՛ւր, երթանք արեւի տակ նստինք»։ Ելանք գացինք արեւ տեղը, ուրկից մի 1500 քայլի վրայ տեսանք մի մեծ ճուղ (հօտ) ոչխար, հեռուներն ալ մի քանի հովիւ։

Ընկերս շատ լաւ քիւրդերէն գիտէր, միեւնոյն ատեն քիւրդի նմանութիւն ալ ունէր։ Ինձի ըսաւ.— «Անդրանի՛կ, ելի՛ր երթանք, դու հեռուէն ղէպի վեր դնա՛, իսկ ես կ'երթամ, հաց կ'ուզեմ նրանցից»։

Ես չհամաձայնեցայ ընկերոջս խօսքին, ըսելով.—

«Ես կիսով չափ մերկ եմ, գլուխս ալ բաց. կարելի է պատահի՝ ինձ ալ քովերնին կանչեն։ Ես քիւրդերէն չգիտեմ, որ բան ըսեմ, պատասխանեմ։ Այն ատեն անոնք պիտի ըսեն, որ սրանք չան-փեղաներ են եւ մեզի պիտի բռնեն։ Եւ այդպիսով իմ պատճառաւ դուն ալ բռնուած պիտի ըլլաս»։

Ընկերս համաձայնեց ինձ հետ։ Հեռուից անցանք ղէպի սար։ Սարի գագաթը ելանք մօտ երեք ժամէն։ Այդ օրը ցորեկով ենք քալեր՝ յուսահատ դրութեան մէջ. երբե՛ք ուղիղ ճանապարհով չենք գնացեր, միշտ սարերով։

Սարի գագաթին տեսանք Բասէնը. տեսանք նաեւ մեր ծանօթ գիւղերու տեղերը։ Ինչչափ որ բարձրացանք, նոյնչափ ալ ցածրացանք։ Բիւրդ Մէլիքի գիւղի դիմացն էինք։ Մենք բոլորովին անօթեցանք։ Խաւրթիլ ըսուած խոտը բաւական բարձրացեր էր. երկու փունջ հաւաքեցինք։ Այդ բոլորը ախորժակ գրգռող է, որ ուտես՝ աւելի կ'անօթանաս. բայց ընկերս ինձի չլսեց եւ բոլորը կերաւ։ Ես միայն երկու ճիւղ կերայ։

Այդ բոպէին յանկարծ 400 քայլ հեռաւորութեան վրայ 16 ձիաւոր զօրք կ'երթային ուղիղ ճանապարհով ղէպի Էրզրում։ Մենք թաղնուեցանք բուլերու մէջ մինչեւ նրանց հեռանալը։ Ապա իջանք այն ճամբու վրայ, որ իր մէջ առնելով վանայ, Բաղէշի եւ Խնուսի ճանապարհները, կ'երթայ Էրզրում։ Այդ ճամբան առաջ հերթեւ կ'երթայ։

Հող կը գտնուէր գետնէն բըխող աղբիւր մը։ Ընկերոջս որչափ ըսի՝ թէ մի՛ խմեր շատ, ինձ մտիկ չըրաւ եւ խմեց։ Օրը շատ պարզ էր եւ արեւուտ։ Հինգ բոպէ չանցած՝ խմած ջուրն ալ դարձուց, կերած խաւրծիլն ալ։ Ան ինձի ըսաւ թէ՝ «այլեւս բոլորովին ուժասպառ եղայ, չեմ կրնար քայլ մ'ընել»։ Գունաթափուեցաւ, գոյնը եղաւ ինչպէս փոշի։ Թեւէն բռնեցի, տարի քարի մը տակ պառկեցուցի։ Մօտաւորապէս երկու ժամ քընեց։ Կէսօր անցաւ, ձայն տուի՝ վեր կացաւ։ Բաւականին կազդուրուեր էր։

(Շար.)

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ· Մ· Ը· Մ·ի Պիյեռնքուռի եւ Իսի լէ Մուլինօի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ բոլոր սկաուտներու ծնողքները այսօր կիրակի ժամը 2.30ին, սկաուտական Թէյասեղանի մը, 28 Rue Nationale Billancourt պ. Սուրէն Նաւավարեանի ճաշասրահը: կը հրաւիրուին սկաուտ արձանագրուիլ փափաքողները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

13 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Théâtre Albert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզահայ Տրամաթիք Թատերախումբը
Նախաձեռնութեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի
կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ **„ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ"Ը**

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*
կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները
կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրու-թեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris *(13)* *Մէթրօ՝* Gobelins
Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները՝ լաւ եւ աժան
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՀԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական դրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱՇԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ:
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ODEON COLUMBIA

Ցիեզերաձիւլակ *Քոլոմպիա* եւ *Օտէոն* վաճառանիշով հայերէն, յունարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ եւ *փորթաթիֆ* կրամաֆոններ: Եւրոպական եւ արեւելեան նպարեղէններու ճոխ մթերք աժան գիներով կը գտնուին
ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
150 Rue Moncey, LYON
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

PLOMBERIE-COUVERTURE
ՋՈՒՐ ԿԱԶ
ԼՈԳԱՐԱՆԻ, ԵԻՆ.Ի ՁԵՏԵԼՈՒՄ

Կը ստանձնէ կապարի եւ զինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն: Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN*ի*
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

L'ATELIER

Ամէն օր բացի երեքշաբթիէ
ժամը 20.45ին
Le Stratagème
des Roues

Շավիլի մէջ կ'ուզուին կարի վարժ գործաւորուհիներ, դիւրին եւ շահաւէտ: Դիմել՝ Օր. Գեղուհի Թագմաճեանի, 11bis Rue Julien Certain, Viroflay.

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսա 150, քամիոն 220, մոթօ-սայլ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի:

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լերմամիզ.) եւ վարսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ազեամիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

OMNIA Թրիքոդաժի Դպրոց 7 Cité Charles Humbert, au 29 rue Montreuil (11): կ'ուզուին մեքենայով Թրիքօ սորվիլ փափաքող կիներ:

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram
Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Հ.է. 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ա՛ջ կողմ. Métro 4 Nord-Sud: Pigalle.

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի, ջղային,* Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET **V. YARJANIAN**
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 *և* 96.70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ԶՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱՎԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:*
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՓԱՓԿԱՃՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN

Ամէն ուրբաթ եւ շաբաթ օր մասնաւոր խնամքով կը պատրաստէ պոլսոյ նշանաւոր ԵԱՍԸ ԴԱՍԼԵՑԻՖԸ (*չաթլաք*), եւ ջատկի առթիւ միշտ պատրաստ կ'ունենայ կաթով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամենաընտիր ֆայլայֆ ձլեօրէֆներ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ:
Ամէն տեղ փնտռեցէք միայն «MELKON» վաճառանիշը
25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Ménil 69—15

Սխրողաբար վարձու է մեկնումի պատճառաւ գործի խանութ մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց: Խանութը եւ բնակարանը կահաւորուած են: կազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն: Պայլ *12* տարի: վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600: Բրփրիգ 40,000 ֆր.: Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ (18):

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges ի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83
ՍԻՄԻԹՆԵՐ *ՀԱՄՈՎ* *ՀՈՏՈՎ* *ՏԱՔՈՒԻԿ*
Երէկ *կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած* GRESSIN JOLIVET *հացերը:*
Ուևիվ *խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:*
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան
Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

Լաւ պատեհութիւն

Պահու է մեկնումի պատճառաւ նպարեղէնի խանութ մը, ապրանքներով եւ սուրճի մեքենայով միասին: Հայաշատ կեդրոն, իիմնաւորուած գործ: Մանրամասնութիւններու համար դիմել 9 Rue Jouy Rouve, մէթրօ Պէլվիլ:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.
H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.
Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ թոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ

փական Հողաբաժնին-Փարիզի շրջակաները, ուր կրնաք շինել ձեր տունը նոյնպէս ամսավճարներով:
Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝
„ ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ „
Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—6 իսկ կիրակի ժամը 10—12:*
Կիրակի օրերը կարելի է դիմել նաեւ Հայոց ղեցիին դիմացի Café-Rest. 22 Rue Jean Goujon *ժամը 10—12 պ. Տարասովի, իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 Սէվրան* (Gare du Nord*էն*) *հողաբաժիններու տեղը ընկերութեան գրասենեակը Տէր պ. Աբրահամեանի:*
Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 կարելի է դիմել Boulogne, 87bis Bld. de la République *պ. Տ. Բէզդզդեանի:*
Հողաբաժիններ կան՝ Goussainville, Sevran, Verrières, Combe la Ville, Ozoire, Epinay s/Orge, Elisabethville, Bry d'Arsy, Antony, Enghien, Rambouillet.
ԱՌԱՆՑ ՈՐ ԵՒ Է ՎՃԱՐՈՒՄ
ԶՐԻՄԱԲԱՐ կ'ուղեկցինք ձեզ հողաբաժինները ցոյց տալու համար: Բոլոր բացատրութիւնները հայերէն:

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը: Ընդհանուր կեդրոն վաճառանոց
24 Rue Mouffetard փարիզ (5)
եւ ճաշարան ԼԻԼԱ, 24 St. Lazare, Paris (9)
ՄԵԾԱԾԱՆԱԿ *և* ՓՈՔՐԱԾԱՆԱԿ

Ուշադրութիւն

Մայքըլ Արլէնի «ԿԱՆԱՉ ԳԼԽԱՐԿԸ» վէպին համար գրատունս 15 օրուան պայմանաժամը թէեւ լրացած է, բայց շատ մը խնդրանքներ չկրնալով մերժել, մինչեւ 10 Ապրիլ եւս երկարաձգուած է զեղչեալ սակի պայմանը՝ 25 ֆրանքի (փոխանակ 37ուկէսի): կը ստանան անոնք միայն, որոց իրենց նամակին կը ներփակեն 25 ֆրանքնոց ժանտափոստային դիմել՝ Գրատուն *Յառաջ* G. Tzerikiantz, 13 Rue des Dominicains, Marseille.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ԾՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան ճիւղը
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ վարսնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզիի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
կը բաւէ անգամ մը այցելել հաժոզուելու համար
ՏԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
Տէր եւ Տնօրէն ՍԱՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲՕՐ

Phonos & Disques
Columbia
ՀԱՍԱԾ ԵՆ, 1930ի
ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
ԿԸ ՏԱԽՈՒԻՆ ՄԱՐՏ 15ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ԼԱՒ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՀԻ
Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ
56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ.* 26

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ալէքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիմքի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ անդամ Société des Comptables ի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-
ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմսարակալութիւն փոքր ամսավճարով
ԿՐ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի և* Impôts sur le revenu *գործողութիւններ:*
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:
Կրնամ ձեզ ղրկել Chiffre d'Affaires*ի եւ* Bénéfices Commerciaux *տուրքերէն երթէ արշեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, երայլէն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti *նեներ:*

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԶԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործարան
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տիւ փանի մօտ
Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ԱՊՐԻԼ
1930
8 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1232

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՃԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԵԼՔԸ

Քանի կ'անցնին օրերը, այնքան մերկապարանոց կ'երեւայ նոր Թուրքիոյ ելմտական տագնապին ծանրութիւնը: Բուն բառով՝ սնանկութիւնը:

Առեւտրական կեանքի մէջ, երբ մէկը չի կրնար վճարել իր պարտքերը, կը համարուի սնանկ, հոգ չէ թէ ունենայ խոշոր հարստութիւն: Պարտքը եւ պահանջը կը բաղդատեն, եւ մէկին հաշիւը գտնելով, առ հարիւր վճարում կը կարգադրեն տրաժարելի ինչքէն:

Թուրքիան ալ ունի անսահման հարստութիւններ, շարժուն թէ անշարժ, անհատական թէ հաւաքական: Բայց սնանկ է պետութիւնը — շատո՛նց սնանկացած էր, — եւ ապաւինած՝ իր պահանջատէրներուն գթութեան:

Քանի կ'անցնին ամիսները, այնքան կը խոնարհի «անկախ» ճակատը: Եւ ամէնէն թթու ազգասէրները, եռնուս Նաթիներն ու Նէճմէտտին Սատրգներն անգամ, այլեւս չեն ծամծմեր բառերը, բուն իրականութիւնը խոստովանելու համար:

«Ճիւմհուրիէթ»ի վերջին թիւին մէջ, խմբագրականին գլուխէն իսկ, եօնուս Նատի կը բացատրէ թէ «դժուար, նոյն իսկ անկարելի»պիտի ըլլայ վճարել օսմանեան պարտքերը, եթէ թրքական դրամը չաւտոդլանայ:

Ուրիշ խօսքով, Թուրքերը կ'ըսեն— Մեր դրամին արժէքը ինկած է: Մենք հում հարստութիւններ ունինք, բայց դրամ չունինք, զանոնք օգտագործելու համար: Նոր գումարներ տուէք մեզի, որպէսզի կարենանք տնտեսութիւնը զարգացնել, մեր ոսկին ամրացնել եւ ձեր առնելիքներն ալ մաս-մաս վճարել:

Այժմ ամբողջ խնդիրը դրուած է այս գետնին վրայ: Եւ պիտի զարմանաք, եթէ ըսենք որ շարժման գլուխը կանգնած է նոյն «Ճիւմհուրիէթ»ը, Թուրքիոյ բացարձակ անկախութեան ամէնէն խուժանավար մունետիկը:

Այսպէս, Մարտ 30ին, էնկիւրիի հաւատարիմ բերանը խմբագրականով մը կը պաշտպանէ օտար դրամագլուխին եւ մասնագէտներու անհրաժեշտութիւնը, երկրին վերաշինութեան եւ զարգացման համար:

— «Պէտք է որ մեր դուռները կռնակի վրայ բանանք դրամագլուխին առջեւ, ամէն տեսակ երաշխիք եւ շահ ապահովելով անոր: Թէեւ մեզի այնպէս կ'երեւի թէ մեր երկաթուղիներու շինութենէն մէջ գործածուած օտար դրամագլուխը շատ սուղի պիտի նստի մեզի եւ պայմանաժամն ալ համեմատաբար կարճ է, սակայն դարձեալ օգտակար է: Եթէ ինարաւորութիւն կայ, օրինակի համար, ինչո՞ւ երկրին բոլոր ճամբաները, նաւահանգիստները, ծուխգումի գործերը օտար դրամագլուխի եւ մասնագէտներու յանձնենք, կարելի եղածին չափ երկար պայմանաժամերով:

«Եթէ մեզի հարցնէք, նոյնիսկ պէտք է երթալ փնտռել ու գտնել ասոնք եւ աշխատիլ մինչեւ որ կարենանք գտնել»:

Տագնապին առաջին օրէն իսկ, պրպտումներ կը կատարուին այդ ուղղութեամբ, մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ: Տակաւին քանի մը ամիս առաջ, Պոլսէն յատկապէս փարիզ ղրկուած էր Ֆրանսացի լրագրող մը, շրթունքներուն մեղր քսելու եւ գետինը հարթելու համար: Միեւնոյն նպատակով, դիմում կատարուած էր աւելի բարձր պաշտօնատարի մը, դարձեալ Ֆրանսացի:

Պրպտումները կը շարունակուին ուրիշ երկիրներու մէջ ալ: Մնաց որ, Թուրքիոյ Հանրային Պարտքի բաժնետէրերը տրդէն տեղեակ են ամբողջ անցուդարձին, եւ եթէ նոր փոխառութիւն պիտի տրուի, չի կրնար տրուիլ առանց իրենց գիտութեան եւ հաւանութեան:

Արդ, կը թուի թէ գետին մը պատրաստուած է այսպիսի փոխառութեան մը համար, անշուշտ այնպիսի պայմաններով որոնք կապար պիտի կապեն «անկախ» Թուրքիոյ թեւերուն:

Այսպէս, «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոլսէն կը հեռագրէ թէ 30,000,000 ստերլինի փոխառութիւն մը առաջարկուած է Թուրքիոյ, անգլիական, ամերիկեան, ֆրանսական եւ գերմանական աղբիւրներէ, պայմանաւ որ նախապէս լեզու դնուի Հանրային Պարտքի վարչութեան հետ եւ հաստատապահովութիւններ տրուին: Հանրային Պարտքի վարչութեան պատուիրակները փարիզ դարձած են արդէն, եւ լոյսը փարիզէն պիտի ծագի:

Մինչ այս մինչ այն, աւելի ծանր լուր մը կուգայ Պոլսէն: Կառավարութիւնը ձերբակալած է «Եարբն» թերթին տնօրէնը, նախկին «ազգային հերոս» մը, որ համարձակած էր մերկացուցիչներ կատարել դահլիճին, մասնաւորապէս Ըսմէթ փաշայի դէմ: Թերթն ալ խափանուած է: Դժբախտաբար աչքի առջեւ չունինք այդ հրատարակութիւնը, որ ապահովաբար ծանր եկած է, իբրեւ ներսէն եւ բուն սրտին արձակուած սլաք մը:

Այս այն թերթն էր որ, քանի մը օր առաջ, երբ քուէարկութեան իրաւունք տրուեցաւ Թրքուհիներուն (քաղաքապետական ընտրութեանց մէջ), կ'աղաղակէր.— Ցառաջիկայ տարուան ընտրութիւններէն առաջ, մեզի պէտք եղած բաներն են, նախ՝ ՀԱՅ, երկրորդ՝ ԴՐԱՄ, երրորդ՝ ԳՈՐԾ, եւ չորրորդ՝ ԱՄՈՆՔ ԱՊԱՀՈՎԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ:

Իսկապէս, չորսին ալ կարօտը կը քաշէ, այս միջոցին, յաղթական Թուրքիան: Ինչ որ շահեցաւ քաղաքական եւ գինուորական ասպարէզին մէջ, ահա կը նսեմանայ տնտեսական ճակատին վրայ:

Այս չի նշանակեր թէ Թուրքիոյ սահմանները պիտի կրճատուին, կամ Լոզանի դաշնագիրը քուրջի պիտի վերածուի:

Ընդհակառակն, եւրոպական պետութիւնները — աւելի ճիշդ, պահանջատէր սեղանաւորներն ու մենաշնորհեալ ընկերութիւնները ամէն միջոց պիտի գործադրեն, որպէսզի Թուրքիան կանգուն մնայ, քէմալական իշխանութեան ձեռքը դալար մնայ, եւ իրենք առանց սանթիմ կորսնցնելու գանձեն իրենց տոկոսը:

Կարճ խօսքով, Թուրքիան պիտի դառնայ նորէն տիպար ազարակ մը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՂՃԻ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՍՊԵԼԸ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (25 մարտ).

—«Անցեալ տարուայ ապրիլ ամսուն Խորհրդային Միութեան Սահմանադրութեան մէջ կարեւոր փոփոխութիւն մը մտցուեցաւ,— ջնջուեցաւ այն յօդուածը, որով մինչ այդ կը ճանչցուէր կրօնի ազատ ուսուցման եւ քարոզչութեան իրաւունքը:

Այսպէս ըլլալէ ետքը, հասկնալի է, որ դպրոցներու մէջ կրօնի ուսուցումը բացարձակապէս արգիլուած է, որ մինչեւ 18 տարին լրանալը ոչ ոք իրաւունք ունի պատկանելու ո եւ է եկեղեցիի:

Ասիկա խնդրին իրաւական կողմն է: Սակայն, փաստական կողմը շատ աւելի ծանր է:

Արդարեւ, հաւատացեալները իրականին մէջ զրկուած են բազմաթիւ իրաւունքներէ եւ արտօնութիւններէ, զորս կը վայելեն ոչ-հաւատացեալները կամ բոլշեւիկներու բառով անաստուածները:

Այսպէս, հաւատացեալ մը չի կրնար կոմունիստ ըլլալ, այսինքն՝ իշխող դասին անդամագրուելու եւ օգտուիլ անոր բոլոր առանձնաշնորհումներէն:

Այսպէս, հաւատացեալ մը, եթէ Խորհրդային պաշտօնեայ է, չի կրնար ազատօրէն եկեղեցի երթալ, որովհետեւ կրնայ զրկուիլ իր պաշտօնէն:

Այսպէս, հաւատացեալ մը միշտ կասկածի եւ հետապնդումի ենթակայ է իբրեւ հակայեղափոխական, իբրեւ թշնամի խորհրդային անաստուած իշխանութեան:

Այսպէս, հաւատացեալ մը գրեթէ միշտ առարկայ է երիտասարդ բոլշեւիկներու հրապարակային ծաղրանքին ու նոյնիսկ ծեծին եւ մահուան սպառնալիքին:

Ընթերցողը կը յիշէ անշուշտ մեղրիի քահանային սպանութեան բնորոշ դէպքը, որ կատարուած էր երիտասարդ բոլշեւիկներու կողմէ եկեղեցի՝ ի մէջ, կրօնական արարողութեան ատեն: Նման դէպքեր պատահած են ու կը պատահին խորհրդային միութեան բոլոր անկիւններուն մէջ: Իսկ աւելի յաճախակի, կարելի է ըսել, սովորական դարձած են դէպքերը, երբ հաւատացեալներն ու մանաւանդ քահանաները «աւելի մեղմ» հրապարակօրէն բռնութիւններու կ'ենթարկուին իշխանութեան մեծ ու փոքր ներկայացուցիչներուն կողմէ:»

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋԻՏԻՆԵՐԸ

Սուրիական կառավարութիւնը արգիլած ըլլալով Թրքական հին արծաթ մէջիտիէներու շրջաբերութիւնը, կարգ մը շահադէտներ սկսած են այդ դրամները Թուրքիա տանիլ եւ բարձր դիներով ծախել ժողովուրդին: Այս շահագործումին առաջքն առնելու համար, կառավարութիւնը որոշած է որ Երկրագործական դրամատունը գնէ այդ մէջիտիէները: Սակը չէ որոշուած դեռ:

ՀԱՄԱՍՏԵՂ ՄԵՐ ՄԷՋ

Իբր մէկ ու կէս տարի շրջան մը կատարելով գաղութներու մէջ, Իտալիայէն Փարիզ վերադարձաւ հրիտասարդ դրապետ Համաստեղ:

Քանի մը շաբաթէն կը վերադառնայ Ամերիկա:

ՕՐ ՄԸ ՕՐԻՆ

ԸՍՄԷԹ ՓԱՇԱ ԽՍՏԻԿ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԻ

«ԵԱՐԲՆ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը ապրիլ 3 թուականով կը հեռագրէ թէ «Եարբն» օրաթերթին խմբագրապետը Արիֆ Օրուճ պէյ քանի մը օրէ ի վեր հետաքրքիր յօդուածաշարք մը կը հրատարակէ՝ խստիւ քննադատելով կառավարութեան տնտեսական, ելմտական եւ քաղաքական ուղղութիւնը. յարձակումները մասնաւորապէս ուղղուած են վարչապետ Ըսմէթ փաշայի դէմ:

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը գրէ. «Թէեւ պաշտօնապէս մամուլի ազատութիւն կայ Թուրքիոյ մէջ, սակայն ցարդ կառավարութեան դէմ կատարուած բացարձակ քննադատութիւններուն հետեւանքն եղաւ եթէ ոչ ուղղակի, գոնէ անուղղակի գործողութիւն մը յարձակող թերթին դէմ: Սակայն ցարդ ոեւէ գործողութիւն չկատարուեցաւ «Եարբն»ի դէմ. այս դէպքը բազմաթիւ մեկնութիւններու տեղի կուտայ:

«Եարբն»ի խմբագրապետ Արիֆ Օրուճ պէյ մասնակցած է Թուրքեահելլէն պատերազմին, իբրեւ «չէթէ»: Այս թերթը հիմնուած էր 1929ին վերջերը: Այս յօդուածները հրատարակելէ առաջ շատ քիչ սպառում ունէր, մինչդեռ հիմա օրական հազարաւոր օրինակներ կը ծախուին:

∴ Նոյն թղթակիցը ապրիլ 6 թուակիր նոր հեռագրով մը կ'ըսէ թէ այդ օրը «Եարբն» լոյս չտեսաւ եւ իր տնօրէնը Արիֆ Օրուճ պէյ ձերբակալուեցաւ:

Վարչապետ Ըսմէթ փաշա «Միլլիյէթ»ի մէջ երկար յայտարարութիւն մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ մտադիր չէ իր պաշտօնէն հրաժարելու, քանի որ Ազգային ժողովը մեծ վստահութիւն ունի կառավարութեան վրայ:

Թուրքիոյ ելմտական տագնապը

Թուրքերէն «Փոլիթիքա» թերթը կը գրէ.— Պարտքերու խնդիրը արտասահմանի մէջ նոր առիթ մը եղաւ մեզի դէմ քարոզութիւն կատարելու:

Մենք կը ճանչնանք մեր պարտքերը, եւ մէկ տարեվճար ալ տուինք: Բայց արդիւնքը այն եղաւ որ թէ՛ մեր դրամը ինկաւ եւ թէ տագնապ մը ծագեցաւ մեր ընդհանուր կեանքին մէջ:

Այս առթիւ եւրոպական կարգ մը թերթեր լեցուն են Թուրքիոյ դէմ յարձակումներով: Մէկ մասն ալ առասպելներ կը հիւսէ, հանրային կարծիքը մեր դէմ հանելու համար: Օրինակ, հոլանտական մեծ թերթ մը կ'ըսէ թէ «պարտքերու մասին Թուրքիոյ բռնած նոր քաղաքականութիւնը արդիւնք է Ռուսիոյ ներշնչումին: Գարախանի այցելութիւնն է որ ծնունդ տուաւ այս քաղաքականութեան»:

∴ Հանրային Պարտքի օտար պատուիրակներուն հետ Պոլիս գացած էր նաեւ, Հանր. Պարտքի տնօրէններէն Պ. Արապեան: «Փոլիթիքա» կը տեղեկանայ թէ պատկան վարչութիւններուն դիտողութիւն եղած է որ թոյլ տուեր են երկիր դառնալու այն Հայուն, որ օտարներու հետ միասին աշխատած է՝ հակառակ Թրքահպատակ ըլլալուն: Պ. Արապեան անգամ մըն ալ Թուրքիա պիտի չկրնայ մտնել կ'ըսէ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏՆՕՐԷՆԸ

ԱԼՄԱՋԵԱՆ ԱՅՍՕՐ ԱԶԱՏ Կ'ԱՐՁԱԿՈՒԻ

Ինչպէս գրեցինք կիրակի օր, Ազբաստանիչ առեանը կը գումարուի այսօր՝ երեքշաբթի, իր վերջնական վճիռը տալու համար Ալմազեանի մասին: Այլեւս ո՛չ մէկ տարակոյս որ մեր հայրենակիցը ազատ պիտի արձակուի եւ իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները ալ չեղեալ պիտի նկատուին:

Ոստիկանական տեսուչ Պ. Քիափ հրամանագրով մը դատական ոստիկանութեան տնօրէն անուանեց Պ. Քեավիէ կիշարը, Ընդհանուր Ապահովութեան նախկին տնօրէն եւ ոստիկանական տեսչութեան ընդհանուր քննիչ: Այս վերջին պաշտօնին կոչուեցաւ Պ. Անտրէ Պրնուա, դատական ոստիկանութեան նախորդ տնօրէնը:

Ասկէ զատ, դատական քննութեանց գիտական ճշդութիւնը երաշխաւորելու համար, Պ. Քիափ, վարչապետ եւ ներքին նախարար Պ. Թարտիէօի հետ խորհրդակցութենէ մը վերջ, որոշեց լուրջ բարեկարգութեան ենթարկել դատական ոստիկանութիւնը եւ ստեղծել փորձագէտներու մարմին մը:

Դատական ոստիկանութեան նոր տնօրէնը 60 տարեկան է եւ ոստիկանական զանազան կարեւոր պաշտօններ վարած է:

Մուշտակավաճառ Տիւնիէրի շուրջ

Ոստիկանութիւնը ներկայիս տենդոտ գործի լծուած է՝ երեւան հանելու համար Բիկօտէնի իսկական սպանիչը: Ինչպէս գրեցինք, Ալմազեանի փաստաբան ժան-Շառլ Լէկրանի խնդրանքին վրայ, փորձագէտ-հաշուակալ Վիլլար անպաշտօն քննութիւն մը կատարած էր մուշտակավաճառ Իտուար Տիւնէրի մասին, որուն յարկաբաժինը գացած էր Բիկօտէն իր

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԴՈՐԾԱՒԱՐ Ս. ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՄԵՒԱՒ Մարտ 24ին, նոր բայազիդի մօտ, ինքնաշարժի արկածի մը հետեւանքով վիրաւորուեցաւ եւ մեռաւ Հայաստանի ժողովրդական գործավարներու խորհուրդի փոխ-նախագահ եւ բանուորա գիւղացիական տեսչութեան գործավար Եղբայր Սարգսեանը: Վիրաւորուեցան նաեւ իր ընկերներէն վաղարշակ Սարաֆեան եւ Աւօ ցարութիւնեան:

Ս. Սարգսեան ծնած էր 1895ին, Ղարաբաղի մէջ, եղած է բանուոր եւ զինուոր: 1920 յունուարէն կը գործէր Գանձակի մէջ, իսկ 1923ին փոխադրուեցաւ Հայաստան:

Կատարուած քննութենէն կ'երեւայ որ մեքենավարը չէ կրցեր կեցնել մեքենան՝ վտանգաւոր կէտի մը վրայ, եւ ինքնաշարժը գլորած է 2ուկէտ մեդր բարձրութենէ վար: Ձամբորդները մնացեր են մեքենային տակ:

ՄԱՀ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԷԹԵԱՆԻ

Եգիպտոսի թերթերէն ցաւով կ'իմանանք մահը բանաստեղծ եւ ուսուցիչ Յովհ. Սէթեանի, 77 տարեկան հասակին մէջ:

Հանգուցեալը ծնած էր 1853ին, Պոլիս, Օրթաքէօյ, եւ առեն մը ուսուցչութիւն ընծել էառ, 96ի հայկական ջարդերուն Զաւէրէ փոխադրուած:

Գրած է արձակ եւ ոտանաւոր բազմաթիւ էջեր Պոլսոյ, արտասահմանի եւ եգիպտահայ թերթերուն եւ հանդէսներուն մէջ: Առանձին հատորով հրատարակած է «Յուզման ժամեր»(1888), «Արշալոյսէն վերջալոյս» (1912) հատորները:

Երկար տարիներ թէ Պոլսոյ եւ թէ Դահրէյէ մէջ վարած է ուսուցչական եւ տեսչական պաշտօններ, դասաւանդելով դիւրաւորապէս հայերէն լեզու եւ մատենագրութիւն: Մեր վերջին եւ լաւագոյն հայկաբաններէն էր: Իր գրական եւ ուսուցչական գործունէութեան յորելեանը տօնուած է 1912ին, իր շուրջ ստեղծելով համակրական մթնոլորտ:

Վերջին տարիներս գործէ քաշուած էր, բայց կը պահէր իր սէրը՝ հայ գրականութեան հանդէպ:

Թաղումը տեղի ունեցած է մարտ 29ին, ազգային յուղարկաւորութեամբ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Պոլսոյ առեւտրական եւ արմտիքի սակարանին մէջ կայունութիւն մը կը տիրէ արտաճուժ չըլլալուն հետեւանքով: Գործերը խիստ նուազած են. այծամազի եւ բուրդի գործառնութիւնները այս տարի շատ քիչ յաճախորդունին, գերման եւ անգլիացի գնորդներու չգոյութեան հետեւանքով: Բամպակի վրայ գրեթէ ոչ մէկ գործառնութիւն կ'ըլլայ: Քանի մը ամիսէ ի վեր կաղինի գործերն ալ կտրուած են, ինչպէս նաեւ որսի կենդանիներու մորթերը որոնց վրայ նախորդ տարիները, այս օրերուն, լաւ գործունէութիւն կ'ըլլար: Այս տարի Ամերիկա եւ Գերմանիա ոչ մէկ ապսպրանք ըրած են:

Սակարանը այս օրերուն ցորենի սակարան դարձեր է, որուհետեւ այս ապրանքին վրայ միայն գործ կ'ըլլայ: Ցորենի վաճառականներն են որ կուգան ամէն օր եւ մէկ երկու ժամ գործ կը կատարեն: Այս կացութիւնը մտահոգութեան վտանգ է սակարանի վարչութեան անդամները, որովհետեւ օրական հազիւ 70 ոսկի հասոյթ կ'ունենայ, մինչդեռ սակարանի միայն պաշտօնէութեան ամսականը 5000 ոսկի կը բռնէ: Եթէ հասոյթը չաւելնայ, պաշտօնէութեան մէջ կրճատում կատարել պէտք պիտի ըլլայ:

ՀՈՒՇ Ե ՀԱՅՐԵՆ ՀՈՏԱՏԵՍ

Ծատրաքաղաքական ստեղծագործություն

Ա. ՊԱՐՈՆՅԱՆԻ

Հայրենի հողի հոտավետ ծոցում
Ես ծնվել եմ ու մեծացել,
Ես ծնվել եմ ու մեծացել
Ու հայրենի հողի հոտավետ ծոցում
Ես ծնվել եմ ու մեծացել։

Բանկ Շահին եւ Օսմօվան բանկը բացի Պարսկաստանի ճիւղերէն, արտասահմանի քաղաքներից, ինչպէս նաեւ մեծ գործեր են կատարում։

Պարսկաստանի ներքին շուկայում գործ են անում Պարսից Թագաւորական, արծաթի եւ սեւ դրամներ, իսկ ոսկի դրամի առեւտուր կատարւում է արտասահման կառավարութեան հետ ստորագրուած պայմանով։

Ռուսական Հերվոնեցի եւ Թրքական «դայիմէ»ի առեւտուրը շատ չնչին է, համեմատած վաճառքների հետ։

Թղթանքի եւ մարքի առեւտուր նոյնպէս լինում է։

ԴԱՐԵՒ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻԻ ԳԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԼՈՒՄԱՆ

Ա. Ահարոնեանի Յոբելեանի կեդր. յանձնախումբէն ստացանք հետեւեալ զեկոյցը.—

Աւետիս Ահարոնեանի Յոբելինական կեդր. Յանձնաժողովը Գիլիկիոյ Ներունազարդ Կաթողիկոսէն ստացած է սրտայոյզ շնորհակալ մը, երկու հարիւր ֆրանքի գումարով մը, իբրեւ աջակցութեան բաժինը Ահարոնեանի Գրական Հիմնադրամին, «Ոչ յանելեալ ընչից, այլ իբրեւ պղուժայն այրոյն»։

Յոբելինական կեդրոնական Յանձնաժողովի գործադիր մարմինը, իր հանգանակութեան գանկին գլուխը երախտագիտութեամբ կ'արձանագրէ այդ նուիրատուութիւնը, որ, յոյս ունի, թոյլատու պիտի լեցնէ «Հին Տաճարի գանձանակը». եւ ապա ինքն առաջ այդ գումարն է որ հրատարակութեան կուտայ հայ ժողովրդին։

Անասելի կաթողիկոսին նուաստ ծառան կը մնայ։

— «Յարգելի Աւետիս Ահարոնեանի գրական քառասնամեայ ցաւատանջ գործունէութեան Յոբելեանը Ապրիլ 6ին (Յունիս. 10 Մայիս) կատարելու ձեր յունուար 17 ազդագիրը արագին ուրախութեամբ ընդունեցինք եւ գրեցինք ու թելադրեցինք մեր փոխանորդ թեմակալներուն իրենց նախաձեռնութեամբ Յանձնաժողովներ կազմել պատշաճ ու անաղմուկ հանդիսաւոր պատուելու համազգային մշակոյթի անխոնջ մշակը, որ քառասուն տարիներ գրչի ու երգեց եւ ողբերգեց առասպելական ժողովուրդի բիւրատեսակ ցաւերն ու վէրքերը, ինքն ալ միասին կրեց, ցաւեցաւ ու վիրաւորեցաւ, լացաւ ու լացուց հեւ ի հեւ հետեւողները եւ կարդացողները իր անհնտանալի երգոց ու գործոց, որ մէն մի Հայու սրտի պատմութիւններն են։

«Որչափ որ Յոբելեանի հանդիսութիւնը մեզ ազգային հանդիսութիւնք մեծ գործ մի է, նոյնքան եւ աւելի նուիրական է յանուն Յոբելեարի կազմուելիք Ֆոնտը, կենսաթոշակներ յատկացնելու մեծարժէք վաստակաւորներուն։ Մենք սերունդն ենք այն հայրերուն որոնք պէտք եղածին պէս յարգ ու մեծարանք չտուին մեր գրականութեան ոսկի գրիչներուն՝ իբրեւ նոր եւ օտարոտի։ Նախնիքներէն կը տարբերինք այս դրսեւորումով, լաւ հանդէսներ կը կազմենք եւ լուսադյնս կը ծափահարենք, սակայն յաճախ պաղ անտարբերութեամբ հանդիսատես կ'ըլլանք ծափողջունուածներուն հիւանդանոցներու մէջ, անխնամ ու անսխիթար, աշխարհի ապերախտութիւնը անիծելով չուելնուն։

«Իցի՛ Յոնտի մեծագոյն յաջողութիւնը լայն չափերով իրականանայ եւ ընդլուի ազգի ճակտէն անտարբերութեան սեւ ալրատը։ կը ներփակեմ երկու հարիւր ֆրանք, ոչ յաւելորդաց ընչից, այլ իբրեւ զլուսայն այրոյն, որ հին Տաճարի գանձանակին մէկ խորշը կորսուելու չափ փոքր է։

«Մաղթելով յաջողութիւն Մնամ աղօթարար
ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹ. ԿԻԼԻԿԻՈՅ

*** Գրական Հիմնադրամին համար, Հանգանակութեան ձեռնարկած են «Յուսաբեր» (Եգիպտոս) եւ «Հորիզոն» (Սեւլանիկ)։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԵՏԵՐՈՒՆ ՅՈՐԴՈՒՄԻՆ ԴԷՄ

Տեղագրին աշխատանքներ կը կատարուին վտանգաւոր գետերու եզերքներուն վրայ։

Քասախ գետին վրայ, Հայ Զէյվա գիւղին շրջակաները, 350 մեթր ամրացուած են կատարելապէս։ Անցեալ տարի գետը իր հունը փոխած էր։ Շնորհիւ վերջերս կատարուած աշխատանքներուն, գետը հիմա կը հոսի իր հին անկողինին մէջէն։

Ամրաշաղախով (պէթոն առմէ) թումբ կանգնած են Ալիբէկլու գիւղին մօտ։ Արագքի եզերքը, Ջանֆիդա գիւղին մօտ եւս, կը շարունակուին ամրաշինութիւնները։ Արագած եւս հոս անկողին կը փոխէր։

Վէդի եւ Գեառնի գետերուն վրայ աշխատանքները ուշացած են։ Ամրացուած են նաեւ Հրազդան գետին եզերքները, Շորլու-Դէմիրչէ գիւղէն մինչեւ Ա-րագքի հետ խառնուիլը, Քասախ եւ Սեւ Ջուրի գետախառնուածքին տեղը։

Բոլոր այս աշխատանքները կը կատարուին տարապարհակ, շրջակայ գիւղացիները տանելով գործի։

ՆՈՐ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ՄԸՆ ԱԼ

Ապրիլ 15ին Մոսկուայի մէջ պիտի գումարուի «Դերասանական հանաժողով» մը։ Հայաստանի կողմէ կը մասնակցին երեք պատգամաւոր դերասաններ (Երեւանի, Լէնինականի եւ գաւառային թատրոններուն անունով)։

Ի՞ՆՉՊԷՍ «ԿԸ ՔՇԵՆ»

Վերջերս Փարիզի Բժշկական Համալսարանին ուսանողները քչեցին իրենց մէկ դասախօսը, փրոֆ. Պլանշըթիէն։ Ձեն ձգեր, որ փրոֆէսէօրը դասարան մտնէ եւ խօսի։ Որովհետեւ, կ'ըսեն, խստութիւն կ'ընէ քննութեանց պահուն։ Եւ օր մը այն կը մերժէին մտիկ ընել իր դասը, այլ նաեւ կը ծաղրէին զայն, — այդ նպատակով համալսարանին բակին մէջ արձան մը հագուեցուցին փրոֆէսէօրին նման եւ սկսան պոռչտալ առջեւը։

Ցօգուածագիր մը ֆրանսերէն թերթի մը մէջ կը փորձէ ուսումնասիրել այս «շարժում»ին հոգեբանական նշանակութիւնը։ Եւ կ'ըսէ թէ համաճարակի հանգամանք ունի։ Տարիներ կ'ըլլան, երբ ուսանողները երբէք չեն փորձուիր «քշելու» իրենց դասախօսը, որքան ալ առատ ըլլան պատրուակները։ Եւ տարիներ ալ կ'ըլլան, երբ ամէնէն աննշան պատրուակներն իսկ կը շահագործուին՝ «փախը դնելու» համար իրենց մէկ ուսուցիչը։

Փարիզի Բժշկական Համալսարանը տեսած է նման բազմաթիւ դէպքեր։ Ցիշենք ամէնէն հետաքրքիրները։

1862ին, Տ-քթ. Րէյեէ, որ բողոքական ըլլալով չէր կրցած դասախօս անուանուիլ Բժշկական Համալսարանին մէջ, Նափոլէոն Գ-ի որոշումով կը հրաւիրուի ուսուցանել փորձառական ախտաբանութիւն։ Ուսանողները կը կատղին կայսեր միջամտութենէն։

Եւ, հակառակ ոստիկանութեան ճնշումին, Տ-քթ. Րէյեէ երկու տարի անընդհատ չկրցաւ խօսիլ։ Ի վերջոյ հրաժարեցաւ։

Տ-քթ. Տոլպօ եւս ուսանողներու նոյն թշնամութեան ենթարկուեցաւ *1871ին*, երբ զրոյց շրջեցաւ թէ ան վիրաւոր յեղափոխական մը յանձնած էր Վէրսայլիներուն։ Փրոֆ. Շօֆար եւս նոյն բախտին արժանացաւ *1879ին*, որովհետեւ, իբրեւ համալսարաններու քննիչ, խստութիւն ըրած էր ուսանողներու։ Եւ յետոյ տասը տարի խաղաղութիւն։

1887-1889 կը սկսին ուսանողներու խռովութիւնները։ Մասնաւորաբար փրոֆ. Պլանշարի դէմ, որ չէր կրնար բերանն իսկ բանալ։ Ի վերջոյ յուսահատ դուրս կ'ելլէ եւ նրբանցքին մէջ կուլայ անբախտ փրոֆէսէօրը։ Ուսանող մը կը տեսնէ լացը, լուր կուտայ ընկերներուն։ Բոլոր ուսանողները դուրս կը թափին, կը գրկեն դասախօսը, կը տանին կը դնեն բեմին վրայ։ Եւ ծափահարելէ յետոյ, երկիւղածութեամբ մտիկ կ'ընեն դասը։

Անցեալ տարիներուն փրոֆ. Քրընան եւս թշնամութեան առարկայ դարձաւ։ Դասի ատեն գլխուն գիրքեր նետեցին, դիագնոստիկեան սրահէն բերուած մխի կտորները թափեցին, անարգեցին, երբ փրոֆէսէօրը արտասուոտ աչքերով պոռաց.

— Ես Հայր մըն եմ, որ մէկ զաւակս Ֆրանսայի բանակին մէջ կորսնցուցած եմ պատերազմի ընթացքին։

Վերջապէս փրոֆ. Քոլլար եւս վռնտուեցաւ Սորպոնէն։ Ուսանողները Հարիւրներով կը հետապնդէին զայն, փողոցներուն մէջ։ Փրոֆէսէօրը փոն տէ զ'Ըրէն կ'անցնի եւ կամուրջի անցագին— այն ատեն սովորութիւն էր— մէկ սու կը վճարէ։ Ընկերները մէկ սու չվճարելու համար, այլեւս չեն հետապնդեր։ Փրոֆէսէօրը կը դառնայ եւ ոսկի մը կը նետէ պաշտօնեային, պոռալով.

— Ձգեցէք ուսանողները, անոնք ինծի կ'ընկերանան։

Ուսանողները կը սկսին ծափահարել եւ այնուհետեւ կը հետեւին անոր դասախօսութեան։

ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԸ

Պրիւսէլ. — Մարտ 29ին, Պրիւսէլի Résidence Palaceի շքեղ սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ Հայ կարմիր խաչի տարեկան պարահանդէսը։

Մեծ թիւով հայրենակիցներ փութացած էին ներկայ ըլլալ հանդէսին, որուն կազմակերպութիւնը անթերի էր, եւ ամէն տեսակէտով պատուաբեր ծիկնանց մանախումբի անդամուհիներուն։

Պարերը մեծ ոգեւորութեամբ շարունակուեցան մինչեւ առաւօտ եւ ստեղծեցին հաճելի մթնոլորտ մը։ Եղան անակնկալներ եւ վիճակահանութիւն։

Պարահանդէսին զուտ հասոյթը եղած է 26,000 ֆրանք, որուն 2000 ֆրանքը յատկացուած է Ընատոլուէն քշուած բեկորներուն։

Այս առթիւ գոհութեամբ կ'արձանագրենք թէ Պրիւսէլի Հայ կարմիր Խաչը թեւակոխելով իր 6 տարեշրջանը, նորընտիր վարչութիւնը մեծ եռանդով լծուած է աշխատանքի։

Գաղութին յարաճուն կարիքներուն գոհացում տալու համար տեղական մասնաճիւղը կրկնապատկած է ջանքերը, եւ իր միջոցներուն ներած չափով կ'օժանդակէ իրեն դիմող անքուհիւանդ հայրենակիցներուն։ Այս նպատակով վերջին տարեշրջանին իր պիւտճէէն մօտաւորապէս 8000 ֆրանքի գումար մը յատկացուցած է։

Ասկէ զատ Հայաստան ղրկած է նաեւ զանազան անհրաժեշտ դեղեր, ինչպէս նաեւ 18,000 ֆրանք արժողութեամբ երեք մանրադիտակ։

Ջերմապէս շնորհաւորելի են վարչութեան անդամուհիները եռանդուն ջանքերը։

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

12,000 ՏՈԼԱՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՆԱԽԱՁԱՇԻԻՐ

Բարեգործականի կեդր. վարչութեան ապրիլ 3 թուակիր զեկոյցէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1.— կեդր. վարչ. ժողովը, իր վերջին նիստին մէջ որ գումարուեցաւ վոխ-ատենապետ Պ. Տիգրան խան Քէլէկեանի նախագահութեամբ, վերջացուց միութեանս ելմտական կացութեան մասին իր նախաքննութիւնը եւ ներկայ տարեշրջանինախահաշիւին խորհրդակցութիւնները, վաւերացնելով 1930ի պիւտճէն, որուն մէջ ներկայ տարեշրջանին համար նախատեսուած է 100,323 անգլ. ոսկիի ընդհ. հասոյթ մը, համապատասխան ելքով։ Այդ տարեկան հասոյթին գլխաւորագոյն մասը կը կազմեն ակնկալուած նոր կտակները եւ նուիրատուութիւնները 30,800, եւ հանգանակութիւնները 16,900 անգլ. ոսկի, ինչպէս նաեւ անձեռնմխելի հիմնադրամներու եկամուտները 33,300 ոսկի. կը նախատեսուի նաեւ 6360 ոսկի անդամավճարներու փոխարէն եւ միայն շուրջ 10,000 ոսկի՝ զանազան տրամադրելի հասոյթներ, յօգուտ որբերու, եւայլն։ Ծախքերու բաժնին մէջ կը նախատեսուի նուազագոյն 49780 անգլ. ոսկիի գումար մը միութեան սեփական եւ նպաստընկալ հաստատութեանց եւ զանազան ձեռնարկներուն համար, իսկ վարչական ծախք կեդր. վարչութեան, շրջ. ցանձնաժողովներուն եւ տեղական մասնաժողովներուն համար՝ 7,800 ոսկի։ Մնացեալ գումարները մեծ մասամբ կը վերաբերին հիմնական կամ մասնաւոր դրամագլուխներուն, կենսաթոշակներու, կանխորոշ յատկացումներու, եւայլն։

Միութեան տրամադրելի վարկերը վերջին տարիներու ընթացքին բոլորովին սպառած ըլլալով, վերոգրեալ սովորական տրամադրելիքասոյթներէն կախեալէժեր որբախնամ, կրթական, առողջապահական եւ այլ հաստատութեանց ձեակատագիրը, ինչպէս առհասարակ այլազան ձեռնարկներու եւ նպաստներու կարելիութիւնը։

2.— Ընկեղջ ցաւոյքով կ'արձանագրենք թէ Պ. Պ. Ա. եւ Մ. Գարակէօզեան ներկայ տարուան համար ազնուաբար 12,000 տոլար տրամադրած են միութեանս, որուն 9000ը յօգուտ ցունաստանի գաղթականներուն եւ 3000ը եւս Սուրիոյ, գլխաւորաբար չքաւորներուն աշխատանք հայթայթելու, ինչպէս նաեւ անոնց առողջապահական եւ մշակութային կարիքները հոգալու համար։ Ինչպէս յայտնի է Պ. Պ. Գարակէօզեան քանի մը ամիս առաջ արդէն 3000 տոլար նուիրած էին, որ այնքան արդիւնաւորապէս օգտագործուեցաւ Աթէնքի մէջ, միութեանս տիկնանց ցանձնախումբին միջոցաւ։

3.— Աբգարեան կտակի գործադիր մարմինէն եւս շնորհակալութեամբ ստացած ենք 500 անգլ. ոսկիի բացառիկ նպաստ մը, կտակադրամի եկամուտներէն, որ պիտի յատկացուի Սուրիոյ նոր գաղթականներուն եւ գլխաւորաբար այրիներու եւ փոքրատի որբերու, որպէս մասնայատուկ հիմնադրամ մը։

4.— Հաճոյքը ունեցանք ընդունելու այցելութիւնը Ամերիկեան նորակազմ մերձ. Արեւելքի ընկերակցութեան ընդհ. քարտուղար Մր. Էլիսընի, ինչպէս նաեւ ժընեվի Հայ Գաղթ. ցանձնաժողովի Ֆրանս. ներկայացուցիչ Մ. Լը Նայլի, որ Խտերս Սուրիա կ'ուղեւորի հայ գաղթականներու հարցով զբաղելու համար։

ԻՆՊԱՍ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԶԷՏԱԼԵՆԵՐՈՒՆ

Ինչպէս գրած էինք, Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանի աշակերտները թատերական ելոյթ մը կազմակերպած են, ի նպաստ Ֆրանսայի աղէտեալներուն։ Ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ այս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին 3 rue Char-Les-Gerhardt (Մէթրօ վակրամ), նախագահութեամբ Տիկին Լէյկի, նախկին ծովային նախարարին տիկինը։

Կը ներկայացուին LE SATAN, *բարոյալից պատկեր (ֆրանսերէն) Թէոդոր Սալիունի՝ ողբերգութիւն ազգային կեանքէ (հայկական տարազով), Գողցուած Սագը՝ զաւեշտ (հայերէն)։ Միջնարարներուն արտասանութիւններ հայ եւ ֆրանսացի յայտնի արուեստագէտներէ։ Տոմսերը կը ծախուին, Ժլորիա, Հաճեան եւ Լիլա Ճաշարաններուն։*

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿԱՐԱՐԴ ՄԱՍ

Եկանք Հերթեւ գիւղի վերեւ կանուած արտերու քով։ Հոդ կը նուէին չորս թուրք, որոնք կոչուածին՝ «Չորպաճըլար, նէր-կէլիեօրսունուզ»։ Ընկերս քաղքինքը քիւրդ ձեւացնելով ըսաւ՝ «Լօ՝, Հըզի բէյժըն»։ Բայց ան Հէի կանգնած, կը շարունակէր իր ճամբան։ Թուրքերը պատասխաներ էին՝ «Թէօպէ, էօպիուրլան»։ Քիւրդերէն ըսեր էին. «Մենք, մեղայ Աստուծոյ, քրիստոնեայ ենք դուք կեավուրներ էք»։

Ընկերս հասաւ յետեւէն ըսելու, պատճառ եղածը։ Նաեւ հարցուցեր են՝ ո՞ւկից կուգաք, ո՞ւր կ'երթաք. ընկերոջ գլուխը բաց, վրան քիւրտի՞ էէ էդի»։ Ընկերս կը պատասխանէ. «Փառք Աստուծոյ, մենք Էրզրում։ կարաւանը ենք, մենք յետ մնացինք։ Ընկերս ալ այսինչ գիւղն անցած տեղնիս Հուրը ընկաւ եւ շորերու մի մասն ալ գետը տարաւ»։

***

Հասանք գիւղի կողքին գտնուած Հաղացքները։ Ընկերս ըսաւ. «Դու հոս նստիր ծառերու մէջ, ես կ'երթամ գիւղը, ուէսի տղայ Աղաբաբը կը ղրկեմ քովդ եւ նա քեզ ալ հոն կը բերի»։

Այդ Աղաբաբը մեզ անծանօթ էր։ Խոզլու գիւղէն իմացած էինք անոր անունը։

Երկու ժամ հոն սպասեցի՝ ոչ ոք Հէկաւ։ Ընկերս ղրկեր է Աղաբաբին, բայց նա թուրքերից վախենալով՝ Հէ կրցեր քովս գալ։ Ես յուսահատ դրութեան մէջ կարեցի այդ ծառերից մի ճիւղ, քսեցի թեւերուս եւ ոտքերուս մի քիչ ցեխ եւ ճանապարհի վրայ գտնուած մանր քարերուն վարնելով այդ ճիւղակը՝ Հաղացքի դուռն անցայ։

Բառասուն քայլ հեռուորութեան վրայ մի քանի մօլլա եւ թուրք՝ նստած ծառի տակ՝ դայլան կը ծխէին։ Այդ գիւղը կէս թուրք էր կէս հայ։

Հաղացքից դուրս եկան երկու հայ. մէկը կ'ըլլար 30, միւսը 50 տարեկան։ Բարեւեցին ինծի ու հարցուցին.—

— Ուսկի՞ց կուգաս, բարեկամ։

— Խնուսէն կուգամ։

— Խնուսցի՞ ես դու։

— Խնուսցի եմ, Շաբաթին գիւղացի։

Մօլլաներուց եւ թուրքերուց այդ երկու մարդը հեռացուցի և նստեցի փլած շէնքի մը առջեւ։ Ըսին.

— Ախպէր, քո լեզուն Խնուսի լեզուին չի նմանիր։

— Ես տաս տարի Պոլիս մնացած եմ, նրա համար լեզուս փոխուած է։

— Բայց քու վրան պղուխդ ինչո՞ւ այդպէս մերկ է։

— Քիւրդերը ինծի թալանեցին ճանապարհին։ Ախպէր, կը խնդրեմ, ձեղնից մէկդ շալւար մը տուէք ինծի՝ հագնիմ։

Ծերունին հանեց իր կտրտած շալւարը տուաւ ինծի, երիտասարդն ալ տուաւ արախչին՝ դրի գլուխս։ Մարդիկ ընկան չփոթութեան մէջ։ Ըսի.— «Ուէսի տղայ Աղաբաբը ո՞ւր է»։

— Ա՛յ, արտի գլուխը առուն կը հանէ. դու ի՞նչ կը ճանչնաս Աղաբաբը։

— Ես չեմ ճանչնար, հայրս կը ճանչնայ. ինձ ղրկեր է անոր քով։

Տարին Աղաբաբի քով։ Ըսի.— «Աղաբաբ, ինչո՞ւ չեկար, շուտ չտարիր ինձ. ընկերս չեկա՞ւ, չըսա՞ւ քեզի»։

— Բայց էնտեղ,— ըսաւ,— մօլլաներ, թուրքեր նստած էին, չկրցայ գալ, վրաս շատ կը հսկեն։ Վրադ գէնք ունի՞ս։

— Ատրճանակ մը եւ 40 հատ փամփուշտ ունիմ։

— Դե՛հ, տուր ինձ եւ գնա՛ էն մարդու քով։

Այն մարդը կը գտնուէր մի այլ արտի մէջ, բոստան կը ցանէր, ժամաւորապէս կ'ըլլար 500 քայլ հեռաւորութիւն։ Աղաբաբը չուխիւնը մեծ եռանդով լծուած է աշխատանքի։

Գաղութին յարաճուն կարիքներուն գոհացում տալու համար տեղական մասնաճիւղը կրկնապատկած է ջանքերը, եւ իր միջոցներուն ներած չափով կ'օժանդակէ իրեն դիմող անքուհիւանդ հայրենակիցներուն։ Այս նպատակով վերջին տարեշրջանին իր պիւտճէէն մօտաւորապէս 8000 ֆրանքի գումար մը յատկացուցած է։

Ասկէ զատ Հայաստան ղրկած է նաեւ զանազան անհրաժեշտ դեղեր, ինչպէս նաեւ 18,000 ֆրանք արժողութեամբ երեք մանրադիտակ։

Ջերմապէս շնորհաւորելի են վարչութեան անդամուհիները եռանդուն ջանքերը։

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

12,000 ՏՈԼԱՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՆԱԽԱՁԱՇԻԻՐ

Բարեգործականի կեդր. վարչութեան ապրիլ 3 թուակիր զեկոյցէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1.— կեդր. վարչ. ժողովը, իր վերջին նիստին մէջ որ գումարուեցաւ վոխ-ատենապետ Պ. Տիգրան խան Քէլէկեանի նախագահութեամբ, վերջացուց միութեանս ելմտական կացութեան մասին իր նախաքննութիւնը եւ ներկայ տարեշրջանինախահաշիւին խորհրդակցութիւնները, վաւերացնելով 1930ի պիւտճէն, որուն մէջ ներկայ տարեշրջանին համար նախատեսուած է 100,323 անգլ. ոսկիի ընդհ. հասոյթ մը, համապատասխան ելքով։ Այդ տարեկան հասոյթին գլխաւորագոյն մասը կը կազմեն ակնկալուած նոր կտակները եւ նուիրատուութիւնները 30,800, եւ հանգանակութիւնները 16,900 անգլ. ոսկի, ինչպէս նաեւ անձեռնմխելի հիմնադրամներու եկամուտները 33,300 ոսկի. կը նախատեսուի նաեւ 6360 ոսկի անդամավճարներու փոխարէն եւ միայն շուրջ 10,000 ոսկի՝ զանազան տրամադրելի հասոյթներ, յօգուտ որբերու, եւայլն։ Ծախքերու բաժնին մէջ կը նախատեսուի նուազագոյն 49780 անգլ. ոսկիի գումար մը միութեան սեփական եւ նպաստընկալ հաստատութեանց եւ զանազան ձեռնարկներուն համար, իսկ վարչական ծախք կեդր. վարչութեան, շրջ. ցանձնաժողովներուն եւ տեղական մասնաժողովներուն համար՝ 7,800 ոսկի։ Մնացեալ գումարները մեծ մասամբ կը վերաբերին հիմնական կամ մասնաւոր դրամագլուխներուն, կենսաթոշակներու, կանխորոշ յատկացումներու, եւայլն։

Միութեան տրամադրելի վարկերը վերջին տարիներու ընթացքին բոլորովին սպառած ըլլալով, վերոգրեալ սովորական տրամադրելիքասոյթներէն կախեալէժեր որբախնամ, կրթական, առողջապահական եւ այլ հաստատութեանց ձեակատագիրը, ինչպէս առհասարակ այլազան ձեռնարկներու եւ նպաստներու կարելիութիւնը։

2.— Ընկեղջ ցաւոյքով կ'արձանագրենք թէ Պ. Պ. Ա. եւ Մ. Գարակէօզեան ներկայ տարուան համար ազնուաբար 12,000 տոլար տրամադրած են միութեանս, որուն 9000ը յօգուտ ցունաստանի գաղթականներուն եւ 3000ը եւս Սուրիոյ, գլխաւորաբար չքաւորներուն աշխատանք հայթայթելու, ինչպէս նաեւ անոնց առողջապահական եւ մշակութային կարիքները հոգալու համար։ Ինչպէս յայտնի է Պ. Պ. Գարակէօզեան քանի մը ամիս առաջ արդէն 3000 տոլար նուիրած էին, որ այնքան արդիւնաւորապէս օգտագործուեցաւ Աթէնքի մէջ, միութեանս տիկնանց ցանձնախումբին միջոցաւ։

3.— Աբգարեան կտակի գործադիր մարմինէն եւս շնորհակալութեամբ ստացած ենք 500 անգլ. ոսկիի բացառիկ նպաստ մը, կտակադրամի եկամուտներէն, որ պիտի յատկացուի Սուրիոյ նոր գաղթականներուն եւ գլխաւորաբար այրիներու եւ փոքրատի որբերու, որպէս մասնայատուկ հիմնադրամ մը։

4.— Հաճոյքը ունեցանք ընդունելու այցելութիւնը Ամերիկեան նորակազմ մերձ. Արեւելքի ընկերակցութեան ընդհ. քարտուղար Մր. Էլիսընի, ինչպէս նաեւ ժընեվի Հայ Գաղթ. ցանձնաժողովի Ֆրանս. ներկայացուցիչ Մ. Լը Նայլի, որ Խտերս Սուրիա կ'ուղեւորի հայ գաղթականներու հարցով զբաղելու համար։

ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿԱՐԱՐԴ ՄԱՍ

Եկանք Հերթեւ գիւղի վերեւ կանուած արտերու քով։ Հոդ կը նուէին չորս թուրք, որոնք կոչուածին՝ «Չորպաճըլար, նէր-կէլիեօրսունուզ»։ Ընկերս քաղքինքը քիւրդ ձեւացնելով ըսաւ՝ «Լօ՝, Հըզի բէյժըն»։ Բայց Հէի կանգնած, կը շարունակէր իր ճամբան։ Թուրքերը պատասխաներ էին՝ «Թէօպէ, էօպիուրլան»։ Քիւրդերէն ըսեր էին. «Մենք, մեղայ Աստուծոյ, քրիստոնեայ ենք դուք կեավուրներ էք»։

Ընկերս հասաւ յետեւէն ըսելու, պատճառ եղածը։ Նաեւ հարցուցեր են՝ ո՞ւկից կուգաք, ո՞ւր կ'երթաք. ընկերոջ գլուխը բաց, վրան քիւրտի՞ էէ էդի»։ Ընկերս կը պատասխանէ. «Փառք Աստուծոյ, մենք Էրզրում։ կարաւանը ենք, մենք յետ մնացինք։ Ընկերս ալ այսինչ գիւղն անցած տեղնիս Հուրը ընկաւ եւ շորերու մի մասն ալ գետը տարաւ»։

***

Հասանք գիւղի կողքին գտնուած Հաղացքները։ Ընկերս ըսաւ. «Դու հոս նստիր ծառերու մէջ, ես կ'երթամ գիւղը, ուէսի տղայ Աղաբաբը կը ղրկեմ քովդ եւ նա քեզ ալ հոն կը բերի»։

Այդ Աղաբաբը մեզ անծանօթ էր։ Խոզլու գիւղէն իմացած էինք անոր անունը։

Երկու ժամ հոն սպասեցի՝ ոչ ոք Հէկաւ։ Ընկերս ղրկեր է Աղաբաբին, բայց նա թուրքերից վախենալով՝ Հէ կրցեր քովս գալ։ Ես յուսահատ դրութեան մէջ կարեցի այդ ծառերից մի ճիւղ, քսեցի թեւերուս եւ ոտքերուս մի քիչ ցեխ եւ ճանապարհի վրայ գտնուած մանր քարերուն վարնելով այդ ճիւղակը՝ Հաղացքի դուռն անցայ։

Բառասուն քայլ հեռաւորութեան վրայ մի քանի մօլլա եւ թուրք՝ նստած ծառի տակ՝ դայլան կը ծխէին։ Այդ գիւղը կէս թուրք էր կէս հայ։

Հաղացքից դուրս եկան երկու հայ. մէկը կ'ըլլար 30, միւսը 50 տարեկան։ Բարեւեցին ինծի ու հարցուցին.—

— Ուսկի՞ց կուգաս, բարեկամ։

— Խնուսէն կուգամ։

— Խնուսցի՞ ես դու։

— Խնուսցի եմ, Շաբաթին գիւղացի։

Մօլլաներուց եւ թուրքերուց այդ երկու մարդը հեռացուցի և նստեցի փլած շէնքի մը առջեւ։ Ըսին.

— Ախպէր, քո լեզուն Խնուսի լեզուին չի նմանիր։

— Ես տաս տարի Պոլիս մնացած եմ, նրա համար լեզուս փոխուած է։

— Բայց քու վրան պղուխդ ինչո՞ւ այդպէս մերկ է։

— Քիւրդերը ինծի թալանեցին ճանապարհին։ Ախպէր, կը խնդրեմ, ձեղնից մէկդ շալւար մը տուէք ինծի՝ հագնիմ։

Ծերունին հանեց իր կտրտած շալւարը տուաւ ինծի, երիտասարդն ալ տուաւ արախչին՝ դրի գլուխս։ Մարդիկ ընկան չփոթութեան մէջ։ Ըսի.— «Ուէսի տղայ Աղաբաբը ո՞ւր է»։

— Ա՛յ, արտի գլուխը առուն կը հանէ. դու ի՞նչ կը ճանչնաս Աղաբաբը։

— Ես չեմ ճանչնար, հայրս կը ճանչնայ. ինձ ղրկեր է անոր քով։

Տարին Աղաբաբի քով։ Ըսի.— «Աղաբաբ, ինչո՞ւ չեկար, շուտ չտարիր ինձ. ընկերս չեկա՞ւ, չըսա՞ւ քեզի»։

— Բայց էնտեղ,— ըսաւ,— մօլլաներ, թուրքեր նստած էին, չկրցայ գալ, վրաս շատ կը հսկեն։ Վրադ գէնք ունի՞ս։

— Ատրճանակ մը եւ 40 հատ փամփուշտ ունիմ։

— Դե՛հ, տուր ինձ եւ գնա՛ էն մարդու քով։

Այն մարդը կը գտնուէր մի այլ արտի մէջ, բոստան կը ցանէր, ժամաւորապէս կ'ըլլար 500 քայլ հեռաւորութիւն։ Աղաբաբը ինծի տեսաւ կտոր մը հաց եւ հեռացուց իր քովէն, ղրկեց է՛ն մարդու քով։ Ես գացի է՛ն մարդու քով։ Հարցուց.— «Ո՞ւր-տեղացի ես, բարեկամ»։

— Խնուսցի, Շաբաթին գիւղացի։

— Ո՞ւմ տղան ես։

— Շահնազարի տղան եմ։

— Ախպէր, քու լեզուդ Խնուսցու լեզու չէ. ես ալ Խնուսցի եմ, Զավուրմէէն։

— Ես փոքր հասակիս Պոլիս գացեր եմ, տաս տարի մնացեր, լեզուս հոն փոխուեր է։

— Քեզ հոս ո՞վ ղրկեց։

— Աղաբաբը ղրկեց։

Այս ըսելով, պառկաւ արտի մէջ։ Ընկերոջս իմ քովէն գնալը երկու ժամէն աւելի կ'ըլլար։ Եղբեկոհան ժամը տասն էր գրեթէ։ Պառկած էի, բայց քունս չէր գար։ Եկաւ մի ծերունի, մեծ մօլլա։ Ըսաւ.

— Էդ հայուն բարի աչողում։

— Բարի գատես, պատասխանեց հալը։

— Էդ պառկողն ո՞վ է։

— Իմ խնամիս է։

Մօլլան դեռ 50 քայլ չէր հեռացած, հայը եկաւ քովս եւ ձայն տուեց. «Ա՛յ մարդ»։ Վեր կացայ, ըսի՝ «ի՞նչ է»։

— Էլի, էստեղից հեռացիր, հիմա ուրիշ շուն մը կը գայ, չեմ կրնայ համոզել։ Սրան մի կերպ խաբեցի։

— Հայ, ո՞ւր երթամ ես։

— Ա՛յ, գնա էն կիներու քով։

Կիները քովէս 600 քայլ հեռու էին եւ էնպէս կ'երեւար թէ բանջար կը հաւաքէին։ Վերցրի փայտս, գացի գիւղը։ Առաջին դուռը մի ալեւոր մարդ եւ մի կին նստած էին։ Բարև տուի, ըսի.—

— Ախօ՛, ճամբէն կուգամ, թաշկեր եմ (յոգներ եմ), տեղ մը չկա՞յ, պառկեմ։

Այդ մօրուսաւոր կարճահասակ մարդը, որ չիբուխ կը քաշէր, նայեց վրաս, գլխով ու աչքով ըրաւ ու կամաց ձայնով ըսաւ.— «Նե՛րս գնա»։

Ներս մտայ։ Կինն ալ յետեւիցս ներս եկաւ։ Տեսայ ընկերս՝ կոստան, սաքուի վրայ, քնի մէջ կը խոկար։

(Շար.)

սպանութեան առտուն դրամ՝ գանձելու համար։ Փաստաբանը հարցուցած էր թէ՝

1.— Հաստատուա՞ծ է կամ կարելի՞ է հաստատել— Տիւննէրի յայտարարութենէն դուրս — թէ Րիկօտէն սեպտեմբեր 9ին երկուշաբթի օր 5000 ֆրանք ունէր վրան։ 2. Նոյնպէս քննել որ վկայ Տիւննէր կրնա՞յ ապացուցանել թէ՝ սեպտ. 7 շաբաթ օր 1400 ֆրանք տուած է Րիկօտէնի։

Փորձագէտ Վիլլար իր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրով մը հաղորդեց Ամբաստանիչ Ատեանի քարտուղար Քանպրէալի։ Ահա՛ վերի երկու հարցումներուն պատասխանը.

1. Քննութիւնը չէ կրցած հաստատել, մանաւանդ Տիւննէրի յայտարարութիւններէն դուրս, թէ Րիկօտէն իր տրամադրութեան տակ 5000 ֆրանք ունէր սեպտ. 9ին։ 2. Տիւննէր չէ կրցած ոեւէ կերպով ապացուցանել թէ սեպտ. 7ին 1700 եւ սեպտ 9ին 1400 ֆրանք տուած է Րիկօտէնի։

Պ. Վիլլար, ասկէ զատ, դիտած է որ այն երկու չէքերը՝ որոնք Տիւննէրի կողմէ իբրեւ թէ տրուած են Րիկօտէնի, թիւի կարգով իրարու չեն յաջորդեր. սեպտ. 9ին տրուած չէքին թիւն է K. 3539, մինչ սեպտ. 9էն առաջ տրուածինը՝ K. 3540. Հաշուակալը նոյնպէս հաստատած է թէ Տիւննէրի տետրակներուն մէջ ոեւէ արձանագրութիւն չկայ թէ այդ գումարները վճարուած են Րիկօտէնի։

Այս պայմաններուն մէջ, մինչ մէկ կողմէ միանգամ ընդ միշտ կը թողուն Ամազեանի օձիքը, միւս կողմէ կ'ըսուի թէ պ. Մաթիֆաս կրկին հարցաքննութեան պիտի ենթարկէ Տիւննէրը։

կանուխի տղան - ձերբակալուած

Ճալափուրէն (Հնդկաստան) կը հեռագրեն ապրիլ 6 թուականով.

Այս առաւօտ ժամը 6.30ին կանուխ բռնաբարեց աղի վրայ դրուած տուրքի օրէնքը։ Անկէ քառորդ ժամ առաջ վար իջած էր իր բնակարանէն, եւ ընդունած մոլեգին ծափահարութիւնները շուրջ 4000 կուսակիցներու, որոնք ամբողջ գիշերը իր տան շուրջը համախմբուած եւ վերջին ժամերը աղօթքով ու ազգային երգերով անցուցած էին։ Կանուխ դէնչակ մը միայն կապած՝ գաղջ ջուրի մէջ մխրճուեցաւ, ու քանի մը վայրկեան լողալէ վերջ, վերադարձաւ եզերք, ուր իրեն կը սպասէին իր գործակալները։ Քաղաքային անհնազանդութիւնը սկսելու համար որոշուած ճիշդ վայրկեանին եւ իր ընկերներու ազդարարութեան վրայ, կանուխ ծռեցաւ, ձեռքովը առաւ ծովու ջուրով խառն աւազ եւ ժպտադէմ իր բնակարանը դարձաւ։ Մեծ շարժումը կատարուած էր, խորհրդանշական շարժուձեւը, որով կուտար ապստամբութեան նշանը։ Կանուխ աղ հաւաքած էր՝ օրէնքին անսաստելով։

Քանի մը վայրկեան վերջ, Ահմէտապատէն ի վեր իրեն ընկերացող 82 կամաւորները քալելու հրաման ստացան եւ ուղղուեցան դէպի մօտակայ փոքր ծովածոցը ուր, աղը աւելի թանձր խաւ կազած է։ Գալով կանուխի հաւաքած ափ մը աղին, աճուրդի դրուելով բարձրացաւ մինչեւ 425 րուփիի, արմինքն 4000 ֆրանք։

Կէսօրէն վերջ կանուխ հաղորդեց որ իր տղան՝ Րամ Տաս ձերբակալուած է Սուրաթի մէջ, հինգ ընկերներով, ապօրէն աղ պատրաստելու ամբաստանութեամբ։ Ընկերները 500 րուփի տուգանքի դատապարտուեցան։ Կանուխի տղան մերժեց երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուիլ։ Տանուխի եւ Ճալափուրի միջեւ կամուրջի մը տակ 156 կամաւորներ դիմադրական կարգապահութեամբ մը սկսան աղ հաւաքել եւ մօտ մէկ թոնօ կրցան քաղել։ Իրիկունը ոստիկանութիւնը գրաւեց այդ աղը։

Պոմպէյի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ ձերբակալուեցան 55 հոգի։ Ամէն կողմ ապօրէն աղ կը հաւաքեն եւ ժողովուրդին կը բաժնեն։

Առիւծաձի կռիւներ Հապէշիստանի մէջ

Գրեցինք թէ Հապէշիստանի կայսրուհի Զաուտիթու մեռաւ անցեալ չորեքշաբթի։ «Րիւթէր»ի գործակալութեան Ատիս Ապապայի թղթակիցը կը հաղորդէ որ կայսրուհիին այս յանկարծական մահուան պատճառն է մասամբ այն ցնցումը՝ զոր ստացաւ, լսելով որ իր նախկին ամուսինը՝ Րաս Կուկսա Օլի սպաննուած է իր դեկավարութեան տակ գործող ապստամբ ուժի մը եւ խնամակալ Րաս Թաֆարիի կայսերական զինուորներուն միջեւ մղուած կռիւի մը ընթացքին։ Կայսրուհին հիւանդ էր՝ երբ լսեց այդ լուրը։

Կռիւը տեղի ունեցած է անցեալ երկուշաբթի Զէպիթի մօտ եւ վերջացած ապստամբներու ջախջախիչ պարտութեամբ։ Րաս Թաֆարի հեռաւոր ազգականն է կայսրուհիին։ Րաս Օլի առ երեսս հպատակութիւն յայտնելով հանդերձ Րաս Թաֆարիի, ծրագրած էր յանկարծակի յարձակիլ այս վերջինին վրայ՝ 10,000 զինուորներով, սպառազինուած երկու թնդանօթներով եւ 10 գնդացիրներով։

Խնամակալ Րաս Թաֆարիի պատերազմական նախարարը Տէճիաք Մալուկէթա, որ իր հրամանին տակ ունէր կրկնապատիկ զինուոր, 5 թնդանօթ եւ 30 գնդացիր, իր կարգին յարձակելով, փախուստի մատնեց ապստամբները՝ մեծ կորուստներով։ Րաս Օլի եւս սպաննուեցաւ։ Կայսերական կորուստները աննշան էին։

*** Միւս կողմէ «Հավաս»ի թղթակիցը կը հաղորդէ նոյն քաղաքէն.—Կայսրուհի Զաուտիթու կարճ հիւանդութենէն մրմռալով, մեռաւ թոքատապէ։ Խնամակալ Թաֆարի իր տրամադրութեան տակառաւ կայսերական պալատը և հրատարակեց հրամանագիր մը, որով ինքզինքը Հապէշիստանի կայսր կը հռչակէ։ Քաղաքը խաղաղ է։ Կը հաստատուի կանոնաւոր զօրքին յաղթանակը ապստամբներուն դէմ։ Օդանաւեր մասնակցած են գործողութեան՝ ռմբակոծելով ապստամբները։*

ԲԵՍԵԴՈՎՍԿԻՒՆ ՊԷՍ...

Սթոքհոլմի խորհրդային դեսպանատան խորհրդական Տիմիդրիեւսկի փափաք յայտնած էր արտասահմանի մէջ գիտական աշխատութեանց նուիրուիլ, պաշտօնանկ եղաւ Մոսկուայի հեռագրական մէկ հրամանով։ Յաջորդ օրը ատրճանակով զինուած երեք բոլշեւիկներ արգիլեցին խորհրդականը հետը տանիլ մասնաւոր փաստաթուղթեր։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շավիլի «Արդութեան» խումբի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Շավիլ Մինէմա Փաթէնի սրահը։

Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

13 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Théâtre Albert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզահայ Տրաժաթիք թատերախումբը
Նախաձեռնութեամբ ՇԱՒԱՆ ՍԱՐԵԱՆի
կը ներկայացնէ Լ. ՃԱՆԹԻ «ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»Ը

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՄ

Ե. Գալաթիսարի եւ Շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական Միութեան կողմէ 17 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-ֆոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles)։

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը։

Հ. Ց. Դ. ԴՊՐՈՑ

18րդ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այսօր երեքշաբթի 60 Rue des Ecoles, Chope Parisienne.

Ա. ժամ՝ 9—10, մեր քաղաքագիծը՝ Ա. ԱՐԾՐՈՒՒՆի։

Բ. ժամ 10—11՝ Հ. Ց. Դ. պատմութիւն Կ. ՍԱՄՈՒՆի։

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն Գարօ, Գէորգ Ջաւուշ, Զարդարեան, Քեռի եւ Քրիսխումբերը, այսօր երեքշաբթի ժամը 8.30ին սովորական վայրը։

Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտադիր է։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մ. ԺԷրմէնեան-Լէյլի հանդանակութեան ցանկը.— Մ. Պալեան 100, Մ. Պօղոսեան, Ա. Պօղոսեան, Ա. Դաւիթեան, Օ. Եալընըզեան, Շ. Պալեան, Ս. Եալընըզեան, Ց. Սրապեան, Կ. Եալընըզեան 50ական, Ց. Թորոսեան, Ա. Գզըլեան, Գ. Պօյաճեան 30ական, Ն. Պօյաճեան, Կ. Պալեան, Մ. Դաւիթեան 25 ական, Կ. Մոստիչեան, Ղ. Հայրունի 20ական, Մ. Եալընըզեան 15 ֆրանք։ Գումար 720։ Վէրսայլէն.— Բ. Եսայեան 50, Ս. Պէյլէրեան 50։ Շաթուէն.— Խ. Գազանճեան 20 ֆրանք։ Ընդ. գումար 840 ֆրանք։ (Տես «ցառաջ» 23 փետր.)

ՎՐԻՊԱԿ.— Ապրիլ 4ի թիւին մէջ հրատարակուած ցանկը Լանսէյի հանգանակութիւնն էր եւ ոչ թէ Լա Սիոթայինը, ինչպէս տպուած էր։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

կարտան, Ն. Ց.— 105։
Լիոն, Տ. Զ.— 105։
Տրակինեան, Ցատ.— 35։
Պուա Ֆոլոնպ, Կ. Տ.— 70։
Մոնմորանսի, Ա. Զ.— 35։
Մարթիկ, Ո. Ք.— 35։
Վիէն, Ե. Խ.— 35։
Քրիւաո, Գ. Խ.— 35։
Լա Ֆրէթ, Մ. Ե.— 49։
Պոլէն, Գ. Զ.— 35։
Շավիլ, Բար.— 130։
Մազական, Ց. Ղ.— 100։
Պուլկուան, Մ. Ն.— 70։
Փարիզ, Մ. Գ.— 70։
Քլամառ, Գ. Ա.— 35։
Լիոն, Ա.Ետ.— 35։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը զբաղէր հագուստի վաճառականութեամբ։ Կը բնակէր եէնի մահալլէ։ Իմացնել Պ. Գէորգ Թարաքճեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France։

— Որ. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոն. կուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս։ Կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ։ Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable. boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France.

Լուր տուողին նուէր։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թելէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խաչ

Ուշադրութի՛ւն

Մայքըլ Արլէնի «ԿԱՆԱՉ ԳԼՈՒԱՐԿԸ» վէպին համար գրաւուած 15 օրուան պայմանաժամը թէեւ լրացած է, սակայն մի քանի խնդրանքներ չկրնալով մերժել, մինչեւ 10 Ապրիլ եւս երկարաձգուած է զեղչեալ սակի պայմանը՝ 25 ֆրանք (փոխանակ 37ուկէսի)։ Կը ստանան անոնք միայն, որոնց իրենց նամակին կը ներփակեն 25ֆրանքնոց մանրատոմսակ։

Դիմել՝ Գրատուն *Յառաջ* G. Tzerikiantz, 13 Rue des Dominicains, Marseille.

ՀԱՅԵՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր իրաւաբան մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ իրաւաբան մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

Սիւրողաբար վարձու է

մեկնումի պատճառաւ գի խանութ մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց։ Խանութը եւ բնակարանը կահաւորեն։ կազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն։ Պայմանագիրը 12 տարի վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600։ Բրիփրիզ 40,000ֆր.։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 3[illegible]

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓՕՓՕ ՖԼՈՒՐԻՍ

ՓՈՒՍԱՏՈՒՐԱՍ Է ՄԱՆԱՒԱՆԱՑԱԿԱՆ ՍՊԻՏԻՏՈՅՆ

25, Bis Rue BONNE NOUVELLE PARIS (2e)

(ԲԱԼԱ ԲԼԱՇ ՆԱՒԱԿԱՅԱՆ ՍՊԻՏԻՏՈՅՆԻՆ)

TEL. LOUVRE: 69-83

AIGENIEUR — METRO: ST DENIS — GABOT

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն՝ Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-[illegible]

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակնոցի գնելը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քոդակի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

Phonos & Disques Columbia

ՀԱՍԱԾ ԵՆ, 1930Ի

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆԹԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԼԱԻ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26*

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէն։ Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն։

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ր Տ Ի Ր

Մասնաւոր ապահարկութիւն բնակարաններու համար։ Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն։

ՄԱՅԻՍ 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Կ'ուզուին ուշք կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Տիկին Սուքօճեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ։ Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շաղագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

Ծախու է խիստ նպաստաւոր պայմաններով 65 քառակուսի մեթր տարածութեամբ արհեստանոց մը 3 վայրկեան Porte de Pantinէն։ Ջուր, կազ, ելեկտ.։ Յարմար ամէն գործի։ Վարձք տարին 2000 ֆր., պայլ 8 տարի։ Դիմել՝ Հ. Աբելեանի 226 Rue Lafayette, Paris, Tél. Nord 89-06 կամ 95—79։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ազգամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ԱՊՐԻԼ
1930
9 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1233 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ» ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԸ

Նիրակի օր, 6 ապրիլ, հնդիկ փիլիսոփայ կանտի պաշտօնապէս սկսաւ իր «անհնազանդութեան պատերազմը», խախտելով աղի օրէնքը: Այսինքն, աղ հաւաքելով առանց կառավարական հակակշռի: Եւ առանց տուրքի:

Ափ մը աղ էր իր հաւաքածը: Բայց արժէք ունեցաւ իբրեւ խորհրդանշան: Ծրագրուած «պատերազմ»ին ազդանշանն էր այդ:

Իրեն հետեւելով, 156 կամաւորներ ալ հաւաքեցին մէկ քիչ աղ, բայց ոստիկանութիւնը անմիջապէս գրաւեց: Եւ յետոյ ձերբակալութիւններ ալ կատարեց, խնայելով միայն կանտիին, ցնոր տնօրինութիւն: Վերջին լուրերու համաձայն, ժամ մէ ժամ կը սպասուի իր ալ ձերբակալութեան:

Անգլեհնդիկ ոստիկանութիւնը, նկատի առնելով փիլիսոփայ ապստամբին վայելած համայքն ու հեղինակութիւնը, խոհեմութեամբ կը շարժի: Անշուշտ անսալով Լոնտոնի աշխատաւորական կառավարութեան հրահանգներուն: Այլապէս, առաջին օրն իսկ, երբ ճամբայ ելաւ դէպի աղահանքերը, կրնար ձերբակալել: Ցետոյ, չուզեր տեղի-անտեղի հերոսացնել կանտին, մինչեւ որ անհանդուրժելի դառնայ: Այս արտաքին պարիւնութեան ետին, ծածկուած է բրիտանական խորամանկութեան վիշապը, որ արթուն կը հսկէ եւ ձեռք առած է գինուորական բոլոր միջոցները, արեան մէջ խեղդելու համար ո'ր եւ է գինեալ ապստամբութիւն: Այս տեսակետէն, մեծ տարբերութիւն չկայ Պոլտուինի եւ Մաքտոնըլտի վարած քաղաքականութեան միջեւ: Դեռ 1924ին, իր առաջին իշխանութեան օրով, Անգլիոյ աշխատաւորական վարչապետը սպառնալից ազդարարութիւն մը կ'ուղղէր Հնդկաստանի յեղափոխականներուն:

Ուրեմն, կրաւորական դիմադրութիւնը, «անհնազանդութեան պատերազմը» պիտի շարունակուի այսպէս, մինչեւ որ կաշկանդուի վերջին ուխտեալը: Կամ, ծայրաթեղ պարագային, մինչեւ որ արիւն թափի:

Իրականին մէջ, հետզհետէ անհիմաստ կը դառնայ, կամ կը ձեւափոխուի սկզբնական ծրագիրը: Ուրիշ խօսքով, անխուսափելի կը դառնայ ընդհարումը:

Օրինակ, «անհնազանդները» յանկարծ կը փոուին ճամբուն վրայ, որպէսզի ոստիկանները չկարենան յառաջանալ: Ինքնաբար հրամանատարը պիտի պատուիրէ որ ոտքի ելլեն: Եթէ դիմադրեն, իրենց կռնակին պիտի իջնէ հրացանին կոթը կամ խարազանը: Ապա ուրեմն, — կռիւ:

Դարձեալ, կանտիի հետեւորդներուն ծրագրին մաս կը կազմէ պառկիլ երկաթուղիի ձողերուն վրայ, երբ հեռուէն կ'երեւայ ճեպընթացը: Այս ալ միջոց մըն է խանգարելու հանրային կեանքը: Անշուշտ կանգ պիտի առնէ շոգեկառքը, սպասելով որ մաքրուի ճամբան: Այստեղ ալ, կրաւորական դիմադրութիւնը տրամաբանօրէն պիտի յանգի բուռն դիմադրութեան, երբ ոստիկանութիւնը ուզէ խարազանով, կռուփով, քաշելով-քաշկռտելով գիծէն անդին նետել «անհնազանդ»ները:

Կանտի կ'ուզէ Հնդկաստանի բացարձակ անկախութիւնը շահիլ քարոզելով — «Մի' երթար հակառակ չարին»: Իսկ մեր աշխարհը բան չի հասկնար այդ աւետարանէն: Այդ քարոզին առաջին հեղինակն անգամ՝ հուրով եւ սուրով հաստատեց կամ հաստատել տուաւ իր թագաւորութիւնը, երկու հազար տարի առաջ:

Մոսկուան, որ չկրցաւ գործիք դարձնել ղենջակաւոր փիլիսոփան, կը մեղադրէ զայն թէ Մեծն Բրիտանիոյ աշխարհակալութեան կը ծառայէ եւ կը միասէ բուն յեղափոխութեան:

Իրականին մէջ, կանտին ինքնուրոյն դէմք մըն է, անկախ՝ ո'ր եւ է քաղաքական աշխարհակալութենէ: Կանտիները Հնդկաստանի մէջ միայն կրնան ծնիլ, ինչպէս Տոլստոյները՝ Ռուսիոյ մէջ: Արդ, այս տեղական արտադրութիւնը, այս ինքնատիպ տաղանդը ունի իր վարդապետութիւնն ու ճեմարանը, իր աշակերտներն ու հետեւողները: Եւ այնքան խոր հետքեր ձգած է որ, հարուստներ անգամ ոսկի կը թափեն իր ճամբուն վրայ, ինչպէս քրիստոնէութեան առաջին օրերուն:

Կոչեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք— փիլիսոփայ, սուրբ, մեսիա, կամ յափշտակեալ: Իրականութիւնը այն է որ կանտին ալ, իր կարգին, կ'օգնէ արթնցնելու, յուզելու, բրիտանական աշխարհակալութեան դէմ ըմբոստացնելու խաւարակուռ եւ անծայրածիր Հնդկաստանը: Վարակիչ է իր օրինակը՝ մեծն Բրիտանիոյ կրունկին տակ անբանացած ամբոխին վրայ, որուն ոչ հարթանքը սահման ունի, ոչ ալ թշուառութիւնը: Ազդու է իր խօսքը բուն Հնդիկին համար, որ առելով կ'ատէ արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, որ ամէն տարի միլիոններով կը մեռնի անօթութենէն, քոլերայէն եւ բազմապիսի կեղեքումներէն, առանց տրտնջալու: Այդ ամէնը գտնելով բնական...

Տարակոյս չկայ թէ այս անգամ ալ կէս ճամբան պիտի ձնայ կանտին՝ ինչպէս ձնաց 1919ին, 1921ին եւ 1922ին: Ու թերեւս նորէն բանտ իյնայ, ինչպէս եղաւ 1922—24:

Այդ չի նշանակեր թէ Հնդկաստան պիտի կորսնցնէ դատը: Ընդհակառակն, աւելի եւ աւելի պիտի տարածուի դժգոհութեան, անհնազանդութեան, թերեւս եւ ըմբոստութեան ալիքը: Եւ այդ պարագան կանխատեսելով է որ, Մեծն Բրիտանիա ինքնավարութեան ծրագիր մը կ'որոճայ երկու տարիէ ի վեր: Շատոնց արթնցած է Արեւելքը, եւ այլեւս անզօր են աշխարհակալութեան թուժքերը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՒՐ Կ'ԵՐԹԱՆՔ ԱՅՍՊԷՍ

Մելանիկէն ստացանք նոր օրաթերթ մը, «Արեւելք», որուն թիւ 6ի խմբագրականէն կը քաղենք հետեւեալ հատուածը, այս խորագրին տակ (1 ապրիլ)·

— «Իրարու կից, տասը քաղաքներու մէջ բաժնուած աւելի քան 2000 աշակերտութիւն ունինք:

Ի՞նչ ունինք գերազանցապէս աւելի բարձր, մեր հոգիին ու մտքին հետ խօսող աւելի վսեմ աշխատանք եւ նուիրում, քան այն սերունդը, մեր իսկ զաւակները, զոր ձգած ենք երեսի վրայ, յանձնելով զանոնք ամբողջապէս քախտիքմահաճոյքին, եւ տարիներէ ի վեր անդուլ եւ անդադար կը կռուինք ու կը գգուրտինք անոնց գլխուն վրայ:

Ցեղ մը ազգային սահմանադրութեան գործադրութեան բծախնդիր, ուրիշ տեղ մը տնավարի ու քմահաճ կարգադրութիւն, օր մը ֆելլէնահպատակ Հայու գերադասութիւն, յաջորդ օրը հինի ու նորի հաւասար իրաւունքի պահանջ եւ այս ամէնը ըստ պարագայի ու դասաւորուած եւ կանխամտածուած, անհատական սնամէջ եւ փոքրիկ եսերու համար:

Հետեւա՞նքը այս բոլորին:

— Ահա տարիներէ ի վեր ֆիմոթեքան երկու հակառակորդ բանակներու բաժնուած: Մի խորհիք երբեք զանոնք հաշտեցնելու որ եւ է փորձ ընել: 35-40 աշակերտութեան բախտը կը դարբնուի փոքրիկ այս գաղութին երկու հակամարտ ուժերու միջեւ:

Ադէք խաղաղ ու անվրդով երեւցող եւ իր վրայ երբեք խօսեցնել չտուող ֆէտէ-Աղաճի գաղութը:

Ազգային դպրոցը մօտաւորապէս 140 աշակերտներով եւ նախակրթարանի վեց դասարաններով, եթէ չենք սխալիր, երկու հայ ուսուցիչ միայն ունի: Ազգային սնտուկը դատարկ, այդ երկու անբախտ մտքի մշակներն իսկ ամիսներով թոշակ չեն ստանար, որովհետեւ... ժանանայով կը սնանին:

Պատճա՞ռը: — Միշտ նոյն վէրքը եւ նոյն խնդիրը: Շաւաքականութեան հանդէպ պարտականութեան ճանչցումը պայմանաւորուած է թաղականի, տիրացուի հաշիւներու կարգադրութեան հետ:

Քավալան իր 130-140 աշակերտներով, Սէրէզը 30-40 աշակերտներով կը ներկայացնեն մեւնոյն ցաւագին վիճակը: Վարժարանները կանգուն կը մնան շնորհիւ... գերմանական միսիոնի օժանդակութեան:

Կիւմիւլճինայի պարագան չենք ուզեր կրկնել: Այս ամէնուն մէջ Քսանթին միայն կը մնայ յուսատու ովասիս մը, ուր մեր ազգային կեանքը համեմատաբար խաղաղ է եւ մարդիկ գիրար չեն գգեր ֆոն:

Կատարեալ անիշխանական վիճակ մը կը պատկերացնէ այնքան յուսատու մեր գաղութը:»

ԺԱՆՏԱՏԵՆԴԻ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿ

Փարիզի ֆիւսիս - արեւելեան արուարձաններուն՝ գլխաւորապէս Նուազի-լը-Սէքի եւ Պոնտիի մէջ ժանտատենդի թեթեւ հիւանդութեան մը ճապարակ մը ծագած է: կը կարծուի թէ Նէոյեի-սիւր-Մառնէն եկած ջուրերն են պատճառ այս հիւանդութեան: վերջերս քաղաքապետութիւնը հրահանգած էր եռացնելով խմել Մառնի ջուրը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Հաւասարակաւոր»ներու տուրքէ զերծ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն.— *Ժողովրդային գործավարներու Խորհուրդը հրատարակեց հրամանագիր մը՝ հրահանգելով աւելցնել հնգամեայ ծրագրին մէջ նախատեսուած երկաթի, ածուխի եւ քարիւղի արտադրութիւնները, երկաթը՝ 125,000,000, ածուխը՝ 87,000,000 եւ քարիւղը՝ 60,000,000 րուբլի աւելի, գոհացում տալու համար երկրագործութեան յարաճուն պահանջներուն:*

Համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն քուէարկեց որոշում մը, որով կը պահանջուի յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին տուրքէ զերծ կացուցանել հաւաքականացման ենթարկուած բոլոր արջառն ու ձիերը, ինչպէս նաեւ չհաւաքականացուած գիւղացիներու պատկանող կովերը, ոչխարները, խոզերն ու հաւերը: Որոշման մէջ կ'ըսուի որ թէեւ այս ձեւով եկամուտները պիտի տուժեն, սակայն հաւաքական տնտեսութիւնները կէս միլիառ րուբլիի նոր վարկ մը ստացած պիտի ըլան:

Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ գարնանացանքի համար հազարաւոր տրակտորներ բաշխուած են, բայց անոնց մեծ մասը ձիասուած է, գիւղացիներու անուշադրութեան կամ տգիտութեան պատճառաւ: Շատ մը շրջաններու մէջ տրակտորները բոլորեւին գրեթէ կէսը անգործածելի դարձած են:

«Օպզըրվըր»ի Մոսկուայի թղթակիցը կը հաւաստէ թէ հաւաքական տնտեսութիւնները քաջալերելու եւ գիւղացիները անոնցմէ դուրս փախուստը արգիլելու համար, խորհրդային կառավարութիւնը կարգ մը առանձնաշնորհներ տուած է անոնց: Այսպէս, ոչ միայն տուրքերը պիտի գեղչուին, այլեւ նախապէս գանձուած կարգ մը տուրքեր ետ պիտի տրուին հաւաքական տնտեսութեանց: Աւտոնք նոյնպէս զերծ պիտի ըլլան պետութեան տուրք վճարելէ կուլակներէն գրաւուած եւ հաւաքական տնտեսութեանց յանձնուած կալուածներուն համար. ասկէ զատ ներկայ տարուան ընթացքին պետութիւնը կէս միլիառ րուբլիի (50,000,000 ստերլին) վարկ պիտի տայ հաւաքական տնտեսութեանց:

Բոլշեւիկ վարիչները յոյս ունին որ, մինչ բիրտ ուժով կարելի չեղաւ գիւղացիները հաւաքական տնտեսութեանց մէջ առնել, տնտեսական այս նոր միջոցներուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ հաւաքական տնտեսութեանց մէջ պահել բաւարար թիւով գիւղացիներ, յաջողութիւնը կարելի դարձնելու համար մեծաւտարած հաւաքականացման առաջին եւ ամէնէն դժուարին տարուան ընթացքին:

Մասնաւորաբար հարաւային Ռուսիոյ մէջ գարնանացանքը շատ գէշ է: Անհատ երկրագործներ ցանք չեն ըներ եւ յոռետեսութիւն կը տիրէ այս տարուան հունձքին մասին:

«Տրուդ» թերթը կը շեշտէ թէ անհրաժեշտ է պայքարիլ շարժմանը դէմ կուլակներուն, «որոնք դարձեալ գլուխ բարձրացուցած են՝ քանդելու համար հաւաքական տնտեսութիւնները եւ արգիլելու համար ցանքը»:

Նոր հրահանգ արժեթուղթերու մասին

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ ելմտական գործավարութիւնը շրջաբերական մը ղրկած է Պոլսոյ, Տրապիզոնի, Իզմիրի, Սամսոնի, Ատանայի եւ Մերսինի տէֆթէրտարութիւններուն, յայտնելով որ արգիլուած է երկրէն արժեթուղթ եւ կտրօն դուրս հանել, առանց ելմտական գործավարութեան հաւանութեան: Այս պատճառով, օտար երկիրներու մէջ վճարելի, պայմանաժամը հասած ինչպէս նաեւ «ամորթի» ըլլալիք արժեթուղթերը դուրս հանելու համար նախապէս յայտագրով մը պէտք է հաղորդել Սակարանի հակակշռող մարմնին թէ, արտածուելիք արժեթուղթերուն փոխարժէքը դրամով պիտի բերէ երկիր եւ թրքական դրամի փոխելով տիրոջ պիտի յանձնէ:

Նոյն կերպով պէտք է յայտագիր տալ եւ արտօնութիւն ստանալ, արտասահմանի մէջ ծախուելիք արժեթուղթերուն համար: Այս ձեւով եւ փոխարժէքը վճարելու պայմանաւ, կարելի է դուրսէն արժեթուղթ բերել: Այս պարագային, դրամատուները պարտաւոր են հակակշռող մարմնին հաղորդել թէ արժեթուղթերը ստացած են:

ԴՐԱՔՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՂՐԿՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Պոլսէն ուրիշ ֆեռագիր մը կ'ըսէ.— *Տնտեսական տագնապին հետեւանքով, թուրք կառավարութիւնը արգիլեց առեւտրական թուղթերու եւ չէքերու արտասահման փոխադրութիւնը: Այս պատճառաւ կառավարութիւնը հրահանգ տուաւ թղթատարական գործավարութեան, որ արտասահման ղրկուած նամակները բացուին եւ քննուին, ստուգելու համար թէ անոնք առեւտրական չէքեր կը պարունակե՞ն: Օտար մասնագէտներու համաձայն, եթէ թուրքիա արտասահմանէն նոր վարկեր չգտնէ, տնտեսական կատարեալ քայքայման պիտի ենթարկուի:*

Ոստիկանութիւնը կանտիի դէմ

Հնդկաստանէն հասած նոր լուրերու համաձայն, անգլիական ոստիկանութիւնը սկսած է սպառնական դիրք մը բռնել

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

30,000,000 ՍՏԵՐԼԻՆԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի պոլսոյ թղթակիցը կը հաղորդէ թէ «եարըն» Թերթը, որ խափանուեցաւ, ոչ մէկ անձնական վիրաւորանք ուղղած էր գործավարներուն: Պարզապէս կը հասկցնէր թէ՝ դաժիւթը տկար է, թէ անոր ելմտական ու տնտեսական քաղաքականութիւնը բոլորովին մնանկացած է, ետեւաբար պէտք է քաշուի՝ տեղ տալու համար նոր եւ երիտասարդ մարդերու:

Անգլիական Թերթին թղթակիցը կ'աւելցնէ.

— Ըստէթ փաշայի բոլոր պաշտօնակիցները համաձայն չեն այն որոշման թէ պէտք չէ արտաքին փոխառութիւն կնքել: Ուստի եւ թուրքիոյ կողմէ փոխառութեան մը կնքումը անտարակոյս ինքնաբերաբար կարգ մը կարեւոր փոփոխութիւններ առաջ պիտի բերէ դաժիւթին մէջ. ու հաւանաբար այս պատճառով մօտիկ ապագային քաշուի վարչապետը:

Արտասահմանի մէջ թուրքիոյ ունեցած վարկին —կամ ինչ որ մնացած է անկէ— սիրոյն,էական է որ անիկա վճարէ իր պարտքերը: եւ որովհետեւ անիկա իր յանձնառութիւնները չարգելէ զատ ուրիշ նպատակ չունի, բացայայտ ետեւութիւնն այն է որ պիտի ստիպուի օտար փոխառութիւն մը խնդրել:

Հեղինակաւոր աղբիւրէ կը տեղեկանամ թէ անգլիական, ամերիկեան, ֆրանսական եւ գերմանական տուներ արդէն 30,000,000 անգլիական ոսկիի փոխատութիւն մը առաջարկած են թուրքիոյ, սակայն «կարգ մը դժուարութիւններ կան ապահովութեան մասին»: միւս կողմէ անկարելի է որ փոխառութիւն մը կնքուի՝ մինչեւ որ թուրք կառավարութիւնը կարգադրութեան մը յանգի Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդին հետ:

Աննուաճ տեղեկութիւններուն նայելով, շատ անհաւանական կը թուի որ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը հաւանի որեւէ փոփոխութեան ենթարկել փարիզի հիմնադրութիւնագիրը: Սակայն հոս կարելի կը նկատուի խընդիրը լուծել՝ օսմանեան կայսրութեան բոլոր պարտքերը կըրկին միացնելով եւ մինչեւ 30 միլիոն ստերլին դրամագլուխի նոր կանխավճար մը ստանալով՝ Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդի հովանաւորութեան տակ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

"ԴՐՕՇԱԿ" Ի

Թիւ 4 (1930 Ապրիլ) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

1. Խարխափուքներ (խմբագրական), *2. Ապրիլեան եղեռնը քննական աչքով՝* կ. Սասունի, *3. Ո'վ հաւատաց, փրկուեցաւ՝* Օհան, *4. Ռուսական Անցուդարձ* Մ. Վ., *5. Ընկերվարական շարժումը Թրանսայի մէջ՝* Հրանտ Սամուէլ: *6. Թուրքիոյ չուրջ, 7. Բրտական շարժումները, 8. Քառասնամեակ, 9. Մեր գոհերը 10. Թղթակցութիւններ Հայաստանէն եւ Կովկասէն:*

Տարեկան 25 ֆրանք կամ 2 տոլար: Հատով՝ 2.50 ֆրանք:

Դիմել Mlle S. Agopian, 5 rue des Gobelins Paris.

Կը ծախուի նաեւ «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

,,ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉՈՐՍ ՏԱՐԻՆ,,

ՓԱՓԱԳՈՒՄԸ ԽՄԲՍԱՏ

Ֆաշոդայի եւ Ֆաշոդայի դէպքերը ցոյց տուին, որ Անգլիան ոչ միայն չի հրաժարուիր Աֆրիկայի իր գաղութների վրայ իր տիրապետութիւնից, այլ ընդհակառակն, ամէն կերպ ձգտում է ամրապնդել իր դիրքերը այդ գաղութներում։ Ֆաշոդայի դէպքերը ցոյց տուին, որ Անգլիան ոչ միայն չի հրաժարուիր Աֆրիկայի իր գաղութների վրայ իր տիրապետութիւնից, այլ ընդհակառակն, ամէն կերպ ձգտում է ամրապնդել իր դիրքերը այդ գաղութներում։

Ֆաշոդայի եւ

...ի «Ձախ» կարգադրութիւննե...ը ջօրգանեն ընդդիմադիր տրա...րութիւները՝ եւ իբրեւ հե...ք այս վիճակին, գիւղատն...ութեան համալնգումը կը ...արանայ:

Ուստի, կեդր. կոմիտէն կը ...մայէ գործերգնել բոլի հա...նգամեան փորձերը, «արտէլ»-...ը կոմունայի"վերածելու դէպ...ը, բնակարաններու, հաւերու ...ը, անասուններու հա...թեամբ անասուններու հա...նգամը, շուկաներու եւ «բա...ներու փակումը, եկեղեցինե...ի բոլի գոցելը (եկեղեցիները ...իայն այն տեղ, երբ ...ին ժողովուրդը կը փա...ի գիւղացիներուն եւ գեղջ...ին կրօնական զգացում...ին վրայ ազդելու դէպքերը»:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՆՊԱՏԷՍ ԳՈՅԱՑԱԾ ԵՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԱՐՏՔԵՐԸ

Ոյսոյ Ագշամ լրագիրը պատմէ խմբագրականի մը մէջ.

Արտաքին պարտք ըսուածը ...ան գումարները են, զոր օս...մանեան կայսրութիւնը փոխ ա...ած է Եւրոպայէն: Այս փոխա...ութիւները սկսած են Սուլթան ...ուլեմի, Սուլթան Մէճիտի շրջա...ին, եւ 20 տարուան ընթացքին ...4 փոխառութիւններ կնքուած ...ամանակ եղած է որ, պե...ութիւնը 13 միլիոն ոսկի պարտք ...ոնուած է՝ երբ պիւտճէին մէջ ...7 միլիոնի միայն կը հանէր ...այոյթը...

Այն պարտքերը, որ արդի ...ուրք սերունդին ուսերուն վրայ ...ը բեռցուին, արդիւնք են այդ ...եղ վարչութեան եւ Եւրոպայի ...նիղճ վաշխառութեան:

Առաջին փոխառութիւնը կընքուեցաւ Սուլթան Մէճիտի օրով՝ 1854ին եւ գործածուեցաւ Թէ Խրիմի պատերազմին ծախքերը գոցելու եւ Թէ Թանզիմաթի բարենորոգչական ծրագրին գործադրութեան:

Այս պայմաններուն մէջ, ...ամ. պետութիւնը ստիպուած նոր փոխառութիւններ կնքած է՝ ընդունելով եւրոպացի վաշխառուներու բոլոր պայմանները:

Լոնտոնի փալմըրս գրամատան հետ կնքուած այս պայմանագրութեամբ երեք միլիոն անգլ. ոսկի փոխ առնուեցաւ, բայց գանձարութեան ձեռքը հազիւ Հնգակէս միլիոն անգլիական հասաւ:

Ասիս գումարը պատերազմի ծախքերուն անբաւական ըլլալով, 1855ին Իզմիրի եւ Սուրիոյ մասային հատոյթներուն փոխարէն Լոնտոնի Ռոչիլտ դրամատունէն փոխառութիւն մը եղաւ: Ֆրանսա եւ Անգլիա, այս առիթով կոմիսար մը ղրկեցին Պոլիս՝ հսկելու համար փոխառութեան գործածութեան եղանակներուն:

Մինչ այդ, պատերազմի ընթացքին պետութիւնը «քայմէ» (թղթադրամ)ներ հրապարակ հանած էր: Այդ դրամները հրապարակէն վերցնելու համար նոր փոխառութեան մը պէտքը զգացուեցաւ եւ 1858ին, անգլիական դրամատուններէն 5 միլիոն անգլ. ոսկինոց նոր փոխառութիւն մը կնքուեցաւ՝ իբր փոխարինութիւն ցոյց տրուելով Պոլսոյ մասային հատոյթները:

Բացի այս մեծ փոխառութիւններէն, օսմ. պետութիւնը փոքր փոխառութիւններ կնքած էր նաեւ Ղալաթիոյ եւ Բերայի քրիստոնեայ սեղանաւորներէն, որոնք այսպէս տիրացած են Բերայի ամենամեծ եւ ամենաշքեղ շէնքերուն: Այս բոլոր պարտքերը վճարելու համար, կառավարութիւնը ֆուատ փաշայի միջոցով 200 միլիոն ֆրանքնոց փոխառութիւն մը կնքեց Փարիզի մէջ:

Բայց այս գումարները բաւական չեղան, ու այս անգամ 200 միլիոն ֆրանքնոց փոխառութիւն մը եւս կնքուեցաւ, որոնց փոխարինութիւն ցոյց տրուեցաւ ծխախոտի, աղի, դրոշմի տուրքերը, ինչպէս նաեւ էմիրնէի կուսակալութեան մետաքսի, իսկ Իզմիրի կուսակալութեան ձէթի տասանորդի տուրքերը: Այսպէս, կառավարութեան լաւագոյն հատոյթները փոխանցուեցան Օսմ. Դրամատան:

1860ին կնքուեցաւ նոր փոխառութիւն մը, իբր երաշխաւորութիւն ցոյց տրուելով Արդընի հանքերը: 1869ին եւ 1870ին կնքուեցան ուրիշ երկու փոխառութիւններ: Այսպէս, 1875ին պետութիւնը հինգուկէս միլիար ֆրանք պարտք ունէր:

1881ին, կառավարութեան հրաւէրով Պոլիս եկան պարտապահանջներու պատուիրակները, որոնց հետ խորհրդակցաբար հաստատուեցաւ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը: 1904ին բոլոր պարտքերը միացուեցան եւ գոյացաւ «Իւնիֆիէ»ն: Ասոնց վրայ աւելցան Սահմանադրութեան շրջանի պարտքերը:

Ըստ վերջին համաձայնութեան, Թուրքիա հետեւեալ կերպով պիտի վճարէ իր պարտքերը. 1929 յուլիսէն մինչեւ 1936ի մայիսը՝ 2 միլիոն Թրքական ոսկի:

1936—42. ամէն տարի 2 միլիոն 380,000 ոսկի: 1942-47, տարեկան 2 780,000 ոսկի, 1947—52, տարեկան 3 միլիոն 180 հազար ոսկի, եւ 1952էն սկսեալ ամէն տարի 3 միլիոն 400 հազար հնդուն ոսկի...:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ներկայիս դասախօսութիւններու եղանակ մը կ'ապրինք Փարիզի մէջ:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծանօթ դասընթացքէն եւ Գրական Ակումբին պարբերական երեկոներէն վերջ, զանազան հաստատութիւններ ալ սկսած են դասախօսութիւններ սարքել:

Շաբաթ կէսօրէն վերջ, Փարիզի Մատենադարանին մէջ Սուրիոյ հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին ուշագրաւ դասախօսութիւն մը տուաւ Հ. Յովհ վրդ. Մըսըրեան: Դասախօսը կը պատկանի Յիսուսեան Միաբանութեան, երկար տարի ապրած է Սուրիոյ մէջ, ներկայիս Աստուածաբանութեան ուսուցիչ է Պէյրութի Ս. Ժոզէֆի համալսարանին մէջ, եւ իբրեւ յաջորդ հանգուցեալ հայագէտ եւ պատմաբան Հ. Ֆրանսուա Թուռնըպիզի, կը վարէ այդ համալսարանին հայագիտական բաժինը:

Հ. Մըսըրեան վրդ. ամբողջ իր դասախօսութեան ընթացքին մտքական լապտերով տեսարաններ ցոյց տուաւ Սուրիոյ հայ գաղթականներուկեանքէն, քարտէսներով ներկայացուց գաղթակայաններու անցեալ և ներկայ դիրքերը, մանրամասնօրէն պարզեց կատարուած շինարարական աշխատանքներն ու տեղաւորման գործերը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան, հոգատար պետութիւն եւ բարեսիրական մարմիններու աշակցութեամբ:

Սուրիոյ եւ Լիբանանի ամբողջ բնակչութիւնը կը հաշուուի 2ուկէս միլիոն հոգի: Ենթադրեալ վիճակագրութեան մը համաձայն, անոնց մէջ Հայերու թիւը կը հասնի շուրջ 139,000ի, հետեւեալ կերպով.— Պէյրութ և Լիբանանի շրջան՝ 35,000, Դամասկոս և Ճէպէլըտրիւզ՝ 8000, Ալէվիներու երկիր՝ 2500, Հալէպի շրջան՝ 57,000, Հալէպէն դէպի արեւմուտք՝ 26,550, Հալէպէն դէպի արեւելք՝ 10,000: Հայ գաղթականութեան մէջ ծնունդները գոհացուցիչ են եւ յուսատու:

Հ. Մըսըրեան վրդ. նախապէս խօսած էր Հայագիտական Ընկերութեան Յունուարի ընդհանուր ժողովին մէջ: Մօտ ատենէն պիտի խօսի նաեւ Ֆրանսական աշխարհագրական ընկերութեան առջեւ, նոյն նիւթի մասին:

***

Կիրակի Սէվրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին մէջ բացումը կատարուեցաւ դասախոսութեանց շարքի մը: Գլխաւոր շէնքին առաջին յարկը բարեփոխումով մը վերածուած է գեղեցիկ սրահի մը, որ կրնայ պարունակել 200-250 հոգի: Սրահը լեցուած էր ընտրեալ բազմութեամբ մը:

Դասախօսեց վարժարանին մեծաւորը Հ. Յովհ. վրդ. Թորոսեան, ամփոփ պատկերը տալով Մխիթարեաններու գործունէութեան եւ այն կարեւոր դերին, որ անոնք կատարած են հայ լեզուին եւ պատմութեան համար: Թուեց անմահն Մեքսուտացիէն սկսեալ վենետիկի արտադրած մեծ գրչութիները. յարգանքի խօսքեր ըրաւ Հայր Միքայէլ Ջամչեանի, Ջախջախեանի, Ինճիճեանի, Ալգերեանի, Գէորգ եւ Եղուարդ Հիւրմիւզներու, Բագրատունիի, Ալիշանի, Զարպհանէլեանի եւ այլ գիտական վարպետներու լիշատակին: Յիշեց նաեւ Մխիթարեաններու կատարած դերը կրթական ասպարէզին մէջ:

Դասախօսութիւններէն վերջ, Պահապանեան գերապայծառ եւ վեհաշուք եպիսկ. քանի մը խօսքով գնահատեցին այս դասախօսութեանց գաղափարը:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ԹԷՅԱՍԵԼԱՆԸ

ՄԱՐՍԷԼ:— Հայ Աբիներու Միութեան Մարսէլի մասնաճիւղի կազմակերպած Թէյասեղանը տեղի ունեցաւ կիրակի, 30 Մարտին: Հրաւէրին փութացած էին պատասխանել յիսունէ աւելի հայրենակիցներ: Սրահը զարդարուած էր հայկական եւ ֆրանսական դրօշակներով, որոնց դիմաց զետեղուած էր սկաուտներու ոսկեզօծ գրերով «Հայ Աբի» արձանագրութիւնը:

Մասնաճիւղի վարիչ-մարմնի կողմէ բացումը կատարեց պ. Բ. Գավէզեան որ սկաուտական շարժման ու Հայ Աբիներու Միութեան պատմականն ընդհ վերջ, Թուեց անոնց ընծայած բարիքները, որոնք անհրաժեշտութիւն դարձած են մեր ներկայ իրականութեան համար, թելադրեց ծնողքներուն վստահիլ իրենց զաւակները այս շարժման: «Սկաուտիզմը մարմնի, մտքի ու նկարագրի համաչափ ու ներդաշնակ զարգացման դրութիւնն է: Ազատ օդի ու բնութեան մէջ լիաթոք շնչելու, շարժելու վարժութիւնը:

«Ցուցէք ձեր զաւակները. անոնք մեր Աբիներուն մէջ պիտի գտնեն լաւագոյն ընկերներն ու բարեկամները, տուէք ձեր իսկ օգտին համար, ու անոնք ձեզ պիտի վերադառնան աղնիւ, չարքաշ ու անձուէր, գործունեայ ու առոյգ, պիտի վերադառնան ապագայ տիպար քաղաքացիներու սկզբունքներով տոգորուած»:

Ներկաներու փափաքին համաձայն սեղանապետ նշանակուեցաւ պ. Խ. Գաւիթեան, որ ոգեւորեց թէյասեղանը: Յաջորդաբար խօսք առին պ. պ. Աբոյեան, Վ. Գուլումճեան, Օ. Փափազեան եւ Գ. Ծերիկեան, որոնք չեշտեցին սկաուտական շարժման նշանակութիւնը, խրախուսեցին տղաքը յարատեւելու, խոստանալով իրենց ջերմ համակրանքն ու աջակցութիւնը:

Սեղանի ընթացքին մէջ ընդմէջ արտասանութիւններով ու մեներգներով իրենց մասնակցութիւնը բերին, Մ. Գաբրիէլեան, Ս. Քէշիշեան, Ց. Խանոյեան եւայլն: Մեծ հետաքրքրութիւն պատճառեցին նաեւ կրտսեր սկաուտներու զուարճալի խաղերը: Աճուրդի դրուեցաւ սկաուտ Սուրէն Մելիքեանի ձեռքով հիւսուած հայկական եռագոյն սիրուն բարձ մը, որ կոկիկ գումար մը ապահովեց:

Այս գումարը նոյնութեամբ պիտի յատկացուի սկաուտական պիտոյքներու գնման:

Փափաքելի է որ ծնողքները, անխտիր, իրենց զաւակները արձանագրեն «Հայ Աբի»ներու շարքը, փոխանակ ձգելու որ անոնք թափառին փողոցները եւ խաթարեն իրենց տակաւին մաքուր նկարագիրը: Մասնակցութեան համար դիմել՝ 49 Rue Nationale, Marseille, ուր ամէն օր երեկոյեան ժամը 7-8 վարիչ մարմնին հերթապահ մէկ անդամ պիտի տայ հարկ եղած տեղեկութիւնները:

Հայ Աբի

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ, ՏԷՍԻՆ

ԼԻՈՆ.— Բարձր Հայքի Հայրենակցական Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, շատոնց նկատի ունենալով տէսինաբնակ հայրենակիցներուն կարեւոր թիւը ու անոնց հայրենասիրական զգացումները, անհրաժեշտ գտած էր այդ սրտցաւ հայրենակիցները հաժախմբել, միշտ վառ պահելու համար անոնց մէջ ազգային գիտակցութիւնը եւ հայրենիքի գաղափարը:

Արդ, գալով կեդր. վարչութիւնս 1930 մարտ 23ին կազմած է Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակցական Միութեան Տէսինի մասնաճիւղը: Նախապէս եղած հրաւէրի մը համաձայն, խումբ մը հայրենակիցներ ժամանակին փութացած էին որոշեալ հաւաքատեղին, իրականացնելու համար սոյն նուիրական եւ ազգօգուտ ձեռնարկը: Հայրենակիցները իրարու հետ ծանօթանալով, խնդրեցին որ ներկաներու թիւը առժամապէս բաւ համարուի եւ ժողովը բացուած յայտարարուի: Արդարեւ կարգ մը հայրենակիցներ զանազան պատճառներով կամ լուր չունենալով բացակայած էին, սակայն լիազօրս ենք որ Միութեան կազմութենէն անմիջապէս վերջ պիտի գան խտացնել Միութեանս շարքերը, աւելի մեծ թափով առաջ տանելու համար մեր նուիրական գործը:

Ուստի, Պ. Գեղամ Սարոյեան ժողովը բացուած յայտարարելով, պարզեց նպատակը: Վարչութեան քարտուղար Պ. Դաւիթ Մուրատեան կարդաց Միութեան ծրագիր-կանոնագիրը, որ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ բոլոր հայրենակիցներու կողմէ: Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, ձեռնարկուեցաւ վարչական մարմնի ընտրութեան եւ մեծամասնութեամբ ընտրուեցան հետեւեալները.— Պ. Պ. Կիւլէսեան՝ ատենապետ, Բ. Տէրտէրեան՝ ատենադպիր, Մ. Գինոսեան՝ դանձապահ, խորհրդականներ՝ Գ. Կիլոթեան, Դ. Սարոյեան:

Հայրենակիցնե՛ր, 1915ի մեծ եղեռնը խլելով մեր սրտահատորները մեզ ցրիւ տուաւ աշխարհի չորս հովերուն, ու այսօր զրկուած նոյնիսկ սեփական հայրենիքէն ու մայրենի օճախէն, ինկած ենք օտար ափեր, հաժախնակուլ ոստանի մը մէջ, ուր կը սպառնայ այլասերումի վտանգը: Սիրելի հայրենակիցնե՛ր, որպէսզի կարենանք այս ահաւոր վտանգին դէմ պաշտպանել մեր մատաղ սերունդը, անհրաժեշտ է որ, համախմբուինք եւ ձեռք ձեռքի տանք որպէս հարազատ եղբայրներ, բացառիկ պարագաներու մէջ մեզմէնք մեր կարօտեալ հայրենակիցներու դառնութիւնները մեր կրողութեան սահմանին մէջ նուիթապէս թէ բարոյապէս: Ուստի, կոչ կ'ուղղենք բոլոր հայրենակիցներուն որ խրախուսելով իրար, դան ստուարացնել Միութեանս շարքերը, գօրացնել անոր ուժերը նիւթապէս թէ բարոյապէս եւ աւելի արագացնել անոր հիմնական նպատակը, մինչեւ որ կարենանք հաւաքուիլ հարազատ հայրենիքի երդիքին տակ եւ ազատիլ մեր անհուն տառապանքներէն:

Լիոնի Բարձր-Հայքի Հ. Մ.եան կեդր. վարչութիւն

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Ցայտնի արուեստագէտ-երգիչ Պ.Ներսէս Ղուկասեան, որկր ղեկավարէ ռուս. թատերախումբ մը, այս հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին Théâtre Palladiumի մէջ (83, Rue Chardon-Lagache) կը ներկայացնէ «La Geicha» գեղեցիկ օփերէթը, 3 արար, ճափոնական կեանքէ: 16 հոգինոց նուագախումբ մը եւ մեծ երգչախումբ մը կը մասնակցին ներկայացումին: Գինները՝ ժողովրդական:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Այդ կինը ըսաւ.—

— Ձեր մարը մեռնի, էդ ի՞նչ արիշարանք է, որ դուք կը քաշէք. չգիտես էդ բաներուց ի՛նչ կը հասկնաք:

— Շատ մի՛ խօսար, մարեր-նիս կը մեռնին, թո՛ղ մեռնին. անօթի եմ՝ մի ապուր լի՛ց, ուտեմ:

Կինը ներս գնաց ապուր լեցնելու: Ընկերոջս ձայն տուի. «Եր կացաւ ու ներս գացինք: Ընկերոջս քով կը գտնուէր 15 տարուշ աղջիկ մը, մեզի տեսնելուն եւ Թուղթ բերել տալուն՝ Ապուրը կերանք, փորերնիս բաւականին կշտացաւ: Ետքն ըսին Թէ՝ «Ձեզի ընկեր մ'ալ կայ»— «Ի՞նչ տեսակ մարդ է»— «Դէմքով սեւ, երկար մազերով, սեւ քօլոզով»: Մենք հասկցանք, որ Մեծկալ Սրքոն էր:

***

Մութը տուաւ: Իսկապէս Սրքոն եկաւ մեր քով:

— Տղերքն ո՞ւր են, — հարցուցինք մենք:

— Տղերքը բռնուան:

— Վա՜յ:

— Վա՜յ ղը:

— Վայ ղն ալ բռնուաւ:

— Ո՞րտեղ բռնուան:

— Շօսի ճանապարհի վրայ կօլ (լիճ) մը կայ՝ հոն բռնուան:

— Դու ի՞նչպէս եղաւ, որ ազատուեցար:

— Ես քիչ մը յետեւանց էի. նրանք բռնուելուն՝ ես հասկցայ եւ ժայռ էդ կօլի մէջ: Մենակ բերանս լրէն դուրսն էր. իսկ ամբողջ մարմինս լրի մէջն էր:

— Նամակներն ի՞նչ ըրիր:

— Նամակները մէջքէս քանդեցի եւ մտցուցի ցեխի մէջ: Այդ ատեն տղայոց չարաչար կը տանջէին եւ կը ծեծէին: Շատ չարչարանքներ տալէն վերջը՝ քիւրդ մը եկաւ, ըսաւ. «Մի՛ զարնէք, ճամբորդ մարդիկ են, կարելի է լաւ մարդիկ ենն: Հող լցուեցաւ երկու հարիւր քիւրդ: Տղայ մը նկատած էր, որ ես հող կորայ: Երբ կը զարնէին այդ տղին, կը պոռար.— «Սրքօ, է՛լ՝ արի, է՛լ՝ արի»: Ես ժամքովս կ'ըսէի, Թէ՝ «չան որդի, ինքը բռնուեր է, ինձ ալ կ'ուզէ բռնել տայ»:

Քիւրդ մը առանց գլխս տեսնելու՝ հրացան ուղղեր էր կօլի մէջ եւ կը կանչէր... «վօրէ՛ն, վօրէ՛ն, էզդանիա դուքի է»: Նա դիտմամբ կ'ընէր, որ ես վախենալէն լրէն դուրս գայի, ես երբէք ձայն-ձուն չհանելով՝ Թազնուեցայ կօլի մէջ:

Քիւրդերը կապեցին մեր ութ ընկերները եւ տարան գիւղը: Կէս ժամ սպասեցի, ձայները դադրեցան: Բոնեցի շօսի ճանապարհը, եկայ աղօթարանին մէջ Լիզլուս գիւղը: Տեսայ՝ այդ գիւղը հայ գիւղի չի նմանիր, շատ պեցի դուրս գալ:

Գիւղէն դուրս եկածսատեն պատահեցայ քիւրդ մը, որ հարցուց.

— Դու ի՞նչ մարդ ես, հա՞յ ես, չէ՞ նէ քիւրդ:

— Քիւրդ եմ, ըսի:

— Ո՞րտեղացի ես:

— Ալաշկերտցի:

— Ո՞վ կը ճանչնաս Հասան-նանցիներէն:

Ես տուի մի քանի յայտնի Հասանանցիներու անուն: Քիւրդը ինձի մտիկ ըրաւ եւ ըսաւ.

— Դու գողի կը նմանիս:

— Խօսքդ գիտնալով խօսա՛. ես այսինչ աղալի խուլայի եմ, կ'երթամ Էրզրում:

Քիւրդը ինձմէ հեռացաւ: Ես ոտքս վերցուցի եւ վազ տուի: Կէս ժամ չանցաւ, լուսացաւ: Բայց ես ճանապարհ չէի գիտեր, ուղիղ ճամբան բռներ էի, էնպէս կուգայի: Պատահեցին երկու քիւրդ: Ինձի քրդի տեղ դրին եւ ըսին.

— Սալամ ալեօքիւմ:

— Ալեօքիւմ սէլամ,— պատասխանեցի ես:

— Ո՞ւրկից կուգաս:

— Ալաշկերտէն:

— Վանի կոիւը ի՞նչպէս եղաւ:

— Բոլոր ֆեդայիները, մաս մ'ալ կեաւուրները ջարդեցին:

— Բարի՛ ես եկեր, մեր աչքին, որ այդ բարի լուրը բերիր մեզ:

— Հաց ունի՞ք:

— Ունինք:

— Կտոր մը հաց տուէք ինձի, անօթի եմ:

— Ուրախութեամբ կուտանք:

Երկու հաց եւ քիչ մ'ալ պանիր տուին: Ես ալ իմ կողմից հարցուցի.

— Դուք ո՞րտեղացի էք:

— Հարթեւցի ենք:

— Ո՞ւր կ'երթաք:

— 30 ոսկիանոց մի ձի ենք կորցուցեր, այն կը փնտռենք:

Նրանցից բաժանուեցի: Կէսօր անց էր: Եկայ Հարթեւ: Հարցուցի տէրտէրի տունը ու գնացի: Տէրտէրը տունը չէր, երէցկինն էր: Երէցկնկանը ըսի.

— Ճամբորդ մարդ եմ, հայ եմ, ինձի տեղ մը տուէք քնանալու եւ կտոր մը հաց:

Երէցկինը ըսաւ.

— Դու հայ չես. քու երեսը հայու երեսին չի նմանիր, դուք քիւրդ ես. մեզի տեղ չկայ:

Բիբրեցի Մահմատին, երեսս խաչ հանեցի, ըսի.

— Հայր մեր երկինք...

Բայց երէցկինը ըսաւ.

— Ես գիտցայ, Թէ դու ինչ մարդ ես. մեր գլուխը կ'ուզես փորձանք գցել. մեզի տեղ չկայ, ախպէր, գնա՛:

Դռնից դուրս ելայ: Դրան կողքին ուրիշ դուռ մ'ալ կար, այնտեղից ներս մտայ: Հող էր տէրտէրի Թաւլան: Գացի հոն պառկեցի: Շատ Թէ քիչ քնայ, եկան երկու հարսներ, ձայն տուին ինձի: Վեր կացայ, տեսնեմ, բերեր են հաց ու ապուր: Այդ հարսները խնուսէն էին բերուած, ուստի հոն յեղափոխական տեսած ըլլալնուն, երբե՛ք չէին վախնար:

Ահա այսպէս պատմեց մէկի Սրքոն:

***

Իրիկունը մենք հոն վալաղ ուզեցինք, բայց չտուին: Ստիպուած եղանք հոն մնալ այդ իրիկուն: Մնացինք այդ ծերունու տանը:

(Շար.)

կանտիի հետեւորդներուն դէմ, արգիլելու համար զանոնք որ բռնաբարեն աղի օրէնքը։ երկուշաբթի օր Աթի եւ Տանտիի ճամբուն վրայ ոստիկանները գրաւեցին ապօրէն կերպով հաւաքուած աղերը եւ ձերբակալեցին բազմաթիւ մարդիկ, որոնք կ'ընդդիմանային։ կանտի լուր առնելով հասաւ դէպքին վայրը եւ հոն կարդալ տուաւ իր կողմէ գրուած յայտարարութիւնը (որովհետեւ Չնդիկներու պետին համար երկուշաբթին լուսթեան օր է), ըսելով թէ վաղն իսկ պիտի միանայ իրենց՝ աղ հաւաքելու համար, ու կը հրաւիրէ շրջակայ գիւղերու բնակիչները՝ իրենց օգնել։ կը հրահանգէ թեթեւ հագնիլ եւ թոյլ չտալ որ ոստիկանները գրաւեն իրենց հաւաքած աղը, նոյնիսկ եթէ անոնք իրենց ձեռքը կտրեն։

կանտիի գլխաւոր աջակիցներէն երեք հոգի եւս ձերբակալուեցան եւ անմիջապէս երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցան։ կանտի ինք ալ որոշած է ներկայանալ իշխանութեանց՝ առաջարկելով որ ձերբակալեն զինքը։ կառավարութիւնը շատ մտահոգ է շարժման ստացած նոր երեսոյթին համար։

Ֆրանսա եւ Թուրքիա

Թուրքիոյ արտաքին գործավար թէվֆիք Րիւշտի պէյ, գերմանական վոլֆ գործակալութեան ներկայացուցչին յայտարարած է հետեւեալը.

— Ֆրանսացիներուն հետ մեր քաղաքական յարաբերութիւնները միայն բարեկամական չեն, այլեւ կը ձգտին բարւոքիլ օրէ օր, որովհետեւ մեր վերջին համաձայնագիրներու տրամադրութիւնները թոյլ կուտան դիւրութեամբ լուծել այն բոլոր դժուարութիւնները, որ կրնան ծագիլ այդ երկրին հետ մեր յարաբերութեանց ընթացքին։

Նոյնն են մեր յարաբերութիւնները Սուրիոյ հետ, ֆրանսական թեւարկութեան ենթակայ երկիր, որ լրացուցիչ մասը կը կազմէ Ֆրանսայի, համաձայն հոգատարութեան։»

Ցունաստանի փոխառութիւնը Անգլիայէն

Ցունաստանի Ազգային Դրամատան տնօրէնը Տրոսոփուլոս Լոնտոնէն Աթէնք վերադառնալով, յայտարարեց թէ երկրագործական Վարկի դրամատան հաշուոյն երկու միլիոն ստերլինի փոխառութիւն մը կնքած է, մէկ միլիոնը անմիջապէս պիտի դրուի լիշեալ Դրամատան տրամադրութեան տակ։

Բացի այս երկու միլիոնի փոխառութենէն, Տրոսոփուլոս նոյնպէս 600,000 ստերլինի փոխառութիւն մը կնքած է արուեստական պարարի արտադրութեան ընկերութեան հաշուոյն։

Վարչապետ վէնիզէլոս յայտարարեց թէ առայժմ Ցունաստան ուրիշ փոխառութիւն չպիտի կնքէ, այլ պիտի սպասէ լաւագոյն օրերու եւ նպաստաւոր պայմաններու։ Մնաց որ Ցունաստանի տրամադրութեան տակ դրուած է կանխավճար մը, զոր պիտի կրնայ գանձել ուզած ատեն։

Համաշխարհային համաժողովը

Բոլշեւիկ կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն որոշեց կուսակցութեան համաժողովը գումարել յառաջիկայ յունիս 15ին։ Օրակարգին վրայ դրուած են՝ տեղեկագիրներ կուսակցութեան կեդրոնական մարմիններուն, հնգամեայ ծրագրի գործադրութեան, հաւաքական տնտեսութեանց շարժման եւն.ի մասին։

Այս համաժողովը, զոր պէտք չէ շփոթել Խորհուրդներու համագումարին հետ, կազմուած է խորհրդային միութեան համայնավար բոլոր կազմակերպութեանց պատուիրակներէն։ Ասիկա գերագոյն մարմինն է որ կրնայ փոփոխութեան ենթարկել կեդրոնական կոմիտէի եւ քաղաքական բիւրոյի կազմը, ու ի հարկին փոխել կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը։

Պատգամաւորներու ընտրութիւնները, յետոյ համաժողովին նիստերը բուռն վիճաբանութեանց տեղի պիտի տան համայնավարներու միջեւ, նկատելով որ ներկայիս մեծ տարակարծութիւններ կան բոլշեւիկեան կուսակցութեան ծոցին մէջ, ներկայ դժուարութեանց դիմակալելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն մասին։

Սպառազինութիւններու արշաւը

Մինչ մէկ կողմէ զինաթափութեան գաւեշտ կը խաղան Լոնտոնի մէջ, միւս կողմէ խորհրդաժողովին մասնակցող երկիրները աւելի քան մեծ թափով ուժ կուտան սպառազինութիւններու։

Մասնաւորապէս Իտալիա կ'ուզէ օր առաջ զօրաւոր նաւատորմ մը ունենալ, Ֆրանսայի հետ իրապէս հաւասարութիւն ձեռք բերելու համար։

Իտալական մամուլը երկար յօդուածներ կը նուիրէ այն արարողութեանց, որոնք տեղի պիտի ունենան ապրիլ 27 կիրակի օր Իտալիոյ գանազան պատերազմական նաւահանգիստներուն մէջ՝ հինգ նոր մարտանաւերու շինութեան առթիւ։

Արքայազուն իշխանուհիներ կնքամայր պիտի ըլլան այս նոր մարտանաւերուն եւ պիտի նախագահեն այս առթիւ կատարուելիք հանդէսներուն։ Այդ օրուան համար երթեւեկի մեծ դիւրութիւններ պիտի տրուին ժողովուրդին։

Միացեալ Նահանգները եւս ոչ նուազ ուժգնութեամբ կը զօրացնեն իրենց նաւատորմը։ Ծերակոյտը քուէարկեց աւելի քան 10 միլիոն տոլարի վարկ մը՝ յատկացուելու համար արեւմտեան եզերքի եւ Հավայիի զանազան նաւային խարիսխներու բարկաբգութեան։

Հաղածանք Հաւատացեալներու դէմ

Իսթոնիոյ կառավարութիւնը հրամայեց ջնջել համայնավար կուսակցութիւնը ամբողջ երկրին մէջ եւ գրաւել անոր բոլոր գոյքերը։ Այս որոշման պատճառն այն է որ համայնավարները մահափորձ մը սարքած էին Րէվալի կեդրոնի հրամանատարին դէմ։

*** Պերլինի քաղաքական ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Լոնստ Ֆրիտրիխ անուն գրագէտ մը, սեփականատէր համայնավարական տպարանի մը։ Այս մարդը մասնաւորաբար գրգռիչ թռուցիկներ կը տպէր՝ զինուորներուն բաժնելու համար։ Ձերբակալուեցաւ այն պահուն, երբ իր զբօսանաւակով պտոյտի մը կը ձեռնարկէր։ Նաւուն մէջէն գրաւուեցան բազմաթիւ վտանգաւոր թռուղթեր։ Բնակարանէն ալ զանազան թռուցիկներ գրաւեցին։*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շավիլի «Արդութեան» խումբի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն սկսեալ առաւօտ, Շավիլ Սինէմա Փաթէէնի սրահը։

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, գաւեշտ եւայլն

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Խարբերդ քաղաքի երիտ. Միութեան կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 46 Րիւ Թափի վէր, Սալոն Էսփանեոլի մէջ։

կը խօսի՝ ՓՐՈՖ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

կը ներկայացուի՝ "ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՇԱՊԱՆՆԵՐԸ,,

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, եւայլն Մուտքը ազատ է

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Դեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծագիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15 ամեակն է այս տարի,*

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Ջինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ֆրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացառիկ պայմաններ կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան*

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէր-Պուա-Բոլոնպի Ջէյթուն ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Պուա-Բոլոնպ։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի կայծակ խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Լիոնի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՒՕՂՋԱՊԱՀ. ժողովրդային դասախօսութիւն վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Սոսիէթէ Սավանթի սրահներուն մէջ։ կը խօսին Ցօքթ.ներ Մինասեանց եւ Ալլահվէրտի։ Մուտքը ազատ է։

ԱՂՔԱՏԱՆԱՒԱՄԻ 39րդ տարեշրջանի անդամական ընդհ. ժողովը վաղը եշ. ժամը5ին նախագահութեամբ Ռամշապուհեպիսկոպոսի։ Օրակարգ Հաշուեկշիռի ընթերցում եւ վաւերացում եւ վարչութեան երեք անդամոց տեղ նոր ընտրութիւն։ Բոլոր անդամներէն անպայման կը խնդրուի ներկայ ըլլալ։ Ներկանեբու թիւը ինչ որ ալ ըլլայ օրինական պիտի սեպուի։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ Անիէռ-Պուա-Բոլոնպիեւշրջանեբու Գ.ցանկը.—Թ. Ինճէեան, Ա. Միրայեան, Խ. Պաղտասարեան 50ական, Ա. Ասլանեան 30, Տիկին Լ. Պէտիրեան, Բ. Վարդանեան, Պ. Արեւեան, Յ. Ստեփանեան, Ս. Էրզեան, Ա. Գասապեան, Ա. Ա. Բութեան, Վ. Ընձեան, Վ. Կէօվոլանեան 20ական, Բ. Քէլամեան 15, Կ. Պետրոսեան, Ա. Էվազեան, Տիկին Պէօյիւքեան, Գ. Թորոսեան, Շ. Ղազէրեան, Յ. Արութեան, Ց. Արութեան, Կ. Տօնէլեան, Գազէզեան, Կ. Արգումանեան, Պ. Վարդանեան. Պ. Քէօյլիւեան, Ց. Քէստիրեան, Յ. Կիրակոսեան, Մ. Մելիքեան, Կ. Գաբլանեան 10ական, Օր. Ս. Ղազարեան 7, Տիկին Ե. Անտոնեան 6, Սիրապեան, Տիկին Քիւբէլեան, Ս. Խարբուլեան, Գ Պետրոսեան, Ռ. Սարաֆեան, Օ. Շայթայեան 5ական, Բ. Խարբուլեան 3, Տիկին Ալլահվէրտեան 2.50 ֆրանք։ Գումար 583 ֆր. 50 սանթիմ։ (Տես «ՅԱՌԱՋ» 6 մարտ)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պրինեոլ, կէտ.— 35։
Տէսին, Գործ.— 664։
Շաս, Ե. Կ.— 100։
Մարսէյլ, Գործ.— 836։
Լիոն, Ն. Ց.— 200։
Վիէն, Ս. Գ.— 70։
Մարսէյլ, Օ. Ս.— 15։
Ռուէսէ Վասէ, Ց. Պ.— 35։
Փարիզ, Տ. Գ.— 140։
Մարսէյլ, Ի. Թ.— 35։
Փարիզ, Տոքթ. Ք.— 140։

Կազմարար կ'ուզուի

Վարպետ կազմարար մը կ'ուզուի։ Տեւական գործ։ Դիմել խմբագրատուն։

Գործ կը փնտռէ մեքենագէտ — երկաթագործ հայ երիտասարդ մը հայկական շրջանակի մէջ։ 1919—1921 միեւնոյն արհեստով աշխատած է Սան Սթեֆանօ (Պոլիս), Ֆրանսական բանակին մէջ։ Դիմել՝ Սեդրաք Դանիէլեանի, 1 Rue Louis Bonnet, Paris (11)։

Ծախու է *խիստ նպաստաւոր պայմաններով 65 քառակուսի մեթր տարածութեամբ արհեստանոց մը 3 վայրկեան* Porte de Pantin*էն։ Ջուր, կազ, ելեկտ.։ Յարմար ամէն գործի։ Վարձք տարին 2000 ֆր., պայմ 8 տարի։ Դիմել՝ Հ. Աբելեանի 226* Rue Lafayette, Paris, Tél. Nord *89-06 կամ 95—79։*

EMPIRE Սիկլիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մաս. լապօռաթորաւար։ Ազատիտ եւ արագ խորհրդակցութ.ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

Կ'ուզուին ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 տիկին Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ։ Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Սխիպողաքար վարձու է մեկնումի պատճառաւ գորգի խանութ մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց։ Խանութը եւ բնակարանը կահաւորուած են։ կազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն։ Պայ 12 տարի։ Վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600։ Բրփրիզ 40,000 ֆր.։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ (18)։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ԶԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱՆ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 3[illegible]
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած ներկայութիւն

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ
Փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուապահ անդամ Société des Comptables էի (E. C. I.).
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine [illegible]
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճար
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires էի, Bénéfices Commerciaux էի եւ Impôts sur le revenu
գործողութիւններ։
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires էի եւ BénéficesCommerciaux տուրքերէն եթէ արձեստաւոր էք, ղրկեմ օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, կօշկակար, առաղձագործ, երայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն ղատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ներնաք։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մայքըլ Արլէնի «ԿԱՆԱՉ ԳԼՈՒԱՐԿԸ» վէպին համար գրուած տուած 15 օրուան պայմանաժամը թէեւ լրացած է, բայց շատ մը խնդրանքներ չկրնալով մերժել, մինչեւ 10 [illegible] եւս երկարաձգուած է գեղչեալ սակի պայմանը՝ 25 ֆրանք (փոխանակ 37ուկէսի)։ կը ստանան անոնք միայն, որ իրենց նամակին կը ներփակեն 25ֆրանքնոց ժանտափոստային դիմել՝ Գրատուն Յառաջ G. Tzerikiantz, 13 Rue des Dominicains, Marseille.

ՅԱՆՁԱՐ ՍԱՓՐԻԶ ԵՒ ՎԱՐՍԱՒԱՐԴԱՐ
ԱՐՇԱԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
կը ծանուցանեն իրենց յարգոյ յաճախորդներուն, բոլոր կամներուն եւ ծանօթներուն իրենց նոր խանութին բացումը որ տեղի ունեցաւ ժարտ 10ին։
24 Rue St, Lazare PARIS (9e) բակին մէջ
Լիլայի ճաշարանին մօտը։ Արուեստի ամենավերջին կատարելագործութեամբ, քուփ, մանիքիւր, օնտիւլասիոն։
Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն։

ՓՕՓՕ ԹԷՅԻՒՍ
ՓՈՒՏՈՒՐՈՒՄՆ Է ԻՄ ՆՈՐ ԹԷԼՖՈՒՆԱՅԻՆ ՍԹԻՒՏԻՕՆ
23, Bld BONNE NOUVELLE PARIS (2e)
(ԲԱԼԿԱ ԲԱՅԼ ՍԱՓՐԻՉԻՆ ՍԹԻՒՏԻՕՆԱՅԻ)
TEL. LOUVRE: 69-83
ASCENSEUR
METRO: STRASBG
GAROT

ԿԱՐԵԻՈՐ ՀԱՍՑԷ
PASDOURMADJIAN FRÈRES
VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME
R. C. 78858 MARSEILLE
Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տունը Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յաճախորդներէն ստացած ապացոյցները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ։
ՄԱՔՈՒԻՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԶԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործարան
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տիւ Փոնի մօտ
Հայերու համար ֆաբիւրին 20 գեղչ

ODEON COLUMBIA
Տիեզերահռչակ Քոլումպիա եւ Օտէոն վաճառանիշով ձայնասկաւառակներ, յունարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ փորթաթիֆ կրամաֆոններ։ Եւրոպական եւ արեւելեան երգիչներու ճոխ մեներք ածան գիներով կը գտնուին
ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՈՒԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
150 Rue Moncey, LYON
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօքէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու, Աչքի, գէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ *ամէն օր ժամը 9էն 19։*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
10
Ա Պ Ր Ի Լ
1930

10 A V R I L 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1234

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՔԵԱԼԼԱԿԷՕԶՈՒԹԻՒՆ,,

Բաւը փոխ կ'առնենք «Խորհրդային Հայաստան»էն, որ գայն կը գործածէ Թէ Ստալինի հոչակաւոր նամակին Թարգմանութեան մէջ (Մարտ 2), Թէ Հայաստանի կեդր. կոմիտէի շրջաբերականին մէջ, որուն ամփոփումը հրատարակեցինք երէկ, եւ Թէ իր առօրեայ մերկացումներու ընԹացքին։

Մէկ է բոլորին ալ իմաստը,— կուսակցութեան գործիչները, գործակալներն ու մարմինները «քեալլակէօզութիւն»ներ գործեր են — եւ կը գործեն տակաւին — համայնական տնտեսութեան ծրագիրը գլուխ հանելու համար։

Չմրանք չունին փաստերը։ Բայց մենք յիշենք մէկ երկու հատ, քաղելով պաշտօնական բերաններէ կամ իրենց օրկաններէն։

Ինչպէս յայտնի է, կեդրոնական իշխանութիւնը, սարսափելով իր իսկ մշակած քաղաքականութեան հետեւանքներէն, պատուիրեց բռնութեան չդիմել, այլ փափկօրէն ղեկի հաւաքական տնտեսութիւն առաջնորդել գիւղացիները։ Այս ազդարարութեան վրայ, հարիւր հազարաւոր գիւղացիներ լքեցին «կոլխոզները եւ դարձան անհատական տնտեսութեան։

Բայց խելքի եկա՞ն Ստալինի աշակերտներն ու ստորադաս պաշտօնեաները։

Ընդհակառակն։ «Իզվէստիա»ն է որ կը պատմէ (դէպքը տեղի կ'ունենայ չափաւորութեան հրահանգէն յետոյ).— Գործիչ մը կուգայ եւ կը յայտարարէ գիւղացիներուն.— «Կ'ուզէք մեռցէք, կ'ուզէք մի միանաք հաւաքական տնտեսութեան։ Բայց յիշեցէք որ խորհրդային կառավարութիւնը ուժ ունի քսան վարկեանէն աւերակներու կոյտ մը դարձնելու ձեր տուները»։

Աւելի պատկերազարդ օրինակ մը կը յիշէ «Խորհրդային Հայաստան»ը (26 մարտ), «Զախ քեալլակէօզները Գոյգմբէթում» խորագրին տակ (Հրազդանի գաւառ)։

— «Գանի մը ընկերներ բացատրութեան, ցամոգման փոխարէն, ցարկադրանքի գանազան մեթոտներ կը գործադրէին, ժողովներու մէջ այս կամ այն գիւղացին կը պարսաւէին, գանոնք ցանրային աշխատանքներէ հեռացնելու առաջարկներ կ'ընէին եւն.։ Երիտասարդ կոմունիստներէն մէկը գիւղացիներուն կը ներկայացնէ երկու թուղթ եւ կը յայտնէ Թէ «մէկը կոմունիստական է, կոլխոզի մէջ մտնելու համար, միւսը՝ դաշնակցական-անհատական տնտեսութեամբ զբաղելու. ո՛րը կ'ընտրես»։

Այս «խայտառակ» իրողութենէն յետոյ, յօդուածագիրը կը պատմէ Թէ՝ «հաւաքական տնտեսութեան չարած գիւղացիներու գոյքի եւ արտադրական միջոցներու հաշուառման ատեն, կ'առաջարկուի հաշուել նաեւ հաւերը. իսկ տեղական աշխատողներու ղեկավարութեամբ, կ'որոշուի հաւաքացնել կովերն ու ոչխարները, մինչդեռ այդ բանին բնաւ պէտք չկար այս գիւղին մէջ»։

Հետեւա՞նքը, — «գիւղացիների մի մասը դուրս եկաւ կոլխոզից»։

Վկայութիւն մը եւս, միշտ Երեւանի պաշտօնաթերթէն (18 մարտ) եւ կեդր. կոմիտէին բերնով.

— Ցետոյ տեսնուած են աններելի եւ յանցապարտ արարքներ. բնակելի շէնքերը, փոքր անասունները, հաւերը, կաթնտու կենդանիները բռնի համայնացուած են եւ փոխանակ արտելներ կազմելու, քեալլակէօզաբար կ'ուզեն ցատկել մինչեւ կոմունա, մոռնալով որ մեր գիւղատնտեսութեան հիմնական ճարցը ոչ Թէ ճաւի եւ վարունգի խնդիրը է, այլ ցորենի։

Ուրեմն, «կոպիտ սխալներ» գործուած են ամէն տեղ, ամբողջ Խորհրդային Միութեան մէջ։ Եւ իրրեւ հետեւանք, «բազմաթիւ գիւղացիներ ձգեցին հեռացան», ինչպէս կը խոստովանի «Իզվանիթէ»ն ալ. այստեղ, փարիզի մէջ (7 ապրիլ)։

Այս փախուստը կասեցնելու, «կոլխոզներու քայքայումը դարմանելու համար է որ, Ստալին աւետեց կարգ մը շնորհաբաշխութիւններ,— գեղչ՝ տուրքերու, յետաձգում՝ պետութեան առնելիքներուն, կէս միլիառ րուբլի (50 միլիոն ստերլին) վարկ ներկայ տարուան ընթացքին եւն.։ Ապրիլ 3ի նամակով, որ լրացուցիչ մասն է մարտ 2ի շրջաբերական-յօդուածին, կարմիր ամիրապետը սիրտ կուտայ իր հետեւորդներուն, որպէսզի չյուսահատին գիւղացիներու ելքէն (ձգել հեռանալ)։ «Այս ելքը բնական հետեւանքն է բռնի մեթոտներէ հրաժարման»։

Հասկնալի է. գիւղացիները հաւաքական տնտեսութեանց մէջ մտան բռնի, ահաբեկ։ Ցեղի տալով վայրենաբարոյ «քեալլակէօզութեանց», որոնք մինչեւ արիւնահեղութեան յանգեցան։ (Մինչեւ հիմա կրնան տեղի կ'ունենան շատ մը շրջաններու մէջ։ Եւ դժբախտաբար Հայաստանի մէջ ալ)։

Իսկ հիմա որ հրահանգուած է բռնութիւն չբանեցնել, չշեղիլ «կուսակցութեան գիծէն», եւ համայնական անտեսութիւնը իրագործել աստիճանաբար, ընկերակցութիւններով (արտել), եւ ոչ Թէ «կոմունա»ներով, հազարներ եւ հազարներ ազատ ըլլալ կը կարծեն։ Ու կը վերադառնան «դէպի տուն»։

Կատարեալ խուճապ մը, որուն հանդէպ Մոսկուա ինքն ալ գլուխը կորսնցուցած, այս անգամ կը փորձէ նիւթական աւետիսներով, տուրքերը բաշխելով եւ մեծագումար վարկեր բանալով սիրաշահիլ մուժիկը։

«Քեալլակէօզութենէն» յետոյ, կաշառքը, որ անանկութեան ուրի՛շ ապացոյց մըն է։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՂԲ

«Արեւ», եգիպտոսի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, հետեւեալ «ազգասիրական» խորհրդածութիւնները կ'ընէ, օրինակ բերելով Եգիպտացիները (29 մարտ)։

—«Ամէնէն աւելի տպաւորիչը, սակայն, այն երեւոյթներէն որ ի յայտ եկան այդ ուղեւորութեան ընթացքին, այն նուիրումն, այն պաշտումն էր զոր եգիպտացի ժողովուրդը ցոյց կուտար իր պետերուն, այլ մանաւանդ անոնցմէ գլխաւորին, Մուսթաֆա Նահաս փաշային։

Ժողովուրդներու ազատագրութեանցշարքը,պատմութեան մէջ,այսպէս կը վկայէ։ Հետապնդուած անկախութիւնը յաճախ կարելի եղած է ձեռք բերել միութեամբը ազգին եւ նուիրումովը անոր՝ ընդհանրական գերագոյն պետի մը, ըլլայ ան թագաւոր մը, զօրավար մը կամ պարզ ժողովուրդի գաւակ մը։ Պատմութեան ուսանողը կը գտնէ այս ճշմարտութիւնը մարդկութեան ստեղծագործութենէն ի վեր, ամէն ժամանակի, ամէն երկրի, ամէն ազգի մէջ, եւ նահապետական, աւատական, խորհրդարանական բոլոր կառավարական ձեւերուն տակ։

Միեւնոյն բանն է որ մենք կը տեսնենք մեր քառասուն դարու պատմութեան մէջ։ Ուժը եւ մեծութիւնը կը գտնենք հոն ուր միութիւնը եւ գերագոյն պետի մը շուրջ բոլորումը կը տեսնենք, իսկ տկարացումը, անկումն ու քայքայումը՝ հո՛ն ուր անմիաբանութիւնն ու առանց-գլուխի վիճակը կը տիրէ։

Եւ այսօր մենք այդ բանին պակասէն է որ կը տառապինք ազգովին, կոտորակուած եւ ցիրուցան՝ աշխարհագրականօրէն, անմիաբան եւ առանց պետի՝ ներքնապէս։ Այդպէս է Հայաստանի մէջ, ուր չունինք դժբախտաբար պահանջուած ալդ պետը, ամենուստ պաշտուած ազգային կուռքը։ Այդպէս է նաեւ արտասահմանի մէջ, ուր ամենուրեք ոչ միութիւն ունինք, ոչ ալ պետ կը ճանչնանք։

Մենք չենք գիտցած սերտել պատմութիւնը, նոյնիսկ մե՛ր ազգային պատմութիւնը։

Խորհրդածենք.. :»

Այո՛, խորհրդածեցէ՛ք, եղբա՛յր «Արեւ», գլուխ գլխի տուած Փարիզի եւ Ալեքսիկալի ձեր պաշտօնակիցներուն հետ, մինչեւ որ գտնէք «կուռքը»։

Մինչեւ որ ամբողջովին կազմալուծուին գաղութները։

ՊԵՐԼԻՆ-ՄՈՍԿՈՒԱ ՀԵՌԱՁԱՅՆԸ

Պերլինի եւ Մոսկուայի միջեւ հաստատուեցաւ հեռաձայնի սպասարկութիւն մը. ցերեկը եռեք վայրկեանի խօսակցութիւնը կ'արժէ 10ուկէս շիլին, գիշերը՝ 6 շիլին 3 փէնսի։ Գերման եւ ռուս Պոլշեւտարական իշխանութեանց փոխադարձ համաձայնութեամբ, հեռաձայնի այս գիծը պիտի գործածուի մասնաւոր, պաշտօնական եւ լրագրական խօսակցութեանց համար։

«Ֆոսիշէ ցայթունկ» կը գրէ Թէ ռուս Պոլշեւտարական իշխանութիւնները, հակառակ այդ համաձայնութեան, այս սպասարկութիւնը սահմանափակած են մրայն պաշտօնական գործածութեան։ Մոսկուայի օտար Պոլշեւիկներուն ագդարարուած է Թէ չեն կրնար օգտուիլ հեռաձայնէն՝ առօրեայ լուրեր հաղորդելու համար իրենց ՊերԹերուն, քանի որ անոնք ենԹակայ են գրաքննութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ընկեր փաշա չպիտի հրաժարի

Վարչապետ Ընվէր փաշա «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» Թերթին յայտարարած է Թէ կառավարութիւնը շուտով տնտեսական ծրագիր մը եւ օրէնք մը պիտի ներկայացնէ ազգային մեծ ժողովին՝ Պետական Դրամատան մասին։ Գալով Հանրային Պարտքին, վարչապետը ըսած է Թէ «բաժնետէրերու ներկայացուցիչներէն բաժնուեցանք բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ եւ կարելի եղածին չափ կապ կը պահենք անոնց հետ»։ Աւելցուցած է Թէ ազգային դրամը վերականգնելու համար ձեռք առնուած միջոցները դրական արդիւնքներ տուած են։ Հերքած է դահլիճին մօտ օրէն հրաժարելուն գրոյցները եւ հաստատած Թէ իր միակ մտածումն է լաւ վախճանի յանգեցնել ձեռնարկուած գործերը եւ համաձայնօրէն նկատի առնել ազգային նոր հարցեր։

Ընվէր փաշա հերքելով իր առողջութեան մասին շրջած գրոյցները, կը յայտարարէ «ի լուր իր բարեկամներուն եւ Թշնամիներուն» Թէ ողջ առողջ է։

«ԵԱՐԸՆ» ԿԸ ՎԵՐՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

Գրած էինք Թէ «Եարըն» Թերթին խմբագրապետը Արիֆ Օրուճ պէյ ձերբակալուած է՝ կառավարութեան եւ մասնաւորապէս Ընվէր փաշայի դէմ ուղղած իր քննադատութեանց համար։ Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, ոստիկանութիւնը խուժեց «Եարըն»ի խմբագրատունը, արգիլեց կիրակի օրուան Թիւին հրատարակումը եւ Օրուճ պէյը ձերբակալեց այն պահուն երբ խմբագրական մը կը գրէր։

Երկուշաբթի առաւօտ «Եարըն վերհրատարակուեցաւ՝ օգնական խմբագրին դեկավարութեամբ, շարունակելով իր ընդդիմադիր դիրքը եւ բողոքելով իր տնօրէնին ձերբակալման դէմ։ Թերթին ճակատը տպուած է այն խմբագրականը զոր գրելու վրայ էր Արիֆ Օրուճ պէյ երբ ձերբակալուեցաւ։

Այս յօդուածին մէջ, յիշեալը նոր յարձակումներ կ'ընէ կառավարութեան դէմ, որ ծրագրած է խիստ միջոցներ ձեռք առնել խռովարարներուն դէմ, ըսելով Թէ ատոնք կոչուած են բոլորովին զրկելու երկիրը արդարադատութենէ, որ էական է տիպար հանրապետութեան մը համար։

Արիֆ պէյ այժմ բանտն է, սակայն կը յուսացուի Թէ կարելի պիտի ըլլայ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակել տալ զայն։ Պիտի հետապնդուի ոչ միայն խորհրդարանի բարոյական անձնաւորութիւնը անարգած ըլլալուն, այլ խուճապ առաջ բերելէ տեղեկութիւններ հրատարակած ըլլալուն համար։

Տնտեսական տագնապ Իզմիրի մէջ

Իզմիրի տնտեսական եւ ելմտական հաստատութիւններու պետերը գիշերային խորհրդակցութիւն մը ունեցած են կուսակալ Քեազըմ փաշայի հետ։ Ժողովին մասնակցած է նաեւ Ալբի քննիչ Զիւհտի պէյ։

Երկար խորհրդակցութիւններէ վերջ, որոշուած է էնկիւրի պատուիրակութիւն մը ղրկել, Իզմիրի կացութիւնը կառավարութեան բացատրելու եւ կարգ մը խնդրանքներ ընելու համար։ Պատուիրակութեան անդամներն են Առեւտրական Սենեակի նախագահ Հագգը, ընդհ. քարտուղար Թուրկուտ, անդամներէն Ֆէրիտ, վաճառական Շէրիֆ եւ Րէմզի պէյերը։ Պատուիրակութիւնը ապրիլ 4ին էնկիւրի մեկնած է։

Ալմազեանի արձակումը այսօրուան վնաց

Երեքշաբթի կէսօրէն վերջ, հետաքրքիրներու մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Սանթէի բանտին պարիսպներուն առջեւ, սպասելով Ալմազեանի ազատ արձակման։ Հոն էր նաեւ Տիկին Ֆէրնանտ Ալմազեան, իր 2 ու կէս տարու փոքրիկով՝ Մարի-Թերէզ։ Սակայն սպասումը ի զուր անցաւ եւ բազմութիւնը յուսահատ ցրուեցաւ՝ երբ լսւտարարուեցաւ Թէ Ամբաստանիչ Ատեանը հինգշաբթի (այսօր) պիտի տայ իր վճիռը հայ ղեռնակին մասին։

Ինչպէս գրած էինք, Ամբաստանիչ Ատեանը գումարուեցաւ երեքշաբթի կէսօրէ վերջ, նախագահութեամբ Պօֆիսի, քննելու համար Ալմազեանի գործը։ Լսելէ վերջ խորհրդական Քլիւզելը, որ լրացուցիչ քննութիւնները կատարած էր, Պ. Կօտէլլը, որ ընդհանուր դատախազ Տոնա Եիկի տեղեկագիրը։ Ահա՛ իր եզրակացութիւնները.

«Նկատելով որ Մէյէրի վկայութիւնը կը կորսնցնէ իր ամբողջ արժէքը՝ քանի որ անիկա չի կրնար ճշդիւ հաստատել Թէ սեպտ. 9ին, ոճիրին օ՞րն էր որ տեսած էր Րիկօտէնի դէպի Ալմազեանի խանութը ուղղուիլը. նկատելով որ Ցլոթ շատ ուշ մէջտեղ եկած է, եւ Թէ իր յիշողութիւնները որոնք սկիզբը տարտամ էին, որոշ գոյն կը ստանան Ալմազեանի ձերբակալութենէն եւ մամուլին կողմէ կարգ մը մանրամասնութեանց յայտնուելէն վերջ միայն, եւ իր յայտարարութիւնները կը ժխտուին քանի մը վկաներու կողմէ. նկատելով որ կարելի չէ իր ամբողջութեան մէջ պահպանել Պ. Ամիի տեղեկագիրը, որուն քանի մը կէտերը ժխտուած են, եւ Թէ փորձագէտները իրենց եզրակացութեանց մէջ վեր կը հանեն միայն ներկայութիւնը մարդկային արեան քանի մը բիծերու՝ որոնց հնութիւնն ու աղբիւրը չեն կրնար ճշդել. նկատելով որ Րիկօտէնի մնուցկին վրայի խաւաքարտը Ալմազեանի գործը չէ. նկատելով որ Ալմազեանի վերագրուած սուտերը կամ բացատրելի են, կամ վիճելի եւ կամ անգոյ եւ Թէ իրեն դէմ եղած ամբաստանու-

(Ուրեքրու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ 50

Ազիոն-Գարահիսարի Հայր. միութեան կրօնոպլի մասնաճիւղէն	87.—
Լը Փիւիի որբերէն (Բ. վճ.)	
Գէորգ Սարգիսեան	10.—
Յովսէփ Էքինճեան	20.—
Ալեքս Պասմաճեան	10.—
Գումար՝	125.—
49րդ ցանկին գումարը	71,871.50
Ընդհ. գումար	71,996.50

ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐԷՄԸ ԲԱՑՈՒԱԾ

Պոլսէն հեռագիր մը կը հաղորդէ որ կիրակի օր ժողովուրդին առջեւ բացուած է Թոփգափուի պալատին այն մասը որ ամբողջ 400 տարի (1453էն ի վեր) ՍուլԹաններու կանանոցն եղած էր։ Հոն է որ Ապտիւլ Համիտէն առաջ Թագաւորող 20 սուլԹաններ անհամար վեքենայութիւններ ծրագրեցին, շուայտ խրախճանքներ սարքեցին, ոճիրներ եւ սպանութիւններ կազմակերպեցին։

Անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր հասարակ մահկանացուներու աչքէն հեռու պահուած էր սուլԹանական պալատին այդ մասը, այնպէս որ այս դէպքը պատմականնշանակութիւնունի։

Գեղարուեստական տեսակէտէ հարէմի յարկաբաժինները շատ ուշագրաւ են, ննջասենեակներու պատերը բաղջագոյն հիանալի յախճապակիներով ծածկուած են, բազմաԹիւ մեծ մահճակալներ կան սենեակներուն մէջ, վրան վենետիկեան ոճով ոսկեզօծ ամպհովանիներ, ճերմակ մարմարէ աւազաններ, մեծ իւղանկարներ եւ դիպակով ծածկուած կարասիներ։ Գորգերը, որոնք խիստ գեղեցիկ են եւ անշուշտ շատ մեծ արժէք կը ներկայացնեն, մասնաւոր ուշադրութեան արժանացան։

ԱՆԴՈՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

«Միլլիյէթ» կ'ըսէ Թէ բազմաԹիւ հաստատութեանց կողմէ իրենց գործունէութեան սահմանափակման հետեւանքով առաջ եկած գործի տագնապը տակաւին կը շարունակուի։ Ընցեալ ամսու իրենց գործէն հանուածներէն զատ, այս շաբԹու մէջ ալ բազմաԹիւ ծխախոտի եւ ծովային գործաւորներու աշխատութեան վերջ տրուած եւ այս կերպով անգործներու Թիւը աստիճան մըն ալ աւելցած է։ Հետեւաբար, կացութիւնը կը պարտադրէ լուրջ միջոցներ ձեռք առնել։

Արտաքին առեւտուրի եւ Աշխատանքի տնօրէնը յայտարարած է Թէ անգործ մնացողներու կողմէ հաւաքական դիմում մը չէ կատարուած իրենց։ Սակայն լսուած է որ՝ տնտեսական ընդհանուր կացութեան բերումով, շատ մը հաստատութիւններ սահմանափակած ըլլալով իրենց գործունէութիւնը, աշխատանքի տագնապ մը առաջ եկած է գործաւորներուն միջեւ։ Այս կացութեան հանդէպ՝ դիւրին չէ արագ միջոցներ ձեռք առնել, առանց գործատէրերու աջակցութեան։ կարելի է առաջարկել որ գործատէրերը իրենց գործունէութեան օրերը կրճատելով բոլոր գործաւորներն ալ աշխատացնեն եւ կամ՝ փոխն ի փոխ գործ տան անոնց։

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԿՈՂՄԸ

ԴԷՊԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

XXX

Ա. Պատկանեան իր ուսումնասիրութեան մէջ կ՚ըսէ, թէ Հայոց Պատմութեան մէջ ոչ մէկ ժողովուրդ այնքան ենթարկուած է աղաւաղումներու, որքան հայ ժողովուրդը։ Ասոնք կը յառաջանան կամ ազգային նախապաշարումներէ, կամ ալ օտար ազդեցութեան տակ գրուած պատմութիւններէ։ Ասոնց մէջ ամենէն վտանգաւորը կը համարէ Ղազար Փարպեցիի պատմութիւնը, որ ամենէն աղճատուածն է։ Ան կ՚ըսէ, որ Ղազար Փարպեցի ինքզինքը ներկայացուցած է իբրեւ Վասակ Մամիկոնեանի քարտուղար, եւ ասոր համար ալ անոր կողմէ կարգուած է Վարդանի եւ Հայոց պատերազմին պատմագիրը։ Ան կը գրէ, որ Վասակ Մամիկոնեան Վարդանի հետ Հայաստան կը գայ Պարսից արքունիքէն, եւ Վարդանի մահէն ետք ալ կը մնայ Հայաստան։ Ղազար Փարպեցի

ԿԱՐՉՎԱԾ ՅՈՒԽԱՎԱՂԸ

ԲՐԱՆՈՐ ՊՈՒՇՈՒ

Ռոմաստան տղոյ տղոյ ոչխարներէ զատ ունէր նաեւ ցուցակներ, ուր կը գրանցուէին ցուցադրուելիք պատառաստներ»։ Երբեմն ալ ինքն իր համար կ՚ընտրէր ինչ որ կ՚ուզէր։

Ամէն անգամ որ ներկայանար ինչ որ նոր ստեղծագործութեան, կ՚ըսէր.

— Ո՛չ, այս նկարները ինծի չեն գոհացներ, ոչ այ նոյնիսկ ինծի։ Ես ուզածս չեմ կրնար ստեղծել։

Ապա, ընդհատելով (շատ ալ ընդհատելով) ուրացումը, ան կը շարունակէր.

— Այսօր ես կը զգամ, որ ինծի համար ալ, ինչպէս ուրիշներու համար, ժամանակ մը պիտի գայ, երբ ես ալ պիտի ըսեմ, թէ ինծի համար ալ, ինչպէս ուրիշներու համար, ժամանակ մը պիտի գայ, երբ ես ալ պիտի ըսեմ, թէ ո՛չ, ես ալ տակաւին չեմ կրնար ստեղծել։

Ռոմաստան ընդհատեց ուրացումը, ու ինքն ալ ընդհատեց ուրացումը։ Ան ուզեց ըսել, որ ինքն ալ տակաւին չէր կրնար ստեղծել։

ՏԻԿ· ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Հայկական տարազով

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱՄԱՆՈՔ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ

ԻՐ ՄԻԱԿ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿՈՒՏԱՅ

Յառաջիկայ Ապրիլ 26ի Շաբաթ իրիկունը Սալ կավօր վեց ամիսթաատրոնին մէջ, 45 Rue de la Boétie

Ժողովրդական գիներ — *Մանրամասնութիւնները յայտրոդով*

թիւնները որոշ անհաւանականութեանց կը բախին. Նկատելով որ անկարելի է ընդունիլ թէ անիկա Րիկօտէնը սպաննած ըլլայ իր խանութին մէջ՝ առանց դուրսէն տեսնուելու, կամ խանութին ետեւը՝ առանց բակին մէջ աշխատող գործաւորներու ուշադրութիւնը հրաւիրելու, մինչ դիագնութիւնը ապացուցած է թէ կրնայ տեղի ունեցած է եւ զոհին ճիչերը պիտի լսուէին դրացիներէն. միւս կողմէ անհասկնալի է որ Ալմազեան անխոհեմութիւնը կամ շնականութիւնն ունեցած ըլլայ Րիկօտէնի դիակը ձգելու այնպիսի տեղ մը, որուն բանալին դռնապանուհիին յանձնած էր եւ ուր գիտէր թէ օտարականներ պիտի գան կէսօրէն վերջ. Ալմազեան չէր գիտեր թէ Րիկօտէն — որուն անկուտիութիւնը հանրածանօթ էր — քանի մը հազար ֆրանք պիտի ունենար վրան սեպտ. 9ին, ուստի եւ գողութեան համար ոճիր գործելու շարժառիթն ալ չէ ապացուցուած։»

Նկատելով ուրեմն որ Ալմազեանը եղեռնագատ Ատեանին առջեւ ղրկելու համար բաւարար փաստեր չկան, ընդհանուր դատախազը կը պահանջէր դատական ամէն հետապնդում դադրեցնել Ալմազեանի դէմ եւ անմիջապէս ազատ արձակել զայն։

Ամբաստանիչ Ատեանը խորհրդակցութենէ վերջ, որոշեց իր վճիռը տալ այսօր։

Ալմազեանի փաստաբան Ժան-Շառլ Լրկրան անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց Նախագահ Պօֆիսի, անմեղի մը երկու օր աւելի բանտարկուելուն դէմ, շեշտելով թէ դատական նախարարին քանի մը օր առաջուան ղրջաբերականին դէմ ասկէ լաւ անսաստում չըլլար։ «Ալմազեանի կինն ու զաւակները երկու օր եւս պիտի սպասեն, որպէսզի Ատեանը վերջացնէ իր խորհրդակցութիւնները...»։

Մեծ աղէտ մը Եգիպտոսի եւ Պաղեստինի մէջ

Եգիպտոսէն հասած հեռագիրներ մեծ աղէտի մը լուրը կը բերեն։ Պաղեստինէն, Անդրյորդանանէն եւ Սուտանէն, ալսինքն արեւելքէն եւ հարաւէն դէպի Սուէզի ջրանցքն ու Նեղոսի հովիտը կը յառաջանան մարախի մեծ կարաւաններ։ Չոն ուր անոնք կը թառին երկաթուղիներու վրայ, կ'արգիլեն կառախումբերը շարունակելէ իրենց ճամբան, այնքան խիտ կերպով կը խճողեն գիծը։

Աղէտը այնքան լուրջ է, որ կառավարութիւնը պաշտպանողական միջոցներու համար 50,000 ստերլին քուէարկելէ զատ, վերահաստատեց տարապարհակ աշխատանքի դրութիւնը, որ 40 տարի առաջ չնկուած էր Լորտ Քրոմըրի կողմէ։

Կտրուկ միջոցներ ձեռք առնուած են նաեւ Անդրյորդանանի մէջ, ուր էմիր Ապտուլլահ շարժման մէջ դրած է 75,000 մարդեր. ասոնք գիշեր ցորեկ կ'աշխատին՝ արգիլելու համար յառաջացումը մարախներուն, որոնք արդէն աւերշտած են հարիւրաւոր արտավար մշակուած հողեր։

Թէեւ 1500 թոնօ մարախ սպաննուած եւ 200 թոնօ հաւկիթներ հաւաքուած են, տակաւին ստիպողական եւ աւելի զօրաւոր միջոցներ անհրաժեշտ են՝ աղէտը խափանելու համար։ Սինայի շրջանին մէջ անգլիացի պալլարտ կը հրաժայէ աշխատութեանց։ Պաղեստինի մէջ, ուր կացութիւնը օրէ օր աւելի սպառնական կը դառնայ, կառավարութիւնը մեծ աշխատանք կը թափէ։ Տեղ տեղ մարախները հողը փորած են երեք ոտք խորութեամբ։ Գիշերային ճամբորդութենէ մը վերջ, անօթի կարմիր մարախներու ամպերը հասած են արդէն Սուէզի ջրանցքը, Իսմայիլիէի շրջանը։

Կրօնական խաչակրութեան դէմ

«Թայմզ»ի Րիկայի թղթակիցը կը հաղորդէ որ Մոսկուայի բոլշեւիկեան վարիչները պատրաստութիւններ տեսած են՝ չէզոքացնելու համար կրօնական հալածանքին առթիւ կատարուած խաչակրութիւնը եւ «կռիւը պիտի փոխադրեն թշնամիին հողին վրայ»։ Այսպէս, մօտ աւելնէն համաբոլշեւիկեան պրոպագանդ մը պիտի սկսի Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւրոպական ուրիշ երկիրներու մէջ, Մոսկուայի մարզուած գործակալներուն հովանաւորութեան տակ։

Օտար երկիրներու հետ մշակութային յարաբերութիւնները ջատագովող ընկերութիւնը կը հաղորդէ որ այս առթիւ արդէն իսկ ապահոված է գործակցութիւնը 50 հանրածանօթ մարդոց, մէջն ըլլալով գիտնականներ, գրագէտներ եւ հանրային ծանօթ դէմքեր։ Եւրոպայի գլխաւոր կեդրոններուն մէջ ասոնք դասախօսութիւններ պիտի ընեն եւ յօդուածներ պիտի գրեն «խորհրդային միութեան մշակութային կեանքին մասին» ու պիտի փարատեն «այն զրպարտութիւնները որոնք սկսած են նսեմացնել Խորհրդային Միութեան համբաւը»։ Ընկերութիւնը կ'աւելցնէ թէ պատրաստութիւնները աւարտած են արդէն այս պայքարին համար, որ պիտի սկսի անմիջապէս։

Ճէսկէլը Տրիւզի տարեդարձը

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Սուէյտայի մէջ հաւաստարժական մեծ հանդիսութիւններ կատարուեցան՝ ճէպէլը Տրիւզի անկախութեան եօթներորդ տարեդարձին առթիւ։ Ֆրանսական ժարզպան Պ. Հանրի Փոնսօ ներկայ եղաւ այդ հանդէսներուն եւ Ֆրանսայի բարեացակամութեան հաւաստիքները տուաւ ամէն կողմէ եկած ժողովուրդին։ Վեր հանեց ճէպէլի մէջ ձեռք բերուած բարօյական եւ նիւթական հիանալի յառաջդիմութիւնները, ու շնորհաւորեց Տիւրզիներն ու ֆրանսացի խորհրդականները։

Բազմաթիւ օտարականներ ներկայ եղան նաեւ այս հանդէսներուն։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շավիլի «Արդութեան» խումբի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Շավիլ Մինէմա Փաթէնի սրահը։

1 թիւ թրամուէյի Chaville-Ancienne Mairie *կայարանին քովիկը կը խօսի՝ ԸՆԿ. Լ. ԶՕՐՄԻՍԵԱՆ*

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ եւայլն

Հայկական եւ եւրոպական պարեր

Փարիզի համար հանրակառք եւ երկաթուղի կէս գիշերէն վերջ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին՝ կը խօսի Լէւոն Մեսրոպ «Պարսիկ գրականութեան Ոսկեդարը» Արշալոյսը»ի նիւթին մասին։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Խարբերդ քաղաքի երիտ. Միութեան կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 46 Րիւ Թափի Վէր, Սալոն Էսփանեոլի մէջ։

կը խօսի՝ ՓՐՈՖ. Գ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ

կը ներկայացուի՝ "ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՇԱՊԱՆՆԵՐԸ,,

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, եւայն — Մուտքը ազատ է

Հ. Ց. Դ. ԴՊՐՈՑ

20րդ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այսօր հինգշաբթի 60 Rue des Ecoles, Chope Parisienne.

Ա. ժամ՝ 9—10 Պատմութիւն Ընկերվ. Միջազգայիններու՝ Մ. ԵՐԻՑԱՆ։

Բ. ժամ 10—11 Հ.Յ. Դ. պատմութիւն՝ Կ. ՍԱՄՈՒԻՆԻ։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՖՈՒԼՈՆՊի ՋԷյԹուն ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Պուա-ֆոլոնպ։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Վիէնի Հրիստափոր խումբի ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7ին, Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ, Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայացուցիչներու ընտրութիւնը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Վիէնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցչական ժողովը այս կիրակի ժամը 1ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ, 139 rue Lafayette: *Ռոստոմ (Շաս), Մոկացի Գրիգոր (Սէն Ռանպէր), Ապառաժ (Բասկալ), և Հրիստափոր (Վիէն) խումբերէն կը խնդրուիր իրենց ներկայացուցիչները ներկայ ըլլան որոշեալ ժամուն։ Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։*

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՒՕՂՋԱՊԱՀ. ժողովրդային դասախօսութիւն այսօր Շինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Սոսիէթէ Սավանթի սրահներուն մէջ։ կը խօսին ցօքթ.ներ Մինասեանց եւ Ալլահվերտի։ Մուտքը ազատ է։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ 39րդ տարեշրջանի անդամական ընդհ. ժողովը այսօր Հ. ժամը5ին նախագահութեամբ ռամշապուհեպիսկոպոսի։ Օրակարգ հաշուետկիռի ընդերցում եւ վաւերացում եւ վարչութեան երեք անդամոց տեղ նոր ընտրութիւն։ Բոլոր անդամներէն անպայման կը խնդրուի ներկայ ըլլալ։ Ներկանեալ թիւը ինչ որ ալ ըլլայ օրինական պիտի սեպուի։

ՀՐԱՒԻՐ

Սիփան երգչախումբի անդամները եւ արձանագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին փորձի վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին 71 Ave. Kléber.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅՆԵՐ

Լիոն, Գործ.— 751.40։
Սէն Շամոն, Գործ.— 487.65։
Ալֆոռվիլ, Ալիք. եղբ.— 140։
Տէսին, Ջ. Ռ.— 35։
Լա Ռոշէլ, Ա. Ս.— 35։
Սէն Փիէռ տէ Ռոր, Ս.Ք.— 35։
Պարի, Գ. Ս.— 100։

ՆԵՐԿ — ՊԱՏԻ ԲՈՒՂԵՔ

ՆՇԱՆԱՏԱԽՏԱԿ

Ամենանպաստաւոր գիներով եւ խիստ ճաշակաւոր

ՅԱՔԵԹ

Հասցէ՝ ՄԱՄԻՍ տպարան

208bis Rue Lafayette, Paris (10)

EMPIRE *Միզիք-Հոլ՝* 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Չերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ընդհմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

կազմարար կ'ուզուի

վարպետ կազմարար մը կ'ուզուի։ Ցեւական գործ։ Դիմել խմբագրատուն։

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

Գործ կը փնտռէ մեքենագէտ — երկաթագործ հայ երիտասարդ մը հայկական շրջանակի մէջ։ 1919—1921 միեւնոյն արհեստով աշխատած է սան ժերֆանօ (Պոլիս), Ֆրանսական բանակին մէջ։ Դիմել՝ սեդրաք Դանիէլեանի, 1 Rue Louis Bonnet, Paris (11)։

Կ'ուզուին ուոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 տիկին Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ։ Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

CHAVILLE-VELIZYի շրջանին մէջ հոդ ՓԱՓՈՒՔՈՂ հայրենակիցները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ 13 Ապրիլ կիրակի առաւօտ ժամը 8իդ 11ին Chaville.Velizy կայարանին մօտ ժացի սրճարանը։ Ուղեկիցներ ցոյց պիտի տան ծանօթ հողաբաժինները։

Աջիպողարար վարձու է մեկնումի պատճառով գի խանութ մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց։ Խանութը եւ բնակարանը կահաւորուած են։ կազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն։ Պայ 12 տարի վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600։ Բրփրիգ 40,000ֆր.։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—83
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ 209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու Ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անգամ մը այցելել հաւտոգուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տ՝նօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԵՐ

Ուշադրութիւն

Մայքըլ Արլէնի «ԿԱՆԱՉ ԳԼԽԱՐԿԸ» վէպին համար գրատուն 15 օրուան պայմանաժամը թէեւ լրացած է, բայց շատ մը խնդրանքներ չկրնալով մերժել, մինչեւ 10 ապրիլ եւս երկարածգուած է գեղչեալ սակի պայմանը՝ 25 ֆրանք (փոխանակ 37ուկէսի)։ կը ստանան անոնք միայն, որոնց իրենց նամակին կը ներփակեն 25ֆրանքնոց մանտափոստ մը։

Դիմել՝ Գրատուն *Յառաջ* G. Tzerikiantz, 13 Rue des Dominicains, Marseille.

ՓԱՓԿԱՃԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՋՔԸ ԼՈՑՍ
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN

Ամէն Ուրբաթ եւ Շաբաթ օր մասնաւոր խնամքով կը պատրաստէ պոլսոյ նշանաւոր ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖԸ (*Չաթլաք*), եւ Ջատկի առթիւ միշտ պատրաստ կ'ունենայ կաթով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամենաընտիր հայկական ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։

Ամէն տեղ փնտռեցէք միայն «MELKON» վաճառանիշը։

25 Rue Vilin, Paris (20e) — Հեռաձայն Ménil 69—15

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տ՝նօրէն **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ.շ., Շ.շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
11
ԱՊՐԻԼ
1930

10 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1235

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ԴՐՕՇԸ ՔԱՂԱՔԷ-ՔԱՂԱՔ

փարիզ, Տէսին, Գահիրէ, Թէհրան, Տիթրոյթ...

Պատահաբար չէ որ քով քովի կը շարենք այս անուանները: Իրարմէ սար ու ձորերով, ծովերով բաժնուած այդ քաղաքները, գրեթէ միաժամանակ, փորձեր կը կատարեն ունենալու իրենց «Հ. Յ. Դ. Տունը»:

Փարիզի մէջ՝ ծրագիրը է տակաւին:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ժընեւի Տունը ծախուած ըլլալով, փնտռէն պիտի կառուցուի կամ գնուի նոր մը՝ այս ոստանին մէջ, կարելի յարմարութիւններով: Ամենադժուարը՝ վայրի ընտրութիւնն է: Տեղ մը ուր վարժուած ըլլան հայկական ոստքերը...

Տէսինի մէջ — հայկական շէն գաղութ մը Լիոնէն քսան վայրկեան հեռու — մեր ընկերները արդէն ձեռնարկած են Դաշնակցութեան Տուն մը շինելու: Հողը գնուած է, հիմերը փորուած են, ընկերներ եւ հայրենասէր քաղաքացիներ տաք սրտով փարած են գործի, ժամ առաջ աւարտելու համար շէնքը: Այս Տունը պիտի պատկայ ոչ միայն Հ. Յ. Դ. ակումբ, գրադարան-ընթերցարան, այլ եւ դպրոց: Մեր ընկերները կը խորհին նաեւ ասոր մէկ մասը տրամադրել իբրեւ մատուռ: Թէեւ, մեր կարծիքով, լաւ է ամփոփուիլ սկզբնական ծրագրին վրայ: Մանաւանդ որ, ինչպէս ամէն տեղ եւ ամէն պարագայի մէջ, այս անգամ ալ մէջտեղ ելած է «եկեղեցասէր Տիկնանց Միութիւն մը», եկեղեցի շինելու համար: Թող շինեն: Մենք իրաւունք չունինք խառնուելու: Եւ թող վէճ մը, խրամատ մը պակաս ըլլայ Տէսինի գաղութին մէջ, ուր այնքան դիւրազգած են ջիղերը: Եթէ անհրաժեշտ գումարը կամ բարերար մը գտան, լաւ. իսկ եթէ կէս ճամբան մնացին, ո՛ղջ մնան Տէսինի մեր ընկերները: Շէնքը աւարտելէ յետոյ, կը տրամադրեն նախատեսուած մասը:

Մենք այսպէս կը հասկնանք շինարար աշխատանքը.— իբր լրացնել, ոչ թէ խաչաձեւել, կամ ճամբուն վրայ քարեր շարել, կամ ծալապատիկ նստիլ, հառաչել, յօրանջել ու բամբասել:

Այսքանը՝ իբրեւ միջանկեալ: Իբրեւ լուսաբանութիւն տեղական հարցի մը առիթով, ուր կաթող պատուիրակն ալ, հազիւ հասած, դիրք բռնեց, դժբախտաբար:

Գահիրէի մէջ, մեր ընկերները վաղուց են ունեցած բարոյական ամուր շէնք, տարիներու քրտինք եւ ճիգ: Եւ տարուէ տարի յարաճուն վաստակ: Բայց պակսէր նիւթական շէնքը — տեղ մը ուր կարենան տուն-տեղ ըլլալ: Սրահներ միշտ ալ ունեցած ենք, բայց լաւագոյն չէ՞ որ ունենանք մեր Տունը:

Այդ ծրագրին իրականացման համար, միջոցներ ձեռք առած են մեր ընկերները: Վարձո՞ւ կ'ըլլայ Տունը թէ սեփական, — այդ չէ կարեւորը: Հ. Յ. Դաշնակցութեան Եգիպտոսի կազմակերպութիւնը անհրաժեշտ գտած է որ ունենանք մեր թոռները Գահիրէի մէջ: Եւ կ'ունենանք:

Թէհրանի մէջ, նոր եռանդ մը եկած է մեր ընկերներուն վրայ: Պիտի ունենան ոչ միայն Հ. Յ. Դ. Տուն — վարձու — այլեւ օրկան: Այս շրջանը, անշուշտ ազդուելով տեղական պայմաններէն, քիչ մը դանդաղ կը շարժի: Բայց երբ գործի մը փարի լրջօրէն, կրնայ հարթել շատ մը դժուարութիւններ: Կ'ուզենք հաւատալ թէ Հ. Յ. Դ. Տունն ու թերթը կենդանի ուժեր պիտի դառնան այս տեսակէտով:

Ոլոր-մոլոր ճամբաներով,— ահաւասիկ *Տիթրոյթը* (Մ. Նահանգներ):

Տիթրոյթի մեր կոմիտէն, որ տարիներէ ի վեր կը պարենաւորէ իր ակումբով — Զաւարեան Տուն — փետր. 22ին յանդիսաւորապէս կատարեց իր սեփական շէնքին բացումը: Քիչ է պատահած այսպիսի խանդավառութիւն, եւ մանաւանդ ուշագրաւ: Չանդէսին նկարագրութեան մէջ, կը տեսնենք աւելի քան երկու հազար ժողովուրդ, իրար խառնուած: Սակայն, ազգմութենէն աւելի, տեսարանն է որ սարսուռ կ'ազդէ:

Եւ իսկապէս, կարելի՞ է չազդուիլ աչքի առջեւ բերելով այդ բազմող անցուդարձը, — ահաւասիկ բազմութիւն մը, ընկեր առ ընկեր քաղաքացի, որ տարիներ ու տարիներ աչքերն ուղղեց դէպի երկիր, որ տարիներ ու տարիներ սպասեց ճակատագրական, վճռական ժամուն: Եւ հիմա, ժողովը ճերմկած ու մէկէքը ծռած, քար մը սրտին, կը փորձէ յարմարիլ օրուան պահանջներուն, կանգնելով տուն մը:

Տուն մը ամերիկեան պողոտաներուն վրայ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան դրօշին տակ, դէմ դիմաց դրամատէր-աշխարհական Ցորտին, որ կրնայ այբբողջ հայ ժողովուրդը մաշեցնել իր ոսկեններուն վրայ: Ինչպէս Տուներ՝ միեւնոյն դրօշին տակ Գահիրէի, Տէսինի, Գահիրէի, Թէհրանի մէջ եւ այլուր, իրրեւ ջանքարկել՝ օտար շանթին ու կայծակին...:

Արդարեւ, ոչ մէկ բան այնքան կը խոցոտէ մեր սիրտը, որքան այս անճար համակերպումը օտար պողոտաներու վրայ: Այս կրաւորական դիմադրութիւնը՝ ողջ եւ արժուն պահելու համար մեր գաղափարականը — ազատութիւն եւ հայրենիք:

Մինչեւ հիմա, սարերու վրայ, բերդերու եւ գետերու ափը որ սաւառնէր Հ. Յ. Դաշնակցութեան դրօշը:

Այսօր, հարկադրուած ենք մեր գոյները պատցնել նաեւ միջազգային պողոտաներուն վրայ:

Մեր «Տուն»երով շեշտել մեր անսասան ձգտումը դէպի ազատութիւն եւ հայրենիք:

Մինչեւ նուաճումը հայրենիքի եւ ազատութեան...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

«Հայրենիք» խմբագրականի մը մէջ քննութեան ենթարկելով ռամկավար թերթերու սմսեղուկ դիտողութիւնները Սուրիա ապաստանած գաղթականներու կացութեան մասին, կը նկատէ (27 մարտ).

— «Եթէ կը յիշէ ընթերցողը, մասնաւորապէս ծրագիր կար նորեկ գաղթականները տեղաւորելու Հասիչէ-Գամըշլը շրջանի հողերուն վրայ, գոր յատկացուցած էր Սուրիոյ իշխանութիւնը: Պէտք է տրուէին լծկան, երկրագործական գործիքներ, սերմնացու եւայլն, որպէս զի գաղթականները կապուէին հողերուն եւ հողագործութեան նուիրուելով ինքնաբաւ դառնային:

Մինչդեռ մինչեւ այժմ հանգանակուած գումարներով տակաւին կարելի չէ եղած նոյնիսկ կուշտ կերակրել բոլոր գաղթականները, ալ ո՞ւր մնաց զանոնք ինքնաբաւ դարձնելու խնդիրը:

Եւ, հակառակ այս բոլորին, Սուրիոյ ռամկավար թերթը իրեն Թոյլ կուտայ Թելադրելու, որ այլեւս հանգանակութիւն չըլլայ ի նպաստ նորեկ տարագիրներու:

Դժուար չէ սակայն հասկնալ Թէ ինչո՞ւ, մանաւանդ, որ ինք «եփրատ» ակաւայ խոստովանութիւն մըն ալ կ'ընէ այդ մասին: Ան կ'ըսէ.—

«Մե՞ղք չէ որ օգնութեան կոչեր ըլլան մինչեւ Ամերիկայի մեր հայրենակիցները, *որոնք ծանրաբեռնուած են Նուպարաշէնի հանգանակութեամբ*»:

Ուրե՞մն, Թո՛ղ Սուրիոյ տարագիրները անօթութենէ եւ հիւանդութիւններէ մեռնին, միայն Թէ Նուպարաշէնի հանգանակութիւնը գլուխ գայ:

Բարեբախտաբար, բարեգործականի Ամերիկայի վարչութիւնը այդ այլանդակ մտայնութիւնը չունի եւ արդէն 5000 տոլար դրկած է Սուրիա՝ խոստանալով նորանոր գումարներ հասցնել:

Բացի արդէն եղած ադադակող կարիքին, հանգանակութիւնները պէտք է շարունակուին նաեւ այն պատճառով, որ գալնան հետ միասին ամենայն հաւանականութեամբ տարագիրներու նոր բազմութիւններ պիտի Թափուին Սուրիա:

Պէտք է պատրաստ ըլլալ անոնց համար ալ, եթէ չենք ուզեր, որ կրկին քանի մը հարիւր աւելորդ գոհեր տանք, ինչպէս տուինք քանի մը ամիս առաջ, երբ անակնկալի մատնուեցանք՝ Սուրիա հաստնող բազմութեանց առաջին կարաւաններէն:»

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Փարիզեան համայնավար պաշտօնաթերթ *Իւմանիթէ* իր երէկի Թիւին մէջ կը հրատարակէ ապրիլ 8 Թուակիր հետեւեալ հեռագիրը՝ դրկուած Աթէնքէն.

Մարտի երկրորդ կիսուն Աթէնքի մօտ հայ գաղթականներու մէկ կայանին մէջ (ԽՄԲ. Ծիքս !) թաղապետական ժողովի ընտրութիւն տեղի ունեցաւ: Ընտրական պայքարին կը մասնակցէին ֆաշիստները եւ ձախ խմբակ մը՝ դեկավարութեամբ համայնավարներու:

Հակառակ ահռելագոյժին, ձախ ցանկը մեծամասնութիւն ստացաւ՝ 150 ձայն՝ ֆաշիստներու 100ին դէմ: Եւ որովհետեւ ընտրութիւնները տեղի կ'ունենան մեծամասնութեան վրայ, ձախ խմբակը 6 աթոռ շահեցաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԼՄԱՋԵԱՆ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

Վեց ամիս բանտին մէջ տառապելէ ետք, չորեքշաբթի իրիկուն յանկարծ ազատ արձակուեցաւ Պ. Միքայէլ Ալմազեան: Թէեւ Ամբաստանիչ Ատեանը որոշած էր հինգշաբթի տալ իր վճիռը, սակայն մէկ կողմէ փաստաբան Լըկրանի նամակին վրայ, միւս կողմէ Թոյլ չտալու համար որ հինգշաբթի օր մեծ բազմութիւն մը խռնուի Սանթէի բանտին շուրջ եւ ցոյցեր կատարէ, 24 ժամ փութացուց արդարութեան գործադրութիւնը: Նոյնիսկ փաստաբանը լուր չունէր Թէ չորեքշաբթի օր Ամբաստանիչ Ատեանը նիստ պիտի գումարէ եւ որոշումն իմացաւ ժամը 5ի առեններ միայն:

Անմիջապէս բանտ փութացին փաստաբանը, տիկին Ալմազեան եւ քանի մը բարեկամներ: Ջեւակերպութիւններէ վերջ, ժամը 6.25ին Ալմազեան դուրս ելաւ բանտէն: Մեծ թիւով լուսանկարիչներ ու լրագրողներ հաւաքուած էին բանտին առջեւ: Ալմազեան բոլորին ալ շնորհակալութիւն յայտնեց՝ որ պաշտպանած էին գինքը: Ողջագուրումներէ վերջ, Ալմազեան եւ իրենները գացին Րիւ Հալլէ, զոքանչին տունը: Ալմազեան լրագրողներուն հետ խօսած առեն կուլար: «Փոթիտիէն» կ'ըսէ Թէ այդ արցունքը միայն կը բաւէ՝ ցոյց տալու համար անոր բացարձակ անմեղութիւնը: Ալմազեան երկու օրէ ի վեր բերանը բան չէր դրած եւ գլուխը չէր քնացած: Զոքանչին տունը քիչ մը հանգչելէ վերջ, Պ. Տարայեան զայն տարաւ Օպոնի իր բնակարանը, ուր պիտի հանգստանայ քանի մը օր ընտանեօք:

∴ Մեզի կը հաղորդեն Թէ փարիզի Աղքատախնամը վեց ամիսէ ի վեր ամսական 300 ֆրանքի օժանդակութիւն մը կ'ընէր Ալմազեանի ընտանիքին: Ասկէ զատ Պ. Տարայեան բարեկամներու շրջանակին մէջ հանգանակութիւն կատարած էր՝ օգնելու համար Ալմազեանի կնոջ եւ զաւակներուն: Նոյնպէս Պ. Վահան Միրզայեանց (Մարք Վանիէ), Ալմազեանի հայրենակիցը, բարոյական մեծ օժանդակութիւններ ըրած է, շարունակ կապ պահելով փաստաբանին հետ, ու հանրային կարծիքը լուսաբանելով հրապարակային հաւաքոյթներու մէջ:

∴ Փաստաբան Լըկրան իր գործը աւարտած չի նկատեր: Ամբաստանիչ Ատեանի վճիռին մէջ կ'ըսուի Թէ «Թէեւ Թեթեւ կասկածներ կան»: Փաստաբանը կ'ուզէ որ այդ «կասկածները» միանգամ ընդ միշտ փարատին:

∴ Բոլոր Թերթերը գոհունակութեամբ կ'ողջունեն Ալմազեանի ազատ արձակումը: Զախ Թերթերը օրինակելի պատիժ կը պահանջեն Ալմազեանի բանտարկութեան գլխաւոր պատասխանատուներուն համար:

Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ Թերթերն ալ երկարօրէն կը զբաղին Ալմազեանի խնդրով:

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Երեսփոխաններ Էնէսթ Լաֆոն և Պոնէ, յանուն խորհրդարանի ընկերվարական խմբակցութեան, պիտի հարցապնդեն վարչապետն ու դատական նախարարը՝ այն միջոցներուն մասին, զորս կը մտածեն ձեռք առնել՝ դատական ինքնութեան սպասարկութիւնը պարկեշտութեան եւ ձեռնհասութեան սահմանին մէջ գործել տալու համար: Երեսփոխանները պիտի պահանջեն մասնաւորապէս որ այդ սպասարկութիւնը կապուի դատական վարչութեան:

Այս հարցապնդումին շարժառիթն է, հարկ չկայ ըսելու, դատական ինքնութեան փոխանօրէն Պ. Ամիի ծանօթ տեղեկագիրը Ալմազեանի մասին:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔ

Երեսփոխանական ժողովի օրէնսդրական յանձնաժողովը առանց փոփոխութեան ընդունեց Շերակոյտին կողմէ քուէարկուած օրինագիծ մը՝ անհատական ազատութեան ապահովութեանց մասին: Այս օրինագիծը փոփոխութեան կ'ենթարկէ պատժական քննութեանց օրինագիրքին կարգ մը յօդուածները՝ կանխարգելիչ բանտարկութեան, ժամանակաւոր ազատ արձակման, բնակարաններու խուզարկութեան եւայլնի մասին, կը ջնջէ 10րդ յօդուածը, որուն շնորհիւ ներկայիս ոստիկանական տեսուչը ամէն իրաւասութիւն ունի ոճիրներու մասին անհրաժեշտ քննութիւնները կատարելու եւ յանցաւորները դատարան յանձնելու:

Մակեդոնիոյ գաղթի կազմակերպութիւնը

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

«Տէյլի Քրոնիքլ» մասնաւոր Թղթակից մը դրկած է Պալքաններէ՝ Մակեդոնական Յեղափոխական Կազմակերպութեան դէմ ձեռք առնուած վերջին խստութեանց առթիւ: Թղթակիցը՝ Ճորճ Րէնուիք կը հաղորդէ որ ցարդ 100 յեղափոխականներ ձերբակալուած են Մակեդոնիոյ մէջ: Ոստիկանական կարեւոր ուժեր շարժման մէջ դրուած են՝ «վերջ տալու համար այս կոռովի, վտանգաւոր ու խորհրդաւոր կառավարութեան գոյութեան»: Միւս կողմէ Մակեդոնական Կազմակերպութիւնն ալ իր կողմէ զօրաշարժի ենթարկած է օգտագործելի բոլոր մարտիկները, որոնք փորձառու են եւ վճռական:

Թղթակիցը կը պատմէ Թէ Մակեդոնացիները տարօրինակ կազմակերպութիւն մը ունին: Վարիչն է երիտասարդ, շատ խելացի, բարձրահասակ եւ գեղեցիկ Մակեդոնացի քաջորդի մը՝ Իվան Միխայլով, որուն գլուխը բերողին լաւ վարձատրութիւն մը խոստացուած է տարիներէ ի վեր: Անիկա յաջողեցաւ ձեռք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԻՏԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴՆԵՐԸ

Վերջերս Սուլթան Համիտի ժառանգորդները հատուցում պահանջած էին ֆրանսական կառավարութենէն՝ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ անոր ընդարձակ կալուածներուն գրաւման համար:

Պոլսոյ ֆրանքեւթուրք դատարանը, որուն առջեւ հանուած էր խնդիրը, իր առջի օրուան նիստին մէջ յայտարարեց Թէ ձեռնհասութիւն չունի այդ խնդրով զբաղելու, քանի որ կարմիր սուլթանին ժառանգորդները Թրքական հպատակութիւնը կորնչուցած են համաձայն 1924 մարտ 31ի օրէնքին, որ չնչեց խալիֆայութիւնը եւ աքսորեց Օսմաններան գերդաստանի բոլոր անդամները, ասկէ զատ խնդրոյ առարկայ հողերը չեն ենթարկուած պատերազմական հատուցայարդարի կարգադրութեանց, ինչպէս նախատեսուած էր Լօզանի դաշնագրին 65րդ յօդուածով:

Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս որոշման, նկատելով որ միւս խառն դատարաններուն առջեւ նման խնդիրներ յուզուած են անգլիական, իտալական եւ հելլէն կառավարութեանց կողմէ:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Գերմանական ոստիկանութիւնը լուր առած ըլլալով որ համայնավարները մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն յառաջիկայ Մայիս 1ի համար եւ Թէ այս առթիւ տեղւոյն պրոպագանդ կը մղեն բանակին եւ ոստիկանութեան շարքերուն մէջ, սկսաւ ձերբակալել գլխաւոր հայտնավարները: Երեւան հանուեցան չորս գաղտնի տպարաններ, որոնց ծախքերը կը հոգացուէին Մոսկուայի կողմէ: Գրաւուեցան մեծ քանակութեամբ Թերթեր եւ գրքոյկներ:

Յարդ ձերբակալուածներու Թիւն է 24 հոգի: Մոսկուայի գերմանական դեսպանը Յոն Տիրքսէն կրկին բողոքեց Լիտվինոֆի գերմանական հողին վրայ Գ. Միջազգայինի կատարած շահատակութեանցդէմ:

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԱՐՔ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջին վիճակագրութեանհամաձայն, Անգլիոյ մէջ գործազուրկներու Թիւը կը հասնի երկու միլիոնի: Մէկ շաբթուան մէջ 38,701 անգործներ աւելցած են: Մարտ 31ին Աշխատանքի Մակարաններուն մէջ արձանագրուած էին 1,877,500 հոգի, ատոնց 1,144,800ը բոլորովին անգործ:

ԹՈՒՐՔԻԱՆԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Աթէնք, 10 ապրիլ.— Կառավարութիւնը որոշեց վաղը նիստի հրաւիրել երեսփ. ժողովի արտաքին յանձնաժողովը: Այս հաւաքոյթին մէջ, որուն ներկայ պիտի ըլլան նաեւ կուսակցութեանց պետերը, յանձնաժողովը իր կարծիքը պիտի յայտնէ հելլէնեւթուրք հաժաձայնագրին մէջ Թուրքիոյ պահանջած փոփոխութեանց մասին:

ՋՕՐ. ՓԱՆԿԱԼՈՍ, ցունաստանի նախկին դիկտատորը երկու տարի բանտարկութեան եւ ֆինգ տարի քաղաքային իրաւունքներէ զրկումի դատապարտուեցաւ: Նախապէս երկու տարի բանտարկուած ըլլալով արդէն, այս դատապարտութեան պիտի ֆաշուուի, միայն Թէ զօրավարի աստիճանէն պիտի զրկուի:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը նաւայինախարիսխ մըպիտի ֆաստատէ Սեւ Ծովու վրայ: Այս առթիւ խորհրդակցութեան կանչեց անգլիացի ծովակալ Շէնտըսընը:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԱՆՈՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵՌ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Նշանավոր ազգագրագետ Ա. Ջ. Ուիլկինսոնը, որ տևական ժամանակ ապրել է Թուրքիայում և Սիրիայում, հրատարակել է «Հյուսիսային Միջագետքի և Սիրիայի անապատները» (Wilkinson «Northern Mesopotamia and Syria the Deserts») խոշոր աշխատությունը, որտեղ նկարագրում է այդ երկրների ժողովուրդների կյանքը, սովորությունները, ավանդությունները և այլն։ Ուշադրության արժանի են նաև նրա դիտողությունները հայերի մասին։ Ստորև ներկայացնում ենք այդ գրքի այն հատվածները, որոնք վերաբերում են հայերին։

Ուիլկինսոնը գրում է, որ հայերի մեծ մասը ապրում է Ամասիայի, Սեբաստիայի, Կարինի, Խարբերդի, Դիարբեքիրի, Մարդինի, Մոսուլի, Ուրֆայի, Ալեպի, Հալեպի, Դամասկոսի, Բեյրութի, Կահիրեի, Ալեքսանդրիայի և Ամերիկայի մեջ։ Նրանք ունեն իրենց դպրոցները, եկեղեցիները, հոգևոր դասը, ազգային ինքնավարությունը, ինչպես նաև իրենց ազգային ոգին։ Հայերը ունեն իրենց ազգային ոճը, որը տարբերվում է մյուս ազգերի ոճից։ Նրանք

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ԸՆԿԵՐ» ԱԲԱՍ ԿՈՒԼԻ ԽԱՆԻ ԹԱՂԵՐԸ ԱՄԵՆԻ ԴՈՒՐՆԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵԻ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն)

Դեռ անցեալ ամրանը, մի քանի ամիս առաջ, երբ Ամերիկայի հայ ազգային խումբ, բուն կազմի մէջ, Ամերիկայի Ընդհանուր Ընդհանուր Ժողովի ներկայացուցիչներուն, Ամերիկայի Ազգային Խորհուրդի անդամներուն, Ամերիկայի Ազգային Ընդհանուր Ժողովի ներկայացուցիչ

չինալ, հակառակ Պուլկարիոյ, Եւկոսլաւիոյ եւ Յունաստանի զայն բռնելու համար կատարած ջանքերուն: Զեն բռնուած նաև իր ընկերակիցները: Ո՛չ ոք կրցած է երեւան հանել անոր «մայրաքաղաքը»— որ երկու օրն անգամ մը կը փոխուի, չափելով Մակեդոնիոյ լայնքն ու երկայնքը: Ամէն տեղ իր ուժը զգալի է խորհրդաւոր կերպով: Իր կարգախօսն է «Անկախ Մակեդոնիա», ու իր քաղաքականութիւնն է ոչ մէկ ոճիրի կամ տերորի առջեւ կանգ առնել՝ այդ իտէալին հասնելու համար:

Իր գլխաւոր թշնամին է Եուկոսլաւիա, որովհետեւ իր պահանջած հողամասին մեծագոյն մասը այդ երկրին կցուած է: Եթէ կարենայ այդ հողամասը խլել Եուկոսլաւիոյ ներկայ վարիչներուն ձեռքէն, կը կարծէ թէ համեմատաբար դիւրին գործ պիտի ըլլայ միացեալը առնել Պուլկարիայէն և Յունաստանէն:

Իր «դահլիճի պատօնակիցները» թիւով 12 հոգի են: Բոլորն ալ օրէնքէ դուրս հռչակուած են եւ գին կտրուած է իրենց գլուխներուն համար: «Նախարարական խորհուրդ»ները տեղի կ'ունենան մերթ ժայռոտ ամրոցներու, մերթ խոր անտառներու, երբեմն ապահով գիւղերու, երբեմն ալ ճամբորդի խաղաղ «խան»երու մէջ:

Այս «կառավարութիւնը» ունի բանակ մը, բոլորովին կազմակերպուած ու շարժական, պահեստներով, բոլորն ալ գիտեն թէ ո՛ւր պէտք է «հայախմբուին»: Զէնքերն ու ռազմանիւթերը կը պատրաստուին կազմակերպութեան մասնաւոր եւ գաղտնի զինարաններուն մէջ: Ունի իր օրինագիրքը, իր դատարանները, վճիռները գործադրողները: Այս նշանաւոր կառավարութիւնը նոյնիսկ կը տպագրէ իր դրոշմաթուղթերը՝ իր թղթատարական գաղտնի սպասարկութեան համար: Եորոպայի ամէն կողմը կրնաք գտնել Իվան Միխայլովի լիազօր ներկայացուցիչները — միայն թէ պէտք է գիտնալ տեղը:

Պուլկարիոյ վայրենի լեռներուն մէջ անիկա կը պահէ լրտեսական եւ պրոպագանդի պաշտօնատուն մը, շատ լաւ կազմակերպուած: Ու ամբողջ Մակեդոնիոյ մէջ, դպրոցի ուսուցիչները կը հնազանդին անտեսանելի կրթական նախարարի մը, որ կը հրաժարէ դպրոցականներուն սորվեցնել հայրենասէր ուսուցիչներ ըլլալ: Սոֆիայի մէջ կը վխտան մակեդոնական կազմակերպութեան գործակալները: կառավարական իւրաքանչիւր պաշտօնատան մէջ մարդ ունին: Զկայ պետական գաղտնիք որ իրենց ականջը չհասնի, չկայ պետական փաստաթուղթ մը զոր ձեռք չանցընեն: Պուլկար կառավարութեան ամէն մէկ շարժուձը անմիջապէս կը հաղորդուի Սոֆիայէն մէկ օր հեռու կեդրոն մը, ուսկից կը հաղորդուի մակեդոնական կազմակերպութեան, մասնաւոր սուրհանդակներու միջոցաւ, կամ նոյնիսկ պետական հեռագրով կամ հեռաձայնով:

Անգլիա, Ամերիկա եւ Ճափոն համաձայնած

Լոնտոնի խորհրդաժողովը կը մօտենայ իր վախճանին: երկար սակարկութիւններէ վերջ, Անգլիոյ, Միացեալ Նահանգներու եւ Ճափոնի պատուիրակները յաջողեցան համաձայնութեան գետին մը գտնել: Այնպէս որ երեք ծովային մեծ պետութեանց միջեւ համաձայնագիր մը ստորագրել կարելի պիտի ըլլայ:

Միւս կողմէ անհամաձայնութիւնը կատարեալ է Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Ֆրանսա կը պահանջէ Իտալիայէն 240,000 թոնօ աւելի նաւատորմ ունենալ, քանի որ Միջերկրականէն դուրս, ովկիանոսներու եզերքը գանագան գաղթավայրեր ունի: Մինչ Իտալիա յամառօրէն կը պնդէ հաւասարութեան սկզբունքին վրայ: Այս պայմաններուն մէջ ոեւէ յոյս չկայ թէ կարելի պիտի ըլլայ հինգ պետութեանց միջեւ համաձայնագիր մը կնքել, հակառակ Մաքտոնըլտի բուռն ճիգերուն:

Կը վերժեն Մոսկուա վերադառնալ

«Թայմզ» կը գրէ թէ բոլշեւիկ կառավարութիւնը Մոսկուա կանչած է Արգոսի կարգ մը պաշտօնեաները, որոնք մերժած են հնազանդիլ այս հրամանին: Մինդրոյ առարկայ պաշտօնեաները կը պատկանին «Սպէցի» (մասնագէտ) կոչուած դասակարգին և իրենց մասնագիտական բերումով խորհրդականի և կամ առեւտրական վարչական պաշտօններու կոչուած էին:

Անցեալ աշնան, երբ անգլիախորհրդային գիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատուեցան, Մոսկուայէն Լոնտոն ղրկուեցան կարգ մը երկրորդական պաշտօնեաներ, բոլորն ալ անդամ համայնավար կուսակցութեան, որոնք մասնագէտներու ձեռքին տակ մարզուեցան և մասնագիտութիւն ստրվեցան: Ասոր վրայ, Մոսկուա պաշտօնանկ ըրաւ նախկին պաշտօնեաները և անոնց տեղ կարգեց նորեկները:

Բոլոր անոնք, որոնք կը մերժէին Մոսկուա վերադառնալ, նամակ մը ստացան Լոնտոնի խորհրդային ընդհ. հիւպատոս Լիչէֆէ, որ կը հրաւիրէ զանոնք մինչեւ մէկ շաբաթ Խորհրդ. Միութիւն վերադառնալ, մերժումի պարագային սպառնալով անոնց դէմ կիրարկել հիւպատոսական օրինագիրքի տրամադրութիւնները և 1929 Նոյեմբեր 21ի խիստ հրամանագիրը, որոնց օրինակները ներփակած էր նամակներուն մէջ:

Համաձայն հիւպատոսական օրինագրքին, անոնք պիտի զրկուին խորհրդային քաղաքացիութենէ, իսկ ըստ Նոյեմբեր 21ի հրամանագրին, որ հրատարակուեցաւ Բեսեդովսկիի ծանօթ դէպքէն վերջ, բոլոր այն պաշտօնեաները որ կը մերժեն Ռուսիա վերադառնալ, պիտի դասուին բանւորներու թշնամիներու շարքին և օրէնքէ դուրս պիտի հռչակուին, իրենց գոյքերը պիտի գրաւուին և եթէ ձերբակալուին, 24 ժամուան մէջ պիտի գնդակահարուին:

Կաւճի ուրիշ մէկ տղան ալ ձերբակալուած

Հնդիկ կառավարութիւնը կը շարունակէ ձերբակալել կանտիի կուսակիցները եւ դատարանները կը շարունակեն 6 ամիսէն 2 տարի բանտարկութեան վճիռներ արձակել: Սակայն կանտի՝ ինք ազատ է դեռ: Առջի օր Աթէ գնաց, յուսալով որ ոստիկանութիւնը պիտի ձերբակալէ զինքը: Սակայն ի զուր իր գլխաւոր գործակիցներէն մէկը միայն ձերբակալուեցաւ և ոստիկանութիւնը չտեսնելու զարկաւ կանտին: Ձերբակալուեցան 25 կամաւորներ, որոնք Սալէմփուրի մէջ աղ կը պատրաստէին: Ձերբակալուածներուն մէջ է նաեւ կանտիի ուրիշ մէկ տղան:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շավիլի «Արդութեան» խումբի կողմէ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Շավիլ Սինէմա Փաթէնի սրահը:

1 թիւ Թրամուէյի Chaville-Ancienne Mairie *կայարանին քովիկը*

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ եւայլն

Հայկական եւ եւրոպական պարեր

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին՝ կը խօսի Լեւոն Մեսրոպ «Պարսիկ գրականութեան Ոսկեդարնու Արշալոյսը» նիւթին մասին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Théâtre Albert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզահայ Տրամաթիք Թատերախումբը

Նախաձեռնութեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի

կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ «ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»Ը

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՐՈԼՈՆՊԻ ՋԷՅԹունն ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Պուա ֆոլոնպ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԻԹԱԼԻԻ Աղբիւր Սերոբ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին 184 Ave d'Italie. մէթրօ Մէգոն Պլանշ: ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԷՎԻԼԻԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընկերները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple:

ԳԱՌԱՌ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին 202 Rue Boileau: Ներկայանալ անդամատետրներով: Բացակայողները նկատի պիտի առնուին:

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէի ընկերական արտակարգ ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին Քաֆէ Յարտէնի մէջ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԷՍԻՆԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 7ին Քաֆէ Յարտէնի մէջ: կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ-անդամ պատասխանատուները:

Վիէննի Բրիստափոր խումբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7ին, Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ներկայացուցիչներու ընտրութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Վիէննի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցչական ժողովը այս կիրակի ժամը 1ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ, 139 rue Lafayette: *Ռոստոմ (Շաս), Մոկացի Կրիգոր (Սէն Ռանպէր), Ապառաժ (Բասկալ), և Բրիստափոր (Վիէն) խումբերէն կը խնդրուիւոր իրենց ներկայացուցիչները ներկայ ըլլան որոշակի ժամուն: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:*

ՀՐԱՒԻՐ

Սիփան երգչախումբի անդամները եւ արձանագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին փորձի այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին 71 Ave. Kléber.

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ԻԹալիի մասնաճիւղին կողմէ, իր հիմնարկութեան 4րդ տարեդարձին առիթով այս կիրակի ժամը 2ին 14 Ave. d'Italie: Ներկայացում, սկաուտական խաղեր, տողանցք, բուրգեր, արտասանութիւն, երգ, նուագ, խմբերգ եւայլն:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Պ. Հայկ Ջաքարեան, Պ. Յովհաննէս Յովհաննէսեան, Պ. Ալաքել Թաթուլեան, Պ. Յովհաննէս Ստեփանեան, Պ. Լեւոն Ֆոնիկեան կը ծանուցանեն սրտի խորունկ կսկիծով իրենց կնոջ, հօրեղբօրորդուհւոյն, կնոջ, կնքամօր, սանամօր եւ ազգականուհիին՝

ՏԻԿ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՋԱՔԱՐԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Ռոտէսի (Aveyron) հիւանդանոցին մէջ:

Կ'ուզուին ժէռսէյի վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ ՏԻԿ. Ֆուվալեանի, 3 Rue Thouin, (երրորդ յարկ): փարիզ (5): մէթրօ՝ Place Monge:

Կ'ուզուի 15-17 տարեկան Ֆրանսերէն գիտցող եւ վստահելի պատանի մը կօշկակարութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ ցարութիւն Քէֆէլեանի 368 Rue de Vaugirard, Paris (15) (մէթրօ՝ Porte de Versailles).

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Պուլոնեի մէջ վարձու է երեք յարկանի տուն մը, կաֆաւորուած: Գետնայարկին վրայ՝ ճաշարան, ննջարան, փոքրիկ սենեակ մը եւ խոհանոց. Ա. յարկին վրայ՝ չորս սենեակ եւ խոհանոց. Բ. յարկին վրայ՝ երեք սենեակ եւ խոհանոց. պարտէզ, ջուր եւ ելեկտրականութիւն, կազ՝ փողոցին մէջ: Գին՝ իւրաքանչիւր յարկի՝ 600 ֆրանք:

Դիմել՝ Mr. Lormier, 7 Passage Legrand. 89 Avenue Ed. Vaillant. Boulogne. (մէթրօ Porte de St. Cloud).

Կ'ուզուին ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2 —5 ՏԻԿԻՆ Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ: մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

ՆԵՐԿ — ՊԱՏԻ ԲՈՒՂՔ
ՆՇԱՆԱՏԱԽՏԱԿ
Ամենանպաստաւոր գիներով
եւ խիստ ճաշակաւոր
ՅԱԲԵԹ
Հասցէ՝ ՄԱՍԻՍ տպարան
208bis Rue Lafayette, Paris (10)

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լազոռաթուառ: Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ՏԱԽՈՒ ԵՆ
«ԴՐՕՇԱԿ»Ի ՀԱՒԱՔԱԾՈՆԵՐ

1925 (վեց ամսուան, կը պակսին միայն No. 1եւ2): 1926 (տարեկան, կը պակսի միայն No. 6): 1927, 1928, 1929 ամբողջ տարին լրիւ, իւրաքանչիւրը տարին 35 ֆրանք: (Գաղթատարական բարձր սակով երկիրներու համար՝ 2 տոլար): ԳԱԼՈՒԱՏԻՐԻ ՏԱԽՕՐ ՉԿԱՑ:

Դիմել նամակով.— L. Tadéossian, 71 Ave. Kléber, Paris.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: 20—
Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները
Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12.

CHAVILLE-VELIZY՝ *շրջանին մէջ ՀՈՂ ՓԱՓԱՔՈՂ հայրենակցները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ 13 Ապրիլ կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 11ին* Chaville.Velizy *կայարանին մօտ՝ ժայռի սրճարանը: Ուղեկիցներ ցոյց պիտի տան ճամբան հողաբաժիններուն:*

Usխպողաբար վաճառու է մեկնումի պատճառաւ գի խանութ մը եւ բնակարան կահաւորուած մը 3 փիէս, խոհանոց: խանութը եւ բնակարանը կահաւորուած են: գազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն: Պայմանները՝ վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600: Բրփրիզ 40,000 ֆր.: Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 3
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 98-
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՕՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia
Phonos & Disques
POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.
H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil.
Մեր փայքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 200 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թէլէֆոն C. 01—71

ՇԱՆՕԹ ՍԱՓՐԻԶ ԵՒ ՎԱՐՍԱՅԱՐԴԱՐ
ԱՐԹԱԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը ծանուցանեն իրենց յարգոյ յաճախորդներուն, բարեկամներուն եւ ծանօթներուն իրենց նոր խանութին բացուիլը որ տեղի ունեցաւ վարտ 10ին:

24 Rue St, Lazare PARIS (9e) բակին մէջ

Լիլայի ճաշարանին մօտը: Արուեստի ամենավերջին կատարելագործութեամբ, քուփ, մանիքիւր, օնտիւլասիոն:

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
12
ԱՊՐԻԼ
1930
12 AVRIL 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1236

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Էնկիւրի ծանր ղողգղոուքեան մը մատնուեցաւ, «Եարբն» Թրքին կարգ մը հրատարակութեանց առթիւ:

Մեծ բան մը չէ եղածը: Ոչ աշխարհասասան մերկացում-ներ, ոչ ալ բուռն արշաւանք մը՝ օրուան իշխանութեան դէմ, որուն վաստակաւորներէն եղած է Թերթին խմբագիրը, Արիֆ Օրուճ պէյ, իբրեւ հրոսակ: Այլ միայն թաքուն ակնարկներ, պատմութիւն՝ քանի մը առեւտրական ձախողանքներու եւ դաւաճ նոր դահլիճի մը յանձնելու դէկը: Թերեւս աւելի յա-ոյ պիտի երթար «Եարբն», եթէ կէս ճամբան չկեցնէին:

Արդարեւ, էնկիւրի կարճ կապեց, բանտարկելով Արիֆ Օրուճը: Անշուշտ անոր համար որ այդ «ազգային հերոսը» ծանօթ է շատ մը ծանր գաղտնիքներու եւ կրնար փորձանք դառնալ քէմալապետութեան գլխուն, ինչպէս դարձաւ Թեւֆիկ Պեանը:

Յաջորդ համարի մը ձգելով ներկայացնել «Եարբն»ի հրա-տարակութեանց էութիւնը, յիշենք մէկ-երկու յատկանշական կէտեր:

Թուրք Թերթին պայքարը գլխաւորաբար կը դառնայ Ըսմէթ փաշայի տնտեսական քաղաքականութեան շուրջ, որ դէպի կործանում կ'առաջնորդէ երկիրը: Մասնաւորապէս ապրիլ 1էն ետք, ամէն օր ազդանշան մը կ'երեւայ Թերթին ճակատը, աղ եւ ձախ սիւնակներուն գլուխը.

— «Անցեալ տարի Ըսմէթ փաշայի դաժլիճը կ'ապահովէր օս-մանեան պարտքերուն վճարումը: Ցարի մը չանցած, երբ հասկցաւ թէ չպիտի կրնայ կատարել այս յանձնառութիւնը, ինչո՞ւ իր տե-ղը չտուաւ նոր դաժլիճի մը»: (4 ապրիլ):

— «Լմտական գործակալը 1ուկէս միլիոն քիլօ ծխախոտը վաս-ուով ծախած էր գերմանական Հէրման ընկերութեան: Ատոր փո-խարէն, ազգին կը խմցնէ երկու միլիոն քիլօ ծուխը նետուելիք ծխախոտ»: (3 ապրիլ):

— «Կ'ըսուի թէ Ուշաքի շաքարի գործարանը չպիտի կրնայ յուրջ յաջողութիւն ցուցնել: Տնտեսական գործակալը կը հաճի՞ բացատրել ասոր պատճառը»: (2 ապրիլ):

Անշուշտ քաղաքական հոգեր ալ ծածկուած են այս պայ-քարին տակ: Օրինակ, «Եարբն» կը զարմանայ որ անկախու-թեան ատեաններու ջնջումէն, կառավարութեան այնքան վճռական յայտարարութիւններէն ու վարդապոյն հաւաստիքնե-րէն յետոյ, դատական գործակարութիւնը նոր օրէնք մը կը հրատարակէ 1930 ապրիլին, «երկրին կարգ մը շրջաններուն մէջ անդորրութիւնը ապահովելու եւ արդարութեան մեքենան ուժի արագ բանեցնելու համար» (Յառաջ», 4 ապրիլ):

Իսկապէս, անուղղակի դաշտային դատարաններ, եթէ ոչ անկախութեան ատեաններ է որ կը հաստատուին այդ օրէնքով, զորութեան, խառնակութեան եւ ըմբոստութեան դէմ: Դատա-րանները պիտի բաղկանան երեք եւ հինգ անդամներէ, եւ տր-ուած վճիռները վերջնական պիտի համարուին, ըլլայ իսկ մահավճիռ: կը նշանակէ թէ՝ կառավարութիւնը տակաւին շատ ծանր հոգեր ունի քրտական շրջաններուն մէջ:

Բայց մենք ամփոփուինք տնտեսական ճակատին վրայ, որ մեզի մեծագոյն տագնապն է եւ սերտ կապ ունի միւս բոլոր հոգերուն հետ:

Օսմ. պարտքերու վճարման անկարողութենէն կամ չկա-րութենէն ի վեր, մնանկութեան եւ գործերու դադարման, սր-տաբեկութեան եւ անձկութեան աղաղակներ կը լսուին Թուր-քիոյ բոլոր գաւառներէն:

Իզմիրի մէջ, աճիւն խմելով անձնասպան եղած է վաճա-ռական Ապտի պէյ, որ 27,000 ոսկի պարտական էր ֆրանսա-ցի դրամատան մը: Ինքն ալ իր կարգին, առնելիքներ ունէր հրէի թուրք վաճառականներէ, բայց, «ոչ մէկը կրնայ վճարել իր պարտքերը»:

Պարապ տեղը չէ որ, վերջերս արտասովոր խորհրդակցու-թիւն մը կատարուեցաւ Իզմիրի մէջ, Նահանգապետին նախա-գահութեամբ, եւ ապրիլ 4ին ժամնաւոր պատուիրակութիւն մը կազմուեցաւ էնկիւրի, ճար եւ դարման փնտռելու համար:

Ատանայի մէջ, բամպակի վաճառական Միքոզատէ եղ-բայրները, որոնք Թեսալիայէն փոխանակուած էին, անանկացած երկու միլիոն ոսկի բացով, որուն 500,000ը պարտական Օսմ. Դրամատան, իսկ 400,000ը՝ իտալական «Պանքա Քո-մերչիալէ»ին:

Տրապիզոնի մէջ, միայն այս տարուան առաջին երեք ամիս-ուան ընթացքին գործերը դադրեցուցած են քսան եւ աւելի վա-ճառականներ եւ բազմաթիւ արհեստաւորներ փակած են իրենց անոթները, ինչպէս կը խոստովանի «Եէնի կիրէսոն»ը:

Պոլսոյ մէջ, բացի առեւտրական հրապարակի եւ նաւահան-գստի մեռելութենէն, գործազրկութիւնն ալ կը սաստկանայ օրէ օր: Քէմալական կառավարութիւնը բոլոր ա-ռտրական եւ ճարտարագործական հաստատութիւններէն ետք ոչ-թուրքերը, որպէսզի հաց ճարէ բուն թուրքերուն: ետք ահաւասիկ անոնք ալ կը ճամբուին, տնտեսական անո-ք պայմաններու բերումով:

Հիւանդութիւն մը բոյն դրած է Տէօրթ Եօլի նարինջի արտէզներուն մէջ, որոնք տարին 90 միլիոն նարինջ կ'ար-տադրէին, երբ Հայն էր անոնց մշակը: «Եթէ վճռական միջոց ձեռք չառնուի, Տէօրթ Եօլի նարինջներէն հետք չպիտի մնայ»:

... եւ այս բոլորը՝ անսպառ աւար, պատրաստ եւ բանուկ հաստատութիւններ, շարժուն եւ անշարժ հարստութիւններ իւ-րացնելէ յետոյ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՋԷՆԲԵՐ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը նկա-տէ այս խորագրով խմբագրա-կանի մը մէջ (28 մարտ).

— «Ցաճախ կը լսենք մեր գաղափարակից ընկերներէն եւ հակառակորդներէն. «փոխուած են պայմանները. յեղափոխական-ի «շէշխանէով» կարելի չէ գործ տեսնել»: Արդարեւ, կոյր պէտք է ըլլալ չնշմարելու պայմաններուն եւ գէնքերուն մէջ կատարուած հսկայ յեղա-շրջումը:

Այսուհանդերձ, պահպանողա-կաններէն սկսեալ կը հաւա-տանք թէ այս ժողովուրդին հա-մար պիտի գան լաւագոյն օրեր եւ անոր զաւակները նժարին մէջ պիտի նետեն իրենց ուժը:

Սեփական պետութիւն չունե-նալը մեր տկար կողմն է: Բայց ո՞վ կրնայ ըսել թէ գաղութա-հայութիւնը ի վիճակի չէ քանի մը տասնեակ մասնագէտներ պատրաստելու սաւառնակի եւ քիմիայի ճիւղերուն համար: Քաղաքական մեծ երազներ հե-տապնդելու համար չէ որ հար-կադրուած ենք այդ միջոցներուն դիմել: Սեփական հայրենիք ու-նենալ երբ անհրաժեշտութիւն կը նկատենք, անոր գուգընթաց պիտի ապահովենք նաեւ պահ-պանները:

Եւրոպայի մէջ, Թուրքերը հարիւրաւոր երիտասարդներ կը պատրաստեն այդ ճիւղերուն մէջ. մի՞թէ մեր ազգին վիճակ-ուած է միայն վարժապետներ եւ խաղաղասէրներ հասցնել:

Հայ յեղափոխութեան ակա-նատես արար աշխարհի գիտէ թէ յանդգնութեան տեսակէտէն մեր ազգը կրցած է ամէնէն կորովի եւ անձնուէր տարրերը ունենայ: Քանաւանդ սաւառնա-կի ճիւղին մէջ ուր յանդգնու-թեան առաջին պայմանն է կա-տարելապէս հաշտուիլ մահուան գաղափարին հետ, հայ երիտա-սարդներ պիտի կրնային ունենալ յաջողագոյն ներկայա-ցուցիչները:

Անհրաժեշտ է ունենալ հա-մազգային մարմին մը որպէս զի ի վիճակի ըլլար լայն միջոցներ ստեղծել այս գործին համար: Քաղաքական, կուսակցական վէճեր անհաւանական են հոն, որովհետեւ նպատակը պիտի ըլլայ պարզապէս հասցնել սաւառնորդներ, քիմիագէտներ, ինչպէս ունինք տասրեր պուր-սեր: Ջանանք, ե՛րբ եւ ի՛նչ ձեւով օգտագործելու հարցը երկրոր-դական է: Նախ գործադրենք այն մասը որուն համար տարա-կարծութիւն չպէտք է ըլլայ հոսանքներուն միջեւ: Մեր հա-մազգային ձեռնարկները ադ-քատներ, այրիներ, որբեր խնա-մելու մէջ չպէտք է կայանայ: Աղետները անպակաս կ'ըլլան երը չենք ապահովեր զանոնք կանխելու միջոցները:»

ՕԴԱՑԻՆ "ԹՈՓՈՒ,,

Փարիզի մեծ պանդոկի մը տնօրէնը իր յաճախորդներու տրամադրութեան տակ կը դնէ 2 օդանաւեր, մէկը չորս, միւսը երեք հոգինոց: Ասկէ վերջ, պան-դոկին մեծահարուստ յաճա-խորդները պիտի կրնան իրենց ուզած վայրկեանին օդանաւ նստիլ եւ պտտիլ Ֆրանսայի մէջ: երեք հոգինոց օդանաւին համար քիլոմեդրը պիտի արժէ 9, 4 հոգինոցին համար 11 ֆրանք: փարիզէն Լոնտոն երթալ-գալ 7,200 ֆրանք, Համպուրկ՝ 6000, Ցովիլ՝ 3,200, Հավր՝ 3600 ֆրանք: վերադարձի ծախքը կը գանձուի նոյնիսկ եթէ ճամբորդը օդա-նաւով չվերադառնայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Եւ ծնաւ մուկ չնչին

Ինչպէս երէկ գրեցինք, Լոնտոնի խորհրդաժողովը իր վախ-ճանին մօտեցաւ, առանց կարենալ իրագործելու իր սկզբնա-կան նպատակը — համաձայնագիր մը կնքել ծովային հինգ մեծ պետութեանց միջեւ: Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ վէճը կարե-լի եղած չըլլալով կարգադրել, Անգլիա, Ամերիկա եւ Ճափոն որոշեցին առանձին համաձայնագիր մը կնքել, հրաւիրելով Ֆրանսան եւ Իտալիան, որ եթէ ուզեն յառաջիկային կրնան ատոր յարիլ: Ֆրանսական Թերթերը կը շարունակեն յարձա-կիլ Իտալիոյ վրայ եւ մեղադրել զայն՝ այս ձախողութեան հա-մար:

Հինգ պետութեանց կողմէ ստորագրուելիք փաստաթուղթի մը վրայ պիտի նշանակուին՝ 1. Այն կէտերը որոնք ընդունուած են հինգերուն կողմէ. 2. Անոնք որ ընդունուած են մի-այն Անգլիոյ, Մ. Նահանգներու եւ Ճափոնի կողմէ. 3. Անոնք որ յոյս կայ թէ պիտի ընդունուին համաձայնագրին չմասնակ-ցող երկու պետութեանց (Ֆրանսա եւ Իտալիա) կողմէ, գոր-ծակցութեամբ եւրոպական երրորդ պետութեան մը (Անգլիա):

Շատեր պիտի ըսեն թէ, կը գրէ «Մաթէն», լեռը մուկ մը ծնաւ: Սակայն անոնց կարելի է պատասխանել թէ ասիկա աւելի լաւ է՝ քան եթէ լեռը հրաբուխի վերածուէր:

Այսպէս, ուժասուն օրուան վիճաբանութիւններէ եւ սա-կարկութիւններէ ետք, որոշուեցաւ այլեւս վերջակէտը դնել խորհրդաժողովին, հրաւիրելով Ֆրանսան եւ Իտալիան դիւա-նագիտական ճամբով կամ փորձել խորհրդակցութեանց մի-ջոցով աշխատիլ համաձայնութեան գետին մը գտնելու:

Հինգ պատուիրակութեանց պետերը երէկ առաւօտ գու-մարուեցան Սէյնթ Ճէյմսի պալատին մէջ՝ ստանալու համար յանձնաժողովներու վերջին տեղեկագիրները եւ պատրաստելու համար օրակարգը լիակատար ժողովին, որ տեղի պիտի ունե-նայ երկուշաբթի կէսօրէ վերջ կամ երեքշաբթի առաւօտ: Այս ժողովին մէջ պիտի ստորագրուին վերը յիշուած համաձայ-նագիրները:

Անգլիոյ վարչապետ Մաքտոնըլտ երեսփ. ժողովին մէջ պաշտօնապէս յայտարարեց ձեռք բերուած արդիւնքները, ա-ւելցնելով որ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ բանակ-ցութիւնները պիտի շարունակուին՝ այս վերջին երկու պե-տութեանց տեսակէտները հաշտեցնելու համար:

Ալմազեան կրնա՞յ հաստուցում ստանալ

Թերթերը տակաւին կը շարունակեն զբաղիլ Ալմազեանով: Բոլորն ալ կը խօսին հայ դերձակին պահանջելիք հատուցումին վրայ: Ալմազեան իրաւունք ունի՞ վեց ամսուան իր նիւթական, բարոյական ու ֆիզիքական վնասներուն համար հատուցում պահանջելու եւ որմէ՞:

Ըստ փաստաբան Ժան-Շառլ Լըկրանի, Ալմազեան պետու-թենէն հատուցում կրնար ստանալ այն ատեն միայն, երբ դա-տական սխալի մը հետեւանքով ինքը որոշ պատիժի մը դա-տապարտուած ըլլար: Մինչդեռ ներկայ պարագային մէջ, ինք ոեւէ դատապարտութիւն չէ կրած, այլ պարզապէս կանխար-գելիչ բանտարկութեան ենթարկուած է: Ուստի ոչ մէկ հատու-ցում կրնայ պահանջել պետութենէն:

Հատուցում կարենալ ստանալու համար, Ալմազեան պէտք է դատ բանայ բոլոր այն պետական պաշտօնեաներուն եւ վկա-ներուն դէմ, որոնց սխալ քննութեանց կամ ցուցմունքներուն հետեւանքով ա՛յնքան տառապեցաւ եւ քիչ մնաց եղեռնադատ Ատեանին առջեւ պիտի դրկուէր:

Ալմազեան երէկ Օպոնէն փարիզ իջաւ՝ այս մասին խորհր-դակցելու համար իր անձնուէր փաստաբանին հետ:

Մօրիս Փրաքս «Փըթի Փարիզիէն»ի մէջ կը գրէ թէ հայ դերձակին համար գերագոյն հատուցումը պիտի ըլլայ ձերբա-կալութիւնը Րիկօտէնի իսկական սպանիչին, որ այսօր փարիզի, գաւառի կամ արտասահմանի մէջ հանդարտ կը պտտի ու թե-րեւս նաեւ լաւ համբաւ ունի որ դրացիներու աչքին... Յօդ-ուածագիրը կը պահանջէ երեւան հանել նաեւ Րիկօտէնի մօր սպանիչը:

ՆՈՐ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄ ՄԸՆ ԱԼ

Բացի Էռնէսթ Լաֆոնէ եւ Պոնէէ, էնի երեսփոխան կէոնիւ եւս պիտի հարցապնդէ դատական նախարարը՝ Ալմազեանի խնդրին առթիւ ձեռք առնուելիք միջոցներուն մասին:

Երէ Մոսկուա չդառնայ

Երէկ գրեցինք թէ խորհրդային կառավարութիւնը Մոսկուա կանչած է Լոնտոնի առեւտրական պատուիրակութեան եւ Ար-գոսի կարգ մը մասնագէտ պաշտօնեաները, որոնք մերժած են այդ հրաւէրը:

Անգլիական Թերթերը կը գրեն որ եթէ Լոնտոնի խորհրդա-յին դեսպանը անգլիական կառավարութենէն պահանջէ խոր-հրդային իշխանութեանց յանձնել խնդրոյ առարկայ պաշտօն-եաները, մերժումի պիտի հանդիպի:

«Մորնինկ Փոստ» կը գրէ թէ Չեկան չպիտի վարանի բռնի միջոցներու դիմել՝ Մոսկուայի հրաժանը գործադրելու համար: Արդէն երեք տարի առաջ Արգոսի պաշտօնեաներէն մէկը բռնի բոլշեւիկեան նաւ մը դրուելով Ռուսիա տարուեր է:

(Ուրեքրու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻԱՅԷՆ

Անգլիական խմբակ մը թուրք կառավարութեան առաջարկած է վեց միլիոն ստերլինի փոխա-տուութիւն մը ընել: Այս խմբա-կին ներկայացուցած պայման-ները նպաստաւոր կը նկատուին:

Այս առթիւ օսմանեան շան-թային պարտքի վարչական խոր-հուրդի նախագահին կարգ մը յայտարարութիւնները զար-մանք պատճառած են էնկիւրիի մէջ: Թուրք կառավարական շր-ջանակներու համաձայն, թուր-քիա կրնայ կնքել փոխառութիւն մը, առանց սակայն ընդունելու այնպիսի երաշխաւորութիւններ եւ հակակշիռներ, որ պիտի յի-շեցնէին օսմանեան կայսրու-թեան մեթոտները:

ԹՈՒՐՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Խաղաղ կուսակցութեան քննիչ Հագը Շինասի փաշա, էնկիւ-րիէն Պոլիս դառնալով, հետե-ւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

*— Մեր կուսակցութիւնը հի-նէն ի վեր արդէն ընդունած էր կիներու անդամակցութեան ի-րաւունքը եւ կանոնագրին մէջ յիշած թէ ամէն Թուրք հայրե-նակից կրնայ անդամ ըլլալ: Սակայն չէինք կրնար օգտուիլ այս տրամադրութենէն, որով-հետեւ պետական օրէնքով ըն-րական իրաւունք չունէին կի-ները: Թաղապետական վերջին օրէնքը առիթ տուաւ մեզի այս դետնին վրայ ալ աշխատելու: Նոր օրէնքը շուտով պիտի վա-ւերացուի, բայց սեպտ. 1էն սկսեալ պիտի գործադրուի: Մինչ այդ, Պոլսոյ ժամնաւոր կացու-թիւնը պիտի ճշդուի: Քաղաքը պիտի բաժնուի 10 շրջաններու (դաշ) եւ ոստիկանական կեդ-րոնները պիտի զբաղին նաեւ թաղապետական գործերով: Սեպտեմբեր մէկին Թուրքիոյ ամէն կողմը թաղապետական ընտրութիւններ պիտի կատար-ուին: Ասկէ առաջ ընտրութիւն-ներ պիտի կատարուին: Ասկէ առաջ ընտրութեան ժամանակես-լու համար հարկ էր տուրք վճա-րել եւ ընտրուելու համար ալ համալսարանական կրթութիւն ունենալ: Նոր օրէնքով այս բո-լոր պարտադրութիւնները ջնջ-ուած են եւ 18 տարին լրացնող ամէն հայրենակից, այր թէ կին, ընտրութեան իրաւունք ունի: Միջոցներ ձեռք պիտի առնենք անվիճելապէս կին անդամներ ար-ձանագրելու համար: Փափաքող կիները այրերուն նման նախ պիտի դիմեն թաղային օճախ-ներու եւ պիտի արձանագրուին: Հիմակուընէ որոշ է թէ 1931ի երեսփոխանական ընտրութիւն-ները տեղի պիտի ունենան ուղ-ղակի քուէարկութեամբ եւ քնա-կանաբար ընտրական օրէնքն ալ պիտի բարեփոխուի: Այս պարագային կիները երեսփո-խան ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք պիտի ստանան:

Ո՞Վ ԱՌԵՒԱՆԴԵՑ ՋՕՐ. ԿՈՒՏԵՊՈՎԸ

Փաստաբան Ժիւլիէն կրանքօ-լօ, որ յունուար 26ին տեսած էր Կուտեպովը փախցնող ինքնա-շարժերը, հարցաքննիչ դատաւոր Տըլալէին երեքլով յայտնեց թէ կարմիր ինքնաշարժին մէջ նս-տողներէն մէկն էր Չեկայի պե-տին վարիչ իանովիչ: Այս վեր-ջինին պատկերը տեսած էր քանի մը օր առաջ Թերթի մը մէջ եւ անմիջապէս ճանչցած զայն: իանովիչ կարմիր ինքնա-շարժին խորը աջ կողմը նստած էր: Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ բաց գոյն վերարկուով կինը շատ կը նմանի տիկին իանովիչի:

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻ, որ քանի մը տարիէ ի վեր Նափոլի կը բնա-կէր, որոշած է Մոսկուա վերա-դառնալ:

Ի ՊԱՏԻՎ ՍԿՍՎՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

(ԿՈՄԿՈՒՍԻՍՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԻՆ ՆԱՄԱԿ)

Մոլոտովի պրոլետ ի վեր լուս- տանի հայ բանվորները եւ գյուղ- ացիները Հայաստանում Սովետ իշխանության հաստատման եւ Նե- պի ներմուծման առթիվ ուղարկել են Ձեզ իրենց ցնծագին շնորհա- ւորանքները։

Մենք օրերս ստացանք ձեր նա- մակները եւ ուրախությամբ տես- անք, որ Ձեզ էլ հաջողվել է ոտքի հանել ձեր երկիրը եւ ձեր ժողովրդի հետ միասին ուղղել նրա տնտեսական կյանքը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ հաստատվել է բանվորների եւ գյուղացիների իշխանությունը, որ ձեր երկրում էլ ոչնչացվել է կապիտալիստների եւ հողատերերի դասակարգը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի ներմուծման շնորհիվ սկսել է վերականգնվել խոշոր արդյունաբերությունը, որ ձեր երկրում էլ սկսել է ծաղկել գյուղատնտեսությունը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ բանվորների եւ գյուղացիների դաշինքը, որ ձեր երկրում էլ սկսել է ամրանալ պրոլետարական դիկտատուրան։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ Կոմունիստական կուսակցությունը, որ ձեր երկրում էլ Կոմունիստական կուսակցությունը դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը, որ ձեր երկրում էլ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային հեղափոխությունը, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային հեղափոխությունը դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային պրոլետարիատի միասնական ճակատը, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային պրոլետարիատի միասնական ճակատը դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը գյուղացիության հետ, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը գյուղացիության հետ դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը ազգային-ազատագրական շարժման հետ, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը ազգային-ազատագրական շարժման հետ դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը Արեւելքի աշխատավոր զանգվածների հետ, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը Արեւելքի աշխատավոր զանգվածների հետ դարձել է ղեկավար ուժը։

Մենք ուրախ ենք, որ ձեր երկրում էլ Նեպի շնորհիվ սկսել է ամրանալ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը Արեւելքի ազգային-ազատագրական շարժման հետ, որ ձեր երկրում էլ համաշխարհային պրոլետարիատի դաշինքը Արեւելքի

ԱՂՎԵՍԱՅԻՆ ՎԱՎԱՇՈՒՅԶ

ԲՆԱՀՈՂ Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Մարդկ էասնչեը սարտանի ակտի էն։ Ինոգնամոլիների ակտի ակտի ակտի

Ընդդիմադիրներու ևոր ևահանչը

«Թայմզ»ի Րիկայի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ հաւաքական տնտեսութեանց առթիւ վերջերս Ստալինի կուսակիցնեբուն եւ համայնավար կուսակցութեան Մոսկուայի կոմիտէին միջեւ ծագած վէճը հարթուած է։ Կոմիտէն, որ կողմնակից էր շարունակել բռնի մեթոտները, նահանջած է եւ հրապարակաւ խոստովանած իր սխալը, խոստանալով ապագային աւելի լաւ ընթացք ունենալ։

Կոմիտէն կը խոստովանի, որ թէեւ իրենց հրահանգուած էր մինչեւ 1932 հաւաքականացնել ամբողջ Մոսկուայի շրջանը, սակայն իրենք խառնաշփոթութիւն ստեղծեցին գիւղացիները քշելով հաւաքական տնտեսութեանց մէջ եւ ձեռնարկելով ամբողջ ծրագիրը գործադրել այս գարնան իսկ։ Իրենց այս մեթոտը սխալ էր, ու իրաւունք ունէին Ստալին եւ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն։ Մոսկուայի կոմիտէն պիտի չանայ այսուհետեւ գործադրել այն ծրագիրը, զոր պարզեց Ստալին անցած հինգշաբթի խորհրդային մամուլին մէջ հրատարակուած յօդուածով մը։

Դատական հետապնդում «Եարընի»ի դէմ

Պոլսոյ պատժական երկրորդ ատեանին առջեւ սկսած է այն դատը, որ ընդհանուր դատախազութեան կողմէ բացուած է ընդդիմադիր «Եարընն» թերթին դէմ։ Դատախազութիւնը հանրային կարծիքը գրգռող նկատած է այդ թերթին ասկէ առաջ տուած լուրը, թէ հանրապետութեան փոխ նախագահութիւն մը պիտի ստեղծուի եւ Ըսմէթ փաշա պիտի կոչուի այդ պաշտօնին։

Ամբաստանեալի աթոռին վրայ նստած է թերթին խմբագրապետը Արիֆ Օրուճ պէյ։

Ինչպէս մամուլի բոլոր դատերը, այս դատն ալ հետաքրքրութիւն ստեղծած էր եւ բազմաթիւ ունկնդիրներ ներկայ էին դատավարութեան, որուն շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ ապրիլ 19ին, կարգ մը թուղթեր բերել տալու համար։

Կանտի հիւանդ է, ընկերները կը գործեն

Կանտի հիւանդ է ու յոգնած, ուստի քանի մը օր պիտի հանգչի։ Սակայն իր կուսակիցները տենդոտ գործունէութեան մէջ են եւ կը շարունակեն աղ հաւաքել։ Կամաւորներ Կանտիի մօտերը գտան բնական աղի նոր ճախճախուտ մը եւ ամբողջ գիշերը հաւաքեցին հոն գտնուած աղը։ Պոմպէյի մէջ ձերբակալուեցան երկու կամաւորներ, որոնք հրապարակով մաքսանենգուած աղ կը ծախէին։ Անոնցմէ մէկը կ'ուզէր տեղւոյն դատաւորին աղ ծախել։

Համահնդկական համաժողովի վարիչներէն մէկը ձերբակալուեցաւ՝ երբ Պալսոր կ'երթար ցոյց կազմակերպելու համար։ Համաժողովի նախագահ Փանտիթ Նէհրուի դրօշին տակ Կանտիի կուսակիցներէն խումբ մը սկսաւ աղ պատրաստել առջի օր Ալլահապատի մէջ։ Հանտիայի մէջ ոստիկանութիւնը գրաւեց աղ հաւաքելիք բոլոր գործիքները։ Կալկաթայի քաղաքապետը իր կնոջ հետ Մահիս-Պաթան գնաց՝ ներկայ ըլլալու հաժար քաղաքացիական անհնազանդութեան ցոյցի մը։ Հոն ճառ մը խօսելով ըսաւ. «Բոլորս ալ մօտ օրէն բանտին մէջ իրար պիտի գտնենք»։

Պաշտօնեաներու բոյկոտը հետզհետէ կը սաստկանայ։ Նաւթպանները կը մերժեն պաշտօնեաներուն ծախել անոնց առօրեայ ապրուստին համար անհրաժեշտ նիւթերը, որով անոնք ստիպուած են այդ բաները բերել տալ ամէնէն մօտիկ մեծ քաղաքներէն։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սկէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏԻԼ

Ամէնադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմանտներ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur)։ 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *Կառ Սէն Լազարի մօտ։ Աւէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շավիլի «Արդութեան» խումբի կողմէ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն սկսեալ առաւօտ, Շավիլ Սինէմա Փաթէնի սրահը, 114 Grande rue Chaville 1 թիւ թրամուէյի Chaville-Ancienne Mairie *կայարանին քովը։*

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Լ. Զ Ո Ր Մ Ի Ս Ե Ա Ն

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ եւայլն

Հայկական եւ եւրոպական պարեր *Մուտք 5 ֆրանք*

Ա Պ Ր Ի Լ Տ Ա Ս Ն Ը Մ Է Կ

15 Ա Մ Ե Ա Կ Ի Ն Ա Ռ Թ Ի Ւ

ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

27 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Petit Journalի *սրահը*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, ThéâtreAlbert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզի Հայ Տրամաթիք խումբը

Նախաձեռնութեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ Լ. ՇԱՆԹԻ **„ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ"Ը**

Կը մասնակցին՝ տիկ. Ալիքսանեան, Օր. Անահիտ, Պ. Պ. Ե. Թօլայեան, Թորոսեան, Գմբէթեան, Մագսուտեան եղբայրները եւ լաւագոյն ուժեր։

Տոմսեր՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ԻԹԱԼԻԻ Ադբիւը Սերոբ խումբի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին 184 Ave d'Italie. Մէթրօ Մէզոն Պլանշ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՊԷԼՎԻԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընկերները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple։

Դ Ա Ի Ա Ռ

Շ. Ց. Դաշնակցութեան Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին 202 Rue Boileau։ Ներկայանալ անդամատետրնեբով։ Բացակայողները նկատի պիտի առնուին։

ՏԷՍԻՆԻ կոմիտէի ընկերական արտակարգ ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին ֆաֆէ Ժարտէնի մէջ։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՏԷՍԻՆԻ Շ. Ց. Դ. Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝վաղկիրակի իրիկուն ժամը 7ին ֆաֆէ Ժարտէնի մէջ։ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ-անդամ պատասխանատուները։

ՎԻՆԻ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցչական ժողովը վաղը կիրակի ժամը 1ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ, 139 rue Lafayette։ *Ռոստոմ (Շաս), Մոկացի Կրիգոր (Սէն Ռանպէր), Ապառաժ (Բասկալ), և Հրիստափոր (Վիէն) խումբերէն կը խնդրուիւոր իրենց ներկայացուցիչները ներկայ ըլլան որոշեալ ժամուն։ Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։*

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

CHAVILLE-VELIZY *ի շրջանին մէջ հոդ գնել փափաքող հայրենակիցները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 11ին* Chaville-Velizy *կայարանին դիմացի սրճարանը։ Ուղեկիցներ ցոյց պիտի տան ծախու հողաբաժինները։*

Մսխողաբար վառում է

ՎԵԿՆՈՒՄԻ պատճառաւ գործի խանութի մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց։ Խանութը եւ բնակարանը կաիաւորուած են։ կագ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն։ Պայլ 12 տարի։ վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 տարի 5400 եւ վերջին3 տարին5600։Բրփրիզ 40,000ֆր.։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ (18)։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն քնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՁԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ**

ՑՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործարանը

18 Rue MONCEY, 18 Lyon

Փլաս տիւ Փոնի ժօտ

Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՔ

Միշտ կը պատահի՝ երբ ձեզ ապահով մը ֆօնօկրաֆ մը ունենաք՝

6էն մինչեւ 15 ամիս

Ժրանտահաս գնողներուն՝ քաթալօկներ ղրկենք։

ՔԱՓ. թիւ 1. Մահճակալներ, 2. կաղ-ներ, 3— խոհանոցի սպասներ, 4. կարի մեքենա ներ, 5. երեքանիւ կառքեր, 6. վառար-օճախներ, 7. հեծելանիւներ, 8. ֆոնոկրաֆներ, զգեստեղէն եւն.։

Հետեւեալ վայրերու հայրենակիցները թո՛ղ դիմեն տեղական գործակալներուն։ ԼԻՈՆ՝ Պ. ՍԱԱԹՃԵԱՆ, 18 Rue Jamen, Grand Couluire (Rhône) *կամ Բշ. Եշ. ժամը 6.30—9 երեկոյ, և Շբ. ժամը 1էն 5, 262* Rue Duguesclin, Lyon.

ՎԱԼԱՆՍ՝ Պ. ԳԱՍԵԱՆ ԳԷՈՐԳ, 4 Rue Balthazar Baro.

ՏԵՍԻՆ՝ Պ. Գ. ՍԵԹԵԱՆ, Cité du Parc 23, Maison Plaisance.

ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ՝ Պ. ՔԷՓՃԵԱՆ, 1 Rue Vieille Halle,

ՊՈՒԷՆ՝ Պ. ՋԻՄՊԻՒԼԵԱՆ, Tailleur, Rue de la Mairie.

Կ'ուզուի դեռ՝ Ժրանտահաս ուրիշ հայաշատ վայրերու մէջ, նոր տեղական գործակալներ։ Պայմաններու համար գրել՝

G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens, Marseille.

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Թալիի [illegible] Ճիւղին կողմէ, իր հիմնադրութեան 42րդ տարեդարձին առթիւ այս կիրակի ժամը 2ին 14 d'Italie: Ներկայացուցանելու են խաղեր, տողանցք, բազմազան արտասանութիւն, երգ, նուագ, խմբերգ եւայլն։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Նոր մեթոտով դարմանում եւ կանանց մորթէ, արհեստագործական հիւանդութեանց (ֆրանկոմամիզ.) եւ վարսից։ Մասնաւոր ուշադրութիւն՝ Հղիութեան եւ արգանդի հրգ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12,

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 15-17 տարեկան ֆրանսերէն խօսող եւ վստահելի պատանի կօշկակարութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ Յարութիւն Ֆէլեեանի 368 Rue de Vaugirard, Paris (15) (մէթրօ՝ Porte de Versailles).

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱՍՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris

մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոստատ, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12, 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10։

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ

ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ

Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ *կողմէ*

30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ Bolivar

Ուր պիտի գտնէք նաև արեւելեան նպարեղինաց լաւագոյն ղեղչեալ ղիներով։

ԿԱՐԵԻՈՐ ՀԱՍՑԷ

PASDOURMADJIAN FRÈRES

VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME

R. C. 78858 MARSEILLE

Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տուն որ Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յաճախորդներէն ստացած ապսպրանքները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ։

Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն Ե Ւ Հ Ա Մ Ե Ղ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

Գ Ի Ն Ե Ր Ը Ա Ն Մ Ր Ց Ե Լ Ի Օ Ր Է Ն Ա Ժ Ա Ն

կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲՕՐՔ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
13
ԱՊՐԻԼ
1930
13 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1237

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Շատ մը գաղութներու մէջ, արդէն տօնուած, վերջացած Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան յոբելեանը: (Լոնտոն, Պոսթըն, Նիւ Եորք, Յունաստան, Թաւրիզ եւայլն): Փարիզ պաշտօնապէս պիտի տօնէ Մարիս 10ին, Սոսպոնի վէմ-գրական փոփոխութեան վրայ, քանի մը գաղութներ ալ Մարիս 10 — 11ին յետաձգած են իրենց հանդէսները (Մարսէյլ, Պուքրէշ, Եգիպտոս եւայլն):

Ինչպէս կը նախատեսուէր, ամէն տեղ ալ, յոբելեանը դարձած է տաք ընդունելութիւն: Մանաւանդ որ անոր հետ կապուած կը մնայ գեղեցիկ ձեռնարկ մը, Գրական Հիմնադրամի հաստատութիւնը:

Յոբելեանը ծրագրուած էր իրրեւ համազգային յարգանքի յայտ: Եւ այդպէս ալ եղած է:

Մինչեւ հիմա կատարուած հանդէսներէն ոչ մէկը կարելի է համարել կուսակցական կամ քաղաքական փառաբանութիւն, ինչպէս կ'ուզէին հաստացնել ոմանք թերթերը, յոբելեանի դրդռչն շատ առաջ: Ընդհակառակն, ամէն տեղ ալ, յանձնաժողովներու մէջ թէ բեմերու վրայ, լայն մասնակցութիւն ունեցած են բոլոր տարրերը: Մինչեւ իսկ ոմանք արարները:

Այսպէս՝ Լոնտոնի հանդէսին գլխաւոր ճառախօսն էր ոմանք Սաֆրաստեանը, ինչպէս Պոսթընի մէջ՝ Նորքան և աւելի հակադաշնակցական, եթէ ոչ ոմանք Շահէ վարդապետը, որ Ահարոնեանի գրականութեան փառքը երգեց: Իսկ տակաւին քանի մը օր առաջ էր որ, իր «Նաքարակիտ»ին հետ (դժբախտաբար շարուած՝ «ճակատագիր») սիրայօժար նամակ մը կ'ուղղէր Կիլիկիոյ ծերունի կաթողիկոսը,— նոյնպէս հակադաշնակցական: (Ներողութիւն այս անճոռնի բացատրութեան համար):

Բայց, ինչո՞ւ յիշեցինք այս քանի մը պարագաները:

Պարզապէս երեւան հանելու որոշ հոսանքի մը «վարքագրոցը»,

Յոբելեանի կազմակերպութեան առաջին օրէն իսկ, գռեհիկ դիրք մը բռնեցին ոմանք:

Առաջին նշանը տուաւ Փարիզի պաշտօնաթերթը, որ միեւնոյն ատեն կեդր. վարչութեան օրկանն է: Քար մը գլորեց՝ նշուլական խնդիրներ յարուցանելով: Իր դիմացը ձայն բռնեց Ամերիկայի պաշտօնաթերթը.

— «Ողջ ապագայ պատմութիւնը ճշդէ ու գնահատէ Ահարոնեանի մտաւորական եւ գրական բացառիկ արժանիքը, եթէ ունի պէտք է ըսել թէ այդ իսկ շատ ջուր կը վերցնէ («Պայքար», 29 օգոստոս 1929):

Տարին փոխուեցաւ, իսկ մարդի՞կը:

Ո՞ղջ մնայ դիւանագիտութիւնը:

Այս տարի, ոամկավար «շէֆ»երն ու խմբագիրները տեսնելով որ իրենց բոլոր քաւութիւնները չուրն իսկ չեն եւ իրենք միայն կը մնան պատն երեսին քէն կապած, ուրի՛շ եղանակ մը կը ծամծմեն:

Նորէն փարիզի պաշտօնաթերթն է որ հնչեցուց շեփորը: Մարչն-ձորչն պատմութիւններ պատմելով եւ քաղաքական խնդիրներ խառնելով զուտ գրական հանդէսի մը, այդ լրագիրը յայտարարեց.

— «Այո՛ թէ ինչու, մենք չենք կրնար մասնակցիլ յոբելեանի մը որ պիտի ըլլայ ոչ միայն տօնախմբութիւնը գրագէտի մը, այլ նաեւ քաղաքականութիւնը բազմաթիւ ծանր սխալներ գործած դաշնակցական գործիչի մը եւ նոյն ինքն Հ. Յ. Դաշնակցութեան»: (8 Մարտ):

Եւ Եգիպտոսը ձայն տուաւ.

— «Այո՛ թէ ինչու համար անկեղծօրէն կ'ողջունենք Ահարոնեանի մէջ տաղանդաւոր գրագէտը, ու նոյնքան անկեղծօրէն— յօտ ազգին— կը քննադատենք իր եւ իր կուսակցութեան վարած քաղաքական կեանքը որ աւա՛ղ, անվերջ աղէտներու մատնեց ազգը՝ երէկ եւ առջի օր»: (*Արեւ*, 28 մարտ):

Ուշիմութեան մրցանիշը պիտի խլէ, անշուշտ, Սուրիոյ պաշտօնաթերթը.

— «Դրագէտ բանաստեղծ Ահարոնեան ազգին պատիւ բերող անուններէն մէկն է եւ արժանի է ամէն յարգանքի: Բայց յեղափոխական գործիչ Ահարոնեանի անունը սերտիւ կապուած է հայկական նախորդութեանց եւ ձախողութեանց հետ: Հետեւաբար իբր գրագէտ գայն պատուելու ձեռնարկը համազգային ընդունելութեան արժանանայ, իսկ ազգին մեծ զանգուածը անտարբեր պիտի մնայ, եթէ փորձուի գայն ներկայացնել նաեւ իբր քաղաքական կամ դիւանագիտական դէմք մը»:

Դժբախտաբար շատ կարճ կապեցինք մէջբերումները: Աւելցնենք, աւելի պերճախօս պիտի դառնար ցուցահանդէսը:

Ուրեմն, ոամկավարները թէ՝ կը մասնակցին յոբելեանին, թէ չեն մասնակցիր: Թէ՝ արժանի կը համարեն յոբելեարը՝ գրական տաղանդով, եւ թէ անարժան: Թէ՝ կ'ուզեն յարգանք ընծայել եւ թէ անարգել:

Եւ գիտնալով, լսելով, տեսնելով հանդերձ որ յոբելեանը գայն եւ միայն Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան վերաբերի, կը փորձեն անոր մէջ տեսնել... Հ. Յ. Դաշնակցութեան փառաբանութիւնը:

Արդարեւ, իրենց ուժէն վեր է վանել այդ ահարկու ժխտականը, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ դեւի մը պէս կը հալածէ իրենք, եւ թոյլ չի տար ազատ, մարդկօրէն մտածել ո՛րեւէ հարցի առթիւ:

Նոյն ցուցահանդէսը չէ՞ որ կը տեսնենք, ամէնէն տարբեր հոգիերուն հանդէպ իսկ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ՆԱՀԱՆՋԸ

Թայմզի Րիկայի թղթակիցը կը հետաքրքրէ.— Մոսկուա՝ երկրագործական գործավարութեան մէջ գուժարուած խորհրդաժողով մը քննելով գարնանացանքի առթիւ ժղուած պայքարի արդիւնքը, յանձնարարեց կառավարութեան իրենց նախկին վիճակին մէջ վերահաստատել բոլոր այն գիւղացիները, որոնք վերջերս սեփականազրկուած էին հակակուլակեան քաղաքականութեան հետեւանքով, մասնաւորապէս Ուկրայնայի, Հիւսիսային Կովկասի եւ Անդրկասպեցի շրջանին մէջ:

Նկատելով որ հաւաքականացման հրամանագրով արգիլուած է հաւաքական տնտեսութեանց ետ տալ անգամ մը գրաւուած հողերը, դժուար պիտի ըլլայ գիւղացիներուն վերադարձնել նախապէս իրենց մշակած հողերը: Հետեւաբար նախկին վիճակին վերադարձուելիք գիւղացիներուն պիտի տրուին ուրիշ հողեր եւ պետութիւնը կարելի պիտի դարձնէ անհատական մշակութիւնը ձիեր, գործիքներ եւ սերմնացու տրամադրելով բոլոր այն գիւղացիներուն որ պէտք ունին անոնց: Խորհրդաժողովը պահանջեց նաեւ կառավարութենէն որ շուտ շարժի, այլապէս շատ ուշ պիտի ըլլայ, նոյնիսկ գարնան վերջին ցանքին համար:

ՍՈՎԻ ՆՇԱՆՆԵՐ

Խորհրդային Միութեան կեդրոնական գործադիր կոմիտէի Ա. Նախագահ Կալինին՝ Լենինգրադի խորհուրդի լիակատար նիստին մէջ ճառ մը խօսելով պարենաւորման մասին, մեղադրեց այն քաղաքացիները, որոնք «շարունակ կը հարցնեն թէ կարելի չէ՞ տակաւին աւելցնել ուտելիքի պաշարը, մանաւանդ մանուկներուն տրուած կաթն ու բանաւորներուն միսը:»

— *Խանութներուն մէջ բաւարար չափով մթերքներ չկան, շարունակեց Կալինին: Ուսկի՞ց պիտի ստանան այդ մթերքը՝ պաշարի քանակը կարենալ աւելցնելու համար: կովը աւելի կաթ չի տար: եղածով պէտք է գոհանալ: Բայց եւ այնպէս, թէեւ միւս ուտելիքներու քանակը կրնայ տարուբերիլ, հացի պաշարը պիտի շարունակուի հիմակուան պէս, «որովհետեւ զգալիօրէն ցորենը խնայելու վարժուեցանք:*

Ալմազեան կ'ընդունի յրագրողները

Ինչպէս գրեցինք, ուրբաթ օր Ալմազեան ծպտնէն իջնելով իր փաստաբանին գրասենեակը գնաց՝ հատուցումի խնդրին մասին խորհրդակցելու համար: Իրմէ առաջ փաստաբանին մօտ հաւաքուած էին արդէն փարիզեան թերթերու լրաբերները՝ Ալմազեանը տեսնելու եւ անոր յայտարարութիւնները լսելու համար:

Ալմազեան խիստ նիհարցած է:

— *Վեց ամիսէ ի վեր հայելի նայած չէի, ըսաւ, առջի օր նայեցայ եւ ինքզինքս չկրցայ ճանչնալ:*

Ու միամտօրէն ցոյց տուաւ իր տափատին գօտին, որ երկու հոգի մէջն առնելու աստիճան լայն էր: Խօսած ատեն յաճախ կը ֆեճկլտար եւ վայրկեաններով արցունք կը հոսէր աչքերէն: փաստաբան Լըկրանի հանդէպ իր երախտագիտութիւնը չափ ու սահման չունի: Ալմազեան ձեռքը ճակտին տանելով ըսաւ.

— *Վերջապէ՛ս լմնցաւ: Շատ տառապեցայ, ... Չիս ձեծեցին սարսափելի կերպով: Նստեցուցին, յետոյ սկսան բռունցքի եւ գաւազանի հարուածներ տեղացնել գլխուս եւ մարմնիս զանազան կողմերուն: Երբ առաջին անգամ հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաւին առջեւ կը տանէին զիս, կարծեցին թէ կ'ուզէի դէմքս ծածկել եւ անոր համար ծուռ դրած էի գլխարկս, մինչդեռ գլխուս վրայ խոշոր ուռեցք մը գոյացած էր եւ գլխարկս գլուխս չէր մտներ, ամբողջ վեց ամիս ահռելի մինակութեան մէջ մնացի, ու մազերս ճերմկեցան:*

Իրաւ ալ բանտին մէջ զգալիօրէն ճերմկած էին հայ դերձակին մազերը.

— *Ի՞նչ ծրագրած էք, Պ. Ալմազեան,* կը հարցնեն լրագրողները:

— *Կ'ուզեմ լռիկ աշխատիլ՝ ընտանիքս ապրեցնելու համար:*

Իր հայ բարեկամները, որոնք նոյնպէս հոն կը գտնուէին, կը բացատրեն թէ իրենք պատրաստ են ամէն կերպով օգնելու անոր, որպէսզի լաւ խանութ մը եւ փայլուն ապագայ ունենայ: Միայն թէ առայժմ պէտք է հանգստանայ:

փաստաբան Լըկրան յետոյ յայտարարեց լրագրողներուն թէ խնդիրը փակուած չի նկատեր, այլ պիտի պահանջէ որ բիկօտէնի իսկական սպանիչը երեւան հանուի. ասկէ զատ պիտի հետապնդէ բոլոր անոնք որոնք ապօրինութիւններ գործեցին Ալմազեանի խնդրին մէջ: Դատական ինքնութեան փորձագէտը Պ. Ամի շատ ծանր սխալներ գործեց՝ տգիտութեան պատճառաւ: Պէտք է պատժել զայն: Պէտք չէ որ մարդ մը վեց ամիս բանտը մնայ տեղեկագրի մը վրայ, որ ո՛չ մէկ լուրջ քննութեան կը դիմանայ: Գալով հատուցումներուն, ներկայ օրէնքներով կարելի չէ բան մը պահանջել, սակայն այդ խնդիրը վիճաբանութեան առարկայ պիտի դառնայ խորհրդարանի օրէնսդիր յանձնաժողովին կողմէ:

∴ *«Սուար» թերթը պիտի հրատարակէ Ալմազեանի յիշատակները:*

∴ *Փաստաբանի գրասենեակէն դուրս ելած ատեն բազմաթիւ լուսանկարիչներ, շարժանկարիչներ,— նոյնիսկ խօսուն շարժանկարիչներ— Ալմազեանի գանազան ձեւերով պատկերը առին:*

∴ ինչպէս կը յիշուի, Ալմազեան բողոք բարձրացուցած էր դատական ոստիկանութիւան նախորդ տնօրէն Ճնտրէ Պրնուայի եւ պ. Նիքոլի դէմ՝ կամայական կերպով զինքը ձերբակալած եւ բնտարկած ըլլալուն առթիւ: վերաքննիչ ատեանի խորհրդական Մայիօ, որուն յանձնուած էր այս գործին քննութիւնը, ընդհանուր դատախազին հետ համախորհուրդ որոշեց չեղեալ նկատել այս բողոքը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Երեքշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին վակրաժի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ հրապարակային մեծ ժողով մը՝ նախաձեռնութեամբ Club du Faubourgի, Նիթեն է՝ «Ալմազեանի գործին դասերը: Ո՞վ սպանեց Րիկօտէնը: Քաղաքական ոճի՞ր մը խեղդել ուզուեցաւ»:

Ներկայ պիտի ըլլայ մուշտակավաճառ Տիւննէր եւ պիտի պատասխանէ հարցումներուն: Պիտի խօսին կապրիէլ Րէօյեառ («Ժուռնալ»էն), Էմ. Պուրսիէ («Փարի-Միտի»էն): Հրաւիրուած են Ալմազեան, ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէ եւ միւս բոլոր վկաները:

ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ԱՆՈՒՆԸ ՄԻՇՏ ՊԻՏԻ ՅԻՇՈՒԻ

Անգլիական թերթերը կը գրեն թէ Ալմազեանի անունը պիտի յիշուի միշտ՝ իրրեւ մարդը որ պատճառ դարձաւ Ֆրանսայի ոստիկանական մեթոտներու բարեփոխութեան: «Հայ դերձակին բանտէն ազատ արձակումը հետեւանքն է միլիոնէ-աւելի տարօրինակ շարքի մը Ֆրանսայի դատական տարեգրութեանց մէջ: Ալմազեանի պարագան վերջինն էր նման բազմաթիւ դէպքերու», կը գրէ Րիւթէրի թղթակիցը: Յետոյ խօսելով ոստիկանութեան մէջ մտցուելիք բարենորոգումներու մասին, կ'ըսէ թէ՝ առաջին քայլը եղաւ դատական ոստիկանութեան տնօրէնին ուրիշ պաշտօնի մը կոչուիլը: երկրորդ քայլը պիտի ըլլայ բարեկարգել Դատական Ինքնութեան սպասարկութիւնը, որ ոճիրներու գիտական քննութիւնները կը կատարէ: կը խօսի նաեւ օրինագրքին մէջ մտցուելիք ծանօթ փոփոխութեանց մասին:

Հակազատկական հաշտածանիր

Խորհրդային իշխանութիւնները հրահանգներ ուղղած են տնտեսական գանազան կազմակերպութեանց՝ աւելի բուռն հակազատկական պայքար մը մղելու համար: Բոլոր գործակցականներուն, հացագործներուն եւ խանութպաններուն խստիւ արգիլուած է գատկական ուտելիքներ կամ առարկաներ պատրաստել ու ծախել: Գործակցականները նոյնպէս հակաստուածանան ընկերութեան պէտք է տրամադրեն առաւելագոյն քանակութեամբ պաշտօնեաներ:

Նման խստութիւններ ձեռք առնուած են նաեւ Հրեաներու Պասէքի տօնին առթիւ. բացարձակապէս արգիլուած է բաղարջ պատրաստել եւ ծախել:

∴ *Հեռագրի մը համաձայն, Տիրասպոլի կարմիր բանակի զինուորներն ու անաստուածներու միութեան անդամները արգիլեցին ժողովուրդին եկեղեցի երթալ: Հակառակատոր, բազմութիւնը փորձեց եկեղեցի մտնել, սակայն կարմիր զինուորները զնդացիրով կրակ բացին անոնց վրայ: Փողոցներուն մէջ փոուեցան բազմաթիւ մեռելներ եւ վիրաւորներ. ուրիշներ լեռները փախան:*

∴ *Սիոնականներուն դէմ ալ հալածանք սկսած է: Տասը հոգի, որոնց երկուքը աղջիկ, Սիպերիա ղրկուած են, որովհետեւ սիոնական կազմակերպութեան կը պատկանէին:*

Պատսպիր աշխատանի

Խորհրդային իշխանութիւնները պարտադիր աշխատանքի դրութիւնը մտցուցած են հիւսիսային հողամասին մէջ (մէջն ըլլալով Արխանգէլի եւ Վոլոգտայի նախկին նահանգներուն մեծագոյն մասը), արտածումի համար առատ պատրաստելու նպատակով: Ատաղձի ճարտարարուեստին մէջ բռնութիւնը մեծ դեր խաղացած էր, սակայն ցարդ պաշտօնական վաւերացում չէր ստացած: Այժմ, ինչպէս «Իզվէստիա» կը բացատրէ, անհրաժեշտ կը նկատուի ատաղձի ճակատին վրայ բռնի աշխատանքի համար շարժման մէջ դնել քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային բոլոր միջոցները, այլապէս անկարելի պիտի ըլլայ առջի տարուդրութեան ծրագիր մը՝ նկատելով որ այդ ճիւղին մէջ աշխատող բոլոր գործաւորները դասալիք կ'ըլլան: Վերջին 10 օրուան ընթացքին հիւսիսային շրջանէն դասալիք եղած են 30,000 հոգի:

Ուրիշ խորհրդային թերթեր շատ յուսահատական կը ներկայացնեն կացութիւնը, սակայն կ'աւելցնեն թէ՝ կառավարութիւնը վճռած է իր արտածումի ծրագիրը գործադրել ամէն գինով:

Անգլիա եւ Ռուսիա

Լոնտոնի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար Անգլիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ:

«Թայմզ» կը դրէ թէ բանակցութիւնները շատ գոհացուցիչ կերպով կ'ընթանան եւ մօտ օրէն կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գոյացնել:

Օդանաւի գործարան Պուլկարիոյ մէջ

«Թայմզ»ի Սոֆիայի թղթակիցը կը հետաքրքրէ թէ իտալական Քափրոնի տունը գնած է օդանաւի մեծ գործարան մը, որ քանի մը տարի առաջ հաստատուած էր Գազանլըք քաղաքին մէջ՝ չեխոսլովակ օդանաւային հաստատութեան մը կողմէ: Իտալական տան փոխանցուած է նոյնպէս միայն պուլկար պետութեան հաշուոյն օդանաւ շինելու մենաշնորհը: Այս ձեւով Իտալիա հետզհետէ տնտեսապէս կը թափանցէ Պուլկարիոյ մէջ:

Ամառնային ժամը

Այսօրուընէ կը սկսի գործադրուիլ ամառնային ժամը: Երկու գիշեր ժամը 11ին բոլոր ժամացոյցները մէկ ժամ առջ տարուեցան:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՓՐԿՈՒԱԾ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՍԿԻԶԲԸ ՀԱՍԱԾ ԵՆ 630 ԸՆՏԱՆԻՔ, ՋՈՐՍ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻ

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒԶԱԾԸ՝ ՀՈՂ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՀԱԼԷՊ, 2 ԱՊՐԻԼ.— Մինչեւ ժարտի սկիզբը Գամըշլը հասած են 630 ընտանիք, որոնց 380ը Գամըշլը կը մնան, 120ը Հասիչէ, 100ը Համուտ եւ 30ը Գրբուման։ Մօտաւորապէս 4,000 հոգի, որոնց 200ը հայախօս են, իսկ 3,800ը քրտախօս։ Հազիւ 5—6 հոգի գրել կարդալ գիտցողներ կան։ Տեղաւորուած են Հրեաններու, Ասորիներու տուներըը, խաներու եւ «կառաժ»ներու մէջ։ 3—4 ընտանիք կը բնակին մէկ սենեակի մէջ, ասկէ առաջ կուգայ հիւանդութիւն, անշուշտ ձմեռն ու անունդի պակասն ալ իրենց բաժինը ունին։ Տիգրանակերտի Հալրենակիցներուն քով։ Տիգրանակերտի Հալրենակցական Միութիւնը իր կարելին կ'ընէ այս խլեակները տեղաւորելու համար։

Մինչեւ ժարտի սկիզբը, բացի դեղերէ և Տոքթ. Թորոս Պասմաճեանի ձրիաբար տարած բժշկական խնամքէն, ո՛չ ղրամ, ո՛չ կերակուր, ո՛չ հագուստ եւ ոչ ալ ուրիշ ձեւի օգնութիւն եղած է այս խեղճերուն։ Միայն Գամըշլըի թաղապետութիւնը 70 թիւին ցորեն բաժնած է։

ԻՆՉՈՎ ԿԸ ՋԲԱՂԻՆ ԵՒ Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՊՐԻՆ

Գամըշլըի մէջ, որ երկրագործական շրջան մըն է, գործ կ'ըլլայ միայն աշունը՝ վարուցանի ատեն եւ գարունը՝ հնձելու ժամանակ։ Ջքաւորութեան հետեւանքով 100 հոգի հոգատար պետութեան բանակին մէջ զինուոր գրուած են։ Թաղապետութիւնը պարտէզ մը չինել կուտար, մէկ մէճիտ օրավարձով 15—20 հոգի կ'աշխատցնէր, երբ գաղթականները շատցան, սկսաւ 15 դրուշ տալ, որովհետեւ օրական 20 բանուորէն աւելիի պէտք չունէր։ Եւ որպէսզի բոլորը հաւասարապէս նպաստաւորուին գործէն, սկսաւ կարգով օրական 20 հոգի աշխատցնել։ Կան քանի մը երկաթագործ, 10 հիւսն եւ 20 բրուտ։ Մնացեալները բոլորն ալ երկրագործ են եւ հող ու աշխատանք կը պահանջեն. կ'ուզեն իրենց ճակտի քրտինքով ապրիլ ու բեռ չըլլալ ոեւէ մէկուն։ Թըրպէ-Սըփի կոչուած տեղէն մինչեւ Տէմիր-Գափու ընդարձակ տարածութեան մէջ հող կայ, կ'ուզեն հոն բնակիլ եւ երկրագործութիւն ընել, իրենց սեփական տնտեսութիւնը ունենալու համար, փոխանակ Հալէպ գալու, որուն համար խոշոր գումարներ պէտք են իբրեւ ճամբու ծախք եւ բնակարանի վարձք։ Յետոյ ամէնէն դէշը, Հալէպի մէջ գործ չկայ, ժանաւանդ վերջին քանի մը ամսուան ընթացքին մէճիտի անկումէն մեծ ձեռս կրած են գործաւոր, արհեստաւոր եւ խանութպաններ։ Հակառակ անոր որ՝ գաղթականները այնքան ողբալի վիճակ ունին, երբ կը տեսնեն որ իրենց ազգակիցներէն երկու այրիներ եւ քանի մը որբեր ճարահատ մուրալու կը դիմեն, անմիջապէս օգնութեան կը հասնին եւ իրենց ունեցած չոր հացէն բաժին կը հանեն խեղճերուն, զանոնք պատուաւորապէս ապրեցնելու համար։ Մեծ մասը կողոպտուած է Թուրքիա կոչուած դժոխքին մէջ, բայց իրենց այս թշուառութեան մէջ իսկ օգնել կ'ուզեն, աւելի թշուառներուն։

Ի՞ՆՉԵՐ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ

Նոր գալիքներ եւս շատ կան, գարնան ձիւնհալին եւ օդերու տաքնալուն կըսպասեն, սահմանէն ապրին նետուելու համար։ Օրէ օր ազատուելու մասին կը մտածեն։ Թուրքերը հոն ծնացողները ձեռքէ հանել չեն ուզեր, որովհետեւ իրենց զոհերը երեսի վրայ պիտի ծնան։ «Ինչո՞ւ այսպէս լաւ գերիները ձեռքէ պիտի հանենք», կ'ըսեն։ Երբ թուրք ժանտարմաները կառավարութեան հրամանով կը ցրուին գիւղերը, ցիրուցան ծնացած Հայերը հաւաքելու, կեդրոն բերելու եւ անկէ ալ Սուրիա քշելու, հողատէրերը՝ որոնց քովը կ'աշխատէին ստրուկ-ծառաները չոր հացի մը փոխարէն, կ'ըսեն իրենց գերիներուն։

— «Կառավարութիւնը կը տանի ձեզ մեռցնելու, հետեւաբար բան մը մի տանիք ձեր հետ. բոլոր Հայերը քաղաք պիտի հաւաքեն ու պիտի մեռցնեն։ Այլեւս մենք ձեզ չենք կրնար պաշտպանել կառավարութեան հրամանին դէմ։

Այսպէս Թրքական վարչութեամբ կը կողոպտեն գիւղերէն քաղաք տարուածները։ Հշուող Հայերը լաւ գիտէին թէ՝ ի՞նչ ըսել է գիւղէն քաղաք փոխադրուիլ կամ տեղահան ըլլալ։ աչքով տեսած էին անոնք 915—16ի տարագրութիւնները։ Եւ կը ձգեն իրենց ունեցածը ու բռնութեան տակ կ'երթան դէպի կեդրոնները։

Անոնք որ թուրք կառավարութենէն անցագիր կ'առնեն, անխնայ կը կողոպտուին զանազան տուրքերու անունին տակ։ Անխիղճ պաշտօնեաները երբ այլեւս կը համոզուին թէ՝ դրամ չմնաց, մէյմէկ թուղթի կտոր կուտան ու կը քշեն սահմանէն դուրս։ Շատեր տեսնելով այս ձեւի կողոպուտը, առանց կեդրոն հանդիպելու ուղղակի սուրիական սահմանի ճամբան կը բռնեն։ Շատեր կը բռնուին ու կը վերադարձուին, անցագրի կողոպուտին ենթարկուելու համար։ Միւս կողմէ կը տիպգեն որ շուտ երթան, հետեւանքը թուրքիայէն հասնելով, ժողովուրդ եւ հայերէն գրքեր ու թերթերը կը տեսնեն, իրենց ուրախութենէն կը փղձկին։

Մղերդի շրջանէն Սուրիա ապաստանած Հայ մը հետեւեալը կը պատմէ.

— Տարագրութեան առեն աչքիս առջեւ սպաննեցին ծնողքը, քոյրերս ու եղբայրները. ընտանիքս թողուցի թուրքիա, կինս եւ զաւակներս ալ ազատելու համար։ Ձիս բռնեցին ու Մարտինի բանտը տարին։ Օրը մը տարի բանտարկութեան դատապարտեցին Սուրիա անցած եւ թուրքիա վերադարձած ըլլալու յանցանքով։ Մարտինի բանտին երկրորդ յարկէն (երդին վրայ)

ԱՌՏՆԻՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԻՒՆ

(Երգիծանք)

— կարծեմ գուռը կը զարնեն, ըսաւ փրոֆէսէօրը դառնալով իր քիչիկ մը խուլ մօրը, որ պատուհանին առջեւ նստած կը կարէր... կամ աւելի ճիշդը, մուտքի դուռն զանգի ձայնը լսեցի...

— Ես բան չլսեցի... Բայց եթէ չեն բանար, ան որ կը զարնէ, կը հասկնայ թէ զանգը պիտի զարնէ... Ատոր համար ալ զանգակ ունինք մենք,— առարկեց մայրը իր զաւկին, փրոֆէսէօրին...։

Փրոֆէսէօրը հանգստացաւ... բայց շուտով վճռեց թէ իսկապէս որ մէկը կը զանգահարէ... կը նշանակէ թէ փրոֆէսէօրին մայրը երբեք ալ այնչափ տգէտ չէ, ինչպէս մինչեւ այդ կը կարծէր...

— Իրաւունք ունիս, կը զանգահարեն, զանգահարեցին...

Բայց փրոֆէսէօրին մայրը անյողդողդ կին մըն էր.

— Ատիկա մերը չէ... Ատ... հեծանուորդ է... պատուհանը բաց է եւ քեզի այնպէս թուեցաւ...

Փրոֆէսէօրը մօտեցաւ լուսամուտին եւ ուշադիր փողոցը նայելով, հաստատապէս պնդեց.

— Ո՛չ մէկ հեծանուորդ կ'երեւայ... եւ, առհասարակ, ոչ մէկ կենդանի շունչ կայ փողոցը...

— Կրնայ ըլլալ, անվրդով պատասխանեց փրոֆէսէօրին պառաւ մայրը... հեծանուորդները, առհասարակ, շատ արագ կը քալեն եւ անմիջապէս կը դառնան առաջին իսկ անկիւնը... Ո՞ւր պիտի տեսնես զայն... Մի՛ջանկեալ, սիրելիս, ինչո՛ւ չես նայիր։ Եթէ մէկը կեցած է մեր դուռին առջեւ՝ կը նշանակէ թէ կը զանգահարեն... Եւ այնատեն ամէն ինչ պարզ կ'ըլլայ... Դուն ամէն ատեն կը վիճիս հետս...

Անխօս, բայց եւ առանց շտապելու, փրոֆէսէօրը ուղղուեցաւ դէպի մուտքի դուռը, բացաւ եւ մարդ չգտաւ... Այն ատեն, վերադառնալով սենեակ, այսպէս բանաձեւեց իր միտքը։

Միջանկեալ, պէտք է բացատրել թէ փրոֆէսէօր կունտմարը համալսարանին մէջ փիլիսոփայական ամպիոն ունէր։ Հետեւաբար, կարելի չէր սովորական մարդու հետ բաղդատել։ Եւ ան «կը խօսէր փիլիսոփայելով», կամ «փիլիսոփայելով կը խօսէր»։

— կեանքի բոլոր պատահականութիւններու ատեն, նոյնիսկ առօրեայ դէպքերու ժամանակ, պէտք է դատել։

Այս պարագային մէջ դրութիւնը հետեւեալ ձեւով է դասաւորուած.

Ա. կա՞ր, իսկապէս, ոեւէ մէկը դուռին քով եւ զարկաւ, այն ատեն.

ա) ճի՞շդ էր մեր սպասելու որոշումը զանգահարութենէն ետքը։

բ) Ձայն կա՞ր թէ մենք կասկածեցանք այդ մասին։

2. Եթէ այդ հեծանուորդի զանգակ էր, ապա ուրեմն.

ա) Ինչո՞ւ ան զանգահարեց, երբ փողոցը պարապ էր, եւ ո՛չ ոք չէր խանգարեր իր ճամբան։

բ) Եւ ինչո՞ւ համար հեծանուորդի զանգակն ալ նոյն ձայնը ունի, ինչ որ մեր դուռը։

3. Եթէ մարդ չկար դուռին քով, ապա ուրեմն.

ա) Ինչո՞ւ ձայն լսուեցաւ։

բ) Հարուածէն ետքը նաեւ... զանգակի ձա՞յն։

Ի՛հարկէ փրոֆէսէօրը դեռ չէր վերջացուցած իր փիլիսոփայութիւնը, երբ մայրը, որ ընդհանրապէս փիլիսոփայութեամբ եւ մասնաւորապէս իր սեփական զաւկի փիլիսոփայութիւնով չէր հետաքրքրուեր, բարձրացաւ իր բազկաթոռէն դուրս գալու նախասենեակ եւ .. շուտով վերադարձաւ ձեռքը բռնած թուղթի մը զոր գտած էր նամակատուփին մէջ։ Փրոֆէսէօրը երկար նայելով իր ակնոցներու մէջէն այս թուղթին՝ նկատեց թէ, քիչ առաջ հոս է եղեր գրուիչը՝ դրամի նամակը ձեռքը։ Փրոֆէսէօրի ամսականն էր, որ արձակուրդի պատճառով թղթատարով ղրկած էին։

Բայց տունը մարդ չգտնելով, գրուիչը թողած էր թղթատարական վարչութեան մէկ ապդը, որ կ'ըսէր թէ, նամակը երկրորդ անգամ չի բերուիրեւ հասցէատիրոջը կ'իյնայ անձամբ, իր ինքնութիւնը հաստատող համապատասխան փաստաթուղթերով ներկայանալ նամակատան գլխաւոր բաժնի կառավարիչին։

Բայց փրոֆէսէօր կունթմարին քով ո՛չ մէկ փաստաթուղթ։ Անոնք բոլորը համալսարանի գրասենեակին մէջ կը պահուէին։ Իսկ համալսարանը ամառնային արձակուրդի պատճառով՝ փակ էր մինչեւ աշուն...

Երեք ամիս ետքը, հաւանօրէն, պիտի կրնար այդ նամակն ստանալ...

Թարգմ. Խ. Ե.

ՔԵԶԻ

Տարիներու ժոռացօնքին մէջ կորած՝
Այս իրիկուն ահա երազս եկար,
կարօտակէզ որպէս սիրտս մը որոնուած
Դո՛ւն, եղբայր իմ խելագար...

Այրարատի հորիզոնը աչքերուդ
մէջ ամպուտած՝
Ուր արծիւը դեռ կը սպասէր
դիտապատառ,
Եւ կուրծքիդ տակ անդոհանքով
տըխրաժած
Ձիս կեցուցիր որ տրտնջաս
յուսահատ...

Այն տենչավառ արդարութեան
կոչերէն
Քու վաղեմի շրթունքներդ ա-
բիւնոտ
Հիմա թոթով էին կարծես կը-
կանքէն
Ու մայրենի իրենց լեզուին ան-
ծանօթ...

Ճակտիդ վրայ ժանգաղն ան-
զուսպ կը հնձէր
Իտէալիդ հասկերը կուռ, սլացիկ
Ու երկաթէ մուրճը սիրտդ կը
ծեծէր
Փշրելու կամքն ազատութեան
ընկեցիկ...

Հեկեկանքդ իմ ուսերուս կքե-
ցաւ,
Եղբայրական պաղատանքը կո-
կորդին մէջ նուաղած,
Եւ կարմիր ձեռք մը անձկաւ
Ձայն կը սեղմէր լքելով սէրն
ու Աստուած...

Առաւօտ էր ու գլխահակ ալ հե-
ռացաւ քու հոգին,
Իր տարագիր եղբօրմէն ըմպած
կարօտը կեանքին.
Ու ես արթուն եմ հիմա, նետ-
ուած ճամբան երազին
Եւ քալ ձայնդ կը հասնի, օ՜հ
դեռ անզօր եմ գուբին...

Հ. ՏԻՕՎԼԷԹԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԷՃ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Այս օրերուս Երեւանի մէջ եւս ծագեցաւ գրական վէճ մը, որ քիչ մը կը յիշեցնէ արտասաֆիմանի ծանօթ վիճաբանութիւնը։ Հինի եւ նորի յարաբերական հարցը։ Ինչպէս սովորութիւն է ընել մեր մէջ, Երեւանի «հին»երն ու «նոր»երը, դուրս հանելով վէճը իր սահմանէն, այժմ կը քրքրեն գրական բարդ հարցեր,— «խորք, ձեւ, նիւթ, ոճ, զանգուածեղ արուեստ, աղխարհիկացում, պրոլետարական իրապաշտութիւն, նոր մարդ...»։ Վէճին կը մասնակցին Ալազան, Յովհաննէսեան, Զօրեան, Մկրտիչեան եւ Դերենիկ Դեմիրճեան։ կը թուի թէ այս վերջինն է միակ հակառակորդը,— ամէնէն քաջը,— զոր կ'անուանեն «ծեր»։ Լայն քաղ մը կը կատարենք Դեմիրճեանի յօդուածէն, որ կուտայ վէճին ընդհանուր պատկերը, նոյն ատեն գրական դաս մը։

ԽՄԲ.

Այսօր ընդլայնուած և խորացուած է գրականութեան յատակագիծը, առաջադրուած են տնտեսաքաղաքական եւ կազմակերպչական հիմնական խնդիրներ։ Եւ խնդիրների լուծումը փորձաքար է դառնում ամէնքի համար։ Հիմա հեշտ չի ոչ միայն գրող լինելը, ոչ միայն քննադատ լինելը, այլ եւ... ընթերցող լինելը։

Մենք տեսնում ենք, որ հիմա ոչ միայն պրոլետարական գրողները յայտարարում են կուսակարարութեան եւ ցուցաբարութեան (պլակատ, շտամպ, ագիտացիա, սխեմատիզմ) դէմ, այլ եւ ուղեկից գրողներն էլ ասում են. «Գրողը պէտք է մարքսիստական աշխարհահայեացք ունենայ», որ «թռուցիկ խօսքեր իւրացնելը դեռ աշխարհահայեացք չի լինի», որ «մարքսիզմը պէտք է դառնայ միս ու արիւն», որ «գրողի հոգեկան աշխարհի՝ զգացումների, ապրումների եւ տեսաբանութեան միջեւ ճեղքւածք չպէտք է լինի, այլ ներդաշնակութիւն»։

Ստեփան Զօրեան գրում է. «Մեր յեղափոխուող կեանքը, նրա առաջադրած խնդիրները պէտք է պատկերել ու երգել ոչ թէ ցուցարարի ներկերով ու ճիչերով, քաղաքական-դրական թէզեր բացատրելով, (դրանք ժամանակին կարեւոր էին, բայց դրանց ժամանակն անցաւ), այլ խորը, հոգեբանական, կենցաղային իրապաշտ գրւածքներով»։

Ի՞նչ կարելի է ասել սրանց դէմ։ Ըստ երեւոյթին՝ ոչինչ։

Բայց կայ մի փոքրիկ ճեղքւածք։ Զգիտեմ, նկատո՞ւմ էք թէ ոչ։ Դա աւելի պարզ երեւում էր Զօրեանի յօդւածի յետադայ ճեղքւածքները ցոյց տալուց յետոյ, բայց նրանց տրամաբանական ու հոգեբանական նախադրեալն այստեղ է. սկսենք այստեղից։

Զօրեանն իսկապէս նահանջում է։ Նահանջ մի ամբողջ տասներեք տարիների «ցուցաբար» սերունդի՝ դէպի նախկին դիրքերը։

Ուրեմն անցած տասներեք տարիները բացարձակապէս սըխալների տարիներ էին։ «Կոպիտ», «հակագեղարուեստական» սխալներ էին դրանք։ Այդ շրջանի սխեմատիզմը անվերապահ խուճապային փախուստի է մատնում Զօրեանին։ Լաւ, էլի փախչենք օձից, բայց դեռ մի քիչ դիտենք, տեսնենք ի՛նչ բան է։

Սխեմատիզմը հասարակական երեւոյթների, գլխաւորապէս մարդու «տիպ»երի, մի խօսքով կենդանի կեանքի գծագրական, չոր, կմախքային պատկերացումն է, կեանքի վերացական վերարտադրութիւնը։ Եւ ի հարկէ մեր գրականութեան մէջ կայ սխեմատիզմ իր իսկական բնորոշ նշաններով։ Դա հետեւանք է սխալ դրութիւնների և վերացականութեան։ Բայց երբ սխեմատիզմը դառնում է հաստատուած երեւոյթ, պարտաւոր ենք ուշադրութիւնները սրել եւ վերջապէս դրա ընկերային-հոգեբանական հիմքը։

Ի՞նչ երեւոյթ է սխեմատիզմը։ Նայեցէք մեր այսօրուան գաղթին, որ է ընկերային բանական երեւոյթների ժադրութիւն, կենցաղին կանգնած, անշարժ ձեւերացած մի երեւոյթ չէ, բայց լով հոսանուտ, ուժածին մի ունի իր համեմատաբար աստիկ եւ ուժեղ շրջան «Քարացած», «անշարժ» իր կրկնութիւնների քանակի փոխելով՝ տալիս է դութիւն, կենցաղ։

*Զօրեան «կենցաղային պաշտ դրւածքներ» է նայեցէք մեր այսօրուայ գաղթին,— ո՞ւր է նրա «տիպ»է նրա բնորոշ առարկան, արդեօք աւելի խուսափաւելի դժւարին առարկայ կերաւորման համար, քան ժամանակի «տիպ»ը։ կայ, մեր շուրջն է, մեր Համեցէք նկարեցէք նրան ժարդը չի ձեւաւորուում, պանուժ։ Շարժւում է ոչ ռարկայ-ժարդը, այլ եւ տագչափ նկարակալը։ ժամկի «հանդարտասող» դնող եւ ապա 1917 թուից դէպ է գահավէժ սահանքների րը, չի «հանդարտուում», կերեսը արտացոլանքներ կուլակների պայքարի նոր էիր վէպդ սկսել երէկուան փոխյարաբերութիւթարմ, կենդանի, այժմէհոգեբանութեամբ. դեռ կայսօր մի փոքր հնացել է դէն։ Մինչեւ աւարտելդ կաւելի շուտ է հեռանում քի բեմից, քան պատրաէր առաջարկել քո վէպը հին կենցաղ է պատկերմիա՛նը մնացիր։ Ինչպէս նում էք, կենցաղը չի փոխում», որ կազմաւորուի, նակի կոլակները վարկեան գործիքներով հագուի են նոր ժարդու խուսափուձերը։

Առաջւայ գրագէտը 40 րի իր գրասենեակում նստած տալիս էր կենցաղ կերպային խմբաւորումները էին, տիպարը տիպային Այժմ կենցաղ չի գոյանում ռի հին, տիպային մոչի գոյանալու դեռ երկար ժանակ։ Գոյացել է մի կենցաղ, որ առաջ է բերել հնախառն այժմէական տիպորոնք, ճիշդ է, քո առջեւից նած են, բայց երբ նկարում նրանց, տեսնում ես որ դեռ

Խեղճ Սարգսեանի «Միկեանը» ենթարկուեց դատաւորների։ Չէին հասյատկապէս նրանք, ովքեր ձաժը» տեսել էին Միքանին։ Ինչո՞ւ էր առաջ այս շփոթը։ Դա առաջ էր լիս կեանքի առարկաների անկարչական հայեացքից։ Մինչդեռ արուեստիդերը կեանքի փորձերն տաքին գծերի այնպիսի դանի ժշակում, որի մէջ առարկայի ներքին նկարագոդին։ Ահա այդ արձանը թարկուեց «լուսանկարչական քննադատութեան», մոռնալով Միքանիկեանի արձանի նութիւնը» որոշելիս՝ քիչ թերեւս տեղ ունէին «անձամբ» տեսած բնաները։

Ահա թէ ո՛րտեղից վիպագրի տաղնապը նոր քի հանդէպ։ Հին վիճաբանուլաճախ նոր կեանքի վրայ յում է հին մեթոտներով։ թէ ինչո՛ւ, երբ մի հեղինմտածումով վերարտադրէ թէկուզ այնպիսի մի գիւղ, որ ասենք բաւարարուն է և որին Զօրեան չում է, «անձամբ է գիւղը, ընկնում գրական կուրութեան մէջ եւ մէջ չի տեսնում «ո՛չ լեզու ձեւ, ո՛չ ժշակում, ո՛չ

(*) Առաջիդը անունն է նիկ Դեմիրճեանի մէկ վիպոր երեւցաւ *Նոր Ուղի*ի ներուն մէջ։ ԽՄԲ.

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ

2

(Շարունակ. նախկ. թվ.-ներում)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունված է Ազգային ժողովի կողմից (ցող՝ քաղաքացիական նախաձեռնություն) 2021 թվականի հունվարի 25-ին

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին սահմանադրական օրենքը (այսուհետ՝ օրենք) սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի հետ կապված հարաբերությունները, որոնք առաջանում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց նկատմամբ, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվող օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց նկատմամբ, եթե այլ բան նախատեսված չէ միջազգային պայմանագրերով։

Հոդված 2. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին օրենսդրությունը

1. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին օրենսդրությունը կազմված է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունից, միջազգային պայմանագրերից, որոնց մասնակից է Հայաստանի Հանրապետությունը, սույն օրենքից, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքներից և նրանց հիման վրա ընդունված իրավական ակտերից։

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են այլ կանոններ, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի կանոնները։

Հոդված 3. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին օրենսդրության հիմնական խնդիրները

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական անձնական կարգավիճակի մասին օրենսդրության հիմնական խնդիրներն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրումը, պահպանումը, մշակումը, օգտագործումը, ինչպես նաև դրանց պաշտպանությունը.

2) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովումը.

3) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

4) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

5) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

6) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

7) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

8) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

9) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

10) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

11) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

12) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

13) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

14) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

15) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

16) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

17) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

18) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

19) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

20) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

21) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

22) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

23) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

24) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

25) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

26) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

27) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

28) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

29) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

30) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

31) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

32) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

33) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

34) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

35) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

36) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

37) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

38) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

39) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

40) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

41) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

42) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

43) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

44) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

45) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

46) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

47) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

48) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

49) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

50) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

51) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

52) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

53) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

54) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

55) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

56) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

57) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

58) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

59) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

60) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

61) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

62) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

63) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

64) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

65) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

66) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

67) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

68) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

69) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

70) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

71) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

72) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

73) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

74) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

75) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

76) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

77) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

78) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

79) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

80) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

81) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

82) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

83) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

84) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

85) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

86) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

87) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

88) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

89) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

90) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի մասին տեղեկությունների հավաքագրման, պահպանման, մշակման, օգտագործման, ինչպես նաև դրանց պաշտպանության ապահովման նկատմամբ պետական և հասարակական վերահսկողության իրականացումը.

91) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց անձնական կարգավիճակի

"ՌՈՍՏՈՄ„ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

20 ԱՊՐԻԼ ՉԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆԸ ԺԱՄԸ 9Է'Ն ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

31 Rue Manin et 91 Ave. Secretan, Մէթրօ՝ Bolivar, Tram. 26

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ — ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ԱՑԺՄԷՆ ՁԵՐ ՏՈՄՍԵՐԸ

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ
15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

27 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Petit Journalի *սրահը*

ՄԱՅԻՍԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔԱՐԹԻԷ ԼԱԹԷՆ) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԴՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 *եւ* 96-70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր

պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՈՍ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱՒԻՒ); Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՓԱՓԿԱՃԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ — ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Ամէն ուրբաթ եւ շաբաթ օր մասնաւոր խնամքով կը պատրաստէ պոլսոյ նշանաւոր ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖԸ (*չաթլաք*), եւ ջատկի առթիւ միշտ պատրաստ կ'ունենայ կաթով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամենաընտիր հայկական ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ:

Ամէն տեղ փնտռեցէք միայն «MELKON» վաճառանիշը

25 Rue Vilin, Paris (20e) — Հեռաձայն Ménil 69—15

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ,
անդամ Société des Comptables-ի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* *և* Impôts sur le revenu*ի* *գործողութիւններ:*

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffre d'Affaires*ի եւ* Bénéfices Commerciaux*ի տուրքերէն երբէք արշեստաւոր էք. զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք:*

ODEON — COLUMBIA

Ցիեզերաձայնակ *Բոլոմպիա* եւ *Օտէոն* վաճառանիշով հայերէն, յունարէն, թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ եւ *փորթաթիֆ* կրամաֆոններ: Եւրոպական եւ արեւելեան նպարեղէններու ճոխ մթերք աժան գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
150 Rue Moncey, LYON
մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, ThéâtreAlbert 1er 64 Rue du Rocher, Métro Gare St. Lazare.

Փարիզի Հայ Տրամաթիք խումբը
Նախաձեռնութեամբ ՇԱՒԱՆ ՍԱՐԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ Լ. ՇԱՆԹԻ „ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ"Ը

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ալիքսանեան, Օր. Ընաճիտ, Պ. Պ. Ե. Թօլայեան, Թորոսեան, Գմբէթեան, Մագսուտեան եղբայրներ եւ լաւագոյն ուժեր:

Տոմսեր՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ
Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ

դուք կրնաք էք տիրանալ Փարիզի լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հողաբաժինին, ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ:

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ հաղորդակցութեան մեծ դիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բալմաթիւ կառավարութիւններով՝ ամէն ուղղութեամբ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

„ ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ „

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13:*

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիմել Սէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն:*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէզդազեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ

ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ

Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ

30 Rue Bouret, Paris (19) — Մէթրօ՝ Jaurès կամ Bolivar

Ուր պիտի գտնէք նաեւ արեւելեան նպարեղինաց լաւագոյն պեղչեալ դիներով:

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը: ընդհանուր կեդրոն վաճառման

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ճաշարան Լիլա, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾԱՓԱՆՆԱԿ *եւ* ՓՈՓՐԱՓԱՆՆԱԿ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՈՍԿԵՐԻՉ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

փոխադրուած է իր նոր խանութը 261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ոսկի եւ ադամանդազարդ մատանիներ, արծաթեղէններ, եւն.:

Նորոգութիւն ժամացոյցներու:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

L'ATELIER

Ամէն երեքշաբթի
La Comédie du Bonheur d'Evreinoff
Միւս օրերը
Le Stratagème des Roues de Farquhar
Նմանողութեամբ
Constantin - Weyer*ի*

Կազմարար կ'ուզուի

վարպետ կազմարար մը կ'ուզուի: ցեւական գործ: Դիմել խմբագրատուն:

Տքր. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կանխաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի երկ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. Métro *և* Nord-Sud: Pigalle·

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Կ'ուզուին ժեւսէյի գործաւորուհիներ:

Լաւ վճարում, դիմել Տուվալեանի, 3 Rue Thouin, որդի յարկ): փարիզ (5): Մէթրօ՝ Place Monge:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբեւ նոր մեթոտով գաբմանում ամեւ կանանց մորթի, արիւնի եւ ջհիւանդութեանց (ֆրանկֆուրտ մամիզ.) եւ վարիսի: Մասնաւոր առաւ Ալէճամիտ եւ արեան հրդակցութ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12,

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Ազիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *ներքին, ջղային,* արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խաչմերուկը

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական գրութիւնք, դիւրաժատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ:

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօր վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. — 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-
Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր.
Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր

Ստիպողաբար վաճառւի է

մեկնումի պատճառաւ գի խանութ մը եւ բնակարան մը 3 փիէս, խոհանոց: խանութը եւ բնակարանը կաիաւորեն: կազ, ջուր ելեկտրականութիւն, հեռաձայն: Պայ 12 վարձք՝ առաջին երեք տարին 5000, յետոյ 3 տարի 5200, 3 5400 եւ վերջին 3 տարին 5600: Բրփրիզ 40,000 ֆր.: Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Պ. Սիլիճեանի, 13 Rue d'Orsel, փարիզ (18

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաս մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամէ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՅԻՍ 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Կ'ուզուին ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ:

Լաւ վճարում: Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Տիկին Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ: Մէթրօ՝ Courronnes et Ménilmontant.

Կ'ուզուի 15-17 տարեկան

ֆրանսերէն գիտցող եւ վստահելի պատանի մը կօշկակարութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ յարութիւն ֆէֆելեանի 368 Rue de Vaugirard, Paris (15) (Մէթրօ՝ Porte de Versailles).

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
Ա.ՊՐԻԼ
1930
15 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1238 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՓԱՐՈՒՆԱԿ ՎԱԽՃԱՆ

Այս շաբթու կը փակուի Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովը։

Բացուած՝ երեք ամիս առաջ այնքան մեծ յոյսերով, ժողովը կը յանգի վախճանի մը որ շատ հեռու է սկզբնական յոյսերէն։ Իրականին մէջ, որոշ համաձայնութիւն գոյացած է միայն երեք Մեծերուն,— Անգլիոյ, Մ. Նահանգներուն եւ Ճապոնի միջեւ։ Միւս երկուքը, Ֆրանսա եւ Իտալիա, մինչեւ վերջին պահը ըլլալով իրենց տեսակէտներուն վրայ, ամբողջ գործը կապուած կը մնան միայն սկզբունքի համաձայնութեամբ որ ինչ որ կը նշանակէ— լերան քարոզ։

Խորհրդաժողովին արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։ Անշուշտ անոր համար որ, այդ երկու պետութիւնները կրցան ապահովել իրենց իրաւունքները իրարու հանդէպ, եւ միւս կողմէ ամրապնդել իրենց գերակշռութիւնը ծովերուն վրայ։

Քանի մը տեղեկութիւններ, աւելի որոշ գաղափար կազմելու համար։

Անգլիա այս մինչոցին ունի 20 առաջնակարգ զրահաւոր. Ամերիկա՝ 18, Ճափոն՝ 10։ Գոյացած համաձայնութեան շնորհիւ, այս համեմատութիւնը շուտով պիտի դառնայ 15 — 15— 9 ակսած, ծառայութենէ դադրած զրահաւորներուն տեղ նորեր չպիտի շինուին։ Կամ պիտի շինուին այնպէս որ չխանգարուի ուժերու համեմատութիւնը։

Խորհրդաժողովէն առաջ, այս երեք պետութիւնները ծրագրած էին շինել 26 նոր և ահարկու զրահաւորներ, յառաջիկայ երեք տարիներու ընթացքին, 160-180 միլիոն ստերլին ծախքով։ Այդ, մինչեւ 1936, պիտի յետաձգուին այս շինութիւնները։ Եւ արդէն երեք ծրագիրներ կան թէ մինչեւ այն ատեն ուրիշ խորհրդաժողով մը պիտի կրնայ բոլորովին ջնջել զրահաւորը («Օպզըրվըր»)։

Նոյն ձեւով կարգադրութիւններ եղած են նաեւ յածանաւերու, թորփիլանաւերու եւ սուզանաւերու մասին։ Այս գլուխին ալ՝ մեծ խնայողութիւններ կը սպասուին։ (Միայն Մեծն Բրիտանիա 70 միլիոն ստերլին խնայողութիւն կը նախատեսէ)։

Ուրեմն, գոնէ թուղթի վրայ իրականացած է անգլեւսաքսոն երկու ազգերուն, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հաւասարութիւնը։ Միւս կողմէ, ծրագիրները այնպէս են դասաւորուած, որ աւելի չսրբի Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու հրթռակոծութիւնը՝ Ճափոնի հետ, եւ փոխադարձաբար մէկուն եւ միւսին հետ։

Իր դիրքն ապահովելով լայն ծովերուն վրայ, Մեծն Բրիտանիա անխախտ կը պահէ իր գերակշռութիւնը՝ եւրոպական ջուրերուն մէջ, համաձայն հիմնական աւանդութեան մը։

Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի, լսենք իրենց բերնով.— Ուազինկթընի համաձայնութեամբ, Ֆրանսա պարտիներու տասը զրահաւորներ, գոնազան տեսակէտ։ Ֆրանսա կրնայ կառնէր այս նաւերուն տեղ նորեր շինել համագումար 175,000 թոն տարողութեամբ, — 35,000 թոն՝ 1927ին, 35,000 ը. 1929ին, մնացեալ 105,000 թոնը՝ 1931ին, 1932ին եւ 1933ին։

Արդ, Լոնտոնի համաձայնութիւնը կը տրամադրէ որ Ֆրանսա (ինչպէս եւ Իտալիա) 1936էն անդին յետաձգէ 105,000 թոնի շինութիւնը։ Բայց կրնայ հիմակուընէ շինել այն 70 հազարը որ նախապէս շինուած պիտի ըլլար։ Աւելի պարզ խօսքով, Ֆրանսա իրեն վերապահուած 175,000 թոն զրահաւորներուն 70,000 թոնը պիտի շինէ 1936էն առաջ, մնացեալը՝ 1936էն յետոյ։

Կը հետեւի թէ՝ 1. Ֆրանսա եւ Իտալիա կը մնան ստորագրած աստիճանի վրայ։ 2. Բաց կը մնայ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մրցակցութեան խնդիրը։

Իտալիան մինչեւ վերջին ժողովը պնդեց իր հաւասարութեան իրաւունքին վրայ, եւ այսուհետեւ ալ իր ճիգերը պիտի ուղղէ այդ ուղղութեամբ։

Ուրիշ խօսքով, Լոնտոնի խորհրդաժողովը ոչ միայն չծածկեց իր նպատակին, այլ եւ աւելի սրեց կիրքը երկու լատին ազգերուն միջեւ, որոնց մէկը հազարումէկ միջոցներ, պահովութիւնները եւ դաշինքները կը փնտռէ, իր դիրքը պահելու համար. իսկ միւսը՝ կը հեւայ, կը մռնչէ, անոր եռեւեռնելու համար։

Շատ խոր են ֆրանքեւիտալական յարաճուն մրցակցութեան, փոխադարձ կասկածի եւ կիրքին արմատները։

Իտալիան կ'ապրի անընդհատ,— տարեկան 350-400,000 հոգի։ Բոլոր այն գաղթավայրերն ու շահաստաւնները ուր աչք կը հառի, ձեռքէ ելած են, գլխաւորաբար իշնալով Ֆրանսայի իշխանութեան տակ։ 1881էն շատ առաջ, Իտալիան յաջողութիւններ ունէր Թունուզի վրայ, բայց ոչ ուժ։ Տակաւին կը կազմակերպուէր։

Այն օրէն ի վեր որ Մուսոլինին ասպարէզ իջաւ հռոմէական շինփորը հնչեցնելով, արթնցած են հին ախորժակները։ Այն տարի գրգռիչ միջադէպեր կը ծագին Միջերկրականի ափերուն վրայ, եւ աւելի ներսերը։ Հռոմ հրելով կ'ուզէ կցել Թունուզը։

Բայց միայն այստեղ չէ որ կ'ընդհարին երկու «քոյր ազգ»ուն շահերը։ Միջերկրականը կը քերէ, կը ջրէ շատ աւելի արուստ եւ ընդարձակ երկրամասեր, որոնց սերը պիտի քամէ պետութիւնը որ ամէնէն գօրաւորն է ծովու վրայ։ Անշուշտ Անգլիացէն յետոյ։

Լոնտոնի ժողովը, իր անփառունակ վախճանով, մինչեւ աստիճան կը հարթէ ճամբան, քանի մը զրահաւոր եւ յատկանշական պակասեցնելու համար։ Բայց, միւս կողմէ, լայնօրէն բաց կը թողու ասպարէզը մասնաւորապէս ֆրանքեւիտալական մրցակցութեան առջեւ, ինչ որ ոչ թէ սպառազինութեանց կրճատումի պիտի ծառայէ, այլ անոնց զարգացման։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱ՞Ի

Պոլսոյ Թուրքերէն «փոլիթիքա» Թերթը այս խորագրին տակ կը գրէ.—

—«Մէկ ամիս առաջ, կառավարութիւնը, մամուլը եւ ժողովուրդը ձեռք ձեռքի տուին եւ խնայողական պայքարի մը ձեռնարկեցին։ Մեր առեւտրական հաշուեկշռին բացը գոցելու համար, որոշեցինք դուրսէն ապրանք չբերել, այլ գոհանալ մեր ապրանքներով, աւելի ճիշդ մեր իւղով տապկուիլ։

Թերթերը օրերով իրենց առաջին էջերը յատկացուցին այս պայքարին։ Զանազան կազմակերպութիւններ յայտարարեցին թէ ժողովուրդը պիտի առաջնորդեն, եւ հանրութիւնն ալ սկսաւ խանդավառութեամբ գնել, աւելի ճիշդ՝ փնտռել տեղական ապրանքները։

Խնայողական պայքարը, որ մէկ երկու ամիս առաջ կրակի պէս կը վառէր, երէկ բոցավառուող եւ այսօր մարող բոցի մը նման մոխիր դարձաւ։

Ինչպէս շատ մը ուրիշ գործերու, այս խնդրին մէջ ալ մեր անյաջողութեան պատճառը սա է.— Միջոցներ ճշդուած ատեն, ընդհանրապէս տեսական սահմանին մէջ կը մնանք, եւ գործադրութեան պահուն յուսաբեկութեան կը հանդիպինք։

Այսպէս եղաւ նաեւ տեղական ապրանքներու պայքարին մէջ։ Ժողովուրդը սիրով կ'ուզէ, բայց ապրանք չկայ որ «առ» ըսենք անոր։ Ըսել կ'ուզենք թէ, պայքարի մը համար, ամէն բանէ առաջ մեծ պատրաստութիւն պէտք է։ Հակառակ մեր բոլոր պաշտպանութեանց, տեղական ապրանքին արժեզինը աւելի բարձր է, քան աշխարհի անդիի ծալքէն հոս եկած ապրանքին գինը։ Եւ քանի չենք կրնար աւելի վար գինով ապրանք պատրաստել, պայքարը չպիտի տայ ուզուած արդիւնքը։ Ապա թէ ոչ, այս խանութին մէջ 4 ոսկիի ծախուած անգլիական կերպաս մը աւելի դիւրութեամբ յաճախորդ կը գտնէ, քան տեղական կերպաս մը որ դիմացի խանութին մէջ 8 ոսկիի կը վաճառուի։»

14000 ՖՐ. ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒ ՋՈՀԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի.— Ագգ.վարչութիւնը Մարսէյլի Trésorerie Générale յանձնեց 14,000 ֆրանքի գումար մը որ հաւաքած է քաղաքին եւ շրջականերու հայ գաղութին մէջ, ի նպաստ Ֆրանսայի հար. նահանգներու ողողման զոհերուն։ Ասկէ զատ ցիկին մութաֆեան 40 անկողին նուիրած է իր ամբողջ կազմածներով, որոնց գումարը կը հասնի 7000 ֆրանքի։

ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ ԿԱՅՈՒՆ

Պոլսոյ մանիֆաթուրայի հրապարակը կայուն վիճակ մը ունի ատենէ մը ի վեր։ Նոյն վիճակը կը տիրէ նաեւ Ընատօլուի զանազան կողմերը, մասնաւորաբար Ատանայի եւ Մերսինի մէջ ուր ոչ մէկ գնում կը կատարուի գիւղացիներէ։ Պոլսէն քանի մը սմիս առաջ դրկուած ապրանքները եղածին պէս կը մնան, մանաւանդ անոր համար որ ապառիկ վաճառում չեն ըներ Պոլսոյ վաճառականները։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հակաբողշեւիկեաներու վտխ-վրէժը

ԼՈՆՏՈՆ, 14 ապրիլ.— Անգլիոյ աշխատաւորական պաշտօնաթերթը «Տէյլի Հէրըլտ»ի այսօրուան առաջին էջին վրայ կուտայ դղայացունց լուր մը։ Լոնտոնի ցարական տարագիրները ծրագրած են կազմել մեծ ճերմակ բանակ մը՝ առեւանգելու համար խորհրդային կառավարութեան ամէնէն կարեւոր անդամները։ Զանոնք վար պիտի դնեն իբրեւ պատանդ եւ պիտի օգտագործեն՝ ցարական վարչաձեւի վերահաստատումը ապահովելու համար։

Վերջերս «Մորնինկ Փոստ» հրատարակած էր հետեւեալ ազդը.— «Բոլոր անոնք որ գաղափարակից են զօրավար Կուտեպովի եւ կը մտատանջուին այդ քաջարի զօրականին վիճակով, ստիպողաբար կը հրաւիրուին հաղորդակցիլ «3725 Մորնինկ Փոստ» հասցէով։

Բոլոր անոնք որ պատասխանեցին այս կոչին, ստացան գաղտնի շրջաբերական մը, որով կը հրաւիրուին նուիրական պարտականութիւն համարել մինչեւ արժատը բնջնջել բոլշեւիկները եւ գահին վրայ վերահաստատել Ռոմանոֆները. նոյնպէս կը պահանջուի պրոպագանդ մղել եւ արձանագրել նոր անդամներ, որոնք իրենց ֆիզիքական ու մտաւորական բոլոր ուժերը պիտի տրամադրեն «ապագայ ցար»ին։

Ասպէս ուրեմն, նոր կազմակերպութիւնը զօր. Կուտեպովի վրէժը լուծելէն աւելի անդին կ'անցնի։ Անգլիական ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է՝ կազմակերպիչները գտնելու համար։ Ազգը հրատարակողին ինքնութիւնը դեռ չէ ճշտուած։ Կազմակերպութեան անդամները ստիպուած են 15 օրը անգամ մը նամակ դրել պետին, այլապէս շարքերէն պիտի վտարուին։ Մօտ օրէն հաւաքոյթ մը պիտի ունենան՝ վարիչ մարմինը ընտրելու համար։ Անդամներու իւրաքանչիւրը թիւ մը պիտի ունենայ անունի տեղ։

Ի՞նչ կ'ապրի կը դառնայ Թուրքիոյ վէճ

Վերապահութեամբ կը հրատարակենք յունարէն Թերթերու հաղորդած հետեւեալ լուրերը.

Էնկիւրիի շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Ըսմէթ փաշայի ելմտական քաղաքականութիւնը անհանգստացուց։ Խալք կուսակցութեան ղեկավար մարմնին մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ Ըսմէթ փաշայի ոուսասէր քաղաքականութիւնը կը վտանգէ Թուրքիոյ շահերը։ Ուրիշ տեղեկութեանց համաձայն, Փարիզի դեսպան Ֆէթհի պէյ պատրաստ է նոր դահլիճմրկազմելու, պայմանաւ որ Թուրքիոյ քաղաքականութիւնը հակի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կողմը։ Ֆէթհի պէյ կ'ուզէ վճռաշնորհներ տալ, Ազգ. ժողովը լուծել, 27 քաղաքական յանցաւորներու ներում շնորհել եւ Թուրքիա մուտքը արտօնել փախստական Թուրքերուն, որոնց մէջ «Համիտիէ»ի նախկին հրամանատար Րէուֆ, Ատնան եւ Խալիտէ Էտիպ հանրվր։ Խալք կուսակցութիւնը համաձայն չէ Ֆէթհի պէյի այս տեսակէտներուն։ Տրապիզոնի շրջանին մէջ հակաքէմալական լուրջ շարժում սկսած է, ժտահոգութեան մատնելով Թուրք իշխանութիւնները։ Զօրավար Ճաճի Պէքիր (՝) որ կը գործակցի Մուսթաֆա Քէմալի հետ, անմիջապէս մեկնեցաւ Տրապիզոն։

«Եարդի»ի դէմ բացուած դատերը

Պոլսոյ ընդհ. դատախազութիւնը երկու նոր դատ բացած է «Եարդըն»ի պատ. տնօրէն Արիֆ Օրուճ պէյի դէմ։ Առաջինը անոր համար որ անիկա անարգած է Ազգ. Մեծ ժողովի բարոյական անձը, գրելով թէ երեսփոխան մը կաշառք ստացած է Հէրման ծխախոտի ընկերութենէն։ Երկրորդ դատն ալ այն յօդուածին համար, զոր ստորագրած է էրթողրուլ Շէմսէտտին պէյ, «Եարդըն»ի ամէնէն վերջին թիւին մէջ, երբ պատասխանատու տնօրէն չկար։

Միւս կողմէ, ելմտական գործավար Սարաճ օղլու Շիւքրիւ պէյ ալ դատ մը բացած է նոյն թերթին դէմ։

Որոշուած է միացնել այս բոլոր դատերը եւ անոնց նախնական քննութիւնը յանձնել երկրորդ հարցաքննիչ դատաւորին։

**** Օրինական պայմանները լրացնելով, «Եարդըն» նոր պատասխանատու տնօրէն մը ներկայացուցած է եւ գործողութիւնը աւարտած։ Այնպէս որ թերթը սկսած է վերհրատարակուիլ, ինչպէս գրած էինք։*

**** Թուրքերէն թերթերուն համաձայն, Արիֆ Օրուճ պէյ 36 տարեկան է։ 15 տարի առաջ մտած է լրագրական ասպարէզին մէջ։ Ընդհ. պատերազմի ընթացքին կ'աշխատակցէր «Թասվիրը Էֆքեար»ի, իբրեւ լրաբեր։ Երբ Իզմիրի դաւադիրները անկախութեան ատեանին յանձնուեցան, ձերբակալուեցաւ իբրեւ շինծու լուրեր հրատարակող եւ Էնկիւրիի Անկախութեան Ատեանին յանձնուեցաւ։ Յետոյ ազատ արձակուելով Պոլիս դարձաւ։*

Միլլի կառավարութեան կազմութեան օրերուն, Էնկիւրի գտնուած է եւ յետոյ Էսկիշէհիրի մէջ «Ենի Տիւնեա» թերթը հրատարակելով ընդդիմութիւն փորձած է, օժանդակութեամբ 150 նոցաներէն Զէրքէզ Էտհէմի։ Թերթը կը փակուի եւ Արիֆ Օրուճ պէյ կը բանտարկուի. բայց յետոյ ներում կը ստանայ, ինչպէս Մ. Քէմալ յիշած է իր մեծ ճառին մէջ։

(Ուրբերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՀ Պ. Ց. ՄՈՍՏԻՋԵԱՆԻ

Պոլսոյ մէջ մեռած է պ. Ցարութիւն Մոստիջեան, երկարատեւ ու ծանր հիւանդութենէ մը յետոյ։

Մնած կեսարիա՝ 70 տարի առաջ, պատանի հասակէն Պոլիս գացած է եւ իրաւաբանութիւն սորվելէ յետոյ դատական պաշտօններ ստանձնած։ Մօտ 40 տարի ծառայեց այդ ասպարէզին մէջ իբրեւ հարցաքննիչ, եղեռնադատ ատեանի քարտուղար, անդամ եւ վերջապէս վճռաբեկի անդամ։

Իր վերջին տարիներուն, ունեցաւ նաեւ ազգային գործունէութիւն, իբրեւ ատենապետ Գում Գափուի Թաղ. Խորհուրդի, անդամ ընդհ. ժողովի եւ վերջապէս ատենապետ Քաղ. ժողովի, զոր վարեց 1922-26։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Ապրիլ 11ին։

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԸ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԷՋ

Թայմզի Երուսաղէմի Թղթակիցը կը հեռագրէ 11 ապրիլ Թուականով.

— Այսօր կէսօրէ վերջ իսլամ ուխտաւորներու մեծ խումբեր մեկնեցան Շարէմը Շէրիֆէն դէպի Նէպի Մուսա։ Անոնք դործադիր մարմինը, անգլիական քննիչ մարմնի տեղեկագրին առթիւ, բուռն կոչ մը ուղղեց բոլոր Արաբներուն որ խաղաղութիւն ու կարգ կանոն պահպանեն, շեշտելով որ մինչ պաղեստինեան Արաբ պատուիրակութիւնը տենդոտ գործի լծուած է Լոնտոնի մէջ ի նպաստ Արաբական Դատին եւ կ'աշխատի մասնաւորապէս ներումի արժանացնել անցեալ օգոստոսի խռովութեանց առթիւ մահուան դատապարտուած Արաբները, իր աշխատանքներուն յաջողութեան համար բացարձակ պայման է պաղեստինի խաղաղութիւնը։

Ասոգ շաբթու ընթացքին կրօնական ընդհանուր յարուցածութիւն պիտի ըլլայ հոս, որովհետեւ իսլամական Նէպի Մուսայի տօնն ու հրէական Պասէքը կը զուգադիպին Ցաղկազարդին, որ այս տարի թէ յուլեան տոմարին եւ թէ Գրիգորեան տոմարին մէջ միեւնոյն օրը կ'իյնայ։ Ցաղկազարդի կիրակին երուսաղէմ պիտի հասնին իսլամներու մեծ բազմութիւններ՝ Բեդրոնէն եւ Նապլուսէն՝ մասնակցելու հաւմար դէպի Նէպի Մուսա ուղղուելիք թափօրին, մինչ խիստ մեծ թիւով Հրեաներ պիտի այցելեն Լացի Պատը՝ տօնելու համար Պասէքի առաջին օրը։ Քրիստոնեայ գլխաւոր հաւմայնքները հին քաղաքին մէջէն Թափօրով պիտի անցնին դէպի Ս. Ցարութեան տաճարը։

1920ին ալ ճիշդ այս ձեւով զուգադիպած էին Հրես տօները եւ կրօնական կռիւներու տեղի տուած. այդ պատճառաւ կառավարութիւնը նախապէս մանրամասն ժամանակացոյց մը պատրաստած է եւ որոշած գանազան Թափօրներու հետեւելիք ճամբան, յուսալով որ այդ ձեւով պիտի կրնայ արգիլել բախումները։ Սակայն Արեւելքցիները ձշդապահութեան առաքինութիւնը չունին միշտ եւ իշխանութիւնները սփոփանքի շունչ մը պիտի քաշեն՝ եթէ կիրակին անցնի առանց լուրջ ընդհարումներու։

ԾԵՐԱԿՈՒԻՏԱԿԱՆ ՔԻՆԿ, Հոզանի դաշնադրի Թունդ հակառակորդը ներկայիս կը գտնուի Աթէնք, ուր կը մասնակցի Յունաստանի անկախութեան հարիւրամեակի հանդիսութեանց։

ՊԱՏՄԱԼԻ ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ

(ԱՐՓԱ ՕՐՈՅ ՊԻՏԻ ՁԱՐԳԱՑԱԾ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Օսմանեան կայսրութեան կործանումը Ա. Աշխարհամարտի ժամանակ 1876թ. դաշնագրով Ռումինիան, Սերպիան եւ Մոնթենեկրոն ճանչցուեցան իբրեւ անկախ պետութիւններ, որոնք ամբողջական Եւրոպայի քարտէսին վրայ ունէին 1877—78թ. ռուս-թրքական պատերազմէն ետք։ Ռումինիան ստացաւ Պեսարապիան, Սերպիան՝ Նիշ, Մոնթենեկրոն՝ Պոտկորիցա։ Պուլկարիան, որ ինքնավար իշխանութիւն մը կազմած էր Պալքանեան լեռներուն հիւսիսային կողմը, ստացաւ Սոֆիան, Ռումելիան՝ Փիլիպէ եւ Պուրկաս։ Ռումելիան ինքնավար նահանգ մը կազմեց Պուլկարիոյ մէջ։ Պուլկարիան, Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը կազմէին Պուլկարական Մեծ Իշխանութիւնը։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պալքանեան թերակղզիին մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1878թ. Յունիսին Պերլինի դաշնագրով Պուլկարիան կրճատուեցաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը վերադարձուէին Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Պուլկարիան, Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը կազմէին Պուլկարական Մեծ Իշխանութիւնը։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը վերադարձուէին Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1885թ. Սեպտեմբերին Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը վերադարձուէին Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1908թ. Պատմական ծանր օրեր ապրեցաւ Պուլկարիան։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1923 Հոկտեմբեր 29ին Օսմանեան կայսրութիւնը վերածուեցաւ Թուրքիոյ Հանրապետութեան։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1912—13թ. Պատերազմ Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1918թ. Պատերազմ Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1923 Հոկտեմբեր 29ին Օսմանեան կայսրութիւնը վերածուեցաւ Թուրքիոյ Հանրապետութեան։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1924 ապրիլ 20ի մեծ հուզ եւ ոգեւորութիւն կար Պուլկարիոյ մէջ։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1925թ. Ապրիլ 20ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1926 Հոկտեմբեր 29ին Օսմանեան կայսրութիւնը վերածուեցաւ Թուրքիոյ Հանրապետութեան։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1927թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1928թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1929թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1930թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1931թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1932թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1933թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1934թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1935թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1936թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1937թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1938թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1939թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

Ռումելիան ինքնավար նահանգի կարգավիճակ ստացաւ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղծուեցաւ Սան Սթեֆանոյի դաշնագրով։ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Պուլկարիոյ մէջ ուժեղացաւ։ Ռուսիա կը ձգտէր Պուլկարիան իր ազդեցութեան տակ պահել։

1940թ. Հոկտեմբեր 29ին Պուլկարիոյ Ազգային Ժողովը ընտրեց նոր նախագահ մը։ Ռումելիան միացաւ Պուլկարիոյ, որ սակայն ենթարկուեցաւ Պոլսոյ Սուլթանին։ Ռումելիան ստացաւ ինքնավար նահանգի կարգավիճակ։ Ռումելիան եւ Մակեդոնիան կը գտնուէին Պոլսոյ Սուլթանին տիրապետութեան տակ։ Պուլկարիոյ Մեծ Իշխանութեան ստեղծումը Պերլինի դաշնագրով չհաստատուեցաւ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան տակ Պուլկարիան ստեղ

ԿԵՐԱՅԻՆՈՒԹԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋ

Հայ գործիչների աշխատությունը Հայաստանի անկախության համար

Ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի շրջանում հայ մտավորականության առջև ծառացած հիմնական խնդիրներից մեկը եղել է ազգային անկախության գաղափարի տարածումը ժողովրդի լայն զանգվածների մեջ։ Այդ գաղափարի ամենանվիրված քարոզիչներից էր Գրիգոր Զոհրապը։ Նրա «Ազատ եվ անկախ» ուրախալուր էր հնչում հայ ժողովրդի համար։ Ինչպես հայտնի է, Զոհրապը 1912թ. փոխեց իր ազգանունը՝ Զոհրաբ դարձնելով Զոհրապ։ Այդ ինքնին խոսուն է։ Նա ուզում էր ընդգծել, որ ինքը հայ է, ոչ թե թուրք։

Զոհրապի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում «Ազատ եվ անկախ» ուրախալուր պատմվածքը։ Այդ պատմվածքի հերոսը մի հայ գյուղացի է, որը ամեն առիթով կրկնում է «Ազատ եվ անկախ» ուրախալուր բառերը։ Նա ուզում է ասել, որ ինքը ազատ է եվ անկախ, որ ինքը ոչ մի տիրակալ չունի։ Այդ գյուղացին ուրախ է, որ ինքը հայ է, որ ինքը ազատ է եվ անկախ։

Զոհրապի այդ պատմվածքը մեծ ազդեցություն ունեցավ հայ ժողովրդի վրա։ Այդ պատմվածքը կարդացին հազարավոր հայեր, որոնք սկսեցին մտածել իրենց ազգային անկախության մասին։ Այդ պատմվածքը կարդացին նաև հայ հեղափոխականները, որոնք սկսեցին պայքարել հայ ժողովրդի ազգային անկախության համար։

Զոհրապի այդ պատմվածքը կարդացին նաև հայ մտավորականները, որոնք սկսեցին գրել հայ ժողովրդի

"ՌՈՍՏՈՄ,, ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ - ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

20 ԱՊՐԻԼ ՉԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆԸ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Chalet Edouard-ի սրահներուն մէջ, 31 Rue Manin et 91 Ave. Secretan, Մէթրօ՝ Bolivar, Tram. 26

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ
ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐ. 50

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ԱՑԺՄԷՆ ՁԵՐ ՏՈՄՍԵՐԸ
ԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ

Osur խորհրդական Թուրքիոյ համար

Օսմանեան Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդը կը ջաղորդէ հետեւեալ զեկոյցը.

Օսմանեան Պարտքի վարչական խորհուրդը փարիզի մէջ գումարուեցաւ ապրիլ 11ին ուրբաթ օր: Նախագահ Սթեանլի Ուայթ եւ տէ Քլոզիէր՝ Ֆրանսացի բաժնետէրերու պատուիրակը՝ զեկոյց տուին ղէպի Էնկիւրի իրենց առաքելութեան մասին:

Վարչական խորհուրդի ներկայացուցիչները յայտնած են Թուրք կառավարութեան թէ ո՛չ մէկ փոփոխութիւն կարելի է մտցնել 1928 յունիս 13ին բաժնետէրերու հետ կնքուած պայմանագրութեան մէջ եւ թէ անոնց հանդէպ ստանձնուած յանձնառութեանց յարգումը անհրաժեշտ է՝ արտասահմանի մէջ բարձր պահելու համար Թուրքիոյ վարկը:

Թուրք կառավարութեան կողմէ հրաւիրուած ըլլալով միասին քննել ելմտական կացութիւնը, վարչական խորհուրդի պատուիրակները ելմտական գործակատարութեան ներկայացուցած են առաջին եզրակացութիւնները իրենց խորհրդակցութեան եւ թելադրած որ օտար ելմտագէտ մը խնդրեն ծրագիր մը պատրաստել՝ Թուրքիոյ ելեւմուտքը վերականգնելու համար:

Պ. Պ. Ուայթ եւ տէ Քլոզիէր պիտի շարունակեն իրենց խօսակցութիւնները Թուրք կառավարութեան հետ, Թուրքիոյ եւ բաժնետէրերու հաւաքական շահերուն համար:

⁂ «Թայմզ» կ'ըսէ թէ երկու պատուիրակները շուտով Էնկիւրի պիտի մեկնին դարձեալ:

⁂ Թրքական արժեթուղթերը մեծ անկում կրեցին երէկ Փարիզի Սակարանին մէջ:

Թուրքիոյ Պետական Դրամատունը

«Թան» կը գրէ թէ Թուրքիոյ պետական դրամատունը, որ պիտի կոչուի Հանրապետութեան Կեդրոնական Դրամատունը, 25 միլիոն Թրքական ոսկի դրամագլուխ պիտի ունենայ: Շրջաբերութեան հանուելիք թղթադրամներուն փոխարէն 2ուկէս միլիոն Թրքական ոսկիի (ոսկեդրամ) պահեստ մը պիտի ունենայ:

Օրինագծի մը համաձայն, բոլոր Թրքական կամ Թուրքիա հաստատուած օտար դրամատունները պիտի մասնակցին նոր դրամատան բաժնեթուղթերու գնման, իրենց հիմնադրամին համեմատութեամբ: Այն դրամատունները որոնք պիտի մերժեն աջակցիլ նոր դրամատան կազմութեան, մինչեւ մէկ տարի հաշուեյարդարի պէտք է ենթարկուին:

Սեւասարեան խանի դատը

Ինչպէս յայտնի է, Էսկիշէհիրի վճռաբեկ Ատեանը ասկէ առաջ բեկանած էր Սեւասարեան խանի մասին Քաղաքային Բ. Ատեանին տուած աննպաստ որոշումը, բայց այս վերջինը մերժած էր ենթարկուիլ: Այսօր վրայ, Պատրիարքարանի փաստաբանները կրկին դիմած էին վճռաբեկ ատեանին:

Վճռաբեկը Ապրիլ 16ին պիտի սկսի քննել խնդիրը: Պատրիարքարանի փաստաբաններէն Նէճաթի պէյ եւ Պ. Միսաք Նարլեան նոյն օրը պիտի գտնուին Էսկիշէհիր, իրենց տեսակէտը պաշտպանելու համար:

Այս անգամուան քննութիւնը կը կատարուի վճռաբեկին բոլոր ճիւղերէն կազմուած ընդհանուր ժողովին կողմէ: Եւ եթէ որոշումը նպաստաւոր ըլլայ, ինչպէս կը յուսացուի, Պոլսոյ ատեանը ստիպուած է ենթարկուիլ եւ կրկին դատավարութիւն կատարել:

Ցոյցեր Հնդկաստանի մէջ

Պոմպէյի մէջ 5000 Հնդիկներ, որոնց մէջ նաեւ մեծ թիւով կիներ ու մանուկներ, կիրակի առաւօտ կանուխ —Ազգային Շաբաթի վերջին օրը— ծովեզերք երթալով ջուրը նետեցին պատկեր մը, որ կը խորհրդանշէր աղի օրէնքը: Կալկաթայի շրջանին մէջ մեծ ցոյցեր կատարուեցան: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հինգ ուսանողներ, որ խռովարարական թռուցիկներ կը ցրուէին: Նոյնը նաեւ Մատրասի եւ Քարաշիի շրջանին մէջ: Քարաշի քաղաքին մէջ 10,000 երիտասարդներ թափօր կազմած շրջեցան փողոցները:

Կանտիի ձերբակալութիւնը ժամալուդ կը նկատուի:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՃՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆոդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆոդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:
Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ալսատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի մասնաճիւղին կողմէ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ 68 Ave. Ernest Renan. Մուտք 5 ֆրանք:

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱՆԻԷՐ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան դասախօսական ժողովը՝ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Անիէռ: Բոլորընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

ԻԹԱԼԻԻ Հրազդան խումբի ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերը. այսօր Համազասպ եւ Բեռի խումբերը, 202 Rue Boileau.

Վաղը Կուկունեան, Բրիստոփոր եւ Կայծակ խումբերը Դրադարանին մէջ:

Իսկ Ուրբաթ օր Վրէժ, Արամ Զաւարեան, Դրադարանի սրահը: Բացակայողները նկատի պիտի առնուին:

ԼԻՈՆԻ Պատ. Միութեան վճռաբանական ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Դրադարանի սրահը: Նիւթ՝ Մեր Յեղափոխական անցեալը: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի Ագիոնցի հայրենակիցներու հանգանակութիւնը.—

Մ. Վարդանեան 50, Մ. Մանիկեան 50, Գ. Դաւիթեան 30, Ղ. Մարտիկոզեան 25, Ե. Հաճեան, Գ. Ժամկոչեան, Լ. Մինասեան, Ղ. Մակարեան, Դաւիթեան եղբարք, Խ. Թորգոմեան, Ն. Կարապետեան, Բ. Թօփալեան, Թ. Գուլաքսըզեան 20ական, Ա. Մըխճեան, Հ. Զորճալեան, Յ. Արապեան, Յ. Գանթարճեան, Մ. Կարապետեան, Պ. Վարպետեան, Գ. Այվազեան, Թ. Մեսրոպեան, Յ. Բիւրքճեան 10ական, Յ. Թէրզիպաշեան, Յ. Կարապետեան, Գ. Բաբագեան, Թ. Խոպճանեան, Մ. Թէրզիպաշեան, Ս. Էսկիճեան, Յ. Մինասեան, Մ. Եէթէքեան, Յ. Մարտիկոզեան 15ական ֆր.: Գ. Թօփալեան, Հ. Հայրապետեան, Մ. Հաճի Մանիկեան, Ղ. Մարգարեան, Ոհ, Յ. Զորճալեան, Մ. Թադէոսեան, Գ. Կաբուճեան, Մ. Եէօրիքեան, Յ. Դաւիթեան, Յ. Դաւիթեան, Գ. Տիւյմէճեան, Ա. Տիւյմէճեան, Խ. Բեթլէհէմեան, Պ. Լոզմաեան 10ական, Պ. Եօրկանճեան, Ր. Կարապետեան, Հ. Կարապետեան, Ն. Պատիկեան, Յ. Զորճալեան, Գ. Հաճի Մանիկեան, Գ. Գալուստեան, Յ. Փիլիպոսեան, Յ. Չէրչիեան, Մ. Զորճալեան, Փոքրիկն Կարօ Զորճալեան, Ա. Շիրինեան, Դ. Դաւիթեան, Հ. Թէլլալեան եւ եւ Հ. Եորկանճեան 5ական: Գումար 785 ֆրանք, Տես ցառաջ 11 Փետր.: (Շար.)

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ

ցառաջիկայ Աւագ Ուրբաթ եւ Զատկի երկուշաբթին գոց է հայ եկեղեցիի բուժարանը:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

31 երիտասարդ յայտնի երգիչներէ բաղկացած Motett d'Erfurt *հռչակ. երգչախումբը որ դեկ. Պ. H. Weitmeyer-ի մեծ յաջողութիւն ունեցած է Գերմանիոյ մէջ, առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ կուտայ իր միակ կրօնական երգերու երգահանդէսը, մասնակց. դաշնակհ. Օր.* Gertrud Lehmann*, 17 Ապրիլ Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին* Salle Gaveau.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Զատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը զբաղեր ֆագուստի վաճառականութեամբ: Կը քնակէր եէնի Մահալլէ: Իմացնել Պ. Գէորգ Թարաքճեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France:

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ գառնիկ կամ Ղարիբ էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոնգուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս: Կը կարծուի Թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ: Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան): Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable, boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր:

— Յովհաննէս Վահանեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մուշի Խաշխալտաղ գիւղացի Ազատ Վահանեան, որ 1915ի տարագրութեան միջոցին յանձնուած է իրենց գիւղացի քիւրտ Ալի պէյի: Կը կարծուի Թէ այժմ կը գըտնուի Ամերիկա: Իմացնել Hovannes Hovannessianի, 14 Rue Wilson, Décines, (Isère). France.

Լուր տուողին մէկ տարեկան «ցառաջ» եւ 200 ֆրանք նուէր:

Կը խնդրուի «Հայրենիք» օրաթերթէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Հօրեղբայրներս Կարնեցի Լեւոն, Սիմոն, Հրանտ Ափոնիեան եւ մօրաքոյրներս Մարի (միւսին անունը չեմ յիշեր) որոնք 1914ին մեկնած են Հարաւային Ամերիկա: Իմացնել՝ Արամ Սարաֆեանի, St. Loup Grands Pins, Travers Chevaliers No. 11, Marseille, France.

— Եոզկատի Էյլէնճէ գիւղէն Զարուհի Գոճաեան, կը փնտռէ իր գաւակները՝ Սիրանուշ, Սաթենիկ եւ Աննա Գօճաեանները, ֆօր անուն՝ Սիրական, կրկարծուի Թէ պէյրութի որբանոցը կրգտնուին կրփնտռէնաեւ իրքոյրը Սաթենիկ Էֆտար Մաթոսեան, ֆօր անուն՝ Յովակիմ, մօր անուն՝ Ռեբեկա: Սաթենիկ անյետացած էիզմիրի հրդեհատին: Իմացնել՝ Զարուհի Հիքրագեանի, 20 Rue de Bezons, Courbevoie, Seine (France)

— Կը փնտռուի Արտահանցի Ղազարոս Ն. Ճօշկունեան, որ կը կարծուի Թէ փարիզ կը գտնուի: Իմացնել «ցառաջ»ի:

— Կիւրինի Ղարորէն գիւղէն, կիւլվարդ Գամճեան (ծնեալ Թոմպուլեան) կը փնտռէ իրհայրը Սարգիս Թովմպուլեան, եղբայրը Ղազարոս, քոյրերը՝ Մարիամ եւ Մարիցա, իր նախկին ամուսինը Սարգիս Մօսիկեան, որոնք 1915էն ի վեր անյայտ են: Կը կարծուի Թէ այժմ կը գտնուին Սուրիա: Իմացնել ֆիկլն կիւլվարդ Գամճեանի, Campagne Bd. St. Antoine 31 Maison Camdjian, Marseille: Լուր տուողին 100 ֆր. նուէր:

— Կը փնտռուի Բալուի Թէվիէ գիւղացի Մուշեղ Սարգիսեանի որդին Խաեաճան: Կը կարծուի Թէ այժմ կը գտնուի փարիզ: Իմացնել՝ Սարգիս Ղապուկեանի, 62 Rue des Morillons, Paris (15):

— Շապին Գարաֆիսարի մեծ Ագպտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոբ Էրնէկեան (Մաճասեան), ֆօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Խաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): Ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ, Դպմաճ գիւղացի Նունիկ Մոքոսեան, ֆօր անուն՝ Ցօնիկ, մօր անուն՝ Ջէնիկ: Կը կարծուի Թէ Ադեքսանդրիա կը գտնուի եւ բաժանորդագրուած է «կոչնակ» Թերթին. կը խնդրուի եգիպտոսի Թերթերէն արտատպել: Իմացնել իր եղբօր Երանոս Մոքոսեանի 11 Rue Voltaire, La Ciotat, (B. du R.) France:

— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սարգիս Խորասանճեան 22 տարեկան: 1927ին ցունաստան էր: Կը կարծուի Թէ այժմ Հարաւային Ամերիկա կը գտնուի: Իր ֆասցէն տուողին 25 ֆրանք նուէր: Իմացնել՝ Խորասանճեան, 109 Rue Moncey, Lyon (Rhône) France:

— Կարնեցի Մկրտիչ ձիզմէճեան՝ որ Էստաք (Մարսէյլ) կը քնակէր, 6 ամիսէ ի վեր անյայտացած է: Հասցէն գիտցողներէն կամ իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մարսէյլի բարձր Հայքի Հայրենակցական Միութեան՝ ժիրայր Տէր Վարդանեան, 57 Rue Bernard du Bois, Marseille, France:

— Կը փնտռուին կիւրինցի Մարիամ եւ Ագնիւ Ջիհանպաշեան, Ադամ Մէնտիլեան եւ զաւակը Անդրանիկ որոնք 1915ին տարագրուած են: Ձալէպ ֆասած գաղթականներէ եւ կիւրինցի հայրենակիցներէ կը խնդրուի իմացնել տիկ. Սրբուհի Մէնտիլեանի, Usine Flachard, Aouste sur Sye. Drôme.

— *Կը փնտռուի Յակոբ Տիլոզեան որ 1927ին կը գտնուէր հետեւեալ հասցէին,* Chez Mr. Bernabé. Café d'Etigny, Place de l'Hôtel de Ville, Auch, (Gers)*: Իմացնել՝ Զ. Ե. Ո. Միութեան վարչութեան, 63* Bld. Carnot, Le Puy, (Haute Loire)*:*

— Կը փնտռեմ Բէվախի վերի Բագաւիճէն Խոսրով Իլպիզեան եւ զաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ագատուհի, եւ ֆօրեղբորորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Յարիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր: Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժէտսէյի վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում, դիմել՝ Տիկ. Ցուվալեանի, 3 Rue Thouin, (երրորդ յարկ): Փարիզ (5): Մէթրօ՝ Place Monge:

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 ֆրանքէն:

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերական տեղեկութեանց

Խմբագիրն՝ H. Barbusse. Համարմին՝ A. Einstein, M. Gorki, Upton Sinclair, M. Ugarte, de Unamuno, M. Marhardt, L. Werth.

Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ, Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Փրանսայի համար):

Ձրի նմոյշ մը կը ղրկուի ուզողին:

Հասցէ.— Administration du «Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ԵՒ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շաքարագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95-21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ, Ափերա եւ նոր մեթոտով դարմանում սեռական հիւանդութեանց (ֆրանկոֆոն, գերմ. եւ վարիսի). Մասնաւոր աղջամիսի եւ արգելոցի համար: Ընդունելութիւն ամէն օր 9—12, 2—4 եւ երեկոյեան 9—12.*

EMPIRE Սիւզիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 15-17 տարեկան ֆրանսերէնէն գիտցող եւ վստահելի պատանի կօշկակարութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ ցարութիւն Ֆէլեանի 368 Rue de Vaugirard, Paris (15) (Մէթրօ՝ Porte de Versailles).

ՍԱԿԱՐԱՆ
4 Ապրիլ 1930

ԴՐԱՄՆԵՐ		
Սթերլին,		L. St.
Տոլար,		Dollar
Մարք	100	Mark
Թրք. Թղթ.		L. Trq.
Թրք. ոսկի		» » or
Մէճիտիէ		Médjidié
Լէվա	100	Léva
Տրախմի	»	Drachme
Լիր	»	Lire
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge
Ցուից.	»	Fr. Suisse
Լէյ	»	Leï
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ		
Եգ. ֆր. Տոնս.		I Cr. Fonc. Eg.
»	II	»
»	III	»
Թուէյի երկթղ.		Lots turcs

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris
Le Gérant: H. STEPHAN

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ
ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ
Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ
30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ Bolivar
Ուր պիտի գտնէք նաեւ արեւելեան նպարեղինաց լաւագոյնը գեղչեալ գիներով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34-43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	15 ֆ.	290 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
16
ԱՊՐԻԼ
1930

16 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1239

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ...

Անցեալները առիթ ունեցանք խօսելու պուլկարահայ արտագաղթի մասին:

Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, այս տեղափոխութիւնը շատ աւելի ծանր հանգամանք ունի քան կ'ենթադրուէր: Իրենց բեռները կապած են, արդէն, 200 ընտանիք՝ Խասքովոյէն, Նոյնքան՝ Ռուսճուքէն, Սօֆիայէն ու Վառնայէն: Ցիւրի. պէի մէջ արձանագրուած են, առաջին առթիւ, 50 ընտանիք և ուրիշներ ալ կը պատրաստուին: Տակաւին չենք խօսիր աւելի փոքր գաղութներու մասին,— Սթարա Զակօրա, Սլիվէն, Շուլմէն եւ Պուրկազ:

Կատարեալ «Ելք»: Խասքովոյէն փարիզ հասած ընտանիք մը կ'ըսէ որ եթէ բաց ըլլան Ցրանսայի ճամբաները կամ աւելի թեթեւ՝ մուտքի պայմանները, ամբողջ քաղաքներ պիտի պարպուին...

Պուլկարիոյ մէջ տիրող անգործութեան հետ զուգընթաց, արտագաղթին ուժ կուտայ աշխատաւորի պահանջը՝ Ցրանսայի մէջ: Ազգերու Դաշնակցութեան Սոֆիայի ներկայացուցիչը սկսած է բանուորներ արձանագրել Ցրանսայի ագարակներուն համար, թէ հայ եւ թէ ռուս գաղթականներուն մէջ, մէկ տարի պայմանաժամով: Նախընտրութիւն կը տրուի ամուրիներուն: Բայց ընտանիքի տէրերն ալ ո՛ր եւ է դժուարութեան առջեւ կանգ չեն առներ, արտօնագիր ճարելու համար: «Հայրենիք»ի Թղթակիցը դիտել կուտայ այս առթիւ.

— «Դժբախտութիւնը հոն է որ կարելի չէ որ եւ է կերպով հակազդել օրէ օր վարակիչ դարձող այս հոսանքին, որովհետեւ պէտք է խոստովանիլ Թէմեկնողներուն մեծ մասը երկարատեւ անգործութեան մը լեզուն ըմպելէ վերջն է որ ուրիշ հորիզոնի տակ ՝ուզէ եթէ ոչ բախտ փորձել, գոնէ իր օրապահիկը ապահովել»:

Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակը անցագիր կուտայ 16էն մինչեւ 55 տարեկան այրերու համար, ինչ որ կը նշանակէ տեսակ մը զօրակոչ: Եւ այնքան ալ նպաստաւոր չեն պայմանները. ժանաւանդ որ այս վարձու աշխատաւորութեան մէկ մասը եթէ պիտի զբաղի հողագործութեամբ եւ այգեմշակութեամբ, միւս մասն ալ պիտի բանի ճահճային եւ վատառողջ շրջաններու մէջ (Չարաւ. Ցրանսա):

Հայերուն հետ, եւ աւելի մեծ համեմատութեամբ կը գաղթեն տարիներէ ի վեր Պուլկարիա հաստատուած Ռուսերը: Անշուշտ միեւնոյն պատճառներով:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ մեր հայրենակիցները կանգ չեն առներ միայն Ցրանսայի վրայ, այլ իրենց աչքերը կ'ուղղեն մինչեւ հարաւ. Ամերիկա: Ուրիշ խօսքով՝ դէպի ահաւոր անծանօթը: Առանց խորհելու որ, կորուստին կէս ճամբան կանգ առնելն ալ շահ է:

Տակաւին երէկ, Պուէնոս Այրէսի մեր Թղթակիցը կրկին եւ կրկին կը նկարագրէր այդ հեռաւոր եւ արկածալի աշխարհն ինկած միամիտներուն թշուառութիւնը:

— «Միայն մօտիկէն դիտողը կրնայ տեսնել այն թշուառ վիճակը որուն ենթարկուած է Պրազիլիոյ, Ուրուկուէյի եւ Արժանթինի հանրապետութիւններուն մէջ բնակող շուրջ 25,000 հայութիւնը:

... «Ցատեսայ դեռ Հայ մը որ ինքզինքը այստեղի հետ կապուած համարէ:

... «Ցափազանց դժուար է վիճակը մանաւանդ անոնց համար որոնք քիչ-շատ ազգային կեանքի հետ կապուած են:

Եւ ինչպէս աճապարանքով ելան գացին, առանց կարհուրութիւն տալու իրենց լսածին ու կարդացածին, նոյն անհամբերութեամբ ալ, հիմա կ'ուզեն վերադառնալ Եւրոպա: Կը գտնուին ոչ միայն Ցրանսան, այլ եւ Ցունաստանը, Պուլկարիան եւ Սուրիան:

Մշտնջենական շարժուն... Միայն հողը կրնար կապել այս բազմութիւնները: Իսկ այդ անգնահատելի բարիքէն զրկուած ինք ոչ միայն օտար աստղերու տակ, այլ եւ մեր հայրենիքին մէջ: Սուրիոյ մէջ, միայն, որոշ յարմարութիւններ կան հողագործելու. բայց այնտեղալ գաղթականներու դրութիւնը խաթարած է ժողովուրդին առողջ բնազդը: Երէկուան հողագործը դարձեր է վերեզակ՝ երկու թիթեղ կամ երեք տախտակ իրար գամելով, եւ ծուռ կը նայի արտին ու արօրին:

Ո՞ւր կանգ պիտի առնէ այս մշտնջենական շարժումը: Այո հողավար, տարուբեր կեանքը ցամաքէ ցամաք և ծովերէ ծով: Պիտի գա՞յ, վերջապէս, օր մը, ուր ըմբռնենք թէ աստիճանաբար պիտի լուծուինք, այս ընթացքով:

Տեսէք, քիչ-շատ հաստատուն գաղութ մը, պուլկարահայը իր քակուի, կը նօսրանայ յաւերաբար: Ուրիշ մը, յունահայը, շատոնց բռնած է այդ ճամբան: Եւ մենք չունինք կեդրոնական իշխանութիւն, ո՛ր եւ է ժարմին, որ գոնէ ուղղութիւն ցուցնէր, նուազագոյն վնասով ազատելու համար այս անվերջ տեղափոխութիւններէն:

Ձանգակի ձայն մը, — եւ կարաւաններ կը շարժին առանց առաջնորդի, առանց ուղեցոյցի...

Բեռները կապած ճամբայ կ'ելլեն ամէն ուղղութեամբ, մականջ դնելով ամէն անուշ ձայնի ու թմբուկի:

Քանի որ Ցրանսա կուգան մեծ մասով, գոնէ փարիզի մէջ հարցնող - փնտռող կա՞յ թէ ո՛ւր կ'երթան:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԽՊՃՁԱՀԱՐԵԼՈՒ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ ԵՒՐՈՊԱՆ»

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ» լրագիրը, օրկան Ըօճուս Նատի պէյի, որ այնքան դողոզ լեզու կը գործածէր մինչեւ հիմա, կը գրէ խմբագրականի մը մէջ.

— «Գամպիոյի տագնապէն յառաջ եկած օսմանեան պարտքերու խնդիրը Եւրոպայի մէջ մեզի դէմ հրատարակութիւններու տեղի տուած է: Ցրանսայի, Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջ կատարուած հրատարակութիւնները Եւրոպայի հանրային կարծիքը շփոթեցնող սխալներ կը պարունակեն: Կառավարութիւնը պէտք է դարմանէ այս սխալները: Գործը բերնէ բերան բոլորովին տարբեր գոյն առած է:

Այս հրատարակութիւնները՝ իբր Թէ մեր արտաքին պարտքերը չկարենալ վճարելու եւ կամ վճարելէ փախուստ տալու ձեւ առած են: Մինչդեռ Թուրք կառավարութիւնը այդպիսի բան մը չէ խորհած իսկ: Ընտաքին պարտքերու յառաջիկայ մասնավճարը պանքային մէջ պատրաստ կը գտնուի, հետեւաբար այդ մասին տեղի չկայ խօսելու: Բայց Թրքական դրամին անկման հետեւանքները դարմանելու համար մրջոցներ ձեռք առնուեցան եւ արտաքին պարտքի խնդիրը ատկէ առաջ եկաւ: Թուրք կառավարութիւնը ոչ մէկ ատեն այդ պարտքերը չպիտի վճարեմ չըսաւ: Բայց փարիզէն եկող պատուիրակներն ալ ըսին Թէ պէտք է Թրքական դրամին կայունացումը եւ ելմտական վիճակին զօրացումը:

Ցաւ զգացինք Լոնտոնի լուրջ Թերթերէն «Ֆինէնշըլ Թայմզ»ի 18 եւ 19 մարտ Թուակիր Թերթերու մէջ գրուածներէն: Ընդհ. պատերազմէն յետոյ գամպիոյի տագնապ չանցնող երկիր մնա՞ց արդեօք: Հետեւաբար այս խնդրոյն ջետեւանքով Թուրքիոյ արժանապատուութիւնը խնդրոյ առարկայ ընել՝ շատ անխիղճ Թեթեւութիւն մըն է: Թուրքիա որ 2էն 5 տարուան մէջ գլուխ ջանեց այս գործերը, եւրոպայէն յարգանք եւ պաշտպանութիւն գտնելու իրաւունք ունի: Գամպիոյի տագնապը պիտի լուծենք, մեր պարտքը չուրացանք, եւրոպական ժամուլը կը ջրաւիրենք ճշմարտութեան եւ խղճմտութեան:»

ԱՐԺԵԹՈՒԼԹԵՐՈՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ ԱԶԱՏ

Էնկիւրիէն կը ջաղորդեն Թէ գործավարներու խորհուրդը օտար դրամներու մասին պատրաստուած Թիւ 2 որոշմագիրը քննած եւ ընդունած է, Թիւ 1 որոշմագրին համաձայն, արտաժող վաճառականները իրենց բերել տուած օտար դրամները Թրքական դրամ ըլլալով առնելու պարտաւոր էին: Նոր որոշմանագրով, օտար դրամը նոյնութեամբ պիտի ստացուի:

Առաջին որոշմագրով, դրամատունները բաժնեԹուղԹերն ու արժեԹուղԹերը պահելու պարտաւոր էին. նոր որոշմագրին մէջ այս տրամադրութիւնը վերցուած է: ԱրժեԹուղԹերու վրայ գործառնութիւնը ազատ է երկրին մէջ այս մասին որոշուած արձանագրութեան պարտադրութիւնը բոլորովին վերցուած է:

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

Թուրքիա կը վարժէ վճարել պարտքերը

Թայմզի ԹղԹակիցը Պոլսէն կը ջեռագրէ ապրիլ 13 Թուականով.

Թուրք կառավարութիւնը ծանօԹացաւ այն որոշման, որ տրուած էր Օսմանեան Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդին փարիզի մէջ գումարուած վերջին նիստին ընԹացքին, Օսմանեան Պարտքի ապագայ վճարումներուն մասին:

Այս իրիկուն Էնկիւրիէն՝ առաջնակարգ հեղինակութենէ մը կը տեղեկանամ Թէ կառավարութիւնը կը մերժէ Վարչական Խորհուրդին այն Թելադրութիւնը Թէ Թուրքիա ելմտական մասնագէտ մը պաշտօնի պէտք է կոչէ: ԵԹէ Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդը նոր առաջարկներ չներկայացնէ Պարտքի վճարումներուն մասին —պնդելով 1928ի փարիզի համաձայնագրին գործադրութեան վրայ— կառավարութիւնը պիտի վճարէ այն կտրոնները, որոնց պայմանաժամը կը հասնի Մայիսի վերջը:

Կառավարութիւնը որոշած է սակայն որ, այդ Թուականէն վերջ, Օսմանեան Պարտքի վճարումները պիտի դադրեցնէ անորոշ պայմանաժամով:

∴ *«Թայմզ»ի հրատարակած այս լուրն էր պատճառ, որ առջի օր փարիզի Սակարանին մէջ օսմանեան բոլոր արժեԹուղԹերը մեծ անկում կրեցին: Տեղական ԹերԹերը շատ դժգոհ են էնկիւրիի կառավարութեան այս որոշումէն:*

Սևսևկութիւններ իրար կը յաջորդեն

Շինութեանց Թուրք անանուն ընկերութիւնը Պոլսոյ առեւտրական տնօրէնութեան դիմած է, հաշուեյարդար ընելու համար: Հաշուեյարդարը սկսած է արդէն: Այս ընկերութեան մէջ բաժին ունի նաեւ իտալական խմբակ մը:

Ասկէ զատ, ուրիշ կալուածական ընկերութեան մը գործերն ալ հաշուեյարդարի ենթարկուած են:

Էլեկտրական զերման ծանօթ ընկերութիւն մըն ալ որոշած է Թուրքիոյ իր գործառնութիւնները դադրեցնել: Այս ընկերութիւնը, որ Թուրքիոյ զանազան մասերուն մէջ էլեկտրական զետեղման ձեռնարկներ ըրած է, Առեւտրական տնօրէնութեան դիմած է այս առթիւ:

Ինչպէս ձերբակալուեցաւ Արիֆ Օրուճ պէյ

«Եարըն», որ օր մը փակուելէ վերջ, ապրիլ 7ին վերհրատարակուեցաւ, ետեւեալ կերպով կը պատմէ իր տնօրէնին ձերբակալութիւնը *«Մեր խմբագրապետին դատակները ձեռնակապ անցուեցան»* խորագրին տակ.

— *Ո՛վ ընԹերցող, երէկ (ապրիլ 6) մեր ԹերԹը պատմական օր մը ապրեցաւ: Գիշերուան ժամը 9ին, երբ խոր խաւար կը տիրէր եւ երբ իր խմբագրականը կը գրէր, ոստիկանները ձերբակալեցին մեր խմբագրապետ ու պատասխանատու տնօրէն Արիֆ Օրուճ պէյը: Այս վերջինը, որ ընդհանուր դատախազութեան հրամանագրով ձերբակալուած էր, գիշերը ոստիկանական հսկողութեան տակ անցուց: Առաւօտուն կանուխ երկարօրէն հարցաքննուեցաւ Բ. հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ, որ ժամերաժամօրէն հարցուց Թէ ի՞նչ պատճառաւ իր ԹերԹին մէջ ջերմօրէն գրած էր երկրին վերաբերեալ կարգ մը անպատշաճութեանց մասին: Մեր խմբագրապետը, ինչպէս իր ստորագրութեան տակ ամբողջ ազգին հասկցուցած էր, նոյնպէս ալ ամբողջ մերկութեամբը հարցաքննիչ դատաւորին բացատրեց ճշմարտութիւնը եւ իր քաղաքական համոզումները:*

Հարցաքննութենէն վերջ, Թեւերուն ձեռնակապ անցընելով բանտ ղրկեցին:

Այս ցաւալի դէպքէն վերջ, ԹերԹիս երիտասարդ եւ Թանկագին պաշտպան փաստաբան Նուրի պէյ ոստիկանական պաշտօնատունը փութալով, միջոցներ ձեռք առաւ Օրուճ պէյի հանգիստն ապահովելու համար, նոյնպէս դիմեց կուսակալին, ընդհ. դատախազին եւ ոստիկանական տնօրէնին՝ ձերբակալութեան պատճառները հասկնալու համար, սակայն ոչ մէկը կրցաւ գտնել...

Բոլշեւիկեան ձախողութիւնը

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Մոսկուայի ԹղԹակիցը կը հեռագրէ Թէ գիւղացիները հաշտեցնելու համար ատենէ մը ի վեր Ստալինի կատարած բոլոր ջանքերը ձախողած են: Ռուսիա սովի վտանգին ենԹարկուած է, հաւաքական տնտեսութեանց ձախողութեան հետեւանքով:

«Պրաւդա»յի համաձայն, կովկասի հողերուն 100ին 36ը միայն ցանուած են, իսկ երկրին միւս մասերուն մէջ այս համեմատութիւնը աւելի տկար է: Հաւաքական տնտեսութեանց արտերը խնամքով մշակուած են, սակայն անոնց բերքը սպառման համար անհրաժեշտ ցորենին չնչին մէկ քանակը միայն պիտի կրնայ տալ:

Անգլեւռուս առեւտրական համաձայնագիրը

Առջի օր Լոնտոնի խորհրդային դեսպան Սոկոլնիկով եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը կնքեցին անգլեւխորհրդային առժամեայ առեւտրական դաշնագիրը մը, որ հիմը պիտի կազմէ տեւական առեւտրական դաշնագրի մը: Կը նախատեսուի Լոնտոնի մէջ կազմակերպել խորհրդային առեւտրական ներ-

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 51

Պերճ Սարգիսեան	100.—
Շ. Նատիրեան, Montreuil	20.—
Գումար՝	120.—
50րդ ցանկին գումարը	71,996.50
Ընդհ. գումար	72,116.50

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Սուրիոյ նոր գաղթականներու հանգանակութեան կեդր. Հանդ. Յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ գումարները ևս (7րդ ցանկ).

ՑԱՒԱՋ լրագրի միջոցաւ, 8րդ եւ 9րդ վճար 23,000, Մելքոնեան կրթ. Հաստատութիւն Նիկոսիա (Հանդէսի Հասոյթ)՝ 7479.75, Համագադութային ցանծնախումբ Հուսայիենսվիլ 5304, Մեքսիկահայ տիկնանց միութիւն 5000, Հանգանակիչ ցանծնախումբ Լիոն 3000, Պ. Հայկ Դարագաշի միջոցաւ Հանգանակուած՝ Թեհրան 4000, ԱլԹէնքի Հանգանակիչ ցանծնախումբ 2115, Հայ կարմիր խաչի Մասնաճիւղ՝ Պրիւքսել 1426, Հայ երիտասարդաց միութիւն՝ ՄանչէսԹր 1240, Հայ տիկնանց միութիւն՝ ՄանչէսԹր 992, Պ. Խաչիկ Սվաճեան՝ փարիզ 1000, ՄալաԹիոյ կրԹասիրաց ընկերութիւն՝ Լիոն 250, տիկին Ոսկի՝ (փարիզի եկեղեցւոյ ՀոգաբարձուԹեան միջոցաւ) 100, Ռոքատցի հայրենակիցներէ՝ (տիկին Ս. Ռուճաեանի ձեռամբ) 54, տիկին Գարպոնէլ եւ Որ. Մարգարիտ Բաբայեան 50ական, Գլէրմոն-Ֆէրրանէն երեք հայրենակիցներ 50: Գումար 55,110 Ֆր. 75 սանԹիմ: Նախորդ ցանկին գումարը՝ 360,311 Ֆր. 10 ս., ընդհ. գումար 415,421 Ֆր. 85 սանԹիմ:

500 ՏՈԼԱՐ ՀԱՅ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

«Հայրենիք»էն կ'իմանանք Թէ Նորեան եղբայրները (Եունիըն Սիթի) հինգ հարիւր տոլար նուիրած են Պէյրութի Հայ ձեմարանին, Ամերիկահայ Կարմիր Խաչին միջոցաւ:

''ՀԱՇԷՔ,, Ը ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրքիոյ բոլոր կողմերը լրագիր, գիրք եւ ջանդէսներ ցրուելու համար, ջամաձայնութիւն մը գոյացած է կրԹական գործավարութեան եւ «ՀաշէՔ» ֆրանս. հրատարակչական տան տնօրէնին միջեւ:

Այս գործին ջամար, ՀաշէՔը ընկերութիւն մը պիտի կազմէ, որուն բոլոր մասնաճիւղերուն եւ գործակալութեանց պաշտօնեաները Թուրք պիտի ըլլան, եւ օտար պաշտօնեաներն ալ կրԹ. գործավարութեան ջաւանութիւնով պիտի առնուին: կրԹական գործավարութիւնը, ընկերութեան գործը դիւրացնելու ջամար, մէկ տարի դրամական օժանդակութիւն պիտի ընէ:

ԱՆԿԻԼԻՆԻ ԿԱԶԻՆՕՆ

Հակառակ Ծերակոյտի որոշման, երեսփոխանական ժողովը 245ի դէմ 304 ձայնով դարձեալ մերժեց Անկլիէնի Կազինօն վերաբանալու մասին ելմտական օրէնքին մէջ ժտցուած յօդուածը:

1931 ապրիլ 1էն սկսեալ պիտի փակուին Փարիզի մէջ եւ Փարիզէն մինչեւ 100 քիլոմեթր շառաւիղի վրայ գտնուած բոլոր խաղատունները, որոնք ծանօԹ են «բաց ակումբներ» անունով:

„ՀԱՅՈՒՍՏԱՆԸ ՎՃԵ ՂՈՒԿԱՑԱԿՈՒՄՍ“

Ա. ՓՈՓՈՒԼԵՆ

Ա՛յս անգամ ես ոչ այլ ոքի մասին պիտի խօսիմ, եթէ ոչ Հայաստանի ներկայ վարչապետ Ալեքսանդր Խատիսեանի մասին: Ան, որ ամէն անգամ Հայաստանի մասին խօսելու առիթ կ՚ունենայ, կ՚ըսէ, որ Հայաստանը վճռած է ուրիշներուն նման ապրիլ, ինքնուրոյն ապրիլ, ինքնիշխան ապրիլ, ինքզինքը կառավարել, ինքզինքը պաշտպանել, ինքզինքը զարգացնել, ինքզինքը ապահովել, ինքզինքը ամրապնդել, ինքզինքը հարստացնել, ինքզինքը ազատել, ինքզինքը ազատագրել, ինքզինքը ազատ պահել, ինքզինքը ազատ պահելու համար ամէն ինչ ընել, ամէն ինչ ընելու համար ամէն ինչ ընել, ամէն ինչ ընելու համար ամէն ինչ ընել, ամէն ինչ ըն

ԱԲՈՍՅԱՆԻ ՀԱՐՍԸ

Ծիծեռնակաբլուրի վերջին հարսանիքն էր, որ տեղի էր ունենում գյուղում։ Հարսը Աբոսյանների տան հարսնացուն էր, իսկ փեսան՝ Ղազարոսի միակ որդին՝ Գրիգորը։ Ամբողջ գյուղը հրավիրված էր հարսանիքին։ Ոչ ոք չէր մնացել տանը, ոչ ոք չէր մնացել դաշտում։ Ամենքն էլ հավաքվել էին Աբոսյանների բակում։

Հարսանիքը սովորական չէր։ Ղազարոսը, որ հարուստ մարդ էր, ուզում էր ցույց տալ իր հարստությունը։ Ուստի հրամայել էր մորթել երեք գառ, երկու հորթ և մի ամբողջ եզ։ Ինչպես նաև պատրաստել էր հարյուր լիտր գինի։

Ամբողջ առավոտ կանայք եփում էին, տապակում, կարկանդակներ թխում։ Ղազարոսի կինը՝ Աստղիկը, ինքն էր հսկում խոհանոցին։ Նա ամեն մեկին հրահանգներ էր տալիս, ամեն ինչ ստուգում էր։ Ոչ ոք չէր համարձակվում նրա խոսքը չլսել։

Կեսօրին հարսանեկան երթը դուրս եկավ Աբոսյանների տնից։ Առջևից գնում էր նվագախումբը՝ երեք հոգի։ Նրանք նվագում էին «Գարուն» երգը։ Հետևում էին հարսն ու փեսան։ Հարսը սպիտակ շորեր էր հագել, գլխին՝ ծաղկեպսակ։ Փեսան նոր կոստյում էր հագել։ Նրանց հետևում էր ամբողջ գյուղը։

Երթը դանդաղ շարժվում էր գյուղի միջով։ Ամեն տանից դուրս էին գալիս մարդիկ, միանում երթին։ Ոմանք ուրախ էին, ոմանք՝ նախանձոտ։ Ղազարոսը ամենահարուստն էր գյուղում, և նրա որդու հարսանիքը պետք է հիշվեր բոլորի համար։

Երթը հասավ գյուղի ծայրը, որտեղ կանգնած էր Ղազարոսի նոր տունը։ Տունը մեծ էր, երկհարկանի, սպիտակ ներկված։ Դռան առջև սեղաններ էին դրված, որոնց վրա դրված էին ուտելիքներ և գինի։ Հյուրերը նստեցին սեղանների շուրջ։ Սկսվեցին կենացները։

Առաջին կենացը խմեց Ղազարոսը։ Նա ասաց, որ շատ ուրախ է, որ որդին ամուսնանում է լավ աղջկա հետ։ Հետո խոսեցին հարսի հայրը, հարսի մայրը, հարսի հորեղբայրը։ Բոլորը մաղթում էին նորապսակներին երջանկություն, առատություն, երեխաներ։

Հարսանիքը տևեց երեք օր։ Առաջին օրը ուտում էին և խմում, երկրորդ օրը պարում էին, երրորդ օրը հանգստանում էին։ Երեք օրվա ընթացքում ոչ ոք չքնեց գրեթե։ Նվագախումբը չէր դադարում նվագել։ Պարողները հերթափոխվում էին։

Հարսանիքի վերջին օրը Ղազարոսը հրավիրեց գյուղի բոլոր ծերերին և ասաց. «Ես իմ որդուն տուն եմ տալիս, հարս եմ առնում։ Ես ուզում եմ, որ նրանք ապրեն ինձ հետ, որ ես նրանց հետ լինեմ, որ նրանք ինձ չլքեն։ Ես ծեր եմ, և ուզում եմ, որ իմ վերջին տարիները ուրախ անցնեն»։

Ծերերը համաձայնեցին։ Նրանք ասացին, որ Գրիգորը լավ տղա է, և որ հարսը ևս լավ աղջիկ է։ Նրանք խոստացան, որ կապրեն Ղազարոսի տանը, կաշխատեն նրա հողում, կօգնեն նրան։

Հարսանիքի վերջին օրը Ղազարոսը նվիրեց որդուն և հարսին մի մեծ հողակտոր, որ գտնվում էր գյուղի հարավային կողմում։ Այդ հողակտորի վրա նրանք պետք է տուն կառուցեին և ապրեին։ Ղազարոսը խոստացավ նաև օգնել նրանց շինարարության մեջ։

Հարսանիքից հետո նորապսակները սկսեցին ապրել Ղազարոսի տանը։ Հարսը օգնում էր սկեսրոջը տնային գործերում, իսկ Գրիգորը՝ հորը դաշտում։ Նրանք միասին աշխատում էին, միասին ուտում էին, միասին հանգստանում էին։

Ամառը նրանք սկսեցին շինարարությունը։ Ղազարոսը վարձեց վարպետներ, որոնք սկսեցին կառուցել նոր տունը։ Գրիգորը և հարսը օգնում էին նրանց։ Շինարարությունը տևեց երկու տարի։ Երկու տարի անց նոր տունը պատրաստ էր։

Նոր տունը գեղեցիկ էր։ Այն ուներ վեց սենյակ, մեծ խոհանոց, լայն պատշգամբ։ Բակում կար մի փոքրիկ այգի, որտեղ նրանք տնկեցին ծառեր։ Տունը շրջապատված էր ցանկապատով, որի մեջ կար մի փոքրիկ դարպաս։

Նոր տունը տեղափոխվելու օրը նորից մեծ հանդես եղավ։ Ամբողջ գյուղը հավաքվեց, որպեսզի տեսնի նոր տունը։ Ղազարոսը հրավիրեց բոլորին ներս, ցույց տվեց տունը, պատմեց, թե ինչպես են կառուցել։ Հյուրերը գովեցին տունը, ասացին, որ այն ամենագեղեցիկ տունն է գյուղում։

Ղազարոսը ուրախ էր։ Նա ասաց, որ այժմ կարող է մահանալ հանգիստ, քանի որ իր որդին ունի լավ տուն, լավ կին և լավ հող։ Նա ասաց, որ իր կյանքի գործը կատարված է, և որ այժմ միայն մնում է վայելել կյանքը։

Սակայն Ղազարոսը չմահացավ։ Նա ապրեց ևս տասը տարի։ Այդ տասը տարիների ընթացքում նա տեսավ, թե ինչպես են աճում նրա թոռները։ Նա տեսավ, թե ինչպես է Գրիգորը դառնում լավ գյուղացի։ Նա տեսավ, թե ինչպես է հարսը դառնում լավ կին և լավ մայր։

Տասը տարի անց Ղազարոսը մահացավ հանգիստ մահով։ Նա մահացավ իր տանը, իր մահճակալի վրա, շրջապատված իր ընտանիքով։ Նրա մահը ծանր էր, բայց ոչ ողբերգական։ Նա ապրել էր լավ կյանք, և նա գիտեր դա։

Գրիգորը և հարսը շարունակեցին ապրել նրա տանը։ Նրանք ունեցան ևս երեք երեխա։ Նրանք մեծացրին նրանց, ուղարկեցին դպրոց։ Նրանց տունը միշտ լի էր ծիծաղով և աղմուկով։ Նրանք ապրեցին երջանիկ կյանք։

Այսպես ավարտվեց Աբոսյանների հարսանիքը։ Այսպես ավարտվեց մի մեծ ընտանիքի սկիզբը։ Այսպես ավարտվեց մի պատմություն, որը սկսվել էր մի հարսանիքով և ավարտվել էր մի հարսանիքով։

Ծիծեռնակաբլուրի վերջին հարսանիքն էր, որ տեղի ունեցավ գյուղում։ Հետո արդեն ոչ ոք չէր մտածում հարսանիքների մասին։ Հետո արդեն ոչ ոք չէր ուզում ուրախանալ։ Հետո արդեն ոչ ոք չէր կարող ուրախանալ։

Հետո եկավ պատերազմը։

Պատերազմը սկսվեց հանկարծակի, ինչպես միշտ սկսվում են պատերազմները։ Ոչ ոք չէր սպասում դրան, չնայած բոլորը գիտեին, որ այն կարող է սկսվել ցանկացած պահի։ Լուրերը տարածվում էին արագ, և մարդիկ սկսեցին հավաքվել գյուղի կենտրոնում, որպեսզի լսեն նորությունները։

Առաջին զորակոչը տեղի ունեցավ հունիսի քսանհինգին։ Զորակոչվեցին քսանհինգ տղամարդիկ, որոնց մեջ էին Գրիգորը և նրա երկու եղբայրները։ Նրանք պետք է զեկուցվեին Ծիծեռնակաբլուրի զորակոչային կետում՝ երեք օր անց։

Այդ երեք օրը տունը լի էր լացով։ Կանայք լաց էին լինում, երեխաները լաց էին լինում, նույնիսկ տղամարդիկ լաց էին լինում։ Միայն Ղազարոսը չէր լաց լինում։ Նա նստած էր իր սենյակում և նայում էր պատին։

Գրիգորը մոտեցավ հորը և ասաց. «Հայրիկ, ես պետք է գնամ։ Ես չեմ կարող խուսափել»։

Ղազարոսը նայեց որդուն և ասաց. «Գիտեմ, որդի։ Գնա։ Մենք կսպասենք քեզ»։

Գրիգորը ասաց. «Հայրիկ, հոգ տար կնոջս և երեխաներիս»։

Ղազարոսը ասաց. «Կհոգամ»։

Գրիգորը ասաց. «Հայրիկ, ներիր ինձ, եթե որևէ բան եղել է ինձանից»։

Ղազարոսը ասաց. «Ներում եմ»։

Գրիգորը ասաց. «Հայրիկ, ես սիրում եմ քեզ»։

Ղազարոսը ասաց. «Գիտեմ, որդի։ Ես էլ եմ սիրում քեզ»։

Գրիգորը գնաց։ Նա գնաց զորակոչային կետ, և այնտեղից նրան տարան զորամաս։ Զորամասը գտնվում էր Ծիծեռնակաբլուրից հարյուր քսան կիլոմետր հեռավորության վրա։ Գրիգորը այնտեղ ծառայեց տասներկու ամիս։

Տասներկու ամիսը երկար ժամանակ էր։ Տասներկու ամսվա ընթացքում Գրիգորը ստացավ տասներկու նամակ։ Նա գրեց տասներկու նամակ։ Նամակները գնում էին և գալիս։ Նամակները կարդում էին և պատասխանում էին։ Նամակները պահպանվեցին։

Գրիգորի նամակները պահպանվեցին Ղազարոսի տանը։ Ղազարոսը դրանք դրեց մի տուփի մեջ և պահեց իր մահճակալի տակ։ Նա կարդում էր դրանք ամեն գիշեր, նախքան քնելը։ Նա կարդում էր դրանք ամեն առավոտ, նախքան արթնանալը։ Նա կարդում էր դրանք տասներկու ամսվա ընթացքում։

Գրիգորի նամակները պարզ էին և կարճ։ Նա գրում էր, որ ինքը առողջ է, որ ծառայությունը դժվար է, բայց նա համբերում է։ Նա գրում էր, որ կարոտում է տունը, կարոտում է կնոջը, կարոտում է երեխաներին։ Նա գրում էր, որ հույս ունի շուտով տուն վերադառնալ։

Հարսը նամակներ չէր գրում։ Նա չգիտեր գրել։ Նա միայն ուղարկում էր ողջույններ։ Նա ասում էր, որ բոլորը առողջ են, որ երեխաները մեծանում են, որ ամեն ինչ լավ է։ Նա ասում էր, որ սպասում է։

Ղազարոսը կարդում էր նամակները և ասում էր. «Լավ է, որ գրում է։ Նշանակում է՝ ողջ է»։

Գրիգորը վերադարձավ տուն տասներկու ամիս անց։ Նա վերադարձավ զորացրվելով։ Նա վերադարձավ ամբողջ և առողջ։ Նա վերադարձավ ուրախ։ Նա վերադարձավ տուն։

Գրիգորի վերադարձը մեծ տոն էր։ Ամբողջ գյուղը հավաքվեց, որպեսզի դիմավորի նրան։ Նվագախումբը նվագեց «Գարուն» երգը։ Հարսը դիմավորեց նրան դռան մոտ։ Նա գրկեց նրան։ Նա համբուրեց նրան։ Նա լաց եղավ։

Ղազարոսը նայեց որդուն և ասաց. «Տեսնում եմ, որ ողջ ես»։

Գրիգորը ասաց. «Ողջ եմ, հայրիկ»։

Ղազարոսը ասաց. «Լավ է»։

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, հայրիկ»։

Ղազարոսը ասաց. «Լավ է, լավ է...»

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, լավ է...»

Հարսը նայեց նրանց և ասաց. «Լավ է, որ վերադարձար, Գրիգոր։ Լավ է, որ ողջ ես։ Լավ է, որ տուն եկար»։

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, հարս։ Լավ է, որ տուն եմ եկել»։

Հարսը ասաց. «Լավ է, որ ողջ ես»։

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, որ ողջ եմ»։

Հարսը ասաց. «Լավ է, որ տուն ես եկել»։

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, որ տուն եմ եկել»։

Հարսը ասաց. «Լավ է, որ ողջ ես եկել»։

Գրիգորը ասաց. «Լավ է, որ ողջ եմ եկել

կայացուցչութիւն մը՝ արտաքին առեւտուրի մենաշնորհի սկզբունքներուն համաձայն։

Նոր դաշնագիրը միայն առեւտրական խնդիրներու չի վերաբերիր, այլ կը պարունակէ նաեւ մասնաւոր տրամադրութիւններ՝ դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն տալու համար Անգլիայ առեւտրական պատուիրակութեան պաշտօնեաներու անսահման թիւի մը։ Դաշնագրին մէջ համաձայնութիւն մը չէ գոյացուած պարտքերու խնդրին մասին։ Ըսուած է միայն թէ ի՛նչ հիման վրայ պիտի կատարուին բանակցութիւնները այդ մասին։

Հնդկական շարժումը

Ալլահապատի մօտ առջի օր ձերբակալուեցաւ փանտիթ Նէհրու, կանտիի գլխաւոր գործակիցը եւ վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Այս լուրին վրայ, Պոմպէյի բոլոր խանութները փակուեցան իբրեւ բողոքի նշան եւ այդ օրը Սուգի Օր յայտարարուեցաւ։

Ֆաշիստ եւ բոլշեւիկ իրար կը սպաննեն

Ապրիլ 6ին փարիզեան արուարձան Փանթէնի մէջ կռիւ մը ծագած էր իտալացի համայնավարներու եւ ֆաշիստներու միջեւ։ Կ'երեւի այս վերջիններու մատնութեան վրայ, համայնավարները ձերբակալուեցան եւ քանի մը օր բանտ մնալէ վերջ ազատ ձգուեցան։ Ֆաշիստներն ալ որ վիրաւորուած էին՝ հիւանդանոց մնացին քանի մը օր եւ դուրս ելան։ Վիրաւորներէն Քասքարիօ ուրիշ երեք ֆաշիստ ընկերներով առջի իրիկուն ավրնիւ Մաքտոնալտի մէկ սրճարանն էին, երբ ներս մտան հինգ իտալացի համայնավարներ, իտալուհիի մը հետ, որ ցոյց տալով ֆաշիստները՝ իր ընկերներուն ըսաւ. «Ասոնք էին ձեզ ժանտողները։»

Ֆաշիստները՝ կռիւի չբռնուելու համար՝ սրճարանէն դուրս ելան, համայնավարները անոնց ետեւէն։ Ֆաշիստներէն երկուքը փախան։ Միւս երկուքը հնազանդեցան բոլշեւիկներու «ձեռքերը վե՛ր» հրաժանին եւ անշունչ գետին իյնան անոնց արձակած գնդակներէն. նախ քան մեռնիլը, զոհերէն մէկը յաջողած էր կրակել եւ ծանրապէս վիրաւորել բոլշեւիկ մը։ Յարձակողներէն մէկը՝ Անթոնիո Անկարօ ձերբակալուեցաւ։

Աւազիլներ ժարախներուն դէմ

Երուսաղէմէն կը հաղորդեն թէ շնորհիւ ձեռք առնուած նախազգուշական միջոցներուն, մարախի խումբերը մեծ մասը չկրցան հասցնել Պաղեստինի։ Մեծ թիւով պաշտօնեաներ շարժման մէջ դրուած են, իսկ ադէտեալ շրջանի Ֆէլլահները սիրայօժար կը գործակցին ժարախները բնաջնջելու աշխատանքին, որովհետեւ անցած տարի ալ ձեռք առնուած գիտական մեթոտներուն շնորհիւ էր որ հունձքերը փրկուեցան։ Մարախները մասնաւորաբար կը խուժեն Սինայէն, Արաբիայէն եւ Անդրյորդանանէն, ուր արդիական պաշտպանողական միջոցներ ձեռք չեն կրնար առնուիլ, սակայն հազարաւոր արագիլներու բանակներ կը գործակցին իշխանութեանց՝ այդ միջատները փճացնելու համար։

Անցեալ օր Բանթարալէն (Սուէզի ջրանցք) Երուսաղէմ գացող կառախումբը մօտ մէկ ժամ յապաղում ունեցաւ, որովհետեւ ժարախները կէս մեղր բարձրութեամբ պատնէշ մը կազմած էին վայրաշարժին դիմաց։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ռակորի*, ջրային, Ազեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՁԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ**

ՑՈՒՆԱԿԱՆ *կօշիկի գործարանը*

18 Rue MONCEY, 18 Lyon

Փլաս տիւ Փոնի մօտ

Հայերու համար հարիւրին 20 գեղչ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Իթալիոյ Հրազդան խումբի ժողովը՝ այսօր Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերը.

Այսօր Կուկուռեան, Քրիստափոր եւ Կայծակ խումբերը Դրադարանին մէջ։

Իսկ Ուրբաթ օր Վրէժ, Արամ և Զաւարեան, Դրադարանի սրահը։ Բացակայողները նկատի պիտի առնուին։

Լիոնի Պատ. Մխութեան վճաբանական ժողովը՝ վաղը Չինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Դրադարանի սրահը։ Նիւթ՝ Մեր Ցեղափոխական անցեալը։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ - ՔՈԼՈՆՊԻ Զ. Ե. Ո. Մխութեան դասախօսական ժողովը՝ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Անիէռ։ Բոլորընկերու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպի ժամնաճիւղի բոլոր անդամ եւ անդամուհիները կը հրաւիրուին այսօրՉորեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին Salle de la Municipalité սրահը, երգչախումբի փորձերուն, դեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Ցակոբեանի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿ. ԺՈՂՈՎՐԴ. դասախօսութիւնը վաղը Չինգշաբթի իրիկուն, ժամը 9ին Սոսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ։ կը խօսի Տօքթ. Թորգոմեան (Մորթային առողջապահութիւն) եւ Տօքթ. Գրիգորեան (Վէներական ախտերու առողջապահութիւն)։ Մուտքը ազատ է։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի ԱՓիոնի Հայրենակցական միութեան թարար մասնաճիւղի ցանկը.—

Հ. Քիւրքճեան 32, Կ. Տիլտարեան 30, Յ. Շահինեան 25, Ա. Քիւրքճեան, Մ. եւ Ա. Քիւրքճեան, Հ. Աւետիսեան, Խ. Աւետիսեան, Ս. Աւետիսեան, Գ. Թուֆանեան, Ա. Տիւյմէճեան, Ա. Պըչաքճեան, Հ. Փոթիքեան 20ական, Գ. Քիւրքճեան 15, Բ. Տիլտարեան, Յ. Քիւրքճեան, Սահակ, Սրբուհի, Բերուզիկ, Մարիամ, Բարսեղ եւ Նուարդ Քիւրքճեաններ, Օ. Թուֆանեան, Ս. Թուֆանեան, Ա. Ճորճալեան, Մ. Փալանճեան 10ական, Յ. Ճորճալեան, Ա. Փալանճեան, Մ. Քիւրքճեան 5ական, Փոքրիկն Լուիզ Աւետիսեան 3։ Ընդհ. գումար 440 ֆրանք։ (Շար.)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓՈՆ ՏՐ ՇԻՐԻՒԻ-ՄԷՋ

կազմակերպուած Շ. Ց. Դ. ենթակոմիտէի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2.30ին ՐԷվէյլի յունական Թրիեանօ սրահը՝ կը ներկայացուի

«ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ»

—Պ. Տիրան Ալիքսանեան որ Ալպանիայէն եկած է կը փնտռէ Իզմիրի իր դասընկերներէն Պ. Գէորգ Ղազարեան՝ կը կարծենք թէ կը գտնուի Պէլվիլ։ Իմացնել իր հասցէն «Յառաջ»ի։

Այրի Տիկին Արուսեակ Թուպէսէրեան, Պ. Շառլ Թուպէսէրեան եւ Պ. Ալոտ Թուպէսէրեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ոիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ՊԱՐՈՅՐ ԹՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 5ին Պուշիրի (Պարսկաստան) մէջ։

կարդացէք եւ խնդացէք

"ԿԱՎՈՒՇ"

երգիծական միա՛կ հայ թերթը հրապարակ կ'ելլէ ամէն եղ. օր փնտռեցէ՛ք բոլո՛ր այն տեղերէն ուր «ՑԱՒԱՋ» կը ծախուի։

Հասցէ՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10e). (Բաժնեգին տարեկան՝ 100 Ֆրանք։ Բանուորական գեղչեալ գին՝ տարեկան 75 Ֆր.)։

Հայե՛ր, ձեր ֆիւանդները խնայելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վ.այանս Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով։

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները։ (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ազձամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Կ'ուզուի 15-17 տարեկան ֆրանսերէն գիտցող եւ վստահելի պատանի մը կօշկակարութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ ցարութիւն ֆէֆելեանի 368 Rue de Vaugirard, Paris (15) (մէթրօ՝ Porte de Versailles)։

ՍԱԿԱՐԱՆ

15 Ապրիլ 1930

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	124.16
Տոլար,		Dollar	25.53
Մարք	100	Mark	609.25
Թրք. թղթ.		L. Trq.	12.06
Թրք. ոսկի		» » or	110.—
Մէճիտիէ		Médjidié	6.20
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	133.85
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.30
Ջուից.	»	Fr. Suisse	494.75
Լէյ	»	Leï	15.20
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. ֆր. Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2150.—
	»	II »	1520.—
	»	III »	1500.—
Թուժեի երկթղ.		Lots turcs	82.50

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ

PASDOURMADJIAN FRÈRES

VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME MARSEILLE

R. C. 78858

Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տունը որ Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յաճախորդներէն ստացած ապացոյցները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ։

Մ Ա Ք Ո Ւ Հ Ր Ա Ժ Ա Ն ե՛ւ Հ Ա Մ Ե Ղ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Phonos & disques **Columbia**

ՀԱՍԱԾ ԵՆ 1930ի

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

Լաւ ֆոնօներ կանխիկ եւ ապահովագրութեամբ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26*

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Ձատկի առթիւ կարագով պատրաստուած Ձ Ի Օ Ր Կ Ե Ր Ի Թարմ Հ Ա Ւ Ի Կ Ի Թ Ե Ր,

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ։ Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն։

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար։ Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ

ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ

Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ

30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ B

Ուր պիտի գտնէք նաեւ արեւելեան նպարեղէնից ընտիր տեսակներ գեղչեալ գիներով։

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕԹ ՈՍԿԵՐԻՉ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

փոխադրուած է իր նոր խանութը 261 Fbg. St. Martin Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85-95 եւ 95—60։ Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ոսկի եւ ադամանդազարդ մատանիներ, արծաթեղէններ, եւն.։

Նորոգութիւն ժամացոյցներու։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges ի անկիւնը)

Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՕՏՈՎ ՏԱՔ

Եթէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRAS SIN JOLIVET *հացերը։*

Ուևիվէ խաչխաչով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիա պատրաստուած հացեր։

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին քնակարան։ Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 գեղչ։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Phonos & disques **Columbia** REGISTERED TRADE

20 Ֆր. 20 Ֆր.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. Մեր փլաքներու ճոխ միներանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ 120, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.285

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
17
ԱՊՐԻԼ
1930
17 AVRIL 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1240

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԵՒԱՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԺԸՆԵԻ

Երեւանցիները հրապարակաւ յայտարարեցին, այս տարի Յունուար 10ին, թէ չեն կրնար հետաքրքրուիլ արտասահմանի 650,000 հայերով: Բացատրեցին թէ անոնք ոչ հայրենիք ունին, ոչ պետութիւն: «Հայվաթլոս» են, «անորոշ» ազգութեան կը պատկանին եւն.:

Նորութիւն մը չէր այս անպատկառ յայտարարութիւնը: Աւելի առաջ, բուն իսկ պաշտօնական բերանները փարատած էին ամէն պատրանք: Նորութիւն մը չէր Նոյնիսկ Տրապզոնցի Յունէն Եսայեանի խօսքը.—«Մենք ամենայնհայոց կառավարութիւն չենք»:

Առանց այս խոստովանութեան ալ, միայն դատելով գործերէն, առօրեայ քաղաքականութենէն, կարելի էր ըմբռնել Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան տեսակէտը՝ հայրենիքին դուրս ապրած բազմութիւններու հանդէպ: Առհասարակ Հայկական Դատին հանդէպ: Այս բացատրութիւնն իսկ — Հայկական Դատ, նոյնքան կոպտութեամբ եւ լրբութեամբ կը Թաղուի Երեւանի, որքան Էնկիւրիի մէջ: Ի՜նչ դատ, ի՜նչ Հարց.— Մենք լուծեցինք այդ բոլորը եւ ձեզի կը մնայ ակռայ ֆշրտել...

Եւ սակայն, հանգիստ չեն Երեւանի մէջ: Անոնք մարդիկ Դանակած են, որպէսզի հետեւին ամէն ձեռնարկի որ կը կապուի «հայմաթլոս» գաղթականներու անունով, անոնց բարիքին համար:

Անոնք բացարձակապէս անտարբեր են ո՛ր եւ է տառապանքի եւ խոչընդոտի հանդէպ: Միջազգային իրաւագիտութենէն կը խուսեն, եթէ ո՛ր եւ է խնդիր յանձնես իրենց ուշադրութեան:

Բայց, երբ կարգը խառնակելու եկաւ, մշտական բացական կը դառնայ ներկայ: Եւ առաուն կանուխ, քնաթաթախ աչքերով:

Այսպէս է որ, Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականներու Տնօրէնութեան վերջին խորհրդակցական ժողովին մէջ (17 մարտ), ամէն ազգէ պատուիրակներու առջեւ, յանկարծ խօսքի կը հրաւիրուի մեռելածին խեղկատակութեան մը, Հօկի ներկայացուցիչը:

Արդեօք ո՛ր եւ է օգտակար առաջա՞րկ ունէր: Դո՛ւ միայն կաս: Մարդուն պաշտօնն է՝ սիրտ պղտորել, — ի՞նչ իրաւունքով խորհրդակցական մասնախումբին մասնակցելու իրաւունք պիտի տրուի Հայ Գաղթականներու Գրասենեակին (կամ պաշտօնատան), որ կը գործէ մէկուկէս տարիէ ի վեր:

—«Այս Գրասենեակը շարունակութիւնն է Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութեան. կամ աւելի ճիշդ, Շ. Շ. Պատուիրակութիւնը, որ իրաւական գոյութիւն չունէր, փաստօրէն անհետացած է, առնելով Հայ Գաղթականներու Գրասենեակ անունը: Այդ Գրասենեակը պահած է միեւնոյն պաշտօնէութիւնը եւ միեւնոյն Հինքը: Այս երկու մարմիններուն միջեւ շփոթութիւնը այնքան ակներեւ է որ, երկար ատեն, Գաղթականներու Գրասենեակը գործած է Շ. Շ. Պատուիրակութեան թուղթերը, միայն նամակագլուխը ընկնել Գաղթականներու Գրասենեակին թեկնածութիւնը:

Ինչո՞ւ պատմեցինք այս տխուր պատմութիւնը:

Պարզապէս արձնցնելու համար քնացողները:

Աւելորդ անգամ մըն ալ ապացուցանելու համար թէ՝ Երեւանը կոպէկ չի տար եօթը ցամաքի վրայ փռուած 700,000 յունեան — 90 առ հարիւր աշխատաւոր եւ գիւղացի — այլեւ կը ծախսէ բոլոր Հօկերու եւ Փօկերու գումարները, որպէսզի խանգարէ որեւէ ձեռնարկ ի նպաստ նոյն 700,000ին:

Հայրենիքէն դուրս ալ, Երեւանցիները կանգ չեն առներ ո՛ր եւ է միջոցի առջեւ, անվերջ կազմալուծելու, անորոշ ազգութեան վերածելու, բոշայի վիճակին մէջ պահելու համար տասնեակ հազար բազմութիւնները:

Եւ ի՞նչո՞ւ կանգ առնեն, երբ մարդիկ եւ խմբակներ ալ կան որ ոչ միայն ծափ կը զարնեն, այլ եւ վարդ կը ցանեն իրենց դէմքուն վրայ:

Նոյն խաչակրութիւնը՝ Երեւանէն մինչեւ Ժընեւ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՎԱՅԵԼ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ ՄԸ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (30 մարտ).

— «Հայաստանի ժողովրդին երբեմն նոյնիսկ բոլորովին անծանօթ գործիչներու եւ գրողներու յոբելեանները անոնք (ռամկավարը) տօնեցին մեծ ոգեւորութեամբ՝ չխնայելով ոչ բարոյական եւ ոչ ալ նիւթական օժանդակութիւն յոբելեարներուն: Սակայն, երբ կարգը եկաւ հայ գրականութեան ամէնէն մեծ եւ ժողովրդական դէմքերէն մէկուն՝ Ա. Աիսրոնեանի յոբելեանը կատարելուն, անոնք ուրիշ բան չըրին, բայց եթէ բաւականացան մրայն զգուելի խճբճանքներով իրենց մամուլի մէջ եւ անվայել սաբոթաժով վարագոյրներուն ետեւ:

Դժբախտաբար, Ամերիկայի ռամկավար պաշտօնաթերթն ալ ատկէ տարբեր դիրք չբռնեց՝ իր էջերը լայն բանալով Ա. Աիսրոնեանի հասցէին գրուած հայհոյալից յօդուածներու: «Պայքար» նոյնիսկ Թոյլ տուաւ իրեն՝ հրատարակելու յօդուած մը, որուն մէջ Աիսրոնեան ու իր յոբելեանը կազմակերպողները անարգուեցան կոչուելով «ազգային սրմսաները», որոնք «անխղճօրէն կը կողոպտեն» եղեր ժողովուրդը, Թէեւ նոյն «Պայքար»ի տրամաբանութեամբ «ազգային սրմսարութեան» եւ ոչ մէկ նշոյլ կար Արշակ Զօպանեանի, մինաս Չերազի, Դուբեան պատրիարքի եւ կարգ մը ուրիշներու յոբելեաններու ատեն, որոնց առիթ եղած հանգանակութիւնները այնքան ուժգին կերպով քաջալերուեցան ռամկավար բոլոր Թերթերու կողմէն:

Սակայն, «Պայքար»՝ անպարկեշտութեան ամէն չափ ու սահման անցնելով Թոյլ կուտայ իրեն տպելու նաեւ այսպիսի տողեր.—

«Ատենին ամօթալի Թեթեւսոլիկութիւն մը ցոյց տրուեցաւ Թուրքիոյ Սահմանադրութեան վաղորդայնին ցեխի եւ Թուքի մէջ Թաթխելով հոյակապ հայ մը՝ Օրմանեան պատրիարքը: Այսօր նոյնքան եւ աւելի ամօթալի Թեթեւսոլիկութիւն մը կը փորձուի համազգային գոյն տալով հանդէսներու ի պատիւ *ողորմելի մարդու մը*, զոր գիտակից հանրային կարծիքը մոռացութեան անկիւնը պիտի նետէր»:

Եւ ինչո՞ւ այս անպատկառ խօսքերը: Միայն անոր համար որ իրենց տեսակէտով՝ «Աիսրոնեան *կրնայ* գրչի վարպետ մը ըլլալ. սակայն, Աիսրոնեան մարդը, Աիսրոնեան քաղաքական գործիչը հեռու է յարգանքի արժանի ըլլալէ»: Աւելին. «անիկա տխուր եւ զգուելի դեր մը խաղացած է մեր ազգային ճակատագրին մէջ»:

Մեզ վստահ ենք սակայն, որ պարկեշտ եւ գիտակից հայ հասարակութիւնը գարշանքով պիտի կարդայ այս տգեղ արտայայտութիւնները մէկու մը հասցէին, որ հայ գրականութեան պարծանքն է այսօր եւ հայ ժողովրդի ամենէն սիրուած ու փնտռուած մէկ զաւակը՝ Հայաստանի յետին գիւղերէն սկսեալ մինչեւ մեր ամենահեռաւոր գաղութները:

Կ'երեւի, Թէ Աիսրոնեանի յոբելինական հանդէսներուն ներկայ եղող աննախընթաց բազմութիւնները այն աստիճան սրտնեղութիւն են պատճառած ռամկավար դեկավարներուն, որ անոնք կորսնցուցեր են նոյնիսկ իրենց մտքի հաւասարակշռութիւնը:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հնդկաստանի շարժումը կը ծաւալի

Ամէն օր մանրամասն տեղեկութիւններ կը հասնին Հնդկաստանէն կանոփի շարժումին մասին: Պոմպէյի կառավարութեան անդամներէն Հոթսըն ներկայիս կը գտնուի Սուրաթ, ոչ-հեռու կանոփի բանակետղէն:

Վերջին օրերուն գլխաւոր դէպքերը եղան հետեւեալները.— 500,000 հոգի ցոյց կատարեցին Պոմպէյի ծովեզերքին վրայ: Կալկաթայի քաղաքապետը կրկին ձերբակալուեցաւ խռովութիւն քարոզելուն համար: Որոշուեցաւ բոյկոտի ենթարկել օտար, մանաւանդ անգլիական ապրանքները: Գինետունները եւ օտար հագուստի վաճառատունները պաշարուեցան կինեբուն կողմէ: Պոմպէյի Արժեթուղթերու Սակարանը եւ բամպակի միջնորդներու ընկերութիւնը որոշեցին իրենց անդամներուն պարտադրել միայն Հնդկաստանի մէջ շինուած հագուստներ գնել: Ձալափուրի մէջ 15 վաճառականներ ծանուցին Թէ դադրեցուցած են օտար հագուստեղէնի բոլոր ապսպրանքները: Ուրիշ շրջականերու մէջ բազմաթիւ վաճառականներ բացէ ի բաց բոյկոտ հոչակեցին անգլիական ապրանքներու դէմ:

Կանոփի հրաւէրով կիները խորհրդաժողով մը տեղի ունեցաւ Տանոփի մէջ: «Կ'ուզեմ որ կիները պաշտպանեն մեր տուները, ըսաւ կանոփ: Եթէ մեր այրերը խմեն, մեր տուները պիտի կործանին:» Ու հրաւիրեց կիները պաշարել գինետուները ու օտար հագուստի խանութները: Քանի մը կիներ արձանագրուեցան այդ պարտականութեան համար:

Կիները լեռոյ երգեր երգեցին, պահանջելով որ տունը նստող իրենց ամուսինները «ոգեմաղաշ երթան»: Յետոյ կանոփի ուղղելով երգեցին. «Ո՛չ մէկ հարուած պիտի տանք. պիտի մեռնինք: Ինքնավարութիւն կարելի չէ ձեռք բերել, առանց մեռնելու»:

«Մեզի չէ՛ք կրնար արգիլել»

Արիֆ Օրուճի ծերբակալութենէն վերջ, «Եարքն»ի աւագ խմբագիրը շէմսէտտին էրթողրուլ պէյ հետեւեալը կը գրէ այս խորագրին տակ.

— «Դժբախտաբար դուն չկաս, որ այս երկրին եւ այս ազգին քաղաքական կեանքին մէջ կ'ուզէ ամբողջ իր եսը պարտադրել: Այս դասակարգը բաղկացած է անոնցմէ, որոնք երբեք չեն ուզեր բաժնուիլ աթոռէն եւ միշտ կ'ուզեն շարունակել իրենց գէշութիւնները:

Այս թշուառականները, որոնք իրենք զիրենք ուժի աղբիւր մը կը կարծեն, ահա՛ այսօրուան վիճակին ենթարկեցին այս երկիրը:

Վստահ եղէ՛ք, այս ազգը, որուն հոգիին մէջ հրեղէն գոհարներ կան եւ որ ազգայնական յորդահոսան զգացումներով կ'ապրի, երբեք չպիտի ներէ այն դէմքերուն, որ անօթութիւնն ու թշուառութիւնը ստեղծեցին եւ որ այս թշուառութեան հանդէպ կը ծիծաղին:

Զուլումն ու բռնութիւնը միայն ժամանակաւոր կերպով կրնան տիրապետել: Երբ խելացի եւ ողջամիտ ազգի մը հանդէպ ճգմելու եւ ճգմել տալու քաղաքականութիւնը կը հետապնդուի, ի վերջոյ ճշմարտախօսները ճգմողներն ու ճգմել տուողները կ'ոչնչացուին:

Օր մը անշուշտ, — եւ անշուշտ — մեզի գէշութիւն ընողները իրենց պատիժը պիտի գտնեն: Եւ այն ատեն դառնօրէն պիտի հասկնան այն ծիծաղելի, անմիտ եւ անիմաստ վիճակները, զորս այսօր կը դիտեն խնդալով:

Ղազիին օրով անիրաւութիւնն ու ապօրինութիւնը երբեք չեն քալեր:

Որովհետեւ՝ մեր մեծ Ղազիին ազգին գլուխը գտնուիլը ամենազօրաւոր զրաւականն է թէ այս ճշմարտութիւնները պիտի իրագործուին:»

*** Այս յօդուածը անարգական նկատուած է կառավարութեան բարոյական անձին համար, ուստի էրթողրուլ Շէմսէտտինին պէյ հարցաքննուած եւ ձերբակալուած է: Միւս կողմէ, առանց պատ. տնօրէնի թերթը հրատարակուած ըլլալուն համար, հաշտարար ատեանին առջեւ ալ ուրիշ դատ մը բացուած է նոյն խմբագրին դէմ:

*** Արիֆ Օրուճ պէյ իր փաստաբանին միջոցաւ դիմած է Եղեռնադատ Ատեանին, խնդրելով որ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուի: Եղեռնադատը մերժեց այս խնդրանքը:

*** Պոլսոյ ոստիկանական տնօրէնը էնկիւրի կանչուած է «Եարքն»ի խնդրին առթիւ:

*** Ելմտական գործավարին կողմէ «Եարքն»ի տնօրէն Արիֆ Օրուճ պէյի դէմ բացուած դատին առթիւ 10,000 ոսկի հատուցում կը պահանջուի: Ելմտական գործավարութեան խնդրագիրը Պոլսոյ ընդհ. դատախազութեան ղրկուած եւ Արիֆ Օրուճ պէյի հաղորդուած է: Այս դատը էնկիւրիի մէջ պիտի տեսնուի:

Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները

Լոնտոնէն կը հաղորդեն.— Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները, որոնք սկսան տասնըհինգ օր առաջ, կը թուի թէ

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդայ Դ. էջ)

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 52

եէմէնիճեան ընտանիք	50.—
Կ. Վ. Պաղտատլեան	
վալանս	20.—
Գումարի սխալը	2.—
Գումար՝	72.—
51րդ ցանկին գումարը	72,116.50
Ընդհ. գումար	72,188.50

ՄԱՆՕԹ.— Ապրիլ 10ի ցանկին գումարը պիտի ըլլայ 127 եւ ոչ Թէ 125, ինչպէս տպուած է սխալմամբ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պէյրութի մաքսատան հասոյթները քանի մը ամիսէ ի վեր զգալիօրէն նուազած են եւ տնտեսական տագնապը Լիբանանի եւ Սուրիոյ բոլոր շրջաններուն մէջ բուռն Թափ մը ստացած է: Վերջին քանի մը շաբթուան մաքսային հասոյթներուն մէջ օրական 20,000 ոսկիի նուազում մը կայ, բաղդատելով նախորդ տարիներու հետ:

Մաքսատան հասոյթներուն մեծ մասը ֆրանս. մարզպանութեան միջոցաւ կը յանձնուէր Հանրային պարտքերու վարչութեան եւ աւելցած մասն ալ կը յատկացուէր երկրի ներքին շինարարական ծրագիրներուն: Բայց, ինչպէս կ'երեւի, այս ընթացքով ոչ միայն չպիտի աւելնան հասոյթները այլ մարզպանութիւնը պիտի ստիպուի տարբեր տուրքեր գանձել եւ գումարներ պահանջել Լիբանանի եւ Սուրիոյ կառավարութիւններէն:

Այս առթիւ տեղական Թերթերը շատոնէ տեսնելու տագնապին հետեւանքը կը գտնեն ադետալի: «Էլ Բասըտ» արաբական Թերթը խմբագրական մը կը գրէ այս մասին եւ կը վերջացնէ, ըսելով. «կեցցէ՛ հոգատար կառավարութիւնը, կեցցէ՛ Լիբանանի հանրապետութիւնը, եւ մեռնի՛ ժողովուրդը...»:

Վ. ՄԱՅԱԿՈՎՍՔԻ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ

Եէսէնինէն լեռոյ, երկրորդ պրոլետար բանաստեղծն է որ անձնասպան կ'ըլլայ:

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ Վլատիմիր Մայակովսքի կիրակի օր գնդակ մը պարպեց ուղղակի սրտին:

Երիտասարդ բանաստեղծը ծնած էր 1891ին: Իր գլխաւոր գործերն են «Խաղաղութիւն եւ պատերազմ», «150,000,000», «Մայակովսքի կը ժպտի, Մայակովսքի կը խնդայ, Մայակովսքի կը ծաղրէ»: 1919ին բանաստեղծը մէկ հատորի մէջ ամփոփեց 1909էն 1919 գրած գործերը: Իր մասին աւելի երկար կը խօսինք կիրակի օր:

5,000,000 ՎԱՐԿ ԻՋՄԻՐի

Ազգ. պատուիրակութիւնը, որ իզմիրի տնտեսական կացութեան մասին շփումներ ունենալու համար էնկիւրի գացած էր, իզմիր վերադարձած է:

Պատուիրակութիւնը շփումներ ունեցած է ելմտական եւ տնտեսական գործավարութիւններուն հետ: Այս շփումներուն հետեւանքով, որոշուած է որ երկրագործական դրամատունը, միայն իզմիրի շրջանակին մէջ 5 միլիոն վարկ բանայ:

ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Քրէյվին-Պիսէթրէն տիկին մը իր զաւկին յիշատակին, փոխան հոգեհանգիստի 100 ֆր. կը նուիրէ Տիկնանց Միութեան անուկին:

Կը խնդրուի ստանալ ընկալագրով:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԵՐԲ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ Է ՊԱՐՏԱԿԱՆ

Փոխառութիւն կնքելը մարդուն չափ հին սովորութիւն մըն է։ Ասորեստանի ամենահին վաւերաթուղթերը մուրհակներ են, կղզինտրներու վրայ փորագրուած։ Եւ շարունակ երեւան կը հանուին պեղումներու ժամանակ։

Փոխառութեան սովորութիւնը բնականաբար կը պարտադրէր նաեւ վճարման օրէնսդրութիւն մը հաստատել՝ դրամատէրի կամ պարտատէրին շահերը պաշտպանելու համար։ Արդարեւ բոլոր ազգերու օրինագիրքերն ալ կը տրամադրեն զանազան պատիժներ զանցառուներուն հանդէպ։

Այս պատիժները ժամանակի ընթացքին թեթեւցած են եւ այժմ կան երկիրներ, ուր այլեւս բանտարկութիւնն իսկ արտօնուած չէ տալիքի անվճար մնալու պարագային։ Կարելի է դատարանի միջոցաւ պահանջը հաստատելէ վերջ, պարտատէրի ինչքերը — բացի անոր արհեստին կիրառման եւ ընտանիքի կենցաղին անհրաժեշտ առարկաներէն — գրաւի տակ առնել եւ աճուրդով ծախել տալ։

Խնդիրը միեւնոյնը չէ երբ պարտատէրը ոչ թէ անհատ մը, այլ պետութիւն մըն է։ Նախ եւ առաջ գոյութիւն չունի իրաւասու միջազգային դատարան մը, որ վճիռ արձակէ կամ կարգադրէ առնելիք տալիքի խնդիրները։ Առ հասարակ ընդունուած է որ նման դատեր պարտատիրոջ գտնուած վայրը տեղի ունենան, բայց երբ պետութիւն մը կ'որոշէ չվճարել, համապատասխան օրէնք մը քուէարկել կուտայ իր խորհրդարանին եւ իր դատարաններն այլեւս իրաւասու չեն ըլլար ո՛ր եւ է աննըպաստ վճիռ արձակելու կամ մինչեւ իսկ դատելու։ Ուրեմն, կամ դատարան գոյութիւն չունի պետութեան մը տալիքը հաստատելու եւ կամ եթէ դատարան գոյութիւն ունի, իրաւասու չէ դատելու։

Այս խնդիրը ծեծուեցաւ Ընկերի ծրագրի վաւերացման ժամանակ եւ երբ Ֆրանսացի երեսփոխանները հարցուցին վարչապետին թէ եթէ Գերմանիա չվճարէ, ի՞նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, թարտիէօ խուսափողական պատասխաններ տուաւ եւ վերջ ի վերջոյ լեշեց ծրագրի այն յօդուածը թէ այդ պարագային «Ֆրանսա պիտի ստանայ իր գործելու ազատութիւնը»։ Այնչափ տարտամ է այս բացատրութիւնը, որ, մինչեւ պատերազմի յայտարարութիւն կրնայ հասկցուիլ ազգայնամոլի մը բերնին մէջ։

Բայց ի՞նչ է իրական վիճակը։ Ամերիկայի մէջ ալ երբ երեսփ. ժողովը կը վիճաբանէր Մէլլըն-Պէրանժէ համաձայնագրին մասին, հարցուեցաւ թէ «ի՞նչ պիտի ընէ Ամերիկա, եթէ Ֆրանսա չվճարէ իր պարտքը»։ արտաքին նախարարը պատասխանեց. «այն ատեն կը նայինք թէ ի՞նչ կարելի է ընել»։ Ուրիշ կերպ ալ կարելի չէր պատասխանել։

Ինչպէս ըսինք, կարելի է անհատի մը գոյքերը գրաւի տակ առնել, բայց պետութեան մը բոլոր հասոյթներն ալ յատկացուած են հանրային սպասարկութեանց։ Անընդունելի է որ անհատներ դան խանգարելու հանրային ծեքենան, իրենց իրաւացի կամ անիրաւ պահանջներուն համար։

Պատժութեան մէջ յաճախ պատահած են պետութեանց անանկութիւններ։ Հետեւանքն է եղած առհասարակ դիւանագիտական բանակցութիւններ եւ պայմանաժամի երկարաձգում։ Անհատիկ թուրքիան որ կը յայտարարէ թէ չի կրնար կատարել իր յանձնառութիւնները եւ չի վճարեր իր պարտքերու տոկոսները — կտրօններուկը կարծէ՞ք թէ պահանջատէր պետութիւնները պատերազմ պիտի յայտարարեն Թուրքիոյ դէմ — քնա՛։ Նոր դիւղոպութիւններ պիտի ընեն եւ նոր պայմանաժամեր պիտի տան...։

Վէրսայլի դաշնագիրը վերաշինութեան գումարներուն համար ժամանաւոր կարգադրութիւն մը որոշած էր եւ Փուանքարէ կրցաւ Ռուրը գրաւել 1923ին, բայց եթէ վազը նորէն Գերմանիա զանցառու գտնուի, կը կարծէ՞ք թէ Ֆրանսա կը համարձակի զինուորական ուժ ձեռնարկի դիմելու։ Առաջին հակառակորդները իր նախկին զինակիցները պիտի ըլլան ապահովաբար։

Վէրսայլի դաշնագրին այդ խիստ միջոցներէն արդէն հրաժարած է Ֆրանսա Ընկկի ծրագրով. ըստ ազգայնական երեսփոխաններու, ֆրանսական դատլիճը այդպիսով դաւաճանած է ազգի իրաւունքներուն դէմ, բայց երեւակայական իրաւունքէ մը հրաժարիլը դաւաճանութիւն չէ այլ իմաստութիւնւլահի մէջ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները բաւական ծանրացան անշուշտ այս երաշխիքներուն դրական ձեւ մը տալու, բայց կարելի չէր լաւագոյն միջոց մը գտնել։

Ահաւասիկ թէ ինչպէս խըմբագրուած են Ընկկի ծրագրի մէջ զանցառութեան պարագային ձեռք առնուելիք միջոցներուն վերաբերող յօդուածները.

1.— Պահանջատէր պետութիւնները կ'ընդունին իբր վաւերական դերման կառավարութեան պաշտօնական յանձնառութիւնը՝ տարեվճարները հատուցանելու։

2.— Յօդուածներու ժխկնաբանութեան մասին ծագելիք տարակարծութիւնները պիտի յանձնուին իրաւարարական ատեանի մը վճռին։

3.— Եթէ պատահի որ որևէ դերման կառավարութիւն 1930ի Լահէի համաձայնագրով ընդունուած յանձնառութիւնները ջնջելու նպատակով որեւէ ձեռնարկ ընէ, պահանջատէր պետութիւնները կը յայտարարեն այժմէն թէ կը վերապահին իրենց բոլոր իրաւունքները։ Ասոր եւէ մէկը կրնայ Լահէի իրաւարարական ատեանին դիմել հաստատել տալու համար թէ Գերմանիոյ ձեռնարկին մէջ Ընկկի ծրագիրը ջնջելու նպատակ կա՞յ թէ ոչ։

4.— Եթէ այդ ատեանը հատկան պատասխան տայ, պահանջատէր պետութիւնները կը ստանան գործելու իրենց կատարեալ ազատութիւնը եւ Գերմանիան այժմէն կը յայտարարէ թէ այդ ազատութեան գործադրութիւնն օրինաւոր կը նկատէ։

Աչքի փուշի ցանող բառեր, որ միայն միամիտները կրնան համոզուիլ։ Ահա թէ ինչու։ Մէկ կողմ դնելով յառաջիկային պատահելիք քաղաքական մրցակցութեանց եւ շահերու տարբեր դուգադիպութիւնները կամ բաւականաչափ զօրանալով այդ բոլոր յանձնառութիւններն իբր քուրջ նկատելու գերմանական փափաքը, նկատի առնենք թէ կրնայ ըլլալ որ,

1.— վճարման զանցառութեան պատճառն ոչ թէ ծրագիրը ջնջելու փափաքն է, այլ եկմտական տագնապ մը։

2.— Եթէ մինչեւ իսկ բացորոշ է ծրագիրը ջնջելու փափաքը, Ազգերու Դաշնակցութեան կանոնագրի յօդուածներուն համաձայն, որեէ պետութիւն պէտք է նախեւառաջ այնտեղ դիմէ, որեւէ ռազմական միջոցի ձեռնարկելէ առաջ։

3.— Միայն այն պարագային երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ի վիճակի չըլլայ իր կամքը պարտադրելու, պահանջատէր պետութիւնը կրնայ գործադրութեան դնել իր զորաւորութիւնները եւ իրաւունքները զործադրուին առաջին իսկ հերթին։

5.— Շրջանային Գործադիր Կոմիտէներուն առընթեր 1 հոկտեմբերէն սկսեալ կազմել մասնաւոր ֆոնտեր, միանուագ նըպաստներ տալու եւ չապահովագրուած գոյքերու վնասները հատուցանելու համար կուլակներու բռնութենէն տուժած ամէն անձի։ Այս ֆոնտերուն պիտի յատկացուի հացի գործին մէջ թերացող տնտեսութիւններէն գանձուած տուգանքին 25 առ հարիւրը»։

Հրամանագիրը ստորագրած են Կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէի նախագահ՝ Ս կասեան, Գործավարներու Խորհուրդին նախագահ՝ Ս. Ցէր-Գաբրիէլեան, եւ կեդր. Գործադիր Կոմիտէի փոխ-քարտուղար՝ Գ. ՅարութԹիւնեան։

Ինչպէս կը տեսնուի, բաւական խօսուն է հրամանագիրը եւ ինքնին կը կազմուի պատկերը այն բուռն կռիւներուն, որոնք տեղի ունեցած են Հայաստանի մէջ, գոհեր խլելով թէ՛ կոմունիստներէն եւ թէ՛ գիւղացիներէն։ Բոլոր այս դէպքերը կը հաղորդէին «դաշնակցական աղբիւրները», ինչպէս կ'ըսեն։ Բայց այժմ Հայաստանի Գործավարներու Խորհուրդն է, որ կը հաստատէ իր այս որոշումներով։

Այս անգամ ալ պիտի փորձե՞ն ուրանալ Հայաստանի Խորհրդային գործակալները եւ բռնկումները, որ կ'ապրին արտասահման։

Այս առթիւ եւ նոյն այդ դէպքերու մասին մասնաւոր աղբիւրէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (3 ապրիլ).—

— Գանձակի մէջ տեղի ունեցան ծանր դէպքեր։ Մեծ ինսաններ կրեց Թաթարական Թաղը։ Ռուսական Ջուլֆայէն և Բագուէն ահագին ապրանքներ տեղափոխեցին դէպի պարսկական հող։ Ամենք այս ամէնը կը վերագրեն վերջին կռիւներուն և գանազան շրջաններու ապստամբութեան։ Ոմանք ալ կ'ըսեն թէ խորամանկութիւն մըն է ասիկա, ազատելու համար մաքսէն։ Մեծ թիւով Թաթարներ Ղարաբաղ անցած են։ Կը պատմեն որ Ղարաբաղի եւ Ջանգեզուրի մէջ ապստամբութիւն ծագած է եւ ժողովուրդը կ'ապրի լեռներու մէջ։

Գիւղատնտեսութեան համայնացումը կանգ առած է։ Գիւղացիներուն աչքին փոշի փչելու համար, կարգ մը տեղերու մէջ դատի ենթարկուած եւ պատժուած են խստութեան հեղինակները։ Նախիջեւանի մէջ եւս անկարգութիւն պատահած է, ինչպէս կը պատմեն այդ շրջանէն եկողները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

«ԹԵՄԱԿԱՆ»ԸՆԿԱՂԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 8 Ապրիլ.— Ինչպէս երեսխաները հաւկիթ խաղալու կարօտը կը քաշեն, նոյնպէս ալ մեր պուլկարահայ տափակ կեանքին ասպետները ամէն տարի զատկի օրերուն «թեմական» խաղալու մարմաջէն բռնուած են։

Դաշնակցականներու ընդհանուր անտարբերութեան տակ, մեր հերոսները ի՛նչ բանակցութիւններ, խորհրդակցութիւններ կը կատարեն, հաշտեցնելու խողովածները, իրարու հայհոյողները եւ մէկ ճակատ կազմելու համար անգոյ թշնամիին դէմ։ Միաժամանակ թեմականի անդամութեան տիտղոս բաշխելով կարգ մը փառասէր ողորմելիներու։

Պուլկարահայ համաժողովրդին մասնակցելու կը հրաւիրուին թաղ. Խորհուրդներն ու եռանդամ յանձնաժողովները, մինչդեռ թեմական կանոնագրութիւնը կը պահանջէ որ համագումարի պատգամաւորները ընտրուին ուղղակի ժողովուրդէն, համեմատական քուէարկութեամբ։

Ներկայ սիստէմով կը ծագի ընտրական այլանդակութիւն մը։ Եռանդամ յանձնաժողով մը, որ կը նշանակուի կառավարութեան կողմէ նահանգապետի ցուցմունքով, իր երեք հոգիէն երկուքը կը ղրկէ պատգամաւոր, իբրեւ նոյն քաղաքի հայութեան ներկայացուցիչ եւ կը նշանակէ երկու անձ Սոֆիայէն եւ այսպէս կը խաղցուի «թեմականա-խաղը»։

Ապրիլ 6—7ին հրաւիրուած էր այդ պատկառելի համագումարը, իրենց պաշտօնը լրացուցած թաղականութիւններէ եւ եռանդամներէ (նորերը հաստատուած են, բայց դեռ պաշտօնի կոչուած չեն)։ Աչքի կը զարնէր այն պարագան, որ հնչակեաններու գերմարդը (ձէրահով) չէր մասնակցեր ժողովին։ Կ'ըսուի թէ ամուսնալուծման մը առթիւ խռովեր է եւ որոշեր է պուլկարահայութիւնը ազատել իր արշի ծառայութիւններէն։ Դարձեալ շնորհակալութիւն այդ շարժուձեւին համար, որ եթէ քանի մը տարի առաջ կատարէր, այնքան երախտապարտ պիտի ձգէր պուլկարահայութիւնը։

Բայց կարդ մը տիպարներ, որոնք տարիներէ ի վեր չար ոգիի դեր կատարած են պուլկարահայ կեանքի բոլոր ասպարէզներուն, մասնաւորապէս թեմականին մէջ եւ իսկական պատասխանատուն են ձէրահովիներու սալթաքումներուն ու սանձարձակութիւններուն, դեռ չեն յուսահատած թեմական խաղալէն եւ կ'ուզեն իրենց անձնական շահերը ապահովել, իւրացնելով թեմական անդամի տիտղոսը։ Ատոնց մէջ ամէնէն անպատկառ ու աներեսներն են երկու կուսակցութեանց «լիտըր»ները, ռամկավար Տիգրան Մարտիրոսեանը, որ ամէն արհեստի ձեռք զարկած է եւ ճարահատ եկեր մտեր է թեմականի կողքը հայերէնի քարտուղարութիւն անուան տակ ամսական մը ապահովելով, միւսն ալ ազգ. դպրոցի ծանօթ աւագ ուսուցիչ հնչակեան Յարութիւն Պօղոսեանը, որ պատուհաս մը դարձեր է Սոֆիայի հայ աշակերտութեան գլխուն։

Այս վերջերս բողոքները յաճախադէպ ըլլալով, ամէն միջոց գործ դրաւ որ մտնէ թեմականին մէջ, և նոր կոուան մը բերէ, շարունակելու համար «մանկավարժական» գործունէութիւնը։ Եւ այսպէս իր քեռայրին աշխատանքները լրացնելու «պուլկարահայ իամակատարութեան» ընտրեց թեմական խորհուրդն ալ։ Ասոր մէջ կը մտնեն վերջերս եւ երկու պարոններ, որոնց նշանաւոր հինգշաբթի ժամադիտութիւն ունի կանխ մէջ ապահարզանները տապալելու եւ տանտիկնոջ հետ հաշտեցնելու համար։ Ասոնց մէջ ամէնէն անպատկառ ու աներեսներն են երկու կուսակցութեանց «լիտըր»ները, ռամկավար Տիգրան Մարտիրոսեանը, որ ամէն արհեստի ձեռք զարկած է եւ ճարահատ եկեր մտեր է թեմականի կողքը հայերէնի քարտուղարութիւն անուան տակ ամսական մը ապահովելով, միւսն ալ ազգ. դպրոցի ծանօթ աւագ ուսուցիչ հնչակեան Յարութիւն Պօղոսեանը, որ պատուհաս մը դարձեր է Սոֆիայի հայ աշակերտութեան գլխուն։

Այս վերջերս բողոքները յաճախադէպ ըլլալով, ամէն միջոց գործ դրաւ որ մտնէ թեմականին մէջ, և նոր կոուան մը բերէ, շարունակելու համար «մանկավարժական» գործունէութիւնը։ Եւ այսպէս իր քեռայրին աշխատանքները լրացնելու «պուլկարահայ իամակատարութեան» ընտրեց թեմական խորհուրդն ալ։ Ասոր մէջ կը մտնեն վերջերս եւ երկու պարոններ, որոնց հինգշաբթի ժամադիտութիւն ունի կանխ մէջ ապահարզանները տապալելու եւ տանտիկնոջ հետ հաշտեցնելու համար։ Ասոնց մէջ ամէնէն անպատկառ ու աներեսներն են երկու կուսակցութեանց «լիտըր»ները, ռամկավար Տիգրան Մարտիրոսեանը, որ ամէն արհեստի ձեռք զարկած է եւ ճարահատ եկեր մտեր է թեմականի կողքը հայերէնի քարտուղարութիւն անուան տակ ամսական մը ապահովելով, միւսն ալ ազգ. դպրոցի ծանօթ աւագ ուսուցիչ հնչակեան Յարութիւն Պօղոսեանը, որ պատուհաս մը դարձեր է Սոֆիայի հայ աշակերտութեան գլխուն։

Այս վերջերս բողոքները յաճախադէպ ըլլալով, ամէն միջոց գործ դրաւ որ մտնէ թեմականին մէջ, և նոր կոուան մը բերէ, շարունակելու համար «մանկավարժական» գործունէութիւնը։ Եւ այսպէս իր քեռայրին աշխատանքները լրացնելու «պուլկարահայ իամակատարութեան» ընտրեց թեմական խորհուրդն ալ։ Ասոր մէջ կը մտնեն վերջերս եւ երկու պարոններ, որոնց հինգշաբթի ժամադիտութիւն ունի կանխ մէջ ապահարզանները տապալելու եւ տանտիկնոջ հետ հաշտեցնելու համար։ Ասոնց մէջ ամէնէն անպատկառ ու աներեսներն են երկու կուսակցութեանց «լիտըր»ները, ռամկավար Տիգրան Մարտիրոսեանը, որ ամէն արհեստի ձեռք զարկած է եւ ճարահատ եկեր մտեր է թեմականի կողքը հայերէնի քարտուղարութիւն անուան տակ ամսական մը ապահովելով, միւսն ալ ազգ. դպրոցի ծանօթ աւագ ուսուցիչ հնչակեան Յարութիւն Պօղոսեանը, որ պատուհաս մը դարձեր է Սոֆիայի հայ աշակերտութեան գլխուն։

Այս վերջերս բողոքները յաճախադէպ ըլլալով, ամէն միջոց գործ դրաւ որ մտնէ թեմականին մէջ, և նոր կոուան մը բերէ, շարունակելու համար «մանկավարժական» գործունէութիւնը։ Եւ այսպէս իր քեռայրին աշխատանքները լրացնելու «պուլկարահայ իամակատարութեան» ընտրեց թեմական խորհուրդն ալ։ Ասոր մէջ կը մտնեն վերջերս եւ երկու պարոններ, որոնց հինգշաբթի ժամադիտութիւն ունի կանխ մէջ ապահարզանները տապալելու եւ տանտիկնոջ հետ հաշտեցնելու համար։ Ասոնց մէջ ամէնէն անպատկառ ու աներեսներն են երկու կուսակցութեանց «լիտըր»ները, ռամկավար Տիգրան Մարտիրոսեանը, որ ամէն արհեստի ձեռք զարկած է եւ ճարահատ եկեր մտեր է թեմականի կողքը հայերէնի քարտուղարութիւն անուան տակ ամսական մը ապահովելով, միւսն ալ ազգ. դպրոցի ծանօթ աւագ ուսուցիչ հնչակեան Յարութիւն Պօղոսեանը, որ պատուհաս մը դարձեր է Սոֆիայի հայ աշակերտութեան գլխուն։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՔԱՈՍԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Մութ ու խառն է Ռուսիոյ ներքին կեանքը։ Գիւղատնտեսութեան համայնագման պատմութիւնը աւարտած չէ տակաւին։ Բռնի եւ համատարած համայնագումէն յետոյ նահանջի հրամաններ տրուեցան աջ ու ձախ։ Սակայն բոլորը համակարծիք չեն նահանջի։ Շատեր կ'ամչնան այս նահանջին համար, ինչպէս կը խոստովանի «Պրաւդա»։ Եւ կան համայնավարներ ալ, որոնք կ'ուզեն ամէն գինով շարունակել համայնագումը մինչեւ որ համատարած դառնայ։ Եւ, ասոնք, գոյ չեն տար Ստալինի յօդուածը եւ կեդր. կոմիտէին շրջաբերականը, որոնք կը հրամայեն նահանջել, եւ միայն կամաւոր համայնագումը մը կատարել։ «Պրաւդա» (24 մարտ) կը գրէ թէ այս կատաղի համայնավարները կը պահեն այդ յօդուածները, նոյնիսկ երբ գիւղացիները, լուր առած ըլլալով նահանջի շրջաբերականին մասին, կ'ուզեն կարգալ ու կարգացնել։ Այսպէս ուրեմն վերէն հրաման կը տրուի համայնացումը կատարել միայն գիւղացիներուն յօժար կամքով, ընդհակառակն գաւառներուն մէջ պատասխանատու համայնավարներ կը շարունակեն բռնի համայնագումը։ Ասոնց հոգն իսկ չէ թէ բռնի համայնագման ամէն փորձ պատճառ կը դառնայ արիւնհեղութեան։

Արդարեւ, երկրին գանազան կողմերը բազմաթիւ սպանութիւններ կատարուեցան, մինչեւ որ պաշտօնապէս հրահանգ տրուեցաւ։ Գադրեցնել համայնացման փորձերը։ Եւ ահա գիւղատնտեսութեան համայնագման պատմութիւնը աւարտած չէ տակաւին։ Բռնի եւ համատարած համայնագումէն յետոյ նահանջի հրամաններ տրուեցան աջ ու ձախ։ Սակայն բոլորը համակարծիք չեն նահանջի։ Շատեր կ'ամչնան այս նահանջին համար, ինչպէս կը խոստովանի «Պրաւդա»։ Եւ կան համայնավարներ ալ, որոնք կ'ուզեն ամէն գինով շարունակել համայնագումը մինչեւ որ համատարած դառնայ։ Եւ, ասոնք, գոյ չեն տար Ստալինի յօդուածը եւ կեդր. կոմիտէին շրջաբերականը, որոնք կը հրամայեն նահանջել, եւ միայն կամաւոր համայնագումը մը կատարել։ «Պրաւդա» (24 մարտ) կը գրէ թէ այս կատաղի համայնավարները կը պահեն այդ յօդուածները, նոյնիսկ երբ գիւղացիները, լուր առած ըլլալով նահանջի շրջաբերականին մասին, կ'ուզեն կարգալ ու կարգացնել։ Այսպէս ուրեմն վերէն հրաման կը տրուի համայնացումը կատարել միայն գիւղացիներուն յօժար կամքով, ընդհակառակն գաւառներուն մէջ պատասխանատու համայնավարներ կը շարունակեն բռնի համայնագումը։ Ասոնց հոգն իսկ չէ թէ բռնի համայնագման ամէն փորձ պատճառ կը դառնայ արիւնհեղութեան։

Արդարեւ, երկրին գանազան կողմերը բազմաթիւ սպանութիւններ կատարուեցան, մինչեւ որ պաշտօնապէս հրահանգ տրուեցաւ։ Գադրեցնել համայնացման փորձերը։ Եւ ահա գիւղատնտեսութեան համայնագման պատմութիւնը աւարտած չէ տակաւին։ Բռնի եւ համատարած համայնագումէն յետոյ նահանջի հրամաններ տրուեցան աջ ու ձախ։ Սակայն բոլորը համակարծիք չեն նահանջի։ Շատեր կ'ամչնան այս նահանջին համար, ինչպէս կը խոստովանի «Պրաւդա»։ Եւ կան համայնավարներ ալ, որոնք կ'ուզեն ամէն գինով շարունակել համայնագումը մինչեւ որ համատարած դառնայ։ Եւ, ասոնք, գոյ չեն տար Ստալինի յօդուածը եւ կեդր. կոմիտէին շրջաբերականը, որոնք կը հրամայեն նահանջել, եւ միայն կամաւոր համայնագումը մը կատարել։ «Պրաւդա» (24 մարտ) կը գրէ թէ այս կատաղի համայնավարները կը պահեն այդ յօդուածները, նոյնիսկ երբ գիւղացիները, լուր առած ըլլալով նահանջի շրջաբերականին մասին, կ'ուզեն կարգալ ու կարգացնել։ Այսպէս ուրեմն վերէն հրաման կը տրուի համայնացումը կատարել միայն գիւղացիներուն յօժար կամքով, ընդհակառակն գաւառներուն մէջ պատասխանատու համայնավարներ կը շարունակեն բռնի համայնագումը։ Ասոնց հոգն իսկ չէ թէ բռնի համայնագման ամէն փորձ պատճառ կը դառնայ արիւնհեղութեան։

Բայց այսքանով չի նայած կատակերգութիւնը չի վերջանար։ Նախ պատասխանատու կան, որ կ'իւրացնեն տուած իրեր ու կենդանիներ, որ կը համարուին

ԿԵՐՊԱՐԱՆԸ

ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՐԱԿԻՑ ՄԱՐԴԸ

Ռոման

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսերենից թարգմանեց Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

(Շարունակություն)

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչինչ չեմ հասկանում այդ բոլոր խնդիրների մեջ, որոնք ձեզ այդքան հետաքրքրում են, պատասխանեց Ռոբերտը։ Ես ոչ մի կապ չունեմ ոչ ձեր, ոչ էլ ուրիշների հետ։ Ես ինձ համար եմ ապրում, ինձ համար եմ աշխատում, ինձ համար եմ ուզում հարստանալ։ Ես ուզում եմ ունենալ ինձ համար մի ամուր դիրք, որ ոչ ոք չկարողանա ինձ ստիպել անել այն, ինչ ես չեմ ուզում անել

Տիկ. ՋԱՊԷԼ ԱՐԱՄ (ՓԱՆՈՍԵԱՆ)
Հայկական տարազով

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱՊԱՆՕՔ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՋԱՊԷԼ ԱՐԱՄ

ԻՐ ՄԻԱԿ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿՈՒՏԱՅ

Յաւաջիկայ Ապրիլ 26ի Շաբաթ իրիկունը Մալ կաւօի մեծ ամփիթատրոնին մէջ, 45 Rue de la Boëtie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՎ Կ'ԵՐԳԷ՝ ՕՐՕՐ, ՄԻ՛ ԼԱՐ, ԵՍ ՊԼՊՈՒԼ ԵՄ, ԵԿԱՒ ԳԱՐՈՒՆ, ՆՈՐ ՕՐՕՐ ԵՒ ՀՕՅՆԱՐ

Տոմսերը կը ծախուին «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը, ինչպէս նաեւ ՀԱՃԵԱՆ, ՍԷՄԻՐԱՄԻՍ, ՖԼՈՐԻԱ, ԼԻՒԱ, ՊԱԹԻՍՕՆ ճաշարանները եւ ՍԱԼ ԿԱՎՕԻ

ԳԻՆԵՐԸ՝ 40, 30, 20, 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

գալի յառաջդիմութիւնները չեն ըրած։ երկուստեք մեծ գաղտնապահութիւն կը տիրէ եւ այս առթիւ զանազան զրոյցներ կան։ Մասնաւորապէս յաւար զրոյց կը շրջի թէ եգիպտացիները կը պահանջեն հաւասար իրաւունքներով մասնակցող Սուտանի քաղաքային եւ զինուորական վարչութեան։ Այս զրոյցը թէեւ հերքուեցաւ, սակայն Անգլիացիները չեն ծածկեր թէ խնդրին անկիւնադարը կը կազմէ Սուտանը։

Միւս կողմէ, մինչ Անգլիացիները կ'առաջարկեն որ Սուէզը պաշտպանելու կոչուած անգլիական պահակազօրքերը հաստատուին Ջրանցքին արեւմտեան կողմը, եգիպտացիները կը պնդեն արեւելեան եզերքին համար։ կը պահանջեն նոյնպէս որ դաշնագրին մէջէն ջնջուի այն նախադասութիւնը ուր շեշտուած է Սուէզի Ջրանցքին կարեւորութիւնը՝ իբրեւ միութեան գիծ Անգլիոյ եւ իր գաղթապետութեանց միջեւ։ կապիտիւլասիոններու ջնջումն ալ որոշ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ։

∴ Առջի գիշեր բանակցութիւնները տեւեցին մինչեւ առտուան ժամը 4ը։ Նահաս փաշայի պահանջները շփոթութեան մատնած են արտաքին նախարար Հէնտէրսընը։ Եգիպտացիները կը պահանջեն որ Անգլիա անմիջապէս պարպէ Սուտանի զինուորները։ Եգիպտոս պէտք է հակակշռէ ճերմակ Նեղոսի աղբիւրները։

«Գործազրկութեան կիրակի»ն

Ապրիլ 27ի կիրակին Միացեալ Նահանգներուն մէջ յայտարարուած է «Գործազրկութեան կիրակի»։ Գործազուրկներու Ազգային Դաշնակցութեան վիճակագրութեան համաձայն, Միացեալ Նահանգներուն մէջ ներկայիս անգործ են 6,600,000 հոգի։ Դաշնակցութիւնը հրաւէր ուղղած է նահանգներու կառավարիչներուն, քաղաքապետներուն, եկեղեցիներուն եւ բարեսիրական կազմակերպութեանց՝ գործակից իրեն, «Գործազրկութեան Կիրակի»օրը կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար օգնութիւն կազմակերպելու եւ դրամ հաւաքելու գործին։

«Կոմս Ցէպլին»ի նոր թռիչքը

«Կոմս Ցէպլին» նոր ճամբորդութեան մը ձեռնարկեց առջի օր կէսօրէն վերջ, Ֆրանսայի վրայէն ուղղուելով դէպի Սպանիա։ Այս անգամ դեկաւոր օդապարիկը կը վարէ տոքթ. Էքքընէրի օգնականը՝ Լէման։ Բացի պաշտօնեաներէն ցէպլինին մէջ տեղ գրաւած են 16 ճամբորդներ։ «Կոմս Ցէպլին» կը պատրաստուի դէպի Հարաւային Ամերիկա ճամբորդութեան մը ձեռնարկել։ Այս անգամ մինչեւ Սէվիլլա գնաց ու դարձաւ իր տեղը՝ Ֆրիտրիխսհաֆէն։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շաբ. մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԻՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Ձատկի առթիւ կարագով պատրաստուած ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ եւ թարմ ՀԱՒԿԻԹՆԵՐ։
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն։
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԿՕՒՐ ԱԺԱՆ
Մասնաւոր ապահարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՁԱՅԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓԱՓԿԱՁԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ
ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN
Ամէն Ուրբաթ եւ Շաբաթ օր մասնաւոր խնամքով կը պատրաստէ Պոլսոյ նշանաւոր ԵԱՍԸ ԴԱՏԷՅԻՖԸ (*չաթլաք*), եւ Ձատկի առթիւ միշտ պատրաստ կ'ունենայ կաթով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամենալաւիոր հայկական ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։
Ամէն տեղ փնտռեցէք միայն «MELKON» վաճառանիշը
25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Ménil 69—15

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԼԻՈՆ.— Նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Միութեան, մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութեանց եւ Հայր. Միութեանց, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Գ. Թաղապետարանի շքեղ սրահին մէջ։ երգ, նուագ, արտասանութիւն, բանախօսութիւն եւայլն։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Նախաձեռնութեամբ Եղկատի Բարեպաշտ. Հայր. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, այս երկուշաբթի ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԲԱԲԿԷՆ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ։ Մուտքը ազատ է

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Զ. Ե. Ո. Միութեան Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի մասնաճիւղին կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ 68 Ave. Ernest Renan, Քաղաքապետարանի սրահը։ Մուտք 5 ֆրանք։
Կը խօսին՝ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ եւ Պ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
Կը ներկայացուի՝ ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ եի թիի ՀԻՆԳ ԽԵԼԱԴԱՐԸ I (*գաւեշտ*)

Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ԱՊՐԻԼ

Հ. Յ. Դ.

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Ուրբաթ Վրէժ, Արամ և Զաւարեան խումբերը Գրադարանի սրահը։ Բացակայողները նկատի պիտի առնուին։

ԼԻՈՆԻ Պատ. Միութեան վճռաբանական ժողովը՝այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գրադարանի սրահը։ Նիւթ՝ Մեր Յեղափոխական անցեալը։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ Իսի-լէ-Մուլինօի «Ա. Ահարոնեան» յոբելինական լանձնախումբի անդամները Պ. Պ. Բենօ Նալչաճեան, Սուրէն Նաւասարեան, Վ. Համբարձումեան, Հ. Հանտալեան, Ն. Քիլիքեան ժողովի կը հրաւիրուին այս իրիկուն ժամը 8ին Պ. Լորիս Պօլօճեանի բնակարանը, 66 Allée de la Seine, *Իսի-լէ-Մուլինօ։*

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի անդամները կը հրաւիրուին փորձի վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին 71 Ave. Kléber.

ՆԱՄԱԿ ունին Պ. Պ. Պետրոս Ճընկըտրեհանն Տէր Միհրան Քէշիշեան։ Դիմել՝«Յառաջ»ի վարչութեան։

«ՄԱՅԻՍ 28»ը կը տօնուի Պուա - Քոլոնպի մէջ, Մայիս 25ին։ Նկատի առնել այդ թուականը։

ՁԱՏԻԿԸ ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Պելճիքայի կաթոլիկ հայոց հոգեւոր հովիւ Շ. ՅովՀ. վրդ. Նալպանտեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Ձատկի առթիւ ժամը 11.30ին պատարագ տեղի կ'ունենայ Պրիւսէլի Frères Mineurs եկեղեցին, Rue des Palais, 180.

Խոստովանանքի համար կ'ընդունի ժամը 15—16 Saint-Remi, իսկ ժամը 17—19 Saint Josse եկեղեցիները։

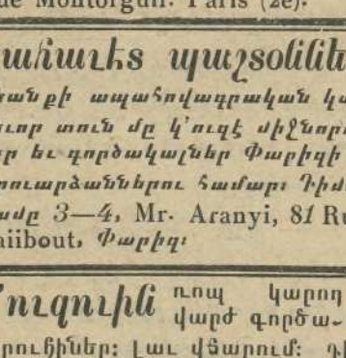
Զեղչուած զինով ծախու է Goussainville-ի մէջ 18,500 ֆր. արժող փայտաշէն միայարկ տուն մը երկու սենեակ, պարտէզով միասին 400 քառ. մէթր։ Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Մ. Մազմանեանի, 47 Rue Bisson, Paris (20)։

Կ'ուզուի մեծաքանչ ճերմակեղէնի մոնթէօզ (monteuse) մը որ գիտնայ Point Turc. ժամադրութեան համար գրել՝ Lacouronne, 46 Rue Montorguil. Paris (2e).

Շահաւէտ պաշտօնեայ կեանքի ապահովագրական կարեւոր տուն մը կ'ուզէ ծիլնորդներ եւ գործակալներ Փարիզի և արուարձաններու համար։ Դիմել ժամը 3—4, Mr. Aranyi, 81 Rue Taiibout, Փարիզ։

Կ'ուզուի ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Տիկին Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ։ Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

EMPIRE Սիւիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտուաթուառ։ Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՄԱՅԻՍ 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։
IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ
69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0-15
Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayette-ի անկիւնը Gare de l'Est-ի եւ Gare du Nord-ի մօտ
Ձոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, օղերու, մատնիներու նշանտուքի եւայլն։
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

ALLO, ALLO
Tél. TRUDAINE 81-07
Այս է թիւր մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet-ի, Peletier-ի եւ Notre Dame de Lorette-ի խաչմ.

ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ
ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ
Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ
30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ Belleville
Ուր պիտի գտնէք նաեւ արեւելեան նպարեղէնից լաւագոյնը գեղեցիկ գիներով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՃՈՒՔԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր իոդաւասի մը տէր ըլլալ մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ իոդաւաս 25 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ
փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ-անդամ Société des Comptables-ի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տումարակալութիւն փոքր ամսավճարով։
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires-ի, Bénéfices Commerciaux-ի և Impôts sur le revenu գործողութիւններու։
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffre d'Affaires-ի եւ Bénéfices Commerciaux տուքքերէն եթէ արհեստաւոր էք, ղար օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, կօշկակար, առաղաձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն ղատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti նեննաք։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԲ
18
ԱՊՐԻԼ
1930
18 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1241

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՅԻՇԱՏԱԿ ՉԱՐՉԱՐԱՆԱՑ"

Տօնական շաբաթ մըն է որ կը լրանայ։ Այս մէկ օրը ժամանակ մը— Աւագ Ուրբաթը— խորապէս մխուած կը մնայ սիրտերու մէջ։ Եւ դարերո՛վ։ «Յիշատակ Զարչարանաց եւ Յաչեան Քրիստոսի», ինչպէս կ'ըսէ օրացոյցը։

Ձեռնուի՛նք հոգեւոր տօներուն։ Թողունք որ եկեղեցիները փառաբանեն զանոնք համաձայն իրենց հաւատացեալներն ալ համախմբուին, խաչակնքեն ու ծունկ չոքեն ինչպէս որ կ'ուզեն։

Իսկ մեր խօսքը ուղղենք անոնց որ, կա՛մ եկեղեցի չեն երթար, իրենց գիտակցութենէն շատ վար գտնելով զայն։ Եւ կա՛մ, եկեղեցին համարելով միակ ապաւէնը այս հալածական, քաղաքացոյս ժողովուրդին, իրենց ազգասիրութեան տուայտը կը հաւասարակշռեն խունկ ու մոմով։

×

«Յիշատակ չարչարանաց»... Զարչարանք՝ մէկ օր միայն։ Կամ քերեւս մէկ շաբաթ։ Իսկ յիշատակը — 1930 տարի.մէ ևնոյն հաւատալիքներով ու արարողութիւններով։ Եւ նոյնքան ուժ առելութեամբ՝ մէկ դաւանանքէն միւսը։ Ինչպէս եւ նոյն մոլեռանդ մրցակցութեամբ՝ մէկ փարախէն միւսը։

(Այս ընթացքով, անշուշտ պիտի հասնինք ժամուն դուռը։ Մինչդեռ, բոլորովին ուրի՛շ բան էր մեր ըսելիքը)։

Արդ, այս ժողովուրդը, որ 1930 տարի հաւատացեր ու պահեր է աւելի կամ պակաս վաւերական վարդապետի մը միօրեայ «Զարչարանաց յիշատակը», ինչո՞ւ այնքան շուտ կը մոռնայ իր սեփական չարչարանքը։ Իր դարաւոր, աննախընթաց եւ անպատմելի խաչելութիւնը։

Օտարականներ իսկ, յաճախ հարց կուտան ու կը խորհրդածեն.—

Անհաւասիկ ժողովուրդ մը, որ դարերով հաւատաց Յիսուս Քրիստոսի, առանց ո՛ր եւ է հատուցում ստանալու։ Բայց եւ առանց ուրանալու կամ անիծելու Եհովան եւ Նազովրեցին։ Նոյն իսկ ամէնէն զարհուրելի ճգնաժամերուն, կեանքի եւ մահուան պահերուն։ Միայն եւ միայն — «հանդերձեալ»ի մը յոյսով։

Բայց նոյն ժողովուրդը դարձաւ առնուազն վայրերան, երբ ի դերեւ ելան իր ակնկալութիւնները, ա՛յս աշխարհին վրայ։

«Անհաւատ ժողովուրդ»՝ հրաշք սպասեց, քառասուն-յիսուն տարուան մանանեխի երկունքէ մը։ Զվհատեցաւ 1930 տարուան ընդհանրական, անսասան հաւատքին քստմնելի լուսախաբութիւններէն, բայց թթուեցաւ, դարձաւ աւազուրբաթ, երբ չպսակուեցան իր քաղաքական յոյսերը։

Մենք չունինք վիրաւորելու ո՛ր եւ է զգացում։ Այս օտար պողոտաներուն վրայ, մեր կուսակցութեան գլխաւոր մտահոգութիւնն ըլլալով փրկել հայկական համրանքն ու արժէքը, եթէ հազարներ ու հազարներ Հայ պիտի մնան պահելով իրենց հայրերուն հաւատքը, այդ ալ շահ պէտք է համարել։

Եւ սակայն,— գացէք ժամուն դուռը եւ դատեցէք։

1925ին, անցուդարձը կը խափանուէր Ժան Կուժօնի փողոցին մէջ։ Հազիւ երկու հարիւր հոգի՝ եկեղեցին, իսկ 500—1000 հոգի՝ դուրսը, փողոցը, ամէն կիրակի, ժամը 10էն մինչեւ 1։ Տարուէ տարի նօսրանալով, այսօր արդէն եղած-չեղած բազմութիւնը, 150—200 բարեպաշտներ, հանգիստ կ'երերան եկեղեցին, որ ատկէ աւելին չառներ։ Իսկ դուրսը՝ միայն գրքի, լրագրի կամ ուտելիքի վաճառորդներ, շրջապատուած 5—10 հետաքրքիրներով։

Ուրեմն, հինգ տարին շատ բան է հարթեր արդէն։ Թէեւ «խաչապաշտ» են բոլորն ալ։ Եւ երդումնապատառ կ'ըլլան քրիստոնէ՛աբար, երբ առիթը ներկայանայ։

Եւ այսպէս, հաւատք մը՝ օդին մէջ անկախ։ Եւ «չարչարանացս յիշատակներ» տարուէ տարի ու դարէ դար։

Բայց երջանիկ անգիտութիւն՝ այն քստմնելի չարչարանքի մասին որ այս ժողովուրդի ճակատագիրն է։ Անգիտութիւն ե՛ւ հաւատացեալին ե՛ւ անհաւատին կողմէ։ Քանի որ մէկը իր ամբողջ աշխարհահայեացքը ամփոփեր է ժամուն վերնատունը, իսկ միւսը՝ իր թափառած մայթերուն վրայ։

Մնքենական, բնազդական կամ ժառանգական հաւատք եւ ապերախտութիւն Աւազ Ուրբաթներու եւ Զատիկներու մասին, պայծառ ընկերկուժ, տատանումէ, գլխիկոր շուարումէ՝ երբ հարցը կը վերաբերի սեփական ժողովուրդի չարչարանքին եւ յարութեան։

Ինչո՞վ պիտի նորոգուին, պիտի լեցուին այս պարպուած եւ պարտասած հոգիներն ու սիրտերը։

Եւ ո՞վ պիտի լեցնէ, նորոգէ, գործի մղէ զանոնք։

Ե՞րբ պիտի ըլլայ որ հայ ժողովուրդին գունէ առողջ մասը անքան վարակուի հայրենիքի եւ ազատութեան գաղափարով, ինչքան հեւաց ու հառաչեց յանուն քրիստոնէութեան։

Ինչո՞ւ օրորոցի մանուկն անգամ կը սորվի «Յիշատակ Զարչարանացը», իսկ մեր անլուր, անվախճան չարչարանքին և պայքարին գործակից վկան, ականատեսը կամ ուղեկիցը կը մոռնա՛յ, կ'ուրանա՛յ զայն։ Մինչեւ անգամ կը ծաղրէ՛ ամբողջ ժողովուրդի մը աւազ ուրբաթը։

...կը խոստովանինք որ այս ալ իր կարգին քարոզ մը եղաւ։ «Յաւուր պատշաճի»։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՈՎ Է ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԻՆ»

Եարբնի ժէջ Արիֆ Օրուճ պէյ խօսելով Իզմիրցի ափիոնի վաճառականի մը ափիոնով անձնասպանութեան մասին, կը գրէ «Ո՞վ է պատասխանատուն.— Իզմիրի ոդերգութեան պատասխանատուութիւնը ուղղակի պէտք է բեռցնել ըսմէթ փաշայի դաւիլիճին ելմտական քաղաքականութեան անբաւարարութեան վրայ» *խորագիրներուն տակ (ապրիլ 4)*.

— «Դէպքը ցետեւեալն է. Ապտի պէյ անուն շատ պատուաւոր հայրենակից մը չէ կրցած վճարել պարտքերը, չէ կրցած գանձել առնելիքները, ու ազդուած երկրին ելմտական սխալ ճամբու մը մէջ մտնելէն, վերջ տուած է իր կեանքին։ Հանգուցեալ Ապտի պէյի ոդերգութիւնը յաւիտեան չպիտի մոռցուի, իբրեւ յիշատակ անցուած սեւ օրերու։ Անձնասպան ըլլալէ առաջ, Ապտի պէյի իր ձեռքով գրած եւ ձգած նամակը արիւնոտ ապացոյց մըն է մեր տնտեսական քաղաքականութեան ձախաւերութեան։

Մեղք է աշխատիլ մենք մեզ խաբելու եւ քնացնելու։ Այսօրմէ՛ծ է թիւը անոնց, որ ֆանգուցեալ Ապտի պէյի վիճակին ինկած են, որ հազարաւոր ոսկիի ապրանք ու կալուած ունէին, բայց այսօր անկարող են իրենց տան ապրուստը ճարելու։ Այսօրուան տխուր պայմաններուն մէջ ֆնարաւորութիւն կա՞յ սրբագրելու այս հայրենակիցներուն ցաւալի կացութիւնը։

Այսօր իվիճակի չենք մանրամասնութիւններով զբաղելու։ Ատիկա շատոնց պէտք է մտածուէր։ Ցետեւանքը ժամանակին պէտք է նկատի առնուէր։

Դաւիլիճը —որ երկար տարիներ ի վեր իշխանութեան գլուխ կը գտնուի— եթէ ժամանակին տեսած ըլլար իր ընդհանուր քաղաքականութեան ելմտական ու տնտեսական ճիւղերուն վերաբերեալ ֆիճնական սխալները, այսօրուան մեծ դժուարութեանց մէջ չէինք իյնար։ Հայրենակիցներն ալ այս աստիճան դժբախտութեանց չէին ենթարկուէր։

Ցետոյ, վերջին տարիները մեր իսկ անձարակութեան երեսէն, տագնապ եւ օտարին անվստահութիւնը չէինք ֆրաւիրեր մեր վրայ։ Պէտք չէ մոռնանք որ, սակարանական գործերու մասին տրուած իրար ֆակասող բռնի որոշումները մէկուկէս միլիոն անգլիական ոսկիի նպաստն սա աղքատ ազգին, որ իր քսակին մէջ 4—5 դրուշ չունի։

Իրաւ է թէ այդ անցողակի միջոցները յարդի քոցին պէս ժամանակաւոր էին։ Քանի մը շաֆամոլ շաֆադէտներու քսակն ու գանձարկղը լեցնելու կը ծառայէին, մինչ անդին, Ապտի պէյի պէս քանի՛ քանի՛ պատուաւոր հայրենակիցներ կը փճանային։ Իրենց ձեռքին, իրենց ափին մէջ գտնուածները կը կորսնցնէին։ Ետքէն ալ այդ անմեղ, խեղճ ֆուրքին պէս կը մաբէին կը կորսուէին։

Ապտի պէյի ոդերգութիւնը արիւնոտ ու տխուր օրինակ մըն է ֆուրք ազգի ընդհանուր տագնապին։

Երբ ժամանակը գայ, ազգը վստահ ու ապահով է թէ պատասխանատուներէն հաշիւ պիտի պահանջէ»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ծաւիր կացութիւն Հնդկաստանի մէջ

Փոխանակ բարւոքելու, Հնդկաստանի կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ։ Նոր ապստամբութիւններ պայթեցան Կալկաթայի, Պոմպէյի, Լահորի եւ Փունայի մէջ։ Հարիւրաւոր Հնդիկներ՝ դատական իշխանութեանց ձեռքէն խլելու համար իրենց վեց վարիչները՝ անդամ համաժողովի՝ յարձակումով գրաւեցին դատարանը, ուր կը դատուէին անոնք, կոտրեցին նստարան ու պատուհան եւ սպառնացին դատաւորներուն։ Ոստիկանները միջամտելով ծանրապէս վիրաւորեցին 7 ցուցարար։ Դատարանէն դուրս կռիւները շարունակուեցան. ատրճանակներ պարպուեցան, Հնդիկ մը սպաննուեցաւ եւ 26 հոգի ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցան։

Կալկաթայի մէջ մեծ ըմբոստութիւն ծագեցաւ. ամբոխը քանի մը ժամ ամբողջովին տիրեց քաղաքին ահուսարսափ սփռելով։ Ապստամբները մասնաւորապէս յարձակեցան եւրոպական թաղերուն վրայ։ Յարձակում կրեցին ինչ եւրոպացիներ, մէկը կին, որոնք ծանր վէրքեր ստանալով հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Ամբոխը կատղած՝ հիւանդանոցին վրայ յարձակեցաւ եւ ուզեց բզիկ բզիկ ընել այդ եւրոպացիները, բայց ինքնաշարժներով հասան մեծ թիւով ոստիկաններ ու զինուորներ եւ արգիլեցին՝ բուռն կռիւ մը վերջ։ Մօտ 70 Հնդիկ եւ ոստիկան ծանրապէս վիրաւորուեցան։

Կալկաթայի մէջ ուսանողները կրակի տուին երկու հանրակառքեր եւ արգիլեցին շրջագայութիւնը։ Ամբոխ բզիկ-բզիկ ըրաւ հրշէջները, որոնք կը ժարէին այրող հանրակառքերը։ Բազմաթիւ ժարդեր վիրաւորուեցան, որոնց շարքին նաեւ եւրոպացիներ եւ անգլիացի եօթը պաշտօնեաներ։ Հեծանուորդ անգլուհի մը յարձակումի ենթարկուեցաւ։

Պոմպէյի մէջ ալ ծանր կռիւներ տեղի ունեցան, ցուցարարներու եւ ոստիկաններու միջեւ։ Փունայի մէջ, կանտիի կուսակիցները քարկոծեցին ոստիկանատունը։

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը մեծապէս յուզուած է Հնդկաստանի այս դէպքերէն եւ հարցումներ ուղղուեցան կառավարութեան։

Անգլիա եւ Եգիպտոս

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը գրէ թէ անգլիական դահլիճը անխախտ մնաց իր դիրքին վրայ եւ չընդունեց Սուէզի ջրանցքի մասին եգիպտական հակառաջարկները։ Սուտանի մասին վաֆտի վարիչներուն պահանջները մերժելով հանդերձ, Հէնտրսընն կարգ մը զիջումներ ըրաւ, մասնաւորապէս խիստ սահմանափակ թիւով եգիպտացի պաշտօնեաներ եւ զինուորներ Սուտան ղրկելու մասին։ Կապիտիւլասիոններու մասին ո՛չ մէկ դժուարութիւն ծագեցաւ՝ քանի որ Անգլիա պատրաստակամութիւն կը յայտնէ աջակցելու Եգիպտոսի, որպէսզի միւս պետութիւններն ալ համոզէ հրաժարիլ կապիտիւլասիոններէն։

«Թայմզ» ալ կ'ըսէ թէ համաձայնութեան գետին մը գտնուեցաւ կարգ մը կարեւոր կէտերու մասին, մասնաւորապէս Սուէզի ջրանցքի գօտիին մէջ պահուելիք անգլիական պահակազօրքի մասին։ Սուտանի շուրջ կարելի չեղաւ վերջնական եզրակացութեան մը յանգիլ։ Ի վերջոյ, որոշուեցաւ դահլիճին հաղորդել համաձայնութեան հիմերը եւ վէճի առարկայ խնդիրներու առթիւ փոխանակուած մտքերը։ Եգիպտական պատուիրակութիւնը ներկայ եղաւ դահլիճին հետ կատարուած այդ խորհրդակցութեան։

Բանակցութիւնները կը շարունակուին։

Ապստամբութիւն Հապէշիստանի մէջ

«Տէյլի Նիուզ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Հապէշստանի կայսրուհի Զաուտիթուի կասկածելի մահուան առթիւ ապստամբութիւն ծագած է Բաս Թաֆարիի դէմ։ Կայսրուհին մեռած էր ապրիլ 2ին եւ ոչ թէ 4ին, ինչպէս յայտարարուած էր։ Կայսրուհիին կուսակիցները՝ մեծ վարիչ Կուքֆայի առաջնորդութեամբ զէնքի դիմեցին Իտվա եւ Հարար նահանգներուն մէջ, հանգուցեալին վրէժը լուծելու համար։ Բաս Թաֆարի կ'աշխատի Ատիս Ապապայի մէջ ձերբակալել ապստամբներու կուսակիցները եւ իրրեւ պատանդ վար դնել զանոնք։ Վալտօ, Թիկրէ եւ Օկոտէն զօրաւոր նահանգներու ցեղախումբերը յաղթական կը քալեն մայրաքաղաքին վրայ։ Կացութիւնը շատ ծանր է, Բաս Թաֆարիի անկումը անխուսափելի կը նկատուի, որովհետեւ օրէ օր հակառակութիւնը կ'աւելնայ իրեն դէմ։

Ռուսական պաշտօնեաները յրտես

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Խարքովի դատարանին առջեւ սկսած է մեծ դատավարութիւն մը, բացուած 127 խորհրդային պաշտօնեաներու դէմ, որոնք ամբաստանուած են տնտեսական լրտեսութեամբ։ Ասկէ զատ, կ'ըսուի թէ Ուկրայնայի մէջ 300 հոգի քաղաքական ամբաստանութեան տակ են եւ ընդհանուր դատախազը ժահապատիժ պահանջած է 60 հոգիի համար։

(Ո՛ր եր ու դարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅ ՄԸՆ ԱԼ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ

Պոլսոյ մէջ գանկին պարապուած ատրճանակով մը անձնասպան եղած է Պ. Թագուոր Արեւեան, արժտիքի վաճառական, անդամ ընդհանուր ժողովի, նախկին անդամ վարչութեան։

Անձնասպանութեան իսկական շարժառիթը յայտնի չէ դեռ, սակայն հաստատուած է թէ Պ. Արեւեանի առեւտրական գործերը վերջերս շատ գէշ կ'երթային։ Գնդակը պարպելէ առաջ, Արեւեան երեք նամակներ գրած է իր ընտանեկան պարագաներուն եւ բարեկամի մը։

ՄԻՍԱՔ ՍՈՒՐԵԱՆ ՄԵՌԱԾ

Ապրիլ 12ին Պոլսոյ մէջ մեռած է Պ. Միսաք Սուրեան, երկար հիւանդութենէ մը վերջ։ Եղած է ուսուցիչ, կուսակցական գործիչ (վերակազմեալ ինչակեան), եւ լրագրող (հրատարակած է «Առաւօտ»ը, շաբաթաթերթ եւ օրաթերթ)։

Կը մոռնա այրին եւ չափահաս զաւակ մը Ամերիկայի մէջ։

ՀՐԴԵՀ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ապրիլ 10ին առտուան դէմ հրդեհ ծագած է Գալաթիոյ եկեցիին կից պանդոկէն։ Դպրոցին տնտեսն ու եկեղեցիին լուսաբարները անմիջապէս լուր կուտան հրշէջ գունդին, ինչպէս նաեւ կեդրոնականի տնօրէնին։ կրակը մասամբ այրած էր շէնքին վերնայարկը, երբ հրշէջները կը հասնին ու կը մարեն։ Վնասը մեծ չէ։ Շէնքը ապահովագրուած էր։

*** Միւս կողմէ կրակ ծագած է նաեւ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին կից Ս. Մինաս մատուռին մէջ։ Լուսաբարները հասնելով կրցած են շուտով մարել։ Բայց եւ այնպէս, մաս մը հինութիւններ այրած են, մօտ հազար ոսկիի վնաս պատճառելով։

ԼԵՒՈՆԻՈՑ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 37 համայնավարներ, որոնք գաղտնի հաւաքոյթ մը գումարած էին Բիկայի մօտ։

ՍՊԱՆԻՈՑ Թագաւորը ընդհանուր ներում պիտի շնորհէ դիկտատորական վարչաձեւի քաղաքական բոլոր դատապարտեալներուն։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը որոշած է այս տարի 84,000 վաչկատուն ընտանիքներ տեղաւորել Կազակստանի մէջ (կեդրոնական Ասիա)։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ եւ Սելանիկի միջեւ օդային սպասարկութիւն հաստատուեցաւ երկուշաբթի օր։ Այդ օրը առաջին անգամ անգլիական օդանաւ մը Սելանիկ հասաւ Աղեքսանդրիայէն։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը որոշեց ազգայնացնել 50 թոնոյէ վեր տարողութեամբ եւ ծովու վրայ գործածուող մասնաւոր շոգենաւերը, ինչպէս նաեւ 25 թոնոյէ վեր լճային եւ գետային նաւերը։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ Եբրայական Համալսարանի նորաշէն մատենադարանը շուրջ 250,000 գիրք ունի։ Շէնքին նուիրատուն է Տավիտ Վոլֆսոն, Սիոնականութեան հիմնադիր Տօքթ. Հերցլի յաջորդը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ ներկայիս կը գործեն 45,332 բժիշկներ եւ վիրաբոյժներ. երկու տարիէ ի վեր ասոնց թիւը շուրջ 2000 պակասած է։ Պատերազմէն առաջ 250 բժշկուհիներ կային Գերմանիոյ մէջ։ Այժմ անոնց թիւն է 2562։

ՀԻՆԴԻՒ ԻՊՈՒՆԻ տղան Սիկուրա Իպսէն, Նորվեկիոյ նախկին վարչապետը՝ մեռաւ 71 տարեկան հասակին մէջ։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԷՆ

ՆՈՐԵԿՆԵՐԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԿԵԱՆՔԸ

Մինչեւ ցարդ Հալէպ եկած են 300 ընտանիք, կամ 1300 հոգի։ Ասոնցմէ 7 ընտանիք Ճիպլինցի են, 6 ընտանիք Տարէնտէցի, 20 ընտանիք Զարասանճագցի, իսկ մնացեալը գրեթէ կէս առ կէս Խարբերդցի եւ Բալուցի։ Ասոնցմէ 200 հոգի Ագապայի վարձուած շէնքը, 100 հոգի Լսատ փաշայի շէնքը, 50 հոգի կարմիր Խաչի շէնքը տեղաւորուած են Գաղթ. կեդր. Խնամատարութեան կողմէ. իսկ մնացեալները Բէմփը, Նոր Գիւղ եւ քաղաքին մէջ տուներ վարձած են։

350 հոգիի հաց եւ ապուր կը տրուէր, այժմ չի տրուիր։ Թերեւս ժամ առնէն կրկին հաց տրուի միայն չափազանց աղքատներուն։ Ասոնց մէջ 5—10 հոգի արհեստաւոր են, իսկ մնացեալ 1200 հոգին հողագործ, եւ հողին կապուիլ կ'ուզեն։ Կեդր. Խնամատարութիւնը կը խորհի թէ Հալէպ եկողներուն եւ թէ Գամըշլի եւ Հասիչէ գտնուողներուն համար հող գտնել, միանգամ ընդ միշտ ինքնաբաւ դարձնելու համար զանոնք։

Եգիպտոսէն, Պէյրութէն եւ Դամասկոսէն եկող հագուստները բաժնուեցան նորեկ գաղթականներուն։ Բանի մը հակ ալ Հասիչէ ղրկուած է։ Ամերիկացին, Ցրանսացին պզտիկ օգնութիւններ կ'ըլլան իրենց ազգականներուն կողմէ։ Միս Քարէն Եփէի նիւթական օժանդակութեամբ անցեալ շաբթու բացուեցան երեք տարբեր գաղթականացանց մէջ դպրոցներ, նորեկ գաղթականներու պզտիկներուն կրթութեան եւ դաստիարակութեան համար։ Վարձուեցան երեք վարժուհիներ. մէկը Ագապէ Թաղին մէջ 30 աշակերտով, մէկը՝ Նոր գիւղի մէջ 30 աշակերտով, միւսը Ասորիներու կայանին մէջ 20 աշակերտով։ Բոլորն ալ երիտասարդ, գործելու ընդունակ եւ յարմար, Նոր ժամուանացած, 2—3 գաւակի տէր, կանոնաւոր ընտանիք կազմած են, պատուաւոր, աշխատասէր ընտանիքի տէր ծնողքներ են։ Իրենց դրամը սպառած է, որովհետեւ միջավայրին անծանօթ, տեղ չեն գիտեր, լեզու չեն գիտեր, արհեստ չունին, աշխատիլ կ'ուզեն գործ չկայ։ Առտուն կանուխ կ'ելլեն ամբողջ քաղաքը տակն ու վրայ կ'ընեն գործ մը ճարելու համար։ Ո՛րեւէ գործ, գործաւորութիւն, բեռնակրութիւն եւ այլն, օրապահիկ մը ապահովելու համար։ Բանի մը տարի առաջ եկող Խարբերդցիները շատ անկարգ էին։ Ամերիկացին հեղեղի նման դրամ եկաւ իրենց ազգականներէն, եւ Ամերիկայի Խարբերդցիներու Հայրենակցական Միութիւնէն. Հալէպի Խարբերդցիներու Հայրենակցական Միութիւնը բաժնեց այդ գումարները Խարբերդցիներուն։ Սակայն անոնք շատ շռայլ ապրեցան, շատեր բախտախաղի սեղաններուն գլուխը, սրճարաններու, գինետուներու եւն. մէջ փճացուցին այդ դրամները։ Իսկ այս խեղճերը հակառակ անոր որ շատ պատուաւոր եւ երիտասարդ՝ ընտանիքի տէր են, հիներու անկարգութեան, շռայլութեան եւ անբարոյականութեան պատիժը կը քաշեն։ Մինչդեռ թէ օգնութեան կարօտ են եւ թէ արժանի։ Ամերիկայի Խարբերդցիներու միութիւնները գրեթէ նպաստ կամ դրամական օգնութիւն չեն դրկեր, հակառակ անոր որ ապրելու դժուարութիւն կը քաշեն, թուրք կառավարութենէն եւ աւազակներէն կողոպտուած են։ Եթէ Ամերիկայի Խարբերդցիները լրջօրէն օգնեն Հալէպի Գաղթ. Կեդր. Խնամատարութեան, իսկապէս իրենց հայրենակիցներուն օգնած կ'ըլլան, միեւնոյն ատեն օգնութիւնն ալ ճիշտ ու ճիշտ իր նպատակին հասած կ'ըլլայ։

Հոգատար իշխանութիւնը եւ տեղական կառավարութիւնը ամէն դիւրութիւն եւ աջակցութիւն ցոյց կուտան նորեկ գաղթականները տեղաւորելու, գործ հայթայթելու եւ անոնց հանդիստ ապահովելու համար։ Տեղացի արաբ ժողովուրդն ալ լաւ աչքով կը կայ նորեկ գաղթականներուն եւ առ հանարակ բոլոր Հայերուն։ Հայ ժողովուրդը շատ գոհ է ցոյց կառավարութիւններէն։

Դեռ 5—600 հոգի Խարբերդ կը մնան։ Մեծ մասը դրամ եւ ճամբու ծախքի կարողութիւն չունին, այս պատճառով չեն կրնար գալ։ Կայ պզտիկ մասը ալ որ ունեցածը ձգել եւ գալ չուզեր։ Խարբերդէն հասած լուրերը կսկծալի են։ Թուրքերը այլեւս Հայերուն գործ չեն տար, քաղաքէն դուրս չեն հաներ եւ ամէն տեսակ նեղութիւններ կուտան։ «Դուք ազատուեցաք, Աստուած մեզ ալ ազատէ» կը գրեն մնացեալ բնակորները։ Հալէպի նորեկ գաղթականներուն առողջական վիճակը լաւ է։ Մէկն ալ թէ՝ տեղի չզօրութեան պատճառով քիչ մը խճողուած են։

Փոխանցիկ կամ հատաճարակի ձեւով որ եւ է հիւանդութիւն գոյութիւն չունի հայ գաղթականներուն մէջ, չքաւորութենէ եւ ձմրան ցուրտէն յառաջ եկած հիւանդութիւններ կան միայն։ Սնունդի պակասը եւ քանի մը ընտանիք մէկ սենեակի մէջ խճողումը մեծապէս ազդած է անոնց առողջական վիճակին վրայ։ Մերերը չկան, որովհետեւ թուրքիոյ մէջ օրէնքով արգիլուած է Հայերուն՝ ծերութեան տարիքին հասնիլ։ Ուստի այն երիտասարդներն ու նորահասները, որոնք խենդութիւնը ունեցած են իրենց մայրերը ճերմակ տեսնելու՝ փախած եւ ապաստանած են Սուրիա։ Մեռնողները առհասարակ ծեր մայրեր մանուկներ են. իսկ մանուկները մեռնելէ յետոյ մայրերուն ծիծերը վէրք կ'ունենան. տասնէ աւելի այս կարգի դէպքեր պատահած են։ Շնորհիւ Տոքթ. Թորոս Պասմաճեանի Չանքերուն եւ ձրի դարմանումներուն, թէ՛ այս հիւանդները առողջացած են եւ թէ՛ նոր հիւանդութիւններու առաջքն առնուած է։

Նախապէս թաղապետական բժիշկ մը կար, որ գացող հայ գաղթական հիւանդներէն դրամ կ'ուզէր։ Ժողովուրդը գանգատեցաւ, եւ թաղապետութիւնը յիշեալ բժիշկը պաշտօնէ հեռացուց։ Տեղը կանչուեցաւ ուրիշ բժիշկ մը, որ բաղդատաբար աւելի լաւ է։

Գամըշլիի գաղթական Հայերը կ'ըսեն. —Տոքթ. Թ. Պասմաճեան երբ առաջին անգամ եկաւ եւ քանի մը շաբաթ մնաց, հիւանդութիւնները զգալապէս պակսեցան մեր մէջ. իսկ երբ գարձաւ Հալէպ, կրկին ծայր տուին հիւանդութիւնները եւ տասնըհինգ օրուան մէջ, մինչեւ բժիշկին վերադարձը լիսունի չափ մահեր տեղի ունեցան։ Իսկ այժմ գրեթէ երկու ամիսէ աւելի է որ Պասմաճեանը մեր մէջ է, մինակ երիտասարդ մը մեռած է, ան ալ թոքատապէ։ Հիւանդութիւնները մեղմացած են, գրեթէ չքացած։ Այժմ 4-5 հիւանդներ միայն կան։ Տոքթ. Թ. Պասմաճեան արեւածագէն մինչեւ կէս գիշեր առանց հանգիստ ընելու տունէ տուն կը վազէ հիւանդները խնամելու եւ դարմանելու համար ցուրտին, անձրեւին, մութին, մինչեւ ծունկերը ցեխին մէջ խրած։ Տոքթորը պարզապէս նախախնամութիւն մը եղաւ մեզ համար, եթէ ոչ շատեր անկասկած մեռած պիտի ըլլային։ Բացի գաղթական Հայերէն, Գամըշլիի ժողովուրդը, կառավարական պաշտօնեաները եւ նոյնիսկ ֆրանսական բանակի գինուորները այս անձնուէր բժշկին կը դիմեն բուժուելու համար։

ՁՋՈՒԱՆՔՈՎ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ «ԴՐԱԽՏ»ԷՆ

«ԻՆ ՁԱՒԱԿԸ ԻՆ ԼՐՏԵՍԸ»

ՍԱԼՄԱՍՏ, 30 մարտ (Սեփ. Թղթ.)— Հազիւ երեք ամիս է անցել նոր տարեթիւից, եւ ահա Հոծ բազմութեամբ Սալմաստեցի եւ Ուրմիացի Հայ ու ասորի Հայրենիք են վերադառնում բոլշեւիկեան «դրախտ»ից։ Սրանք Համաշխարհային պատերազմի նախաշրջանից եւ 1918 թուականի դէպքերից ի վեր, Հաստատուել էին Ռուսիայում։

Գալիս են անհամբեր, գալիս են որպէս վանդակից ճողոպրած ու գերութիւնից փախած թռչուններ՝ թառամած, շուարուն, խեղճ, սակաւ եւ գոհ՝ որ փրկուեցին վերջապէս։

— Հազարներով, հազարներով են հերթի սպասում, բայց հերթ չի հասնում։ Ամէն վերան լինես կառավարութիւն, պրծանք, ազատուեցինք— ահա գառնագին հառաչանքը եկողներին։

Սալմաստեցին, որ իր կեանքի մեծ մասը մաշել է օտարութեան ու պանդխտութեան մէջ, նա որ իր ապագայ բարօրութեան, տնտեսական բարգաւաճման յոյսը Ռուսաստանն էր համարում, այսօր դէմ-ան-դէմ երես է դարձնում։ Եւ եկողները մեծ մասով արհեստաւորներ ու գիւղացիներ են։

— «Դժոխք է, դժոխք, երկիւղն ու սարսափը իշխում է ամենուրեք— գայրագին արտայայտւում էր մի արհեստաւոր։ Փողոցից քայլում ես կասկածանքով շուրջդ ես դիտում երկիւղով, ծանօթի կամ ընկերոջդ ես հանդիպում ահ ու դողով։ Ցանը, քո հարազատ ընտանիքի մէնոլորտն ես շնչում կասկածանքով, զաւակիդ, քո հարազատ զաւակիդ քո լրտեան են դարձրել։ Ահա ընտանեկան քայքայումի եւ բարոյական անկման այն աւանդը, որ թողնում են բոլշեւիկները վերջապէս ազատուելինք»։

Մանրամասնութիւնների մէջ չենք մտնում, քանի որ մեր թերթերը լիքն են անհամար փաստերով։

— Ես կտոր չոր հացը կը կրծենք, ես խորտակուած պատերի տակի հողը կը լիզենք, սակայն կըզգանք որ ազատ շունչ ենք քաշում, որ էլ սարսափ չկայ եւ վերջապէս, որ Հալածական գողերի չենք նմանւ։

Պարսկաստանը մեր դարաւոր Հարեւանն ու բարեկամը, սիրայօժար ապաստան է տալիս փախստականներին։

Այս երկիրը մինչ գոհ է բոլշեւիկեան ախտաւորութիւններից։

Ահա հէնց այդ մտքով էլ գաղտնի ոստիկանապետը իր խօսքը ուղղելով նորեկներին, արտայայտւել է.

— Մենք շատ գոհ եւ շնորհակալ կը լինենք այն բոլոր Հայրենասէր Հայերից, որոնք գիտեն մտածել ու օգտակար Հանդիսանալ թէ իրենց եւ թէ պարսից կառավարութեան շահերին եւ աշխատիլ նրա բարօրութեանը։

Պարսից կառավարութիւնն ու ժողովուրդը գիտէ, եւ տեսնում է որ Հայն ու Պարսիկը պարսկատանի իւրաքանչիւր անկիւնում ապրում են կողք կողքի իրենց աւօրեայ Հոգերով եւ երկրի շինարարական աշխատանքներով զբաղուած։

Յաջորդով կը գրեմ Սալմաստի շինարարական աշխատանքներից, օր օրը օրին յառաջ են գնում։

ՍԱՐԵԱՆ

Տոքթ. Թ. Պասմաճեան ամիսներէ ի վեր Հալէպի դարժանատունը զոցած եւ Գամըշլի գացած է ու հոն գաղթականներուն կը ծառայէ, առանց որեւէ նիւթական ակնկալութեան։ Իսկ իրեն ընկերացող Բարեգործականի ռամկավար պաշտօնեան իր ամսականը կ'առնէ Բարեգործականէն եւ մինչեւ հիմա միայն գաղթականներու ցանկ մը պատրաստած է։

ԹՂԹԱԿԻՑ

"ԵԱՐԸՆ,,Ի ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

ԸՄՄԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ԱՊԻԿԱՐ

Եարընի մէջ Արիֆ օրուն պէյ բուռն յարձակումներ գործած էր վարչապետ Ըսմէթ փաշայի եւ կարգ մը գործակալներու դէմ։ Այս առթիւ զանազան դիտողութիւնները եղած ըլլալով, Թուրք խմբագիրը նոր յօդուած մը կը հրատարակէր իր Թերթին ապրիլ 1ի Թիւին մէջ (ներքակալութենէն առաջ) «Մեր նպատակը անուանարկութիւն պէտք չէ նկատուի։ Մեր բաղձանքն ու նպատակն է երկրին բարօրութիւնը» խորագիրներուն տակ։

— Իւրաքանչիւր թուրք հայրենակիցի բացորոշ եւ հիմնական, նոյնիսկ գլխաւոր իրաւունքներէն մէկն է հրատարակել իր մտքէն անցուցածը, երբ կը դատէ թէ անիկա կը հակապատասխանէ հայրենիքի շահերուն։

Արդէն Սահմանադրութեան եւ Հանրապետութեան շնորհած ազատութեան նպատակները ասոնք էին։ Սահմանադրութեան 70րդ յօդուածը կը ճանչնայ ու կ'ընդունի որ «թուրք հայրենակիցներու բնական իրաւունքներն են» անհատական անձեռնմխելիութիւնը, խղճի, մտածուի, գրչի, մամուլի եւ այլ մարդկային ու քաղաքակրթական ազատութիւնները։ Հետեւաբար չկայ աւելի բնական բանմը, քան այն որ քաղաքական հանգամանք ունեցող հայրենակից մը իրաւամբ պարզէ իր մտահոգութիւնները պետութեան, ազգին ու հայրենիքի գործերուն մասին։

Մենք այս իրաւունքին վրայ յենած է որ ըրինք մեր քննադատութիւնները։ Թուրք ազգին խղճի, խօսքի, մամուլի ազատութիւն տալու համար ամբողջ իր կեանքը նուիրող մեր «Ղազի Պապա»ն այդ իրաւունքին տակ իր մտորագրութիւնը դրած եւ յարգելի Ազգային Ժողովն ալ զայն վաւերացուցած էր։ Անոր հոգի տուած էր։

Յարգելի Ըսմէթ փաշա ամէն կերպով ազգի սիրոյն արժանի է։ Իր անձը յեղափոխութեան պատմութեան մէջ երախտագիտութեամբ պիտի յիշուի։ Միայն Թէ դահլիճին երկար ատեն իշխանութեան վրայ մնալը, զանազան գործավարութեանց մէջ պատշաճ կամ պարտադիր փոփոխութիւններ մտցուիլը, հակառակ Ըսմէթ փաշայի բարեացակամութեան, կարծես Թէ երկրի գործերուն մէջ սպասուած բարեկարգութիւնը յապաղեցուցած են։

Մանաւորաբար տնտեսական եւ ելմտական խնդիրներու մէջ, վերջին ձեռնարկներուն կէս յաջողութիւն գտնելը, պատկանեալ գործավարութեանց անբաւարարութիւնը կը հաստատէր։ Դահլիճը, որ դէպքերէն կ'ազդուի անմիջապէս, բնականօրէն պատասխանատու պէտք է նկատուէր իր ամբողջ կազմով։ Միայն այս պատճառը բաւական եղաւ դահլիճը տկարացնող ազդակներէն գլխաւորն ըլլալու։ Որովհետեւ դահլիճին ամբողջ շարժումներուն պատասխանատուն դարձեալ յարգելի Ըսմէթ փաշան էր։ Վերջին ելմտական ցնցումէն, այսինքն դրամական տագնապէն վերջ, այս հրեշտակային նկարագրով անձնաւորութիւնը կամ պէտք է փոփոխութիւն մը ժամնէր գործադիր մարմնին մէջ, եւ կամ ամբողջովին պէտք է հրաժարէր՝ տեղը տալով բոլորովին նոր դահլիճի մը։ Մինչդեռ յարգելի վարչապետը չէր կրնար դահլիճի անդամներուն միջեւ նոր մաքրագործում մը կատարել։ Այսպիսի բան մը անձնապէս գինքը կը տկարացնէր։

Այդ պահուն, իբրեւ անմիջական միջոց բուռն կերպով հրապարակ դրուեցաւ «տեղական ապրանքներ»ու խնդիրը։ Շատ յարգելի վարչապետ փաշան մեծ առնականութիւն ցոյց տուաւ։ Այս անգամ ազգային ժողովին առջեւ նախապէս իր ընտրած անձերէն եւ ոչ մէկը զոհելու առաքինութիւնն ունեցաւ եւ վստահութեան խնդիր յարուցւ։ Վստահութիւն չտեսաւ։ 1930ի ելմտացոյցը տպուած ըլլով մէկտեղ ետ առնուեցաւ։ Ասիկա չնախատեսուած, առաջուընէ հաշուի չառնուած կացութեան մը առջեւ նահանջել էր։

Սակայն Ըսմէթ փաշա խիստ ծանր ու հալեցնող պատասխանատուութիւն մը ստանձնած էր։ Արտասահմանի մէջ «օտար ապրանքներուն դէմ տեսակ մը բոյկոտ»ի գաղափար առաջ եկած ըլլալով, ուզեց ծանօթ «ուրոշուժ»ը բարեփոխել «խնայողութիւն» բացատրութեամբ։ Ուզեց, բայց դժուարութիւնները ա՛յնքան շատցած աւելցած էին...

Օսմանեան Պարտքի խնդիրը մեր ելմտական կացութիւնը աշխարհին հասկցուած, ծանուցած էր։

Ահա՛ ասոնք էին մէկ մասը այն պատճառներէն, որ մղեցին մեզ իբրեւ անկեղծ հայրենակից խօսիլ դահլիճին տկարութեան մասին։ Եւ ոչ Թէ հրեշտականման Ըսմէթ փաշան անուանարկելու պատրուակ մը գտնելու համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՆԹԵԼ

Անթելի մեծ կայան մը հաստատուած է Քանաքեռի մէջ։ Ատոր համար ծախսուած է 200 հազար րուբլի։ Այս կայանին արձակած ալիքներուն երկարութիւնն է 750 մեդր։ Այսպիսի հազիւ 5 կայաններ կան ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։ Քանաքեռի կայանը պիտի կրնայ հաղորդակցութեան մտնել Հայաստանի բոլոր գաւառներուն ընկալուչ կայաններուն հետ։ Այժմ ամբողջ Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին 389 ընկալուչներ։

Երեւանի անթելը կը լսուի Մոսկուայի, Պարսկաստանի, Թուրքիստանի և Բաղդադի մէջ։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՏՕՆ

Ուսումնական տարւոյն վերջը, Երեւանի մէջ տեղի պիտի ունենայ մարմնակրթութեան մեծ տօն մը, որուն պիտի մասնակցին 1800 աշակերտներ մարքաքին բոլոր դպրոցները։ Պիտի կատարուին տողանցքներ մարզիկներու եւ արիներու կողմէ, զանգուածային մարզանքներ, մարզախաղեր, եւ ուրիշ զուարճութիւններ։

Սահմանուած են 4 մրցանակներ, որոնք պիտի տրուին մարզական կեանքի մէջ առաջնութիւն շահած դպրոցներուն։

ԿԵԱՆՔԸ ԶՐՎԷԺԻ ՄԷՋ

Երեւանէն 7 վերստ հեռու, Քանաքեռի հաւաւ-արեւելեան կողմը, թումբի նման լանջի մը վրայ թառած է Զրվէժ գիւղը։ Ժողովուրդը կը զբաղի անասնապահութեամբ եւ հողագործութեամբ։

Զրվէժ գիւղը, հակառակ իր անունին, ջուր չունի, այնպէս որ գիւղացիները կ'ըսեն.

— «Զրվէժ չէ, այլ Լրվէճ է»։ Որովհետեւ տարին տասներկու ամիս առուի ջուր կը խմեն։ Գիւղը ունի քարի, ցամի եւ դիպսի հանքեր, բայց միայն քարահանքերն են որ կը շահագործուին։

Գիւղն ունի 170 տնտեսութիւն, բայց տակաւին 145 միայն են մշայն 145 տնտեսութիւն, մինչեւ իսկ կաթնասունները։ Վարուցանք ալ ունին 20 դուքան։ Դպրոցները բաժնուած են երկու բի, իրենց մանճակներով, տաղներով, ձեղներով, մինչեւ արտադրական գործիքները։ Նշանակուած են նաեւ 4 ուսուցիչներ, որոնք ամառը վայրերուն մէջ կաթի կթի տի երթան եւ կաթնատնտեսութեամբ պիտի զբաղին։ Դասընթացքները սուններու վրայ հերթով կեն խուժբերը։

Զրվէժի գիւղացիները չքաւոր տնտեսութիւն չունին։ Ցած կոլխոզին, հնաեւրոպական գերմանական թշնամիներու դեցութեան», կը գրէ «Սովետական Հայաստան» (28 մարտ).

ՆՈՐԷՆ ԿՈՒԼԱԿՆԵՐԸ

Նոյն թերթը նոյն դրէ Թէ Սարդարաբադի քննաշարժ արօրներու մը հիմնելու ժամանակ, ները ուզեր են գրգռել մուրդը։ Յայտարարեր կայան չպիտի հիմնուի, արօրներն ալ պիտի հիմնելու խօսքը ցիները խաբելու համար։

Եւ, կ'աւելցնէ նոյն այս ունեցաւ դիւղացիները միջոցի դիմեցին՝ վիճահամար ձեռնարկը։ Դիմեալ, երբ պահակ էկար շարժ արօրներուն մօտ, ցին նաեւ։

Խաչթառակի մէջ եւս մայնացուած են անասունները, սերմնացուները, եւայլն։ Գիւղական վը վտարած է 9 տնտեսութիւն, որոնք ուզած են խանգարել աքական արգիւնաբերութիւնները։ Ունեցող դացիները այստեղ եւս աշխատանքներ կը կատարեն։

ՆԵՐՔԻՆ ՃԵՂՔԻՆ

Մենք ներկայացուցիչ կոլխոզները, որոնք տեղի ունեցան Հայաստանի մէջ, գիւղատնտեսութեան եւ կոմունիստներուն։ Եւ յետոյ, նահանջի հրամանը։ Ընդհակառակն «փաստօր» կոմունիստները որ իշխանութեան գլուխ գտնուին) տրոցկիստ կամ լակէօզ կ'անուանեն զանոնք։ «Ձախ»երն ալ կ'ամբաստանեն «Չափաւորները»ը իբրեւ տենչացող»ելն։ Բայց ներս գնենք հատուած մը «Ձախ» կոմունիստի մը յօդուածէն որ կը հրատարակէ «Խորհրդ. Հայաստան» (28 մարտ).

— Խեղճուկ երազողներ նրանք, որոնք կարծում են երբեւիցէ ամբողջ գիւղատնտեսութիւնը գլխովին, մինչեւ ժարդը, յօժարակամ կը կոլտնտեսութիւն։ Դա ուտոպիա է։ Մենք պէտք է գործնական ձեւերով։

Մեր շարքերում կան հարիւրէ ընկերներ, որոնք ձենան կուլ գնալիս, ալդպիսները շատ քիչ են նրանք չեն կարող քիչ Թէ լուրջ վտանգ ներկայացնել գործի համար։ Գլխաւորը դը ներկայացնում են մեր սակցութեան այն անդամները, որոնք մեր զբազացման էտապներում դրաւել են «ուսուր» դիրքեր,— ձայնէնք։

«Խորհրդ. Հայաստանի» Ռ. Ա. կը յարձակի այս նավարին վրայ, որ կը նայ եւ կը հայհոյէ իրենց ռանց այլեւս յիշելու այն զրպարտութիւնները», զոր յիշէ «Ձախ» կոմունիստը չակերտի մէջ կը դնէ. կորին կուսակցականները «քեալլագէօզ» կ'անուանէ կինի եւ Տրոցկիստի կողքը դասէ զայն։

Ապագան պիտի ըսէ Թէ կոմունիստ կուսակցութեան այս բառամարտը ինչ յանգի։

ԿԵՐԱՊԱՐԱՆԸ

— Ո՞ր, ո՞ւր է Կերասորը, — հարցրեց Ժանը, երբ նրանք արդեն հեռացել էին Ռուանից: — Ես ձեզ հետ կգամ Լե Մանս, եթե ինձ համար որևէ գործ չունի: Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ձեր ամուսինը ընդունելու ձեզ:

Մարկիզուհին ժպտալով նայեց նրան:

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ հրաժարեցնել այդ ճանապարհորդությունից, — ասաց նա, — բայց ես ձեզ նախապես զգուշացնում եմ, որ ամուսինս ձեզ ոչ մի լավ ընդունելություն չի անելու:

— Ես դրան էլ պատրաստ եմ, — պատասխանեց Ժանը:

Մարկիզուհին ժպտաց:

— Ուրեմն, ինչ ուզում եք, անեք, — ասաց նա: — Ես ձեզ ոչ մի խոչընդոտ չեմ անի: Ես ձեզ ասում եմ միայն, որ ամուսինս ձեզ ոչ մի լավ ընդունելություն չի անելու:

Ժանը ոչ մի խոսք չպատասխանեց նրան: Նա միայն ժպտաց և ասաց.

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ձեզ հետ կգամ Լե Մանս:

Մարկիզուհին ձեռքը մեկնեց նրան և ասաց.

— Ինչպես կուզեք:

Ժանը համբուրեց նրա ձեռքը և ասաց.

— Ես ինձ համարում եմ ձեր ծառան:

Մարկիզուհին ժպտաց և ասաց.

— Ես ձեզ ասում եմ

"ՌՈՍՏՈՄ,, ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ - ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

20 ԱՊՐԻԼ ՉԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆԸ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Chalet Edouard-ի սրահներուն մէջ, 31 Rue Manin et 91 Ave. Secretan, Մէթրօ՝ Bolivar, Tram. 26

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԳԱՆԻ, ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒԻ

ՏՕՆ ՓԻԼԷԹՐՕ ՔԱՐՈՒԶՕ (ՏՐԱՄ) ԵՒ ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ (ԶԱՒԵՇՏ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐ. 50

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ԱՅԺՄԷՆ ՁԵՐ ՏՈՄՍԵՐԸ

ԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ

Թուրֆիոյ տնտեսական ծրագիրը

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ տնտեսական գործավար Շաքիր պէյի կողմէ պատրաստուած տնտեսական ծրագիրը Մ. Բէմալ փաշան ալ քննած եւ սկզբունքով լաւ գտած է։ Ցոյս կայ որ, այս ծրագրին շնորհիւ, տնտեսական տագնապը կարճ ատենի մէջ պիտի փարատի եւ նոյն իսկ կեանքի սղութիւնը պիտի վերնայ։ Ծրագրին ամբողջութեամբ գործադրութեան համար 500 միլիոն ոսկի պէտք կը նախատեսուի։ Ուստի մէկ տարուան մէջ չի կրնար գործադրուիլ. առնուազն 10—15 տարի կանոնաւորապէս պէտք է նոյն սկզբունքները կիրարկել։

Ծրագրին գործադրութեան համար, ելմտացոյցին մէջ դեռ աւելի խնայողութիւն կատարելը կարելի կը նկատուի։ Այս խնայողութիւնը տարուէ տարի աստիճանաբար 30 միլիոն ոսկիի պիտի բարձրանայ։ Առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ երկրագործական դրամատան 30 միլիոն ոսկի դրամագլուխը 100 միլիոնի բարձրացնել։

Ալմազեանը ծեծողներուն դատը

Ինչպէս կը յիշուի, Ալմազեան, երբ դեռ նոր բանտարկուած էր, դատ բացած էր անձնասիրի դէմ, ծեծի ենթարկուած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Այս խնդրին քննութիւնը կը կատարէր հարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիլ։ Այս վերջինը իր քննութիւնները աւարտած ըլլալով, թղթածրարը հաղորդեց դատական իշխանութեան։ Ընդհանուր դատախազի փոխանորդ Քասանեօ պիտի պատրաստէ իր վերջնական տեղեկագիրը։ Կ'ըսուի թէ Ալմազեանի այս բողոքն ալ չեղեալ պիտի նկատուի, քանի որ հարցաքննիչ դատաւորը չէ կրցած հաստատել թէ ո՞վ է հեղինակը դատական բժիշկ Տօքթ. Փոլի կողմէ Ալմազեանի վրայ նկատուած հարուածի հետքերուն։

Մէյէրսկիի նոր շահատակութիւնը

Ռուս արկածախնդիր մը՝ Մէյէրսքի, 1924ի ամառը Մոնթէառնասի «Թէրմինիւս» պանդոկին մէջ կեղծ ռուբլով եւ ստրճանակով մը վախցուցած էր Հայ գոհարավաճառներ Պ. Պ. Արմենակ Համբարձումեանն ու Ճիւհէրեանը, կողոպտելով անոնց 300,000 ֆրանքը։ Մէյէրսքի այն ատեն ձերբակալուելով դատապարտուեցաւ 5 տարի բանտարկութեան եւ Ֆրանսայէն վտարումի։

Բանտէն ելլելէ վերջ, Մէյէրսքի այս անգամ ալ նոր շահատակութիւն մը փորձեց ռուս փոփի մը վրայ, սպառնալիքի տակ 4000 ֆրանք պահանջելով անկէ։ Փոփը բողոքեց եւ Մէյէրսկի առջի օր վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՃԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԿԸ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը ի՛ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

փոխադրուած է իր նոր խանութը 261 Fbg. St. Martin, Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60։ Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ոսկիեւադամանդազարդգոհարեղէններ, արծաթեղէններ, եւն.։

Նորոգութիւն ժամացոյցներու։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը։ Ընդհանուր կեդրոն վաճառման

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ճաշարան Լիլա, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾ ԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Հ. Յ. Դ. ՍԱՐՍԷՑԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ

ժողովը կը վերսկսի իր աշխատանքներուն, այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական ցաւաքատեղին։ կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ճիշդ որոշուած ժամուն։

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԼԻՈՆ.— Յետաձգուած է։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Նախաձեռնութեամբ Եղկատի Բարեպատ. Հայր. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, այս երկուշաբթի ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԲԱԲԿԷՆ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ։ Մուտքը ազատ է

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի մասնաճիւղին կողմէ ի նպաստ հիմնուելիք գրադարանին, վաղր՝ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ 68 Ave. Ernest Renan, Քաղաքապետարանի սրահը։ Նուագ, ճաշ-պանակ։ Պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

կը խօսին՝ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ եւ Պ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

կը ներկայացուի՝ «ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ» եւ «ԹԻՒՀԻՆԳ ԽԵԼԱԳԱՐԸ» (գաւեշտ)

Մուտք 5 ֆրանք

Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ԱՊՐԻԼ

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 29 Bld. Carnot: Ներկայանալ անդամատետրով։

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Ուրբաթ վրէժ, Արամ և Ջաւարեան խումբերը Դրադարանի սրահը։ Բացակայողները նկատի պիտի առնուին։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի Աֆիոնի Հայրենակցական միութեան թարար մասնաճիւղի ցանկը.—

Ա. Պէրպէրեան (2 քոլրեր), 50, Յ. Տէր Վահանեան 20, Գ. Գարասարգիսեան 15, Ա. Սարգիսեան 15, Կ. Գարապալեան, Ա. Մովսէսեան, Ժ. Ճիզմէճեան, Ա. Ճիզմէճեան, Մ. Լիմնեան, Ա. Տօնիկեան, Մ. Բոլաթեան, Գ. Յովսէփեան, Ա. Զաքարեան վ. Նաւասարդեան, Մ. Յակոբեան, Մ. Գալբարեան, Ա. Սօլեան 10ական, Ն. Պուրնարոս եւ Ե. Բանտէլիս (2 Յոյներ), Լ. Քէշիշեան, Ս. Մէսճիեան, Ա. Քէշիշեան, վ. Վրգոթեան, Կ. Կուզուգեան, Յ. Գօչումեան, Մ. Պարսամեան, Դ. Չէպէճեան, Օ. Շէքէրեան, Մ. Պահարեան, Ա. Մուրատեան 5ական, Կ. Տէր Պօղոսեան 3, Ա. Քէրէսթէճեան 2, գումար 300 ֆրանք։

Լիոնի Աֆիոնցիներէ 785, թարարի հարեւնակիցներէ 740, գումար 1525։ Մտացադիրներու եւ փոստի, եւայլնի ծախք 25 ընդհ. գումար 1500 ֆր.։

Տես Յառաջ 11 փետր.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

26 Ապրիլ Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս։

փարիզի Ազգատախնամի օժանդակ օրիորդաց միութիւնը ապրիլ 26ին ի՛մաթ, ընտանեկան պարահանդէս-երեկոյթ մը կազմակերպած է, ուշադինկերը փալասի շքեղ սրահներուն մէջ, 14 rue Magellan, Metro Georges V. Նպատակը բարի, մուտքը աժան եւ մթնոլորտը խիստ հաճելի։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓՈՂՈՏԸ ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ենթակոմիտէի կողմէ, այս կիրակի ժամը 2.30ին Րէվէյլի յունական Թրիեանօ սրահը։ կը ներկայացուի

«ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ»

Ձեղչուած գինով ծախու է Goussainvilleի մէջ 18,500 ֆր. արժող փայտաշէն միայարկ տուն մը երկու սենեակ, պարտէզով միասին 400 քառ. մէթր։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Մ. Մազմանեանի, 47 Rue Bisson, Paris (20)։

EMPIRE Միվիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, վարմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստատ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

L. Gérant H. STEPHAN

ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌՏՈՒ

Ուշադրութիւն ամուրիներուն

Խմուժ բացողներուն

Բերնին համը գիտցողներուն

Երաժշտութիւն սիրողներուն

ԵՐԳ. ՇԻՇԱՂ. ԵՒ ՏԱՔ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

23 Rue de la Huchette — Métro: St. Michel

RESTAURANT CAUCASE

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37

կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

կը կատարէ ծննդաբերութիւններ

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրեալ Թեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

HORLOGERIE - BIJOUTERIE

ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

Վ. ԽՏՇԵԱՆ

69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.1

Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayette-ի անկիւնը Gare de l'Est-ի եւ Gare du Nord-ի մօտ

Ձոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, օղերու, տանիներու նշանառքի եւայլն)։

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՉ

ՁԱՏԻԿԸ ԶՈՒԱՐԹ ՏՕՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ԱՅՑԵԼԵԼ ԱՅՍ ՇԱՔԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette-ի խաչմ.

Tél. TRUDAINE 81 07

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Ձատկի առթիւ կարագով պատրաստուած ՁՒՕՐԻՉՆԵՐ եւ թարմ ՀԱՒԿԻԹՆԵՐ,

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵ

ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ

Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ

30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ Bolivar

Ուր պիտի գտնէք նաև արեւելեան նպարեղէնաց լաւագոյնը գեղչեալ գիներով։

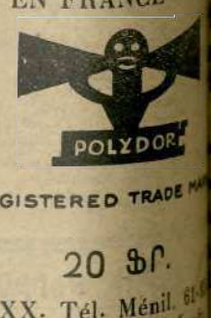
SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE MA

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61

Մեր փլաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաև ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins, Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ժամանակ

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

Phonos & Disques

Columbia

ՀԱՍԱԾ ԵՆ 1930ի ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԼԱՒ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) Մէթրօ՝ Պէլվիլ, թրամ. 26

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
19
ԱՊՐԻԼ
1930
19 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1242

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԹՕՔ

ՄԻՆՉ ԱՅՍՏԵՂ ԿԸ ՎԻՃԻՆՔ...

Մինչ այստեղ կը վիճինք անհամ ու անվերջ, անդին, հեռաւոր Միջագետքի խորերը, տուներ, նոր բոյներ կը շինուին, նոր աղմուկի: Նոյնիսկ մեղք համարելով պարծենալ կատարած աշխատանքին համար:

Մեր ընթերցողները բաւական բան գիտեն այս մասին, ժամանակին հրատարակուած ըլլալով ամէն մանրամասնութիւն:

Վասպուրականի վերջին գաղթին միացորդներէն իրաքի մէջ հպատակուած են 7—8000 հոգի: Հայաստան երթալու ատեն յոյս կորսուած ըլլալով, Գաղթ. Կոմիտէն գլուխ քարէ քար գարկաւ եւ վերջապէս յաջողեցաւ իրաքի կառավարութենէն ստանալ ձրի հող, Մուսուլի Սլիվան գաւառին մէջ: Ուր ոչ մէկ ջակցութիւն՝ պետութեան կողմէ: Պայման դրուած էր որ գաղթականները իրենք միջոցներ գտնեն, նորոգեն աւերակները, տուն տեղ ըլլան եւ հող մշակեն:

Այդ պայմանով ալ, գործի ձեռնարկեց Գաղթ. Կոմիտէն:

Սահմանափակ էին տրամադրելի միջոցները, բայց սահման դրաւ գործին լրջութեան հաւատացողներու եռանդը: Ու մինչ, առաջին առթիւ, 250 հոգի միայն պիտի տեղաւորուէին, տասնի չափացած արդէն փոխադրուեր են հազար հոգի, Նահր-էլ-Օմարի, Պաղտատի եւ Պասրայի կայաններէն:

Արդէն շինուած են 170 տուներ, 220 ընտանիքի համար: Բնակարաններ ոչ թէ մեր գիւղական գոմերուն կամ գետնափոր նկուղներուն պէս, այլ նորագոյն ձեւով եւ կարելի չարութիւններով:

Շրջանը քրտախօս ըլլալով, նոր բնակավայրը կոչուած է «Ժաժէո» (քաղաք): Շինութիւնները կատարուած են հաւաքական աշխատանքով, եւ տեղացիներու բարեացակամ աջակցութեամբ: Կարելի եղած է ճարել նաեւ 40—45 լուծ, որպէսզի տարագիրները սկսին անմիջապէս վարել ու ցանել: Մանաւանդ որ, հողը շատ բերրի է, եւ կրնայ տալ մէկին քսան:

Ի՞նչպէս կարելի եղած է գործել այս հրաշքը, զարմանքի բերելով նոյնիսկ տեղական իշխանութիւնները, որոնք այդ ուժերուն ցոյց տուեր էին հայ գաղթականներուն, գլխու մէկ ազատելու համար:

Գաղթ. Կոմիտէն իր ձեռքին տակ ունէր Հնդկաստանի եւ Ճաւայէմի մէջ կատարուած հանգանակութեան մը միացորդը, որուն վրայ աւելցան Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչին եւ Վասպ. Հայր. Միութեան դրկած գումարները, եւ դանագան նմանատիպ օժանդակութիւններ (Եւրոպայէն եւն.): Առանց հաւաքական աշխատանքի եւ մանրակրկիտ հաշիւներու, դժուար թէ կարելի ըլլար գործին կէսն իսկ յաջողցնել:

Տարբեր պարագաներու մէջ, տասնապատիկ աւելի գումար է մսխուած, առանց համապատասխան արդիւնքի: Եւ մինչեւ այսօր ալ, կը մսխուի աւելի կամ պակաս: Այժմ տեղը չէ օրինակները յիշելու եւ սիրտ պղտորելու: Օրինակներ՝ ոչ միայն հայրենիքէն դուրս, այլ և անոր հողին վրայ:

Երբ առաջին անգամ յիշուեցաւ Մուսուլի այս ձեռնարկը, շահագրգռուած ազգասէրները պարտք սեպեցին հրապարակաւ անհամաստ հոչակել զայն, համարել «հակահայաստանեան», քանի որ տեղաւորումը կը կատարուի հայրենիքէն դուրս:

Հարկ եղաւ բացատրել այս մարդոց թէ՝ 1921էն ի վեր հայրենիքին դուռները կը գարնեն Նահր-էլ-Օմարի գաղթականները, եւ եթէ մէկ մասը կարճ-երկար ընդունեցան, միւսներուն առջեւ ամէն ճամբայ փակեցին, նոյնիսկ բեռները դադրեցնել տալէ յետոյ:

Արդ, անապատին եւ կայաններուն մէջ կը հալէին այս տարագիրները, դատապարտուած՝ այլասերելու: Արժէք ունի՞ս այս բազմութիւնները թէ ոչ: Եւ եթէ այո, մենք պարտականութիւններ ունի՞նք զանոնք ողջ, կանգուն պահելու եւ ինքնապահ դարձնելու: Ըլլա՛յ իսկ օտար հողի վրայ, քանի որ մեր հողը չէ քակել երեւանի կղպանքը:

Ամբողջ խնդիրը կը կայանայ այս հարցումին եւ պատասխանին մէջ:

Իսկ ոչ հարցումէն, ոչ ալ անոր պատասխանէն խոյս չի կրնար տալ հայկական ո՛ր եւ է կազմակերպութիւն: Նոյն իսկ ամէնէն քաղաքացին պարտաւոր է ինքն իրեն հարցնել ու պատասխանել: Անշուշտ եթէ խաչ քաշած չէ իր ինքնութեան վրայ:

Մենք միամտութիւնն ունինք հաւատալու թէ՝ գոնէ այս կարգի խնդիրներու մասին կարճ պիտի կապուին վիճաբանութիւնները, եւ իւրաքանչիւր հոսանք եւ կազմակերպութիւն պիտի ընծայէ իր գործնական աջակցութիւնը:

Ի՞նչ արժէք ունին Երեւանէն, Փարիզէն եւ Պոսթոնէն հնչուած իմաստութեան հունտերը, երբ տարագիրը ածու մը, ծառ մը լծկան եւ ափ մը սերմնցու կ'ուզէ, բայց փոխարէնը ցաւ կը տնձէ: Այն ալ կիրքի եւ ճամարտակութեան հով:

Ահա բոյն մը, ուր հողին պիտի կապուի հայ գիւղացին, տանք տալով իր արդար վաստակին:

Փոխանակ ճառելու, վիճելու եւ կիրքեր յարուցանելու, տանք գտէք որ տնակ մը աւելի շինուի, լծկան մը, կով մը, հակու ոչխար, հինգ հաւ, կոտ մը սերմնցու աւելի ունենան:

Նոյնը՝ Լիբանանի եւ Եփրատի ափերուն վրայ կատարուած աշխատանքներուն առթիւ:

Մեղքը մերը չէ, որ այսպէ՛ս եղաւ:

Բայց աննեղելի մեղք է քաղաքականութիւն խաղալ այս կեանքին վրայ իսկ:

Շ.

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԻՆ

Խռուաթներն Ժրևեւ կը դիմեն

Խռուաթ երեսփոխան Քոնիէվիչ Ազգերու Դաշնակցութեան ուղղեց կոչ մը, յանուն խռուաթ ներկայացուցիչներուն: Կոչը ուղղուած է «քաղաքակիրթ աշխարհին եւ ամէնէն առաջ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ դաշնադիր պետութեանց» որ հաշտութեան ժողովին մէջ ստեղծեցին Սերպերու, Խռուաթներու եւ Սլովէններու միութիւնը: Կոչը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ այն ծանր եւ վտանգաւոր կացութեան վրայ, որ ստեղծուած է Խռուաթիոյ մէջ, Սերպիոյ թագաւորին բռնապետական վարչաձեւին հետեւանքով: Ու կը պահանջէ. 1. Իրենց ներկայացուցիչները ղրկել Մաչէքի (Խռուաթ ազգայնականներու պետ) դէմ բացուած դատավարութեան, այդ դատը միջազգային հակակշիռի ենթարկելու համար. 2. Վերջ դնել Սերպիոյ տիրապետութեան Խռուաթիոյ վրայ եւ Խռուաթիոյ ու խռուաթ ազգին համար ստեղծել ազգային կեանք մը եւ ազատ վիճակ մը, ինչպէս նաեւ ամուր կռուան մը, խաղաղութիւն կատուցանելու համար Եւրոպայի այդ մասին մէջ:

Բացի Ազգերու Դաշնակցութենէն, այս ուղերձը ղրկուեցաւ նաեւ դաշնադիր պետութեանց:

∴ Մաչէքի եւ ընկերներուն դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր 24ին: Ասոնք կ'ամբաստանուին թէ եղեռնափորձեր կազմակերպած են Զաղրէպի մէջ:

Հնդկաստանի խռովութիւնները

«Թայմզ»ի Բարաչիի թղթակիցը կը հաստատէ թէ ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ 10,000 հոգինոց բազմութեան մը վրայ, որ պաշարած էր դատարանը եւ կ'ուզէր ազատել վեց վարիչները: Երկու հոգի սպաննուեցան եւ 57 վիրաւորուեցան: Վիրաւորներէն 17ը ոստիկաններ են: Առջի գիշերուընէ ի վեր Չղագրդիո Հնդիկներու բազմութիւն մը պաշարած է դատարանը, ուր տեղի կ'ունենայ դատավարութիւնը: Կը վախցուի որ տրուելիք վճիռին հետեւանքով նոր խռովութիւններ ծագին:

Կանտիի երկրորդ տղան՝ Տէվիտաս Կանտի եւս ձերբակալուեցաւ աղի օրէնքը բռնաբարած ըլլալու ամբաստանութեամբ:

Պոմպէյի կամաւորները պրոպագանդի նոր մեթոտ մը գտան: Գրաւեցին քանի մը թափառական էշեր, որոնց եւրոպական հագուստ եւ գլխարկ հագցուցին եւ պտտցուցին փողոցներուն մէջ, պահանջելով ժողովուրդէն որ վրայէն նետէ օտար բոլոր կերպասեղէնները եւ հագնի միայն Հնդկաստանի մէջ եւ Հնդիկներու ձեռքով պատրաստուած հագուստներ:

Կանտի երկար յայտարարութիւններ ըրաւ Նավսարիի մէջ՝ կալկաթայի եւ Բարաչիի խռովութեանց մասին: Ցաւ յայտնեց, որ հակառակ կրաւորական դիմադրութեան իր քարոզներուն, այդպիսի յարձակողական դէպքեր պատահած են, բայց ատոր պատասխանատուն, ըսաւ, կառավարութիւնն է, որ խաղաղութիւն չուզեր:

Կանտի աւելցուց.

— «Իմացայ թէ Ցոլէրայի շրջանին մէջ եւ վիրամկանի մօտ բազմաթիւ անպարկեշտ խժդժութիւններ կատարուած են անպաշտպան ազգայնականներուն վրայ, որոնց միակ յանցանքն էր դիւրութեամբ յանձնած չըլլալ իրենց ունեցած ադը: Զարչարանքի այս մեթոտը բոլորովին անհանդուրժելի է եւ հետեւանքը պիտի ըլլայ հատցնել ժողովուրդին համբերութիւնը: Ընմեղ արեան թափուիլը պիտի գաիավիժէ դէպքերը եւ փութացնէ վախճանը: Գիտեմ թէ մօտ օրէն այլեւս խօսքերս չպիտի հասնին ժողովուրդին, սակայն բան մը կայ որ չեն կրնար խլել ինձմէ, այն է անխախտ հաւատքս պաշտպանած դատիս հաւարա»:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ արտաքին նախարար Չէնտըրսըն յայտարարեց թէ հակառակ յուսացուածին, Զատկի արձակուրդէն առաջ կարելի չէ եղած վերջացնել բանակցութիւնները եգիպտական կառավարութեան հետ, կարգ մը կէտերու մասին դժուարութիւններ ծագած ըլլալով: Բանակցութիւնները պիտի վերսկսին Զատկէն վերջ:

Ամէնէն աւելի դժուարութիւն ծագած է Սուտանի խնդրին մասին: Այս առթիւ առաջ եկած տարակարծութիւնները պիտի ենթարկուին եգիպտոսի եւ Անգլիոյ դահլիճներուն կատաոման:

Հապէշիստանի ապստամբութիւնը

«Տէյլի Նիուզ»ի Գահիրէի թղթակիցը նոր հեռագրով մը կ'ըսէ թէ Հապէշիստանի մէջ կռիւները կը շարունակուին՝ Րաս Թաֆարիի զինուորներուն եւ ապստամբներուն միջեւ: Այս վերջիններուն նպատակն է գահընկէց ընել Րաս Թաֆարին:

Հիմա բացէ ի բաց կը խօսուի թէ կայսրուհի Զաուտիթու թունաւորուած է: (Այս առթիւ ի դէպ է յիշել թունաւորման պարագայ մը, որուն մասին իբրեւ թէ առաջարկ եղած էր հայ բժիշկի մը):

Մայրաքաղաք Ատիս Ապապա դեռ չէ պաշարուած:

∴ Փարիզի եթովպիական դեսպանը կը հերքէ ապստամբութեան լուրերը եւ կ'ըսէ թէ Հապէշիստանի մէջ կատարեալ խաղաղութիւն կը տիրէ:

Դաւուբեն ուղղակի եգեսական

Ռումանիա, Լեհաստան եւ Պուլկարիա կ'աշխատին Դանուբի վրայով ուղղակի կապուիլ եգեսականին, առանց պէտք ունենալու նեղուցներուն: Ասոր համար, ծրագրած են Դանուբի վրայ մեծ կամուրջ մը շինել եւ ռումանական երկաթուղին միացնել պուլկարականին եւ ուղղակի Սելանիկ իջնել:

Մանաւանդ Ռումանիա շատ համակիր է այս ծրագրին, նկատելով որ Վոսփորի եւ Տարտանէլի միջոցով հաղորդակցութիւնը երկար ու դժուար է իրեն համար: Մանաւանդ պատերազմի մը պարագային:

Իր կարգին, Յունաստան ալ խոստացած է յիշեալ բոլոր պետութեանց մասնաւոր գօտիներ տրամադրել Սելանիկի մէջ: Այս թոյլտուութիւնը կ'ընէ, որովհետեւ գիտէ թէ նոր կարգադրութեամբ Սելանիկը պիտի դառնայ «Թրանզիթ»ի մեծ կեդրոն մը:

Միայն Ռումանացիները կ'ուզեն որ կամուրջի փոխարէն ֆէրիպօթեր (կառամբարձ լաստեր) հաստատուին Դանուբին վրայ: Մօտերս խորհրդաժողով մը պիտի գբաղի այս խնդրով:

«Փոլիթիքա» դիտել կուտայ որ եթէ յաջողի այդ ծրագիրը, Պոլսոյ Նաւահանգիստը շատ պիտի տուժէ եւ աւելի պիտի ամայանայ:

Մոսկուայի ևահանգէհն վերջ

«Թայմզ»ի Բիկայի Թղթակիցը կը գրէ.—

Կարգ մը խորհրդային քաղաքացի մենաշնորհի տէրեր հարցուցին խորհրդային իշխանութեանց թէ կուլակներու հանդէպ քաղաքականութեան վերջին փոփոխութիւնը կիրարկելի՞ է նաեւ քաղաքաբնակներուն, եւ թէ ապօրէն կերպով սեփականազրկուած քաղաքացիները կրնա՞ն յուսալ թէ ետ պիտի ստանան իրենց կալուածները:

Այս հարցումը կը վերաբերի գլխաւորապէս այն քաղաքացիներուն, որոնք քանի մը տարի առաջ խորհրդային կառավարութեան հետ պայմանագրութիւն կնքեցին՝ նորոգելու վճացած բնակարանները: Ըստ այդ պայմանագրութեանց, իւրաքանչիւր այս կարգի ժենաշնորհ ստացող իրաւունք ունէր իր նորոգած տան մէջ բնակարան մը գրաւելու եւ միւս բնակարանները վարձու տալու քանի մը տարուան համար, իբրեւ հատուցում՝ շէնքը բնակելի դարձնելուն:

1928ին և 1929ին մեծ թիւով տուներ վերադարձուեցան մենաշնորհի տէրերուն կողմէ, սակայն քանի մը ամիս առաջ Մոսկուայի, Լէնինգրադի եւ այլ վայրերու խորհրդային իշխանութիւնները չեղեալ համարեցին այդ պայմանագրութիւնները, գրաւեցին տուները, դուրս քշեցին նորոգողները, եւ շատ տեղեր ալ ձերբակալեցին զանոնք եւ ընտանեօք հեռաւոր վայրեր աքսորեցին:

Նոր դաւ ալ

Մոսկուայէն հեռագրիմը համաձայն, Գործակցականի տնօրէնը եւ բազմաթիւ պաշտօնեաները ձերբակալուած են՝ իբրեւ մեղսակից հակաբոլշեւիկ դաւի մը: Կ'ըսուի թէ շարժման վարիչն է Շքոլնիկ եւ կազմակերպութիւնը բազմաթիւ ճիւղեր ունի արտասահմանի մէջ:

∴ Զուսովայեցի խորհրդային դատարանը ժահուան դատապարտեց ռուս ճարտարագէտներ Մակարովը, Տրէզակովը եւ Բիտշարակին՝ իբրեւ հակայեղափոխական գործիչներ:

Տրոցկի կ'ամբաստանի Ստալինը

Պերլինէն կը հաղորդեն.— Իր նոր պաշտօնաթերթին՝ «Տէր կոմունիստ»ի մէջ, Տրոցկի կը գրէ թէ Ստալին սպաննել տուած է Չեկայի գործակալներէն Բլունկինը: Երբ Պոլիս կը գտնուէր, Տրոցկի խնդրած էր Բլունկինէն նաւակ մը յանձնել գալ Ռադէկի, որ այդ պահուն Սիպերիա կը գտնուէր: Ռատէկ ենթադրելով որ Բլունկին լրտես է, մատնեց զայն: Ասոր վրայ, Ստալինի անձնական հրամանով մահապատժի ենթարկուեցաւ Բլունկին:

Դաս ալ Ալմազեանի դէմ

Ալմազեանի խանութին տէրը՝ Լոնպար դատ բացած էր հայ ղերձակին դէմ, որ իր բանտարկութեան պատճառաւ յունուարէն ի վեր չէր վճարած խանութին վարձքը: Ալմազեանի փաստաբան ժան-Շառլ Էրկրան ժպտելով ըսաւ որ եթէ Ալմազեան չէ կրցած վճարել իր պարտքը, պատճառը բացառիկ պարագաներն էին, եւ թէ հարկ չկայ երկարօրէն բացատրութիւն տալ այդ մասին: Դատաւորը առանց ռեէ առարկութեան մինչեւ մայիս 14 պայմանաժամ տուաւ Ալմազեանի իր պարտքերը վճարելու համար:

ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

«Տէթէքթիվ» շարաթաթերթը եւ «Սուար» կը հրատարակեն Ալմազեանի յիշատակները, տալով անոր կենսագրութիւնն եւ բանտարկութեան մանրամասնութիւնները:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԹԷՆՔի մէջ առջի իրիկուն ժամը 19.10ին երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեցաւ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կրթական նախարարը հրահանգեց «Էսփէրանթօ»ի կամաւոր դասընթացք մը հաստատել լիսէներուն եւ ԱԹԷՆՔի վարժապետանոցին մէջ:

ՀԻՆԴԷՆՊՈՒՐԿ յուլիս 20-27 պիտի այցելէ Հռենոսի պարպուած շրջանները:

ՍԸՐ ՊԱԶԻԼ ՋԱԽԱՐՈՖի փարիզի տան մէջէն հրդեհ ծագեցաւ եւ մատենադարանին կարգ մը արժէքաւոր գիրքերը այրեցան:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ 12 չրօդանաւեր յառաջիկայ աշնան պիտի փորձեն կտրել Ատլանտեանը:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը արգիլած է Լոնտոնաբնակ բոլոր խորհրդային քաղաքացիներուն՝ ջատկի առթիւ եկեղեցի կամ սինակոկ երթալ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ՆՈՐ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ ԵՒ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՐՏՔԸ՝ 1,308.000 ՍՏԵՐԼԻՆ

Հակառակ ամէնէն լաւատես հաշիւներուն, Անգլիոյ ելմտական եւ տնտեսական վիճակը շատ ծանր է։

Այսպէս էր դեռ տարի մը առաջ պահպանողական վարչութեան օրով, այսպէս է, եւ աւելի դէշ, հիմա, երբ իշխանութեան գլուխ կը գտնուի ընկերվարական կուսակցութիւնը։

Մեծ պատերազմին աւերը հետզհետէ կը զգայ այս հպարտ ժողովուրդը որ մեւ օր չէր տեսած մինչեւ 1914։ Յաղթանակը արժեց շատ աւելի սուղ քան կ'երեւակայէին պատասխանատու շրջանակները։

Զգեցէք պահ մը միջազգային քաղաքականութեան ներկայ տագնապը որ մեծապէս կ'ազդէ Եւրոպայի տնտեսական կացութեան վրայ։ Դիտեցէք այն անախընթաց մրցակցութիւնը առեւտուրի եւ արդիւնաբերութեան մէջ, որուն լծուած են բոլոր մեծ ու պզտիկ ժողովուրդները, մրցակցութիւն մը որ եթէ չկասի, կրնայ ահաւոր վտանգ մը դառնալ ապագային բրիտանական ճարտարարուեստին ու վաճառականութեան։

Անգլիա աշխարհի մթերանոցն էր պատերազմէն առաջ։ Ո՛չ միայն իր սեփական արտադրութեանց այլ դուրսէն ներածուած բազմատեսակ նիւթերու հաւար։ Եւրոպա իր հանքածուխը եւ պողպատը կը գնէր Անգլիայէն, Հարաւային Ամերիկան կամ ասիական երկիրները այս երկրէն կը գնէին իրենց հիւսուածեղէնը. անգլիական նաւահանգիստներուն մէջ կը հինուէին չորս ծովերուն վրայ երթեւեկող շոգենաւերը։ Լոնտոնն էր Եւրոպայի սակարանը եւ շուկան։

Իսկ այսօր։ Շատ բան փոխուած է հին օրերէն։ Պատերազմը արթնցուց բոլոր ժողովուրդները. անոնք որ յաճախորդ էին երէկ, դարձան մրցակից։ Եւրոպական երկիրներուն գրեթէ մեծագոյն մասը ինքնաբաւ է այսօր շատ մը տեսակէտներով։ Իտալիոյ մէջ հինուած բամպակէղէնը կամ բրդեղէնը թերեւս այնքան լաւ է որքան Լէնքըշըրի մէջ պատրաստուածը. հիւսիսային Ֆրանսայի կերպասները կրնան մրցիլ Պրաթֆըրտի մէջ արտադրուած տեսակներուն հետ։ Լեհաստանի հաքածուխը աւելի ձեռնտու է հարաւային Եւրոպայի կարգ մը երկիրներուն համար. Գերմանիոյ նաւարանները նուազ յաջող չեն քան կլայտկոյի կայանները։ Այս բոլորին վրայ աւելցուցէք օտար դրամներու եւ արտադրութեան միջոցներու ապահանումը եւ պիտի տեսնէք որ երեւոյթները մխիթարական չեն Մեծն Բրիտանիոյ վարիչներուն համար։

Հապա՞ անգործութիւնը որ հետզհետէ կ'աճի ու կը զարգանայ։ 1,400,000ի չափ անգործ բանուորութիւն մը ոչ միայն ձեռքերը ծալած կը յօրանջէ, այլեւ ապրուստ կը ստանայ պետական գանձէն։ Ի՞նչպէս աշխատին երբ գործարանատէրը բաւականաչափ վաճառում չունի նիւթ արտադրելու համար. երբ օտար շուկաները անգլիական ապրանք չեն գներ, որովհետեւ սուղ են եւ գործարանատէրը կը ստիպուի փոխանակ 1000ի 500 բանուոր վարձելու։ Մէկ կողմէն երկրին արտադրութիւնը եւ առեւտուրը նուազած են, իսկ միւս կողմէն պետութիւնը պարտաւորուած է դարմանել տիրող չքաւորութիւնը։ Այն բոլոր դարմանները որոնց մասին կը խորհին օրուան վարիչները, աւելի ակադեմական են քան գործնական։ Գլխաւոր ցաւը գնող շուկաներու չգոյութիւնն է, իսկ շուկաները արուեստական ձեւերով չէ որ կը ստեղծուին։ Մինչեւ անգամ կայսրութեան երկրամասերը՝ Քանատա, Աւստրալիա, Հարաւ. Աֆրիկէ կար նոր Զելանտա հատարիւ յաճախորդներ չեն։ Տարբեր խնդիր, եթէ իրականանայ կայսրութիւնը տնտեսական ամբողջական Միութեան մը վերածելու ծրագիրը, որուն մասին շատ կը խօսին ամիսներէ ի վեր։

Հարցնողներ կան թէ ինչո՛ւ այդ անգործները չեն երթար Քանատա կամ Աւստրալիա երկրագործութիւն ընելու, չէ՞ որ անսահման հող ու բնական հարստութիւններ կան այնտեղ, կարօտ աշխատող ձեռքերու։

Նախ որ կայսրութեան իւրաքանչիւր երկրամասը անկախ է ինքն իր մէջ եւ ունի իր մտաւոր օրէնքները ներգաղթի մասին։ Զենք յիշեր անոնց տնտեսական դժուարին պայմանները։ Երկրորդ՝ Անգլիացին խառնուածքով անընդունակ է փոխելու իր կենցաղը։ Անգլիացին չունի Հայուն չարքաշութիւնը, որպէսզի ապրի ամէն կլիմայի կամ ամէն պայմանի տակ։

* * *

Կայսրութեան ընդհանուր պատկերը տուինք։ Թուանշանները աւելի պերճախօս են, որոշ գաղափար կազմելու համար։ Անհատական ընկերվարական դահլիճին ելմտական նախարարին 1930—1931ի ելմտական տարուան համար 789,445,000 ստերլին մուտք եւ 787,209,000 ստերլին ելք, հետեւեալ բաժանումներով (կը յիշենք գլխաւորները)։—

ՄՈՒՏՔ

Եկամուտի տուրք	307,500,000
Բաց. եկամուտներու տուրք	1,700,000
Մաքս. տուրք	252,570,000
Դրոշմաթուղթ եւայլն	31,950,000
Թղթատար	10,125,000
Պահանջներէ գանձում	33,000,000

ԵԼՔ

Բանակ	32,117,000
Նաւատորմ	43,070,000
Օդային ուժ	17,584,000
Պատերազմական կենսաթոշակ	17,318,000
Պաշտօնէութիւն եւայլն	143,552,000
Կենսաթոշակ	96,996,000
Կրթութիւն	55,138,000
Պարտքերու վճարում (ներքին եւ արտաքին)	360,000,000

Այս վիթխարի գումարներուն ամբողջութիւնը կը վճարէ ժողովուրդը՝ ուղղակի կամ անուղղակի տուրքերու ձեւին տակ։ Պաշտօնական վիճակագրութիւն մը ցոյց կուտայ մարդ-գլուխ գանձուած տուրքերուն համեմատութիւնը հետեւեալ երկիրներուն մէջ.—

Իտալիա	3	ոսկի
Գերմանիա	5	»
Ամերիկա	6	»
Ֆրանսա	8	»
Անգլիա	15	»

(Զանց կ'առնեմ չիլիններն եւ փէննիները)։

Տնտեսական տագնապին պատճառ է նաեւ միջազգային պարտքերու խնդիրը։ Ահա թէ ինչ կը պահանջէ բրիտանական գանձը հետեւեալ «բարեկամ եւ դաշնակից» պետութիւններէն.—

	Ստերլին
Բրիտանական գաղութներէ՝	116,526,000
Ամերիկայէն	771,500,000
Իտալիայէն	258,250,000
Ռուսիայէն	962,615,000
Պելճիքա, Լեհաստան, Ռումանիա, Սերպիա, Աւստրիա, Հունգարիա եւայլն	142,615,000
ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ	1,308,000
Գումար	2,252,814,000

Այս 2,252,814,000ի պահանջքին տոկոսը կը վճարէ անգլիացի աշխատաւորը։ Ներկայ ելմտական նախարարին հաշուով, եկամուտի տուրքին հարիւրին քսանը կարելի է զեղչել, եթէ պարտատէրերը աւելի փութկոտութիւն եւ տրամադրութիւն ցոյց տան կարգադրելու իրենց նեղ օրերուն ստացած փոխառութիւնները։ Ասոր համար էր որ ընկերվարական նախարարը այնքան կաասպի պայքար մղեց Լահէյի վերջին խորհրդաժողովին մէջ։

Ընկերվարական իշխանութիւնը որ շուրջ մէկ տարուան կեանք կ'ունենայ, չկրցաւ դարմանել տնտեսական կացութիւնը եւ ընդհակառակն 50 միլիոն ստերլինի գումար մըն ալ բարդեց ելմտացոյցին վրայ իր նոր ձեռնարկներով — յաւելում անգործներու նպաստին եւ այրիներու կենսաթոշակին։ Թէեւ համոզուած ազատառեւտուրի կողմնակից, Սնոըտըն չհամարձակեցաւ ընդել կարգ մը մաքսային տուրքեր որոնք առժամապէս հաստատուած էին նախկին պահպանողական իշխանութեան օրով։ Հետեւաբար այն ծրագիրները որոնց մասին փայլուն խոստումներ տրուեցան անցեալ տարի ընտրութիւններէն առաջ, յետաձգուեցան, գոնէ առժամաբար։

Նոր ելմտացոյցին առիթով եկամուտի տուրքին համար իւրաքանչիւր ոսկիէն գանձուելիք 2 շիլինին 2ու կէսի բարձրացումը, ապացոյց մըն է ինքնին որ տարբեր բան է ծրագիր մշակել ու բոլորովին տարբեր գործադրութեան դնել զայն։

* * *

Վերը յիշեցի Հայաստանի Հանրապետութեան պարտքին գումարը — 1,308,000 ստերլին (163,500,000 ֆրանք), որուն 149,000ը նպաստ է (Relief and Reconstruction loan), իսկ մէկ միլիոն 159,000ը արժէքն է 1920ի Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան յանձնուած զէնքերու եւ զեղօրայքին։ 700,000էն քիչ աւելի էր այս պարտքը 1920 Յունուարին, իսկ 10 տարի յետոյ գրեթէ կրկնապատկուեր է, քանի որ բաղդատեալ տոկոս մըն ալ կ'արձանագրուի մեր պարտքին։

Անվերադարձ կորսուեցաւ Թուրքիայէն մեր հաշուոյն վար դրուած 5 միլիոն ստերլինը, իսկ այսօր ընկերվարական նախարար մը դեռ կը խօսի Հայաստանի պարտքին մասին։

Ի՛նչ հեգնութիւն...։

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԱՐԹԵԼԻ ԱՐԱՐՔ ՄԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՑԱՒԵՐ

ՀԱԼԻՊ, (Սեպ. Թղթ.).— Ճարապկուսի Հայ Բողոքականաց վարժարանի հոգաբարձութեան անդամներէն Սեդրակ Պալապանեան, որ ինքզինքը Հանրութեան ցոյց տուած էր իբրեւ ջերմ քրիստոնեայ, «Րուհճի» հոգեւորական, Բողոքականաց եկեղեցւոյ ներքին անդամ (պատիւ մը որուն հասնողները կատարեալ եւ անաղարտ քրիստոնեայ կը համարուին ըստ բողոքական եղբայրներու), հերոսացաւ անօրինակ արարքով մը։

Քանի մը օր առաջ դպրոց կ'երթայ քարոզ մը կուտայ աշակերտութեան։ Ցետոյ երկսեռ աշակերտութիւնը դիտումնաւոր քննութենէ մը կ'անցնէ։ Այս միջոցին աչքին կը զգուշէ 14 տարեկան աղջիկ մը։ Քննութենէն վերջ խեղճ աղջիկը կէսօրուան ճաշէ կը զրկէ, իբրեւ ծոյլ։ Աշակերտներուն եւ պաշտօնեաներուն հետ հոգաբարձուն ալ կը մեկնի տուն, բայց քիչ յետոյ ետ կը դառնայ վարժարան որ մրեւնոյն ատեն եկեղեցի երթայ։ Դպրոցական ճաշկոցը առնելով կ'աշխատի, ապա այն բեմին առջեւ ուր ժողովուրդը կ'աղօթէ եւ պատուելին քարոզ կուտայ, կը լլկէ աղջիկը։

Փողոցէն անցնող Հայ մը կը տեսնէ աղջկան ճիչերը, ներս կ'երթայ եւ այսպէս վերջ կը գտնէ «Րուհճի» բողոքականին աղօթելու նորօրինակ եղանակը։ Լուրը կը տարածուի ճարապկուսի մէջ, աղջկան տէրը կառավարութեան դիմել կ'ուզէ. բայց կարգ մը եղբայրներ (որոնք շուրջը պչէն ուտելու սովորութիւնը ունին) անմիջապէս կը հեռագրեն Հալէպ. պատուելի Սիսակը կուգայ մէկ ոսկի կ'առնէ, մեղքը կը ներէ եւ գիշերը գաղտնի կը պսակէ պատուելի Հոգաբարձուն եւ անմեղ աշակերտուհին։

Յաւելի է որ, Հայ բողոքականութիւնը չկրցաւ տարիներու այնքան տխուր փորձառութենէ յետոյ ուրոյն ազգային առողջ դիմագիծ ստեղծել իր համայնքին համար։ Ճամանակին Այնթապի Աղջկանց գոլէճին մէջ ալ շատ մը վիժուածներ տեղի ունեցած են։ Քաղաքէն դուրս ամայի վայրեր «ազօթելու» գացող «րուհճի»ներէ շատեր եւս նոյն հոգաբարձուին հետեւեցան կարգ մը անփորձ ու միամիտ աղջիկներու հանդէպ։ Հայ բողոքական Հասարակութիւնը նման դէպքեր շատ գիտէ, բայց կը լռէ։ Պէտք է ըսել որ Հայախօս շրջաններու Հայ բողոքականութիւնը զգալապէս կը տարբերի Թրքախօս շրջաններէն։

Այդ իսկ պատճառաւ կիլիկիոյ Հայութիւնը մեծ հակում ցոյց տուաւ դէպի բողոքականութիւնը։ Շատ ու շատ են անոնց թիւը որոնք արտաքսուեցան Ամերիկեան գոլէճներէ իբրեւ կուսակցական կամ ազգայնական։ Շատեր արտաքսուեցան Ռաֆֆիի, Աբովեանի, Ծերենցի եւ նման ազգային ոգի ու ներշնչում տուող Հայ հեղինակներու գործերը կարդացած ըլլալնուն համար։ Դիժբախտաբար այդ գոլէճներու ուսուցչական ժողովներուն մէջ մեծամասնութեան ձայնը Հայ բողոքականներուն էր։ Խիստ էին ու չէին ներեր երբ աշակերտ մը ազգայնական կամ յեղափոխական դիմագիծ ուննար։ Խղճի կատարեալ Հանդարտութեամ՛բ կը ներէին անբարոյական աշակերտներուն։ Որովհետեւ շատ մը միսիոնարներու յայտղութիւնը կապուած էր Հայ բողոքականներու ապազգայնացման եւ ալլասերման Հետ։ Անոնք մուգան ճորճ Ուաշինկթընը եւ ուզեցին Հայ ժողովուրդին մէջ արմատացնել ստրկութիւնը եւ կեղծաւորութիւնը։

Դիժբախտաբար անոնք յաջողած են իրենց պրոպագանդին մէջ։ Այսօր կայ արդէն կրաւորական, ստրկամիտ, օտարի դրամով իր եկեղեցիներն ու դպրոցները պահող, դիմադրական կորովէ զուրկ, օտարին գործիք եւ ամէն բան օտարէն սպասող, Հայ ժողովուրդի տառապանքին տարբեր Համայնք մը։

Դիժբախտաբար Սուրիոյ մի-ջավայրը շատ նպաստաւոր է պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու Համար։ Ցնտեսական տագնապի հետեւանքով տկարացածներ, ընկճուածներ, իրենց վիճակէն դժգոհներ, թշուառներ շատ կան հետեւաբար որսալու գործը կը դիւրանայ։ Շատեր կը բաժնուին մէկայն ու մէկայն շաբաթական քանի մը լիտր ալիւրի, քանի մը մէճիտի եւ բնակարանի մը համար վարձքի սիրոյն։ Այդչափ ալ արժէք ունի անոնց Հաւաքական նկարագիրը եւ ազգային դիմագիծը։ 1915 ապրիլ 24ի փրկուտուքներուն առեն պէրէճիկի մէջ պատուելի պարապետ քէշիշեանի տունէն ծրագիր մը գտնուած է եւ թարգմանուած պատերազմական ատեանին կողմէ։ Այդ ծրագրին մէջ մանրամասնորէն կը բացատրուէր թէ՝ «ինչպէս պէտք է որսալ Հայ լուսաւորչականները»։ Եղկելիները կարծես ձուկ կամ թռչուն կ'որսային։

Այս նկարագրով պատրաստուած պատուելի մը անշուշտ բեմն ալ կը պղծէ, աղջիկն ալ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳՐԱԿԱՆ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ ՄԷՋ

Մարտ ամսուն վերջերը Խարկովի մէջ (Ուկրայինա) տեղի ունեցաւ զգայացունց դատ մը, որուն առթիւ խորհրդային թերթերը կը ծանուցանեն թէ երեւան Հանուած է «գրական, բժշկական եւ գիտական դաւադրութիւն մը, սարքուած խորհրդային կառավարութեան դէմ»։

Այդ դաւադրութեան կազմակերպիչն է Ուկրայնայի Ազատագրման Միութիւնը, որ զանազան Հատուածներ ունի երկրին մէջ։ Այսպէս, այդ Միութեան կապուած էին՝

1.— Ուկրայնայի Երիտասարդական Միութիւնը, որուն անդամները պիտի աշխատին մահափորձի ենթարկել Համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական եւ ազդեցիկ դէմքերը, նոյնպէս խորհրդային իշխանութեան վարիչները։

2.— Գրական խմբակցութիւններ, ինչպէս Ստարիցկայա-Ջերնիախովսկայայի «Գրական Սալոն»ը։ Այս սալոնին մէջ, «ազատագրականները» տօնած են Ուկրայնայի ազգային Հանրապետութեան նախագահ պետլիուրայի մահուան տարեդարձը. Ազգ. Խորհուրդին տասնամեակը (1928) երբ եֆրիմով բանախօսութիւն մը կատարեր է։ Այդ սալոնին կ'անդամակցեր նաեւ ուկրայնացի գրագէտ Խվէնկօ, որ ձերբակալուած է։ Խվէնկօ նախկին Էսէր մըն է, աշխատութիւններ ունի փիլիսոփայութեան վրայ։ Գրած է նաեւ բազմաթիւ պատմուածքներ ուկրայնացի գիւղացիներու կեանքէն։ Ձանչցուած էր իբրեւ «ուղեկից»։ Այժմ կոմունիստ գրադատութիւնը այդ պատմուածքներուն մէջ կը տեսնէ կալուածատիրական, ազգայնական եւ հակախորհրդային ձգտումներ։ Ընդարեւ Խվէնկօ միշտ գիւղացիներու մասին կը խօսի, անոնց կեանքը կը ցոլացնէ տխրաթաթախ վրձինով մը։ Այս պատճառաւ, կոմունիստները զայն կ'անուանեն «Ուկրայնայի կուլակներուն վշտի երգիչը» իր մէկ գործին մէջ, երկիրը կը զանգահարէ, կը բաբաքէ ազգային ազատագրութեան տենչը։

Դատավարութեան ընթացքին Խվէնկօ ստիպուեցաւ զղջալ եւ խոստովանիլ թէ «սխալ էր իր քաղած ճամբան, թէ գրականութիւնը ինչպէս նաեւ մշակութային կեանքի ամէն արտայայտութիւն, պէտք է զարգանան միայն ու միայն կոմունիստ կուսակցութեան ղեկավարութեան տակ»։ Հասկնալի է։

3.— Դպրոցները։ «Ուկրայնայի Ազատագրութեան Միութիւնը» իր ձեռքն առած էր կիեվի նախակրթարանը, որ կը կրէ Շեւչինկոյի անունը։ Դպրոցին տնօրէնը, Դուրդուկովսկի, գանձապահն էր Ազատագրութեան Միութեան եւ «ազգատեղչ ազգայնական» նկարագիրով մը կը կրթէր աշակերտները։ Եւ զանազան սկաուտական խումբեր կազմակերպեր է ընդդէմ կոմունիստ երիտասարդութեան։

Այս դպրոցին մէջ կը տօնավաճէր նաեւ քահանա Զալեսկի, որ քանի՛ քանի գաղիներ գանազան դատավարութիւններ է կրած։ Հակառակ բոլոր չարչարանքներուն, կը պատրաստ խարկովի դատի մէջ։

— Ես ուկրայնական եկեղեցական հանրապետութիւն կ'ուզեմ։

4.— Կիեվի բժշկական ժարանին մէջ ես հաստատեր բժշկական վարժարանին մէջ։ Ուսանողներ կը կատարէ զանազան տօններ։ Օգտուելով իր պաշտօնեից կաճառին բժշկական ժողովի մը, որուն կը նախագահէր Զերնիախովսկի։ Այս մասին կազմուեցաւ երկար նիւթերու մասին դատի դնելու համար, եւ երբ դաւադրական գործերու

Եւ այս օրերուս բոլոր մամլոյ դատաստանեալները կը խորհրդային դատարանի մէջ։

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵԼՃԻՔԻ ՄԷՋ

ՊՐԻՒՍԷԼ, 16 ապրիլ։— Հարոնեան Ցուբելինական Ցանձնաժողովի ընդհ. քարտ. Պ. Արտաւազդ Հանըմեանի ձեռնութեամբ պրիւսէլի մէջ կազմուեցաւ Ցուբելինական Մասնախումբ մը, բոլոր հինգ անդամներէ։

Մասնախումբին պաշտօնեաները ընտրուեցան։

ա) Հանգանակութեան կարկել դաղութիս բոլոր Հայրենակիցներու մօտ, ի պահանջ Ս. Հարոնեանի Գրական գործերու։

բ) կազմակերպել հանդէս մը, ի պատիւ բազմավաստակ Ցուբելինականին 40 տարիներ շարունակ աշխատած ու քրտինք թափած է բարձրացնելու Հայ գրականութիւնը իր բեղուն գրիչով ու հարուստ երեւակայութեամբ։

Հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 4ին։

Այժմէն պատրաստութիւնները տեսնուի արժանավայել կերպով մեծանուն վիպագրին յոբելեանը տօնելու համար։

* * *

Քանի մը ամիսէ ի վեր Պրիւսէլ կը գտնուի ծանօթ նակահար Պ. Սերկէյ Պետրովիչ որ աւարտած է Մոսկուայի Կոնսերվատորիոյն ընթացքը եւ աշխատանքներ դաշնակահարի մանիոճի։

Վերջերս Պ. Պետրովիչ հրաւիրուեցաւ Société Théosophique Belge ընկերակցութեան համերգներէն մէկուն մէջ երաժշտական բաժին։ Այս անգամ եւս արժանացաւ ամենաջերմ գնահատութեան։

Ամէն զատ, Հայ արուեստը գէտը հրաւիրուեցաւ նաեւ մասնակցութիւնը բերելու Internationale antivivisectionniste կազմակերպութեան երեկոյթին ուր մեծ յաջողութեամբ գեղ դասական եւ արդի վարպետներու գործերէն, Պախ-Թաուզիկ, Սքրիապին, Ֆալլա, իր վարպետը՝ Խոսէ Շոփէն, Փականինի-Լիսթ։

Լիկի նախագահ Տէր Բրնոր Յանուն Միութեան տալից բառերով իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Պ. Պետրովիչին։ Ներկաները խանդավառ ծափահարեցին հայ արուեստագէտը։

Պրիւսէլի «La Dernière Heure» օրաթերթը գնահատական նուիրած է, վեր հանելով Հայ բնանկարչին մեծ յաջողութիւնը իբր տաղանդաւոր դաշնակահար։

Տէրոյեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Մեր նոր հայաստանցիներուն մասնաւորապէս, մինչեւ հիմա կը գտնուին քանի մը դասակարգ, — բանուոր, գիւղացի, եւն.: Այժմ նոր դասակարգ մըն ալ կայ նոր հայաստանի մէջ: Ներկայացուցիչներ է հայաստանի մէջ: Նորոյթ է (կամ ճշմարիտ հասկանալի) այդ նոր դասակարգին: Ուզենք, ''Խորհ. Հայաստան,, (20 մարտ) կը գրէ.

— Ղուրդուղուլիի մէջ կան ֆութպոլիստներ, որոնք կ'ըսեն.— Մենք կոլխոզ՝ մի դասակարգ, Մեզ ծագծաններն էլ մի դասակարգ, Ինչ պրոլետար, ի՞նչ բան: Ով ուզէ դուրս գալ կոլխոզից, Թող դուրս գայ, թող գնա կորսի,,:

Արդարեւ, հակառակ վերէն հասած բոլոր հրամաններուն, Չմայ կոլխոզ-դասակարգն է, որ չի վայելէ խորհրդային դրախտին բարիքները: Եւ «կոլխոզ»էն գուրս գտնուողները (երկրորդ դասակարգ) սպառնալիքի տակ կ'ապրին գիշեր ու ցորեկ:

— «Բոլոր բարիքները կոլխոզին են տուեալու, իսկ միացածները՝ հեչ»:

— «Մի թող ստացուի մանուֆակտուրա, մենք ցոյց կտանք նրանց, որոնք դուրս եկան կոլխոզից: Ոչ մի արշին էլ չեն ստանա նրանք»,կ'ըսեն Մ. Շահրիար գիւղի նոր դասակարգերը:

— «Ոչ մի թիակ ջուր չեն տանայ նրանք, որոնք դուրս են եկել կոլխոզից», կ'ըսեն Թափա-Տիփի գիւղի Ճշմարիտ Համայնավարները: Եւ դեռ «կոպիտ, անատ, գռեհիկ, անհանդուրժելի, անընդունելի վերաբերմունք» գիւղացիներուն դէմ:

ՉԻ՞ՐՆ ԱՍԵՄ...

«Խորհ. Հայաստան» կը թուի թէ դժուարին դիրքի մը մէջ կը գտնուի: Շա՛տ են իր ընկերներուն Քերութիւնները եւ գործած յանցանքները: Ու շուարեր է, գո՞րն ասեմ կամ գո՞րն խոստովանիմ...:

Ահա քաղ մը եւս 26 մարտի թիւէն—

Կոտայքի շրջանին մէջ գէօյքիլիսայի գիւղացիները բռնի համայնացումի ենթարկուեցան: Թէլբաթադ գիւղին մէջ կոմունիստ կարապետեան բռնի համայնացում կատարեց, եւ սպառնաց աքսորել ով որ չհնազանդի: Ըռինջի, Բաշգիւղի, Քանաքեռի մէջ ունեւոր ու չքաւոր ամէն գիւղացիի ստացուած քները բռնագրաւուած են, նոյնիսկ տնային իրերը:

''Պրաւդա,,ի մէջ կը գրեն թէ համայնացուած են տուներու... Հնոտիքը, քուրջերը:

ՊԱՊԻՆ ԴԷՄ

«Խորհ. Հայաստան» իր առաջին էջին վրայ կը գրէ թէ Երեւանի, Ալաւերդիի, Լօռիի, Լէնինականի եւ այլ քաղաքներու բանուորները մեծ մրիներ են կազմեր եւ սարսափելի բանաձեւեր են խմբագրեր պապին դէմ: Մեծ գումարներ են ծախսուած այս մրիներուն համար:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՑՆՆԱՆ

Թրքուհիները ընտրական իրաւունք ստացած ըլլալով, ապրիլ 11ին միթինկ մը գումարեցկին Մուլթան Ահմէտի հրապարակը:

Թուրք թերթերը նկարագրելով այս ցոյցը, դիտել կուտան թէ կիներէ աւելի այրեր ներկայ էին:

Կանանց Միութեան նախագահ Լալթիֆէ Պէքիր հանըմ դրօշներով զարդարուած բեմը ելաւ եւ ղողղոջուն ձայնով սկսաւ կարդալ իր բանախօսութիւնը: Երբեմն ձայնը կը նուազէր եւ իր քովը գտնուող փաստաբար Նիկեար հանըմ գալթով չուր տալով կ'օգնէր իրեն:

Բանախօսը կիներուն ամէն ճիւղի մէջ ձեռք բերած յաջողութիւնը թուելով, աւելցուց թէ վերջապէս կիները թաղապետական ընտրութեանց մէջ ընտրական իրաւունք ձեռք կը բերեն եւ այս իրաւունքը ունեցող 20 ազգերու մէջ իրենք 20րդը կ'ըլլան, ինչ որ կանանց Միութեան առաջին եւ ամէնէն մեծ յաղթանակն է: Յետոյ խօսեցաւ Մայիս Ցայիք հանըմ որ «կեցցէ՛ կազին, կեցցե՛ն կիները» խօսքերով վերջ տուաւ բանախօսութեան:

Յետոյ կանանց Միութեան անդամները դրօշակներով եւ նուագախումբի մը առաջնորդութեամբ քաղաքապետական պաշտօնատան առջեւը գացին, ուր եւ կանանց Միութեան շէնքին առջեւ Էֆգալի եւ Սուլուս հանըմը, իսկ Թուրք Օճաղլի առջեւ Լամիյա Րէֆիգ հանըմ բանախօսութիւններ ըրին:

Թափօրը Թրամվէյի ճամբով յառաջացաւ մինչեւ Թապիմի հրապարակը: Կիները հետիոտն կ'երթային: Դիտողները կը ծափահարէին:

Թապիմի հրապարակին վրայ ալ բազմութիւն մը խռնուած էր, որուն 10էն մէկը կիները կը կազմէին: Թապիմի յուշարձանը նորոգուելուն հետեւանքով տախտակոմով փակուած եւ փոքր մուտք մը թողուած է: Կանանց Միութեան անդամները տախտակամածէն ներս մտան ու ծաղկեպսակ մը դրին յիշատակարանին վրայ ու հոն անկախութեան քայլերգը նուագուեցաւ:

Մահէ Ֆայիզ եւ Մէտիհա Ֆազլը հանըմներ կիներու ժամին բանախօսութիւններ ըրին, բայց տախտակոմին մէջ ըսուած ըլլալով, ժողովուրդը չկրցաւ լսել:

ՊՈԼՍՈՅ ՎԻՃԱԿԸ

Պոլսոյ նախկին քաղաքապետ Ցոքթ. Ձէմիլ փաշա կ'ողբայ.—

— «Պոլիսը հիմա շատ լքեալ վիճակ մը ունի: Սալայատակները քայքայուած են: Ամէն կողմ հարիւրաւոր խոռոչներ բացուած են, այնպէս որ, առանց իյնալու եւ ցնցուելու քալել անկարելի է: Ձովընտի փողոցները եթէ նայիք, քաղաքին ո՛րքան աղտոտ ըլլալը կը հասկնաք: Նոյնիսկ Բերայի մէջ այսպէս է: Շինել տուած միզարաններս տեսնելով կը ղոչամ, որովհետեւ հիւանդութեան բոյներ են:

Կիւլհանէի փարքը խղճալի վիճակի մէջ է: Ամօթ չէ՞ աղտոտ ձգել այդ պարտէզը: Ժողովուրդին եւ տղոց ծովի օդառնելիք տեղերը փարքէն զատելով, քանի մը հազար ոսկի շահու համար զբօսարանի վերածուած է, ինչ որ ճիշտ չէ: Շրջուն վաճառորդներ կը դժուարացնեն անցուդարձը:

Պոլսոյ մէջ մարդուս միջին տարիքը փոխանակ երկար ըլլալու, աղտեղութեանց պատճառով կը նուազի: Մինչդեռ օդի տեսակէտով աննպաստ տեղեր մարդկային կեանքը աւելի երկար է: Ուտելիք ու խմելիքն ալ դէշ վիճակի մէջ է:

ՑՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ

Տնտեսական նոր ծրագրին հիմնական կէտերն են հետեւեալները.

1. Հողագործներուն տրուած վարկը պիտի ընդարձակուի: Ասոր համար, երկրագործական դրամատան դրամագլուխը 100 միլիոն ոսկիի պիտի բարձրացուի եւ դրամատունը ուղղակի յարաբերութիւն պիտի ունենայ երկրագործներուն հետ:

2. Շոգեկառքերուն, Սէյրը Սէֆայինն ալ մէջն ըլլալով, փոխադրութեանց եւ նաւահանգիստի վարձքերը պիտի զեղչուին:

3. Օքթրուաները պիտի բարեփոխուին եւ թաղապետութիւնները միայն Տնտեսական գործավարութեան ընդունած պարտքերը պիտի առնեն:

4. Մենաշնորհները պիտի զգուշանան այն եղանակէն որ ժողովուրդը կը ճնշէ եւ արտադրութիւնները աւելցնելու պիտի աշխատին:

5. «Ճիւմհուրիէթ Մէրքէզ Պանքասը»ն (Պետական Դրամատունը) պիտի հիմնուի:

6. Ճարտարարուեստական կարեւոր ձեռնարկներ պիտի ըլլան, միեւնոյն ատեն զարկ տալով հիւսուածեղէնի եւ բամպակէ կերպասեղէններու գործին: Արհեստից եւ Հանքերու դրամատան դրամագլուխը մինչեւ 15 միլիոն ոսկիի պիտի բարձրացուի:

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

Էնկիւրիւի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուին անգլիական խմբակի մը եւ թուրք կառավարութեան միջեւ, Փարատէրէի անտառներու շահագործման համար: Այս գործը արդիւնքի մը չէ յանգած եւ առաջարկները ներկայացնող ուրիշ ընկերութիւն մը մէջտեղ ելած է: Կառավարութեան եղած առաջարկին համաձայն, պայմանագրութեան ստորագրութենէն վերջ, ընկերութիւնը մէկ միլիոն անգլիական ոսկի պիտի տայ կառավրութեան: Յետոյ ալ, գանգան շինութիւնները պիտի ընէ եւ գործարաններ պիտի հաստատուին անտառները շահագործելու համար: Կառավարութիւնը արդէն որոշած ըլլալով յիշեալ անտառները շահագործել, եթէ բանակցութիւնները արդիւնքի չյանգին, ինք պիտի ստանձնէ գործը եւ Գերմանիա-յէն 80 մասնագէտներ պիտի հրաւիրէ:

Մեծ յոյսեր կապուած են այս հարուստ անտառներուն որոնց նմանը հազիւ թէ կարելի ըլլայ գտնել Եւրոպայի մէջ: Գործը սկսելու պարագային, անտառին շրջակայքը գիւղեր պիտի հաստատուին եւ էրէյլի-Քիլիոս երկաթուղագիծը մեծ կարեւորութիւն պիտի ստանայ: Անտառներուն շահագործումը երբ սկսի, այդ կողմերը թուղթի ընդարձակ գործարան մըն ալ պիտի շինուի:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ հաւազործակցականներու գործառնութիւնները կը քննուին առեւտրական տնօրէնութեան կողմէ: Քննութեան ենթարկուածները նպաստաւճառներու, ինքնաշարժի տէրերու, կօշկակարներու եւ սաթի վաճառականներու ընկերութիւններն են:

Տեսնուած է որ այս ընկերութիւններէն ոչ մէկը փափաքուած գործունէութիւնը ունեցած է:

ՀԱՅ ԲԺՇԿ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հայ բժշկական Միութիւնը այս տարի ընդգրկած է գործունէութեան նոր ձեւ մը: Ինքն իր մէջ բժշկագիտական մասնագիտական վիճաբանութիւններու համար հաւաքոյթներ, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն ամիս երրորդ շաբթուան չորեքշաբթի իրիկունը: Առողջապահական ժողովրդային դասախօսութիւններ, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի եւ որեկոյ Սոսիէթէ Սաւանթի մէջ: Եւ ասոնցմէ դուրս հայ բժիշկներուն միջեւ մտերմութիւն ստեղծելու նպատակով, գեղարուեստական երեկոյթներ ջերմիկ մթնոլորտի մը մէջ:

Միութեան նախագահը, Ցոքթ. Քօլօղեան անցեալ շաբթու իր տունը մէջ երեկոյթի մը հրաւիրած էր բոլոր հայ բժիշկները եւ հայ կարմիր խաչի անդամուհիները:

Իսկ չորեքշաբթի երեկոյ տեղի ունեցաւ Միութեան տարեկան ընդհ. հասոյթը: Կը նախագահէր Ցոքթ. Վ. Թորգոմեան: Ներկայ էին փարիզի բոլոր հայ բժիշկները: Զուարթութեան եւ ծիծաղի մէջ, բաժակաճառերու երկար շարքէ մը յետոյ, խօսք առաւ Ցոքթ. Քօլօղեան եւ տուաւ Բժշկական Միութեան պատկերը: Մօտ 68 բժիշկներ կ'անդամակցին Միութեան, ոմանք գաւառէն՝ իբրեւ թղթակից անդամներ: Միութիւնը սէնտիքայի հանգամանք չունի, գիտական աշխատակցութեան միջոց մը ըլլալով հանդերձ, կ'օժանդակէ առողջապահութեան սէրը տարածելու ժողովուրդին մէջ:

Ցիկին պատմագրեան երգեց կոմիտասի եւ պատմագրեանի գործերէն քանի մը կտորներ: Ի վերջոյ, փակման ատեն, Ցոքթ. Թորգոմեան կարդաց նամակ մը, զոր ստացած էր Հայաստանէն, Ցոքթ. Վահան Ածրունիէն: Մասին առաջին շաբթուն Հայաստանի մէջ պիտի տօնուի այս վաստակաւոր բժիշկին յոբելեանը: Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութիւնը որոշեց հեռագրով մը ողջունել յոբելեարը եւ շքանշան մը նուիրել անոր:

Ն.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հայ Բժշկական Միութիւնը կը շարունակէ իր ժողովրդական առողջապահական դասախօսութիւնները: Անգամ հինգշաբթի եւս տեղի ունեցաւ երկրորդ դասախօսութիւն: Ժողովուրդը այս անգամ քիչ մը աւելի հոծ էր:

Ցոքթ. Ե. Մինասեանց խօսեցաւ «Թոքերու եւ շնչառութեան խողովակներու առողջապահութեան» մասին: Այս նիւթը չափազանց կարեւոր է մասնաւորաբար փարիզի հայ գաղթականներուն համար, որոնք աննախանձելի պայմաններու մէջ ապրելով, անմիջապէս կը վարակուին այդ կենսական գործարանին հիւանդութիւններով: Քաղաքներու օդը մէկն է առաջին պատճառներէն, որոնք գէշ կերպով կ'ազդեն շնչառական խողովակներուն վրայ, եթէ չյարգուին առողջապահական կանոնները:

Ունկնդիր

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կիրակի օր — 13 ապրիլ — Լիոնի մէջ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէննի մ ճիւղին ֆութպոլի առաջին խումբը ունեցաւ փայլուն յաջողութիւն մը: Զէրոյի դէմ երկու նշանակէտով յաղթեց St. André de Corcyի Ա. խումբին, դժուարին խաղ մը վերջ:

Ռոնի շրջանի Դ. կարգի խումբերու ախոյեանութեան վերջնական մրցումն էր այս: Հայ մարզիկները իրենց այս յաղթանակով կը տիրանան ուրիշ ախոյեանի պաշտօնական տիտղոսի մը:

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամն է որ հայ խումբ մը արժանի կ'ըլլայ այս պատուին:

Մեզ կը մնայ ներժօրէն շնորհաւորել խումբին խաղացողները եւ վարիչները: Վ. Մ.

Հ. Մ. Մ.

Ջատկուան տօներուն առթիւ Հ. Մ. Մ. Միութիւնը կազմած է երկու լաւ խումբեր, որոնց մին կը մեկնի Արեւելքի նահանգը, իսկ միւսը Նիէվրը: Կիրակի օր (A) խումբը կը մրցի Revin քաղաքին մէջ, իսկ երկուշաբթի օր Devilleի մէջ պիտի կատարէ Բ. մրցում մը (Մէօզի հովիտին մէջ):

Ժամադրավայր (A) խումբին, կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8ին Sortie Métro Gare de l'Est.

Իսկ B խումբը կը կատարէ նոյնքան կարեւոր մրցում մը Էպճի քաղաքին մէջ, Փարիզէն 297 քիլոմեդր հեռու:

Ժամադրավայր B խումբին կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 7ին Sortie Métro Gare de Lyon.

Վ. Հ.

ՆԱՄԱԿ ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

...խմբագիր

Մեթսիկա, 29 Մարտ.— Յերմապէս կը խնդրենք, որ համիք տեղ մը յատկացնել «Յառաջ»ի սուղ սիւնակներուն մէջ հետեւեալ գրութեան.—

Նորակազմ Տիկնանց Միութիւնս, ի նպաստ Սուրիա պատսպարած մեր գաղթականներուն, ժարտ 15ին սարքեց թատերական երեկոյթ մը: Ներկայացուեցաւ «Արշին Մալ Ալան» օփերեթը: Մի քնարարներուն երգեց Պ. Յ. Առաքելեան: Ներկայացումէն վերջ, կատարուեցաւ վիճակահանութիւնը գեղեցիկ բարձի մը: Պատրաստուած էր ճոխ պիւֆէ մը: Եղան նաեւ կամաւոր նուէրներ: Երեկոյթին ընդհ. հասոյթը, 5000 ֆրանք փոխադրուեցաւ Փարիզ, կեդր. յանձնախումբին գանձապահ Պ. Լ. Կիւմիշկերտանի, նպատակին յատկացուելու համար:

Միութիւնս հրապարակաւ իր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ մեքսիկահայ գաղութին, կարգադիր մարմնին եւ ուրիշներու, որոնք քաջալերեցին մեր ձեռնարկը եւ ամէն ջանք թափեցին արդիւնաւոր դարձնելու համար զայն:

Ատենապետուհի Նոյեմի Օտապաշեան, ատենադպրուհի Ս. Քէօսէեան:

Յ. Գ.— Յանկը առանձին:

Ամբողջ Փարիզի ամէնէն սիրուն գլխարկները: Գիները անմրցելի

F. SORBIER

11, Rue Lafayette, Օփերայի մօտ

ՎԵՐՋԻՆՆԵՐԸ

Ըստ ճամբայ ունէր քալելու, բայց քալում էր, քալում առանց յոգնելու:

Ահա մեռելների քաղաքը, որքան հողակոյտ, նոյնքան պատմութիւն, որ հիւսուած իրար կազմում են կրկնուող հէքեաթը կեանքի - «ծնուաւ-երազեց,տառապեց-մեռաւ»:

Ինչպէս երանելի է ողջերի այն քաղաքը, որ մի քերթող, մի նրբիչ կամ հերոս ունի, նոյնպէս երանելի է այն գերեզմանոցը, որ իր ծոցում յաւիտեան խօսուն մի շիրիմ ունի:

Ու կարսի գերեզմանոցն ունի իր անմոռաց շիրիմները, ահա մէկը նրանցէն, Փիլիպ Դուրգարեանն: Մի անշուք յուշարձան, որի զարդը մեռեալի լուսանկարն է միայն: Բայց ո՞ր կարսեցին է, որ մեռելոցի օրերին իր սիրեցեալների ողբալէն յետոյ՝ չի մօտեցնել Փիլիպի շիրմին. ո՞ր պատանին է, որ մի երկտող չի թողել նրա կապտաւուն քարի վրայ: Փիլիպ Դուրգարեանը կարսի Հ. Ց. Դաշնակցութեան առաջին գաղափարախօսներէն, առաջին պայքարողներէն մէկն էր, որ մեռաւ ռուսական բանտում Հպարտ ու հաստատ իր գաղափարին: Ո՞վ չէր յիշում դատարանում նրա պաշտպանողականը.

— «Ես ծրագրեցի պարպել պետական գինանոցը իմ հայրենակիցները թուրք թաթարների դէմ պաշտպանելու համար: Այդ գործում մեղսակից չունեմ, եւ ինձ մեղաւոր չեմ զգում: Եթէ դուք չէք պաշտպանում ձեր քաղաքացիներին՝ զէնք տուէք մեզ, մենք կը պաշտպանենք»:

Ու այդ անմոռաց յեղափոխականի շիրիմն էր, որ դէպի իրեն քաշեց յոգնած ու տառապած ծերունու քայլերը:

«Երանի՜ ձեզ, ով յեղափոխական նահատակներ, որ ազատութեան պայքարում ընկաք, վա՜յ մեզ, որ ազատութեան տիրացած վերստին գերութեան օրեր պիտի ապրենք»:

Ու քահանան մօտենալով Փիլիպի շիրմին՝ տեսաւ նրա մօտ մի դիակ: Մի պատանի էր, տգիւ տասնուեօթ տարեկան: Շարժեց դիակը՝ դէմքը տեսնելու համար, մարմինը փափուկ է, մեռած չէ կարծես, այլ ուշագնաց: Թեւէն էր վիրաւորուած, արիւնը չորանալով փակել էր վէրքը: Դրկեց գլուխը, շօշափեց կուրծքը, սիրտը, տաք էր, ու սիրտը տրոփում էր հազիւ զգալի: Մեռած չէ. ապրում է, ինչպէ՞ս ազատել նրա կեանքը: Շփեց քունքերը, վզի երակները, կուրծքը, թեւերը... Ցղան շարժուեց թեթեւօրէն:

— Ցղա՛ս, տղա՛ս, բաց աչքերդ, խօսիր, Հայ է մօտդ, Հայ:

Ցղան շարժեց շրթունքները մի բան ասելու նման, բայց, ձայն չելաւ: Քահանան մօտի ջրի սրւակէն ջուր քսեց նրա շրթունքներին, տղան բացեց ատամները, քահանան ջուր լցրեց նրա բերանը:

Այդ վայրկեանին մի թուրք գինուոր մօտեցաւ քահանային: Վախենալով, թէ քահանան կարող է փախչել, մի գինուոր սայլը քշել էր նրա յետեւէն:

— Երթանք, «քէչիշ», փաշային պիտի տանինք քեզ:

— Ապրում է, ասաց քահանան, սրան էլ տանենք:

Գինուորը չհակառակեց: Վերջին պատանին, դրին սայլի վրայ: Ցարան ուղղակի ամերիկեան հաստատութեան հիւանդանոցը: Փաշան արտօնեց քահանային մնալ քաղաքում երեք օր, յետոյ ներկայանալ «Արտօնութեան» վարձը տալու համար: Այդպէս յայտնեցին փաշայի հրամանը:

Քահանան իր մասին չէր մտածում, այժմ նրա մտահոգութիւնը կարսի վերապրող ''վերջին շնչի,, ազատութիւնն էր: Օ՛, եթէ կարողանար ազատել նրան մի նոր զոհողութեամբ, բայց այլեւս ոչինչ ունէր զոհելու. կեանքը վաճառած էր արդէն:

Ուշադիր խնամքների շնորհիւ պատանին ապրեց եւ ուժի եկաւ, կարողանում էր խօսել:

Վերջին օրն էր, քահանան պիտի ներկայանար փաշային: Նա վերջին այցելութիւնը տուեց պատանուն:

— Ինչպէ՞ս գտնեցիր գերեզմանոցում, նա հեռու է նահանջի ճամբաներէն:

— Սաւառնորդ գնդում էի, թշնամին մօտենում էր:

— Գրաւեցին սաւառնակները, նրանցով մեր աշխարհն ռմբակոծելու:

— Օ՛, նրանցէն երկուսը, նոքերը բարձրացան վե՛ր, վե՛ր ու թռան դէպի Մասիս-Երեւան:

— Թո՞ւրք սաւառնորդներով

— Ո՛չ, ո՛չ, մեր սաւառնորդներն էին, ոչ բոլորովին վարպետ, բայց իրենց կեանքը վտանգել ուզեցին թշնամուն զէնք չթողնելու համար:

— Եւ դուք...

— Մենք օգնեցինք բարձրանալու. տեսանք թռիչքի ուղղութիւնը դէպի Երեւան, եւ երջանկի էինք:

— Ու յետո՞յ...

Ուշ էր արդէն, կրակի բռնեցինք, սպանեցին, վիրաւորեցին:

— Դուն էլ...

(Շար.) ԵՒԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋը

"ՌՈՍՏՈՄ„ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ-ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՂԸ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Chalet Edouardի տարածքին վրայ, 31 Rue Manin et 91 Ave. Secretan, Մէթրօ՝ Bolivar, Tram. 26

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ՝ ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ. Պ. Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԳԱՆ ԵՒ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, ԵՒԱՅԼՆ՝ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒԻ՝

ՏՕՆ ՓԻԼԹՐՕ ՔԱՐՈՒԶՕ (ՏՌԱՄ) ԵՒ ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ (ՋԱՒԵՇՏ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐ. 50 — **ԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ**

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

Ժողովը կը վերսկսի իր աշխատանքներուն, վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական ֆաւաքատեղին: կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ճիշդ որոշուած ժամուն:

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

27 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Petit Journalի սրահը

ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— այսերկուշաբթի ժամը 2ին, Հ.Յ.Դ. սրահին մէջ: կը խօսի՝ Պ. ԲԱԲԿԷՆ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ: Մուտքը ազատ է

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի մասնաճիւղին կողմէ ի նպաստ հիմնուելիք գրադարանին, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ 68 Ave. Ernest Renan, Քաղաքապետարանի սրահը: Նուագ, ճաշ-պանտ, Պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով:

կը խօսին՝ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ եւ Պ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

կը ներկայացուի „ՈԻԽՏԱՒՈՐԸ" եւ „ԹԻՒՀԻՆԳ ԽԵԼԱԳԱՐԸ" (գաւեշտ)

Մ ո ւ տ ք 5 ֆ ր ա ն ք

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները Զատկին երկուշաբթի իրիկունը ժամը 9ին Ցլորիայի սէջ: Օրակարգը չափազանց կարեւոր եւ այժմէական: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ «Հայ ցեղափոխութեան կարապետները»: Մեծադիր նկար: Գին՝ 2 ֆր.: կը ծախուի՝ եկեղեցիին առջեւ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *մեծաքանչ ճերմակեղէնի ժառանգէզ* (monteuse) *մը որ գիտնայ* Point Turc. *ժամադրութեան համար դրել՝* Lacouronne, 46 Rue Montorguil. Paris (2e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ռոսլ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 ֆիկին սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ: Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

Շահաւէտ պաշտօններ

կեանքի ապահովագրական կարեւոր տուն մը կ'ուզէ մի քանի ներկայացուցիչներ եւ գործակալներ Փարիզի եւ արուարձաններու համար: Դիմել ժամը 3—4, Mr. Aranyi, 81 Rue Taitbout, Փարիզ:

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կարմրամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուառ: Ազեամիխտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԾԱԽՈՒԻ Է մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնը, բազմամարդ թաղի մը մէջ (Porte St. Denis).
ՍԱՓՐԻՋԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ
(ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)
Իր ամբողջ կազմածներով: Նորաձեւ iustallation: Ապահովուած յաճախորդներ:
Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Շ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—06

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ
ՇԱՔԱՐՈՎ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՇԱՔԱՐԻ
Պատրաստուած՝ Գ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ կողմէ
30 Rue Bouret, Paris (19) Մէթրօ՝ Jaurès կամ Bolivar
Ուր պիտի գտնէք նաեւ արեւելեան նպարեղինաց լաւագոյնը զեղչեալ գիներով:

Զատիկը զուարթ տօնելու համար, անհրաժեշտ է այցելել այս շաբաթ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՋԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ,
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խաչմերուկ
Tél. TRUDAINE 81-07

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի, ջդային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌՏՈՒ
Ուշադրութիւն ամուրիններուն
Խթուսը բացողներուն
Բերնին համը գիտցողներուն
Երաժշտութիւն սիրողներուն
ԵՐԳ. ՇԻՇԱՂ. ԵՒ ՏԱՔ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
23 Rue de la Huchette Métro: St. Michel
RESTAURANT CAUCASE

ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՔ

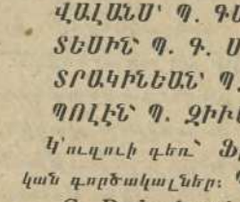
Միշտ կը պատրաստենք եթէ՝ **ԱՊԱՌԻԿ**
ֆոնօկրաֆ մը ունենաք՝
6էն մինչեւ 15 ամիս
Ֆրանսահայ գնողներուն՝ քաթալօկներ Զրի կը ղրկենք:
ԿԱՔ. թիւ 1. Մահճակալներ, 2. կոպեներ, 3— խոհանոցի սպասներ, 4. կարի մեքենայներ, 5. երեխաներու կառքեր, 6. վառարաններ, 7. հիծելանիներ, 8. ֆոնոկրաֆներ, 9. զգեստեղէն եւն.:
Հետեւեալ վայրերու հայրենակիցները Թո'ղ դիմեն տեղական գործակալներուն, ԼԻՈՆ՝ Պ. ՍԱԱԹՃԵԱՆ, 18 Rue Jamen, Grand Casluire (Rhône) կամ Բշ. եշ. ժամը 6.30—9 երեկոյ, և Շբ. ժամը 1էն 5, 262 Rue Duguesclin, Lyon.
ՎԱԼԱՆՍ՝ Պ. ԴԱՍԵԱՆ ԳԷՈՐԳ, 4 Rue Balthazar Baro.
ՏԵՄԻՆ՝ Պ. Գ. ՍԵԹԵԱՆ, Cité du Parc 23, Maison Plaisance.
ՏՐԱԿՏՆԵԱՆ՝ Պ. ՔԼՓՃԵԱՆ, 1 Rue Vieille Halle,
ՊՈՒԼԷՆ՝ Պ. ՋԻՄՊԻՒԼԵԱՆ, Tailleur, Rue de la Mairie.
Կ'ուզուի գեռ՝ Ֆրանսայի ուրիշ հայաշատ վայրերու մէջ, նոր տեղական գործակալներ: Պայմաններու համար գրել՝
G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens, Marseille.

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՑՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ
69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.15
Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayetteի անկիւնը Gare de l'Estի եւ Gare du Nordի մօտ
Ճոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, օղերու, մատնիներու (նշանտուքի եւայլն):
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՉ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel
Ձատկի առթիւ կարագով պատրաստուած ՁԻՕՐԷՔՆԵՐ եւ թարմ ՀԱԻԿԻԹՆԵՐ:
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ձոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.
Ա Մ Բ Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ռ Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 235 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:
Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու սկանջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵՆ
Ձատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
Կը բաւէ անգամ մը այցելել հաժոգուելու համար
ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
Ցէր եւ ցնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՕՁԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՁԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒԻ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ *կօշիկի գործարանը*
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տիւ Փոնի մօտ
Հայերու համար ֆարիւրին 20 զեղչ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ
PASDOURMADJIAN FRÈRES
VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME
R. C. 78858 MARSEILLE
Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին որ Ֆրանսայի եւ արտասահմանի յաճախորդներէն ստացած ապսպրները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ:
ՄԱՔՈՒԻՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

ՀԱՄԱԾ ԵՆ
Columbia
1930ի
ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
ԼԱԻ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻԿ
Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ
56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 և 5*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
20
ԱՊՐԻԼ
1930
20 AVRIL 1930

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1243

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԿ ԽՕՍՔ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ...

Ջատիկ, — եւ, քանի մը օր յետոյ, Ապրիլ 11 (24)։ Ե՛րբ է անխառն եղած մեր ուրախութիւնը...

Ջատիկ, — այս կրօնական տօնն անգամ, որ հակական ձեռնով մը կը ծաղկէր մեր գաւառներուն մէջ, խորթ կու Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ։

Քարմիր հաւկիթներուն ներկն իսկ չէ այն ինչ որ ունէինք — այնքան բնական ու այնքան սիրուն տորոնը։

Ամէն ինչ՝ արուեստական։ Մենք իսկ՝ մայր հողէն հան- եւ թաղարի մէջ կծկուած։ Եւ ահաւոր մղձաւանջ մը մեր վերեւ։ Ցերեկին՝ խեղդուած աշխատանքի ժխորին մէջ։ գիշերը՝ գնդասեղի պէս մխուած մեր մորթին։

Ջատիկ, — ոչ։ Ցիշատակ մը աւելի, խոցոտելու համար սիրտը։ Հանգրուան մը եւս, որ տեսակ մը չարախնդու- մը կը յիշեցնէ, կ՝ազդարարէ թէ չունիս ոչ վարկ, ոչ ազա- թիւն, ոչ ալ Ջատիկ, երբ չունիս հայրենիք։ Երբ կը պատ- նիս «անորոշ» ազգութեան, նետուած՝ եօթն անգամ եօթը կողու վրայ։

Անուշտ, ծիծաղ կայ եւ այստեղ։ Աւելին քան ունէինք կապոյտ երկնքին տակ։

Բայց, ա՛յդ ալ հեգնութիւն մըն է՝ նետուած մեր երեսին։ Ցիշ մը, որ կը յիշեցնէ մեր մինակութիւնը։ Մեր թշուառու- նն անհող եւ անարմատ։

«Նեա՛լո՛ւբ»— կը խռնչէին Թուրքերը։ Եւ կը ծիծաղէին, ինչպէս մեր ուսերը շոյելով։

«Օտարակա՛ն»,— կը վսեմսայ Եւրոպան, ու կը ժպտի Տիրոջը ծառան։

Եւ եթէ բարձրաձայն չի ծաղրեր մեզ իրրեւ «հայմաթլոս», ճառը այն է որ գիտէ,բացարձակապէս վստահ է,թէ հայ- ին մը պիտի ունենանք, վաղը, մակարդուելով իր իսկ նիքին մէջ։

Ծանօթանալով անգլիացի, ֆրանսացի, գերմանացի, սպանիա- փորթուկալցի, արաբ կամ հապէշ,— համբերեցէք աշխարհի որ ազգերը։

Ցի՛ որ մենք մաս կը կազմենք աշխարհի բոլոր մասերուն։ ղարներ ենք արդէն անբաժանելի, լրացուցիչ մասը տիրող ոյժ։ եթէ ոչ մեր ուսումնականներով, ամէն պարագայի մէջ գաւակներով։ Մէկէն տասնըհինգ տարեկաններով։

×

Ուրիշ առեն, տարբեր պարագաներու մէջ, Ջատիկը առիթ էր ազգասիրական փսփսուքներու.

— Ճամբաները պիտի բացուի՞ն։

— Մուլթանը խոստացեր է Ջատիկին արձակել բանտար- ները։

— Թեսպանները «նօթա» տուեր են Նորէն..,

Փսփսուքներ՝ տուներու չորս պատերուն մէջ։

Այդ օրերուն, մեծադոյն աւետիսն էր իմանալ որ, Ջատիկ ին, այս կամ այն ժամուն մէջ, «Տէր Ողորմեա»ն երգուած նդուզն յաւելուածով մը— «բանտարկեալոց ազատութիւն»։

Ապրի՛, բանտարկեալներ չունինք այսօր— կը խօսինք ար- ահման հաւար։ Ճամբաները բաց են՝ մինչեւ դժոխք։ նչեւ Հարաւ. Ամերիկա։ (Բայց ոչ մինչեւ «Զանը. Քիլիսէ» ին), ինչպէս կը բացագանչէր Թուրք հրապարակագիր ամբայ ցուցներով «անհաւատարիմ» Հայերուն)։ Երես դար- ած ենք բոլոր դեսպաններուն (մէջէն ըլլալով «հայազգի» պահանը)։

Ու սակայն, բանտարկեալներ ենք բոլորս, այս ազատ պո- ններուն վրայ։ Բանտարկեալները՝ մեր կիրքերուն, նախապաշարումներուն, մեր փոքրոգութեան։ Եւ ինչո՞ւ մեր տգիտութեան։

Եւ հիմա որ Ջատիկ է եւ մեր խոպոտ ձայնը կը լսուի պողոտաներուն վրայ—այլեւս հարկադրուած չենք փսփսալ պատի մէջ— ինչո՞ւ չպոռանք մէկ ձայն եւ մէկ բերան. — Ընկերնե՛ր, քաղաքացինե՛ր, բարեկամ թէ թշնամի, ա՛լ նախ, ո՞ւր կ՝երթանք այսպէս պատն երեսին քէն կապած։ ակ դարձուցած մէկ-մէկու։ Ամէն մէկն իր գլխուն։

Դիմագիր «Ազգ»ը՝ իր փառքին ու անցեալին ապաւինած։ ակցութիւնները՝ անհաշտ։ Երիտասարդութիւնը՝ կարծես պատասխանատու։ Իսկ ժողովուրդը՝ լքուած իր բախտին։— ալիք ովկիանոսներու փոթորիկներուն։ Երէկ՝ մսացու, այ- վարձու ոչխար...

Եթէ երեւանը չի հետաքրքրուիր մեզմով, մենք, հալածա- զանգուած — արեւմտահայ — ժողովո՞ւրդ ենք թէ նա-

Խօսեցէք այս մասին ալ, գոնէ երեք օր։

Ցի՛ որ Ջատիկ է, եւ տրամադրութիւնը բարձր։

Աւելի բարձր, քան եթէ հայրենիքի յարութեան տօնն ըլ-...։

Այլեւս չկայ ոչ սուլթան, ոչ դեսպան, ոչ ոստիկան։

Մենք մեր գլխունք ենք։ Եւ բաւական ուժով, մեր գլխուն որ փնտռելու համար։

Մորճեցէք, խօսեցէք այս մասին։

Խօսեցէք ժամուն դուռը, տուները, սրճարանը, գործարանը. — Ո՞ւր կ՝երթանք այսպէս, անտէր ու անղեկ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկու- թիւնները.—

Թուրքիայէն եկողներ կը պատմեն, թէ երկիրը կ՝ապրի տնն- դայոյզ վիճակ մը։ Զօրաշարժի ենթարկուած են արեւելեան գա- ւառները, ուր լուրջ ժամհոգութիւն կը պատճառեն Քիւրտերը։

Սուրիոյ սահմանին վրայ ապրող Քիւրտերն ալ, զլխաւորու- թեամբ քիւրտ Իպրահիմ փաշայի, խլրտումներ ցոյց կուտան։

Թուրքերը խրամներ կը բանան Սուրուճի, Ուրֆայէն մէկ ժամ հեռաւորութեամբ նախկին կարմունջ հայկական գիւղի,Ռիւլթէփէի եւ Գարա Ռէօփրիւի մէջ։ Ուրֆայի մէջ Թուրք ժողովուրդին զէնք բռնող դասակարգը դիշերները կ՝անցընէ մասնաւոր կերպով բաց- ուած խրամներու մէջ։ Ոչ ոքի թոյլ կը տրուի ոչ ներս մտնել և ոչ ալ դուրս ելլել այդ պահուն։

Թուրք զինուորականներու ընտանիքները, Սէվէրէկէն եւ Ուր- ֆայէն կը մեկնին դէպի երկրին նեբսերը, Պոլիս, Ատանա եւլն.։

Արեւելեան Նահանգներու Քիւրտերէն Թուրք կառավարութիւնը ուզած է զէնքերը հաւաքել։ Քիւրտերը ընդդիմութիւն ցոյց տուած եւ չեն յանձնած, պատասխանելով «Հայերուն վիճակին պիտի հասցնէք մեզ»։

Թուրքեւսուրիական սահմանագլխին վրայ հսկողութիւն կա- տարող Թուրք զինուորները քաշուած ու ղրկուած են դէպի Մուշ, Բա- ղէշ, Սասուն եւ Վան, որոնք միշտ ենթակայ են Քիւրտերու յար- ձակմանն։

Ուրֆայի մէջ մինարէի մը վրան Թուրքերը գետեղած են ձայ- նատու գործիք մը, որ մէկ ժամուան մէջ քանի մը անգամ կը հնչէ, իբրեւ ահազանգ։

Ականատես մը կը պատմէ թէ բռնի թրքացած Քիւրտերուն Արաբները իրենց տոհմին ճիւղահատարը կ՝ընեն եւ կը հաստին այն եզրակացութեան թէ, իրենք Քիւրտ եւ Արաբ են՝ սերած այսինչ գերդաստանէն։

Հիմա ալ Էվգաֆի աւարը

Պոլսոյ «Փոլիթիքա» Թուրքերէն Թերթը կը գրէ թէ Թու- քաթլեան պանդոկին մասին կատարուած քննութեամբ յայտնի եղած է որ յիշեալ շէնքը լքեալ գոյք չէ։ Նոյն Թերթը կ՝աւել- ցնէ թէ՝ «յիշեալ պանդոկն ու փոքրամասնութեանց կալուած- ներուն մեծ մասը Էվգաֆին ձեռքը պիտի անցնին նոր օրէնք- քով։ Այնպէս որ, այս խնդիրն ալ այս հիմնական եղանակով կարգադրուած կ՝ըլլայ։ Փոքրամասնութեանց կալուածները մինչեւ հիմա կարգ մը անձերու ապրուստի միջոց կը ծառա- յէին, եւ նոյնիսկ փոքրամասնութիւնները կը բողոքէին այս բանին համար, Էվգաֆի նոր օրէնքը այս բոլորին վերջ պիտի տայ»։

Ալմազեանի խնդրագիրը խորհրդարանին

Պ. Միքայէլ Ալմազեան Երեսփ. ժողովին ուղղեց խնդրագիր մը, որ պիտի հաղորդուի քաղաքային եւ քրէական օրէնսդրու- թեան Յանձնաժողովին։ Հայ դերձակը կը բողոքէ իր անիրաւ կեր- պով բանտարկուելուն դէմ, մասնաւորապէս կը շեշտէ թէ ի՛նչպէս ոստիկանութեան կողմէ բիրտ վերաբերումի ենթարկուեցաւ։ Կը բողոքէ նաեւ դատական ինքնութեան փոխանօրէնին տուած տե- ղեկագրին դէմ։

Ալմազեան կը խնդրէ Երեսփոխանական ժողովէն որ լրացնէ պակասները օրէնքին, որ իր ներկայ վիճակին մէջ ո՛չ մէկ հատու- ցում կուտայ անմեղ հոչակուած ամբաստանեալներուն, մինչդեռ, կ՝ըսէ, մէկը որ իրեն պէս զոհ գացած է, պէտք է հատուցում ստա- նայ։ Խնդրագիրը եւս ղրկուեցաւ Ալմազեանի,ստորագրութիւնը վա- ւերացնել տալու համար ոստիկանութենէն։

:. Ուրբաթ դարձեալ Երեսփ. ժողովին առջեւ խօսուեցաւ Ալմազեանի մասին։ Վիճաբանութիւններէ վերջ որոշուեցաւ որ երեսփոխան կէօնիւլ հարցաքննէ դատական նախարարը՝ խոր- հրդարանի վաւերացումէն վերջ երկրորդ ուրբաթ օրը։ Կէօնիւլ ցաւ յայտնեց որ Ալմազեանի խնդրին մէջ ոստիկանութեան հետեւած մեթոտը ո՛չ թէ բացառութիւն է, այլ ընդհանուր կանոն, ու պահանջեց որ անցեալին պատահածին համար պա- տիժ սահմանուի, իսկ ապագային համար ալ բարենորոգումներ կատարուին։

Յետոյ խօսեցաւ Անտրէ Հէս, քաղաքային եւ քրէական օրէնսդրութեան նախագահը, որ յայտարարեց թէ բացարձա- կապէս անհրաժեշտ է օրինագիծ մը քուէարկել անհատական ազատութեան մասին, եւ այսպանեց ոստիկանութեան բիրտ մեթոտները։

Տրոցկի Մոսկուա կը կանչուի...

ՊՈԼԻՍ, 19 ապրիլ.— Կ՝ըսուի թէ քաղաքս հասած է պատ- գամաւոր մը՝ յանուն խորհրդային կառավարութեան՝ տեսակ- ցելու համար Տրոցկիի հետ, որ շնորհազրկուած է երկու տա- րիէ ի վեր։

Տրոցկի Մոսկուա կանչուած է։

Իրեն կ՝առաջարկուի ստանձնել երկրագործական քաղա- քականութեան վարչութիւնը, աւելի չափաւոր ծրագրի մը վրայ։ Հողային խնդրին մասին ալ ընդդիմադիրներու յարա- ձուն գրգռութեան հետեւանքով է որ Ստալինի կառավարու- թիւնը որոշած է այս առաջարկն ընել Տրոցկիի։

Այս վերջինը կարգ մը պայմաններ դրած է՝ առաջարկը ընդունելու համար։

Կանտի վատահ է իր յաղթականութեան

Իր «երիտասարդ Հնդկաստան» թերթին մէջ, Կանտի յօդ- ուած մը հրատարակելով կը զանգատի երիտասարդ ուսանող- ութեան գաղջ վերաբերմունքէն՝ իր կոչին հանդէպ եւ կը մեղադրէ զայն թէ վստահութիւն չունի ինքնավարական գա- տին մասին։ Փանտիթ Ճավահարալ Նէհրուի ձերբակալու- թիւնը ազգային նախատինք մը կը նկատէ եւ կ՝ըսէ թէ քանի այսպիսի զոհեր ըլլան, ա՛յնքան հող կը շահի շատը։ Կը պա- հանջէ աւելի խստացնել պայքարը, աւելցնելով որ հանրային հաւաքոյթներու եւ թափօրներու արգիլումը լաւագոյն միջոցն է բռնի միջոցներու դիմելու։

Կանտի կը կրկնէ թէ ո՛չ մէկ առելութիւն ունի Անգլիա- ցիներուն դէմ։ Կ՝ըսէ թէ կարգ մը պարագաներու մէջ անոնք Հնդիկներէն աւելի լաւ են, բայց բացարձակապէս անթաղանթի են իրրեւ վարիչ, որովհետեւ Հնդկաստանի մէջ ուրիշ բան չըրին բայց եթէ զարկ տալ տեղացիներու մոլութիւններուն եւ բարոյալքել ժողովուրդը՝ ստորին վիճակի մէջ դնելով զանոնք։ Կանտի յոյս կը յայտնէ թէ հակառակ իր անխուսափելի ծայ- րայեղութեանց, պայքարը պիտի վերջանայ առանց բռնու- թեան եւ թէ Հնդկաստանի բախտը պիտի վճռուի ոչ թէ քա- ղաքներուն, այլ գիւղերուն մէջ։

Սասիկ երկրաշարժ Ցուճաստանի մէջ

Գրեցինք թէ սասիկ երկրաշարժ պատահած է Աթէնքի մէջ։ Նոր հեռագրի մը համաձայն, ցնցումներ զգացուած են նաեւ Պելո- պէնէսի եւ Եւբէա կղզիին մէջ։ Երկրաշարժի կեդրոնը կը գտնուի Մեթանէսի և Եգինայի միջեւ։

Իսթմիայի եկեղեցիին մէջ սիւն մը փլաւ, վիրաւորուեցան քա- նի մը հոգի, որուն մէկը շատ ծանր։ Սպարտայի մէջ եկեղեցիի մը գմբէթը փլաւ։ Երկրաշարժ պատահեցաւ նաեւ. Տրիպոլիսի եւ Մեղալապոլիսի մէջ։ Բնակիչները խուճապի մատնուեցան։

Պիրէոնի մէջ նոյնպէս շարժին հետեւանքով խուճապ առաջ եկաւ եւ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։ Կորնթոսի գիւղերուն մէջ, քանի մը տուներ փլան, ժողովուրդը բացօթեայ կը գիշերէ։ Եգի- նայի եւ Ծանարիայի մէջ ալ տուներ կործանեցան։ Մեթանոյի հեռագրատունը փլաւ։ Այս թուտորի գիւղին մէջ եկեղեցիի գըմ- բէթէն քարեր իննան, վիրաւորելով երեք հոգի։ Սոֆիքօ, Շիլիա- մէտի և Էքզամիլիա գիւղերուն մէջ բազմաթիւ տուներ փլան։ Բա- լամաքիի մէջ հողը կքեցաւ։

Վնասները խիստ մեծ են։ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ՝առնէ աղէտեալներուն օգնելու համար։

Ցատկի առթիւ ներում Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆիայէն կը հաղորդեն թէ Պորիս թագաւորը Ցատկի ան- թիւ ներում շնորհեց 300 բանտարկեալներու, որոնք դատա- պարտուած էին զանազան պատճառներով։ 87 հոգի անմիջա- պէս ազատ արձակուեցան. միւսներուն պատիժը զգալիօրէն զեղչուեցաւ։

Սոֆիայի բանտերուն մէջ արգելափակուած քա- ղաքական բանտարկեալները մերժեցին օգտուիլ արքայական այս ներումէն եւ ընդհանուր ներում կը պահանջեն։

Լոնտոնի համաձայնագիրը

Նաւային խորհրդաժողովը գտաւ իր վերջաբանը։ Կնքուե- լիք համաձայնագրին յօդուածները վերջնականապէս խմբա- գրուելով, շահակից պետութեանց հաղորդուեցան հեռագրով։ Կնքուելիք դաշնագիրը պիտի բաղկանայ 25—26 յօդուածնե- րէ, բաժնուած հինգ գլուխներու։ Առաջին գլուխը կը վերաբերի մակերեսի մեծ մարտանաւերուն եւ օդանաւատարերուն, երկ- րորդը՝ հինգած մարտանաւերուն, երրորդը՝ Անգլիոյ, Ամերի- կայի եւ Ճափոնի դաշինքին, չորրորդը՝ պատերազմի առեն սուգանաւերուն հպատակելիք օրէնքներուն, հինգերորդը՝ վա- ւերացումի ձեւակերպութեանց, համաձայնագրին տեւողութեան եւ յառաջիկայ նաւային խորհրդաժողովին գումարման։

Կը կարծուի թէ երեքշաբթի՝ օր, ստորագրուելէ առաջ, կարգ մը փոփոխութիւններ պիտի մտցուին դեռ։

:. *Իտալիոյ արտաքին նախարար եւ նաւային խորհրդա- ժողովի Ա. պատուիրակ Կրանտի Հռոմ հասնելով ընդունուե- ցաւ Մուսոլինիի կողմէ, որուն զեկոյց տուաւ իտալական պատ- ուիրակութեան բռնած դիրքին մասին։ Մուսոլինի իր կատար- եալ վստահութիւնն յայտնեց ու շնորհաւորեց իտալական պատ- ուիրակութեան կատարած գործը Լոնտոնի մէջ։ Տեսակցու- թիւնը մէկուկէս ժամ տեւեց։ Համաձայնագիրը ստորագրելու համար Կրանտի Լոնտոն պիտի դառնայ։*

Իտալական բոլոր թերթերը երկար յօդուածներ կը հրատա- րակեն Կրանտիի մասին եւ կը գովեն անոր բռնած դիրքը խոր- հրդաժողովին մէջ։

Իշխան Կարոլ Ռումանիա՝ պիտի դառնայ

ՊՈԼԻՍ 19 ապրիլ.— Կ՝ըսուի թէ հոս հասած է Ռումանիոյ նախկին արտաքին նախարար Տուքա։ Հոս կը գտնուի նաեւ Ռումանիոյ Մարիա մայր թագուհին։ Կ՝ըսուի թէ Տուքա թա- գուհիին հետ պիտի տեսակցի նախկին գահաժառանգ իշխան Կարոլի Ռումանիա վերադարձի կարելիութեան մասին։

ՕՐՈՒԱՆ տօնին առթիւ տպարանը փակ ըլլալով, «Յառաջ»ի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ Զորեքշաբթի։

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

(ԳՐԱԿԱՆ ԱՆԴԱՍՏԱՆ, ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՈՎ)

Երբեմն լռութիւնը ծանր վարագոյրի մը պէս կ'իջնէ մեր իրականութեան վրայ, գրականութիւնը մութ ծալքի մը տակ կը կծկի ու դուք կը կարծէք թէ խաւարի թագաւորութիւնը եղր չունի։ Սակայն երբ այդ ձնշիչ լռութեան մէջէն ճիչ մը կը բարձրանայ, շուտով կը դառնայ աղաղակ, կագ ու կռիւ, — ուժի սպառում։ Վարագոյրը կը բարձրանայ, մեր բովանդակ կեանքն անոր ետեւը կը ծածկուի, — ու գրական բեմը զիկ զակ լոյսերու մէջ կը դողայ։

Հիմա գրական ցուցահանդէս է. տօնավաճառ։ Սակարկութիւն, աժան ոչքլամ, մանաւանդ՝ նախանձոտ պարսաւանք, — գիներու անկում։ Անանկացածնեը կ'ուզեն անանկութեան քաշել բոլորը.— թո՛ղ պալթի ցուցահանդէսը. խաւարն ու փոշին տապալածներու միակ ապաւէնն են։ Ու եթէ գորշ վարագոյրի չուանները կտրին, պլպլացող լոյսերն անոր ծալքերուն տակ խաւարը պիտի գրկեն... Փոշեծածկ կանաչ նայուածքներն ուրախութեամբ պիտի դիմաւորեն անկումի հաւասարութիւնը։

Յետո՞յ։

Յետոյ, ա՛յսպէս, կա՛մ խաւարի տիրապետութիւն եւ կամ, եթէ լոյսերը վառիլ կը սկսին, բոլոր ճիգերը պիտի համախմբուին խաւարի թագաւորութիւնը վերականգնելու համար։

Այս տարուան գրական ցուցահանդէսը յաժառօրէն իր վերջին օրերը կ'ապրի, կառչած մնալով քովնտի սիւներուն։ Անոր երկար գոյութիւնն արդարացնելու համար, պիտի ուզէի անունը փոխել, թէեւ Հայերը առեւտրականի անուն հանած ժողովուրդ մը ըլլան։ Մենք գերազանցապէս գիւղացի ժողովուրդ ենք, հետեւաբար լաւ պիտի ըլլայ որ տարեկան այս իրարանցումը կոչենք գրական այգեկութք, կամ աւելի շիտակ՝ հայ գրական կալ ու կուտ։ Այո՛ կալ ու կուտ, ուր գրական մտածուները յարդի պէս երանի կը տրուին ու յարդի դէզերը մեր անդաստաններն կը լեցնեն, մինչ ցորենի փոքրիկ շեղջերը կը մնան կալերու շուքին մէջ, առայժմ անտեսուած։

Կալ ու կուտի եղանակ, յարդի երան, եզերու հրճուանք։

Այս թոհ ու բոհին մէջ պէտք է մտնել հասկահաւաքի մը պէս զգոյշ քայլերով, որ կ'անցնի խոզաններէն քանի մը լեցուն հասկեր գտնելու համար, կամ կալմաս խնդրող տղայի մը խոնարհութեամբ, որ պարկը անուրթին տակ՝ իր շուքը կ'երերցնէ կալերուն եզերքը, աչքերը յառած ցորենի ոսկեհատիկներուն։

Աւտնք միայն կը տեսնեն ներկայացումները, որ սինեմայի պատկերներով իրարու կը յաջորդեն։

ՊԱՏԿԵՐ...

Տենդէ բռնուած բազմութեան մէջէն կը քալեմ, ես ինձ հետ, միտք։ Շազար հարցումներ կը շարուին ուղեղիս մէջ՝ միայն մէկ բաղձանքի համար,— կալմաս պիտի ստանա՞մ։

Կարասները ծարաւի՝ փրփրուն գինիին կը սպասեն։ Փեթակները դատարկ՝ կը յօրանջեն ու կ'ակնկալեն ամբացնել իրենց կողերը ցորենի շեղջով մը։ Տանտիկինը շիկացած թոնիրի կողքին՝ թարմ հացի հոտ է առած, թուշերը կարմրած են։ Գեղական բազմութիւնը տեղ-տեղ կը քալէ, քրտնած է, բայց քրտինքը սրբելու համար քուրձի մը կտորն իսկ չունի։ Լծվարը, հնձուորն ու հօտաղը, մեծ ընկուզենիին տակ, կալին քով, հանդարտ ու աննշմար՝ խոնարհած են իրենց ծխամորճին վրայ։ Կալին մէջտեղ, ցորենի ոսկիէ բուրգ մը, գտուած յարդի դէզէն, խաչակնքուած՝ իր արժէքովը խարսխուած է։

Անդին, կիսատ կալեր, յարդի երան, քար ու փոշիի տիրապետութիւն։

Պարկն անուրթիս տակ, կարնած եւ կալին թուսբին վրայ, աչքերս յառած ցորենի բուրգին։ Ու ահա նորէն պատկեր.— այս անգամ՝ անշարժ... Նիհար եզ մը, որուն կողերը կաշիին տակէն կը հաւրուին, կոտոշներն ու վիզը բարակ, աչքերը ճլրտած՝ ճանճերու խոշոր պահակով մը շրջապատուած, կալին մէջ իր տարտամ շուքը փռած է։

Հանգստեան կոչուած եզ մը, որ անկարող է իր պոչն իսկ շարժելու, որպէսզի ճանճերէն ազատուի, դունչը խրած է յարդի դէզին մէջ, բթամիտ անշարժութեամբ ու եզական երանութեամբ յարդի փոշին կը շնչէ։ Նոյն հանդարտութեամբ, սակայն եզական փիլիսոփայութիւնը ժարժրած աչքերուն մէջ, անբանի անտարբերութեամբ կը թրքէ ցորենի շեղջին վրայ։

Հանգստեան կոչուած եզ, անպէտ անասուն, բայց հին լծկան, եւ միայն այդքան... Սակայն ցորենի ոսկի հատիկներ,— անհամար քրտինքի կաթիլներ,— աղտոտած են։

Ցաւի կնճիռներ կը տեսնեմ սա աշխատաւորներու դէմքին։ Անոնք, որ հողի պէս արդար են և սերմնացանի պէս բարի, մշակի անճար համբերութեամբ՝ կը հանդուրժեն այս նիհար եւ անպէտ եզան, դունչը յարդին մէջ խրած, թրիքը ցորենին բաժին։

Անտէր հայ գրականութիւն, — կալ ու կուտ, հաւեստ, արդար ու բարի մշակ, նիհար եզ, յարդէ երանութիւն...։

Հօտաղ մը, երիտասարդ ու խելառ, բորբոքած, կ'ուզէ կալ ու կուտը, յարդն ու եզը հրդեհի տալ։ Պատկերը կը դառնայ շարժապատկեր։ Պահը աննպաստ է կալվաս հաւաքողին համար։ Աննշմար, կակուղ քայլերով կը հեռանամ կալի եզերքէն։ Պարկը պատարկ կը մնայ անուրթիս տակ, ու նիհար եզը անշարժ պատկեր մը կը կախէ բիբերուս մէջէն... դունչը յարդի դէզին մէջ խրած, կոնակը ցորենի բուրգին...

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ԿԵԱՆՔԻ ԼՈՒՍԱՆՑՔԷՆ

(Շատուած)

... Նոյն քաղաքը ծնան։ Միասին մեծցան։ Նախակրթութիւնը աւարտեցին։ Ու աքսոր։ Զոյգ մը եղնիկ՝ թուրք նոյն արօրին լծուեցան։

Եւ խաղաղութիւն։ Ազգին փութացին՝ սորվելու տենդէն բռնուած։ Բնութիւն։ Գրպանս 21 դահեկան ունիմ։ 1/3ով «լէպլէպի» գնեցի։ Կ'ուզեմ գիտնալ թէ քանի՞ դահեկան մնաց։ Շաբաթը աղքատութիւնը նիւթ ունեցաւ՝ անխուսափելին.— Աքսոր։

Մղելու է այս ուսումնատենչ եւ ընդունակ պատանիները։ Ազգը անոնց կը նայի։ Ուրեմն փոխանակ որբանոցի՝ միջնակարգ դպրոց։

Երկուքն ալ Երեւանի կրթական եւ ելմտական նախարարները պիտի ըլլան։ Բայց դաշնակիցները չկան։ Իզմիրը հրդեհուեցաւ։

Նոգենաւը ապրանք կուտայ. որը, ուսուցիչ և խմբագիր։ Ջուր եւ «լափա»։ Կեցցե՛ն Ամերիկացիները։ Փա՜ռք զողցուած նամբինչներուն։ Տղա՛ք, կարգը որո՞ւ է։

Արա չտարաւ կեանքը։ Յատկեց Պիբէռն, անկէ ալ Աթէնք։ Փախեց Թերթ։ Ներկեց կօշիկ։ Փախեց չոր թուզ։

Ու հասաւ Մարսէյլ։ Դրադիր է։ Փարիզ՝ կռնակ կռնակի, նոյն անկողնին մէջ։ Պարոյր եւ ինք։

Արա պանդոկի մը մէջ կը գործէ։ Պարոյր Սիթրօէնի բանուոր։ Արա դիւղի վարժապետ։ Պարոյր գրասենեակի գործակատար։ Արա ընկերային գիտութիւններու ուսանող։ Եւ վերջապէս՝ Պարոյր, իր խանութը, սափրիչ այրերու։

— Հաւնեցա՞ր։ Բարձրահասակ, սրունքները բարակ, դէմքը փոքր, յօնքերը քաշուած, սեւ գիծ մը միայն. քիթին տակ ալ ժազ չկայ։ Ուրեմն ճաշակիդ յարմար։ Օ՛ն, ոսպը եփէ։ Անճարա՛կ։

Բարեկամներ Արան անցեալ օր տուն մը մտցուցին։ Խեղճուկ սենեակ մը՝ նեղ ու կարճ պատուհանով։ Քանի մը աթոռակ։ Սեղանի մը շուրջ ինը հաւ։ Պատուհա՛ր տեսակէ։ Որովհետեւ մերկ չէին։ Վեցը կար կ'ըննեն։ Գիրուկը ասեղին ծակէն թել կ'անցնէ ու հաւերէ՛ն կը հայհոյէ։ Այս տունին յաճախորդները Հայեր են, եւ կարծեմ միայն Հայեր։ Ի՞նչ ընեն։ «Պարտականութիւն» մըն է, պիտի կատարեն։

Արա խորհեցաւ որ, ընդհանրապէս օտարներուն յոռի բարքերը կ'ընդօրինակենք եւ փոխարէնը՝ թուրքերէնէ թարգմանուած, բայց մայրենի լեզուով հայհոյանք կը սորվեցնենք։

* * *

Արա եւ իր թերթերը՝ Լիւքսէնպուրկի պարտէզը։

Հարիւր տարիէն, լուսին պիտի երթանք դանք։ Ձարտարարուեստական մը թշուառութենէն վախնալուն համար, կը սպաննէ աղջնակը եւ անձնասպան կ'ըլլայ։

Հինգերու ժողովը վիժած սեպհնք։ Ո՛վ հոմէական կայսրութիւն։ Մուսոլինի պատնէշին վրայ հպարտօրէն կանգնած է։ Միապետը պատշգամէն նորածին մանկիկը ցոյց կուտայ։ Ա՜ճեցէ՛ք եւ բազմացէ՛ք։ Կօշիկ Իտալիան պզտիկ կուգայ դիկտատորին ոտքերուն։ Ո՞ւր մնաց Ատալիան։

Ֆրանսալի մէջ. Թարտիէօֆն լետոյ, Ալժազեանն է օրուան մարդ։

Կանտիի միամիտ փիլիսոփայութիւնը հետեւեալ երկու բառերուն մէջ կը խտանայ. Կրաւորական դիմադրութիւն։

Մայր մը. զաւակն ալ միասին, երեք դրացուհի ատրճանակեցին, հինգ մը ձողին մոտեցաւ եւ թելերը հատուրելէ վերջ, ողբերգական մահը հաճոյքով ողջունեց։

Մարսիլիոյ մէջ. Իտմոն Ռոսթանի փառքը անմահացուցին՝ քարէ կամ մետաղէ արձանով մը։

Բանի մը օրէն «Նահատակաց»ին պիտի երթանք։ Նահատակները որբերուն հայրերն են։ Ազգը որբերուն հաւաքածոն է։ ՉՈՄը որբերուն մայրինը եւ հոգին է։ Ուրեմն մէկդի՛։ Սգատօնին կազմակերպչական նախաձեռնութիւնը որբերուն մենաշնորհն է։ Մնացեալ բոլոր կազմակերպութիւնները ՉՈՄին աչն ու ձախը պիտի մնան։

Արա գրելիք թէզին համար նիւթ կը փնտռէր գանկին մէջ։ Եւ եղաւ լոյս։ «Կուսակցութիւնները հայ իրականութեան մէջ»։ Թէզէն առաջ սակայն, երկու վէպերը հրատարակուելու են։ Եւ որպէսզի կարդացուին, Արա կը փափաքի որ անթիւ օրաթերթերը, շաբաթաթերթերը, կիսամսեանները, ամսօրեաները և երկամսեանները տասնի տասնանը չանցնին։

Վէպերուն սիրարկածային բաժնին համար մասնագէտներուն կամքը պիտի յարգուի։ Քերականական սխալներ ընելու վտանգէն պիտի Չանայ խուսափիլ, որպէս զի վանքէն՝ «ոճիր է գործածնիդ» չպռոան։ Գալով ճարտարապետական աշխատանքին, վերջակէտի մեծաքանակ ապսպրանքը շատո՞նց ըրաւ, Ոճը պիտի ըլլայ կոկիկ։ Արա զուրթեան՝ անպայման հաւատարիմ պիտի մնայ։

Վէպերէն մին կը կոչուի.«Նահանջը Երգով»։ Երկրորդը՝ «Յաւիտեա՛ն...»։ Կէտերը պիտի լեցուին երկվանկ կամ եռավանկ բառով մը։ Ասոր հերոսնէ, ճերմակ մազերով, յիսունին դուռը կանգնած, սրտով եւ խօսքով երիտասարդ հայրենակից մը։

Ազգասիրութիւնը անբասիր։ Տարիներ շարունակ հայ դատին պաշտպան եղած է, ճառերովը։ Քաջալերենք հայ գրականութիւնը։ Ա՛խ եթէ մեծահարուստ մը ըլլար... Սա խե՛ղճ որբերը...։

Հաժոզուած յեղափոխական է։ Ծնած է այդպէս։ Մի՛թէ հրացանը ուսը լեռ բարձրացողն է միայն որ յեղափոխական կ'ըլլայ։ Գրչի եւ խօսքի յեղափոխականները սրբազան դեր ունին խաղալիք։

Մարդասէր է եւ մանաւանդ իգասէր։ Աչով կ'առնէ, ձախով կուտայ։ Շատ անգամ տրամադիր է տալու նոյնիսկ չունեցածը։

Մտահոգութիւնները սահմանած է եւ անկարճատեւ կարճահասակներուն լեցուներուն մասնաւորաբար վերջերս, յարդանքով կ'պատուի բարեձեւերուն եւ ցիկ հասակներուն համար։

Արա սիրոյ մասին իմպրեսիոնիստ բացատրութիւն մը ունի։ Սէրը — է այն՝ որ կը ծնի քերուն մէջէ, կը մեծնայ, կը խորը եւ կը մեռնի գլխուն։

Ինչո՞ւ կ'ըսեն թէ «Ոչ տակ նոր բան չկայ»։

Սէրը միշտ ալ կատարեալ թիւն մը չէ։

Ժամն էր։ Սաստիկ փոթորկատարի ալիքներ։ Արա մինակ։ Նաւ։ Բարեբախտաբար Սեւ ծիր։ Ողջ, բայց անշուշտ տասած, մարմնով ու հոգիով ընկճուած, նաւահանգիստ, սիրած երգը շրթունքին.

Երբ ալեկոծ ծովուն վրայ
Իմ մակոյկը խորտակուի
Ես փրփրադէզ ալեաց մէջ
Դեռ իմ յոյսը չեմ կորցնի

ԱՐՇԱԻԻՐ ՆԱՆԷՏԱՑԻ

ՄԱՅԱԿՈՎՍԿԻ

Գրեցինք թէ խորհրդային բանաստեղծ Վլադիմիր Մայակովսկի անձնասպան եղաւ անցեալ շաբթու, Մոսկուայի մէջ, ինքզինքը կուվակի մը ծակելով իր սիրտը։ Ուզեր քրքրել այն գեղագիտական պատճառները, որոնք ճախակի կը դարձնեն անձնասպանութիւնները Ռուսերուն վերկայացնենք Մայակովսկիի արագութեամբ մը, որով կայացուեցան վերջերս մեր թին մէջ ուսս արդի արուեստի գիրները։

Մայակովսկի ծնած է 1893ին։ Գրական առաջին փորձերը տարած է երգիծաթերթի մը էջերուն մէջ։ Երգիծողի այդ բնազդը մնաց մէջ մինչեւ վերջին օրերը։ Նիկով, ռուս ապագայապաշտութեան վարպետը, շուտով իր վրայ։ Հետեւելով անոր, ուելով կոմունիստ կուսակցութեան, ծափահարելով փոյեղափոխութիւնը, արագ բաւի մը տիրացաւ, ցեղափոխութեան շրջանին, արդէն գրնական բանաստեղծն էր կրնի Ոտանաւորի կը վերածէր փոխական կոմիտէին հրամանները, նոր ձեւով ապդեր կը փակցնելու համար պատերուն եւ գինիի փոքրուն մէջէն, աչքերը ժպիտով ցուն եւ շրթները քաղցր կէն վառած, մազերը ցրիւ խիւ եւ շապիկին կոճակները քակուած, ու, ձեռքը դողդոջ եւ գինին թափելէն, կ'նոր ձայնը սրինգի պէս անուշ բառերը կիսատ ու պռատ։

Շարբել եմ ու չեմ գինով,
Ես կ'այրիմ ու չեմ կրակով։
Շագել եմ սիրուն շապիկ,
Աղուորի դուռը կայնելու։
Աղուորն ալ ներսէն ի դուրս
Դոցը լի կարմիր խնձորով։
Ասի թէ հատ մի առնեմ,
Թունդ ելաւ Թուխ աչքը լացաւ ու լալով ասաւ.
—եա՛ր, ինձ խազք արիր ցեղին
Բռնեցիր զօռով ճօռով,
Պագ արիր հազար նազերով։

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՆՇՈՒԱՐՆԵՐ

ՀՈՂԸ

Էտիդ գամ ուր որ երթաս,
Թէ չուգես քով քովի՝
Շուքիդ միայն ընկեր,
Ետիդ գամ ո՛ւր որ երթաս։

Էտիդ ոտքերուդ հայիմ,
Կոխած հողերդ ժողվեմ,
Ես գիտեմ թէ՝ Էս ցաւով
Էս օր վաղը տի մեռնիմ,
Կոխած գետինդ հողով,
Ոտքերուդ հողով թաղուիմ։

1908 ԹԼԿԱՏԻՆՅԱՆ

40 ԱՍՏԻՃԱՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ

... Եւ յանկարծ թիթեռնիկ դարձայ։

Շուրջս փոխուած էր ամէն բան։ Երկինքին երեսը կարծես սերկեւիլի ծաղիկ փռեր էին։ Արեւը կը նմանէր խոշոր թիթեռնիկի մը, արեան գոյն։ Ու գետինը, զոր գիշերուան անձրեւն էր թրշներ, ըսես կ'առնէր կուտար։ Շէնքերուն պատերուն վրայ, ճամբաներուն մէջքին վրայ, վերջապէս ուր որ արեւն էր դպեր, թիթեռնիկնե՛ր կային, անհամար թիթեռնիկներ, որոնք թեւ կը զարնէին, բայց չէին թռիր։ Զատկական զանգակներուն ձա՛յնը,— աներեւոյթ մանրտիկ բոժոժներ կախուեր էին երկինքէն եւ անձանօթ զօրութիւն մը կը շարժէր զանոնք։

Թի՛ռ, — միլոցին մէջ ծաղիկներ գծեցի եւ լեռտ թառեցայ ցանկապատի մը վրայ։ Պարտէզէն ներս սալորենինե՛ր, սալորենինե՛ր, դուժարեա-գումարեա՝ չի հատներ։ Սպիտակ թիթեռնիկներ են թառեր, ըսի, սալորենիներուն վրայ։ Թի՛ռ, — ժօռեցայ։ Ո՛չ, սալորենիները ծաղկե՛ր էին, թիթեռնիկ չկար ա՛նոնց վրայ։

— Մտածումի կճեպը ճեղքեցի, դուրս ելայ։ Հիմա թիթեռնիկ եմ, ա՛լ մարդ չեմ։ Այժմ կը զգա՛մ միայն, բայց երբեք չեմ մտածեր։ Եւ երջանի՛կ, շա՛տ երջանիկ եմ, ուրախութիւնս աստիճան առ աստիճան կը բարձրանայ, որովհետեւ զգայարանքներս կը բանին։

Այսպէս խօսեցայ սալորենիին։ Նոյնիսկ, բարեկամութիւնս հաստատելու համար, համբուրեցի իր մէկ ծաղիկը։ Սակայն պատասխան չտուաւ, որովհետեւ անիկա դեռ լմնցուցած չէր առտուան աղօթքը։

— ... Գիշերը բացի աչքերս անհամբերութենէս։ Թո՛ւթ ցաներ էին երկինքին վրայ։ Հոտոտեցի հեռաւոր լերան մը ծաղիկներուն բոլորը, — պա՛ղ էր դեռ։ Սարսռացի։ Այնուհետեւ չկրցայ քնանալ։ Բաց աչքերով երազեցի քեզ, արե՛ւ, աղբի՛ւր Ջերմութեան, եղջի՛ւր առատութեան։ Առաւօտ է արդէն, եւ ես, պճնուած, թեւերս տարածած, քեզի՛ կ'ուզեմ իմ առաջին ողջոյնս։ Զատի՛կ է, հունտը, որ հողին տակ թաղուեցաւ անցեալ աշնան, ճեղքեց կճեպը, պատռեց գետինը, եւ դուրս ելաւ խաւարէն՝ բոլորովին կերպարանափոխուած։ Դո՛ւն, ամենազօր արեւ, դո՛ւն յարութիւն տուիր մեռած հունտին, արթնութիւն՝ քնացող բոյսին։ Շուրջս թիթեռնիկները կը պտտուքին ձիւնի գոյնզգոյն փաթիլներու նման, ծառերուն վրայ այնքան շատ են ծիլերը, որ կը խարխափի դուռ ձայնով լեցուցեր էին միջոցը։ Գորշ ինքնաշարժ մը սընդիկի նման կը քալէր ճամբու մը ժոյին վրայէն։ Մօտեցայ պարտէզին։ Սալորենին ինքնաշարժ նստաւ։ Հեռո՛ւն քաղաք մը, թուաբանական խառն հաշիւի մը պէս իրար անցած։ Շուգեկառքի մը ճերմակ ծուխը արագ արագ կը վազէր ագռաւի մը ետեւէն։ Դաշտին մէջ, պտուտակ մը հետզհետէ կը կարճեցնէր ծառերը. խումբ մը կաղնիներ արդէն նստած էին գետինը։ Հեռուն եկեղեցի մը, գմբէթին վրայ խաչը արիւներ էր։ Տան մը տանիքէն թիթեղի կտոր մը փրփուր կը նետէր։

Բարձրերը ելած, կը թեւածէի անհունին մէջ։ Անուշ ջերմութիւն մը կը գգուէր զիս, երբ սկսայ խօսիլ։

— Ուրախութի՛ւն, ուրախութի՛ւն, ի՞նչ ես դուն։ Լեցուցիր զգայարանքներս ու հոգիս։ Կերպարանափոխեցիր զիս մէկ վայրկեանի մէջ։ Եւ հիմա ամէն բան զգայախաբութիւն կուտայ ինծի, զի առա՛ծ են բնութեան տպաւորութիւնները, եւ ընկալուչ գործիքներս՝ սուր։ Շարունակ կը թրթռամ՝ դողացող տերեւի մը պէս, կը լեցուիմ ձայներով՝ ջրաբաշի մը նման, կը յորդիմ անուշահոտութիւններով՝ տաճարի մը հանդոյն։ Կը նմանիմ տօնախմբութեան սեղանի մը։ Կամ այն կոչնակատունին, որ ոտքի կը կանգնի պտուղի սա. կառներուն եւ գինիի փրփրուն մէջէն, աչքերը ժպիտով ցուն եւ շրթները քաղցր կէն վառած, մազերը ցրիւ խիւ եւ շապիկին կոճակները քակուած, ու, ձեռքը դողդոջ եւ գինին թափելէն, կ'նոր ձայնը սրինգի պէս անուշ բառերը կիսատ ու պռատ։

Շարբել եմ ու չեմ գինով,
Ես կ'այրիմ ու չեմ կրակով։
Շագել եմ սիրուն շապիկ,
Աղուորի դուռը կայնելու։
Աղուորն ալ ներսէն ի դուրս
Դոցը լի կարմիր խնձորով։
Ասի թէ հատ մի առնեմ,
Թունդ ելաւ Թուխ աչքը լացաւ ու լալով ասաւ.
—եա՛ր, ինձ խազք արիր ցեղին
Բռնեցիր զօռով ճօռով,
Պագ արիր հազար նազերով։

ԱՂՋԻԿԸ

— Ես ձեզ ասացի, որ ինձ մի անվանեք տիկին, ես ձեզ համար միայն Աղջիկն եմ, ինչպես որ դուք ինձ համար միայն Տղան եք, — ասաց Տղան, ժպտալով նայելով Աղջկան։

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ձեզ համար միայն Աղջիկն եմ, ինչպես որ դուք ինձ համար միայն Տղան եք, — կրկնեց Աղջիկը

"ՌՈՍՏՈՄ,, ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ - ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՅԼԵՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Chalet Edouard-ի տարհներուն մէջ, 31 Rue Manin et 91 Ave. Secretan, Մէթրօ՝ Bolivar, Tram. 26

ԿԸ ՄԱՄՆԱԿՑԻՆ՝ ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ, Պ. Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԳԱՆ ԵՒ Ս. ԹՈՐՈՍԳԱՆ, ԵՒԱՅԼՆ՝ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒԻ՝

ՏՕՆ ՓԻԼԹՐՕ ՔԱՐՈՒԶՕ (ՏՐԱՄ) ԵՒ ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ (ԶԱՒԵՇՏ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐ. 50 **ԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐԱՆՔ**

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ *դուք կրնաք էք տիրանալ Փարիզի*

լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հողաբաժինին ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ։

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ հաղորդակցութեան մեծ գիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կառավարքերով՝ ամէն ուղղութեամբ։

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

" ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ ,,

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13։*

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիմել Սէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն։*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէդոզեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

---

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.
Մեր փյաքներու ճոխ մեներանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

ԾԱԽՈՒԻ Է մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնը, բազմամարդ թաղի մը մէջ (Porte St. Denis).

ՍԱՓՐԻՋԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

(ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)

իր ամբողջ կազմածներով: Նորաձեւ iustallation: Ապահովուած յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Շ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—06

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժէնսէյի վարժ գործաւորուհիներ, Լաւ վճարում. դիմել՝ Տիկ. Ֆուվալեանի, 3 Rue Thouin, (երրորդ յարկ), փարիզ (5), Մէթրօ՝ Place Monge.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: դիմել՝ կէսօրէ վերջ ժամը 2—5 Տիկին Սուքօեանի, 25 Rue Henri Chevreau, փարիզ: Մէթրօ՝ Couronnes et Ménilmontant.

GOUSSAINVILLE, Gare du Nord-էն երկաթուղիով 20 վայրկեան: Հող գնելէ առաջ անգամ մը այցելեցէք վերոյիշեալ գիւղը կայարանէն 3 վայրկեան, ժամքուր օդ, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, ճամբաները ժօտերս կ'աւարտին, բնակարանի եւ խանութի յարմար հողեր: 200 ֆրանք ամսավճարով, կանխիկ վճարում չկայ, Դիմել կիրակի եւ տօնի օրերը Գուսէնվիլի կայարանին մօտ «կրան փրէ»ի գրասենեակը,

---

ՄՈՆ - ՏՈՐ

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ: Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1: Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, հագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն:

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ: Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

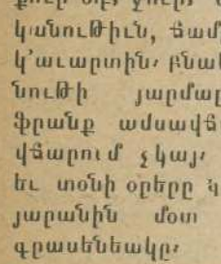
ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորքի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմախիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապտարաթուառ: Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, մատներու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Հ.Է. 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro *և* Nord-Sud: Pigalle.

ՄԱՅԻՍԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔԱՐԹԻԷ ԼԱԹԷՆ) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՑՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՓԱՓԿԱՃԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԸ ԼՈՑՍ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷՖՆԵՐ ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖ

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Ամէն ուրբաթ եւ շաբաթ օր մասնաւոր խնամքով կը պատրաստէ Պոլսոյ նշանաւոր ԵԱՍԸ ԳԱՏԷՅԻՖԸ (*չաթլաք*), եւ զատկի առթիւ միշտ պատրաստ կ'ունենայ կաճով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամենաընտիր հայկական ՁԷՕՐԷՖՆԵՐ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ անուշեղէններ:

Ամէն տեղ փնտռեցէք միայն «MELKON» վաճառանիշը

25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Ménil 69—15

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը: Ընդհանուր կեդրոն վաճառման

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ճաշարան Լիլա, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾ ԱՓԱՆԱԿ ԱՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ

ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌՏՈՒ

Ուշադրութիւն ամուրիներուն
Խմուժը բացողներուն
Բերնին համը գիտցողներուն
Երաժշտութիւն սիրողներուն

ԵՐԳ, ՇԻՇԱՂ, ԵՒ ՏԱՓ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

23 Rue de la Huchette Métro: St. Michel

RESTAURANT CAUCASE

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Odէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱՑԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *և* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, ՕթօպիւսBC, BG, O եւ Q.*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Զատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Ուշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՅԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Վաապուրականի հերոսամարտին 15ամեակը

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 17ԻՆ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

ՁԱՏԻԿԸ ԶՈՒԱՐԹ ՏՕՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ԱՅՑԵԼԵԼ ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81 07

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL. 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Ապահէ դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՑԱՍ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում:* (ԱՅԻՏԱՒԻՒԹ): *Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:*

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Յորդրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

HORLOGERIE - BIJOUTERIE

ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

Վ. ԽՏՇԵԱՆ

69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.15

Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayetteի անկիւնը
Gare de l'Estի եւ Gare du Nordի մօտ

Ճոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, օղերու, մատանիներու (նշանտուքի եւայլն),

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՉ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Զատկի առթիւ կարագով պատրաստուած ՁԷՕՐԷՖՆԵՐ եւ թարմ ՀԱՒԿԻԹՆԵՐ,

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables-ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-49

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires-ի, Bénéfices Commerciaux-ի *և* Impôts sur le revenu-ի *գործողութիւններ:*

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:

Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffre d'Affaires-ի եւ Bénéfices Commerciaux-ի *տուբքերէն երէք արշեւտաւոր էջ, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, տաղտձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ու նեներ:*

ODEON **COLUMBIA**

Ցիեզերահռչակ *Ռոլոժպիա* եւ *Օտէոն* վաճառանիշով հայրենասէր, յունարէն, թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ եւ *փորթաթիֆ* կրամաֆոններ: Եւրոպական եւ արեւելեան նպարեղէններու ճոխ մթերք աժան գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10ᵉ)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
Ա Պ Ր Ի Լ
1930
23 AVRIL 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1244 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Տնտեսական տագնապին հետ մէկտեղ, որ կը շեշտուի օրէ օր, քէմալապետութեան թեւերուն վրայ կը վառի, նորէն, քաղաքական— քրտական— կրակը։

Երեկի օր, կարգ մը լուրեր հրատարակած էինք, քաղելով տեղական աղբիւրէ մը։ Վաղը կը հրատարակենք Հալէպի մեր թղթակցին մէկ նամակը, որ կը հաստատէ այդ լուրերը։

Ինչպէս կ'երեւայ, Քիւրտերը նորէն գործունէութիւն կը ցոյցին երկու ճակատի վրայ։ Առաջինը՝ բուռն արեւելեան նահանջներուն մէջ,— Մուշ - Սասուն, Բաղէշ, Վան։ Երկրորդը՝ Տիգրանակերտի շրջանին մէջ։

Այս վերջին երկու քաղաքներուն մէջ լարուած վիճակ մը ամիսներէ ի վեր եւ արտակարգ միջոցներ ձեռքառնուած են ոազմական կէտերու վրայ եւ հսկողութիւն կը կատարուի դիշեր ատեն, ի նախատեսութիւն արկածքի մը։ Եթէ ճիշդ է որ Ուրֆայի շրջանին մէջ կը գործեն նշակաւոր Իպրահիմ փաշային յաջորդները, ուրեմն քրտական շարժումը շահած է նոր ուժ մը, միւսի աշխրէթը, որ կրնայ հիմա կրաւորական դիրք բռնած էր։

Բուն երկրին մէջ շարժումին միացած են Քէօր Հիւսէյին աշիրէթի որդիները, որոնք աքսորավայրէն Սուրիա փախչելով, նորէն մտած եւ իրենց աշիրէթին գլուխն անցած էին։ Անոնք կը ծնան, նաեւ, Արարատի եւ Սասունի դիրքերը, ինչ Շէյխ Սաիտի ձախողումէն ի վեր կը շարունակեն ոչ միայն զիմադրել, այլեւ սպառնալ։ Ամէն պարագայի մէջ, անոնց ժողովրդականութեան դատապարտել բազմաթիւ ուժեր։ Զլսօսինք Տէրսիմի մասին, որ կը մնայ միշտ անմատչելի, հակառակ բոլոր զօրանոցին կամ ոզոքիչ միջոցներուն։ Զախողած է ինչպէս Ագրաի պաշարումը, նոյնպէս Տէրսիմի լեռնականները հայոյանաւերով հրապուրելու եւ դաշտ իջեցնելու ձեռնարկը։ Անոնք որ իջած էին, աւարին եւ պետական դրամին տիրանալէ յետոյ, նորէն բարձրացած են իրենց անմատչելի սարերը։

Ամէն գարնան, բայց մասնաւորապէս երկու տարիէ ի վեր անհանգստութեան կը համարուի քրտական ընդհանուր շարժումը։ Բայց ոչ նման Շէյխ Սայիտի ձեռնարկին, որ պատերազմը կը համեմատութիւններն առած էր եւ ձախողելու դատապարտած, այլ իրօրեւ զուտ յեղափոխական կռիւ։

Ոչոր դէպքեր չպատահեցան անցեալ տարի։ Աւելի շատ ստորաստութեան շրջան մըն էր որ անցաւ։

Այս տարի, ձիւնհալքը հազիւ սկսած, ծանրակշիռ լուրեր կը հասնին զանազան ճակատներէ, ինչպէս ակնարկեցինք։ Եթէ ուշ փաստ ալ չունենայինք, միայն Էնկիւրիի վերջին բացատրութիւնը։ Զէ՞ որ, ապրիլի սկիզբը, կը հաղորդուէր ազգային ժողովի նոր կարգադրութիւնը, որուն համաձայն երեք եւ հինգ հոգինոց դատարաններ պիտի կազմուին արեւելեան նահանգներուն մէջ, «խառնակութեան» եւ «անհնազանդութեան» յանցանքները դատելու համար։ Եւ անոնց դաժանութիւնը պիտի զգացուի մանաւանդ այն դատարաններուն տուած վճիռները, նոյն իսկ մահավճիռները։

Էնկիւրին չէր կրնար աւելի բաց խօսիլ այս մասին, եւ վերջապէս յստակացնել Անդորրութեան ամրապնդման օրէնքը, ճիշդ այն պահուն երբ արտասահմանը չորս աչքով կը դիտէ Թուրքիոյ ներքին անցուդարձը։ Ճիշդ այն պահուն երբ քէմալականութիւնը պատրաստ է դուռները կռնակի վրայ բանալու, եւ ամէն երաշխաւորութիւն տալու, որպէսզի եւրոպական միլիոնները նորէն հոսին իր անյատակ անտուկին մէջ։

Դժուար է ըսել թէ ո՛րքան պիտի զարգանայ կամ ի՛նչ կերպ պիտի ունենայ քրտական այս նոր խլրտումը։ Իմաստուն չէն գուշակութիւններ կատարել այս կարգի դէպքերու մասին։

Իսկանը, մեզի համար, այն է որ վառ կը մնայ քրտական հրկէզը, հակառակ բոլոր խժդժութեանց կամ թակարդներու։ Քիւրտերուն մէջ ալ հասած է, վերջապէս. սերունդ մը, որ կը գիտնայ, յատնապէս կը տեսնէ թրքական քաղաքականութեան, գաստը՝ բոլոր ոչ-Թուրքերու հանդէպ։— կա՛մ գլուխ կը ծռես, կ'ենան կով, ի հարկին մսացու ոչխար կը դառնաս, եւ կամ կը ոտորուիս։

Եւ զարմանալի չէ որ քիւրտ գիւղացիները սերժեր են յանձնել իրենց զէնքերը, շատ իմաստալից պատասխանով մը.

— «Հայերու վիճակին պիտի հասցնէք մեզ, եթէ զինաթափ ըլլանք»։

Այս մշտավառ կրակին վրայ իւղ կրնայ լեցնել բուն կեդրոնին, Էնկիւրիի մէջ ծագած տնտեսական-քաղաքական տագնապը, որուն ծանրութիւնը ոչ մէկուն համար գաղտնիք է։ Կը նաւատուի թէ նոյնիսկ Խալքը — քէմալապետութեան առաջին եւ վերջին կուսակցութիւնը, երկուքի բաժնուած է, իբրեւ հետեւանք տիրող քաղաքականութեան։ Ըսմէթ փաշա ծրագիրը կը թխէ երկրին տնտեսութիւնը փրկելու համար, բայց ամէնէն առաջ Թուրքերը իրենք են որ կը խնդան այդ գիւտերուն վրայ։ Օրինակ, ծրագիրը մշակուած է 100 միլիոնի բարձրացնելու երկրագործական Դրամատան դրամագլուխը։ Բայց ի՞նչպէս — 30 միլիոնը կը դառնայ 100 միլիոն...

Ուշադրութեամբ վերլուծենք ինչ որ տեղի կ'ունենայ Թուրքիոյ մէջ։ Բայց առանց գունաւոր ակնոցներու։ Կամ դէպքերը մեր ճաշակին յարմարցնելու։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՇՈՒԱ՛Ռ, ԹՇՈՒԱ՛Ռ ՍՏՐՈՒԿՆԵՐ

«Եփրատ», Հալէպի ռամկավար պաշտօնաթերթը, քանը փախցուցեր է, իմանալով որ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը կը մասնակցի Ա. Ահարոնեանի յոբելեանին։

Լսենք իր բերնով, այնքան վախկոտ որքան քաջ (5 ապրիլ)։

— «Վեհափառ կաթողիկոսի վասնաւոր հրաւիրագին համաձայն, Սուրիոյ եւ Լիբանանի կարեւոր քաղաքներուն մէջ յոբելինական հանդէսներ պիտի կատարուին ի պատիւ Ա. Ահարոնեանի։

Ամէն մարդ գիտէ թէ Դաշնակցութիւնը աշխատելով Ահարոնեանի յոբելեանի շուրջ հաւաքել ժողովրդային զանգուածները եւ ապահովել նաեւ ազգային վերին իշխանութեանց հովանաւորութիւնը, կ'ուզէ ա՛յն տպաւորութիւնը թողուլ Հայաստանի կառավարութեան եւ ժողովուրդին վրայ, թէ արտասահմանի հայութիւնը Ահարոնեանի հետ է։ կիլիկիոյ վեհափառ կաթողիկոսին կողմէ իր թեմերուն եղած յանձնարարութիւնն ալ, արդարեւ գերազանցապէս կը ծառայէ դաշնակցութեան այս բացորոշ նպատակին։

Այդ յանձնարարագրութիւնով հիւանդ կ'ըլլայ Դաշնակցութիւնը, Ա. Հայաստանի կառավարութիւնը սա՛ գաղափարը կը կազմէ որ արտասահմանի ազգային եւ կրօնական իշխանութիւնը — կաթողիկոսով եւ առաջնորդով — կը հովանաւորէ Ահարոնեանի եւ Դաշնակցութեան հակահայաստանեան քաղաքականութիւնը. բ. գաղութահայ ժողովուրդը, որ բացարձակապէս հակառակ է Հայաստանի դէմ մղուած քաղաքականութեան, ի յարգանս գոնէ վեհափառ հայրապետին, կ'երթայ կը մասնակցի Ահարոնեանի հանդէսներուն եւ այդպէսով Դաշնակցութիւնը ձրի պատեհութիւն մը ունեցած կ'ըլլայ ամբողջ աշխարհի եւ մասնաւորապէս Հայաստանին ըսելու, թէ արտասահմանի հայութեան մեծ զանգուածը իրեն հետ է։

Մինչդեռ, բացարձակ ճշմարտութիւնը սա է որ թէ՛ վեհ. կաթողիկոսը եւ թէ ս. Առաջնորդները սրտանց հակառակ եւ հակակիր են Դաշնակցութեան բռնած ընթացքին, որու փիզիքական ու բարոյական վնասները ամէնքէն աւելի իրե՛նք գիտեն։

Բո՛ւն ցաւն ալ հո՛ս է արդէն։

Այսինքն, մեր ազգային եւ եկեղեցական ղեկավար դէմքերը, հազուագիւտ բացառութիւնները յարգելով, հակառակ ըլլալով ինքնըերձ դաշնակցական գործունէութիւններուն կամ ձեռնարկներուն, յաճախ ստիպուած կ'ուզենան հովանաւորելու եւ քաջալերելու զանոնք, ապահովաբար՝ խնդիր չունենալով Դաշնակցութեան համար գլխացաւեր ստեղծելու ընդունակ տարրի մը հետ։»

ՆՈՐ ՍՆԱՆԿ ՄԸՆ ԱԼ

Պոլսոյ մէջ անանկացած է Թուրք վաճառական մը որ կարեւոր դիրք մը ունի առեւտրական ասպարէզին վրայ։ Բացը 100,000 ոսկի է։ Վաճառականը, որ շաքարի, սուրճի եւ արժոիքի գործ կ'ընէր, փակած է եւ այժմ վիճենա կը գտնուի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Լոնտոնի նաւային դաշնագիրը

Երէկ առաւօտ ժամը 10.30ին Անգլիոյ, Միացեալ Նահանգներու, Ճափոնի, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները, Ճապոնի Սէյնթ Ճէյմսի պալատին մէջ ստորագրեցաւ նաւային դաշնագիրը, որ վերջ կը դնէ Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովին։ Դաշնագիրը բաղկացած է 32 էջերէ եւ 26 յօդուածներէ՝ բաժնուած հինգ գլուխներու, ու պիտի կոչուի «Լոնտոնի Նաւային Դաշնագիրը»։ Դաշնագրի երկրորդ մասին կցուած են երեք յաւելուածներ։

Առաջին յօդուածով կ'ըսուի թէ դաշնադիր կողմերը դադար մը պիտի տան ժեծ մարտանաւերու շինութեան, միայն Ֆրանսա եւ Իտալիա իրաւունք պիտի ունենան իրաքանչիւրը մինչեւ 70,000 թոնօ շինելու։ Երկրորդ յօդուածով Անգլիա, Ամերիկա եւ Ճափոն կը համաձայնին հինցած մեծ մարտանաւերը գործածութենէ հանել 15—15—9ի հիման վրայ։ Միւս յօդուածներով կարգադրութիւններ կ'ըլլան օդանաւատար նաւերու, սուզանաւերու, ուրիշ հինցած նաւերու, թընդանօթներու եւայլն մասին։

Յառաջիկայ նաւային խորհրդաժողովը պիտի գումարուի 1935—1936։

Հելլեսպոնտի համաձայնութիւնը

Պոլիսէն կը հաղորդեն թէ Թուրքեւհելլէն համաձայնութեան հիմնական կէտերը ճշդուեցան երկու կառավարութեանց կողմէ։ Ներկայիս բանակցութիւններ պիտի կատարուին կարգ մը յօդուածներու խմբագրութեան եղանակին մասին։

Միւս կողմէ բանակցութիւններ սկսած են արդէն չէզոքութեան, բարեկամութեան եւ իրաւարարութեան դաշնագիր մը կնքելու համար եւ պիտի վերջանան մայիսէն առաջ։

Տրապիզոնի մէջ ապստամբութի՞ւն

Անատոլուի Գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ ապստամբութեան մը գոյութիւնը Տրապիզոնի մէջ եւ թրքական կառավարութիւնն ալ տեղւոյն վրայ զօրք ղրկած զօրավարի մը հրամանատարութեամբ, շարժումը զսպելու համար։

«Թուրք հանրապետութեան հողին վրայ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։»

Ընդհանուր ներում Ադրբէջանի մէջ

Ադրբէջանի կառավարութիւնը ընդհանուր ներում հռչակած է Ադրբէջանի խորհրդային հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ։

Հրամանագիրը կը ջնջէ ժահապատիժը եւ անոր տեղ կը դնէ տասը տարուան բանտարկութիւն։ Ուրիշ կարգ մը մեղմացումներ ալ նախատեսուած են։ Ընդհ. ներումէն չպիտի օգտուին իբր հակայեղափոխական ամբաստանուած անձերը, խռովարար տարրերը, զինեալ աւազակները և վրէժխնդրութեամբ ոճիր գործողները։

Նոր դէպքեր Հնդկաստանի մէջ

Կալկաթայի, Պոմպէյի եւ Քարաչիի ծանօթ արիւնալի դէպքերէն վերջ, նոր եւ ծանր միջադէպեր պատահեցան Զիթթակոնկի մէջ, Կալկաթայէն ոչ-հեռու։ Շուրջ հարիւր հնդիկ ազգայնականներ գիշերային յարձակումով մը այրեցին Զիթթակոնկի կայարանի ու ոստիկանութեան զինարանները, սպանեցին ինը հոգի, վիրաւորեցին ուրիշներ, փճացուցին բազմաթիւ հրացաններ եւ գնդացիրներ, ու ի վերջոյ լեռ բարձրացան։ Ահա՛ թէ ինչպէս գործեցին։ Նախ՝ գինուորական զգեստ հագած 20 հոգի քաղաքին հեռաձայնի կեդրոնը գրաւեցին, պաշտօնեան քլորոֆորմով քնացուցին եւ շէնքը կրակի տուին։ Ցետոյ դուրս ելլելով հեռագրական բոլոր թելերը կտրեցին։ Անմիջապէս վերջ, ուղղուեցան երկաթուղիի զէնքի մթերանոցը, ուր իրենցմէ մէկը երեսը բրնձափոշի քսած եւ անգլիացի սպայի պէս ծպտուած յառաջացաւ դէպի պահակները։ Այս վերջինները զայն սպայ կարծելով կը բարեւէին, երբ ատրճանակով գետին տապալեց զանոնք։ Ցիսնապետ մը, որ աղմուկը լսելով, օգնութեան կը փութար, նոյն բախտին արժանացաւ։ Ասոր վրայ, ապստամբները տէր դարձան զինարանին եւ զայն կողոպտելէ վերջ այրեցին։ Ցետոյ նոյն ձեւով շարժեցան ոստիկանական զինարանը կողոպտելու համար։

Այժմ Պէնկալի կառավարութեան կողմէ ջանքեր կ'ըլլան գանոնք պաշարելու եւ գերի բռնելու համար։

«Թայմզ» կը գրէ թէ ազգայնական շարժումի սկիզբէն ի վեր ասիկա ամէնէն լուրջ դէպքն է։

Կանտի այս առթիւ հետեւեալը յայտարարեց.

— Զիթթակոնկի դէպքերը ցաւ կը պատճառեն ինծի։ Ատոնք ցոյց կուտան թէ Պէնկալի մէջ մարդիկ կան, որոնք չեն հաւատար ոչ-բռնի միջոցներու. կը յուսայի թէ անոնք իմ կոչիս անսալով, պիտի հետեւէին իմ մեթոտիս։ Եթէ այս կարգի դէպքերը շարունակուին, կացութիւնը լուրջ պիտի դառնայ։ Ինչ ալ ըլլայ սակայն հետեւանքը, պայքարը պէտք է շարունակուի։

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ԿՈԼԽՈՋ»ԻՆ ՇՆՈՐՀՆԵՐԸ

(Մասնաւոր նամակէ մը)

Գրելու շատ բան կայ։ Խորհրդային Միութեան սահմաններուն մէջ, տնտեսութիւններէ հաւայնացման հետեւանքով դիւղացիները գլուխ են վերցրել։

Բէօյիւք Վէտիի եւ Զանգուրի սարերն ու անտառները լիքն են փախստական ապստամբներով (դաշախ)։

Բոլշեւիկները անգամ չեն ծածկուիր որ «դեկրետ»ներով եւ բռնադրաւումներով խորհրդային իշխանութիւնը քաոս է ստեղծել իր հաշիւր։ Դիւղացին այլեւս յենարան չէ իշխանութեան համար։ Ստալինը աշխատում է իր նահանջով մեղմացնել աղէտը, բայց ուշ է։ Այժմ շատ պարարտ հող է ստեղծուել ռուս յեղափոխականներէ գործունէութեան համար։

Ըմբոստները վտանգ են սպառնում Նախիջեւանի երկաթուղուն։

Գորիսի ռուսական եկեղեցին քանդուել է։

Թիւրքերը շարունակում են դաղթել դէպի Պարսկաստան, Բազուից մի շարք թիւրք կոմունիստ պաշտօնեաներ հրաժարելով անցել էին թիւրքական դիւղերը, բայց ձերբակալուեցին։

Ելախի շրջանէն թիւրք փախստականներ անցել են լեռնային (հայկական) Ղարաբաղ, ապաստան խնդրելու համար։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիական թերթերու մէջ դարձեալ սկսած են հակահայհրատարակութիւնները, դրկուած մասնաւորաբար իրենց Հալէպի թղթակիցներուն կողմէ։ Թրքական գործակալները Պէյրութի մէջ անյաջողութեան մատնուելէ վերջ, իրենց հակահայ պրոպագանդի կեդրոնը փոխադրած են Հիւսիսային Սուրիա։

Իսլամական «Ահտիւլ ճէտիտ»ն է որ կը հրատարակէ Հալէպի թղթակցին հետեւեալ տողերը.—

«Գամըշլըի շրջանին մէջ հայկական հարիւնեակ մը ստեղծելու եւ Հայեր բնակեցնելու ծրագիրը կը շարունակուի եռանդուն կերպով։ Այս աշխատանքները բոլոր Սուրիացիներուն եւ մասնաւորաբար Հալէպի բնակիչներուն յուզման եւ զրգռութեան պատճառ եղած են։ Թուրքիան այս ծրագրին դէմ բուռն կերպով բողոքած է Ժնեւի ազգերու մարզպանութեան եւ պահանջած դադրեցնելու այդ աշխատանքները։»

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱԴՆԱՊ

Պէյրութի ամենայայտնի կահիճի վաճառականներէն Հապիպ եւ Ազիզ Ըպէդ եղբայրներ 40,000 օսմ. հնչուն ոսկիով սնանկացան։ Այդ դումարին մեծ մասը կը պատկանէր դրամատուներու. այդ պատճառաւ ալ կառավարութիւնը շատ մեծ կարեւորութեամբ սկսաւ հաշուեյարդարի։ Սնանկացաւ նաեւ վաճառական Մ. Բէթր էլ Քաթթինի որ երաշխաւոր եղած էր Ըպէդ եղբայրներուն։

Պէյրութի առեւտրական հրապարակը շատ ազդուեցան այս դէպքէն եւ գործառնութիւնները սկսան թուլնալ։ Դրամատուները խստացուցին իրենց պայմանները։ Վերջապէս մեծ վտանգ մը սկսաւ սպառնալ բոլոր վաճառականներուն։

Երեսփոխանական ժողովը այս կացութեան դարման մը գտնելու համար կազմեց առանձին յանձնախումբ մը։

ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՉ ՀՈՒՇԵՐՈՎ

Փաստ, որ ապրումներ մարդուն ոչ միայն հոգեպես, այլև ֆիզիկապես կը ծանրացնեն եւ կը տկարացնեն: Մտաւոր աշխատանքի մարդիկ, որոնք ամէն օր ենթարկուած են հոգեկան ապրումներու, ամէն տարիքի մէջ կը տառապին սրտի հիւանդութիւններով: Ուրիշ ոչ մէկ մասնագիտութեան մարդ այնքան ենթակայ չէ սրտի հիւանդութեան, որքան գրագէտը, ուսուցիչը, բժիշկը, գիտնականը, արուեստագէտը, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ղեկավար անձնաւորութիւն:

Ամէն տարի Ամերիկայի մէջ 1 միլիոն մարդ կը մահանայ սրտի հիւանդութենէ: Ամերիկայի մէջ կան 5 միլիոն սրտի հիւանդներ, որոնցմէ 1 միլիոն 200 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 600 հազար նոր սրտի հիւանդներ կ'աւելնան: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 250 հազար մարդ կը մահանայ սրտի հիւանդութենէ, որոնցմէ 150 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 40 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի արիւնահոսութենէ, որոնցմէ 15 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 30 հազար մարդ կը մահանայ երիկամներու հիւանդութենէ, որոնցմէ 5 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 10 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի ուռուցքէ, որոնցմէ 2 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 5 հազար մարդ կը մահանայ ստամոքսի խոցէ, որոնցմէ 1 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 2 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի ուռուցքէ, որոնցմէ 1 հազարը 40 տարեկանէ վար են:

Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 1 միլիոն 200 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի արիւնահոսութենէ, որոնցմէ 150 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 1 միլիոն 200 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի արիւնահոսութենէ, որոնցմէ 150 հազարը 40 տարեկանէ վար են: Ամերիկայի մէջ ամէն տարի 1 միլիոն 200 հազար մարդ կը մահանայ ուղեղի արիւնահոսութենէ, որոնցմէ 150

ԵՐԲ ԳԱՅԵՑԻ ԽՕՍՔԸ ԼՈՒՌԻՑ ՀԱՆԵՑ...

Ի՞նչ գոռոզ էր նոր փոքրն ի այս գեղանիւթեան ցաւալի դէպքին մէջ, որ ամբողջ քաղաքը ցնցեց իր սոսկալի արհաւիրքով: Ինչպէ՞ս կարելի էր հաւատալ, որ այդ հրաշալի մանուկը, որ ամէն առաւօտ ուրախութեան ժպիտներ կը սփռէր իր շրջապատին, որ ամէն կողմ ուրախութիւն կը տարածէր իր ներկայութեամբ, այդ մանուկը այլեւս չկայ, այլեւս չի խօսիր, չի ծիծաղիր, չի խաղար, չի վազվզիր, չի ցատքոտիր, չի ուրախացնէ իր ծնողները, իր հարազատները, իր բարեկամները, իր դրացիները, իր ընկերները, իր դասընկերները, ամբողջ քաղաքը, ամբողջ աշխարհը...

Ո՞ւր է այդ հրաշալի մանուկը, որ ամէն ոք կ'ուզէր գրկել, համբուրել, շոյել, փայփայել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր տունը տանել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր զաւակը համարել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր որդին ըսել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր եղբայրը ըսել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ամբողջ սիրտը, իր ամբողջ հոգին տալ...

Ո՞ւր է այդ հրաշալի մանուկը, որ ամէն ոք կ'ուզէր տեսնել, որ ամէն ոք կ'ուզէր ունենալ իր մօտ, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ծոցը առնել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ամբողջ էութիւնը տալ...

Ո՞ւր է այդ հրաշալի մանուկը, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ամբողջ կեանքը տալ, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ամբողջ կեանքը զոհել, որ ամէն ոք կ'ուզէր իր ամբողջ կեանքը ընծայել

Քարաչիի մէջ ալ կիրակի ու երկուշաբաթի նոր դէպքեր պատահեցան։ Կարգ մը եւրոպացիներ քարկոծուելով վիրաւորուեցան։ Բազմաթիւ կիներ տունէ տուն կը պտտին կամ պազարները կ'երթան՝ ժաքսանենգուած աղ ծախելու համար։

ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱԿԱՌԱԿԻՆ ԿԱՆՏԻՒ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Պոմպէյէն 20 ապրիլ Թուականով.—

Համահնդկական Իսլամական համաժողովը Պաղեստինի գործերուն համար գումարուեցաւ այստեղ երէկ եւ այսօր, նախագահութեամբ օբէնսդիր ժողովի փոխ-նախագահ Մավլէվի Մահոմէտ Եաքուպի. ներկայ էր նաեւ Մուլլայի Սահէպ, Պոհրայի համայնքին կրօնապետը։

Նախագահը ճառ մը խօսելով քննադատեց անգլիական քաղաքականութիւնը Պաղեստինի մէջ, յետոյ ուժգնօրէն դատափետեց Հնդկաստանի քաղաքային անհնազանդութեան շարժումը, որուն իրական նպատակն է, ըսաւ, մեծամասնութեան մը տիրապետութիւնը ապահովել փոքրամասնութեանց վրայ։ «Կանտի որ ժամանակ մը Հնդիկ-Իսլամ համաձայնութիւնը կը նկատէր անկիւնաքարը ինքնավար կառավարութեան, այժմ կը կարծէ թէ առանց իսլամներուն կրնայ ձեռք բերել «սվարաճ»ը ինքնավարութիւն)։ Իսլամները չեն կրնար համակրիլ ներկայ ապօրէն շարժումին, որովհետեւ Քուրանը հակառակ է անիշխանութեան եւ ապօրինութեան։»

Վերջնագիր Սուլթան Աբդուլ Ազիզին

Վերջերս Ֆրանսայի եւ Հիճազի Թագաւորութեան միջեւ կնքուած համաձայնագրին տրամադրութեանց համաձայն, Հիճազի Թագաւոր Իպն Սուուտ պարտականութիւն ստանձնած էր իր երկրին սահմաններէն հեռացնել ճէպէլը Տրիւզի ապրուստամբներուն վարիչ Սուլթան Աբդուլ Ազիզն ու իր հետեւորդները։ Համաձայն իր պայմանագրութեան, Հիճազի կառավարութիւնը ազդարարած է Սուլթան Աբդուլ Ազիզին, որոշ ժամանակի մը ընթացքին հեռանալ իր երկրի սահմաններէն։

Այս լուրը մեծ յուզում յառաջ բերած է Դամասկոսի եւ Եգիպտոսի ազգայնականներուն մէջ, որոնց դիմումներուն շնորհիւ այդ երկիրներու Հիճազի դեսպանները խնդրած են Իպն Սուուտէն՝ չեղեալ համարել այդ որոշումը։

Հայ մը ձերբակալուած Նիսի մէջ

Նիսէն կը հաղորդեն.— Ընդհանուր Ապահովութեան փոխտնօրէնը Ավրնիւ Թիէրի վրայ հանդիպեցաւ երիտասարդի մը, որ կ'աշխատէր ոսկի շղթայ մը ծախել անցորդի մը։

Մարդուն ձեւերէն կասկածելով, փոխտնօրէնը ոստիկանատուն հրաւիրեց զայն։ Երիտասարդը նախ ըսաւ թէ անունը Արտաշէս է, հաստատուած է Անվէրս եւ քանի մը օրուան համար միայն Նիս եկած։ Յետոյ ցոյց տուաւ այդ անունով ինքնութեան թուղթ մը։ Ոստիկանապետը վրան խուզարկելով, գտաւ ժամացոյցի շղթաներ, ապարանջաններ, մանեակներ, ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթ մը՝ Յարութիւն Հաւամճեան անունով, ծնած Պոլիս 1894ին եւ հաստատուած Փարիզ, Պուլվար Փասթէօր թիւ 56։ Վրայէն գտնուեցան նաեւ նամակի թուղթեր կէ եղբայրներ, 2 րիւ Քրիսթին, Փարիզ, հասցէով։

Ինքնակոչ Արտաշէսը ի վերջոյ խոստովանեցաւ թէ իրական անունն է Յարութիւն, թէ կէ եղբայրներուն մօտ աշխատած է ապրիլ 3.8 եւ անկից թոցուցած կարգ մը գոհարեղէններ, որոնք իրեն յանձնուած էին յաձախորդներու տանելու համար։ Հաւամճեան բանտարկուեցաւ։

Իմաստաշարժի արկածներ

Զատկի առթիւ արուարձաններու եւ գաւառներու մէջ ինքնաշարժի բազմաթիւ արկածներ պատահեցան։

Փոնթուազի մօտ, Րուէ Նասիոնալի վրայ, փարիզաբնակ եազըճեան անուն Հայու մը վարած ինքնաշարժը Արթիմոնէն արագօրէն իյած ատեն՝ շրջեցաւ ձախակողմի մայթին վրայ։ Ծանրապէս վիրաւորուեցան Պ. Պ. եազըճեան եւ Լեւոն եւ իրենց ընկերացող երկու Ֆրանսուհիներ՝ օրիորդներ Տիւրան եւ Թրույեա։ Զորս վիրաւորներն ալ փոխադրուեցան Մարինի հիւանդանոցը։

Մեծն Աղեքսանդրի գերեզմանը

Հնութիւնները, որ Լորտ Քառնավոնի հետ Արքայից հովիտին մէջ երեւան հանած էր Թուտ-Անխ-Ամոնի գերեզմանը, ծրագրած է գտնել գերեզմանը Մեծն Աղեքսանդրի, որ թաղուած է Աղեքսանդրիա՝ ոսկի դագաղի մը մէջ, Քրիստոսէ 325 տարի առաջ։ Ցայտնի եղիպտագէտը կը յուսայ նաեւ երեւան հանել կարգ մը վաւերաթուղթերը Աղեքսանդրիոյ Նշանաւոր Մատենադարանին որ այրած էր հրդեհէ մը։

350 թիապարտներ ազրած

Միացեալ Նահանգներու Քոլոմպոս քաղաքին (Օհայօ Նահանգ) բանտին մէջ հրդեհ ծագեցաւ։ 350 հոգի այրեցան խուճապին մէջ։

Օսմանեան Հաւր. Պարտի պատուիրակները

Թուրքիոյ ելմտական գործավարին հրաւէրով, այսօր Փարիզէն դիպի Պոլիս ճամբայ կ'ելլեն Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդի պատուիրակները՝ անգլիացի Սթանլի Ուայթ եւ ֆրանսացի տէ Քլոզիէր, որոնք Էնկիւրի պիտի հասնին ապրիլ 29ին եւ պիտի շարունակեն բանակցութիւնները։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՔԱՐի եւ քարիւղի ժենաշնորհները պիտի ջնջուին Թուրքիոյ մէջ, յառաջիկայ ամիսէն սկսեալ։ Ծխախոտի ժենաշնորհը պիտի պահուի։

ԴԱՀԻՐԻի մէջ ձերբակալուեցան երեք Պաղեստինցի Հրեաներ, որոնք ժաքսանենգութեամբ թմրեցուցիչներ կը մտցնէին Եգիպտոս։ Ասոնք մաս կը կազմէին կեղծարարներու խմբակի մը, որուն կեդրոնը կը գտնուի Վիեննա։ Այս մարդիկը ցարդ 350 քիլօ էրոին ներմուծած են Եգիպտոս, 25,000 ստերլին արժէքով։ Վիեննայի մէջ ալ 7 հոգի ձերբակալուեցան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի մէջ երկրաշարժի նոր ցնցումներ պատահեցան։ Կորնթոսի դիւղերուն մէջ քանի մը տուներ փլան։

ԼՈՐՏ ԼՈՅԴ, Եգիպտոսի նախորդ անգլ. Մարզպանը Պոլիս հասած է եւ իջած անգլ. դեսպանատունը։ Լորտը պիտի այցելէ Տարտանէլի անգլ. զերեզմանները եւ Ինկիւրի։

«ՅԱՌԱՋ» *կը ծախուի* Kremlin-Bicêtre*ի մէջ, Սափրիչ՝ Պ. ԽԱՉԻԿ ՍԻՄԻՐՃԵԱՆի խանութը, 4* Rue Blanqui, Paris (13e).

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, որուն 15ամեակն է այս տարի,

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ծրանապայի համար կ'արժէ մէայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան*

Հ. Ց. Դ.

ԴԱԽԱՌ

Լիոնի Պատ. Միութեան դասախօսական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, Դրադարանի սրահը։ Կը խօսի ընկեր՝ Ա. Մելքոնեան։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Լիոնի կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանի սրահը։ Պատգամաւորներու ընտրութիւն։

Լիոնի Զաւարեան խումբի բոլոր անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս իրիկուն Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Դրադարանի սրահը, 262 Rue Dugueslin*։ Բացակայողները նկատողութեան պիտի առնուին։*

ՏԻՄԻՆի Պատանեկան Միութեան վիճաբանական ժողովը՝ վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին Մոսիէթէ Լիոնէզի ճաշասրահին մէջ։ Նիւթ՝ կրօնական հալածանքները Հռուսաստանի մէջ կը հրաւիրուին ներկաներ։ Պատանիները։

ՄԱՐՄԻՏԻՃԻ Խարբերդ քաղաքի Երիտասարդաց Միութեան պարդեւները շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 122, 445, 254, 354, 89, 465, 477, 356, 119, 435։ Առարկաները ստանալու համար դիմել Պ. Վահան Մալեմէզեանի, 68 Rue Bernard du Bois, *առաջին յարկ։*

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅՐՈՆՔԻՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ
Է ջ ե ր Հ ա յ ո ց
նորագոյն պատմութենէն

Հրատ. «Ֆարօն-Սասուն Մուրատ Փոնտի յանձ.ի» Հալէպ։

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը գարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։

Աշխատակցած են Ա. Արշակունի, Ս. Բաբախեան, Հրայր, կոմս, Սեպուհ, Նժդեհ, Ղ. Ջարըգ, Վ. Տ. Խաչատուրեան, Վ. Վահադեան, Ցարօնցի, Մ. Աւետիսեան, Ա. Անուշ եւայլն,

Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գին՝ 12 ֆրանք փոսպի ծախք 1 ֆրանք

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ, *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարխի։ Մասն. լապօռատուառ։ Ընդհամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։*

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Համբարձում ճանիկեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աւետիս ճանիկեան, որ կը գտնուէր Պէյրութ։ Իւաց տալ՝ H. Djaniguian (Arménien) 54, Rue Aux-Ligneaux, St-Jean-de-Braye (Loiret)

—Կը փնտռուին Գարապօղազցի Հայեակ ձէօվէրտեան, 20 տարեկան, հօր անուն՝ Խնկօ, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրութեան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին. Ենոֆիա, Միւշկինագ, Դեդէսի ձէօմէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թէլ Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), հօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Անիկ. կաթսուկ, հօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Հալաճ։ Իմացնել Ադապազ Պարսամեանի, 32 Jules-Gevelot, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

Կը փնտռուի նաեւ Նազլու Պարսամեան եւ իր երեք գաւակները, Ռուբէն, Անթառամ, Հռիփսիմէ որոնք Արաբկիրի շրջանին մէջ առեւանգուած են քրտերու կողմանէ։ Իմացնել՝ Ադապազ Պարսամեանի վերի հասցէին։

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագառիճէն Խոսրով Իպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբորորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յարիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իգմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. Նուէր։ Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc։ կամ «Յառաջ»ի։ Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել։

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 ֆրանքէն։

Շահաւէտ պաշտօնեայ

Կեանքի ապահովագրական կարեւոր տուն մը կ'ուզէ մի քանի շրջագայողներ եւ գործակալներ Փարիզի եւ արուարձաններու համար։ Դիմել ժամը 3—4, Mr. Aranyi, *81* Rue Taitbout, *Փարիզ։*

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շաքագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

Կ'ուզուին *ժէռսէյի վարժ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում, դիմել՝ տիկ. Ցուվալեանի, 3 Rue Thouin, (երրորդ յարկ)՝ փարիզ (5)։ Մէթրօ՝ Place Monge։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սկէն միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Մէջի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ
69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0-15
Մէթրօ՝ Poissonnière. Rue Lafayetteի անկիւնը
Gare de l'Estի եւ Gare du Nordի մօտ
Ճոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու։ Ադամանդ, օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանտուքի եւ ամուսնեան մատանիներ։
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

ԾԱԽՈՒԻ Է *մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնի բազմամարդ Թաղի մը մէջ (Porte St. Denis)*
ՍԱՓՐԻՉԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ
(ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)
իր ամբողջ կազմածներով։ Նորաձեւ iustallation։ Ապահուած յաձախորդներ։
Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Շ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՕՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
փոխադրուած է իր նոր խանութը 261 Fbg. St. Martin, Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis-Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60։ Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ոսկիեւադամանդազարդ գոհարեղէններ, արծաթեղէններ, եւն.
Նորոգութիւն ժամացոյցներու։
Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՇՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

Columbia Phonos & Disques
ՀԱՍԱԾ ԵՆ 1930Ի ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
ԼԱԻ ՓՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻԿ
Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ
56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 եւ 5*

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
31 Ave. des Gobelins. Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins
Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ժամ
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՋԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ *կօշիկի գործարանէ*
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տիւ Փոնթ մօտ
Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georgesի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-83
ՍԻՄԻԹՆԵՐ *ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ*
Երէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRÉS SIN JOLIVET *հացերը։*
Ուևիվել խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիական պատրաստուած հացեր։
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան ներկայ կարօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÉS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
24
Ա Պ Ր Ի Լ
1930
24 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1245 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԱԿԻ ԽՕՍՔ

ՏԱՄՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Ա.

Կիրակի օր, 20 ապրիլ, 15րդ տարեդարձն էր պատմական մեծ դէպքի մը, վասպուրականի ապստամբութեան եւ ազատագրութեան (7/20 ապրիլ 1915)։

Այսօր, 24 ապրիլ, նոյնպէս 15րդ տարեդարձն է Հայաջինջ Այոյ օրագիրներուն, որոնք այլեւս ծանօթ են «Ապրիլ 11» անուանակոչութեամբ։

Տամնըհինգ տարի... Եւ սակայն տակաւին երէկ չէ՞ր որ ականատես եղանք այդ բոլորին։

Տակաւին երէկ չէ՞ր որ, բերնէ բերան շրջան կ'ընէին չարագուշակներ,— կառավարութիւնը բացառիկ իրաւասութիւններ տուած է ոստիկանութեան եւ բոլոր նահանգապետներուն... կնքուած պահարաններ կը գտնուին ոստիկանական կեդրոններուն քով... Այն ցանկերը որ կը պատրաստուին փետրուարէն ի վեր, ոչ թէ զինուորագրութեան համար են, այլ զօրաքական... Զէյթունցիները լեռնէն վար իջեցուցած եւ Ամասիայի ճախճախուտքը նետած են, ուր կը մեռնին ճանճերու ձագը... Բանակին հայ զինուորները զինաթափ կ'ընեն եւ կը ղրկեն բանուորական աշխատանքներու. կամ կը քշեն ստիպողաբար ուղղութեամբ... Բոլոր գաւառներուն մէջ գէնքերը կը հաւաքեն, չունեցողէն ալ կը պահանջեն զարհուրելի տանջանքներով...

Այս փսփսուքներուն ատեն, զօրակոչի ենթարկուած էին տարեկան այրերը, Պոլսէն մինչեւ յետին գիւղը։ Ինչ որ կը նշանակէ թէ մէջտեղը մնացած էին միայն ծերունիներ, կիներ եւ երախաներ։ Զարաշուք լռութիւն մը, պետական շրջանակներուն մէջ, աւելի գոյն եւ շեշտ կուտար մոայլ գուշակութիւններու։ Մանաւանդ որ, ամէն առտու բացառիկ օրէնք մը կը հրատարակուէր,— միշտ զինուորական պատճառներով։

Սակայն չունէր հայ ժողովուրդին կրաւորականութիւնը, ինչպէս չունէր թուրք իշխանութեան կեղեքումը՝ «յանուն պարտիզի փրկութեան»։ Զինուորական գրաւումներու անուանակոչ, աւարի կուտային ոչ միայն խանութները, այլեւ տուները պահանջելով անկողին, բարձ, ճերմակեղէն, պարկ, պաշար,— որ կարելի էր կորզել։ Չայ կինը թուրք վիրաւորներ կը համեմէր հիւանդանոցներու մէջ, իսկ հայ զինուորը—ինչպէս եւ միւսը—շալակով ցորեն կը կրէր գիւղերէն դէպի լեռնային դիրքերը։ Դեռ ապրիլէն շատ առաջ, լեղապատառ ճիչեր կը հասնէին, արդէն, սահմանակից գաւառներէ,— Պայազիտի առաջորդը կը տեղեկագրէր թէ հայ կիները առեւանգուելով բաժնուած են բանակին զինուորներուն, թէ ամբողջ գիւղեր կոտորուած են, մինչ էնվէր իր ջերմ գոհունակութիւնը կը յայտնէր երզնկայի մէջ, հայ զինուորներուն անձնուիրութեան համար...

Դաւադրութեան բուն մեքենան տիրաբար կը գործէր վանի մէջ։ Տամնը հինգ տարի յետոյ, երբ աչքի առջեւ կը բերենք վասպուրականի դէպքերը, այնքան պարզ կը տեսնենք ամբողջ պատկերը ինչպէս թուաբանական գործողութիւն մը։

—«Հաշկալէի, Ադբակի, Սարայի եւ Ալաշկերտի կոտորածները, Գիմարի շրջանի գիւղերու թալանը եւ հրկիզումը, Չայոց Ձորի, Գաւաշի եւ կարկառի ընդհարումները եւ Շատախի դաւերը՝ բոլորն ալ ծրագրուած թուրք պաշտօնական գործակալներու ձեռքով եւ կեդրոնացուած գրեթէ միաժամանակ, այլեւս ոչ մէկ կասկածի տեղիք կը թողուին թէ վասպուրականի հայութեան գլխուն կախուած էր ֆիզիքական անողոք բնաջնջումի սպառնալիքը։ («Վանի Հերոսամարտը», էջ 24)։

Այս բոլորը՝ դեռ 1914 դեկտեմբեր 1915 Յունուար ամիսներուն։

Կառավարութեան բուն ծրագիրը մտածեց արիւնարբու դէմքը, Վանի կուսակալ Ճէվտէթ, որ հազիւ պաշտօնի ձեռնարկած, կը պահանջէ կառավարութեան յանձնել 18—45 տարեկան հայ երիտասարդները, իբրեւ «ամէլէ»։ Ուրիշ խօսքով, իբրեւ մացառ ոչխար։ Երկար բանակցութիւններէ յետոյ, հաւանչնութիւն կը գոյանայ որ շաբաթը 500 երիտասարդներ ղրկեն։ Բոլորն ալ՝ անզէն, եւ սահմանամերձ շրջանները պտուելու պայմանով...

Օրուան վարիչները չէի՞ն հասկնար այս կարգադրութեան նպատակը։ Լուր չունէի՞ն անցուդարձէն, Պոլսէն մինչեւ վան։ Ընդհակառակն։ Գիտէին աւելին քան կ'ենթադրուէր։ Կառավարութեան ահագնութեան խորապէս գիտակից ընկերներ, որոնք յանձն կ'առնէին ամէն գոհողութիւն։ Օրինակներ շատ կան, բայց թղթատենք, նորէն, «Վանի Հերոսամարտը»։

1915 Ապրիլ 2ին, Այգեստանի մէջ, երիտասարդներու կողմէ կարգուած ճակատագրական ժողովի մը պահուն, ուր ներկայ էին նաեւ Արամ եւ Իշխան,— Վանի երեսփոխան վռամեանն է որ կը խօսի հատիկ-հատիկ, իբրեւ պատասխան եղած քննարկութեանց.

— «Դուք կը խօսիք կառավարութեան դաւադրութեան մասին։ Այո՛, ես գիտեմ որ օր մը իմ դիակը փռուած պիտի ըլլայ Այգեստանէն քաղաք տանող ճամբուն վրայ։ Գիտեմ որ, այն 500 համէլէներուն զորս մենք խոստացեր ենք տալ առաջին առիթի, Հէպի անստոյգ ապագայ մը, թերեւս դէպի մահ կ'առաջնորդենք... Բայց... մենք չպիտի սկսինք, մենք չպիտի տանք ազդանշանը։ Մենք հաւատացած ենք մեզ հետ, որ հակառակ մեր բոլոր զիջումներուն եւ խաղաղասիրական ձգտումներուն, օր մը աիարկու փոթորիկը պիտի պայթի մեր գլխուն։ Այդ օրերը մօտեցած են... Բայց մեր ամբողջ նպատակն է քիչ մը ժամանակ շահիլ եւ կարողանալ որ շաբաթը 500 երիտասարդներ աստիճանաբար ետ դարձուած էն...» (էջ 36)։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

«Հայրենիք»ի խմբագրակազմէն (8 ապրիլ)։

— «Հակառակ խոստացուած եւ մասամբ գործադրուած մեջոցներուն, գործազրկութիւնը միացեալ Նահանգներու մէջ չի պակսիր։ Մօտաւոր հաշիւով այսօր այս երկրին մէջ 3-5 միլիոն գործազուրկներ կան։

Դրամատիրական խոշոր երկիրներու մէջ ներկայիս միայն Ֆրանսան է, որ չի տառապիր գործազրկութեան չարիքէն։ Մինչդեռ Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ միացեալ Նահանգներու մէջ վերջին մէկ տարուան ընթացքին գործազրկութիւնը աճած է խոշոր չափով մը։

Ինչպէս յայտնի է, դրամատիրական տնտեսութեան մէջ, որ իրրեւ ամբողջութիւն հակակշռի ենթակայ չէ եւ տեսակ մը անիշխանական վիճակի մատնուած է, գործազրկութիւնը կը սաստկանայ այսպէս կոչուած տնտեսական տագնապներու ատեն, որոնք կը կրկնուին քանի մը տարին անգամ մը՝ աւելի կամ նուազ կանոնաւորութեամբ։

Տնտեսական տագնապներու պատճառները բազմաթիւ են — ապրանքներու գերարտադրութիւն, ներքին եւ արտաքին շուկաներու սահմանափակում, գործադրութիւն թեքնիք կատարելագործումներու, որոնց շնորհիւ աւելի քիչ գործաւորներով աւելի շատ արդիւնք կը ստացուի, ապրանքներու արտադրութեան եւ բաշխումի աւելի լաւ կազմակերպում ու կեդրոնացում, որոնց հետեւանքով աւելի կը խնայուի մարդկային աշխատանքը եւ բազմաթիւ գործաւորներ աւելորդ կը դառնան, նոր մեքենաներ ու գիւտեր որոնք մէկ օրէն միւսը մաիուան կը դատապարտեն արդիւնաբերութեան ամբողջ ճիւղեր՝ բիւրաւոր գործաւորներ փողոց նետելով։ Եւայլն, եւայլն։

Այսքան բարդ պատճառներ ունեցող ընկերային չարիք մը բնականաբար չի կրնար դիւրութեամբ վերանալ, որքան ալ կառավարութիւնները անկեղծ ճիգեր թափեն այդ ուղղութեամբ։ Խորհրդային կառավարութիւնն անգամ իր աւելի քան տասներկու տարիներու իշխանավարական ամէն տեսակ փորձարկութիւններով ոչ միայն չկրցաւ լուծել գործազրկութեան չարաբաստիկ խնդիրը, այլ ամէն տարի նոր միլիոններ աւելցուց իր գործազուրկներու աիւելի թիւին վրայ։»

ԼԱՏԻՆ ՏԱՌԵՐԸ ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՄԷՋ

Պելկրատի «Փրավատա» թերթը խօսելով պալքանեան ժողովուրդներու մերձեցման մասին, դիտել կուտայ թէ տնտեսական մերձեցման հետ զուգընթացաբար պէտք է յառաջ բերել նաեւ վարչական եւ բարոյական մերձեցում։ Այս նպատակով պէտք է մրակ այբուբեն մը գործածել սերպ, պուլկար եւ խրուաթ լեզուներուն համար։ Այս երեք լեզուներէն առաջին երկուքը կը գրուին *կիրիլեան*, իսկ վերջինը լատինական տառերով։ Երեք լեզուներն ալ լատին տառերով գրելու անհրաժեշտութիւնը հետզհետէ պարտադիր կը դառնայ։ Մօտերս մասնագէտներու համաժողով մը պիտի գումարուի այս հարցը քննելու համար։

ՕՐ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ եղելական տագնապը

«Թան» կը գրէ.— «Աւժանս էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի հաւաստած, ահա պատճէնը այն հրամանագրին զոր հրատարակեց Էնկիւրիի կառավարութիւնը՝ թրքական դրամը պաշտպանելու համար և որ կը ջնջէ նախապէս գործադրուած կարգ մը սեղմիչ միջոցները։

1.— Դրամատուները արտօնուած են օտար դրամով փոխատուութիւններ ընել արտածող վաճառականներուն, որոնք նոյնպէս օտար դրամով պիտի վերադարձնեն իրենց փոխատուութեան գումարը, երբ պայմանաժամը լրանայ։

2.— Այն արտածող վաճառականները, որոնք յանձնուելիք ապրանք կը ծախեն, պիտի կրնան պայմանաժամով օտար դրամներ ծախել դրամատուններուն։

3.— Ջնջուած են թիւ 1 հրամանագրով արժեթուղթերու, բաժնեթուղթերու եւ պարտաթուղթերու գործողութեանց վրայ դրուած բոլոր սեղմումները, բացի այն կէտերէն որոնք կը վերաբերին այս արժեթուղթերու օտար երկիրներ ելեւմուտքին։

4. Այն տեղերը ուր Սակարան չկայ, դրամատուները արտօնուած են իրարու միջեւ արժեթուղթերու, բաժնեթուղթերու եւ պարտաթուղթերու վրայ գործառնութիւններ եւ գործողութիւններ կատարելու։

5. Ելմտական գործավարութեան արտօնութեամբ կարգ մը ազատութիւններ տրուած են դրամատուններուն՝ արտասահմանի վրայ քաշուած թրքական ոսկիով չէքերը վճարելու։

Սեւեռկութիւնները Թուրքիոյ մէջ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ թիֆթիկի վաճառականները շատ գէշ կացութեան մատնուած են։ (Թագուր Արեւեան այս պատճառով վերջ տուած է իր կեանքին)։

Տագնապին պատճառն այն է որ արտասահմանէն ապրանք չեն ուզեր։ Հիմակուընէ առնելիքատուները դիմած են դատարան եւ երեք կարեւոր վաճառատուններու մնանկութիւնը պահանջած։ Վաճառականները նեղ դրութեան մատնուած են, որովհետեւ անցեալ տարուընէ ալ ահագին մթերք ունին։ Մինչդեռ եւրոպական շուկան Թուրքիայէն ապրանք չառներ։ Միւս կողմէ, Ամերիկայի թիֆթիկը այս տարի շատ է, եւ ասոր համար երէկուան այդ կարեւոր յաճախորդը այսօր գնում չի կատարեր Թուրքիայէն։

Հետեւաբար, թիֆթիկը որ անցեալ տարի 190-200 դրշ.էր, այս տարի 80-100 դրշ.ի իջած է։ Ներկայիս 21900 հակ ապրանք կայ, իւրաքանչիւր հակը 100 քիլօ, ասոր վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ նոր բերքը, ինչ որ մեծ քանակութեան մը կը հասցնէ անվաճառ մնացած թիֆթիկը։

**** Կաշիի գործարան մը, որ հրապարակին վրայ կարեւոր գործեր կ'ընէր, ժամանակ կացութեան մը մատնուած է։ Գործատէրերուն ընդհ. ժողովը ընկերութեան հաշուեյարդարը պիտի պահանջէ։*

Յունաստանի հարիւրամեակը

Աթէնքէն կը հեռագրեն.—

Անկախութեան հարիւրամեակը տօնուեցաւ պաշտօնապէս։ Սթատիումը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ մը։ Բոլորը իրենց ձեռքն ունէին փոքրիկ դրօշակներ։ Հանդիսութեանց ներկայ էին բարձրաստիճան կրօնաւորները, նախարարները, դիւանագիտական մարմինը, ինչպէս նաեւ քաղաքային ու զինուորական բոլոր իշխանութիւնները։

Մետրապոլիտը հոգեհանգիստ կատարեց հերոսներու յիշատակին։ Հանրապետութեան նախագահ Զայիմիս պսակեց քանի մը դրօշակներ։ Յետոյ պատերազմի անդամատեալները, պահեստի սպաները եւ բանակի պատուիրակութիւնները տուղանք կատարեցին, մինչ օդանաւ մը կը թռէր սթատիումին վերեւ։ Լիկաբէտի բարձունքէն արձակուած թնդանօթի 21 հարուածներ վերջ տուին հանդէսին, որու ընթացքին հայրենասիրական խիստ խանդավառ ցոյցեր տեղի ունեցան։

Ֆրանսական Սթատ եւ անգլիական Աքիլլէս ակումբի մարզիկները, որոնք Աթէնք կը գտնուին, պսակներ դրին պատերազմին մեռած ուսանողներու յիշատակին կանգնուած կոթողին առջեւ։ Ներկայ էին համալսարանի տնօրէնը, ֆրանսական, անգլիական դեսպանները։ Մարզիկները յետոյ ընդունուեցան քաղաքապետին կողմէ։

***** Հարիւրամեակին առթիւ, վարչապետ Վենիզելոս հետեւեալ պատգամագիրը ուղղած է Րումանիոյ.

«Իր ազգային անկախութեան առաջին հարիւրամեակին՝ Յունաստան ամբողջովին նուիրուած կը գտնուի տնտեսական վերականգնումի եւ ներքին վերակազմութեան։ Իր ազգային կռիւներու երկար շրջանը փակուած է այլեւս։ Ուղղամտօրէն ընդունած է բոլոր այն դաշնագիրները որոնք վերջ տուին պատերազմին, թէ՛ անոնք որ իրեն նպաստաւոր են եւ թէ անոնք որ ի վնաս են։ Եռանդագին կը նուիրուի խաղաղութեան ամրապնդման եւ իր բոլոր դրացիներուն հետ ներդաշնակ եւ անկեղծօրէն բարեկամական յարաբերութեանց զարգացման։ Յունաստանի և Րումանիոյ բարեկամութիւնը արդէն հին աւանդու-

(Մնացորդը տարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ 53

Գարեգին Մանուկեան կուֆարօն (վ.ատ)	30.—
Մկրտիչ Պողոսեան Մարսէյլ	40.—
Գումար՝	70.—
52րդ ցանկին գումարը	72,188.50
Ընդհ. գումար	72,258.50

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԻԶմԻՐԻ ՄԷՋ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օր բուռն երկրաշարժ պատահած է Իզմիրի մէջ։ Ցնցումը տեւած է հինգ երկվայրկեան։ Վնասներ կան, բայց զոհ չկայ։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՏԸ

Էսկիշէհիրի վճռաբեկ Ատեանը զբաղեցաւ Յանասարեան խանի դատով, բոլոր ճիւղերէն կազմուած լիակատար նիստի մը մէջ։

Պատրիարքարանի փաստաբաններէն նէճաթի պէյ եւ Պ. Մ. Նարլեան, բացի իրենց գրաւոր յուշագրէն, բերանացի ալ բացատրեցին թէ պատճառ չկայ որ վճռաբեկը փոխէ իր նախորդ որոշումը։ Խօսեցաւ նաեւ կուսակալութեան փաստաբանը։

Այս պաշտպանողականները աւելի քան մէկուկէս ժամ խլեցին ատեանէն, ի վերջոյ նախագահը յայտնեց թէ ատեանը պիտի քննէ դատական թղթածրարը եւ երկու շաբաթէն պիտի հաղորդէ իր որոշումը։

Պատրիարքարանի փաստաբանները, որոնք Պոլիս վերադարձած են, յոյս ունին որ որոշումը նպաստաւոր պիտի ըլլայ։

ԶԻՋԷՐԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱՂ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Զիչէրին արդելափակուած է։ Արտաքին գործավարը վեց ամսուան արձակուրդ մը ստացած է, բայց արգիլած են զինքը ո եւ է օտար Լերմուկ երթալ։ Զիչէրին արտօնուած չէ խորհրդային Միութեան սահմաններէն դուրս ելլել։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Այսօր Փարիզի մէջ կը բացուի Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակի վարչական խորհուրդի 48րդ նստաշրջանը։ Այս տարի տասնամեակն է այս հիմնարկութեան։ 1920 յունուարի վերջն էր որ Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակը իր առաջին նիստը գումարեց Փարիզի մէջ։

ՓԱՐԻԶ ՓՕՍՏԱԼՆԵՐԸ աւելի ադժան գինով պիտի դրկուին ասկէ վերջ, հաւանաբար ելմտական օրէնքի մէկ նոր տրամադրութեան։ Ցասնըհինգ սանթիմով կարելի պիտի ըլլայ հինգ բառ գրել, ինչպէս նաեւ թուականն ու ստորագրութիւնը։ Հինգ բառէ աւելի գրելու համար ըստ առաջնոյն 40 սանթիմի դրոշմաթուղթ պէտք է փակցնել։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Բրէտի Ցոնսիէի ապրիլ 15ի վճակահանութենէն 100,000ական ֆրանք (ոսկեդրամ) շահեցան հետեւեալ թիւերը.— 111,329 (1886ի պարտաթուղթերէն), 432,275 (1903էն), եւ 295,842 (1911էն)։

ԵՐԿՈՒ ԿՈՒՌՔԵՐՈՒ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

Ժրանսայի եւ արտասահմանի բոլոր մեծ ու փոքր թերթերը կը զբաղին Ժորժ Քլէմանսօի «Յաղթանակի մը Մեծութիւններն ու Փոքրութիւնները» գիրքով, որ հրատարակուեցաւ վերջերս, հեղինակի ժահէն իբր վեց ամիս յետոյ («Grandeurs et Misères d'une Victoire»).

Եթէ Մեծ Պատերազմը պատմութեան տարեգրութեանց մեծագոյն դէպքն է, մարթ ալ Ժոզ եւ Քլէմանսօ ալ մեծագոյն դէմքերն են այդ պատերազմին, որով անկարելի է անտարբեր մնալ անոնց ո՛եւէ յայտարարութեան հանդէպ, որ կրնայ նոր լոյս մը սփռել մեծ Սպանդի բազմապիսի անցքերուն եւ դաղտնիքներուն վրայ։

Այսօր այդ երկու հսկաներն ալ կը հանգչին արդէն իրենց յաւիտենական քունով, ինչ որ արտասովոր հանդամանք մը կուտայ անոնց անդրշիրիմեան հակաճառութեան։

Երկու տարբեր դպրոցներու կը պատկանէին Ժոզ եւ Քլէմանսօ։ Առաջինը Յիսուսեան կրօնաւորներու աշակերտ էր եւ ունէր լիսուսեան եղբայր մը, իսկ Քլէմանսօ ազատախոհ էր և անկրօն։ Ժրանսական հայրենիքի պաշտպանութեան վսեմ դաղափարն էր որ պատերազմի վերջին տարիներուն մխացուց հակամարտ դաղափարներով անած ու տոգորուած այս զոյգը։

Կ'արժէ հարեւանցի ակնարկ մը նետել անոնց վիճաբանութեան վրայ։

Քլէմանսօ վարչապետութենէ հրաժարեցաւ 1920 յունուարին եւ Հանրապետութեան նախագահ ընտրուելու իր թեկնածութեան ձախողումէն յետոյ վերջնականապէս քաշուեցաւ հանրային կեանքէն։ Ան գիտէր թէ պիտի յարձակին վրան եւ դատապարտեն զինք իր ըրածին կամ չըրածին եւ մանաւանդ պատերազմը վարելու իր եղանակին համար, բայց որոշած էր չպատասխանել։ Ութսուն տարեկան էր արդէն եւ երիտասարդ հասակէն սկսեալ ունեցած էր խռովայոյզ եւ ապերասան հանրային կեանք մը, լի յարատեւ պայքարներով։ Մտադրած էր կեանքին մնացած տարիները նուիրել բնազանցական գիտութեանց, հասկնալ փորձելու համար թէ ինչ են աշխարհը, մարդն ու աստուածները։

Իբր իմաստուն եւ ուխտաւոր ճամբորդեց Եգիպտոս եւ Հնդկաստան, անձամբ տեսնելու համար խորհրդաւոր Արեւելքը, անոր սփինքսներն ու Հիմալայեան բարձրաբերձ կատարները։ Մեծ հաւատացեալ մըն էր Դարուինի բարեշրջական վարկածին եւ կ'ընդունէր թէ մարդը գորտէ մը յառաջ եկած է, բայց չէր կրնար ըմբռնել թէ ինչպէս ծնաւ մարդուն իմացականութիւնը...։

Վերադարձաւ Ժրանսա եւ գրասեղանին վրայ գտաւ բոլոր այն յօդուածներն որ իր բացակայութեան լոյս տեսած էին իր անձին եւ գործին դէմ։ Զպատասխանեց։ «Ժրանսայի սիրոյն համար վերջին զոհողութիւն մըն ալ ընելու տրամադիր եմ» կ'ըսէր իր բարեկամներուն։

Տարիներն անցան եւ Քլէմանսօ տեսաւ թէ Ժրանսան հետզհետէ կը կորսնցնէ իր համայքը արտասահմանի եւ մանաւանդ Ամերիկայի մէջ, իբր ռազմապաշտ։ Որոշեց իր կարողութիւնները վերջին անգամ մըն ալ դնել ի սպաս հայրենիքի պաշտպանութեան եւ 1922ին մեկնեցաւ Ամերիկա, շարք մը բանախօսութիւններ ընելու համար։

Քլէմանսօի հակառակորդները չվարանեցան վարկաբեկելու զինք եւ խորհուրդ տուին Ամերիկացիներուն «ականջ չկախել զառամեալ ծերունիի բարբանջանքներուն»։ Ժոզ «Նիւ Եորք Թրիպիւն»ին տեսակցութիւն մը տուաւ, որուն մէջ կ'ըսէր թէ «Քլէմանսօ Ամերիկա կ'երթայ իր լալկանութեամբ մեր վրայ գութ շարժելով մեր պարտքերը ջնջել կամ զեղչել տալու համար։»

«Վաղը»ը կատղեցաւ այս յարձակումներէն եւ մանաւանդ մարաջախտ Ժոզի տեսակցութենէն, բայց ո՛եւէ ակնարկութիւն չըրաւ անոնց մասին իր ճառերուն մէջ եւ անգամ մը եւս յաջողեցաւ ինքզինք զսպել ու լռել։

Ժոզ մեռաւ 1929ի գարնան և յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ միջազգային աննախընթաց փայլով մը, մասնակցութեամբ բոլոր մեծ պետութեանց վեհապետներուն կամ դահաժառանգներուն։

Քիչ վերջը Ռը քուլի հրատարակութեան տուաւ «Memorial» հատորը, նուիրուած մեծ մարաջախտի յուշերուն։

Այնտեղ կը յիշուին Ժոզի շատ մը հեգնական ակնարկները դիւանագէտներուն եւ մանաւանդ Քլէմանսօի մասին։ Վէրսայլի դաշնագրին առթիւ, Ժոզ կ'ըսէր թէ Քլէմանսօ շատ գէշ խաղաղութիւն մը կնքեց և կը հասկցնէր որ եթէ պատերազմի ժամանակ ալ հետեւէր Քլէմանսօի բոլոր հրահանգներուն, Ֆրանսան աւելի մեծ աղէտներու պիտի ենթարկուէր ապաիովաբար։

Յորդեցաւ Քլէմանսօի համբերութեան բաժակը։ Ութսունըվեցը տարեկան էր արդէն, բայց որոշեց այլեւս խզել լռութիւնը եւ շտապեց ամբողջացնել իր պատասխանը, ժահը վրայ չհասած։

Վերջացուց իր պատասխանը, բայց ապահովաբար ժամանակ չունեցաւ աչքէ անցընելու զայն որպէսզի սրբագրէր շատ մը թերութիւններ կամ մեղմէր շատ մը վարազ բացատրութիւնները։ Ժոզ գոնէ իր ստորագրութեամբը գրած չըլլալու չքմեղանքն ունի։

Շատ ծանր են Քլեմանսօի ամբաստանութիւնները Ժոզի դէմ։ Անկախ նուաստացուցիչ են իր յայտնած գաղափարները անոր մասին որ մարդ կը տարուի խորհիլ թէ արդեօք Քլէմանսօի յիշողութիւնը եւ դատողութիւնը խաթարուած չէի՞ն գրած ժամանակ։

Այսպէս օրինակ՝ երբ կ'ըսէ թէ «ան կուրացած էր յաջողութեան խունկի ծուխերէն», թէ «իր անձնական շահերը կը ներկայացնէր», «կարեմիտ էր» եւ կ'եզրակացնէ թէ «շատ մը պատճառներով համոզուած չեմ թէ պատերազմի ընթացքին Ժոզ խաղացած է այն վճռական դերը, զոր հանրային կարծիքը կը վերագրէ իրեն. պէտք է որ այդ պատերազմը գրուի այնպիսիներուն կողմէ, որ ապրած չեն զայն»։

Երեք գլխաւոր խնդիրներ կան, որոնց վրայ կը ծանրանայ Քլէմանսօ. — Շրջէն տէ Տամի պարտութիւնը, Դաշնակից բանակներու ընդհանուր հրամանատարութիւնը եւ Հռենոսեան նահանգներու կացումը Ժրանսային։ Ան իր գերքը կը սկսի հեգնական ակնարկով մը եւ կ'ըսէ.

— «Խորհեցաք անշուշտ, սիրելի Ժոզ, թէ ես ձեզմէ առաջ պիտի մեռնիմ, ինչ որ հաւանական էր եւ առ յաւէտ պիտի ունամ ձեր ամբաստանութեանց բեռան տակ։ Չինուորի մը վայել վերաբերում չէ սակայն այս։ Ես այն եմ ինչ որ եղած եմ միշտ. առաւելութիւններս ալ թերութիւններս ալ ի սպաս հայրենիքին առանց ոեւէ աստիճանի կամ պատուոյ ակնկալութեան։ Իմ ուժս եղած է ուրիշէն բան չսպասելու»։

Ահնուհետեւ կը յիշէ Շրջէն տէ Տամի պարտութիւնը եւ կ'ըսէ.

— «Ներեցի ձեզ այն բացարձակ անհնազանդութեան համար, որ կրնար փակել ընդմիշտ ձեր զինուորական ասպարէզը, եթէ իմ տեղս ուրիշ մէկը ըլլար։ Խորհրդարանին առջեւ ամբողջ կատաղութեամբ պաշտպանեցի ձեզ, երբ շատ մը երեսփոխաններ կը պահանջէին զինուորական ատեանի յանձնել ձեզ։ Գիտեմ լռել հայրենիքիս սիրոյն, բայց որպէսզի լռութիւնս հանուանութիւն չնկատուի, կը պատասխանեմ ձեզ. հրաւէր կարդացիք ինծի. ահաւասիկ»։

Ընդհանուր հրամանատարութեան խնդիրը շատ մեծն հռետորը պատերազմէն իվեր։ Քլէմանսօ կ'ամբաստանէ Ժոզը թէ ինք ուզեց հրամանատարութեան միութիւնը եւ վերջն ալ չուզեց կիրարկել իր իրաւունքները։

1918 մայիսին Շըմէն տէ Տամի դժբախտ պարտութենէն վերջն է որ Ժոզ կ'ընդունուի իբր վերին հրամանատար դաշնակից բանակներու, բայց շատ մը վերապահումներով ու սահմանափակումներով։ Այսպէս օրինակ՝ «ամերիկեան բանակը ենթարկուած է միայն իր պետին իշխանութեան եւ ան պիտի կռուի իր դրօշակին տակ»։

Ժոզ լաւ կը զգար իր դիրքին փափկութիւնը եւ ամէն միջոցներով կը զգուշանար վիրաւորել անգլիացի եւ ամերիկացի հրամանատարներու արժանապատուութիւնը. «երբնք չհրամայեցի, կ'ըսէր, այլ աշխատեցայ համոզել ընկերներս։ Գիտեմ թէ զէշ կը հնազանդին ամէն անոնք, որ ակամայ կը հնազանդին։ Աշխատեցայ միշտ խորհրդատուի դերին մէջ մնալ քան պետի. կարեւոր է հրամայելը, բայց աւելի կարեւոր է իր գործակիցները լաւ ճանչնալ եւ ինքզինք անոնց լաւ ճանչցնել։»

Քլէմանսօ կը մեղադրէ Ժոզն անոր այս գաղափարին համար, բայց կը մոռնայ թէ ինքն ալ նախապէս համակարծիք էր եւ իր յանձնարարութեամբ թարտիէօ ընդարձակ յիշատակագիր մը պատրաստած էր ի պաշտպանութիւն այդ գաղափարին։

Քլէմանսօ շուտով հրաժարեցաւ անշուշտ այդ ցնորքէն, երբ տեսաւ Ուիլսընի և Լոյտ Ճորճի հեգնական ծիծաղը, բայց անարդար է տասը տարի վերջ մեղադրել Ժոզը, որ անշուշտ իւղոտ, բայց անմարսելի կը գտնէր պատառը։

Քլէմանսօ պէ՞տք էր պատասխաներ. երբ ամէն կողմէ կը յարձակէին անոր վրայ, զինք պաշտպանողները քիչ էին։ Երբ Ժոզի վրայ կը յարձակին, ամէն կողմէ բողոքի ձայներ կը լսուին։ Արդարութիւն չէ սակայն ամէնուն իրաւունք տալ յարձակելու Քլէմանսօի վրայ եւ անոր ըսել թէ հայրենիքի շահը կը պահանջէ որ լռէ։

Այս ամէնը շուտով պիտի անցնին ու մոռցուին բարեբախտաբար, բայց Ժոզի եւ Քլէմանսօի անունները պիտի մնան պատմութեան մէջ իբր մեծագոյն դէմքերը մեծագոյն պատերազմին։ Ժոզ պիտի անմահանայ իբր մեծ զինուոր եւ Քլէմանսօ իբր մեծ դիւանագէտ։

Մ. ՏԻՐՊԻՏԻՐԵԱՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

ՊԷՅՐՈՒԹ, (Սեպ. Թղթ.).— *1930 ապրիլ 6ին* Պէյրութի գաղութը իր յարգանքի տուրքը բերաւ անզուգական գրագէտ Ա-ւետիս Ահարոնեանին, որուն թատրի ընդարձակ սրահին մէջ, *1500ի մօտ* հասնող բազմութեամբ մը։

Օրուան նախագահն էր Պ. Լեւոն-Ջանթ, որ շեշտեց.

— « *Հոս Ա.* Ահարոնեանը վերլուծելու տեղը չէ, բայց կը պարտագրուիմ ըսել որ ան հայ ժողովուրդի ցաւին, երազին ու տենչանքներուն արտայայտիչն է։ Հայ ժողովուրդի թարգմանն է ան։ Ան ճառագայթ մըն է, փարած իր ժողովուրդին։ Ահարոնեան ազգային աշխատանքներու նուիրուած մեծագոյն հայն է. ան էր որ գնաց սուլթանին մօտ, հայկական դատին համար, ու վերջապէս ան էր որ գնաց Փարիզ, իբրեւ նախագահ Հ. Հ. պատուիրակութեան գաղութներու մէջ համազգային մեծ շուքով կը տօնուի Ահարոնեանի քառասնամեայ յոբելեանը. յարգա՛նք անոր քառասուն տարիներու աշխատանքին»։

Պ. Արամ Այվազեան արտասանեց Ահարոնեանի «Ուխտաւոր»ը։ Ցետոյ բեմ բարձրացաւ առաջին բանախօսը, Պ. Միհրան Տամատեան (*ամկավար*), որ կարդաց գրաւոր ճառ մը ձօնուած Ահարոնեանի գրականութեան.

— « Ահարոնեան վշտին երգիչը եղաւ, ատելութեան, վրէժի եւ ուժի երգիչը։ Ան փառաբանեց ուժը. երեմիական ողբերգակ, գեղապաշտ արուեստագէտ մըն է Ահարոնեան։ Ժողովրդային գրող մըն է, գիւղացիին հանդէպ գուրգուրանք ունի։ Ընդարձակեց իր հորիզոնը, քաղաքներու չրջաններէն դէպի աւելի լայն հորիզոններ, դէպի Զուիցերիա եւ Փարիզ։ Ահարոնեան տիեզերական վշտի երգիչն է, կանգնած վէնետիկի մեծ ծափարթամ պալատներուն առջեւ։

Ահարոնեան երգեց դժբախտ սէրը՝ «Մոխիրների տակից»ի մէջ, ինչպէս Հաների պաթայլը։ Ահարոնեան համահաւասար հռետոր է որքան գրագէտ։ Ահարոնեան ազդուած է Հէնրիք Իպսէնէն եւ Ալկէր Սամէնէն»։

Այս առթիւ բանախօսը կարդաց քանի մը կտորներ Ահարոնեանի գրականութենէն։

Երկրորդ բանախօսը՝ Մէթր Ապտուլլա Իսակ, Լիբանանի հայագէտ երեսփոխանը, որ կը բացակայէր իր անհանգստութեան պատճառով, յոբելինական յանձնախումբին ուղղած էր գիր մը։ Պ. Մ. Ցամատեան կարդաց այս գիրը, որով երեսփոխանը իր գաւը կը յայտնէր բացակայութեան համար եւ կը խնդրէր օրուան նախագահէն, իր համակրական զգացումներուն թարգմանը հանդիսանալ։

Պ. Խնտամեանի ղեկավարութեամբ նուագուած La Bohémienneը, ու Polonaiseը (Chopin) խոր տպաւորութիւն ձգեցին հանդիսականներուն վրայ։ «Արցունքի հովիտ»էն կտոր մը արտասանեց Պ. Տիրան Աճէմեան։ Տարաբախտ Վահան Վարդապետեանի աղջիկը օր. Ա. Վարդապետեան գեղեցկօրէն երգեց «Հայաստան»ը։ Ցետոյ բեմ բարձրացաւ վերջին բանախօսը, Պ. Նիկոլ Աղբալեան.

— «Համազգային բնոյթ ունի այս յոբելեանը. փա՞ստ, սրահը որ նեղ կուգայ այս հանդիսականներուն։ Ի՞նչ է իմաստը այս տօնախմբութեան։

«Ահարոնեանի ծառայութեանց մէջ, տարիներու երկարութիւնը չէ որ զինքը կը բարձրացնէ, այլ ոգին, գաղափարը, նպատակները, որոնց համար աշխատած է։

«Հոս կին»ը, առաջին գըրուածքն է, ներկայացնող իր հայրենի գաւառին վիճակը։ Իր առաջին քայլերուն երկու գիծեր ունի. ա) Հայ մարդն է, ազատագրուած հատուածական ամէն կարգէ. Հայը իրեն համար նոյնն է, ըլլայ Ցաճկաստանէն թէ իր գիւղէն։ Ռամկասիրութիւն — ուշադրութիւնը դէպի հայ գիւղացին— հայ կինը, իւրացուցած է իր միջավայրի գաղափարները։ Ազգը չբաժնենք, «ի սէր Հայ Ազգի» նշանաբանը, Արծրունին, Նալբանդեանը, Րաֆֆին իր «կայծեր»ով եւ «Խենթ»ով, տաճկահայ ժողովուրդը, ասոնք պատրաստած են Ահարոնեանի Հայը։ Ահարոնեանի գաղափարը հայկականն էր, ու փոխադարձաբար։

«Հայ ժողովուրդի քաղաքական մտածումը, յեղափոխական ճանապարհով կ'ընթանայ։ Ու Ահարոնեան իբր պարզ մարդ մը, իր շնորհը կը ծառայեցնէ այս գաղափարներուն։ Ան իւղ կը քսէ յեղափոխութեան վրայ։ Ընթերցողին միտքերը դէպի քաղաքական ճանապարհ կ'ուղղէ։ Ցեղափոխական քարոզը, անարդար կարգերու դէմ, Ահարոնեան կը շարունակէ, ընկերային կարգերու դէմ կ'ուղղէ։ Րաֆֆին կը մեռնէր, եթէ Ահարոնեանը չշարունակէր անոր գործը։ Ահարոնեան կ'անցնի արտասահման, կը շնչէ եւրոպական քաղաքակրթութեան, ազատ կարգերուն մէջ։

«Ահարոնեան կ'երգէ հայ ժողովուրդի պայքարը եւ ճշմարտութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ, կը վարակէ ընթերցողը, որովհետեւ հայ ժողովուրդի սրտէն կը խօսէր ան, ու ահա կը դառնայ ժողովրդական։ Ցեղաշրջուած են կարծիքները հայդուկների մասին, նա ժողովուրդը, յարգանքով կը վերաբերի դէպի հայդուկները, որոնք նոր հայութիւն են՝ ստեղծուած նաեւ Ահարոնեանով։

«Ցիշե՛նք։ Հայութեան ոգին կենդանի է. հայութեան քաղաքական մտածումը անփոփոխ է, մենք հրաժարած չենք մեր քաղաքական սկզբունքէն, ինչպէս եւ Ահարոնեան, մենք մեր հաւատարիմ հետեւորդներն ենք (երկարատեւ ծափեր)։ Յուսով ենք, որ Ահարոնեան անգամ կը տեսնէ, իր շատ սիրած ժողովուրդի թիւնը։ Րաֆֆիէն յետոյ տաղանդաւորն է որ իր գրիչը ուրիշ նոր երկերէ, քաղաքական դատին»։

Նախագահը կարդաց Ահարոնեանի «Ա. Ահարոնեանը ներշնչումները»։ Ահարոնեան բեղմնական աթոռին վրայ տակաւին աղջիկ մը պահ ձեռքը, կանգնած անոր վերեւ։ Ու անդին տարիներուն ետք կ'քած հայը կը քալէ, յաղթանգամ, իր առջեւնորդ ունենալով նոր պարմանի մը։

Հայ մամիկը ձախ ձեռքին կը մանէ, իսկ վարը կինն է, որ կ'օրօրէ իր ձագը երգելով՝ «Նազէի օրօրը գուած Օր. Զուիթուր Աբեղի

Ցոբելինական յանձնախմբի քարտուղար Պ. Արտաշէս Յարմար չէր դատած դիմել ողովրդական լայն խաւին Հարոնեան Հիմնադրամին մար։ Քաղաքին մէջ կարգ մը ծանօթ հայերու ներու ինքնաբեր նուէ գոյացած գումարն է մօտ գանակութեան արդիւնք դիմում ժողովուրդին։

Ցոբելեանի առթիւ տրակ հանուած էր նաեւ գրքոյկ մը։

ՊԱՐ-ՍԱՐԱ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ՎԵՐԱԿՍԱՆ

ԾԱՆՐ ԿՈՒԻՒՆԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՃԱԿԱՏԻ ՎՐԱ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն «Ցառաջ»ի)

ՀԱԼԷՊ, *12 ապրիլ*— Արեւելեան Նահանգներու ցուրտն ու ձմեռը անգամ, լեռնային ճանապարհները բացուեցան, հնարաւորութիւն տալով հրոսակային շարժումներու եւ վինուորական գործողութիւններու։ Ստացուած վերջին տեղեկութիւնները ցոյց կուտան թէ, քանի մը վայրերու մէջ կռիւները կը ծաւալին, ծանր մտահոգութեան մատնելով թուրքիան։

Նախապէս գրած էի, Արարատի ըմբոստական շարժումի մասին, պարզելով Էնկիւրիի անհանգստութիւնը՝ այդ առթիւ։ Վերջերս, Թրքական բանակը մեծ ուժերով յարձակողականի անցած է պայազիտի կողմէ։ Թէեւ կռիւները կը շարունակէ, ընկերային կարգերու դէմ կ'ուղղէ։ Րաֆֆին կը մեռնէր, եթէ Ահարոնեանը չշարունակէր անոր գործը։ Ահարոնեան կ'անցնի արտասահման, կը շնչէ եւրոպական քաղաքակրթութեան, ազատ կարգերուն մէջ։

«Ահարոնեան կ'երգէ հայ ժողովուրդի պայքարը եւ ճշմարտութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ, կը վարակէ ընթերցողը, որովհետեւ հայ ժողովուրդի սրտէն կը խօսէր ան, ու ահա կը դառնայ ժողովրդական։ Ցեղաշրջուած են կարծիքները հայդուկների մասին, նա ժողովուրդը, յարգանքով կը վերաբերի դէպի հայդուկները, որոնք նոր հայութիւն են՝ ստեղծուած նաեւ Ահարոնեանով։

«Ցիշե՛նք։ Հայութեան ոգին կենդանի է. հայութեան քաղաքական մտածումը անփոփոխ է, մենք հրաժարած չենք մեր քաղաքական սկզբունքէն, ինչպէս եւ Ահարոնեան, մենք

Մինչեւ յայն ժամանակ [illegible] սկսած են, թուրքերու եւ [illegible] տարան» աշխրհէթի մէջ՝ Ա[illegible] ծովի հիւսիսէն պայազիտ [illegible] րոշ թանտուրէքի լեռնային վրայ։ Հայտարանգիներու [illegible] վարն է քէօր Հիւսէին փաշան տղան։ Քէօր Հիւսէին փաշան տղաներով միասին աքսորուած էր իր շրջանէն եւ հակոտնեան տակ կը բնակէր կեսարիա։ Ընտարի, Յայողեցան կեսարիա փախչիլ եւ Սուրիա ապաստանիլ։ Ակռէ անցան դարձեալ թուրքերէնց աշխրհէթին Միանալու մար, ճամբան քէօր Հիւսէին շան, դաւադրութեամբ մը [illegible] նուեցաւ Մուսա պէկի [illegible] կողմէ։ Նոյնպէս սպանուեցան երեք տղաները՝ թուրքերու կուռի մը ընթացքին եւ երկու տղաները յայողեցան նիլ իրենց տեղը եւ միանալ բէթին։ Հիմա այս տղաներն որ կը ղեկավարեն Հայտարանգիներու ապստամբութիւնը։ տարանգիները իրենց ուժով դիրքով անկասկած կոչուած մեծ դեր խաղալու քրդական շարժումներու մէջ եւ մանա-

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՆ ԼՈՒՍՆ ԿԸՆՆ...

Կատարած ամեն բանի, իր ապագայի, իր ապրելակերպի համար մարդ միայն ինքն է պատասխանատու։ Ոչ ոք չունի իրավունք միջամտելու մարդու անձնական կյանքին, եթե նրա գործերը հակասության մեջ չեն գտնվում հասարակական շահերի հետ։ Ամեն մարդ ազատ է ընտրելու իր ճանապարհը, ապրելու այնպես, ինչպես ինքն է ուզում, եթե միայն նրա ապրելակերպը չի խանգարում ուրիշներին։

Ամեն մարդ ազատ է ընտրելու իր ընկերներին, ամուսնանալու, ընտանիք կազմելու, ինչպես նաև ամուսնալուծվելու։ Ոչ ոք իրավունք չունի ստիպելու մարդուն ամուսնանալ կամ ամուսնալուծվել, եթե նա չի ցանկանում։ Ոչ ոք իրավունք չունի ստիպելու մարդուն ապրել ընտանիքում, եթե նա չի ցանկանում։ Ամեն մարդ ազատ է ընտրելու իր ընկերներին, ամուսնանալու, ընտանիք կազմելու, ինչպես նաև ամուսնալուծվելու։ Ոչ ոք իրավունք չունի ստիպելու մարդուն ամուսնանալ կամ ամուսնալուծվել, եթե նա չի ցանկանում։ Ոչ ոք իրավունք չունի ստիպելու մարդուն ապրել ընտանիքում, եթե նա չի ցանկանում։

թիւն մըն է։ 1928 մարտ 21ի հելլէնեւռումէն դաշինքին ստորագրութիւնը նախաբան եղաւ Յունաստանի հաւատարմագրուած ներկայացուցիչներու հետ բարեկամութեան եւ իրաւարարութեան դաշնագիրներու շարք մը կնքելու»։

Ռուսիոյ յոյն գաղթականները

Աթէնքէն կը հաղորդեն. — Փրակայի հելլէն դեսպան փսա րուտաս իր նոր պաշտօնատեղին՝ Մոսկուա երթալէ վերջ-պիտի կարգադրէ նաեւ Ռուսիա գտնուող և ժամանակին Թուրքիայէն փախած յոյն գաղթականներու աստիճանաբար Յունաստան փոխադրութեան խնդիրը։ Արտաքին նախարարութիւնը պատրաստած է արդէն, նիւթական տեսակէտով լաւ վիճակ ունեցող յոյն գաղթականներու դասակարգումը, որուն հիման վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Անկախ աշխատաւորականները

Անգլիոյ «Անկախ Աշխատաւորական Կուսակցութեան» տարեկան համաժողովը կր գումարուի ներկայիս Պիրմինկէմի մէջ։

Օրակարգին վրայ կան զանազան հարցեր։ Համաժողովը բուռն քննադատութեան կ'ենթարկէ աշխատաւորական ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Կը պահանջէ որ Անգլիա բոլորովին անկախութիւն տայ Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Անկախ աշխատաւորականներ

Անգլիոյ «Անկախ Աշխատաւորական Կուսակցութեան» տարեկան համաժողովը կր գումարուի ներկայիս Պիրմինկէմի մէջ։

Օրակարգին վրայ կան զանազան հարցեր։ Համաժողովը բուռն քննադատութեան կ'ենթարկէ աշխատաւորական ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Կը պահանջէ որ Անգլիա բոլորովին անկախութիւն տայ Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Անկախ աշխատաւորականներ

Անգլիոյ «Անկախ Աշխատաւորական Կուսակցութեան» տարեկան համաժողովը կր գումարուի ներկայիս Պիրմինկէմի մէջ։

Օրակարգին վրայ կան զանազան հարցեր։ Համաժողովը բուռն քննադատութեան կ'ենթարկէ աշխատաւորական ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Կը պահանջէ որ Անգլիա բոլորովին անկախութիւն տայ Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Ռուսիոյ յոյն գաղթականները

Աթէնքէն կը հաղորդեն. — Փրակայի հելլէն դեսպան փսա րուտաս իր նոր պաշտօնատեղին՝ Մոսկուա երթալէ վերջ-պիտի կարգադրէ նաեւ Ռուսիա գտնուող և ժամանակին Թուրքիայէն փախած յոյն գաղթականներու աստիճանաբար Յունաստան փոխադրութեան խնդիրը։ Արտաքին նախարարութիւնը պատրաստած է արդէն, նիւթական տեսակէտով լաւ վիճակ ունեցող յոյն գաղթականներու դասակարգումը, որուն հիման վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Անկախ աշխատաւորականներ

Անգլիոյ «Անկախ Աշխատաւորական Կուսակցութեան» տարեկան համաժողովը կր գումարուի ներկայիս Պիրմինկէմի մէջ։

Օրակարգին վրայ կան զանազան հարցեր։ Համաժողովը բուռն քննադատութեան կ'ենթարկէ աշխատաւորական ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Կը պահանջէ որ Անգլիա բոլորովին անկախութիւն տայ Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վրայ տեղի պիտի ունենայ անոնց աստիճանական ներգաղթը։ Այս դասակարգերը ճշդուած են հետեւեալ կերպով.—

Յունաստանի իրենց ազգականներուն կողմէ կրնան Ռուսիայէն հրաւիրուիլ 1) Ամուսինը՝ իր կնոջ եւ կինը՝ իր ամուսնոյն կողմէ, անչափահասները՝ իրենց հօր եւ հայրը իր անչափահաս զաւակներուն կողմէ. 2) Անկախ ընտանիքներ ունեցող զաւակները՝ հօրը կողմէ եւ փոխադարձաբար. 3) Քոյրերը՝ եղբայրներու կողմէ. 4) Մնացեալ ազգականները՝ ազգականներու կողմէ։ Առայժմ թոյլատրուած է միայն Ա. դասակարգին պատկանողներու ներգաղթը։

Ռուսիոյ յոյն գաղթականները

Աթէնքէն կը հաղորդեն. — Փրակայի հելլէն դեսպան փսա րուտաս իր նոր պաշտօնատեղին՝ Մոսկուա երթալէ վերջ-պիտի կարգադրէ նաեւ Ռուսիա գտնուող և ժամանակին Թուրքիայէն փախած յոյն գաղթականներու աստիճանաբար Յունաստան փոխադրութեան խնդիրը։ Արտաքին նախարարութիւնը պատրաստած է արդէն, նիւթական տեսակէտով լաւ վիճակ ունեցող յոյն գաղթականներու դասակարգումը, որուն հիման

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
25
ԱՊՐԻԼ
1930

25 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1246

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Բ.

Պատմութիւն գրել չէր մեր նպատակը: Բայց, երէկ, յիշելով քանի մը յատկանշական դէպքեր, խրեցանք ահաւոր, աննախընթաց Ողբերգութեան ծալքերուն մէջ:

Կանգ առինք արնտեղ ուր, վանի մէջ, ազգային իշխանութիւնները կը համակերպին կառավարութեան արիւնագանգ ծրագիրներուն, կանխելու համար աւելի մեծ չարիքներ:

Անգամ մըն ալ արձանագրենք ողբացեալ Վռամեանի խօսքերը.

— «... Մենք համոզուած ենք ձեզ հետ, որ հակառակ մեր բոլոր գիջումներուն եւ խաղաղասիրական ձգտումներուն, օր մը ահարկու փոթորիկ պիտի պայթի մեր գլխուն: Այդ օրերը մօտեցած են... Բայց մեր ամբողջ նպատակն է քիչ զոհերով ազատիլ այս վիհէն: Թող Վռամեան մը չըլլայ, Թո՛ղ իշխան մը պակսի, Թո՛ղ 500 «ամէլէ»ներ անստոյգ կամ անխուսափելի մահուան ենթարկուին. Թող ամբողջ գաւառ մը նոյնիսկ հուրի եւ արիւն տակ ոչնչանայ... Բայց Թող փրկուի մեծամասնութիւնը, Թո՛ղ կարենայ ճողոպրիլ հայութիւնը իբրեւ ազգային հաւաքականութիւն... (1915 ապրիլ 2)*:*

Խոհեմութեան սովորական յորդոր մը չէր այս: Ոչ ալ քաղաքագիտական խրատ մը, այլ վտանգին գիտակցութեան ազդակը: Ժողովուրդին ամբողջութիւնը ողջ պահելու, փրկելու ժղաւանջը:

Ապրիլ 2ի ժողովէն քանի մը յետոյ, Իշխանը, որ Շատախ էր ղրկուած կառավարութեան խնդրանքով, իբրեւ հաշտարար, գիշերանց կէս ճամբան կը գնդակահարուի իր երեք ընկերներուն հետ, (*ապրիլ 3*)*: Վռամեան, որ խուսակալին կողմէ կանչուած էր, կը ձերբակալուի* (*ապրիլ 4*)*: Կարելի կ'ըլլայ զգուշացնել եւ փրկել Արամը, որ միեւնոյն առեն հրաւէր ստացած էր կուսակալին ներկայանալու: Ընդհանուր խուճապ: Կոտորածի վուրբեր շրջականերէն:*

Ապրիլ 7ին (*20*)*, վանը այլեւս լուսահատ՝ գլուխ կը վերցնէ: կը մարտնչի հերոսաբար ու կը յաղթէ, կը փրկուի: Իսկ ապրիլ 11ին* (*24*)*, մէկ ազդանշանի վրայ, տեղի կ'ունենան ծանօթ ձերբակալութիւնները, յանգելու համար ընդհանուր սեղահանութեան եւ բնաջնջման:*

Բոլոր դէպքերը, ի՛նչ ակնոցով ալ դիտենք, կ'ապացուցանեն որ Թուրքիա ամէն միջոց ձեռք էր առեր, առաջին օրէն իսկ, միանգամ ընդ միշտ հաշուեյարդարի ենթարկելու համար հայ ժողովուրդը:

Ծրագիրը պատրաստ էր: Շատոնց մշակուած, ուսումնասիրուած եւ հաւատարիմներուն հաւանութեանը ենթարկուած:

Դեռ 1912էն, պալքանեան պատերազմին առեն, Իթթիհատը ունցեր է այդպիսի մտածում, նոյնիսկ Թուրք նախարարի մը խոստովանութեամբ: Սակայն յետադեր էին, յարմար չգտնելով րոպէն: Իսկ 1915ին աշխարհ բռնկած էր...

* * *

Կարելի՞ էր կանխել փոթորիկը: Կարելի՞ էր նուազագոյն ճնշում ճողոպրիլ, «դիւանագիտութեամբ» շարժելով, կամ Վանի օրինակին հետեւելով ամէն տեղ:

Շատ հեռուները պիտի տանէր մեզ՝ այս հարցերուն քննութիւնը:

Կանգ առնենք, միայն, կէտի մը վրայ, իբրեւ եզրակացութիւն տաժանելի պարտականութեան մը:

Իշնամին իր վրէժը կը լուծէր 1870էն իվեր հետապնդուած հայկական քաղաքականութեան, որ յանգեցաւ, ճիշդ պատերազմի օրերուն, Հօֆ-վէսթֆէնէնկ մարզպանութեան:

Արդ, Պերլինի վեհաժողովէն (*1878*) *մինչեւ այդ ծրագիրը եւ մինչեւ կամաւորական արշաւանքը,— մէկտեղ էինք բոլորս: Մէկ սիրտ եւ մէկ հոգի: Մէկը՝ երգով ու գրքով: Երկրորդը՝ հաշուանքով եւ փսփսուքով: Միւսը՝ սուրով ու ռումբով:*

Եւ գիտէինք թէ ի՛նչ կ'ընենք, ինչու կ'ընենք, ո՛ւր կ'երթանք:

Անշուշտ կը ճանչնայինք նաեւ Թշնամին,— արիւնագանգ հրեշ մը, որ պապերուն աւանդութիւնները կը շարունակէ կատարեալ եւ կատարելագործեալ հաւատարմութեամբ մը: Եւ միշտ ալ տրամադիր է շարունակելու:

Մէկտեղ քալեցինք, մէկտեղ գործեցինք ու զարնուեցանք, բայց հիմա— ես չեմ, ա՛ն է...

Թշնամին զարկաւ մեզ առանց խորութեան, երբ մենք, իր աղբեւն իսկ, կը զանազանէինք յեղափոխականն ու չէզոքը, լուսաւորչականն ու կաթոլիկը:

Ա՛ն միակամ էր եւ վճռական, երբ մենք իրար կը բզքտէինք, նպիրեալ լեզուները բացուած:

Ան սորվեցաւ «ազգ» ըլլալ, ատոր համար յանձն առնելով ամէն պատասխանատուութիւն, վտանգ, զոհողութիւն — անշուշտ իր հասկցած եղանակով: Իսկ մենք տակաւին չենք կրցեր լեզու գտնել գաւառէ գաւառ, դաւանանքէ դաւանանք, հոսանքէ հոսանք: Նոյնիսկ հայրենիքի եւ ազատութեան մասին:

Եւ կը թուի թէ շատ աւելի ետ գացեր ենք տասնըհինգ տարի յետոյ, այնքան ահռելի փորձառութիւններէ, հերոսական վարանոտումներէ, յաղթանակներէ եւ լուսախաւութիւններէ յետոյ:

Ո՞ր գերբնական ուժը պիտի ցնցէ ու սթափեցնէ մեզ, եթէ Ապրիլ 11ն ալ անզօր է:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ի՞ՆՉՊԷՍ, Ի՞ՆՉՊԷՍ

Ամերիկայի ռասկավարներու օրկանն է որ կը գրէ այս տողերը («*Պալքար*»*, 8 ապրիլ*.

— «Կուսակցութիւնները չե՞ն, որ վերջին քառասուն տարուան ընթացքին աշխարհի ամէն կողմը ցրուեցալ Հայութեան մէջ, կը մշակեն ու վառ կը պահեն ազգօգին ու գաղափարը: Մաժուլով, ժողովներով, դասալսօսութիւններով եւ գործունէութեան ուրիշ մջոցներով ու կերպերով, գայթ գործի կը մղեն, անքակտելի կապեր կը հաստատեն ու կ'ամրացնեն օտարութեան մէջ ցափառող հայորդիներու եւ ազգութեան գաղափարին, բաղձանքներուն ու նպատակներուն միջեւ: Կուսակցութիւնները չե՞ս նաեւ որ այլազան փորձանքներու ու փորձութիւններու դէմ հսկիչի ու առաջնորդի դեր կը կատարեն, մեր երիտասարդութեան կարեւոր մէկ մասին հաւատը, միջոց ու առիթ կուտան անոնց, որպէս զի իրենց միտքը գարգացնեն, հմտութիւնը ճոխացնեն, ձաշակը կրթեն եւ հոսանքներու անձնատուր, աննպատակ կեանք մը չվարեն: Այսօր, մեր հանրային բոլոր կազմակերպութիւններուն մէջ, կայ հասունցած սերունդ մը, որ անոնց ջիղն ու հոգին կը կազմէ, այդ սերունդէն շատեր այլեւս կուսակցութեան մը չեն պատկանիր, բայց, նախածեռնութեան, կարգապահութեան ու զոհողութիւններու կուսակցութեանց մէջ վարժուած են, եւ առանց անոնց պիտի չըլլային այն՝ ինչ որ են այժմ:

Վերջապէս, չարժե՞ր մտածել, որ ի՞նչ պիտի ըլլար մեր ազգային կեանքը, մանաւանդ գաղութներու մէջ, եթէ կուսակցութիւններ չըլլային, արդեօք ազգային կեանք, շարժում ու գործունէութիւն պիտի մնա՞ր, եւ հազար անգամ նախընտրելի չէ՞ որ կուսակցութիւնները իրենց շարժումը, կենսունակ գործունէութիւնը, նոյն իսկ պայքարը, շարունակեն, որքան ալ ատոր մէջ անհիացոյ ու անպատշաճ բաներ պատահին երբեմն, քան թէ անշարժութիւն, ուծացում, օտարացում տիրէ, որու վերջնական հանգրուանն է միանգամ ընդ միշտ կորուստ Հայութեան համար»:

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մոսկուայի մէջ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Մայիս մէկը տօնելու համար: Այդ օրը խորհրդային մայրաքաղաքը կը ըսպասուի աշխարհի բոլոր կողմերէն հասնելիք պատուիրակութիւններ: Ամերիկացի ներկայացուցիչները ճամբայ եղած են, իրենց հետ իբրեւ նուէր տանելով երկրագործականտրակտորներ:

Մոսկուայի մէջ զինուորական տողանցքներ, բանուորական ցոյցեր տեղի պիտի ունենան, բազմաթիւ ճառեր պիտի խօսուին բոլշեւիկ վարիչներուն կողմէ:

Սակայն խորհրդային իշխանութիւնները աւելի մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն արտասահմանի մէջ կատարուելիք ցոյցերուն: Աւէն միջոց ձեռք առնուած է՝ «Աշխատանքի Օր»ուան տալու համար այնպիսի լայն ծաւալ մը, որ ընդհարումներ առաջ բերէ Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքներու ոստիկանութեան հետ: Խորհրդային մամուլը աւէն օր լուրեր կը հրատարակէ օտար համայնավար կուսակցութեանց այս ուղղութեամբ կատարած աշխատանքին մասին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ընկերային Ապահովագրութիւններ

Երեսփոխանական ժողովը գիշերային ժողովէ մը վերջ, երէկ առաւօտ ժամը 6.50ին 29ի դէմ 547 ձայնով քուէարկեց Ընկերային ապահովագրութեանց մէկ ժողովրդական օրէնքները: Հիմնական ոչ մէկ փոփոխութիւն կատարուած է: Միայն պետութեան վճարելիք գումարը պիտի աւելնայ:

Նոր կռիւներ Հնդկաստանի մէջ

Կալկաթայի մէջ ոստիկանութեան եւ մեծ թիւով ցուցարարներու միջեւ ծանր բախում մը տեղի ունեցաւ: Կռիւն սկսաւ այն ատեն երբ ոստիկանները փորձեցին ձերբակալել խումբ մը Հնդիկներ, որոնք կ'արգիլէին կարգ մը եւրոպական ապրանքներու վաճառումը: Ցուցարարները քարկոծեցին ոստիկանները, որոնք պատասխանեցին գաւազանի հարուածներով: Ոստիկանութիւնը օգնական ուժեր խնդրեց: Կալկաթայի մէջ կացութիւնը ծանրացած է: Բոլորտը բուռն համեմատութիւններ կը ստանայ եւ դիմադրութիւնը կը կազմակերպուի բոլոր շրջանակներու մէջ: Հնդիկ ուսանողութիւններու պատկառելի թափօր մը շրջեցաւ առջի օր քաղաքի փողոցներուն մէջ, դրօշակներու առաջնորդութեամբ:

Փետրվարի մէջ ամբոխը յարձակեցաւ երկու զրահապատ ինքնաշարժներու վրայ, քարիւղ թափեց անոնց վրայ եւ կրակի տուաւ: Մէջիններէն ոմանք ողջ ողջ այրեցան: Ուրիշ թաղի մը մէջ ոստիկան մը նոյնպէս յարձակումի կրեց. վար նետուեցաւ իր հեծանիւէն և կացինով սպաննուեցաւ: Անգլիացի գինուորները որ օգնութեան կը փութային, քարկոծուեցան, իսկ ոստիկանապետը, որ առջեւէն կը քալէր, ծանրապէս վիրաւորուելով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

Ցուցարարներու սպառնական կեցուածքին առջեւ, անգլիացի զինուորները գնդացիր գործածեցին սպաննելով 20 հոգի: կացութիւնը շատ ծանր է:

Լահորի մէջ ալ նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան: Մատրասի մէջ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

Թուրքիոյ տագնապը եւ Մոսկուա

Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Իզվեստիա» խօսելով Թուրքիոյ ելմտական տագնապին վրայ, կը գրէ.

— Պահանջատէր պետութիւնները վերջին ամիսներս սկսած են շահագործել Թուրքիոյ տնտեսական տագնապը, որ հետեւանք է երկու տարուան զէշ բերքին եւ տնտեսական խնդիրներէ ծագած կարգ մը անկանոնութեանց: Այդ երկիրները կ'ուզեն օգտուիլ առիթէն եւ կը ջանան ճնշում բանեցնել Թուրք կառավարութեան վրայ, անոր ելմտական անկախութիւնը խլելու նպատակով: Միւս կողմէ կարգ մը թերթեր, ձայնակցելով օտար խմբակներու դատը պաշտպանող քաղքենի մամուլին, սկսած են զանազան տարաձայնութիւններ հրապարակ հանել, ըսելով որ Թուրքիոյ մէջ կառավարական տագնապ ծագած է եւ Ըմմէթ փաշայի դահլիճը մօտերս պիտի հրաժարի: Այս պրոպագանդը հակազդեցութիւն ունեցած է Թրքական դրամին վրայ, որուն արժէքը միջազգային հրապարակին վրայ ինկած է: Պետութեանց ձեռք առած միջոցները նպատակ ունին ելմտական աղէտ մը յառաջ բերել Թուրքիոյ մէջ եւ պարտադրել որ անիկա ի վերջոյ եւրոպական դրամատուներուն անձնատուր ըլլայ: Խորհրդային հանրային կարծիքը համակրանքով կը հետեւի նոր Թուրքիոյ այն ճիգերուն, որով կը ջանայ ազատագրել երկիրը ելմտական լուծէ մը: Մաւալապաշտ պետութիւնները չյաջողեցան սակայն եւրոպական դրամագլուխին ուժով նոր գաղթավայրի մը վերածել Թուրքիան: Եւ ի դերեւ ելան Թուրք կառավարութեան ելմտական անկախութիւնը խլելու մասին իրենց տածած յոյսերը»:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Գահիրէէն կը հեռագրէ Թէ եգիպտական դահլիճը երկիցս նիստ գումարեց՝ զբաղելու համար անգլեւեգիպտական դաշնագրի խնդրով: Լոնտոնէն Գահիրէ հասաւ Տոքթ. Մուհամմէտ Սալահէտտին՝ վարչապետ Նահաս փաշայի քարտուղարը, միասին բերելով բանակցութեանց վերաբերեալ Թուղթերը: Ճամբորդութեան վերջին հանգրուանը օդանաւով կատարած էր:

Դարձեալ Սուտանի խնդիրն է որ կը կնճռոտէ բանակցութիւնները: Եգիպտացիները կ'ուզեն իրաւունք ձեռք բերել Սուտան գաղթելու, նկատելով որ եգիպտոսի բնակչութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ եւ Սուտան լաւագոյն երկիրն է իբրեւ գայթավայր: Եգիպտացիները անհաշտ պիտի մնան Սուտանի մասին, նոյնիսկ եթէ բանակցութիւնները խզուելու վտանգին ենթարկուին:

Վաֆտի գործադիր մարմինը կը փափաքի մասնակցիլ նոր բանակցութեանց:

Ապստամբութիւն Արաբիոյ մէջ

Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կը հաստատէ Պասրայէն հասած հեռագիր մը, որուն համաձայն Սուրիոյ եզերքէ

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅՑ ԵՒ ՀԵԼԼԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

Աթէնքի Թերթերը կը հաղորդեն Թէ հոն կազմուած է հայ եւ հելլէն միութիւն մը, նպատակ ունենալով մէկ կողմէ ընթացք տալ հայ գաղթականներու պահանջներուն, եւ միւս կողմէ հայերը աւելի կապել երկրին:

Միութեան առաջին նիստը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 26ին Պառնասոսի սրահին մէջ: Նիստին ժամնակցելու համար իրենց ղրկուած հրաւիրագրին դրական պատասխան տուած են կուսակցապետները Ցալտարիս, Ջավիցանոս, Փանիանտսիու, Քոնտիլիս, «Էսթիա»ի Թերթին տնօրէն Աշիլ Դիրուս, «Իմէրիսիոս Թիփոս»ի խմբագրապետ Գոսթաս Աթանաթոս, «Փանրիս»ի տնօրէն Պ. Սիմոս, երեսփ. ժողովի փոխնախագահ Պ. Արկիրօփուլոս, «Փրօիա» Թերթի տնօրէն Փեսմաձօղլու, «Էլէֆթէրոն Վիմա»ի տնօրէն Լամպրաքիս, երեսփոխաններ, ճերակուտականներ, զօրավարներ եւ մեծ առեւտրականներ:

Այս կազմակերպութեան նախածեռնարկներն են Ա. Ֆիլատէլֆիոս եւ զօրավար Թորգոմ: Նշանաբանը՝ «Միութիւն եւ եղբայրութիւն»:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ՄԷՋ

Մայիս 1ին Թուրքիոյ մէջ մեծ ցոյցեր կատարելու համար նախապատրաստական աշխատանքներ կը կատարեն համայնավարները: Ատոնց զօրձուներէութեան գլխաւոր կեդրոններն են Իզմիր, Պոլիս և Ատանա:

Իզմիրի զանազան Թաղամասերուն մէջ համայնավար երիտասարդներ Թուռքիկներ փակցուցած են՝ վրան կարմիր զոլով մուրճ—մանգաղ դրոշմուած: Ոստիկանութիւնը օդին մէջ զէնք պարպած է՝ արգիլելու համար դիշերանց Թուռքիկ փակցնողներու փախուստը: Այս յանցանքով ձերբակալուած են 10—15 հոգի: Նոյն Թուռքիկներէն Թղթատարով ալ ղրկուած են զանազան հասցէներու՝ Թէ՛ Իզմիրի եւ Թէ Պոլսոյ մէջ: Իզմիրի Թուռքիկները ձեռագիր են եւ խմորատիպ. Պոլսինները տպագիր եւ ուղղագրական սխալներով լեցուն:

Ատանայի գործաւորական շրջանակներուն մէջ ալ մեծ ղրգռութիւն կը տիրէ՝ Մայիս 1ի համար: Հոն ալ Թուռքիկները ցրուած են: Մեքենավար նէճաթիի ղրպանէն գտնուած է այցեքարտ մը, որուն վրայ գրուած էր. «Անգործներու Թիւը մեր բնակչութեան կէսին կը հաւասարի»:

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԷՆ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

Գնդապետ Լինտպէրկ քանի մը օրէն բացումը պիտի կատարէ Նիւ-Եորք Պուէնոս Այրէս Թղթատարական օդային գիծին: Լինտպէրկ շաբաթ կէսօրէն վերջ պիտի մեկնի Քրիսթոպալ: Հոն ծրարները պիտի փոխադրուին ուրիշ օդանաւի մը մէջ եւ այսպէս հանգրուանէ հանգրուան տարբեր օդանաւեր պիտի գործածուին: Ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ եօթը օր:

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՇԻՍԱՐԻ ՄՕՏ ինագիտական պեղումներու միջոցին, ամերիկացի գիտուն մը շատ հին քաղաքի մը աւերակները երեւան հանած է: կը կարծուի Թէ հինադարեան սինատա քաղաքին տեղն է ատիկա: Գտնուած է նաեւ նշանաւոր դամբարան մը:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ մէջ 62 ոգելից ըմպելիի գործարան կը գտնուի:

ԽՍԼԱՆ ԵՒ ՄԻՏՔԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՄԱՐՏԻՆ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

Ամէն անգամ, երբ ինձ կանչեն ելոյթ ունենալու մարդկանց առջեւ, որոնք ինձ չեն ճանչնար, ես միշտ կը սկսիմ ինքզինքս ներկայացնելէ։

Ես ծնած եմ Պոլսոյ մէջ 1928ի Հոկտեմբեր 12ին։ Ուսումս ստացած եմ Պոլսոյ Ս. Մինաս վարժարանին մէջ։ Ես ունեցած եմ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայերէն լեզուն, հայ գրականութիւնը, հայ պատմութիւնը, հայ աշխարհագրութիւնը, հայ եկեղեցին եւ հայ ազգային կեանքին մասին շատ մը ուրիշ բաներ։ Ես ունեցած եմ նաեւ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ֆրանսերէն, անգլերէն, թրքերէն, ռուսերէն, գերմաներէն, իտալերէն, լատիներէն, յունարէն եւ եբրայերէն լեզուները։ Ես ունեցած եմ նաեւ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են մաթեմաթիք, ֆիզիք, քիմիա, պիոլոճի, ֆիզիոլոճի, ասթրոնոմի, ճեոլոճի, ճեոճրաֆի, ճեոմեթրի, ալճեպրա, թրիկոնոմեթրի, մեքանիք, հիճիէնա, ճիմնաստիք, մուսիք, ճիմիա, ֆիզիքա, ռեթորիք, լոճիք, փիլիսոփայութիւն, հոգեբանութիւն, մանկավարժութիւն, ինչպէս նաեւ ուրիշ շատ մը առարկաներ։ Ես ունեցած եմ նաեւ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ձեռագործ, նկարչութիւն, երաժշտութիւն, մարմնամարզութիւն, ինչպէս նաեւ ուրիշ շատ մը բաներ։ Ես ունեցած եմ նաեւ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ինչպէս պէտք է ապրիլ, ինչպէս պէտք է վարուիլ, ինչպէս պէտք է մտածել, ինչպէս պէտք է գործել, ինչպէս պէտք է ըլլալ։

Ես ունեցած եմ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ինչպէս պէտք է սիրել հայրենիքը, ինչպէս պէտք է սիրել ազգը, ինչպէս պէտք է սիրել մարդկութիւնը, ինչպէս պէտք է սիրել ընկերները, ինչպէս պէտք է սիրել ընտանիքը, ինչպէս պէտք է սիրել ծնողքը, ինչպէս պէտք է սիրել մայրը, ինչպէս պէտք է սիրել հայրը, ինչպէս պէտք է սիրել քոյրերը, ինչպէս պէտք է սիրել եղբայրները, ինչպէս պէտք է սիրել ամէն ինչ, որ գեղեցիկ է, ազնիւ է, վսեմ է, բարի է, ճշմարիտ է, արդար է, սուրբ է։

Ես ունեցած եմ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ինչպէս պէտք է ատել անարդարութիւնը, ինչպէս պէտք է ատել ստութիւնը, ինչպէս պէտք է ատել չարութիւնը, ինչպէս պէտք է ատել ամէն ինչ, որ ստոր է, անարդար է, չար է, անբարոյական է, անիրաւ է, անազնիւ է, անարժան է։

Ես ունեցած եմ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ինչպէս պէտք է ապրիլ ուրիշներուն հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ընկերներուն հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ընտանիքին հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ծնողքին հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ մօրը հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ հօրը հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ քոյրերուն հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ եղբայրներուն հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ամէն ինչ, որ գեղեցիկ է, ազնիւ է, վսեմ է, բարի է, ճշմարիտ է, արդար է, սուրբ է։

Ես ունեցած եմ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են ինչպէս պէտք է ապրիլ ինքզինքիս հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ինքզինքիս հետ, ինչպէս պէտք է ապրիլ ինքզինքիս հետ,

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ...

Ցակաւին կը շարունակուին «Աքթալեագէօզութիւնները» Հայաստանի գիւղերուն մէջ։ «Խորհ. Հայաստան»ի 10 ապրիլ թիւէն.—

«Կոտայքի շրջանէն գէօյքիւղ գիւղին մէջ կոմունիստները կը յայտարարեն.

— Խորհրդային իշխանութեան հարազատ քաղաքացին նա է, ով կմտնի կոլեկտիվ, իսկ ով դրանից խուսափում է, նա խորհրդային իշխանութեան չի՛նշ չի։

Ապրանքներու գործակցական վաճառատունէն կը յայտարարեն.

— ...Ցրելու է միայն կոլեկտիվի անդամներին, իսկ ով կոլեկտիվի դուրս մնայ, նա զրկւելու է ապրանքից։

Եւ անոնք, որ հաւարձակութիւնը կ'ունենան խօսելու Ստալինի (նահանջի) յօդուածի մասին, կը յայտարարուին «հակահեղափոխական»։

Այս է վիճակը նաեւ Հրազդանի շրջանէն գէօյգմբէթ գիւղին մէջ։

Ղուրդուղուլու շրջանէն Թափոդիի գիւղին մէջ, բռնի հաւաքագրուած գիւղացիները կը փախչին հեռանալ «կոլխոզ»էն, ուր միայն կոմունիստ Երուանդ Շահնեան կը սպառնայ։

— Դուրս գալուց յետոյ եօթներդ կտեսնէք, հող չէք տեսնի։ Կոոպերատիվին կ'ասեմ, որ ձեզ ոչ մի ապրանք, նոյնիսկ ծխախոտ չտայ։ Արտէլին կ'ասեմ, որ ձեզ ոչ մի զօյգ կօշիկ չկարէ։

Նոյն վիճակը ն Թայազեդի շրջանէն քէօսամահմադ գիւղին մէջ։

ՀԻՒԱՆԴԻ ԲՈՒՆԱԳՐԱՒՈՒՄ

Բռնագրաւումի ախտ մը կայ նաեւ Հայաստանի մէջ։ Կը բռնագրաւուի հող, տուն, եզ, հաւ, կարասի եւ... հիւանդ։ «Խորհրդ. Հայաստան»ի նոյն թիւին մէջ կը կարդանք.

— Շիբուխլուգի չքաւոր մը, Խալաւար Խանդագեան, որ անցեալ գիւղին «կոլխոզին, կը հիւանդանայ եւ կը մտնէ Դիլիջանի հիւանդանոցը։ Առողջանալէ յետոյ, հրաւէր կը ստանայ վճարել հիւանդանոցին ծախքերը։ Աղքատ գիւղացին չի կրնար վճարել։ «Կոլխոզը կը յօժարի վճարել ի հաշիւ գիւղացիին, սակայն ոչ անմիջապէս։ Հիւանդանոցին տնօրէնը կը պահանջէ այդ պայմանը եւ չի թոյլ հիւանդը, որ մեկնի 25 օր անդադրաւուած կը պահէ զայն հիւանդանոցին մէջ։ Գիւղական խորհուրդը եւ «կոլխոզ»ը դիմած են Ն. Ախտա, որ հրամայէ արձակել բռնագրաւուած հիւանդը։

ԳՐԵԼ - ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՄՐՑՈՒՄ

Անգրագիտութեան վերացման Արտակարգ Յանձնաժողով կը կոչուի այն մարմինը, որ ծրագրած է գրել-կարդալ սորվեցնել Հայաստանի բնակիչներուն անխտիր եւ հարիւրին հարիւր։ Ահա այս մարմինը մրցանակներու երկար շարք մը յատկացուցած է բոլոր ուսուցիչներուն, բջիջներուն, ընթերցողներուն, «կոլխոզ»ներուն, որոնք պիտի նպաստեն այս «կրթական արշաւ»ին։

Ի՞ՆՉ Կ'ՈՒՏԷՆ

Ի՞նչ կ'ուտէ ժողովուրդը Հայաստանի մէջ։ Մասնաւորաբար բանուորները ի՞նչպէս կը կշտացնեն իրենց փորը։ Հետաքրքիր է իմանալ։ «Պրաւդա» խմբագրականով մը կը հրաւիրէ մասնաւոր մարմիններ կազմել, քննելու համար ճաշարաններու վիճակը, որուած սնունդին քանակն ու որակը։ Ուրեմն արտօնութի՛ւն է տրուած գոյց տալու ճաշարաններու չարաշահութիւնը, թերութիւնները։ Եւ արդէն «Խորհ. Հայաստան» եւս սկսած է հետաքրքրուիլ այս խնդրով, եւ շուտով թերթին էջերուն մէջ կը կարդանք համարձակ նկարագրութիւնը այն գէշ սնունդին, որ կը տրուի Հայաստանի ժողովուրդին, յաճախ առիթ տալով գանգատներու, ինչպէս գրած ենք։

ՍԷՐ, ԳԻՆԻ ԵՒ ԿԻՆ

Հայաստանի կոմունիստները ծանօթ են նաեւ այս երեք բառերուն, անշուշտ աւելի լաւ երգելու համար Համաշխարհային յեղափոխութիւնը։ «Խորհրդ. Հայաստան»էն (10 ապրիլ)։

— ... Մեքենաները կեդրոնական մեքենանոցէն Աղբաշ, քեթրան, քանաքեռ, Արզնի փոխադրելու համար, պէտք է կառքերը օրը երեք անգամ ճամբայ հանուէին։ Մեքենավարներուն անփութութեան պատճառով, փոխադրութիւնը կը կատարուի օրը մէկ անգամ։

Որովհետեւ երկու մեքենավարները, Ասլանեան եւ Վարդանեան, «գինու բոչկա են մանածում» մեքենայի հետ, եւ փոխադրութենց ժամանակ իրենց հետ կին կ'առնեն ինքնաշարժերուն մէջ, քաղաքէն մինչեւ Արզնի եւ Արզնիէն մինչեւ քաղաք։ Թէեւ վարչութիւնը տեղեակ է այս սրբաբանութեան եւ կոնծաբանութեան, բայց ոչ մէկ միջոց ձեռք կ'առնէ։

ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՒ Պ. ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐԻ ՆՈՐ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐԸ

Բարեգործականի կեդր. վարչութեան ապրիլ 22 ժուռակիը զեկոյցէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Փոքր Սարդարապատի հողերը վերջերս սահմանուած ըլլալով հաւաքական հողամշակութեան, կեդր. վարչ. ժողովը ուրախութեամբ արձանագրեց Նուպարաշէնի համար առաջարկուած Հրազդանի 1500 հեկտար տարածութեամբ հողամասը, Երեւանէն 7-8 քիլոմեդր հեռաւորութեամբ դէպի հարաւ, Նոր Գաւիթի եւ Աղաժգալուի արեւելակողմը, որուն ոռոգման աշխատութիւնները կ'աւարտին 1932-ին։ Այդ շրջանին առողջ կլիման եւ հողերուն բացառիկ բարեբերութիւնը կ'ընծայեն բազմապիսի առաւելութիւններ, որ կ'ապահովեն ապագայ բնակիչներուն տնտեսական բարօրութիւնը։

Միւս կողմէ, երախտագիտութեամբ վեր կը հանենք Պօղոս Նուպար փաշայի հայրենասիրական նախմէկ նոր ևեռոյակապ ժեսթը, որուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ անյապաղ սկսիլ աւանին կառուցման, կառավարութեան յանձնելով, պայմանագրին եւ յատակագիծին ստորագրութեան հետ, 125,000 տոլարի մասնաւճար մը։ Մեր սիրելի նախագահը, ցաւ ի սիրտ տեսնելով որ հանգանակութիւնը կ'ընթանայ անիւաղաձալի դանդաղութեամբ, ինչ որ կ'ուշացնէ ներդաղթային ու հայրենաշինական այս գեղեցիկ ծրագրին գործադրութիւնը եւ ամէն պարագայի մէջ կը սպառնայ նուազագոյն սահմանին վերածել անիկա, ազնիւ խորհուրդը ունեցաւ վերջնական ձեւ մը տալու իր 100,000 տոլարի պայմանաւ որ նուիրատուութեան ինչպէս յայտնի է, այդքան դուժար պիտի բարդուէր Ամերիկայի հանգանակութեան արդիւնքին վրայ, եթէ մինչեւ 15 ապրիլ 1931 յանդէր որոշուած 250,000 տոլարին, հակառակ պարագային, այլապէս պիտի տրամադրուէր վերոյիշեալ 100,000 տոլարին գործածութիւնը, 50,000 տոլարը Հայաստանի մէջ վարժարանի մը կառուցման, 15,000 տոլարը Մխիթեան Մատենադարանին, 35000 տոլարը Հէլիոպոլիսի Նուպարեան վարժարանին. իսկ երկու պարագային ալ, ինչ որ ալ աւելնար, արժեթուղթերու բարձրացումով կամ տոկոսներու բարդուժով, պիտի յատկացուէր Նուպարեան Սաներու Հիմնարկութեան։ Նուպար փաշա, զգածուած Հայաստանի կառավարութեան ցոյց տուած բարեյօժարութենէն եւ յուսալից որ հանգանակութիւնը այսուհետեւ նոր թափով մը յառաջ պիտի կրնայ տարուիլ, որոշեց անմիջապէս իրագործել իր նուիրատուութիւնը, որ իր իժաստուն կարգադրութեանց շնորհիւ կրկնապատկուած է, ևառանցպայմանին պայմանաժամի Նուպարաշէնի կառուցման յատկացուց 100,000 տոլարը, որպէս իր առաջադրած ժամանակցութիւնը Յոթելինեական Հանգանակութեան, եթէ 1931 ապրիլ 15ին Ամերիկայի մէջ արտադրէ 250000 տոլար, իսկ հակառակ պարագային որպէս իր անձնական բացառիկ նուէրը Հայաստանի կառավարութեան, յօգուտ Նուպարաշէնի։ Բաց աստի, Է. Բ. Ը. Միութեան յանձնեց, երբ սոքի որոշ պայմաններով, 15000 տոլար, որուն եկամուտը պիտի գործածուի Փարիզի Մատենադարանին, նոր գիրքերու գնման եւ հրատարակման համար, 35000 տոլար, որուն եկամուտը տարուէ տարի պիտի յանձնուի Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդարանին՝ յօգուտ Հէլիոպոլիսի Նուպարեան վարժարանին, 10000 տոլար Միութեան Հիմնական դրամագլուխին, եւ վերջապէս 50000 տոլար ալ բարդուելու հաժար Նուպարեան Սաներու Հիմնադրամին վրայ, ինչ որ թոյլ պիտի տայ քանի մը սաներ եւս օժտելու ուսանողական թոշակով։

Պ. Պօղոս Նուպար այս կարգադրութիւններն ըրած է իր անկողնին մէջ, «հակառակ իր հիւանդագին վիճակին որ այլեւս թոյլ չի տար իրեն ո՛ր եւ է գործով զբաղիլ եւ իր ժամ ընդունիլ իր ընտանիքին անդամներն իսկ»։

Այս կարգադրութեանց շնորհիւ, Բարեգործականը կ'ունենայ 42,000 ստերլինի նոր հիմնադրամներ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԱՊՐՈՒՍՏԸ Կ'ԱԺԱՆՆԱՅ

Անատոլուի մէջ իւղն ու պահրը առատ ըլլալով, մեծ քանակութեամբ պոլիս կը տարուին։ Մարըգամըշի պանիրին օխան, մեծաքանակ, 70 ղրշ-ի կը ծախուի։ Իսկ թրակիոյ պանիրները ընդունելութիւն չեն գտած, առանց իւղի ըլլալուն համար։

Ցրապիզոնի իւղին օխան 150 ղրշ է։ Անցեալ տարիէն մնացած իւղերը 90 ղրշ-ի կը ծախուին։

Գետնախնձորի գիներն ալ օրէ օր կ'իյնան, Ատափազարի մեծ. նաւաս տեսակը 10 ղրշ. է եւ ամէնէն վարը 4 ղրշ։ Գետնախնձորի գինին անկումը մեծ վնասներ պատճառած է վաճառականներուն։

ԵԱԶՄԱՅԻ ԳՈՐԾԸ ԿՐ ՆՈՒԱՉԻ

"Եազմա,,ի գործը վերջերս շատ ինկած վիճակ մը ունի եւ այս արհեստը նոյնպէս մեռնելու ճամբան բռնած է։ Ասկէ առաջ ամէնէն աւելի Սուրիա, Միջագետք եւ Ալպանիա "եազմա,,ի մեծ արտածում կը կատարուէր, մինչդեռ հիմա միայն Ընատոլուն մնացած է իբր շուկայ։ Արտածման նուազումին պատճառը ներածուող երկիրներուն բարձր մաքսատուրքը եղած է։

Պոլսոյ մէջ "եազմա,,ի քանի մը արհեստանոցներ կան. 1000է աւելի կին գործաւորներ կ'աշխատին։

20 ՄԻԼԻՈՆԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Գործավարներու խորհուրդը 1930ի ելմտացոյցին մէջ ըլլալիք խնայողութիւնը ճշդած է։ Խնայողութեան գումարը 20 միլիոն ոսկի է ուրկէ մասնաւորաբար երկրագործներուն օժանդակութիւն պիտի ըլլայ։ Խնայողութեան գանկը Ազգ. Ժողովին պիտի յանձնուի, յետոյ ալ տնտեսական ծրագիրը պիտի ներկայացուի։ Նոր ելմտացոյցին մէջ, մաքսային հասոյթները 70 միլիոն նախատեսուած են, մինչդեռ անցեալ տարի 35 միլիոն արձանագրուած էր։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՅԱՂԹԱԿԱՆ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, 21 Ապրիլ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի մասնաճիւղին փոխոգի Ա. խումբը նոր յաջողութիւն մը եւս ունեցաւ երէկ, Կրընոպլի մէջ երկու նշանակէտի դէմ զբօսքով յաղթեց F. C. Capuche-ի։

Դրանսագիները՝ ծանօթ հայ մարզիկներու արժէքին, դաշտ էին հանած զօրաւորխումբը։ Մեր տղաքը սակայն, շնորհիւ իրենց փորձառութեան եւ համոզման, յաջողեցան մրցումին սկիզբէն իսկ լայնօրէն տիրել խաղին եւ իրարու յաջորդող իրենց յարձակումներու ընթացքին շահեցան երկու գեղեցիկ նշանակէտեր՝ որոնք ծափահարուեցան միջազգային բազմութեան մը կողմէ։

Մրցումէն վերջ փրանս. խումբին վարիչները պատուասիրեցին հայ մարզիկները։ Իրենց նախագահը, շնորհաւորելով հայ տղոց լաւ խաղարկութիւնը, մաղթեց որ ամէն տարի կանոնաւորաբար կազմակերպուի նման մրցում մը երկու խումբերուն միջեւ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի մասնաճիւղը յաջողած է այս տարի իրարու քով բերել հայ կարող խաղացողներու բաւական թիւ մը եւ կազմել արժէքաւոր խումբ մը։

Մաղթելի է որ յառաջիկայ տարիներուն ընթացքին ոչ միայն կարելի ըլլայ պահել այդ կազմը, այլեւ աւելի զօրացնել զայն։

Վ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՐԼԻՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 18 ապրիլ.— Միութիւնս հիմնուած է 1926ին, նպատակ ունենալով հայ երիտասարդութիւնը իր մէջ բերել, անոր կապակցութիւն ստեղծել անոնց մէջեւ եւ զերծ պահել օտարացումէ։ Իր շուրջ հաւաքելով 40է մօտ հայ երիտասարդներ, ունեցած է օգտակար գործունէութիւն, կազմակերպած է հանդէսներ, դասախօսութիւններ, պտոյտներ, թատերական ներկայացումներ եւայլն։

Վերջին վարչութիւնը, որ 1929 ապրիլին ընտրուեցաւ, շաբաթական հաւաքոյթներու առընթեր, կազմակերպեց դաշտահանդէս մը, գաղութի վարչութեան հետ միասնաբար Մշակոյթի տօնը եւ թատերական ներկայացում մը։ 1930 ապրիլ 2ին եւ 9ին ընդհանուր ժողով գումարուեցաւ։ Անդամներու մեծ թիւ մը կը բացակայէր։ Յաւելի է որ, ինչպէս ամէն տեղ այստեղ ալ անտարբերութիւնը եւ ալլասերումը սկսած են քայքայիչ ազդեցութիւն ունենալ։

Երիտասարդներ որոնք ամէն իրիկուն սրճարաններու ապականած մթնոլորտէն չեն հեռանար, Միութեան հաւաքոյթներուն եւ ժողովներուն դալու ատեն չունին։ Ուրիշներ անձնական պատճառներով կը լքեն Միութիւնը, մանաւանդ անոնց կարգին անձեր, որոնք իրենց ճառերով, յօդուածներով ազգասիրական գործունէութեան լորդոր կարդացած են։

Ընդհանուր ժողովը ընտրեց նոր վարչութիւն։ Որոշեց Միութիւնը փրկել քայքայումէ, շաբաթականները, կազմակերպելով օգտակար դասախօսութիւններ, վիճաբանական ժողովներ եւ հայկական կեանքէ տեղեկութիւններ։ Բիչ բայց առողջ մտայնութեան տէր անդամներով պահել Միութեան գոյութիւնը եւ սթափեցնել հեռացողները։

Հակառակ այս ոչ յուսադրող վիճակին, նոր վարչութիւնը որոշած է կանգ չառնել որ եւ է դժուարութեան առջեւ եւ ամէն գոհողութիւն ստանձնելով Միութիւնը բոլորին օգտակար դարձնել։ Ներկայիս կը հրաւիրէ բոլորը ժկտի թողուլ անձնական նկատումներ եւ հաւաքուիլ Միութեան շուրջ, նոր գործունէութիւն եւ կեանք ստեղծելու համար։

Վարչութիւն

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՆ ԻՋԱՒ ԼՈՒՍՈՒՆ ՎՐԱՅ...

— Հրայր, Ջուր խմող տղայ, ալ խմէ, խմէ որ գինովնաս... Բաւ Ռոզալի. աչքերը կը պտչին, շրթունքը կը ժպտէր. նայէր Հրայրին ու կուրծքը կ'նեար։

Սեղանին վրայ լեզուները թափած էին քակուիլ. աչքերու մէջ բուռն գինովութիւն մը կարծես կը խօսուրտուէին միանգամայն. կատուն Փէո Մաթիկին պնակը կը լիզէր. ի՛նչ պղտիկ էր օրը։

— «Գօռպօ՛»,կանչեց սեղանի ծայրէն Փէո Մաթիէօ, «Գօռպօ» ձայնդ լսենք։

Աչքերը դարձան «Գօռպօ»ին։ Հրայրին դէմացը նստած գաղմէն էր, որ կը խնդար։ Շոգին բնթանէն կը վազէր, ինչպէս միշտ. պղտիկ, ճպռոտ աչքերը կը պճլտային։ Հրայր դիտեր որ ընտանիքին հեռաւոր ազգական ճէտն էր այդ պատանեաթ Թզուկը, որ հոդ կը պահուէր կատուի մը նման. կը խնդային վրան, կը ծեծէին զինքը երբ մէկը միւսը զայրացած ըլլար ուեւէ բանի մը համար ու իր առջեւ կը դնէին կերակուրի մնացորդներ։

— Դէ՛հ, Գօռպօ, հէ՛ Գօռպօ... ձէն տուր, Գօռպօ... կը հռհռային սեղանին ամէն կողմէն մեծ ու պզտիկ։

Հրայր աւոր երկնցուց իր դաւաթին մնացորդ խնձորօղին։

Թզուկը նստարանին վրայ վեր ցատկեց. կարկտուն բաճկոնակ մը կ'ինչնէր մինչեւ ծունկերը, իր զարձուած թեւնոցներուն մէջէն դուրս կուգային աղտոտ թաթիկներ։ (Հրայր— որուն դիմաց կը նստէր սեղանին վրայ— ի զուր ուզած էր անոր տարիք մը տալ մտովի. ոչ տղայ էր, ոչ հասուն, ոչ ծերունի, բայց ամէնն ալ էր։)

Գօռպօ (այս անունը, «գառուն», տրուած էր իրեն իր այլանդակ գլխուն եւ քիթին համար եւ այս անունին ետին ամէն բան իր անցեալէն մոռցուած էր) միամտօրէն, անբանօրէն կը խնդար. ճիգ մը ըրաւ. բայց մոռցաւ խօսքը զոր կ'ուզէր արտասանել. Նայեցաւ Ռոզալիի կողմը պիշ պիշ եւ ձեռքերը օդը բարձրացուց...

— Դէ՛ հ Գօռպօ... երդէ զեղիդ երեք աղջիկները, ըսաւ Ռոզալին...

Թզուկը թեզանիքով սրբեց շողիքը. ճղակոտոր բառեր սկսան թափթփիլ կոկորդէն.

«Մոնմարթրի ճամբան
— Մոնմարթրէն փարիզ—
Շանդիլեցայ երեք աղջկան
երեք աղջկան մեր գեղէն...»

Ամէնուն քրքիջին մէջ իր ձայնը նուաղեցաւ. ակնարկը կը խօսէր ու բան մը կը մուրար. Հրայր կը մեղքնար այդ բութ խեղճութեան վրայ...

— Ռոզա, կրծոց մը նետէ կատուին մէջ, ըսաւ Փէո Մաթիէօ։

Հրայրի գլխուն վրայէն խնձոր մը անցաւ Թզուկին կրծքին. ան ձեռքը սրտին տարաւ ու շատ մը աշխուժով վար ցատկեց։

Ռոզալի կողով մը խնձորը պարպեց սեղանին մէջտեղը. քիչ վերջը Հրայրի ալ քովէն անցաւ եւ անոր ափին մէջ սեղմեց հատ մը անոնցմէ. հիւթեղ պտուղ մըն էր զոր աղջիկը խածած էր մէկ կողմէն. խնձորի կողքին շարք շարք բացուած կը մնային Ռոզային ակռայի հետքերը։

Հրայրի երակներուն մէջէն ջերմութիւն մը կ'անցնէր. «բարկ խնձորօղի, ինչ շուտ ալ սրտիս զարկաւ», կը մտածէր ինքն իրեն։ Դեպի դաշտը բացուեցաւ, զով հովին դիմաց իր ճակատը, կուրծքը բաց, վազվզելու փափաքը կը թրթռար իր մորթին տակ։ Ոտքի ելաւ, ուզեց ետ նայիլ, տեսնելու անդամ մըն ալ Ռոզալին եւ անոր հեղուկ աչքերուն մէջ գինով կայծոռիկը. բայց չհամարձակեցաւ։ Հրայր ինքզինքը բացատրելու անկարող մնաց այդ պահուն. գաղջ անձկութիւն մը կը տարածուէր իր անդամներուն, զգայնութիւնները։

Հապճեպով դուրս ելաւ. անցաւ բակէն. իր առջեւ գտաւ անբիծ երկնքի մը տակ երջանիկ ձորը։

Բ.

Ամբողջ այդ կիրակի յետմիջօրէն Հրայր աննպատակ թափառեցաւ։ Անցաւ Մ'օրէէն դէպի Ծրէթվալոն. հոն, Լուսոի ափին, սարսռուն ուռիներու տակ կանգ առաւ. այդ չափազանց պայծառ եւ զուարթ անկիւնները չէին համապատասխաներ սակայն իր ներքին տեսարանին, ուր ձիւնհալ կար եւ յորձանապտոյտ ջրեր կը քշէին, կը տանէին սառի բեկորներ։

Ծառերու ետեւէն, բարձունքին վրայ կ'երեւէր կիսափուլ աշտարակը հնաւանդ դղեակի մը. այդ անցեալը զինքը կը կանչէր վեր։ Յարասիներու եւ մորենիներու մէջէն մագլցեցաւ մինչեւ հատատեսք պատերուն ստորոտը. հորիզոնը հոն կը լայննար, կը տարածուէր ձորէն, ներկայէն անդին։ վարէն բարձրացող բոլոր աղմուկներուն վրայ կը տիրապետէր մունջ անդորրութիւն մը, որ թափանցեց Հրայրի հոգիէն ներս, հանգչեցաւ քարի մը վրայ. փրփրոտ դինիով լեցուն բաժակի մը նման իր ներսիդին պայծառացաւ։

Հեռուն, բլուրի կողին կը նշմարէր ազարակը, ուր կ'աշխատէի. բայց անոր տեսարանը իրեն մէջ չարթնցուց դժկամակութեան այն ստուերը, որ պղտորած էր զինքը մինչեւ հիմա. գարունին նշո՞յլն էր արդեօք որ դեղեցկացուցած էր այժմ զայն։

Ու մինչ իր մէջ մտածումները աստիճանաբար կը թուլնային, կը նօսրանային անդիտակից մշուշներու տակ, ահա յանկարծ, ծովու բացէն եկող առագաստանաւու մը նման, պատկեր մը սկսաւ ձեւաւորուիլ իր ներսիդին, ժամենալ իր գիտակցութեան յատակ գիծերով ու բաբախել իր դուռը։ Զգաց որ այդ բաբախումը սրտին զարկն էր պարզապէս. ինչպէս ակնկալուած հիւր մը բացաւ ան իր սիրտը եւ իր բազուկները արեւուն մէջ. ան կարծեց թէ իր դիմաց կանգնած էր Ռոզալին.

(Շար.) Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ 15ԱՄԵԱԿԸ

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին PETIT JOURNAL*ի սրահը* 21 RUE CADET

ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ ՄԵԾ ՇՈՒԲՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ, "ՌՈՍՏՈՄ,, ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ Ա. Ե. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ, Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԵՒ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ

1.— Mlle LEICKNAM-CACHEUX, 1er Prix du Conservatoire National de Paris, Violoniste. a) *Երգ Պանդուխտի՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Air Islandais: Kreisler*ի*,— c) Chanson du vent: Dorson*ի*

2.— LE QUATUOR, a) *Խորհուրդ Խորին*, b) *Օրօր*, c) *Հով արէք՝ Տ. Ալիքսանեանի*:

3.— Mlle GENEVIÈVE MARTINET, 1er Prix du Conservatoire National de Paris. a) *Ալագեազ՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Romance: Balbastre*ի*,— c) Sonate: Cassado*ի*,— d) Aria: Bach*ի*:

Կը մասնակցին նաեւ Օր. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ՝ դաշնակով, Օր. ԳԱՐԻՊԵԱՆ եւ Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ հայերէն երգերով:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՎԱԼԱՆՍ

Նախաձեռնութեամբ Զափ. երկսեռ Ո. Միութեան: Վաղը շաբաթ ժամը 8ին, Պետական Թատրոնին վերնայարկը: Կը նախագահէ ՊՍԱԿ քննյ.: Կը խօսին Զ.Ե. Ո. Մ.եան կողմէ Պ. Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ, Հ.Յ.Դ.եան կողմէ Պ.Հ.ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ:

ՌՈՄԱՆ

Կիրակի ցերեկ: Կը խօսի՝ Պ. Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱ

Կիրակի իրիկուն: » »

ԿԱՐՏԱՆ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դաշնակցութեան տան մէջ, նախաձեռնութեամբ կարտանի հայ գաղութի Ուսումն. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան, Ռամկավար Ազատական կուսակցութեանց, վալապրի Ուսանողական Միութեան, Ա. Ե. Հայ Կարմիր Խաչի մասնաճիւղին, Պիվէրի, Մանկապարտէզի կրթասիրաց Միութեան, Գոմք Գիւղի Բարեսիրաց Միութեան եւ Չօկի մասնաճիւղին:

Առաւօտուն հոգեհանգիստ-պատարագ նոյն վայրին մէջ:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. միութեան եւ մասնաճիւղ. թեամբ ազգ. եւ քաղ. կազմակերպութեանց:

Այս կիրակի ժամը 2ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱՇԱՆՕՔ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ

ԻՐ ՄԻԱԿ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿՈՒՏԱՅ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն Սալ Կավօի մեծ ամփիթատրոնին մէջ, 45 Rue de la Boëtie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՎ Կ'ԵՐԳԷ՝ ՕՐՕՐ, ՄԻ ԼԱՐ, ԵՍ ՊԼՊՈՒԼ ԵՄ, ԵԿԱՒ ԳԱՐՈՒՆ, ՆՈՐ ՕՐՕՐ ԵՒ ՀՕՑՆԱՐ

Տոմսերը կը ծախուին «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը, ինչպէս նաեւ ՍԷՄԻՐԱՄԻՍ, ՖԼՈՐԻԱ ճաշարանները եւ ՍԱԼ ԿԱՎՕի կիշէն

ԳԻՆԵՐԸ՝ 40, 30, 20, 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Տիկ. ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ (ՓԱՆՈՍԵԱՆ)
Հայկական տարազով

մէկ գիւղին բնակիչները ապստամբած են անգլիական իշխանութեան դէմ: Բրիտանական «Լիւփին» թնդանօթակիրը ռմբակոծեց ապստամբ գիւղը:

Մարախներ Պարսից Ծոց իջած

ՊԱՍՐԱ 24 ապրիլ.— Մարախներու թանձր ամպ մը իրաքի հողը խուժելու վրայ էր, երբ յանկարծ սաստիկ հով մը ելաւ և դէպի Պարսից Ծոցը քշեց «հունձքերու փորձանքը»: Անապատ ժողովուրդը այս բնական երեւոյթին մէջ տեսաւ աստուածային, որ ուզած էր պահպանել երկիրը ահաւոր աղէտէ մը:

Արաբները ամենավերջին դրութեամբ ինքնապաշտպանութեան դիմեցին մարախներու աւերն արգիլելու համար: Հակառակ ատոր մարախները կը շարունակեն իրենց արշաւը: Ուղտապան մը, որ Միջագետքէն մինչեւ կեդրոնական Արաբիա ճամբորդած էր, կը պատմէ թէ ամբողջ ճամբու ընթացքին քալած է մարախներու վրայէն: Ուղտին համեան ու իր կօշիկները ճարակ դարձած են մարախներու:

Ստոր երկրեայ ծաւիր արկած մը

Շորեքշաբթի առաւօտ ժամը 7.30ին փորթ տը Վէրսայլի և Քոնվանսիոնի կայարանին միջեւ Նոր-Սիւտի երկու կառախումբեր ուժգին ընդհարում մը ունեցան: Թիւ 9 կառախումբը կանգ առած էր Քոնվանսիոն չհասած, որովհետեւ կարմիր լոյսը կ'ազդարարէր թէ ճամբան գոց է: Իսկ ետեւէն եկող թիւ 10 կառախումբը բոլորովին վստահ թէ ճամբան բաց է, անարգել կը յառաջանար, երբ վերջին պահուն տեսաւ առջեւի կառախումբին ետեւի վակոնին կարմիր լոյսը: Բայց շատ ուշ էր: Բախումը եղաւ խիստ սաստիկ: Վակոններուն մէջ ճամբորդները իրարու զարնուեցան, ապակիները չարդ ու փշուր եղան: Արդիւնք՝ շուրջ հարիւր վիրաւոր, որոնց 14ը շատ ծանր: Զորս հոգի մեռնելու վտանգին տակ են: Փորթ տը Վէրսայլի եւ Քոնվանսիոնի միջեւ երթեւեկը ընդհատուեցաւ մինչեւ ժամը 16.20: Արկածը հետեւանք էր ինքնաշարժ նշաններու գործիքին լաւ չբանելուն:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ'Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՀՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. ԵԹԷ Կ'ուզէք փոքր ֆողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ալատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը: Ընդհանուր կեդրոն վաճառման

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ճաշարան Լիլլ, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾԱՓԱՆՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆՆԱԿ

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողները կը խրնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 րոպէ Sevranի կայարանէն:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ

ժողովը կը վերսկսի վաղը Շաբաթ իրիկուն նոյն հաւաքատեղին մէջ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՓԱՐԻԶԻ ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ Ի ՊԱՏԻՒ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Այս կիրակի ժամը 2ին Թաղապետարանի սրահը
148 rue Villeneuve

կը խօսին՝ Պ.Պ.ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ և Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Պ. Ա. Սարաֆեանի, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Պուա Բոլոնպի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, Rue des Halles.

Կը ներկայացուի՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ *(գաւեշտ 3 արար)*

Տոմսերը նախօրօք հայթայթել Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանէ
2 Rue Victor Hugo, Bois-Colombes. *Գինը՝ 5 եւ 10 ֆրանք*

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 46 Րիւ Թափի վէր, Սալոն Էսփանեոլի մէջ:

Կը ներկայացուի՝ ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐԸ *(գաւեշտ)*

Գեղարուեստական բաժին *Մուտքը ազատ է*

ՄԱՅԻՍ 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաց գործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95-21

Կ'ուզուի ցափաթ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. Չանաքեանի, 9 Rue Papillon, Մէթրօ՝ Cadet.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՑՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ
69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0-18
Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayette-ի անկիւնը
Gare de l'Est-ի եւ Gare du Nord-ի մօտ
Ձեռք մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, Ադամանդեղէն օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանտուքի և ամէն նուիրեան մատանիներ:
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

Ծ Ա Խ Ո Ւ Է մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնական բազմամարդ թաղի մը մէջ (Porte St-Denis)

ՍԱՓՐԻՋԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ
(Ա Յ Ր Ե Ր Ո Ւ Ի Ե Ւ Կ Ի Ն Ե Ր Ո Ւ Հ Ա Մ Ա Ր)

Իր ամբողջ կազմածներով: Նորաձեւ installation: Ապահով ուած յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Հ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 84—
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէթրօ գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քոր կորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԿԱՐԵԻՈՐ ՀԱՍՏԷ
PASDOURMADJIAN FRÈRES
VILLA MON PLAISIR ST. MITRE — ST. JEROME
R. C. 78858 MARSEILLE
Կեսարական ամենաընտիր ապուխտի եւ երշիկի ամէնէն հին տունը որ Փարիզի եւ արուարձանի յաճախորդներէն ոտացած ապրանքները օրին եւ խնամքով կը գործադրէ:
ՄԱՔՈՒԻՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
26
ԱՊՐԻԼ
1930

26 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1247

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱՐՆ ՈՒ ՁՈՐԸ ԱՊԱՒԻԷՆ

Ինչպէս, երբեմն, սուլթանախնամ օրերուն, այսօր ալ, Ընորհիւ խորհրդային իշխանութեան, սարերն ու ձորերն են որ ապաստան կուտան հալածական, ճարահատ գիւղացիներուն: Մէկ ալ՝ հարեւան Պարսկաստանը: Պատերազմէն առաջ, Թուրքին ձեռքէն փախչողը կրնար ապաստան գտնել ոչ միայն Պարսկաստանի, այլեւ Ռուսաստանի մէջ: Այս օրուան փախստականը չի կրնար կովկասէն Ռուսաստան անցնիլ: Թէեւ, եթէ ճամբայ գտնէ, մինչեւ իսկ Թուրքիա պիտի մտնէ (եւ փաստեր չեն պակսիր):

Ուրեմն, կեղեքուած, բունաւեր, հալածական հայ գիւղացին անի միայն մէջ ճամբայ,— դէպի հայրենի երկրին սարերն ու ձորերը: Դէպի անտառներն ու քարայրները:

Հէգեաթ չէ՛ որ կը պատմենք, ընկե՛ր եւ քաղաքացի:

Եթէ ուրիշները քաշեր են իրենց լեզուն, արձագանգ չեն տար իրենց գիտցածին, տեսածին կամ լսածին. եթէ, կ'ըսենք, երեսնի թերթերը տող մը գիր չեն գրեր իրենց աչքին առջեւ պարզուած ահաւոր ողբերգութեան,— այդ չի նշանակեր թէ պիտի լռենք նաեւ մենք:

Ճշմարտութիւնը, իր ահաւոր ողբերգութեամբ, երեւան կ'ելլէ օր մը: «Հալբաթ մի օր ալ չարխի ֆալագը մեր կողմ կը դառնայ» — ըսած է հայ գիւղացին: Եւ այն ատեն, մարդիկ աւելի մանրամասն, աւելի վաւերական փաստերով պիտի պատմեն այն ինչ որ տեղի կ'ունենայ այս 1930 Թուականին, Հայաստան աշխարհին մէջ, հայկական կոչուած իշխանութեան մը գիտակցական եւ բարբարոսական մեղսակցութեամբ: Փետր. 18ի նախընթաց դէպքերն ալ կ'ուրանային երէկ: Կ'ուրանան մինչեւ այսօր: Եւ սակայն, 1929ին, արդէն իրենք են որ կը պատմեն աւելին քան գիտէինք մենք, կամ կրնայինք հաստատել: Ռուսագէտները կրնան թղթատել լայնի բոլշեւիկ Բոր. Եանի երկհատոր գիրքը, տպուած Մոսկուա: Եւ կը թելադրենք որ թղթատեն, գտնելու համար այլապէս չահեկան յայտնութիւններ, ռուսեւթուրք յարաբերութեանց, Մայիսեան շարժումներու եւն. մասին:

Այո՛, կոպիտ իրականութեան մը աղօտ պատկերն է որ կը ներկայացնենք, մեր ձեռքին տակ եղած միջոցներով:

Վերջերս, հրատարակեցինք շարք մը թղթակցութիւններ, բոլորն ալ ականատեսներու եւ փախստականներու բերնով: Պատմութիւններ՝ թրքաբարոյ խժդժութեանց: Եւ յաճախ նման իրողիտատի գործադրած մեթոտներուն (տեղահանութիւն եւ աւար, կովէն, գոմէշէն, եզէն մինչեւ հաւը, մինչեւ տնական առարկաները, դգալն ու պատառաքաղը կամ քուրջի կտորները: Վկայ՝ «Պրաւդա»ն եւ «Խորհ. Հայաստան»ը):

Բայց կարդանք «Դրօշակ»ը (1930 ապրիլ).

– «Սոսկալի Թանգութիւն է ցորենի, շաքարի, լծկանի: Բացի տղամարդից, բոլորը Թանգ է. միայն տղամարդն է որ չեկան գործ է գնում չրի տեղ եւ որի համար իւրաքանչիւր հայ գիւղացի ձեռքը պարզած դէպի երկինք եւ դէպի դրսի հայ եղբայրն է նայում»:

«...Պարսպին այնքան մեծ է լինում որ մարդիկ գլուխները կորցրած, խմբերով փախչում են ոչ միայն դէպի Պարսկաստան, այլ նոյնիսկ Տաճկաստան»:

— «Ամբողջ Լեռնահայաստանի սարերը տարածուել են փախստականների բնակավայրեր: Երբ մուրը վրայ է հասնում, կարծես Թէ աստղազարդ երկինք լինեն սարերը. ամէն կողմ լոյսեր են երեւում եւ ամէն կողմից երբեմն երբեմն համազարկերի ձայներ են լսւում:

«... Խծաբերդը (Զանգեզուր) ապստամբած է: Խնձորեսկը փետր. 8ից ապստամբած է: կուռողների հետ են կոմիսարը եւ 7ի չափ պետական պաշտօնեաներ եւ տեղացի կուսակցականներ:

Մի նորեկի պատմութեամբ, մեղրիի շրջանում նոյնպէս ժողովուրդը սարերն է բարձրացել»:

Այս նամակները գրուած են՝ Փետրուարին եւ Մարտին, գրեթէ գուգընթաց՝ պատահած դէպքերուն: Տարակոյս չկայ որ «Դրօշակ»ի յաջորդ համարները պիտի պարունակեն աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ:

Բայց, ինչո՞ւ միայն «Դրօշակ»ը, միայն դաշնակցական թերթերը, եւ ոչ ուրիշներ ալ: Ինչո՞ւ ամբողջ գիւղեր, գաւառներ ահուսարսափի մատնուած կամ յուսահատած, սար ու ձոր պիտի թափին, եւ այստեղ միայն «երգ երգոց» պիտի լսենք: Միայն աւետաբեր լուրեր՝ մեր հայրենիքի մասին:

Եթէ խորհրդային թերթերը բան չեն գրեր այս դէպքերու մասին, բայց չէ՞ որ օրն ի բուն կը պարզեն, կը խոստովանին, կը ձաղկեն բազմազան «քեալլագէօզութիւններ»: Չէ՞ որ բազմաթիւ օրէնք հրատարակեցին, «կուլակային բռնութիւններից տուժած անձանց և տնտեսութիւններին օգնութիւն» հասցնելու մասին (խորհրդային Հայաստան 23 մարտ): Չէ՞ որ այդ օրէնքը, համբագրուած այնքան նո՛ւրբ դիւանագիտութեամբ ինչպէս Պապը Ալիին զեկոյցները, արիւն եւ կոիւ կը հոտին:

Այստե՛ղ է, ընկեր եւ քաղաքացի, մեր ժամանակակից պատմութեան բովանդակ ողբերգութիւնը:

Պոլիսէն մինչեւ Փարիզ, մարդիկ պիտի շարունակեն նկարագրել գոյնզգոյն պէյերու, փաշաներու, վարդապետներու եւ եպիսկոպոսներու ճաշերն ու պտոյտները, ժամանուհիներն ու մենկուհիները, հարբուխն ու յօդացաւը, հարսնիքն ու մահը, բայց, — քար լռութիւն պիտի պահեն սեփական ժողովուրդի տառապանքին հանդէպ:

Նոյն իսկ եթէ Հայաստանի գիւղացիները կէս առ կէս բանտարկուին կամ Արաքսը անցնին կամ սար ու ձոր իյնան...: Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ծանր կացութիւն Հնդկաստանի մէջ

Հնդկաստանի զանազան կողմերէն նոր խռովութեանց լուրեր կը հասնին: Պալաղաթի ոսկեհանքի բանթող գործաւորները քարեբով յարձակում գործեցին ոստիկաններուն եւ տեղական գինուորներուն վրայ: Բանթողները անսաստած ըլլալով ցրուելու համար տրուած հրամաններուն, գինուորները կրակ բացին անոնց վրայ, վիրաւորելով շուրջ 20 հոգի:

Ջիթթագոնկի մէջ ապստամբական լուրջ շարժում մը ծայր տուած էր անցած շաբաթ: Հեծելազօրքի ջոկատ մը ապստամբներուն հետքը գտած ըլլալով, բլուրի մը բարձունքէն գնդացիրի եւ հրացանի կրակ բացուեցաւ անոնց վրայ: Մութը կոխելուն, ապստամբները անհետացան մացառամուտքին մէջ, ռազմադաշտին վրայ ձգելով 12 մեռեալ, 23 հրացան եւ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ:

Կարգը վերահաստատուած է փէշավարի մէջ, ուր մէկ անգլիացի գինուոր եւ 12 խռովարարներ սպաննուած էին: Տեղական իշխանութիւնները արգիլած են եւրոպացիներուն քաղաք մտնել, բացի ստիպողական պարագաներէ:

Կանտիի ընդհանուր քարտուղար Մահատէվ Տէսայի ներբակալուեցաւ վեց կամաւորներու հետ, մինչ մաքսանենգուած աղ կը փախցնէին եւ կը մերժէին զայն յանձնել ոստիկանութեան:

Տէյհիի օբէնսդիր ժողովին նախագահ փաթէլ փոխարքային ներկայացուց իր հրաժարականը, բողոքելու համար քաղաքական բանտարկեալներու հանդէպ ցոյց տրուած վերաբերումին դէմ:

Հակառակ այս ներբակալութեանց եւ խստութեանց, քաղաքային անհնազանդութեան պայքարը կը շարունակուի: Տէյհիի համաժողովի ցունը վերածուած է գինուորագրութեան գրասենեակի. ցարդ 10,000 կամաւորներ արձանագրուած են: Ասոնք առտուն կանուխ կ'երթան ծովեզերք աղ հաւաքելու համար:

«Երիտասարդ Հնդկաստան» թերթին մէջ կանտի կը գրէ.

— Ներկայ պայքարին նպատակն է ո՛չ թէ անկախութիւն հաստատել, այլ ժողովուրդին ուժ տալ ատոր հասնելու: Երբ այդ ուժին տիրանայ եւ իր անկախութեան ժամն հնչէ, պէտք պիտի ըլլայ իրար միացնել իսլամներն ու միւս փոքրամասնութիւնները: Այլապէս քաղաքային կռիւ պիտի ծագի: Կը յուսամ թէ մեր վէճի պատճառները պիտի անհետանան: Ամէն պարագայի, երբեք թոյլ չպիտի տամ որ փոքրամասնութիւնները կառավարեն երկիրը:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Գահիրէի «Էլ Մոքաթթամ» թերթը կը գրէ թէ եգիպտոսի հանրային կարծիքը բոլորովին համամիտ է Նահաս փաշայի պատուիրակութեան՝ Լուտանի խնդրին մասին: Կ'աւելցնէ թէ՝ հակառակ Շէնտրսընի ցոյց տուած քարի կամեցողութեան, պատուիրակութիւնը չի կրնար հրաժարիլ եգիպտոսի օրինաւոր իրաւունքներէն Լուտանի վրայ:

*** Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները պիտի վերսկսին յառաջիկայ երեքշաբթի: վարչապետ Նահաս փաշա եւ ուրիշ քանի մը պատուիրակներ արձակուրդէն օգտուելով Լսթպուրն գացին, արտաքին նախարարը փարիզ եկած է, իսկ հանրօգուտ շինութեանց նախարարը՝ էքս լէ Պէն գացած: Անգլիոյ արտաքին նախարար Շէնտրսընն ալ յոգնած ըլլալով, ծովեզերեայ Պրայթըն քաղաքը գնաց:

Մայիս Մէկի ցոյցերը

Ֆրանսայի համայնավարները մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն՝ Մայիս Մէկը տօնելու համար: Միւս կողմէ վարչապետ եւ ներքին նախարար Թարտիէօի հաւանութեամբ ոստիկանական տեսուչ Պ. Քիափ խիստ միջոցներ ձեռք առած է արդէն՝ ոեւէ անկարգութեան տեղի չտալու համար: Պիտի արգիլուին ամէն տեսակ թափօրներ. նոյնպէս թոյլ չպիտի տրուի որ համայնավարները ստիպեն բանուորները չաշխատելու այդ օրը:

Շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներուն, Փարիզի մէջ աշխատանքը դադրեցնողներու թիւը 100,000ը չպիտի անցնի: Մէթրօ, հանրակառք եւ օթոպիւս պիտի երթեւեկեն ըստ սովորականին, միայն, ինչպէս միշտ, սակաշարժները չպիտի գործեն:

*** Գերման համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն բոլոր բջիջներուն ուղղուած շրջաբերականով մը կը հրաւիրէ զանոնք խանգարել Մայիս Մէկի առթիւ ընկերվարականներուն կողմէ կազմակերպուելիք ցոյցերը: Բջիջները պէտք է հաւաքեն վստահելի եւ յաղթակազմ ընկերները, որոնք պիտի խառնուին ընկերվարական երեսփոխաններու մէջ:

Սեղմումներ Ամերիկեան ներգաղթին դէմ

ՈՒԱՇԻՒԹՔՆ 25 ապրիլ.— Ներակոյտը երէկ քուէարկեց օրէնք մը, որով Եւրոպայէն Միացեալ Նահանգները մտնելիք գաղթականներու տարեկան թիւը 150,000էն կը զեղչուի 80,000ի:

Հաւիտի ժառանգորդներուն դատը

Պոլսոյ Ֆրանքեւթուրք խառն դատարանէն վերջ, իտալեւթուրք խառն ատեանն ալ մերժեց Սուլթան Աբտիւլ Համիտի ժառանգորդներուն դատը: Ասոնք կը պահանջէին կարմիր սուլթանին ափրիկեան ցրիպոլիսի եւ Պէնկազիի մէջ ունեցած կալուածներն ու տուները:

Մերժուելի վճիռ տրուեցաւ այն հիման վրայ թէ ժառանգորդները կորսնցուցած են իրենց թրքական հպատակութիւնը: Հաւանաբար այս որոշումին դէմ վերաքննութեան պիտի դիմեն:

Խառն ատեանին մէջ իտալիոյ ներկայացուցիչն էր Մոնթանա, որ հինգ տարի առաջ Թուրքիոյ դեսպանն էր: Իտալական տեսակէտն այն էր թէ դատարանը իրաւասութիւն չունի զբաղելու այդ դատով, քանի որ 1924ին էնկիւրիի ազգային մեծ ժողովը թրքական հպատակութենէ զրկեց օսմանեան գերդաստանի անդամները:

15,000 համայնավարներ խուզարկուած

Լայփցիկի մէջ 15,000 համայնավարներ ցոյց մը կազմակերպեցին: Այս առթիւ ընդհարում տեղի ունեցաւ ոստիկանութեան հետ: Հազարաւոր համայնավարներ Պերլինէն Լայփցիկ անցած էին այս առթիւ: Ընդհարումի ընթացքին ոստիկանապետ մը եւ ոստիկան մը դաշունահարուեցան: Ոճրագործները ձերբակալելու համար խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան: երբ Պերլին դարձողները ինքնաշարժներով հասան լիճերու շրջանը, ոստիկանները պաշարեցին զանոնք եւ մանրամասն խուզարկեցին բոլորն ալ: Իսկ Պերլինի կայարանը իջնողները նոյնպէս պաշարելով խուզարկուեցան: Կարելի չեղաւ սակայն ոճրագործները գտնել: Նոյնպէս խուզարկուեցան Մակտէպուրկ, Հալլէ եւ Հանաու վերադարձող համայնավարները: Կարգ մը ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

Սեղանիկի ազատ գօտին

Պելկրատի պաշտօնաթերթը հրատարակեց բնագիրը այն օրէնքին, որ կը վերաբերի Սելանիկի եւկոսլաւ ազատ գօտիի կազմակերպութեան: Այդ գօտին պիտի կառավարուի առեւտրական նախարարի հակակշռին ենթակայ տնօրէնի մը կողմէ: Նաւահանգիստին մէջ կառուցուելիք շինութեանց համար պիտի յատկացուի 800,000 տինար:

Կը յուսացուի որ Եուկոսլաւիայէն Սելանիկ առեւտրական գործառնութիւնները պիտի աւելնան: Վերջին վեց ամսուան ընթացքին Եուկոսլաւիայէն այդ գօտին հասան 2500 վակոն արմտիք եւ արջառ:

Չիւովիչվի նշանաւոր նամակը

Զօրավար Սըր Ուինսթըն Չալչոս, Լոնտոնի նախկին ոստիկանական փոխ-տեսուչը քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ դարմանք առաջ բերաւ՝ երբ բացարձակապէս յայտարարեց թէ՝ բնաւ գոյութիւն չէ ունեցած Չինովիէվի նշանաւոր նամակը, որ, ինչպէս կը յիշուի, պատճառ դարձած էր վերջերս թերթերու ընտրութեանց մէջ աշխատաւորական կուսակցութեան ձախողումին: Աշխատաւորականները ցարդ կը պնդէին թէ այս պիսի նամակ ստացուած չէ Չինովիէվէն: Սըր Ուինսթըն Չալչոս կ'ըսէ թէ անգլիական կառավարութեան ձեռքն անցածը անգլիերէն թարգմանութիւնն էր ռուսերէն վաւերաթուղթի մը: Ասկա ո՛չ մէկ նոր հրահանգ կը պարունակէր Մոսկուայէն, սակայն որովհետեւ մէջտեղ դրուեցաւ հոգեբանական վայրկեանի մը, եւ չափէն աւելի կարեւորութիւն տրուեցաւ, քաղաքական մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ:

Մայհի դատավարութիւնը

Առջի առաւօտ Պելկրատի պետական դատարանին առջեւ սկսաւ խրուաթ ազգայնական խռովարարներու դատավարութիւնը: Ամբաստանեալներուն մէջ է Մաչէք՝ խրուաթ գիւղացի կուսակցութեան նախկին նախագահը, յաջորդ Ստեփան Րատիչի: Մաչէքի պաշտպանն է Տաթէ Թրուպիչ, նախկին նախարար: Փաստաբաններու ընդհանուր թիւն է 24: Գլխաւոր ամբաստանեալներու շարքին մէջ են նաեւ Պէրնատիչ եւ Հաճքա, որոնց առաջինը ամբաստանուած է թէ մահափորձեր պիտի կատարէր երեւելի անձնաւորութեանց վրայ, երկրորդը՝ օդը հանել պիտի տար երկաթուղիի կաժուրջները եւ հանրային շէնքերը: Ամբաստանեալներէն շատեր խոստովանած են թէ հրահանգ, զէնք եւ դրամ ստացած են Մաչէքէն:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՄԱՌՈՒՍԱԿԱՆ բժշկական համաժողովը որոշեց գիտական բառերուն լատիներէնէն ընդունիլ ռուսերէնի տեղ:

ՅՐԱՆՍԱՅԻ Ծխախոտի Մենաշնորհի ընկերութեան կողմը պատուիրակութիւն մը հասած է Սելանիկ, ծխախոտիհրապարակը ուսումնասիրելու եւ յունական ծխախոտին Ֆրանսա ներածումը աւելցնելու համար:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի մէջ երկու անտառներ սկսած են տնկուիլ՝ Եւկոսլաւիոյ և Չեխոսլավաքիոյ Հրեաներուն կողմէ՝ ի պատիւ հանգուցեալ Փէթէր Թագաւորին եւ նախագահ Մասարիքի:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ միութեան գործադիր կեդրոնական կոմիտէն որոշեց հաւաքական տնտեսութեանց յատկացնել 60 միլիոն րուբլի յաւելուածական վարկ մը, կանխաւ գնելու համար արեւածաղիկի, եղիպատացորենի եւ ուրիշ արմտիքներու հունձքերը:

ՆԱՀԱՆԳԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀԱՅ ԿՈՏՈՐԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Մարտ 22ը ազատագրական պայքարի նոր փուլ է բացում «Հուրհրատ»ի պատմության մեջ։ 1308 ապրիլյան այդ օրերին է, որ Հայաստանի ամենաարյունալի ու ամենաանօրինական ընտրությունները տեղի ունեցան։ Ընտրությունների արդյունքները հրապարակվեցին ապրիլի 12-ին։ Ընտրվեցին 130 պատգամավորներ, որոնցից 120-ը՝ կառավարական թեկնածուներ։ Ընդդիմադիր 10 պատգամավորներից 9-ը ներկայացնում էին Հայ Ազգային Միությունը, իսկ 1-ը՝ Ժողովրդական Կուսակցությունը։ Ընտրությունների ընթացքում ամենուրեք տեղի ունեցան ահռելի խախտումներ։ Ընտրողների ցուցակները կազմվեցին ոչ ճիշտ։ Ընտրողների մեծ մասը ցուցակներում չգրանցվեց։ Ընտրողներին ընտրական քարտեր չտրվեցին։ Ընտրական տեղամասերում ընտրողների ներկայությունը ոչ մի կերպ չապահովվեց

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Ապրիլ — Տարիքի առիթով տեղի ունեցան մասնաւորական եւ գաղթականական ընդհ. ժողովները։ Դժբախտաբար երկու ժողովներն ալ հրաւէրներով կամ «ներկայի հրաւէրները բաւարար համարելու» պատճառով։ Ի՞նչու այս անտարբերութիւնը։ Ոչ գիտեմ։ Թէեւ կը կարծեմ թէ տալը բաւական է, որ ամէն բան կարգին ըլլայ, որովհետեւ ի պարտ պերլինի գաղութին ալ ընթացք մը ունեցած է ազգային կեանքին մէջ, մանաւանդ հոգեկանութեանց եւ իրերօգնութեան առիթներով։ Բայց կայ մի այն նիւթական մասնաւորապէս նիւթով ամէն ինչ թողուլ մասի մը վրայ, որ պաշտօն ունի բարոյական եւ ազգային պահպանելու գաղութի իւրաքանչիւր անհատին հետ։ Ձեռքի եւ իրարմով պէտք է տանիլ մեր գաղթական ու դժբախտ ժողովուրդի գոյութեան համար պայմանները։

Երիտ. Միութիւնը ճարահատ ներկաները բացառիկ եռանդով վարչութեան մը ուղղակի օժանդակները համարելով, սկսած է արդէն իր նոր տարւոյ գործունէութեան։ Հաւատացած ենք, որ պահ մը գադրած էին, դարձեալ տեղի կ'ունենան քաջ ընթացք մը ունենալ ազգային կեանքին մէջ, մանաւանդ հոգեկանութեանց եւ իրերօգնութեան առիթներով։ Բայց կայ միայն նիւթական մասնաւորապէս 6800 մարկ տարեգրութեանց մէջ որ կը պակսի եւ տարեգրութիւնը մօտաւորապէս 6800 մարկի նիւթական գործառնութիւն ունենայ։ Հոգեւոր հովիւ եւ հիմնական ուսուցչի ամսականները, երկու հանգանակութիւններ, Ազգային Սուգի եւ անխնայ նիւթական հանդէսներ ու զանազան օժանդակութիւնները իր պիտոյքին մաս կը կազմեն։ Վարչութիւնը ունեցեր է լայն ծրագիր ցրիւ վերակազմութեան, շրջակայ գաղութներու միացման երիտասարդութեան համար երեքշաբթի դասընթացքներու եւայլն եւայլն։ Ընդհ. ժողովը վարչութեան գործունէութիւնը բաւարար համարելով անցաւ նոր ընտրութեանց։ Նոր վարչութեան անդամներն են պ.պ. Դաւիթխանեան, Վ. Ռաֆայէլեան, Վ. Մելիքեան, Ց Փալանեան, Ե Մուրատեան։

*** Ա՛ն Հարոնեանի գրական Գոթլէեանի խառն ցանձնախումբը Հանդէսի պատրաստութիւնները տեսած է արդէն եւ հրատիրած ամբողջ գաղութը ապրիլ 26ին շաբաթ երեկոյ Շարլոթընպուրկի Սիմֆենս Օպերհալլուլէի սրահը։

*** Երգչուհի Տիկին Բադալ գտնուելով քաղաքս մտադիր է մայիսի սկիզբը ներկայացնել «Արշընը Մալ Ալան»ը, մասնակցութեամբ տեղական ուժերու։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՆԻԿՈՍԻԱ.— Ա՛ն Հարոնեանի գրական գործունէութեան 40ամեակին առթիւ, կիպրոսի գաղութն ալ բարոյական ու նիւթական գնահատանքի իր բաժինը մատոյց ապրիլ 5ին։ Նիկոսիոյ գրական-գեղարուեստական երեկոյթը տեղի ունեցաւ փափատափուլոյի թատրոնը, իսկ Լառնաքայի քաղաքի մը Հարիւր Հայութեան Հանդէսը Ագգ. վարժարանի սրահը։ Ի դիմաց գաղութին, կեդրոն. յանձնաժողովի գործադիր մարմինը, ապրիլ 6ին շնորհաւորական հեռագիր մը քաշեց յոբելեարին։

Նիկոսիոյ Հանդէսը, ուր ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը, ճոխ յատագիր մը ունէր։ Ներկաները մասնաւոր հաճոյքով դիտեցին մոգական լապտերի զանազան պատկերները։ Ա՛հա՛ «Արարատ»ը (Լինչի «Արմէնիա»էն առնուած) իր ձիւնափայլ, վեհաշուք նըստուածքով՝ Արարատեան դաշտի մէջ։ Պատկերը հազիւ երեւցած մոլեգին ծափեր ողջունեցին զայն։ Ա՛հա հայ գրագէտներու շարքը, որոնց մէջ իր պատուաւոր տեղն ունի Ա՛հարոնեան, շարժանկարի վրայ։ Ա՛հա՛ երեւանը, իր նոր շէնքերով, ու ա՛հա՛ Հայաստանի քարտէսը յատկապէս երեկոյթին համար պատրաստուած պ. Վ. Թունտաեանի կողմէ։

պ. Ն. Չիլինկիր վարեց եռաձայն խմբերգները։ Օր. Ռաֆայէլեան եւ պ. Ե. Պօյաճեան երգեցին ընկերակցութեամբ դաշնակի (Օր. Մ. Նիկողոսեան)։ պ. Ց. Թուլումճեան արտասանեց «Աշուղը», իսկ պ. Վ. Թունտաեան «Ցարգանք քեզ»ը։

Ցոքթ. Գ Ամատեան երկար օրէն ծանրացաւ Ա՛հարոնեանի կեանքին ու գործին շուրջ։ Ցոքթ. Ռ. Թագուորեան Հպիւ ժամանակ ունեցաւ ներկայացնելու Ա՛հարոնեանը իբրեւ գրագէտ, եւ ապա յոբելեարին նկարը աճուրդի դնելով. 40 վայրկեանի մէջ գոյացաւ 20 ստերլին եւ 15 շիլին։

Երեկոյթին զուտ հասոյթը եղաւ 23 ստերլին։ Հանգանակութիւնը կը շարունակուի։

Ժողովուրդը շատ գոհ մնաց յոբելինական Հանդէսներէն։ Մոռցայ ըսել թէ ապրիլ 6ին առաջնորդը քարոզ խօսեցաւ եկեղեցւոյ մէջ եւ Հոգեհանգիստ կատարեց Ա՛հարոնեանի ննջեցեալներու Հոգւոյն։

Հրագդան

*
**

ՊՈՒՏՈ.— Ապրիլ 13ին պուտոյի հայութիւնը տօնեց Ա. Ա՛հարոնեանի քառասնամեայ յոբելեանը, կոկիկ բազմութեան մը ներկայութեան։ Խումբ մը երիտասարդներ, պ. պ Ընորհք Սուքիասեան, Մ. Ճերմակեան եւ Ց. Շապուհեան, «Ա. Ա՛հարոնեանի յոբելինական յանձնախումբ» մը ընտրած էին։ Ցանձնախումբի ատենապետ պ. Շ. Սուքիասեան Հանդէսը բացուած յայտարարեց Մ. Նալբանդեանի «Ազատ Աստուած»ով։ Շեշտեց թէ Ա. Ա՛հարոնեանի Հզօր շունչին տակ սերունդներ դաստիարակուեր են, ազատութեան փշալից ճանապարհին վրայ։

Արտասանութիւններ ըրին ընկեր պ. Գալէնտերեան՝ «Ափ մը մօխիր» (Սիամանթօ), կ. Ցօնեան՝ «Ցարգանք քեզ» (յոբելեարէն) եւ ընկեր Շապուհեան խնամուած ուղերձ մը կարդաց՝ յոբելեարին ուղղուած։ Ապա խօսք առաւ պ. կ. Խրայեան, որ յետադարձ ակնարկ մը նետեց մեր պատմութեան լուսաւոր դէմքերուն վրայ,— Խորենացի, Շնորհալի, Ջուղայեցի, Օրի, Օտեան, Ռուսինեան, Մ. Նալբանդեան, Պատկանեան, Րաֆֆի, Ալիշան, Խրիմեան— բոլորն ալ մտքի եւ գրչի խիզախներ, որոնք երկեցին ի խնդիր ազատութեան։ Ցետոյ կանգ առնելով Ա՛հարոնեանի վրայ, ըսաւ.— Ան երգեց հայրենի բնութիւնը,— բարձր սարեր, լայնածիր դաշտեր, կալ ու մաճկալ, ալեծուփ արտեր, Բուռն կերպով պաշտպանեց տանջուածները, անիրաւուածները, Հալածուածներն ու զրկուածները։ Քառասուն տարուան գրական աշխատանք՝ յարատեւ ու աննկուն, արժանի է ամէն յարգանքի» Եղան արտասանութիւններ, երգեր եւ նուագ։ Երկրորդ բանախօսը՝ ընկ. Ա. Քէնտիրեան, ներկայացուց յոբելեարին գրական եւ քաղաքական գործունէութիւնը շատ հակիրճ կերպով եւ եզրակացուց, «Խոնարհ դարբինի մը զաւակ, ծնած ու մեծցած Ա՛րարատի ստորոտը, իր անընդհատ եւ անսայթաք բեղուն աշխատանքին շնորհիւ մեծցաւ եւ բարձրացաւ մեր անհունօրէն ժռաչ իրականութեան մէջ որպէս լուսատու փարոս»։

Կոկիկ գումար մը հաւաքուեցաւ եւ ղրկուեցաւ կեդր. ցանձնախումբին։ Պուտոյի հայրինակիցները հեռագրով մը իրենց շնորհաւորութիւնն ու խնդակցութիւնը յայտնեցին մեծանուն յոբելեարին։

Ս. ԵԱՐԱԼԵԱՆ

ՊՈՒՐՍԱ.— Այստեղ ալ թաղ. խորհուրդին նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ կուլտ. Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան կազմուեցաւ ազգային բազմավաստակ գրագէտ Ա. Ա՛հարոնեանի ցօրել. ցանձնաժողովը, հետեւեալ անդամներով,— պ. պ. Արամ Ցակոբեան, Գրիգոր Բօստանեան, Մ՛իհրան Գալֆեան, Ազարիա Տ. Թադէոսեան, Թորոս Աւետիսեան։

Ամէն մի ջղոց ձեռք առնուած է արժանաւորապէս տօնելու Համար յոբելեանը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԻՆՉ ԿԸ ՊՈՒՋՏԱՆ...

Երբ անհամար ծրագիրներ կը մշակուին ու կը հրատարակուին Հայաստանի թերթերուն մէջ, արագացնելու համար արդիւնաբերութիւնը, անդին՝ գործատեղիներուն վրայ բոլորովին տարբեր է պատկերը։ Այս անգամ «կոլխոզ»ն է, որ արգելք է անիի չէչաքարերուն շահագործութեան։ Դարձեալ «Խորհ. Հայաստան»էն (10 ապրիլ).—

Անիի քարահանքերը ունին բազմաթիւ հորեր, որոնք այլեւս չեն բանիր, որովհետեւ հանքը սպառած է։ Ընդհակառակն առատ է մրացեալ հորերու մէջ, եւ արդիւնաբերութիւնը համեմատաբար աւելի է անցեալ տարուան քանակէն։ Դժբախտաբար, վակոնի չգոյութեան պատճառով, քարերը կը մնան հորերուն մէջ, այնպէս որ կը փճանան բանուորներուն ոտքին տակ, կամ կ'արգիլեն բանուորներուն աշխատանքը։ Վերջերս հասան 10 վակոններ, որոնք գիծին չեն յարմարիր, եւ գիծերն ալ մինչեւ հորերը չեն երկարած, բայց ամէնէն աւելի արդիւնաբերութեան վրայ ծանր կ'ազդէ բանուորներուն վիճակը, որովհետեւ անոնք «կոլխոզ»ի կապուած են, գործիքներուն վրայ չեն նայիր, կ'երթան գիւղ եւ արերով կը մնան։

ՆԵՐՈՆԱԿԱՆԻ

Դարձեալ նոյն թիւէն.—

Ամբողջովին համայնացումի ենթարկուած է Սամադարը, շնորհիւ հայ կոմունիստներուն, որոնք հարիւրին հարիւր համաձայնութեամբ ուղեցին «կոլխոզ» մտցնել գիւղացիները։ Այդ առթիւ ներոնական խնջոյքներ կատարուած են գիւղին մէջ։ Կոմունիստ ցոմկ. կիւրեղեան ընկերներով հաւաքուեցան եւ մորթեցին տաւարները, գինարբուք կատարեցին եւ ուրիշ քեալլակէօզութիւններ ըրին։ Աբրահամ կոստանեան, լաւ մը կոնծելէ յետոյ, սկսաւ իր քաջագործութիւններուն։ Գեղջկուհի ցովհաննէսեան փորձեց ասկել, կոմունիստ Մարտիրոսեան ոարկել, կոմունիստ Մարտիրոսեան բռնագրաւեց անոր կաթնտու կովը, կէս ժամ յետոյ վերադարձուց, սպառնալով.

— Քեզ պիտի գնդակահարել, պիտի նաւթով այրել...։

ՆԵՐՍ ՈՒ ԴՈՒՐՍ, ԴՈՒՐՍ ՈՒ ՆԵՐՍ

Խաղ չէ։ Հայաստանի գիւղացիներն են, որ առտու մը սպառնալիքով «կոլխոզ» կը մտցուին, յաջորդ առտու դուրս կը հանուին։ Եւ խեղճ գիւղացիները «ներս ու դուրս» խաղալով, հոդագործութեան թանկագին ժամանակ մը կը կորսնցնեն։

Համամլուի, Հաջիղարայ՝ Ղզլ-յուղջի եւ քանի մը ուրիշ գիւղերու մէջ գործադրուեցան սպառնական միջոցներ, «կոլխոզ» մտցնելու համար բոլոր գիւղացիները։

— «կոլխոզ»ից դուրս մնացածները հող չեն ստանայ, հարկերով կծանրաբեռնուին, կը յայտարարեն կոմունիստները։

Եւ յետոյ, ջուր վազցնելու համար գիւղացիներուն բերնէն, կը յայտարարեն թէ կոլխոզնիկները պիտի ստանան «սերմ, գործիք, լաւ տեսակի ձիեր, հողեր», եւ առատ առատ։

Միւս կողմէ կոտայքի շրջանէն Արամուս գիւղին մէջ կոմունիստ երիտասարդութիւնը աշխատեր է ներսէն պայթեցնել «կոլխոզ»ը։ Եւ որպէսզի մեղաւոր չնկատուին, Ստալինի ծանօթ յօդուածը մեկնաբաներ են իբրեւ արտօնութիւն կոլխոզէն դուրս ելլելու։ Այսպէս, Ս. Վարդանեան, Ս. Գրիգորեան, Ց. Ցարութիւնեան, Ա. Մկրտիչեան, Ա. Պօղոսեան խնդրագիր տուեր են, հրաժարելու համար «կոլխոզ»էն, պատճառաբանելով.— Հայրս, եղբայրս դուրս են եկել «կոլխոզ»իդ, ես էլ եմ դուրս գալիս։

Եւ պարպուեր է «կոլխոզ»ը։

Նոյն վիճակը Ջամշադինի շրջանէն Նորաշէն գիւղին մէջ, ուր բջիջին անդամները նախ իրենք դուրս են ելեր ''կոլխոզ,,էն (''Խ. Հայաստան,, 3 ապրիլ)։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՏՈՐՔ

Հաւանական էր որ գեղեցիկ բաժակով մը վերադառնայինք Տիէպիէն, եթէ չբացակայէին լաւագոյն չորս մարզիկները,—կ. կարապետեան, Հ. Դանթարճեան Մկրտիչ (խաբ.) եւ Տընիէզ։

Գեղեցիկ պարտութիւն մը կրեցինք անգլիական խմբէն 4 — 0։ Իսկ կիրակի Տիէպ յաղթեց Տիւլվէյ-Համլէթի 2 — 0։

Երկուշաբթի խումբերը հրաւիրուեցան քաղաքապետարան, ուր քաղաքապետը դովեստով խօսեցաւ հայ մարզիկներու եւ Հայերու մասին եւ ըսաւ.

—«Թէեւ առիթ չեմ ունեցեր մօտէն ճանչնալու Հայերը, բայց լսած եւ կարդացած եմ իրենց մարտիրոսագրութիւնը, իբրեւ դաշնակից կապուած են մեր կողքին։ Մեր բանակներու մէջ այս աշխատասէր փոքրիկ ազգը արժանի է ամէն հիւրընկալութեան։» Ցետոյ Միութեանց նախագահներն ու խմբապետները նուիրեցին մարզական գարդանշաններ։

Չորս խումբերը մեկնեցան դաշտը վերաչափուելու։ 6000ի մօտ բազմութիւն մը ողջունեց մեր մուտքը։

Ա. կիսախաղին Տ. Թօփալեան դլխի մէկ հարուածով նշանակեց առաջին կէտը։ Բայց Dulwech-Hamlet-ը տարաւ յաղթութիւնը շնորհիւ իրենց փիզիքական եւ «չոր» խաղին, առաւելութեամբ 2—1։

Ցետոյ Puffnel-Park յաղթեց F. C. Dieppe-ի 2—0ով եւ ստացաւ Ջատկուան գեղեցիկ բաժակը։

Վերոյիշեալ անգլիական խումբերը, հակառակ մեր պարտութեան, հրաւիրած են Տորքը Լոնտոն իրենց կողմէ կազմակերպուած բաժակախաղի մը։

**** Տորքի ընդհ. ժողովը պիտի ըլլայ այսօր, Շաբաթ, 20 Rue des Carmes իրիկուան ժամը 9ին, կարեւոր օրակարգ, կը հրաւիրուին Միութեանս համակիրներն ու անդամները։*

Ն. ԱՆՈՒՇԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԸ 2Ի ՍԻՐԵՐ ՑՂԱՓԸ։ Գրեց՝ Հանրի Ռօստոտա։ Թարգմ. պ. Գէորգեան։ Հրատ. եւ տպ. «Հայ Դպրոց» — Ժընեւ, 1930ին։ 1. 25 գուից. ֆրանք։

պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ, Փարիզահայ Տրաժաթիքի վարիչը, որ հիւանդութեան պատճառով ժամանակէ մը ի վեր կը դարմանուէր Քանպոլի մէջ, վերադարձաւ Փարիզ, ըստ բաւականի կազդուրուած։

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 4 —

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՆ ԻՋԱՒ ԼՈՒՍՈՒՆ ՎՐԱՑ...

Բ.

Բայց ոչ.տենդահար աչքերով Ռոզալին հոն վարն էր,կ'անցնէր բոլոր ծառուղիներէն, կը հոսէր Հրայրին հետ, կը սուրար հովին նման, ան ամէն տեղ էր, ան գոյութիւն էր, Հրայր կը զգար անոր ներկայութիւնը իր երակներուն մէջ։

Այդ րոպէէն զգաց Հրայր որ Ռոզալին տեղաւորուած է իր մէջ, ինչպէս իր հևքը իր կուրծքին տակ։ Իր գալուստէն ի վեր առաջին անդամ ան կ'ապրէր այդ տպաւորութիւնը։ Զգարժացաւ երբեք, որովհետեւ ատիկա շատ բնական եւ անխուսափելի դարձաւ։ Իրիկուան դէմ, վերջալոյսի բոցերով հոգին լեցուն, վերադարձաւ ագարակ, ինչպէս անկութեան իրիկուններուն կը դառնար իր հօր տունը։

Ագարակին ճամբուն վրայ Ռոզալին կեցած կը սպասէր. աչքերուն մէջ հրդեհուած երկինք մը կար.

— Ուրկէ՞ կուգաս, Հոա՛յո...

— Բլուրին վրայէն ձորը կը դիտէի։

— ... Ու կը մտածէիր թեռեւս գեղիդ աղջիկներուն մասին։

— Սիրտը գիւղ չունի, Ռոզալսաւ Հրայր։

— Ահ, սեւաչուխ, չար տղայ... ձեր գեղէն փախեր, ամէն բաց դռնէ ներս կը մտնէք։

— Ինչո՞ւ չմտնենք, երբ մեզ կը կանչեն...

— Սըտոր նայէ, խենդուկ, քեզ կանչողն ո՞վ...

— ...

Խոտի դէզի մը տակէն այդ պահուն «Գոռպօ»ն դուրս եկաւ. ձախաւեր շարժուձեւերով սկսաւ դառնալ Ռոզալիին շուրջ։

— Մ'եր երկրին ագռաւները ձեր տեղի բազէներէն ալ սուր կտուց ունին, գիտե՞ս, Հոայո...

— Հու «Գոռպօ»դ քեզի ուրիւն, շուրջդ կը դառնայ, ինչպէս պիծակը ծաղիկին շուրջ...

Հահ քահ խնդացին։

Այդ իրիկուն, սեղանին վրայ Հրայր թուխբը քակուած ջրերուն նման յորդառատ, խօսեցաւ իր երկրին վրայօք. Թոնիրի կերակուրները սեղան բերաւ ու երբ գլուխը տաքցած էր, ձայնը ձգեց ու սկսաւ երգել «Հաբբըբան»ը։ Իր խենդ ուրախութիւնը փոխանցուեցաւ ամէնուն, ու քիչ վերջ Փէտ Մաթիէօն, ու Գոռպօն, ու ամէնքը միաբերան սկսան ձայն տալ ու կանչուրտել .

— Հափէռ փա՛ն...

— Ձանէ ձա՛ն...

Դուրսը, աստեղազարդ դիշերը մինչեւ ուշ առեն հակեց այդ գեղջուկ ցնծութեան վրայ։ Օրերը անցան։

Անոնք առտուան մթնշաղին կրկին կուգային իր մարագին լուսամուտէն ձայն տալու Հրայրին. զուարթ, թեթեւ էր սակայն անոնց կոչը, ինչէս քիւնուն տակ արթնցող աղաւնինեբուն վուվուն։ Հրայր, կաշվբուռն ու թիկնեղ, դուրս կուգար աշխատանքի. կանդ չէր առներ ոչ մէկ ճիգի առջեւ. կը լափէր դոռ. ծը իբրեւ թէ յոգնութիւն չէր ճանչնար. ագարակի թոհուբոհին մէջ ան բերած էր ջլապինդ կորով մը. տղամարդն էր ան, վճռական եւ անտեղիտալի։

Կիրակի օրերը, երբ հագուած, իր գղակին տակէն սեւ մազերու խոպոպ մը ճակտին ձգած, կ'անցնէր ճամբաներէն, ան ինքզինքը լեցուն կը զգար ցեղային հպարտութեամբ. իր սեւ բիբերուն տակ Ռոզալին կը շառաղունէր. բնազդական տրամաբանութեամբ մը կը խուսափէին սակայն իրարմէ, իրենց խօսակցութիւնները կը դառնային աւելի ցանցառ, աւելի վերապահ, դէպի եղերական անել մը դիմելու վախով, իրենց յարաբերութիւնները զգոյշ էին եւ խարխափուն...

Բայց աւելի գօրաւոր քան իրենք, աւելի խօսուն քան իրենց լռութիւնը, Հրայր եւ Ռոզալի կը գտնուէին անբռնաբարելի զգացումի մը յորձանքին առջեւ, իրենց կեանքը կը թրթռար միեւնոյն ճակատագրական սարսուռով։ Կրնային լռել, բայց բառերը, խոստովանութիւնները եւ հրաւէրները կը հոսէին իրենց աչքերէն։ Հրայր կը զգար Ռոզալիին ներմութիւնը իր երակներուն մէջ, Ռոզալիի դիշերները լեցուն էին խռովքով եւ տենչահար երազներով։

Մայիսի վերջերը կիրակի մը, Ռոզալի եւ Հրայր իջան Սէնթ Իլէր, գիւղին տօնն էր. շրջակայ ագարակներն ու գիւղերը խայտաբղետ բազմութիւն մը, հոն, եկեղեցիին առջեւ հրապարակը լեցուցած էր, արեւուն տակ վառուուն շրջազգեստներու ծփանք մը կար, սիրունիկ աղջիկներ կը ժպտէին ամէն կողմ, երիտասարդ տղաքներ տօնավաճառի խանութներուն առջեւ իրենց տղամարդութիւնը ցուցադրելու առիթներ կը փնտռէին, դարձդարձիկ կախօրրաններու շուրջ մանուկներու, մայրերու ճիչեր ուր աղաղակներ, գարեջրատան առջեւ, սեղաններու շուրջ լրջազգեստ գեղջուկներ, ագարակապաններ կասկածելի հեղուկներու տակ կը լուային իրենց առօրեայ հոգերը, վերջապէս երթեւեկը անանուն բազմութեան մը, գեղջուկ աշխարհի մը, որ Հրայր ու Ռոզալի կորսուած էին բոլորովին։

Գոռպօն ալ հոն էր ու կարած պոչի մը նման փակած էր իրենց կրունկին։

Իրիկունը, մինչ լուսնակը ծառերուն ետեւէն կը բարձրանար, կիսաստուերին մէջ գոյգեր սկսան պարել. երջանկութեան մշտնջենաւոր տենչը իրարու կը մօտեցնէր գիրար փնտռող երիտասարդ հոգիներ, կուրծք կուրծքի, գլուխ գլխի, շրթունք շրթունքի կ'անցնէին խելայեղ, անոնք, ու գիշերը իր գաղջ գեփիւռով կը հովահարէր կեանքի այդ խօլ արշաւը։

Հրայր Ռոզալիին հետ էր միշտ, միասին գինովցան, միասին պարեցին, ականջ ականջի ինչե՛ր փսփսացին, մարդ չգիտցաւ, ու երբ շատ ուշ գիշերին, մինակ, թեւանցուկ ագարակ վերադարձան, դրան առջեւ աղջիկը զոդունի շշնչաց հայ տղուն.

— Հոա՛յո, այս գիշեր, երբ մերոնք քնանան, քովդ պիտի գամ։

(Շար.) Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ 15ԱՄԵԱԿԸ

Վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 9ին PETIT JOURNAL*ի սրահը* 21 RUE CADET

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ, "ՌՈՍՏՈՄ,, ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ, ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ, ԽԱՐԲԵՐԴԻ, Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ, ՀԱՃԸՆԻ ԱԶԳԱՍԻՐԱՑ, ՈՒՐՖԱՅԻ, ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

Ա. Ե. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ, Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԵՒ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՌՈՍՏՈՄԻ ԿՈՂՄԷ Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ, ՈՒՂԵՐՁ Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

1.— Mlle LEICKNAM-CACHEUX, 1er Prix du Conservatoire National de Paris, Violoniste. a) *Երգ Պանդուխտի՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Air Islandais: Kreisler*ի*,— c) Chanson du vent: Dorson*ի*.

2.— LE QUATUOR, a) *Խորհուրդ Խորին*, b) *Օրօր*, c) *Հով արէք՝ Տ. Ալիքսանեանի*:

3.— Mlle GENEVIÈVE MARTINET, 1er Prix du Conservatoire National de Paris. a) *Ալապեաղ՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Romance: Balbastre*ի*,— c) Sonate: Cassado*ի*,— d) Aria: Bach*ի*:

Կը մասնակցին նաեւ Օր. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ՝ դաշնակով, Օր. ԳԱՐԻՊԵԱՆ, Ս. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ Հայերէն երգերով, Կ'արտասանեն՝ Պ. Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ եւ Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ

Սիփան երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՎԱԼԱՆՍ

Նախաձեռնութեամբ Զափ. երկսեռ Ո. Միութեան: Այսօր շաբաթ ժամը 8ին, Պետական թատրոնին վերնայարկը: Կը նախագահէ ՊՍԱԿ քհնյ.: Կը խօսին Զ.Ե. Ո. Մ.եան կողմէ Պ. Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ, Հ.Յ.Դ.եան կողմէ Պ.Հ.ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ:

ՌՈՄԱՆ

Վաղը կիրակի ցերեկ: Կը խօսի՝ Պ. Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱ

Վաղը կիրակի իրիկուն: » »

ԿԱՐՏԱՆ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դաշնակցութեան տան մէջ, նախաձեռնութեամբ կարտանի հայ գաղութի Ուսում. Միութեան, եւ մասնակցութեամբ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան, Ռամկավար Ազատական կուսակցութեանց, Վալապրի Ուսանողական Միութեան, Ա. Ե. Հայ կարմիր Խաչի մասնաճիւղին, Պիվէրի, Մանկապարտէզի կրթասիրաց Միութեան, Գոմք Գիւղի Բարեսիրաց Միութեան եւ Հօկի մասնաճիւղին:

Առաւօտուն հոգեհանգիստ-պատարագ նոյն վայրին մէջ Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. միութեան եւ մասնաճիւղին: Վաղը կիրակի ժամը 2ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ, ազգ. եւ քաղ. կազմակերպութեանց:

Տիկ. ՋԱՊԷԼ ԱՐԱՄ (ՓԱՆՈՍԵԱՆ)
Հայկական տարազով

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՋԱՊԷԼ ԱՐԱՄ

ԻՐ ՄԻԱԿ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿՈՒՏԱՅ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն Սալ կամօր մեծ ամփիթատրոնին մէջ, 45 Rue de la Boëtie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՎ Կ'ԵՐԳԷ՝ ՕՐՕՐ, ՄԻ ԼԱՐ, ԵՍ ՊԼՊՈՒԼ ԵՄ, ԵԿԱՒ ԳԱՐՈՒՆ, ՆՈՐ ՕՐՕՐ ԵՒ ՀՕՅՆԱՐ

ՆԵՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒԱԾ Է ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԸ

ԳԻՆԵՐԸ՝ 40, 30, 20, 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ

Ժողովը կը վերսկսի այսօր Շաբաթ իրիկուն նոյն հաւաքատեղին մէջ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ Ի ՊԱՏԻՒ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի ժամը 2ին Թաղապետարանի սրահը
148 rue Villeneuve
Կը խօսին՝ Պ.Պ.ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ և Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին: Կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Պ. Ա. Սարաֆեանի, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Պուա Քոլոնպի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, Rue des Halles.

Կը ներկայացուի՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ *(զաւեշտ 3 արար)*

Տոմսերը նախօրօք հայթայթել Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանէ
2 Rue Victor Hugo, Bois-Colombes. Գինը՝ 5 եւ 10 Ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ պատանեկան միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2.30-ին, 63 բիւ տը լա Բէփիւպլիք Գրադարան ընթերցասրահին մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի փարիզի յուբելինական յանձնախումբերու ինչպէս նաեւ ընդհ. ժողովի բոլոր անդամները կը հրաւիրուին այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 8.30ին 71 Ave. Kléber. բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Ժերեմի լաւ գործաւորուհի կ'ուզուի հագուստը ուղղակի ինքը կարող: Դիմել՝ Rue d'Hauteville, փարիզ, Մագլոմեան եղբարց.

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը: յարմար ամէն գործի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Perboz, Villeurbanne, Lyon.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԼԱՆՍ.— Եկեղեցական ծիսակատարութեանց համար, (պսակ, նշանախօսութիւն, մկրտութիւն եւ թաղում, կը յանձնարարուի այսուհետեւ կանխաւ դիմել Ագգ. վարչութեան եւ հոգաբարձութեան ատենապետ՝ Պ. Պետրոս Մանուկեանի, (24 Rue Bouffier) կամ գանձապահ Պ. ցակոբ Մարգարեանի (Մալաթիացի) 1 rue Pelleterie. իսկ հիւանդանոցի եւ կամ տուներու մէջ գտնուող հիւանդներու այցելելու համար դիմել ինձ, ամէն օր եւ ամէն ժամ: *Պսակ քհնյ. Վեհունի, հոգեւոր հովիւ Վալանսի եւ շրջակայից.*

EMPIRE Մետրօ-Չոլ՝ 37 Av. Wagram

ԲԱՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՄԱՆԱՒԱՏԷՍ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիճի: Մասն. լապոռատուառ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

---

կեանքի, իրդեհի, գողութեան եւ ամէն տեսակ արկածներու ապահովագրութեանց համար դիմեցէք միմիայն

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենայայտնի ընկերութեանց:
H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—6, CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցները ցոյց կուտան հողաբաժինները:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Զատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա ԺԱՆ

Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲՐԱՐՔ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
ՄԷԹրօ Օտէոն եւ ՍԷն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Կ'ուզուին ցափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, ՄԷԹրօ՝ Cadet.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՋԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խոստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ

69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0-15
ՄԷԹրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayette-ի անկիւնը
Gare de l'Est-ի եւ Gare du Nord-ի մօտ
Ճոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, ադամանդ օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանտուքի և ամուսնութեան մատանիներ:
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ-անդամ Société des Comptables-ի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-43
ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԵՄ այցելութեամբ տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires-ի, Bénéfices Commerciaux-ի և Impôts sur le revenu գործողութիւններ:
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires-ի եւ BénéficesCommerciaux-ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, ղրկ օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գիրքակոշկակար, աստղաձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջն մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիմ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՐԱՉ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
27
ԱՊՐԻԼ
1930
27 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1248 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՅԽԱՐԱՆՔ ՀԱՅՈՑ ԱՅԽԱՐՀԻՆ

(Հատուածներ «Հայգոյժ»էն, 1877)

Ողբա՛ժ ղքեզ, Հայոց աշխարհ, զի քո կեանք ողբերգութիւն է. այլ ժամանակ երբ աղէտները ղքեզ պատեցին, դու միշտ ոգիներուդ հետ մի ողբերգու ծնար. քո առաջին ողբերգուն Մովսէս Խորենացին է, որ հազար երկերիւր ամ յառաջ ուժգին ողբաց զքեզ, մինչ վերացաւ գլխէդ Արշակունի թագ, մինչ չախչախեցաւ իշխանութեանդ զաւազան, նսեմացաւ քո փառք, կորեաւ ազատութիւնդ, եւ դու տիրական բարձրութենէդ խոնարհելով իջար նահապետական ի սորկութիւն, դու որ քան զՀիւսիսականս վեհագոյն էր գնիւք քո գահը:

... Յայն օրէն վերջի թագին հետ մեռաւ քո ամէն յոյս եւ յարմնի ազատութիւն, յայն օրէն մինչեւ ցայսօր վեց դարեր անցան, դեռ ոչ լրացաւ քո տառապանք ի վերայ տառապանաց միշտ նորին ի վերայ քո, չտուին քիչ մի հանգիստ ժամանակ, որ պահ մի չունչ առնէիր եւ հանգչէիր մաշած ու թալկացած կեանքիդ մէջ:

Թողուք Յոյն, Պարսիկ եւ Արաբացին, Լէնկթիմուր, Շահ Նադր եւ այլ հիւսիսային բարբարոս ազգեր քանիցս անգամ արշաւեցին, քանդեցին, հողաթլուր դարձուցին ամուր ամուր քաղաքներդ, խրամատեցին բոլոր այգեցանկերդ, զքեզ ճոաքաղ արարին, կայսրս որդինդր մինչեւ ի Խուժաստան եւ Շահաստան գերի վարեցին:

Որննա՛լ ես դու, Հայոց աշխարհ, որչափ քանդող թշնամոյն ձեռք կը չանայ զքեզ ի սպառ ճոաքաղ անել եւ ոտքերդ յարմատէն խլել, դու անդրէն նոր նոր ուռեր տալով կը բազբոջէիր:

×

... Մինչ հիւսիս հարաւին դէմ ի մարտ կ'որոտար, Հայոց լեռնու հին աւազակներն ի դէն կը կոչուէին. այդ բանը՝ նոցա համար մի բախտ եւ պատեհ ժամ էր: Նոքա որ սովորած էին առանց զրտանց վաստակի՝ դիւրական ժողովուրդին ճակատի քրտանց տէրն ուտել, միշտ աւարով ու յափշտակութեամբ ապրիլ, իրանք համարեցին իրենց համար ամէն բռնութիւն, ամէն եղեռն եւ սիր ի գործ դնել քրիստոնեայ ժողովուրդին վերայ. եւ այնչափ անվախ ու անկասկած կը գործէին չարիքներ, որպէս թէ երկիրն անիշխան էր, ոչ իրաւունք կար, ոչ դատաւոր, ոչ դատաստան:

Մարախի ու թրթուրի նման թափեցան, Հայոց դիւղեր եւ դաշտեր ծածկեցին, մի խուն ժամանակի մէջ ամէն կանաչութիւն կերան ու չորցուցին, այն շէն շէն դիւղեր եւ աւաններ անապատ դարձուցին: Միթէ չգիտե՞նք ի սկզբանէ անտի որ այդ ազգին ձեռք միշտ քանդող է, երբեք շինել չգիտէ:

×

... Ո՛վ հալածեալ զայլեր, դուք արդար էք, դուք իրաւունք ունիք երբ սովալլուկ քաղցէն ստիպեալ՝ հազիւ ահ ու դողով կը համարձակիք հովուի հօտէն գաղտագողի մի ոչխար յափշտակել. նրկե այժմիկ եւ լեռներէն դիտեցէք թէ ի՛նչ կը գործեն ձեր զրացի ազգազէները. թո՛ղ գեղացւոց ոչխարներ, նոցա սիրելի ընտանիք եւ զաւակներ եւս յափշտակեցին, սրաժանիքներով պատառեցին ու կերան Հայոց դեղանի կոյսեր:

×

... Առէք նաեւ իմ ուղեցէք ի վայր ընդ ձող եւ ընդ ցից հանել Հայոց սօսանման երիտասարդներն. արեւ տեսաւ, լուսին տեսաւ, աստղեր տեսան, աշխարհ տեսաւ եւ Աստուած տեսաւ. այլ ո՞վ կը խնդրէ՞ք, ո՛վ աշխարհի առեղնակալ դատաւորներ:

×

Այլ գիտե՛մ ես, գիտե՛մ, ո՛վ Հայոց անթաղ դիակներ, ձեզ համար ոչ քահանայ կայ, ոչ ժամկար, ոչ յուղարկաւոր, ոչ սիրելի, ոչ բարեկամ, սարսուռ եւ արհաւիրք ամենուրեք տիրեր է, ո՞վ կը համարձակի կատարել ձեր թաղման հանդէսը: Ո՛հ, ո՛հ, Հայոց որդիքներ, հող ու դաշտ շատ ունէիք, գեռնի երես դուք անհող, անծածկոյթ մնացիք, երկնից թռչուններ եւ երկրի շուներ ժողովեցան կերան ձեր մարմին, կրծեցին ձեր ոսկորներ, մինչ ողջ էիք՝ բռնութիւն զձեզ կեղեքեց ու քերթեց, եւ մեռնելէն յետոյ՝ թեւ ու ոտքերնիդ զատեցին, հանդչինք հողին մէջ, ոչ, ո՛չ. հանգստեան հող չտուին ձեզ, զի նոյն անողոք բռնութիւն՝ ձեր անշունչ դիակներն եւս հալստահարեց:

×

... Ո՛հ, Հայոց աշխարհ, ո՛հ, աղէտներդ անբաւ անկշիռ են... Ե՞ւ ուշամոռաց եղայ եւ չգիտեմ թէ զո՞րն ողբամ: Քանդուած գեղդր ողբամ, վարատեալ ժողովո՛ւրդդ ողբամ, ի սար եւ ի ձոր ցիրուցան եղած ողբամ, հայրենիքէն վարեալ զաղթական որդիքնե՞րդ ողբամ, յափշտակեալ կիներդ եւ կոյսե՞րդ ողբամ, քանդուած վանքերդ եւ պղծեալ տաճարնե՞րդ ողբամ, անհոգ, անպարեւուտ, անճարակ ու թշուառ կեա՞նքդ ողբամ, վաստակաւոր գլխնե՞րդ ողբամ, որ բարդ ի բարդ հնձուեցան ու որպէս նման փռուեցան արտերուդ մէջ, որոնց արեան ցնցուղներ ցայտեցին եւ կարմիր ներկուեցան ցորենի հասկեր եւ հատիկներ:

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Հայրիկը չտեսաւ բուն արհաւիրքը,— 1915 ապրիլ 11/24ը: Բազբեւանդի կոտորածն է որ կը խտացնէ այս ողբին մէջ: Յանկակի ղէպք մը, որ կը նսեմանայ 1915ին ոչնչացած որևէ գաւառի սարսափներուն քով:

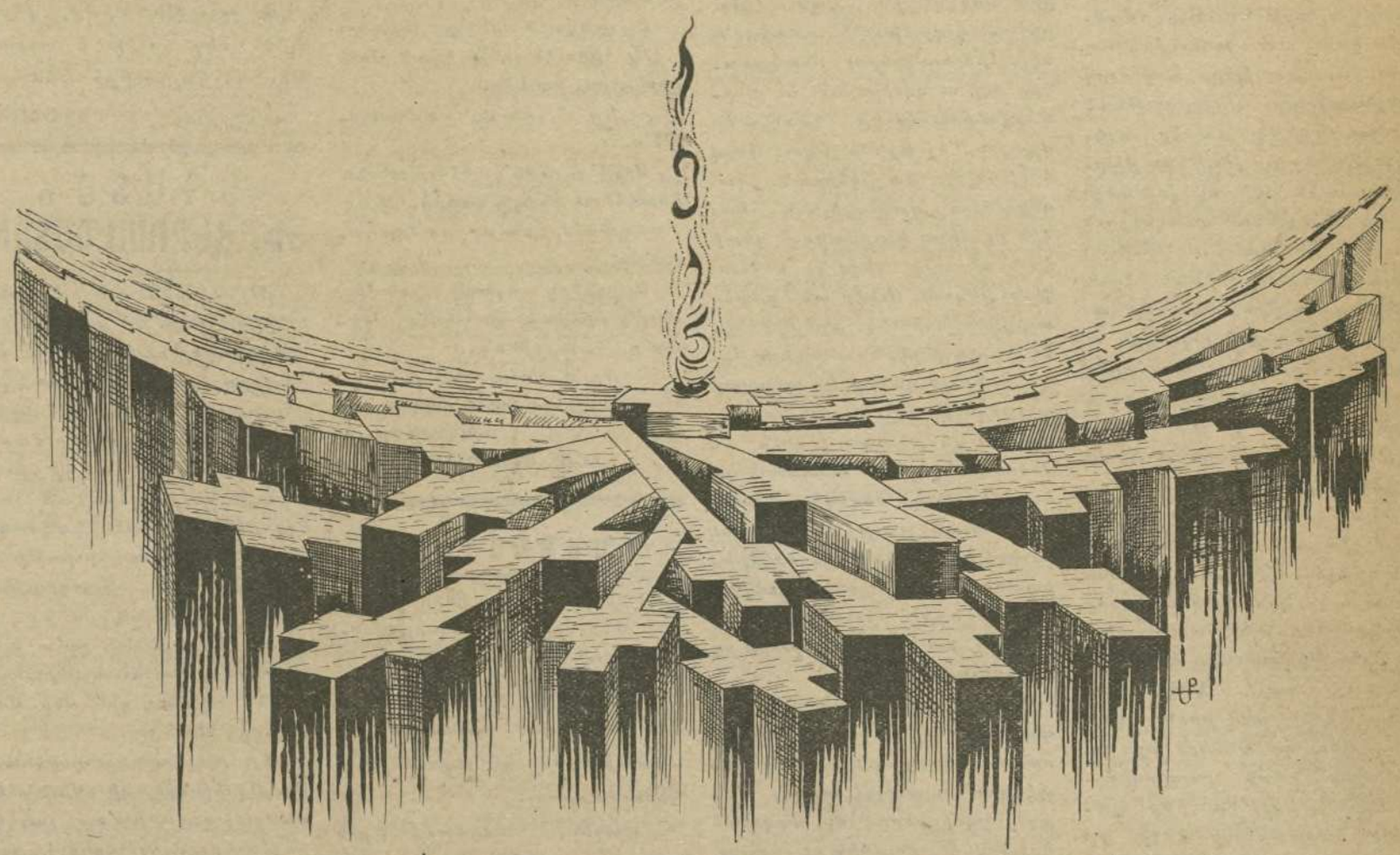
Ցուսահատական պիտի ըլլար մեր կացութիւնը, եթէ մենք տարուէինք «Հայգոյժ»ով կամ «Վանգոյժ»ով:

Բայց յուսահատ չէ Մեծ Ողբերգուն.

— «Միթէ մարդոյն կամ օտարին ձեռք կարո՞ղ է զքեզ մեռուցանել, երբ դու ինքնասպան չլինես, եւ երբ յոյսդ անմահութեամբ լի է:

«...Թէ աշխարհիս խորամանկութիւն քեզ համար այսպիսի դաւ կը նիւթէ, դու եւս փորձառութեամբ ուսի՛ր, խորագէտ եղիր, այնպէս անցիր դաւերէն, որ զքեզ չտեսնայ դարանամուտն յուշիկ անցիր գնա յառաջդիմութեանդ մէջ. մի՛ գոչեր, մի՛ աղաղակեր. Թէ կը խօսիս, Թէ կը գործես, լռին եւ անձայն եղիր:»

Եւ այդ ճամբով պէտք է որ ալ երթանք:

ԱՐԻՒՆ, ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԵՒ ԱՒԵՐԱԿ... (1915 ԱՊՐԻԼ 11/24Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պալքանեան խորհրդաժողով

Յառաջիկայ աշնան Աթէնքի մէջ պիտի գումարուի պալքանեան առաջին խորհրդաժողովը, որուն նպատակն է քաղաքական միութիւն առաջ բերել պալքանեան ժողովուրդներու միջեւ:

Հայ վարդապետական՝ անխոնհարութեամբ

Ֆոնթէնպլոյէն կը հաղորդեն որ հինգշաբթի օր Դրիգոր վարդանեան անուն ինքնաշարժի վարիչ մը կառքին մէջ առած ցունասանի նախկին հիւպատոս Շոմերոս փիգանին, մորէ գիւղէն դուրս կ'ելլէր, երբ րուէ նասիոնալի վրայ կոխոտեց 74 տարեկան կին մը՝ տիկին Թիւիլիէ: Չակառակ պ. փիգանիի ազդարարութեան, վարդանեան չկեցուց կառքը: Սակայն ականատեսներ արձանագրած էին կառքին Թիւը եւ լուր տուին ոստիկան զօրքերու հրամանատարութեան: Քիչ վերջ ոստիկան զօրքերը յաջողեցան վարդանեանը կեցնել փոնթիէրիի մէջ:

Հայ վարիչը խոստովանեցաւ իր յանցանքը, սակայն քիչ վերջ յաջողեցաւ խուսափիլ ոստիկան զօրքերու ձեռքէն: պ. փիգանի եւ իր կառքը ժամանակաւորապէս դրուեցան Մըլէօնի ոստիկանութեան տրամադրութեան տակ, գալով տիկին Թիւիլիէի, մեռաւ Ֆոնթէնպլոյի հիւանդանոցին մէջ:

Դրիգոր վարդանեան 27 տարեկան է եւ պ. փիգանիի անձնական ինքնաշարժին վարիչն է: Նախկին հիւպատոսը կը բնակի Քափ տ'Այլ (Ալփ Մարիթիմ):

Կացութիւնը կը ծանրանայ Հնդկաստանի մէջ

Գլխաւոր քաղաքներու մէջ ազգայնական շարժումը լուրջ հանգամանք կը ստանայ հետզհետէ: Փէշավարի վերջին խռովութիւնները վերջ, որու ընթացքին զոհ գացին 52 հոգի, կացութիւնը դեռ չէ խաղաղած, ընդհակառակն աւելի սպառնական դարձած է: Ցեղական իշխանութիւնները հրամայեցին այլուր փոխադրել քաղաքին բոլոր կիներն ու երախաները: Փէշավարի անգլիացի միսիոնարներէն ո՛չ մէկ լուր կայ: Գրեթէ պատերազմական վիճակ կը տիրէ:

Սպաներուն եւ զինուորներուն արգիլուած է արձակուրդ ստանալ: Շարժման մէջ դրուած են զինուորական նոր ուժեր:

Ջիթթագոնգի ապստամբութեան հեղինակներէն 18 հոգի ներքակալուեցան «Զաքտուրա» շոգենաւին մէջ: Ջորս հազար տեղացիներ Նիլայի մէջ քարերով յարձակեցան ոստիկանութեան վրայ, որ զէնքի դիմեց:

Կալկաթայի մէջ օտար կերպասեղէնի դէմ բոյկոտը լայն հասկութիւններ կը ստանայ: Քարաչիի եւ Մատրասի մէջ ալ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ:

*** *Փէշավարի զոհերուն յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ մեծ ցոյցերով: Ժողովուրդին վրայ աւելի շատ տպաւորութիւն գործելու եւ վրէժի զգացումը զրգռելու համար, ազգայնական կուսակցութեան նախաձեռնութեամբ, յուղարկաւորները մեծ թափօր մը կազմած շրջեցան քաղաքին գլխաւոր փողոցները: Դագաղներու թիւը ուշադրութիւն գրաւած ըլլալով, իշխանութիւնները բանեցուն տուին անոնցմէ մէկ քանին եւ տեսան որ մէջը ողջ մարդիկ պահակած էին, նուաղած վիճակի մէջ, օդի նուազութեան պատճառաւ:*

Բանկունի մէջ ձերբակալուեցան 18 հոգի:

Բոլշեւիկեան համաժողովը

Ստալին տենդոտ գործունէութեան լծուած է՝ բոլշեւիկ կուսակցութեան համագումարէն առաջ կատարուելիք ընտրական պայքարին առթիւ: կուսակցութեան Մոսկուայի շրջանի քարտուղար նշանակուեցաւ կոգանովիչ՝ Բաուման տեղ: Այս պաշտօնը շատ կարեւոր է, մանաւանդ ընտրութեանց այս շրջանին: Ստալին կ'ուզէ ամէն կերպով պարտութեան ենթարկել ընդդիմադիրը հայմայնավարները:

Եգիպտոսի անկախութեան համար

Ինչպէս գրեցինք, անգլեգիպտական բանակցութիւնները պլոտի վերսկսին երեքշաբթի: Նահաս փաշայի քարտուղարը, որ Գահիրէ գացած էր, երէկ առաւօտ Հելիոպոլիսէն օդանաւ նստաւ Լոնտոն վերադառնալու համար: Միասին կը բերէ եգիպտական դաւլիճին պատասխանը անգլիական վերջին առաջարկներուն:

«Թայմզ»ի Գահիրէի թղթակցին հաւաձայն, եգիպտ. կառավարութիւնը խմբագրած է բանաձեւ մը, որ կը յուսայ թէ պիտի ընդունուի անդլ. կառավարութեան կողմէ: Թղթակիցը լաւատես է բանակցութեանց ելքի մասին:

Մայիս 1ի ցոյցերը

Միւնիխի ոստիկանութիւնը արգիլեց Մայիս 1ի համաշխարհական ամէն ցոյց: Համպուրկի ոստիկանութիւնն ալ արգիլեց համաշխարհական ցոյցերն ու բացօթեայ հաւաքոյթները:

Երուսաղէմէն «Իւմանիթէ»ի կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը խուզարկած է բազմաթիւ հայմշակութային բնակարանները եւ ձերբակալած մեծ թիւով բանուորներ: Արգիլած է նոյնպէս Մայիս 1ի ցոյցերը: Պաշարման վիճակ հրատարակուած է:

Տոքթ. Լաժէյի ոճիրները

Ֆրանսայի Պէզիէ քաղաքին բժիշկներէն Տոքթ. Լաժէ ձերբակալուեցաւ վերջերս, որովհետեւ իր մասին կասկածներ կային թէ թունաւորած է իր քոյրն ու երկու կիները արսէնիքով: Աճնոց դիակները գերեզմանէն հանուելով քննութեան ենթարկուեցան եւ թունաւորման պարագան հաստատուեցաւ: Տոքթ. Լաժէյի քովէն գտնուած են գոհերուն պատկանող կարգ մը գոհարեղէններ, որոնց մէկ մասը ծախած էր: Քննութիւնը քննութիւնը հաստատեց թէ բժիշկը իրապէս հեղինակն է այդ երբեակ ոճիրներուն: Միայն թէ խելագարութեան նշաններ ցոյց տուած ըլլալով, մտային քննութեան պիտի ենթարկուի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրքիոյ Օճաղըի ընդհանուր ժողովը որոշեց ցաւակցութիւն յայտնել գերման կառավարութեան՝ արեւելագէտ Ֆոն Լըքոքի մահուան առթիւ:

ՊԱՐՍԻՑ ՐԻԶԱ ՇԱՀԸ իր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ առջի օր ընդունեց կառավարութեան ներկայացուցիչներն ու դիւանագիտական մարմինը: Թէհրան դրօշազարդուեցաւ:

«ԿՈՄՄ ՅԼԻՒԻՆ» երէկ առաւօտ Ֆրիտրիխսհաֆէնի կայանէն ճամբայ ելաւ դէպի Լոնտոն, անցնելով Ֆրանսայէն: Երէկ կէսօրին Թռաւ Փարիզի վրայէն մշուշոտ օդով մը: Ամբողջ ժողովուրդը փողոց թափած էր օդերու հսկան տեսնելու համար: Փարիզի վրայ ձգեց թղթատարական պարկ մը: Վերադարձը տեղի պիտի ունենայ այս առաւօտ Փարիզ-Ղըզանսոն-Պալ ճամբով:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷն կը հեռագրեն թէ փեբրուարի ծանօթ ջարդին հեղինակներէն երկու Արաբներ մահուան դատապարտուեցան: Ցարդ փեբրուարի մէջ 8, իսկ ամբողջ Պաղեստինի մէջ 20 հոգի մահուան դատապարտուած են:

ՄԱՐՍԷյԼԷն Լոնտոն կարելի է հասնիլ 5 ժամ 42 վայրկեանէն: Այս գիծին վրայ կ'երթեւեկեն Ֆրանսական երեք օդանաւեր, որոնց իւրաքանչիւրը կը փոխադրէ վեց ճամբորդ:

ԵՈՐԻԿԻ ԳԱՆԿԸ

(ՑԵՍԻԼ)

Անապատի դիշեր։ Նոր դադրած էր փոթորիկը։ Դեռ ամպ էր իր ուղղութիւնը քաոսը եւ դժոխքին Շարժը կլանած էր ղրախտը իր աստղաթիւ զոյգերով։ Լուսինը նման էր գլուխէն ածիլուած ապուշի։ Ամայութեան ու լռութեան մէջ՝ աւազներու երգ մը կար։

Նոր Հաւկէթն էր որ կը յառաջանար, առիւծի մը հետ։ Շատ քալեցին անոնք։ Յանկարծ կանգ առաւ առիւծը։ Կանգ առաւ եւ Հաւկէթը։ Խորհուրդ մեծ եւ ահռելի։ Ողբերգութեան մը մասունքը կը բուրէր այդտեղ։ Առիւծը իր թաթերը մխրճեց աւազին մէջ ու խառնեց։ Ու գանկե՛ր ինկան աւազներուն վրայ։ Գանկե՛ր...։ Առիւծը նստաւ ծունկի։ Մոռցաւ Համլէթ ու գանկ մը առաւ իր ափին մէջ։ Յետոյ կանգնեցաւ ու նայեցաւ գանկին հանճարեղ տրտմութեամբ, իմաստուն դառնութիւնով։

Ու նստաւ առիւծին վրայ եւ խօսեցաւ գանկին ու ըսաւ.

— Խե՛ղճ Եորիկ... կը ճանչնայի զինքը... Հին աղնուական մըն էր ան... Թագաւորին տանուտէրն էր, յետոյ եղած անոր հարկատուն... Ի՜նչ հարկատու... իր հանճարին տուրքը կը վճարէր ամէն պահ... Անոր բոլոր եղբայրներն ալ իրեն նման էին... Անոր զաւակներն ալ բոլոր՝ իրեն նման բոլորովին... Օ՛, Եորի՛կ, Եորի՛կ... ինք պալատին ճարտարապետն էր, իր մէկ եղբայրը պալատին բժիշկն էր, իր ուրիշ մէկ եղբայրը պալատին ոսկերիչն էր, իր մեծ եղբայրը պալատին գանձապահն էր, իր տղաքը պալատին նկարիչները, տպագրիչները, փորագրիչներն էին... Ու դեռ ազգականներ ունէր որոնք պալատին հողերը, պարտէզները կը մշակէին, ու ազգականներ որոնք օրհնութիւններ կ'արտածէին եւ առաւտութիւն կը նեղածէին... Օ՛, Եորիկը, կը հինէր եկեղեցիներ, դպրոցներ, հիւանդանոցներ ու դիւղեր... կը հինէր աղբիւրներ, օթեւաններ, թատրոններ... Ի՜նչ կենսուրախ էր, ինչքան բարի ու աշխատասէր... Առաքինի աչքեր ունէր, սեւ աչքեր որոնք լուսաւոր էին պարկեշտութեան ճառագայթներով։ Սա փոսերուն մէջէն էին անոր աչքերը, լեցուն արդարի կրակով։ Ամբողջ դէմքը խունկ ու ծաղիկ կը բուրէր—միւռո՛ն։ Սա լերկ գանկին վրայ խիտ ու սեւ մազեր կային։ Արուեստագէտի կիսաթուխ ժորթ ունէր։ Նման էր գեղագրուած գմբէթի իր ճակատը։ Այդ գեղագրութեան ձեւը գեղեցիկ այլ սակայն ահաւոր էր բառերուն իմաստը։

Ճակտի գի՛ր...։ Գմբէթին ներքեւ երկու փոքր կամարներ էին իր յօնքերը։ Ու իր թարթիչներուն թեւավարագոյրը մերթ կը խառնուէր իր յօնքերուն։ Ու ճիշդ այստեղ աչ այտին վրայ սպի մը կար։ Անիկա կռուած էր։ Ու ուղեղ մը կար սա չոր գանկին մէջ։ Իր մարմինը ոչ մէկ բեռէ կը յոգնէր, այլ միայն իր ուղեղին ծանրութենէն։ Ու սա ակռաները որոնք երբեք օր մը չծամեցին ուրիշին պատառը։ Խե՛ղճ Եորի՛կ, քու դէմքիդ թերթերն ու դիծերը աւազներուն մէջ հալեցան... Ի՜նչ աշխարհափոխութեան օր էր այն Օրը...։ Ուղեղդ մարեցին արիւնիդ մէջ...։ Լուսամբջիւններու նման, յարձակեցան քու վրադ։ Հազար անգամ հազար էին։ Ու իրենց վատ զօրութիւնը դեռ հազար անգամ հազար աւելի էր։ Անոնք կմախքներն անգամ աղացին զմոսելու համար Էննկթիմուրը։ Օ՛, Եորիկ, իմ Եորի՛կ, Եորի՛կ... Խողխողեցին քեզ ու աշտարակներ չինեցին կտրտելու համար քու երկնաթռիչ ուղեղիդ վերջին մտածումը... Այսպէ՞ս պիտի ըլլայիր դուն... Ա՜հ, հանճարեղ միամիտս, ինչո՞ւ չըլլաիր լեռնական մը ու ցորենի տեղ չունենայիր վառօդի շտեմարաններ... Ինչո՞ւ յամրաբար մոռցար վահագնդ ու միմիայն Անահիտին ու Աստուածամօր փարեցար... Օ՛, քու մեծութեանդ ու բարութեանդ պաշտելի սխալը...։ Տուիր լեզուդ ծաղիկներուն ու սիրտդ օձերը կծեցին... Ով աննմանակ Եորի՛կ, հանճար ու սուրբ եւ հերոս չինութեան։ Դուն ստեղծեցիր ու սիրեցիր լեզուդ, երգդ ու հաւատամքդ։ Բայց գանգնք պահպանել հարկ էր։ Ո՛վ վահագն... Ու դուն երբեք չունեցար մարդկային լեզու։ Քու բարբառդ դրախտին պատերուն մէջ, հրեշտակներու բնակարանին մէջ ու սուրբերու եւ մարգարէներու մէջ կը հասկցուէր միայն։ Ի՛նչ եղեմի լեզու։ Անով կը խօսէիր ծաղիկներուն, ծառերուն եւ պտուղներուն հետ։ Հին ու միշտ թարմացող գեամի էր նման այդ լեզուն, մեծաքանչ լեզուն։ Ունէր ան բարձր ալիքներ, խորունկ լարեր որոնց մէջ կը ժայթքէին աստղեր։ Արքայութեան գանձը կը պսպղար այդ լեզուին մէջ։ Եորի՛կ, Եորի՛կ, ո՛վ քու վեհանուագ լեզուն եւ մեծասքանչ։ Նա անտեսանելի եւ անիմանալի մեղեդի, նուագ կորուսեալ, պա՛ր ծնծղաներու արծաթէ, կաժարներու ոսկեբանաղօթք, ծիծաղահոլ զուարթնոց, երկնքի սիւնասրահներու հաժերդ, նահատակաց խմբե՛րդ եւ արեւու արձագանգ։

Ու քու երգերդ, Եորի՛կ, հոգեւոր ու դեղչական որ ծաղկեսանդուղ կը բարձրանային առ պէ ամպ ու աստղէ աստղ, մարքուր հրթիռներով ու մաղուած կրակով։ Եւ քու հին ու կուսական վիշտդ այդ երգերուն։ Ի՛նչ հուր սրբուած, որով կը տաքնային հրեշտակներ, սերովբէներ ու քերովբէներ։ Քու սիրերգներուդ մոգութիւնը բաւական էր որ սուրբերը սիրով կաւատ դառնային։ Քու երաժշտութիւնդ հալած աստուած մըն էր։ Այդ աստուածը սակայն վահագնը չէր։ Դժբախտ բարեբախտութիւն։

Ո՞ր եաթաղանը կարեց քու լեզուդ ու կոկորդդ... Օ՛, աստուածային Եորիկս, քու ամբողջ գօրքդ ինկաւ եաթաղանի մը միակ հարուածին ներքեւ...։

Եւ ո՞ւր են, ո՞ւր, քու Հաւատամքիդ ազամանդէ տառերը հիմակ։ Ո՞ւր է կտակագիրդ...։

Զաւակներ ունիս դեռ, այո՛, բայց ո՞ւր են, ի՞նչ են անոնք...։

Նոր, օտար, արուեստական ու մահաբոյր դրախտներու մէջ են քու զաւակներդ։ Վատասերա՛ծ, այլասերուա՛ծ ու պի՛ղծ, պի՛ղծ։ Եօթն անգամ զղուելի։

Կան որ կը քարկոծեն իրար ազամաթուղերով։

Կան որ կը գանակոծեն իրար ուղտաւիշերով ու մասրենիներով։

Կան որ կը բռզանան իւրաքանչիւր շնչառութեան, լանուն թոշակի զիրութեան։

Կան որ կը տխմարանան եւ ուղեղով կ'ոչլոտին։

Կան որ դասական կատակերգութիւններու մէջ սրիկայբար եպիսկոպոսի մաս կ'առնեն։

Զարդերէ պրծած ժանտաւիշներ շատ կան... Եւ գոյնզգոյն, եւ խառնիճաղանճ...։

Բորենիներ ալ կան... ցեղիդ յետին մասին ու մասունքին բորենինե՛րը...։ Փարիսեցինե՛ր, բողոքականնե՛ր, կարմիրնե՛ր ու կաթոլիկնե՛ր...։

Ու անդամ անուններ կուգան բերանս, խուխերու նման...։

Օ՛, Եորիկ, ահաւոր է ու զըզուելի, զղուելի...։

Ժանտախտը տանի զիրենք...։

Բայց Եորիկս, ո՛վ իմ հայրասնոյղ Եորիկս, այսքան ողբէ վերջ իմացիր, — կան ալ որ քեզի են նման...։

Օ՛, շատ խռովեցայ ու խռովեցի քեզ, Եորիկ...։ Հանգչէ խաղաղութիւնով։ Սահմաններէն անդին ունիս զինուորեալ պատանիներ։ Հարստութեանդ նախերգանքին կը պատրաստուին անոնք։

Հանգչէ, Եորիկ, երջանիկ քունով։ Անդորրութիւնը ըլլայ քու հրեշտակդ։

Եորի՛կ, Արա՛մ, Արա՛, Արմենա՛կ, համբո՛յր, համբո՛յր, համբո՛յր...։

Ո՛վ իմ հայրիկս, պապիկս, աղբարիկս, սո՛ւրբ, սո՛ւրբ, համբո՛յր...։

Ու Համլէթը ծռեցաւ երկիւղած ու գանկը դրաւ տաք աւազներուն մէջ։ Արցունքը կը ցամքէր իր աչքերէն, օրհնուած ու սրսկուած Ջուրի նման։ Երկու զուարթուններ գանկը առին ու բարձրացան։ Գանկէն անոյշ լոյս մը կ'ելլէր։

Եւ յանկարծ մոնչեց Առիւծը։

Ու հեռուէն լսելի եղան թըմբուկներու ձայներ.

— Ռա՛մ, ռա՛մ, ռամռառա՛մ...։

Ուժե՛ղ, ուժե՛ղ, վճռական, ու հետզհետէ աւելի ժոխիկ.

— Ռա՛մ, ռա՛մ, ռամռառա՛մ...։

Աւազները ակսան շարժիլ, ժուխը երերաց, խումբե՛ր, տըղա՛ք, հայրդիննե՛ր...։

— Ռա՛մ, ռա՛մ... ռա՛մ...

«Ցառա՛ջ նահատակ ցեղի անմահներ...»։

ՆՇԱՆ ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ԹԱՄԿԱԳԻՐ

Վասպուրականի հերոսամարտին մէջ միւս եզերքն անցած ընկերներուս։

Ձեր նախկին դիրքերէն բաւական առաջացած, հանդարտ յամառութեամբ, կը շարունակենք հերոսամարտը...

Մինչեւ ռազմամթերքին սպառիլը, կը յուսանք հարստանալ նոր նոր գրաւումներով, եւ միջոցներ ձեռք ենք առած նոր յաղթանակներու համար։

Երկարատեւ կռիւներու ընթացքին խանգարուած մեր զէնքերու մէկ մասը վերանորոգեցինք եւ մեացեալ մասը փոխարինեցինք թշնամիէն խլուած աւելի նպատակայարմար զէնքերով։

Շնորհիւ երկարատեւ փորձառութեան, ռազմիկներն աւելի վարժ են հիմակ ու աւելի՛ յանդուգն։ Անոնցմէ շատերը մոռացած են, եւ կան որ բնա՛ւ տեղեկութիւն չունին խաղաղութեան ու անհոգութեան մասին։

Մեր նախկին երկու ճակատներու միացումը պատճառ դարձաւ նոր ծանօթութիւններու։ Երբեմն այնպէ՛ս կը յորդին անոնք, որ մեծ դժուարութեամբ կարելի կը դառնայ գանոնք տեղաւորել իրենց հունին մէջ, սպասելու համար աւելի՛ նպաստաւոր առիթներու եւ գալիք հրամանին։

Ձեզ մխիթարելու համար չգրեցի այս բոլորը, որովհետեւ գիտե՛մ թէ դուք այնքա՛ն ուրախ էք որ ամենեւին պէտք չունիք մխիթարութեան։ Իմ նպատակս է ձեզ տեղեակ պահել մեր կացութեան, որովհետեւ վստահ եմ թէ մեր իւրաքանչիւր յաջողութիւն պատճառ կը դառնայ ձեր կացութեան բարելաւման։

Ինչո՞ւ ծածկեմ, շա՛տ կը խանդարուինք մեր ճակատներու ընդարձակութենէն, որու պատճառներէն մէկը մենք ենք։ Բայց ի՞նչ ըրած, պիտի տոկանք։

Ձեր օրերու պէս, ի հարկէ կան՝ որ կը խուսափի՛ն կան՝ որ չե՛ն հաւատար։ Կա՛ն՝ որ կը հառաչե՛ն։ Կան՝ որ անձնատուր ըլլալու իմաստութեան մասին կը խօսին։ Կան, որոնց համար հայրենիքը մի ընտիր փողկապ է, որով կ'ուզեն պճնել իրենց կուրծքը, ինչ է, նուա՛զ աղքատ երեւնան։ Բայց կան եւ, ձեր օրերու պէս, որոնց համար հայրենիքը վարագի ջուրն է, Ադամակը, եւ Ազատքի աղբիւրները, եւ կը գգան թէ պիտի մեռնին, եթէ չմեռնին։

Ընկերներ, նկատի ունենալով որ ամէնէն անպէտները անգամ կ'օգտուին ձեր թողած յիշատակներովը, ձեզ անծանօթներն անգամ, կը հպարտանա՛ն ձեզմով, ձեզ՝ բնա՛ւ օգտակար չեղածներն անգամ, իրենք դիրենք բարեկա՛մ կը հաշուեն ձեզի, կը խնգրեմ, օգտուելով ձեր ունեցած այս հմայքէն, թելադրեք որ բոլորը մեկնին դէպի ճակատը։

Թելադրեցէք թէ դուք փորձեցիք արդէն բոլոր առաքինութիւնները, եւ տեսաք թէ լաւագոյն առաքինութիւնը, ինչպէս ամէն տեղ, կռիւն է ազատութեան եւ հայրենիքի համար։

ՕՀԱՆ

ՍԳԱՏՕՆ ԵՒ ՀԵՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ

«Ոչ մէկ աննկուն դաշնակ, խառն ու շփոթ շարժում կայ քանի մը օրերէ ի վեր ստեղծուած եւ տակաւ լայնցող ու խորունկցող մեր բոլոր ճիգերուն ու աշխատանքներուն մէջ, որոնք ժամ առ ժամ թափ կ'առնեն, կը ճիւղաւորուին ու կը զօրանան հոգիէ հոգի, տունէ տուն, կազմակերպութենէ կազմակերպութիւն...։ Ընդհանրական դիմադրութեան վճիռ ունինք ամէնքս ու երդուած ենք թանկ, շա՛տ թանկ դնահատել մահուան գերանդիին առջեւ ակամայ զոհ մեր ժողովուրդին կեանքը։»

Այս տողերը կ'ընդօրինակեմ Օն. Մխիթարեանի «Վանի հերոսամարտը»էն, խի՛ստ շահեկան եւ վաւերաթուղթերով հարուստ հատոր մը, որ լոյս տեսաւ այս օրերս։

Սովորական դիրքերու պէս չէ՛ երթեւեկեցի գայն։ Աշխատութիւն մըն է անիկա, որ ոչ միայն կը պատմէ մեզի Վասպուրականի երեսնօրեայ կեանքի ու մահուան պայքարին, այլ կը խօսի ամբողջ ժողովուրդի մը, առանց տարիքի, դասակարգի ու սեռի խտրութեան, համերաշխ դործակցութեան, ինքնապաշտպանութեան հերոսական եւ անձնազոհ դրուագներուն, ստեղծագործական աշխատանքներուն եւ մարդկայնօրէն կարելի հեռատես շարժումներուն մասին։

Սուգի եւ յիշատակի այս օրերուն, պէտք է արձանագրել այս փաստը,— որքան խորո՛ւնկ կը զգանք մեր ցաւին մեծութիւնն ու կորուստներուն ահաւորութիւնը, ու ասիկա տարուէ տարի աւելի շեշտուած ու դիտակից ձեւով, նոյնքան կարօտով կը փնտռենք լքումի, հալածանքի, աւերակներու եւ կոտորածի ընդհանուր հայացնապատկերին քով, մեր հոգինեղուն խանդավառութեան պատճառով, գիտակցութեամբ, մտածուած հերոսական դրուագներուն յիշատակները։

Այս տեսակէտով, վասպուրականի հերոսապատումը, իր բոլոր մանրամասնութիւններով, մեր նորագոյն պատմութեան ամէնէն թանկագին ու առնական մէկ երեւոյթն է։ Կենդանի վկայաբանութիւնն է անիկա ժողովուրդի մը, որ գերմարդկային անձնուիրութեան եւ արժանապատուութեան մէկ վայրկեանին, աստուածներու պէս պայքարելու համար արիւնոտ կրկէսը նեռուեցաւ։

Փաստն այն է, որ շնորհիւ հեռատես, անձնուէր եւ ժողովրդասէր մարտիկներուն, երկու ֆարիւր հազար հոգիներ փրկուեցան ծրագրուած կոտորածներէն, ապացոյցը տալով թէ Հայը զիտէ ի հարկին չափուիլ անհաւասար ուժերու դէմ, յանուն արդարութեան ու ազատութեան։

Պատմութիւնն է այս հերոսամարտի մը, որ կը զուգադիպի մեր մեծ Սգատօնին, Ապրիլեան եղեռնին։ Երբ մէկ կողմէն կը վերապրինք մեր անդարձ սիրելիներուն, խորհուրդի մէջ ծըրարուած անօրինակ մահերը, չենք կրնար չհպարտանալ հերոսական այն դրուագներով, որոնք ապրեցան մեր հարազատները, հոս ու հոն, քոնութեան ու անարդարութեան դարաւոր ու դասական հարթնիքին մէջ, հերոսութեան ու անձնուիրութեան խարոյկներ բոցավառելով հարթենի աւերակներուն ու լեռներուն վրայ։

Վերապրող սերունդներուն եւ մտաւորականութեան դերը ա՛յս պէտք է ըլլայ յիշատակի տարեդարձներուն։ Դպրոցական սերունդը մեր նորագոյն պատմութեան մէջ արիւնի ու կոտորածի, հպատակութեան ու ստրկութեան տխուր պատմութիւնը թող չսորվի այլեւս։ Անոր սորվեցնենք այն միւս դրուագները, որոնք մեր ցեղին մարտական ընդունակութիւններուն կենդանի ապացոյցները մնացին ու արձանագրուեցան։ Թո՛ղ սորվին, որ իրենց հայրերն ու եղբայրները դիմադրութեան, անձնազոհութեան ու ինքնապաշտպանութեան փրկարար օրինակը տուին հոն, ուր զոհ չգացին միամտութեան ու խաբկանքի։ Թող սորվին, որ իրենց ծնողները յաճախ զէնքով ու ռումբով մեռան, թշնամի շարքերը նօսրացնելէ յետոյ։ Թո՛ղ սորվին մանաւանդ որ հոն ուր բովանդակ ժողովուրդը մէկ սիրտ, մէկ հոգի ու մէկ միտք գործեց, տառապեցաւ, զրկանքներ տեսաւ, ու ի՛սաւատաց՝ փրկութիւնը չուշացաւ։

Նոր սերունդը թո՛ղ սորվի յարգել յիշատակը բոլոր անոնց, որոնք գիտակից մահերով հերոսացան եւ որոնց հերոսապատումը ժամ կը կազմէ մեր ժամանակակից պատմութեան։ Թող կարդան այդ պատմութիւնը բոլոր անոնք, որոնց հոգիին կրակը մարեր է, թող կարդան բոլոր լքուածներն ու յուսահատները։ Անո՛նք որոնք հայ ժողովուրդին զարաւոր ստրկութեան ու անմիաբանութեան մասին կ'ողբան եւ որոնք հաւատք չունին մեր ապագային համար։

Այդ պատմութիւնը շա՛տ դաւեր ունի տալիք բոլոր անոնց, որոնք տասնեւհինգ տարիներ անցնելէն վերջ անգամ, կը յանդգնին անարգել յիշատակը բոլոր ըմբոստներուն ու անձնուրացներուն, որոնք ստրկատիրութիւն ու հպատակերպութիւն կը քարոզէին այն պահուն իսկ, երբ թշնամին իր սուրը երկնցուցեր էր մեր պարանոցներուն։ Այնքան կորուստներէ յետոյ զանազան քաղաքներու եւ մանաւանդ վանի հերոսական դիմադրութիւնը, օտարներուն վկայութեամբ իսկ, կը փրկէ հայութեան պատիւը։

Հոն ուր հայ ժողովուրդին առողջ բնազդը զինքն առաջնորդեց, կեանքէն քաղեց իր փորձառութիւնը, հոն՝ անիկա փրկուեցաւ։ Փրկուեցաւ հազարներով ու հարիւր հազարներով. արդահատելի են անոնք, որ այդ փրկուածներուն մէջէն ըլլալով մէկտեղ, այսօր լեզու կ'ելլեն, անարգել փորձելով դեկավար մարտիկներուն անթառամ լիշատակը։

Ապրիլեան Սգատօներն ու հերոսապատումները ինքնագիտակցութեան ու ինքնամփոփման թանկագին առիթներ են մեզի համար, մէկ կողմէն սգալու մեր կորուստները եւ միւս կողմէ ներշնչուելու այն անմոռանալի հերոսական դրուագներէն, որոնք արժանապատուութեան ու հպարտութեան գիտակցութիւնը կուտան մարդուն։

Ազգ մըն ենք արեւուն տակ եւ ունինք մեր պատմական ու դարաւոր Հայրենիքը, զոր ներկած ենք մեր արիւնով եւ ոռոգած՝ մեր քրտինքով։ Մենք կը կը հաւատանք անոր վերջնական ազատագրութեան։ Վեհերոտները թող հեռանան հրապարակէն ու չխանգարեն նահատակներուն ու հերոսներուն կտակին իրականացումը։

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԶՈՐՍ ՀՈՎԵՐԷՆ

Հռոմի Նշանաւոր Ճարտասան Կիկերոնի անունը կուգայ... սիսեռէն։ Այսպէս կոչեցինզայնդէմքին վրայ սիսեռի պէս կոծիծաւնեալուն համար։

ՍԵՒ ԾՈՎՑԻ ՔԱՀԱՆԱՆ

Տպաւորութիւններ կան, դանկէդ ներս են ինկած ոսկորներդ սոսինձ էին տուին։ Սակայն կը յաջողին անալ տարիներու հակառակ։ Մա՛հը կրնայ արմատին կպչիլ։

Երբեմն ալեկոծ՝ մտքերը կը ծծծեն։ Յաճախ կ'ընտեն։ Օրե՛ր կը մտրին անապատեալի վայրկեանի մը կարծ կայծ կը նետեն անմը, ինչպէս կպղինի կխնամքով անթեղուած կրակ։

1915ը առատաձեռն այդ տպաւորութիւններով աքսորէ վերջ, հաստ տետրները դարաններ լեցուցին։ Քե՛ր պարպեցին։ Բայց մը չապառեցաւ։

Հիւանդ եղան զրողները։ Ինչո՞ւ այս տխուր փոխանակին Որպէսզի թուղթին պատկերը, որուն բիբերը կը նային, ամէն «Նահատակաց»ին մութին մէջ ինացած շառաչ մէկը գո՛նէ լոյսին բերուի։

* * *

Չո՛ն է, հարաւային անկիւնի զօրանոցի մեծ բակին սիւյին բունին է կապուած գին հովը մազերուն եւ մորքին հետ կը խաղայ։ Անտունչ՝ ժողովուրդին կը նայի։ Ու ոսկորներուն ցա՛ւը կ'ըսէ, Սեւ Ծովցի քահանան։

Շուրջը կը դառնայ կծծի թինը։ Արծաթ գլուխը տենդագին շարժումներ կ Զեռքի վառելափայտը կ նային ամէն կողմը կը փոր Դադարի պահուն՝ թո՛ւքը կ նէ։ Բայց կարելի՞ է հանդ ժել անէծքի եւ հայհոյանք տարափին։ Ճահանային տասարդ արիւնը գլխուն գ կած է։ Կուրծքը փքոցն է բինին։

Ինչ անդին, ձախ պահ կայինքին, քաղաքին բոլոր յերը։ Ծալապատիկ եւ կծկած կը դիտեն իրը թէ։ կը տեսարդեօք։ Ամէն միտք անհան կը փնտռէ։ Սիրտերուն կը լսուի։ Ի՞նչ պիտի պատ

Հինգ օր առաջ էր ժը, թնդերը վայնասունի ուեցան։

— Աղջի՛կ Հայկանուշ, տարին։

— Երեք հատ «ասլանի եղբայրներս չկան։

— Տաքրս զիշերանոցով հանեցին։

— Տունը ժարդ մը լցին։

Մէկ գիշերուան մէջ, թիւնը ժաղուած էր։ կը հարսները, կեսուրները, ները, ժայրերը։ աղջիկները, ժանչուկները, ծերերը եւ խանները։

Ու ամէն տուն՝ ժը կանգնած տեսաւ զրկը չկա։ Դուրս եկլելը արգիլ ։

Եւ մունետիկը պոռաց։

— Հայե՛ր, շաբաթէ մը բայ պիտի իյնաք։

Դիմումի Աղաչանք։ կոծ։ Տաճկնալու աղերսա Ոչ մէկ ճար։ Չրաժանը կուգայ։ Պէտք է որ պալպալուի։

Կոչնակին կանչը արտ վոր էր։ Ժամը լեցուեցաւ հանան խորանին վրայ զինքէն եկած։ Դարձեա՛ղ ալիփոխական շունչը։ որ չին քով անպայման կ'ուզէ։ Ջա՛րդը կը Հարսնե՛ր, աղջիկնե՛ր, տանի՛ք անպատուութ Մնա՛նք։ Դիմադրե՛նք։ ենք, այո՛։ Բայց հո՛ս ժեռնի Պատուո՛վ ժեռնինք։

Ու քահանան թաղէ պատեցաւ։ Տունե՛րը կ'օր Ոչ ոք կ'ուզէր զէնքին հատ կոտորածին ո՞վ կը

Հայ ժառնիչը լուրը ար Քահանային ժանչը տուն վա

— Մայրիկ, հայրիկը ցին։

Գրան երկաթը դրուեցաւ։ Տը-
— Հրդե՛հ կայ, քահանային
ՀրդեհՀ կա՛յ։
Փայտաշէն ահագին տունը
կազդրէն բռնկեցաւ։ Ու կարե-
լի չեղաւ որ հրշէջները եւ ոս-
տիկանները ներս մտնեն։ Երկս-
տիկանները եւ քահանային հետեւած
ամբոխ մը հարսներ եւ երի-
տասարդներ, պատուհանները
բոլոր էին բռնած։ Կրակին մէջէն
ոմանք կը թափէին, մեռնելէ ա-
ռաջ։
Տեսէ՛ք։ Երկինքը կարմիր է։
Ամբոխը հրճուանքով կը պա-
տասխանէր։ Տաքութիւնը, քաղաքին
մէկ ծայրէն միւսը ձգուելու ձեւ մը
ունէր։ Ամբոխը` մինչեւ զօրանոց կը
հասնի։
Ի՛նչ մը միայն մոխիր եւ
ածուխ։ Որովհետեւ իրիկուան դէմ՝
ոստիկան անձրեւ մը հովին յա-
ռաջեց։
Եւ ժողովուրդը լուսցուց զօ-
րանոցին մէջ։ Մեծ մոր Արթին,
որ ծունկին վրայ, ամբողջ
գիշերը, գառնացեց ու խոկաց։
Ինչո՞ւ հեռացար «Թօփ, Թօ՛փ
պատանիներէն»։
Ցորս անուն՝ մէկ արծաթ
դրամ։ Մեկնելէն ժառանգեց։
Աղբիւրը աւազանը տուաւ կնոջին
քաղաքին նուէրն էր։ Մեծ մորը
քաղցի լակոտները փակցու-
ցին։
Առտուն կանուխ, հետաքր-
քրուղները դռնապան-ոստիկա-
նը շրջապատեցին։ Քահանային
մէրն ու ականջները քաղա-
պատին բերուած են։
Կրօնադիտութեան դասատու՝
ազգային պատմութիւն էր որ
կ'ընէր Սեւ Ծովցի քահանան։
Առաւօտաշունչի հրեանելուն
մէջ վազդանի, Ղեւոնդի հոգին
կը անսնէր։
Իրիկուն մը, թերթին մէջ
Հանի կոտորածը կարդաց։ Բո-
պիկ եւ գլխաբաց՝ կոչնակին
վազեց։ Ու բոլոր ուժը չուանին
տնեցաւ։ «Ուժասպան» էր։ Տա-
կիչները աղօթքի կեցած։ Հա-
յր քահանան զրկած տունն տա-
րին։
Երկու օր վերջ, ամէն Հայ,
ամբ բանալին ոստիկանին
յանձնեց։
— Ո՞ւր կ'երթանք այսպէս,
պէ՛ էֆէնտի։
— Երեք օր պիտի քալէք։
Մեծ մարգարէին հաւատքը պի-
տի ծորհուի ձեզի։ Եւ տուն
պիտի դառնաք։
Վերապրողը տասնըհինգ ան-
գամ երեք հարիւր վաթսունը
չինց օր քալեց։ Ու կը շարու-
նակէ քալել։ Երիտասարդ է դեռ։
Ծունկերը չեն կթուտած։ Պիտի
հասնի՞ տուն։)
Տամ մը վերջ, հեռո՛ւն, օդին
մէջ, սեւ կէտեր կը ճախրեն։
Կ'իջնեն ու կ'ելլեն։
Ծովիսին մէջ, հազիւ ճանչ-
ցան իրենց քահանան։
Օր մը անդին, արեւին տակ
քարին վրայ, կո՞վ կը մոր-
թէին։ Ջուրը քշեց կծծի Արթի-
ն։ Առանձին չէր։

* * *

«Կաթոլիկը լիկ, լիկ,
Պէշ փարայա իփլիկ...»
Ու այս հալածանքին ենթա-
ցան, դպրոցին միակ կաթոլիկը,
Ենց վրէժը։
— Տէր հա՛յր, Արա «Աստ-
ած չկայ» քարոզեց։
Անաստուածը պատժուեցաւ։
Տակացատ ապտակ մը։ Կծու
անդիմանութիւն։ Եւ ցորեկ մը
անտարկութիւն, երկու ժուռ
պէշ զրկուելու պայմանով։
Մարը արտասուեց։ Եւ տու-
ն ճակտին քսուած ամօթը
ջրելու համար, ծունկի եկաւ
ջրին առջեւ եւ ժամերուն թի-
ւ կրկնեց։
Աշակերտը կ'ատէր իր դա-
սատուն։
Այսօր, խուճկերուն ամէնէ՛ն
պղիւը կը ծխէ Սև Ծովցի Գարա-
ջեան քահանային յիշատա-
կին։

ԱՐՇԱԻԻՐ ԽԱՆԻՏԱՆԵԱՆ

Կարդացէք և Տարածեցէք
ՅԱՌԱՋ

ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ

Պատմական Թուականներ շատ ունինք։ Առաւել եւս բազմազան եւ բազմազգի սուրբերու յիշատակութեան օրեր. բայց ոչ մէկը կը ներկայացնէ այն բացառիկ արժէքը Հայ վերապրող սերունդին համար, ինչպէս 1915 Ապրիլ 11-24ը եւ 1918 Մայիս 28ը։

Հայը, եթէ գեռ կը սիրէ պահել այս անունը եւ հետեւաբար այդ անունը բնորոշող կեանքի բազմաւիկ դառնութիւնները, չի կրնար սովորական կարգով նայիլ 1915ի վրայ մասնաւորաբար։ Եւ ասիկա անոր համար, որ այդ թուականին Հայ աշխարհը ականատես չըլլար զարհուրելի ողբերգութեան մը, անախընթաց՝ իր ծաւալումին ու բովանդակութեամբը։

Դարերէ ի վեր բնութեան եւ մարդկային ամէն տեսակ արհաւիրքներու դէմ ինքզինքը պաշտպանած Հայը կը մորթոտուէր իր ճիւաղ թշնամիին կողմէ։ Իբրեւ քաղաքական անհրաժեշտութիւն, ներկայացուած այս ոճիրը այդ եւ անոր յաջորդող տարիներուն մէկ միլիոն Հայ կեանք խլեց մեզմէ։

Վաստրականի նման քանի մը գաւառներու մէջ ինքնապաշտպանութեան դիւցազնական պայքարները նայն այդ թուականին, որքան իրենց արդիւնքներով աննշան, համեմատելով մեր զոհերու թիւին հետ, բարձր արժէքներ են նոյնպէս, կապուած սերտօրէն 1915ի մեծ եղեռնի պատմութեան, իբրեւ անոր անմիջական եւ անհրաժեշտ մասը։

Այսքանը արդէն բաւական է, որպէսզի լրջութեամբ եւ հասուն գիտակցութեամբ մօտենանք յիշատակի այս օրուան, իբրեւ արժանի յաջորդներ մեր միլիոնաւոր մարտիրոսներուն։

«Իմաստուն»ներուն եւ ամէն մէկին ապրած ցաւն ու վիշտը — անհատական թէ հաւաքական — միշտ հեռուէն ծաղրող «քաղաքագէտ»ներու թողլով «պատասխանատուութեան» ստուգումը 1915ի դէպքերուն, չմոռնանք, որ մեծ եւ ծանր պարտք մը ունինք մենք մեր նախորդներուն եւ յաջորդներուն հանդէպ։

Սգահանդէսի սրահներէն դուրս ճառերու եւ երգերու տպաւորութիւններէն հեռու, ամփոփուինք վայրկեան մը մենք մեզի, մեր խղճի խորանին առջեւ։

Ակնարկ մը դէպի մեր այդ սգաւոր անցեալը, կրնայ լուսաւորել մեր տեսողութիւնը՝ դիտելու անցեալ դէպքերը, ամրապնդելու մեր խարխլուն կամքը՝ դէպի ապագան քալելու համար։

«... Մենք յամոզուած ենք ձեզ հետ, որ հակառակ մեր բոլոր զիջումներուներնեւ խաղաղասիրական ձգտումներուն, օր մը աիարկու փոթորիկը պիտի պայթի մեր գլխուն։ Այդ օրերը մօտեցած են...»։

Մեր անզուգական վարմունքի արտասանած այս խօսքերը եղեռնի նախօրեակին, ապագայ են այն գիտակցութեան, զոր ունէր գաշնակցական ղեկավարութիւնը թուրքի կողմէ նիւթուող ահաւոր վտանգին մասին։ Վտանգ մը, որ հայութեան գլխին կախուած էր այն օրէն երբ ան որոշեց ապրիլ իբրեւ մարդ եւ իբրեւ ազգ։

Այսքանը, սակայն, քիչ էր այդ օրերուն. Հայ քաղաքական մարդը պէտք ունէր տարբեր իրողութիւններ ալ քննելու, եւ վարմանքը, իբրեւ թարգմանը իր գաղափարի գործակիցներուն, կը շարունակէ այդ ուղղութեամբ.

— «... Բայց մեր ամբողջ նպատակն է քիչ զոհերով ազատիլ այս վիճախարի ճարուածէն։ Ծող վարմեան մը չըլլայ, Ծո՛ղ իշխան մը սպանուի, Ծող 500 «ամէլէ»ներ անստոյգ կամ անխուսափելի ժամուան ենթարկուին, Ծող ամբողջ գաւառ մը նոյնիսկ ճուրի եւ սուրի տակ ոչնչանայ... բայց Ծող փրկուի մեծամասնութիւնը, Ծող կարենայ ցոդոպրիլ հայութիւնը իբրեւ ազգային հաւաքականութիւն...»։

Իր եւ Հարիւրաւոր Հայ գործիչներու եղերական վախճանը, գիտակցական մահը սրբազան նուիրագործումը եղաւ այս մեծ պատգամին։ Անխուսափելի փոթորիկէն «քիչ զոհերով ազատիլ»— այդ օրերու կարգախօսն էր, որու համար ամէնէն առաջ վարմեանները պիտի նահատակուէին, իբրեւ կամաւոր զոհեր։ Եւ անոնք նահատակուեցան Հարիւր Տարուայ հայրենասիրական ոգիով։

Ցիշենք միշտ այս ահաւոր նահատակութեան թուականը։ Մէկ վայրկեան լռութեան մէջ պարզելով այս ողբերգութիւնը, տեսնենք անվարան մեծ սպանդը։ Ու չըսենք թէ այսօրուան «Ներքաշած» եւ «Հասունցած» Հայ միտքը հեշտութեամբ պիտի կրնար մօտենալ այդ սպանդին։ Հակառակ պնդումը անարգանք եւ սրբապղծութիւն է բոլոր անոնց յիշատակին, որոնք մահը դիմաւորեցին, ի խնդիր մեծամասնութեան պահպանման։

Նայինք մենք մեզի, սպանդէն ճողոպրածներուս եւ սպանդէն հեռու ապրողներուն։ Եւ նայինք այսօր, այդ ողբերգութենէն տասնըհինգ տարի յետոյ։

Եւ յիշենք, որ անոնք ունեցան պատգամ մը, եւ նուիրագործեցին զայն իրենց կեանքովը։ Ի՞նչ կ'ընենք մենք, այդ պատգամէն մեզի մնացած մասը պահպանելու համար։ «Հայութիւնը իբրեւ ազգային հաւաքականութիւն» պահպանելու վտանգը կը շարունակուի այսօր ալ։ Այդ վտանգը դիմագրաւելու համար ոչ ոք պէտք ունի մեր կեանքին, բայց կեանքէն աւելի նուաղ զոհաբերութիւնը օրուան աղաղակն է։

Պատրա՞ստ ենք այս զոհաբերութեան...

Երեմիական ողբերն ու մեր վտանգաւոր դարձած լացը բաւական չեն տօնելու համազգային այս մեծ սուգը։ Անհրաժեշտ է գործ՝ պահպանելու համար այն հաւաքականութիւնը, որուն համար զոհուեցաւ Հայութեան մէկ մասը։

Այս է միակ յարգանքը, միակ տուրքը որ կը պահանջուի մեզմէ, իբրեւ յաւերժացում ապրիլ 11—24ի։

Ս. ԹԱՓՈՒԼ

ՈՐԲԻ ՄԸ ՁԱՅՆԸ

Սրտիս վրայ մեծ վէրք մ'ունիմ,
Վէրքիս վրայ մանրէներ կան,
Երբ որ ցաւի կը կսկծամ,
Կ'ուզեմ մոռնալ, կը գուրգուրամ։

Տարինե՛ր, տարինե՛ր, որքան տարիներ են եկեր դացեր,— Տասը գարունները վրայէն տասնըհինգ տարիներ են անցեր,— Ըսթը տեսակ երկիրներու ճամբ ծովերն եմ անցեր ես,— Դեռ չեմ մոռցեր այն չար տարուան մեծ չարիքին սարսափը ես։

Հազարներու պատկերն ունիմ Մուրատ գետի երկայնքի վերի,— Հազարներու դիակներ կան արիւնահոս ջուրերուն մէջ,— Առանց պատանք ու դագաղի աւիքներով գերեզմաններ,— Առանց սուգի, սգաւորի մեռելներ են որ կը տեսնեմ։

Հազարներու խոշտանգուած մերկ մարմինները ճամբուս վրայ,— Հազարներու բռնաբարուած պատիւը կայ արեւուն դէմ,— Դեռ ողջեր կան վէրքերով, թարմ կը սարսռան ու կը սողան,— Դեռ ողջեր կան, որ կը շնչեն, կը փսփսան ու կը դողան։

Երկունքով մեծ ցաւերու մէջ, արգանդներ կանարիւն կուլան,— Երկունքի մէջ հոգեվարքով, հայ մայրեր կան որ կը քալեն,— Մանուկներ կան խեղապատառ, որ ոչ կուլան, ոչ կը խնդան։

Կուրծքիս տակը աւանդ մ'ունիմ մեռելներու լիշատակին,— Աւանդ մ'ունիմ այն չար տարուան մեծ չարիքին սարսափին,— Դեռ կը լսեմ աղաղակներ, աղերսանքները զոհերուն,— Եթէ հնչէ փողը ռազմի, ձեր բաժինն է լոկ վրէժը։

ԱՐԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՅԼ ԱՌԱԿ...

Շրջիր գիւղին բջիջը դռնփակ
Նիստ մը կը գումարէ եւ կը քննէ
Ունեւոր գիւղացիները չքաւոր
Դարձնելու հարցը (Հայաստանի
Թերթը «ապակուլակացում» կ'անուանէ այս հարցը, որ նշանակէ
Գոյքերու, հողի գրաւում եւ աքսոր)։ Ահա որոշումը.—

«Նկատի առնելով, որ այդ կուլակները (ունեւոր) կուլակացել են խորհրդ. իշխանութեան օրօք, ուստի նրանք ենթակայ չեն արտաքսման, ընդհակառակը պէտք է ընդունիլ կոլխոզ»։

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ադամ Ցօնեան, որ վարիչն է գործակցական խանութի մը, ուշ գիշերին կը բանայ խանութը, եւ իր ծանօթներուն կուտայ հաղուագիւտ ապրանքներ։ Խանութին վարչութեան անդամ քալաշեան եւս այդպէս կ'երթայ ստանալու «կավերկոտ» կոչուած կտաւէն կտոր մը, զոր վերարկուին տակէն՝ կը փաթթէ մէջքին ու կը մեկնի։ Գործակցական այս խանութը վերջերս ալիւր չէր ծախեր, բայց Ցօնեան ճաշարանի վարիչ Գ. Արիստակէսեանի կնոջ «խաթր»ը չկոտրելու համար 4-5 քիլօ ալիւր կուտայ։ Երբ իւղ հասաւ, ճաշարանին ալ տուաւ, իրեն ալ առաւ։ Խանութին վարչութեան անդամները գիշեր մը քննութեան կ'երթան պատրաստի զգեստները, զորս իրենց հետ կը տանին։ Ցօնեան այս մասին կ'ըսէ հետաքրքիրներուն.

— Ձեր ինչի՞ն է պէտք, թանգ է, դուք չէիք կարող գնել։

«Խորհրդային Հայաստան», պատմելէ յետոյ վերի պատմութիւնը, կ'աւելցնէ.—

Համալսարանի գործակցական խանութներուն մէջ երեւան հանուած են «պակասուներ, իւրացումներ, թափթփածութիւն, եւ ստորագրութեան կեղծում»։

Երեւոյթը պարզ է.— Բոլշեւիկեան բարքերու... Համաչնացում «Համատարած» ձեւով։

«ՓԵԱԼԼԱԳԷՕԶ» ՄԸՆ ԱԼ

Մարգարա գիւղը գրեթէ ամբողջովին համաչնացուած էր կոլխոզին նախագահը, Նիկօ Առաքելեան, սկսաւ «քեալլագէօզութիւն» անել, տկարացնելով «կոլխոզ»ը։ Ուղեց գիկատոր ըլլալ, ինչ որ ըսէր, պէտք էր կատարել։ Հակառակ պարագային, տուգանք եւ սպառնալիք։

Հրաչեայ քերոբեան, աղքատ գիւղացի մը, տուգանքի դատապարտեց, որովհետեւ իր հիւանդ երախային համար սեխ մըն էր առեր համաչնացուած պարտէզէն։ Վատրեց Գարեգինը եւ օրավարձն ալ չվճարեց։ Գիւղին մէջ գիւղացիները զրկեց ձայնէ եւ հոդէ։ Այս պայմաններուն տակ, բոլոր գիւղացիները հեռացան «կոլխոզ»էն։

Բայց պակաս չեն «քեալլագէօզ»ները ամենուրեք։

Ղամարլուի շրջանին մէջ Ջոհրաբլու գիւղին բջիջի քարտուղարը, Խ. Բարսեղեան, ժամ առաւարրական արտօնութիւններէ եւ իրաւունքներէ զրկեց բոլոր այն գիւղացիները, որոնք «կոլխոզ» չմտան։

Ն. Ազբաշի գործակցական խանութի վարչութեան նախագահը պատերուն փակցուց յայտարարութիւն մը, ուր կը զլանար որեւէ ապրանք տալ «կոլխոզ» չմտնող գիւղացիներուն։

Ղամարլուի մէջ կոմունիստ մը 3-4 օր նստաւ գիւղը եւ ըսաւ. «Եթէ Հարիւրին Հարիւր համամտութեամբ չհամաձայնացնեմ, դուրս չեմ ելլեր այստեղէն»։

Ուրիշ կոմունիստ մը, Գառնիկ, որ տրոցկիստ ալ է, կը յայտարարէր գիւղացիներուն.

— Ով որ կը հեռանայ «կոլխոզ»էն, Դաշնակցական է։

Ուրիշ մը.

— Ձայն եկել է էն գիւղացուն, որ «կոլխոզ»ից հեռացել է, նախ նրան զրկելու եմ հողից, եթէ հող էլ տամ, էն էլ բոլորովին անպէտք, կուլակներին յատկացած հողամասերից, երկրորդ զրկելու եմ վարձից, ջրից, դնելու եմ անհատական հարկի տակ եւ դասելու կուլակների շարքին»։ Արդարեւ 40-50 գիւղացի, որոնք հրաժարած էին «կոլխոզ»էն, կը տանի «կոռ», գետափին վրայ աշխատցնելու։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՕՐԷՆՔԸ

Խորհրդարանը քուէարկեց Ընկերային Ապահովագրութեանց օրէնքին վերջին փոփոխութիւնները ալ։ Ցառաջիկային ձգելով օրէնքին մանրամասնութեանց հրատարակութիւնը, առայժմ կուտանք գլխաւոր գիծերը.

Ձայս օրէնքը պիտի կիրարկուի երկու սեռէ բոլոր այն վարձու աշխատաւորներուն համար, որոնց տարեկան ստացած դրամին ընդհանուր քանակը չանցնիր 15000 ֆրանքը կամ 18000 ֆրանք։ 200000է աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքներուն մէջ։

Իբրեւ սահման որոշուած այս 15000 եւ 18000 ֆրանքին վրայ պէտք է աւելցնել 2 հազար կամ 4 հազար ֆրանք՝ անոնց համար որոք մէկ կամ երկու գաւակ ունին. երեք կամ աւելի գաւակ ունեցողներուն համար այդ սահմանը 25 հազար ֆրանքի կը բարձրանայ։

Իբրեւ վարձու աշխատաւոր չեն նկատուիր 16 տարեկանէն վար այն տղաները որոնք իրենց ծնողքին հետ եւ անոնց հաշուոյն կ'աշխատին, կամ անոնք որ դպրոց յաճախելու պարտադիր տարիքին մէջ գտնուելով, աշխատանքի օրինագրքով չարգիլուած աշխատանք կը կատարեն։

Նոյնպէս վարձու աշխատաւոր չեն նկատուիր անոնք որ սովորաբար տարին 90 օրէն պակաս կ'աշխատին։

Այն օտար աշխատաւորները որոնք Ֆրանսա հաստատուած են երեք ամիսէ ի վեր՝ Ֆրանսացիներուն պէս կ'օգտուին նոյն առաւելութիւններէն։

Ընկերային ապահովագրութիւններէ օգտուելու համար, գործատէրն է որ պարտաւոր է յայտարարութիւն ներկայացնել պատկանեալ իշխանութեան՝ ո եւ է պաշտօնեայ կամ գործաւոր ընդունելէ առառաւելն մինչեւ ութ օր, եթէ անիկա արդէն արձանագրուած չէ։ Ցայտարարութիւնը պէտք է ներկայացուի աշխատանքի վայրին Ընկերային Ապահովագրութեանց կեդրոնը (Service départemental des assurances sociales), հոս է որ կ'արձանագրուի ապահովագրուած աշխատաւորը։

Ապահովագրուողները բաժնուած են հինգ դասակարգի.— Ա. դասակարգ.— Անոնք որ օրական 8 ֆրանքէն պակաս, տարեկան՝ 1000—2399 ֆրանք կը ստանան, կը վճարեն օրական 25 սանթիմ։ Բ. դասակարգ.— օրավարձ՝ 8—14 ֆր. 99, տարեկան՝ 2400—4499, օրական կը վճարեն 50 սանթիմ ընկերային ապահովագրութեանց համար։ Գ. դասակարգ՝ օրավարձ 15—19 ֆր. 99, տարեկան՝ 4500—5999, օրական կը վճարեն 75 սանթիմ. Դ. դասակարգ՝ օրական 20—31 ֆր. 99, տարեկան՝ 6000—9599, օրական կը վճարեն 1 ֆր.։ Ե. դասակարգ՝ օրավարձ՝ 32—50 ֆր. կը վճարեն օրական 1 ֆր. 75։

Երբ մէկը կ'արձանագրուի դասակարգի մը համար, տարիկան ի զօրու կ'ըլլայ ամբողջ մէկ տարի։ Դասակարգերու բաժանման պայմանները պիտի որոշուին յառաջիկային՝ յատուկ կանոնադրութեամբ։

Ապահովագրութեան գումարներուն կէսը աշխատաւորը, կէսն ալ գործատէրը պիտի վճարէ։

Հիւանդութեան կամ գործեալ անկարող ըլլալու պարագային, ապահովագրուածները որոշ օժանդակութիւններ պիտի ստանան։

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ

Ամէն օր նոր յաջողութիւն մը շարժանկարի լեզուաշրջումներուն մէջ։

Այժմ կարելի է ըսել թէ երեք ձեւի շարժանկարներ կան։

1. Ձայնաւոր շարժանկար (Cinéma parlant), 2. Գունաւոր շարժանկար (chromocinéma), 3. Հեռարձակ շարժանկար (télécinéma)։ Ոմանք կը լիշեն նաեւ հոտարձակ շարժանկար մը։

Ամերիկեան երեք ընկերութիւններ միացած են եւ կ'աշխատին մինչեւ 10 տարի կատարելագործել հեռարձակ շարժանկարը։ Այս գիւտը կը վերապրուի Պէլէնի, Ֆրանսացի պիտուն մը, որ հաստատած էր հեռարձակ նամակագրութիւնը (bélinogramme), այսինքն գիրը հեռուն փոխանցել անթելով։ Այս ձեւով պիտի հեռուն լուսարձակուի շարժանկարը։ Հեռարձակ շարժանկարին կատարելագործութեամբ, ամէն մարդ պիտի կրնայ շարժանկար ունենալ իր սենեակին մէջ, ճիշդ ինչպէս ունի անթել նուագ։

Ամերիկեան ընկերութիւնը կը խոստանայ յաջողցնել նոյն ատեն հեռաձայն շարժանկարը։

Իր կարգին, գրականութիւնն ալ մեծ փորձեր կը կատարէ, յարմարելու համար շարժանկարին, մասնաւորաբար ձայնաւոր շարժանկարին։ Եւ հետզհետէ կը գարգանայ տրամախոսութիւնը որ, կ'ըսեն թէ պիտի դառնայ վաղուան գրականութեան գլխաւոր ձեւը։

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Պ. Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ցայտնի չութախահար Պ. Գէորգ Սինանեան նոր նուագահանդէս մը կուտայ յառաջիկայ Չորեքշաբթի, 30 ապրիլ, ժամը 9ին Conservatoireի սրահին մէջ, 2bis rue du Conservatoire։ Ցայտագրին մէջ «Հայաստան» (Ց. Սինանեան), «Հայաստանի Ողբը» (Վ. Մախոխեան), ինչպէս նաեւ Պախ, Պէթովէն, Շոփէն-Հիւպէրման, Քրայսլէր, Ժուրլանի եւ ուրիշներ։

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ 15ԱՄԵԱԿԸ

Այս իրիկուն ժամը 9ին PETIT JOURNALի *սրահը* 21 RUE CADET

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ե. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Շ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ, "ՌՈՍՏՈՄ,, ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ,

ԱՏԱՐԱԶԱՐԻ, ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ, ԽԱՐԲԵՐԴԻ, Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ, ՀԱՃԸՆԻ ԱԶԳԱՍԻՐԱՑ, ՈՒՐՖԱՅԻ, ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

Ա. Ե. Շ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ, Շ. Մ. Ը. Մ.Ի ԵՒ ԻՐ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

1.— Mlle LEICKNAM-CACHEUX, 1er Prix du Conservatoire National de Paris, Violoniste. a) *Երգ Պանդուխտի՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Air Islandais: Kreisler*ի*,— c) Chanson du vent: Dorson*ի*

2.— LE QUATUOR, a) *Խորհուրդ Խորին*, b) *Օրօր*, c) *Հով արէք՝ Տ. Ալիքսանեանի*

3.— Mlle GENEVIÈVE MARTINET, 1er Prix du Conservatoire National de Paris. a) *Ալապեազ՝ Տ. Ալիքսանեանի*,— b) Romance: Balbastre*ի*,— c) Sonate: Cassado*ի*,— d) Aria: Bach*ի*

կը մասնակցին նաեւ Օր. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ՝ դաշնակով, Օր. ԳԱՐԻՊԵԱՆ, Ս. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ հայերէն երգերով։ Կ'արտասանեն՝ Պ. Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ եւ Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ

ՅՈԲԵԼԻԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՍՈՐՊՈՆԻ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 10ԻՆ, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Ի ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՅՈԲԵԼԵԱՐԻՆ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅԻՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ Ի ՊԱՏԻՒ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի ժամը 2ին Թաղապետարանի սրահը

148 rue Villeneuve

Կը խօսին՝ Պ.Պ.ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ և Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Մ ո ւ տ ք ը ա զ ա տ է

կարդացէք եւ խնդացէք

''ԿԱՎՈՒՇ,,

երգիծական մի՛կ հայ թերթը հրապարակ կ'ելլէ ամէն եշ. օր փնտռեցէ՛ք բոլո՛ր այն տեղերէն ուր «ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի:

Հասցէ՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10e). (Բաժնեգին տարեկան՝ 100 ֆրանք, բանուորական գեղչեալ գին՝ տարեկան 75 ֆր.):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՄԱՆԲ

փիէրֆէօ, ց. վ.— 35 ֆրանք:
Ալֆոռվիլ, օ. մ.— 70:
Լա կարէն, ժ. մ.— 35:
ժուայեէօզ, Ս. մ.— 60:
Քլամառ, ց. շ.— 35:
Պաղտատ, Գործ.— 5 անգլ.:

ՄԱՅԻՍ 10ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

EMPIRE Սիւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'ապահովէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro *և* Nord-Sud: Pigalle·

Հայե՛ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վայանս Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիններով:

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Գրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 *և* 96.70

Կը. ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ԾՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱՎԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:*

Դաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ *Դուք կրնաք տիրանալ Փ*

Լաւագոյն շրջականները, ձեր սեփական հողաբաժինին, ուր կրնաք շի ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ:

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ շոգ դակցութեան մեծ գիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ խումբերով՝ ամէն ուղղութեամբ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

'' ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՇԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ ,,

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 և 3—*
Իսկ կիրակի ժամը 10—13։

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դի Մէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահ եանի,* Gare du Nord *կայարանէն։*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէ զադեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billanco

---

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Lorette֊ի խիստ

Tél. TRUDAINE 81 07

HORLOGERIE - BIJOUTERIE

ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

Վ. ԽՏՇԵԱՆ

69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.15

Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayetteի անկիւնը

Gare de l'Estի եւ Gare du Nordի մօտ

Ձեռք մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու, Ապահով օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանառութի և ամ նուիրեան մատանիներ։

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով՝ *քուա, փաքլավա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն։*

25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Ménil. 69-

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

REGISTERED TRADE MA

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նո ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATH POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 1 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիններով: Բաց է ամէն

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը: Ընդհանուր կեդրոն վաճառ

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ *եւ* ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէթ գիշեր կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Բր կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

L'ATELIER

Ամէն երեքշաբթի

La Comédie du Bonheur d'Evreinoff

Միւս օրերը

Le Stratagème des Roues de Farquhar

Նմանողութեամբ

Constantin - Weyer*ի*

ՄՈՆ - ՏՈՐ

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, օդվերնիայի բարձունքին վրայ: Բաց է մարդ. 15 Հոկտ. 1: Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցոդալայնութեան, ճագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն:

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ: Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուռ: Ախտ. եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

Ծախու է ոտքով կարի մեքենայ մը (դերձակի համար): Դիմել՝ Պ. Գորդիկեանի, Hôtel Sénat. 7 Rue Tournon, *Մէթրօ* Odéon·

Կ'ուզուին երկրորդ ձեռքի համար վարժ կարուհիներ: Դիմել՝ կէս օրէ վերջ 4 Rue de la Collégiale. *Մէթրօ՝* Goblins.

Ժերաէի լաւ գործաւորուհի կ'ուզուի հագուստը ուղղակի ինքը կարող: Դիմել՝ Rue d'Hauteville, փարիզ, մագլրմեան եղբարց.

Կ'ուզուին ցափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, *Մէթրօ՝* Cadet.

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը: Ցարմար ամէն գործի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Perboz, Villeurbanne, Lyon.

Columbia

ՀԱՍԱԾ ԵՆ, 1930Ի

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԼԱՒ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻԿ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 և 5*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արիւեստանոցի մէջ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա.ԺԱՆ

Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արիւեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ԱՊՐԻԼ
1930
29 AVRIL 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1249 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԱՀ ԴՈՒՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Ցաւով կը հաղորդենք մահը Երուսաղէմի պատրիարք Ե. Տ.Տ. արքեպս. Դուրեանի: Ահա՝ այս առթիւ Երուսաղէմէն ստացուած հեռագիրը.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 27 ապրիլ.— Հայոց Պատրիարք եղիշէ արքեպս. Դուրեան մեռաւ այս առաւօտ:

Իր մահով կ'անհետանայ ժամանակակից հայ եկեղեցական. Նուիրեան մեծագոյն դէմքերէն մէկը, իբրեւ կղերական եւ հմուտ գիտնական: Ծնած էր 1860 փետրուար 25ին, Սկիւտար աշխարհականութեան անունն էր Միհրան): Աշակերտած է Ֆելէկեանի եւ պուէտ Խաչատուր Միսաքեանի: 1879ին վարդապետ ձեռնադրուեցաւ Իզմիրլեան հայրիկի կողմէ: Ուսուցչական պաշտօններ վարած է Սկիւտարի ճեմարանը, Ս. Խաչ վարժարանը, Իճատիէի Ներսէսեան վարժարանը, Գում Գաբուի Մայր վարժարանը: 1880-1890 մնաց Պարտիզակ իբրեւ քարոզիչ եւ դպրոցի տեսուչ: 1889ին Պոլսոյ պատրիարք Խորէն Ա. Շղթայի կողմէ ետրոպա ղրկուեցաւ՝ յեղափոխականները հալածելու համար: Այս առթիւ Դուրեան ճամբորդեց Ռումանիա, Ֆրանսա, Անգլիա եւ Եւրոպայի ուրիշ երկիրները: Ֆրանսայի մէջ տեսակցեցաւ յայտնի գրողներու հետ, որոնց գործերը ուսումնասիրած էր: 1890 հոկտ. 12ին կ'անցնի Արմաշ՝ իբրեւ ուսուցիչ, յետոյ փոխ-տեսուչ՝ Օրմանեան եպս.ի վանահայրութեան օրով: 1897ին վերատեսուչ կը նշանակուի, յետոյ ալ փոխվանահայր Արմաշի վանքին: 1898 հոկտ. 18ին՝ եպիսկոպոս կը ձեռնադրուի Խրիմեան հայրիկին ձեռքով:

1904 յուլիս 21ին կ'ընտրուի Իզմիրի առաջնորդ: Օսմանեան սահմանադրութեան հռչակումէն վերջ, 1908 յուլիս 16ին ընտրուեցաւ Պոլսոյ պատրիարքական տեղապահ. 1909ին Ադանայի չարդէն վերջ՝ պատրիարք, երկու անգամ: Զինադարին Փարիզ եկաւ մասնակցելու համար համագումարին: 1921էն ի վեր պատրիարք էր Երուսաղէմի:

Հմուտ էր լատիներէն, յունարէն, ասորերէն, ֆրանսերէն, ֆրմաներէն, անգլիերէն, թուրքերէն եւ պարսկերէն լեզուներուն: Ունի բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ, մեծ մասը անտիպ, ինչպէս՝ «Քննական Պատմութիւն Հայոց», «Ընդարձակ մատենագրութիւն», «Պատմութիւն կրօնից», «Դիցաբանութիւն Հայոց», նաեւ ստուգաբանական ուսումնասիրութիւններ, ընդարձակ գրախօսականներ, ինքնագիր եւ թարգմանածոյ քերթուածներ, «Հովուական սրինգ», «Ընթացք ի գրոց բարբառ», 3 հատոր (երրորդը դեռ վերջերս հրատարակուած):

Անցած տարի Երուսաղէմի մէջ տօնուեցաւ իր քահանայութեան 50ամեայ յոբելեանը եւ այդ առթիւ հիմը դրուեցաւ «Դուրեան մատենադարան»ին:

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԻ ՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի երեկոյ տեղի ունեցաւ ազգային սգահանդէսը Փրթի փուրնալի ընդարձակ սրահներուն մէջ, հազարաւոր բազմութեան ներկայութեամբ: Սրահը այնքան լեցուած էր, որ շատերը ոտքի վրայ, սեղմուած, և շատերը քովնտի սրահները մնած էին:

Բեմը զարդարուած էր հայկական եռագոյնով: Նախագահը, Պ. Ղեւոնդ Մելոյեան բացաւ հանդէսը եւ կրակոտ ու խանդավառ ճառ մը խօսեցաւ: Մէկ վայրկեան, ժողովուրդը յոտնկայս յարգանքի կանգնեցաւ ի յիշատակ ապրիլեան նահատակներուն:

Յետոյ հայ սկաուտներէն մէկը ուղերձ մը արտասանեց: Խօսեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչը Պ. Գառլօ Պետրոսեան: Խօսք առաւ նաեւ հայ արիներու պետը:

Այդ ատեն բեմ բարձրացաւ Զ. Ե. Ո. Միութեան կեդր. վարչութեան նախագահը, որ ըրաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

— Հանդէսին նախաձեռնութիւնը ստանձնած է Զ. Ե. Ո. Միութիւնը, կը մասնակցէին զանազան կազմակերպութիւններ: Այդպէս ալ կազմուած էր հանդէսի յայտագիր մը: Կէսօրէն յետոյ տեղի ունեցած ուրիշ սգահանդէս մը Սալ Ենայի մէջ ազգային իշխանութեան կողմէ, որ Զ. Ե. Ո. Մ.եան հետ երկար բանակցութիւններ կատարելէ յետոյ, ոամկավարներու ազդեցութեան տակ, չհամաձայնեցաւ եւ ուզեց առանձին տօնել: Ուժը մը տղաք կ'երթան կը խանգարեն հանդէսը. ծեծկռտուք մը կը պատահի, երեք երիտասարդներ կը ձերբակալուին եւ յետոյ ազատ կ'արձակուին:

Այս կացութեան վրայ, Զ. Ե. Ո. Միութեան կազմակերպած այս սգահանդէսին մասնակցող մարմինները, դատապարտելով կատարուած արարքը, կը հրաժարէին մասնակցելէ: Զ. Ե. Ո. Միութեան նախագահը, ընդվզելով որ ամէն հանդէսի խանգարուք կը վերագրուի որքերուն, ցաւ յայտնելով հանդերձ կատարուածին առթիւ, յայտնեց թէ որքերը կը տօնեն այս սուգը, մինակ, ինչպէս մինակ եղած են անապատներուն մէջ եւ մինակութեամբ պիտի տանին պայքարը:

Այսպէս, աւարտեցաւ հանդէսին առաջին մասը: Գեղարուեստական բաժինը սկսաւ Սաքօ Յակոբեանի երգչախումբին կողմէ «Մահուան քայլերգով»: Խումբը յաջորդաբար երգեց ուրիշ հայկական երգեր, նոյնպէս մեներգեցին Օր.Ա.Առաքելեան եւ Պ. ՄկՀտէրեան: Երկու գեղեցիկ արտասանութիւններ ըրաւ Պ. Ա. Գրբեթեան:

Յետոյ խօսք առաւ Շ. Միսաքեան, խստօրէն դատապարտելով ցերեկուան միջադէպը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

∴ Ֆրանսական թերթերը կը պատմեն թէ ընդհարումի մէջ ոստիկաններ՝ Մոյիզ Պրիքօ, Մօրիս Վէյլ եւ Մօրիս Պուշէ, 16րդ թաղամասէն: Մոյիզ Պրիքօ իր ստացած վէրքին հետեւանքով չկրցաւ շարունակել աշխատանքը, կը գրէ «Փարի Միտի», որ քանի մը տողով կը պատմէ դէպքը, «Հայ որքեր ուժգնօրէն կը բողոքեն քրիստոնեայ ճառախօսներու դէմ» խորագրին տակ:

Ջերբակալուած են երեք հոգի, ոստիկաններուն դէմ ձեռք վերցնելու ամբաստանութեամբ: Անոնք են՝ վարդավառ, կէօվշէնեան, կարապետ Մաճառեան եւ Մատթէոս Քէշիշեան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքեւեւսուրիական սահմանին վրայ

«Ազդակ»ի թղթակիցը կը գրէ Հալէպէն.—

Քանի մը շաբաթէ ի վեր խռովութիւնները անպակաս են Ճէզիրէթ Իպն Օմարի շրջաններուն մէջ: Թրքական զինուած աւազակախումբեր շարունակ ասպատակութիւններ կ'ընեն եւ սահմանէն ներս թափանցելով գիւղեր ու հօտեր կը կողոպտեն:

Նուսէյպինի շրջանին մէջ քանի մըօր առաջ թրքական աւազակախումբ մը սուրիական պահակախումբի մը վրայ յարձակելով, պահակ ժանտարմաներուն զէնքերը առած եւ զանոնք բաւական չարչարելէ վերջ ազատ արձակած է: Ուրիշ աւազակախումբեր միեւնոյն ձեւով յարձակումներ կատարած են սահմանամերձ տարբեր շրջաններու մէջ:

Ստոյգ աղբիւրներէ մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, այս բոլոր խռովութիւնները կը ղեկավարուին թրքական կառավարութեան կողմէ նշանակուած մասնաւոր զինուորականներու կողմէ՝ էնկիւրիի հրահանգին համաձայն: Ճէզիրէթ Իպն Օմարի մօտ, թրքական սահմանին վրայ թրքական մեծ ուժեր կեդրոնացուած են, որոնք հետզհետէ աւելի կը շատնան:

Այս համախմբումներուն եւ խառնակութեանց պատճառները թէպէտ զանազան մեկնութիւններով կը բացատրուին, բայց ամէնէն իրականը այն է որ քէմալական կառավարութիւնը իր այս շարժումներով կ'ուզէ երկու «յաղթանակ» շահիլ. մէկը՝ որ Հայեր չտեղաւորուին հիւսիսային Սուրիոյ սահմաններուն մօտ եւ երկրորդ՝ ըստ թուրքւեֆրանսական վերջին համաձայնութեան, այդ սահմաններէն կարգ մը թրքական գիւղեր Սուրիոյ պիտի ձգուէին, հիմա փոխանցման ենթակայ գիւղերու բնակիչները ապստամբած են եւ կը մերժեն եղած առաջարկութիւնը: Ֆրանսական սահմանային իշխանութեան կողմէ այդ գիւղերը ղրկուած զինուորներն ու ժանտարմաները կը հալածուին եւ յարձակման կ'ենթարկուին: Քէմալական կառավարութիւնը ուժ կուտայ այդ գիւղացիներու եւ զանոնք ապստամբութեան կը մղէ:

Կացութիւնը շատ փափուկ է եւ կը կարծուի որ տգեղ միջադէպեր պատահին թուրք կառավարութեան բռնած այս անհաշտ եւ դաւադիր ընթացքին համար:

Թուրքեւհեղեհ վէճին շուրջ

Աթէնքէն կը հաղորդեն թէ թուրք կառավարութեան պահանջած բարեփոխումներն են հետեւեալները. 1. Ջնջել թուրք եւ հելլէն խառն դատարանը եւ ժամանցուհի նկատել կազմութենէն առաջ գոյութիւն ունեցող բոլոր գործերը: 2. Երկու կառավարութիւնները հակակշռի իրաւունք պիտի ունենան թուրքերէն պահանջք ունեցող անձերուն հպատակութեան վրայ: (Այս առաջարկին նպատակն է ջնջել անոնց բոլոր պահանջները որոնք կը վերաբերին գրաւուած ինչքերուն վարձքերուն:) 3. Արձանագրել թուրքիոյ եւ Յունաստանի մէջ գտնուող մասնաւորներու կամ երկու կառավարութիւններու հանդէպ փոխանակելիներու պահանջները: 4. Փոխանակութեան Յանձնաժողովի խառն չէզոք անդամներուն խորհուրդ հարցնել թէ ինչ չափով կարելի է փոխանակելիներու ինչքերուն ընդհանուր գնահատումը:

∴ Վէնիզէլոսի հետ երկար տեսակցութենէ մը վերջ, Միխալաքափուլոս խմբագրեց հելլէն կառավարութեան պատասխանը թրքական վերջին առաջարկներուն: Յունաստան չընդունիր կարգ մը կէտեր: Պատասխանը երէկ պիտի յանձնուէր Աթէնքի դեսպան Էնիս պէյի:

Զօր. Կուտեպով ո՞ղջ է

Զօր. Միլլէր, որ յաջորդեց զօր. Կուտեպովի իբրեւ պետ արտասահմանի ռուս սպաներու եւ զինուորներու միութեանց, Պելկրատ հասաւ՝ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարելու համար Եուկոսլաւիոյ ռուս գաղթականներու վարիչներուն հետ: Զօր. Միլլէր մամուլին յայտարարեց թէ զօրավար Կուտեպով տակաւին ողջ է: «Կ'ենթադրեմ, թէ աւելցուց, բոլշեւիկները պիտի փորձեն Կուտեպովէն հասկնալ հակաբոլշեւիկան շարժուժի գլխաւոր վարիչներուն անունները:» Զօր. Միլլէր յայտնեց թէ խորհրդային վարչաձեւը պիտի տապալի շուտով:

Զօրավարը կը հերքէ կարգ մը թերթերու գրած այն լուրը թէ արտասահմանի մէջ ճերմակ բանակը կը կազմակերպուի՝ փոխ վրէժի դիմելու համար արտասահմանի կարգ մը խորհրդային դիւանագէտներուն դէմ:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ԴԱՏԸ

Անկուսակցական «Մշակ»ը (Փալիֆորնիա) կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, (7 մարտ).

—«Իրաւբողջութեան մէջ առնելով խնդիրը, կարելի է ըսել թէ մեր ցարդ հետեւած ուղղութիւնը եղած է բացասական: Մինչեւ շօշափելի արդիւնքներու հասնելու եւ կշիռ ունեցող հաւմակրութիւնները ստեղծելու համար պէտք էինք ընդգրկել աւելի դրական ուղղութիւն մը:

Երկրորդ, շատ մը ուրիշ ազգային գործերու նման *փրոփականտի* գործն ալ մինչեւ այսօր նկատուած է տեսակ մը բարեսիրական եւ կամ կուսակցական ձեռնարկ: Հետեւաբար դարձած չէ զանգուածային ու ժողովրդական: Ջենք ունեցած ազգային ու հաւմաժողովրդական պատասխանատու կեդրոնական մարմին մը, որ ազգովին ընդունուած ուղեգիծ մը հիման վրայ յառաջ տանէր շարժուժը:

Շիտակ է թէ հոս ու հոն գտնուած են սրտցաւ ազգայիններ, անհատներ կամ խմբակցութիւններ, որոնք իրենց կարողութեան չափով աշխատած են վարել «փրոփականտ»ի գործը, սակայն ցաւալի է ըսել թէ չունկատումներ ալ աղետալի դեր կատարած են, եւ ինչ որ մէկը փորձած է շինել ուրիշ մը քանդած է կամ ջանացած է քանդել:

Փրոփականտի գործին մէջ մեր երրորդ գլխաւոր թերացումը յառաջ կուգայ թուրքերու այս երկրին մէջ մեզի հակառակ եւ մեր հարցը թաղելու համար ըրած ջանքերուն հակազդելուն մէջ:

Վերջին մէկ քանի տարիներու պոլսոյ կամ արտասահմանի անգլիական կամ ամերիկեան վարժարաններէն ելած ճարպիկ թուրք երիտասարդներ, եւ մասնաւորապէս թրքուհիներ ափ են առեր Ամերիկայի դռները: Ամէն մէկ քանի ամիսը անգամ մը ճարպիկ թրքուհի մը իր արեւելեան ծեքծեքումներով եւ Ամերիկացիի այլ եւ այլ կարգի բնազդները շոյող ձեւերով կուգայ պանծացնել թրքական վերջին շարժուժը եւ թուրքին տարած յաղթանակները: Հրապարակային այդ ամէն ատենախօսութիւններն ալ անպայման կը սկսին կամ գէթ կը վերջանան հայկական հարցին ուղղուած սլաքներով եւ հարուածներով:

Ջերկարենք: Ի՞նչ ըրած ենք ցարդ հակազդելու այս կարգի *ժաան* զրպարտութիւններուն»:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԵՐԿԻՐԸ

Պաղեստինի կառավարութիւնը պատրաստած է ծրագիր մը, հրէական գաւառ մը կազմակերպելու համար Պաղեստինի մէջ, Այդ գաւառը պիտի բաղկանայ Թէլ Ավիվէն եւ հրէական 40 գաղութներէ եւ պիտի կոչուի Յուդայի երկիր, պիտի ունենայ 70 հազար բնակիչ:

ԷՆԿԻՒԻՐԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

Թուրք ազգային ճարտարարուեստի ընդհանուր ցուցահանդէսը բացուած է Էնկիւրի, Թիւրք Օճաղըին մէջ, մեծ հանդէսով:

Ցուցադրուած են ամէն տեսակ գործուած նիւթեր, Փափաք յայտնուած է որ ցուցահանդէսը տեւական հանդամանք մը ունենայ. ասոր համար յարմար շէնք մը կը փնտռուի:

ՆՈՐ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՀԱՄՆԻՆ

Պէյրութի «Ազդակ»ը կը գրէ (16 ապրիլ).

—Գշուառութիւնը օրէ օր կը սաստկանայ գամբշլուի շրջանին մէջ: կարօտներու թիւը երկու ամսուան ընթացքին գրեթէ կրկնապատկուած է եւ եթէ այս ընթացքը շարունակուի քանի մը ամիս եւս, համատարած թշուառութիւն պիտի տիրէ մեր նորագաւ հայրենակիցներուն մէջ: Դժբախտաբար անոնց «ափ մը հող եւ զոյգ մը եզ» աղաղակները անարձագանգ մնացին ցարդ:

Գամբշլուէն հասնող նամակները չափազանց սրտաճմլիկ եւ յուսահատ կը նկարագրեն գաղթականներու վիճակը եւ կը շեշտեն անընդհատ օգնութեան անհրաժեշտութիւնը: Դժբախտաբար խնամատարութիւնը վերջերս շատ անտարբեր ընթացք մը կը բռնէ ազդուած անարդար եւ խանգարիչ քննադատութիւններէն:

Շաբաթ մը առաջ թրքական դժոխքէն ազատուած եւ փախստական միջոցներով սահման հասած գաղթական մը շատ ողբերգական կը նկարագրէ հոն մնացողներու վիճակը եւ կը հաստէ որ մէկ երկու ամիսէն կը սկսին հասնիլ նոր կարաւաններ: Խարբերդի մէջ դեռ կը մնան 100 բնտանիք, վերջին ծայր Թշուառ եւ գուրկ եկեղեցիէ ու դպրոցէ: Հայերուն համար բացարձակապէս արգիլուած է ազատ աշխատանքը, քաղաքէն մէկ քիլոմեդր գիւղ մը երթալ անկարելի է: Տուրքերը այնքան ծանր եւ բազմատեսակ են որ անհնար է տոկալ. օրինակի համար *«պիւտճէ աշըղը վէրկիսի»*, *«սինէք վէրկիսի»*, *«տէմիր եօղլար վէրկիսի»*, *«գազանճ վէրկիսի»*, եւայլն անուններու տակ ահագին տուրքեր կը գանձեն:

կեսարիայէն եկող նամակները եւս կը հաստատեն այս լուրերու ստուգութիւնը. Հոն 4000 Հայեր կը գտնուին այժմ միեւնոյն պայմաններու տակ, մեծ մասամբ հացակարօտ, շատ սխալ է եւ ինքնախաբէութիւն կ'ըլլայ Անատոլուի ներքին գաւառներուն մէջ մնացող Հայերու վիճակը բաղդատել Պոլսոյ մէջ մնացած հայութեան հետ, որոնք տարբեր պայմաններու տակ կը գտնուին:

Մօտ ատենէն նոր աղէտի մը ականատես պիտի ըլլանք: Նոր կարաւանները պիտի հասնին աւելի Թշուառ եւ կարօտ վիճակի մէջ քան նախորդները, որովհետեւ միայն դրամ ունեցողները կրցած էին արժանանալ, նախորդ անգամ, մեկնելու առանձնաշնորհին, եւ կառավարութիւնը սիստեմատիկկողոպուտիկ'ենթարկէ զանոնք: Բացի այդ՝ թուրքիա մնացողները այս վերջին ամիսներուն աւելի ծանր տուրքերու եւ ձնշումներու ալ ենթարկուած են:

Այս բոլոր չարագուշակ պատահարներու նախօրեակին ազգային բացարձակ անիշխանութիւն կը տիրէ Հալէպի մէջ...:

20 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻԻ ՉԵԼՈՒՄ

Թրքական հին թղթադրամները նորերով փոխանակուած տեն մեծ գեղծում մը գործուած էր: Կատարուած քննութիւնները այժմ հաստատած են թէ գեղծումը ենթադրուածէն շատ աւելի է եւ կը հասնի 20 միլիոն թրքական ոսկիի: Գեղծումը կատարած է՝ երբ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութիւնը դեռ Պոլիս կը գտնուէր: Կ'ըսուի թէ գլխաւոր գեղծարարն է վաճիլ անուն Յոյն մը՝ նախկին պաշտօնեայ Հանրային Պարտքի, որ Աթէնքի մէջ 150 տուննոց թաղ մը շինել տուած է...

ԷԿՍՀԱՐԱՒ ԲԱՆԱՍՏԱՆԻՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Երկրորդ անգամ ուսումնասիրելով Հայկական հարցը, որպէս միջազգային մեծագոյն փաստաթուղթ մը, ուշադրութեան կ՚արժանացնենք հետեւեալ տողերը, որոնք կը վերաբերին Հայկական հարցի ներկայ վիճակին եւ անոր լուծման միջոցներուն։ Ամերիկեան հանրութեան մեծ մասը, որ ոչ մէկ անձնական շահ կամ նպատակ ունի Հայաստանի հետ, կը հետեւի Հայկական հարցի զարգացման ընթացքին, ոչ միայն իբրեւ մարդասիրական խնդրի, այլ նաեւ իբրեւ միջազգային կարեւոր հարցի մը, որ կրնայ ազդել համաշխարհային խաղաղութեան վրայ։

Ամերիկեան հանրային կարծիքը կը հաւատայ, որ Հայկական հարցի լուծումը պէտք է գտնուի Ազգերու Լիգայի շրջանակին մէջ։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի ապագան պէտք է ապահովուի Ազգերու Լիգայի հովանաւորութեան տակ։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի ապագան պէտք է ապահովուի Ազգերու Լիգայի հովանաւորութեան տակ։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի ապագան պէտք է ապահովուի Ազգերու Լիգայի հովանաւորութեան տակ։

Ամերիկեան հանրային կարծիքը կը հաւատայ, որ Հայկական հարցի լուծումը պէտք է գտնուի Ազգերու Լիգայի շրջանակին մէջ

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՎ ԼՈՒՍՆ ԿԸՄՆԱ...

ժամադրության ու՞ղարկեց ինձ ու ես ուրախ-ուրախ վազեցի դեպի ծառի տակ, որտեղ նա էր սպասում ինձ։ Ես ուզում էի նրան գրկել, համբուրել, բայց նա ինձ չթողեց։ Ասաց, որ ամաչում է մարդկանցից։ Ես ուզում էի նրան տանել մեր տունը, ծանոթացնել ծնողներիս հետ, բայց նա չհամաձայնեց։ Ասաց, որ ինքն ավելի լավ կլինի, եթե ես գնամ նրանց տունը։ Ես ուրախացա, որ նա ինձ հրավիրում է իրենց տուն։ Ես գիտեի, որ նա ունի մի մեծ տուն, ունի շատ ոսկի ու արծաթ, ունի շատ ոչխարներ, ձիեր, կովեր։ Ես ուզում էի տեսնել նրանց տունը, նրանց ոսկին ու արծաթը։ Ես ուզում էի տեսնել նրանց ոչխարները, ձիերը, կովերը։ Ես ուզում էի տեսնել նրանց տունը, որովհետև նա ինձ սիրում էր։

Ես գնացի նրանց տունը։ Ես տեսա նրանց ոսկին ու արծաթը, ոչխարները, ձիերը, կովերը։ Ես տեսա նրանց տունը։ Ես տեսա նրանց ծնողներին։ Ես տեսա նրանց ծնողներին, որովհետև նա ինձ սիրում էր։

Մայիս Մէկի ցոյցերը

Մայիս Մէկի առթիւ Աշխատանքի Ազգային Դաշնակցութիւնը կը հրատարակէ փարիզեան շրջանի աշխատաւորներուն ուղղուած կոչ մը, որուն մէջ կ'ըսէ. «Մայիս Մէկը արժանաւոր կերպով եւ ֆրանսական ձեւով տօնելու համար պէտք է ձեզ ձեր աշխատանքին գլուխը: Աշխատելով է որ մարդ կը յարգէ աշխատանքը: Ընդհանուր գործադուլ մը միլիոններ պիտի արժէ Ֆրանսայի եւ օտարը օգուտ պիտի քաղէ անկէ՝ խլելով ձեր հացը: Անկա՛խ բոլշեւիկեան Մայիս Մէկը: Ֆրանսայէն դո՛ւրս Մոսկուայի վարձկանները, կեցցէ՛ ֆրանսական աշխատանքը: կեցցէ՛ աշխատասէր եւ ազատ Ֆրանսան:»

Յունաստանի ներքին նախարարը մերժեց համաձնաւոր արհեստակցական միութեանց խնդրանքը՝ Մայիս Մէկին ցոյցեր կատարելու մասին գլխաւոր փողոցներուն մէջ: Խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են հակաձնաւորական ամէն փորձի դէմ:

«Իզվէստիա», Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը եւ ուրիշ խորհրդային թերթեր կը հրատարակեն կոչերը համաձնաւոր կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին: Մայիս մէկի տօնին առթիւ, որ այս տարի աւելի յեղափոխական երեւոյթ պէտք է առնէ: Կոչերուն մէջ գրուած է. «Անկա՛խ Պաւլը», «Հրապայլեր եւ օգնաւեր տուէք մեզ» եւայլն: Նոյնպէս կոչ կ'ըլլայ Չնդկաստանի եւ Չեռաւոր Արեւելքի ժողովուրդներուն՝ որ դրամատիրական կեղեքիչներու դէմ գլուխ վերցնեն:

Արհեստակցական Կարմիր Միջազգայինը մասնաւոր շնորհաւորականներ դրկեց Չնդկաստանի բանուորներուն, որոնք «կը կռուին ազգային եւ ընկերային ազատագրութեան համար»: Նոյնպէս հրահանգեց անոնց իրենց դրօշակներուն վրայ արձանագրել 21 կարգախօսներ, որոնց մէկն է. «խորհրդային միութեան մէջ ընկերվարական կառուցումը լծակ մըն է համաշխարհային յեղափոխութեան»: Գ. Միջազգայինն ալ խմբագրած է նման կոչ մը, նոյնիմաստ կարգախօսներով:

Տարտանէլ փողոց

Կիրակի օր Փարիզի մէջ բացումը կատարուեցաւ «Րիւ տէ Տարտանէլ»ի, ի ներկայութեան Սէնի Նահանգապետին, զօր. Կուրօի եւ քաղաքային, զինուորական ու ծովային բարձրաստիճան պաշտօնեաներու: Ճառեր խօսուեցան թաղապետական ժողովի նախագահին, Սէնի Նահագապետին, զօր. Ամատի եւ զօր. Կուրօի կողմէ: Բոլորն ալ ի վեր հանեցին Ֆրանսացի զինուորներու քաջութիւնը Տարտանէլի կռիւներուն մէջ եւ պանծացուցին լիշատակը անոնց որ ինկան այդ ճակատին վրայ: Զօր. Կուրօ յիշեց նաեւ դաշնակից անգլիացիին աջակցութիւնը: Նոր փողոցը կը գտնուի Փորթ տէ Թէռնէն ոչ-հեռու:

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՃԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadeth, Peletierh եւ Notre Dame de Lorettեի խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

HORLOGERIE - BIJOUTERIE
ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ եւ ՈՍԿԵՐԻՉ
Վ. ԽՏՇԵԱՆ
69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.15
Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayettեի անկիւնը
Gare de l'Esth եւ Gare du Nordի մօտ
Ճոխ մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու: Ադամանդէ օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանտուքի և ամուսնութեան մատանիներ:
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՑԱԳՈՐԾ եւ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georgesի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83
ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ
Երի՛ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը:*
Ուռիճ խաշխաշով, չուշվայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան ներկայ կարօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Կազմակերպուած Իթալիի, Պիսէթրի և Ժանթիլեիի Յոբելինական յանձնախումբի կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30—12, 2 rue de la Mairie Gentilly.

Մանրամասնութիւնները յաջորդով

Տոմսերու համար դիմել սափրիչ Էքինճեանի, 3bis rue Blanqui

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն սկսեալ առաւօտ, Harolի *սրահներուն մէջ* 3 rue Lavieuville, Nord Sud: Abbesses. *կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Դեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15 ամեակն է այս տարի,*

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ:

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին:

Ծրանիայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան*

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի Չաւարեան խումբի ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը:

Լիոնի Վրէժ խումբի ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Լիոնի Հայազասյ խումբի ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, Ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Սիփան երգչախումբի անդամները փորձի կը հրաւիրուին վաղը Չորեքշաբթի երեկոյ իսկ անդամուհիները ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին 71 Av. Kléber.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ռոան, կ. Պ.— 35։
Միլան, Դորձ.— 106.30։
Քլամար, Արձ.— 140։
Տրակինեան, Սանդ.— 35,
Գահիրէ, Ք. Մ.— 4 անգ.։
Լը Փուի, Փ. Ա.— 10։
Փէրթուի, Ա. Պ.— 140,
Փարիզ, Սարգ.— 35։
Լը Ման, Դ. Զ.— 70,
Վիլմոնպլը, Տիկ. Է. Ք.— 100։
Շաթօ Ռընօ, Ք. Ս.— 35։
Քրէօզէ, Ք. Ս.— 35։
Հարն, Ա. Պ.— 35։
Սէն Լօրէն, Հ. Ն.— 25։
Մոնթրէօլ, Ժ. Մ.— 35։
Շէրպուրկ, Մ. Հ.— 35։
Կարտան, Ա. Մ.— 100։
Մարսէյլ, Դորձ.— 836։
Ալժեր, Յ. Գ.—140։
Գոնսթանցա, Դորձ.— 864։
Լ'Արժանթիէռ Օր. Մ.— 35։
Ռուսճուք, Ղ. Ք.— 1 տոլար։
Փարիզ, Մ. Ա.— 70։
Փարիզ, Ք. Է.— 35։
Ռոնի սու Պուա, Թ. Ղ..— 140։
Մոնթէվիտէօ, Մ. Մ.— 10 տոլար։
Մարոք, Ա. Շեր.— 16։
Սէն Ռաֆայէլ, Տիկ. Գ.— 280։

Պ. Սաղաթիէլեան սրտի խոր-ունկ կսկիծով կը ծանուցանէ իր կնոջ՝ ԲԵՐՈՒՋ ՍԱՂԱԹԻԷԼԵԱՆի (ծնեալ Մինասեան, Պրուսայի Օրթագիւղէն) գառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 15ին Կրընոպլի սանատորիումին մէջ: Հանգուցեալին մարմինը անփոփուեցաւ տեղւոյն գերեզմանատան մէջ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հայկ. Բարեգործական ընդհ. միութեան Փարիզի մասնաժողովին կողմէ, հովանաւորութեամբ՝ վրաժշապուհ եպս. Քիպարեանի եւ Գրիգոր եպս. Պաիպպանեանի, նախագահութեամբ՝ պ. Լեւոն Կիւմիւշկէրտանի:

Այս կիրակի ժամը 3ին Petit Journalի *սրահին մէջ, 21* Rue Cadet: *Մուտքը ազատ է: Հանգանակութիւն չպիտի կատարուի:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Քալամաճեանցէն Պրուսայի մեծ-նոր գիւղացի Գրիգորմինասեանկըփնտռէ իր քոյրըԽոնարիկ Մինասեան (27 տարեկան), որ առեւծնգուած էր Բէսիւյայի մէջ: Այժմ կը կարծուի Ֆէր-Ջօր ըլլալ: կը խնդրուի տեղեկութիւն ուղեցողներէն «ցառաջ»ի միջոցաւ իմացնել Hagop Ghougassianի Odos Paron, Panapoion, Kalamata. Grèce.

կը խնդրուի սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի նաեւ Նազլու Պարսամեան եւ իր երեք գաւակները, Ռուբէն, Անթառամ, Հռիփսիմէ որոնք Արաբկիրի շրջանին մէջ առեւանգուած են ֆիւրտերու կողմանէ: Իմացնել՝ Ադապապ Պարսամեանի վերի հասցէին:

— կը փնտռեմ ֆէվախի վերի բագառիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբորորդուհոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ցաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր: Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc: կամ «ցառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուին կիւրինցի մարիամ եւ Ագնիւ Չիթպաշեան, Ալրամ Մէնտիլեան եւ գաւակը Անդրանիկ որոնք 1915ին տարագրուած են: Հալէպ հասած գաղթականներէ եւ կիւրինցի հայրենակիցներէ կը խնդրուի իմացնել Տիկ. Սրբուհի Մէնտիլեանի, Usine Flachard, Aouste sur Sye. Drôme.

— *կը փնտռուի Ցակոբ Տիլոզեան որ 1927ին կը գտնուէր հետեւեալ հասցէին,* Chez Mr. Bernabé. Café d'Etigny, Place de l'Hôtel de Ville, Auch, (Gers)։ *Իմացնել՝ Հ. Ե. Ո. Միութեան վարչութեան, 63* Bld. Carnot, Le Puy, (Haute Loire)։

— *Համբարձում Ճանիկեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աւետիս Ճանիկեան, որ կը գտնուէր Պէյրութ: Իմաց տալ՝* H. Djaniguian (Arménien) 54, Rue Aux-Ligneaux, St-Jean-de-Braye (Loiret)

— կը փնտռուի Ամասիացի կարապետ Ջատիկեան որ Պոլիս Թրքական Թաղի մը մէջ կը զբաղէր հագուստի վաճառականութեամբ: կը բնակէր եէնի Մահալլէ: Իմացնել պ. Գէորգ Թարաքճեանի, Mas de Vergières St. Martin de Brau (B. du R.) France:

— կը փնտռուի Սերաստիոյ, Դմաճ գիւղացի Նունիկ Մոքոսեան, հօր անուն՝ Տ.նիկ, մօր անուն՝ Չէնիկ: կը կարծուի Թէ Աղեքսանդրիա կը գտնուի եւ բաժանորդագրուած է «կոչնակ» Թերթի. կը խնդրուի եգիպտոսի Թերթերէն արտատպել: Իմացնել իր եղբօր երանոս Մոքոսեանի 11 Rue Voltaire, La Ciotat, (B. du R.) France:

— կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սարգիս Խորասանեան 22 տարեկան: 1927ին ցունաստան էր: կը կարծուի Թէ այժմ Հարաւային Ամերիկա կը գտնուի: Իր հասցէն տուողին 25 ֆրանք նուէր: Իմացնել՝ Խորասանեան, 109 Rue Moncey, Lyon (Rhône) France:

— կարնեցի Մկրտիչ Ձիզմէճեան՝ որ Էստաք (Մարսէյլ) կը բնակէր, 6 ամիսէ ի վեր անյայտացած է: Հասցէն գիտցողներէն կամ իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մարսէյլի բարձր Հայքի Հայրենակցական միութեան՝ ձիրայր ՏԷր Վարդանեան, 57 Rue Bernard du Bois, Marseille, France:

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Ջոնկուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս: կը կարծուի Թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ: Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան): Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable, boîte postale 31, Draguignan, (Var) France.

Լուր տուողին նուէր:

— Յովհաննէս Վահանեան կը փնտռէ իր եղբայրը Մուշի խաշխալտաղ գիւղացի Ազատ Վահանեան, որ 1915ի տարագրութեան միջոցին յանձնուած է իրենց գիւղացի քիւրտ Ալի պէյի: կը կարծուի Թէ այժմ կը գտնուի Ամերիկա: Իմացնել Hovannes Hovannessianի, 14 Rue Wilson, Décines, (Isère). France.

Լուր տուողին մէկ. տարեկան «ցառաջ» եւ 200 ֆրանք նուէր:

կը խնդրուի «Հայրենիք» օրաթերթէն արտատպել:

— կը փնտռեմ Չօրեղբայրներս կարնեցի Լեւոն, Սիմոն, Հրանտ Ափոնիեան եւ մօրաքոյրներս Մարի (միւսին անունը չեմ յիշեր) որոնք 1914ին մեկնած են հարաւային Ամերիկա: Իմացնել՝ Ազամ Սարաֆեանի, St. Loup Grands Pins, Travers Chevaliers No. 11, Marseille, France.

— կիւրինի Ղարորէն գիւղէն, կիւլվարդ Գամճեան (ծնեալ Թոմպուլեան) կը փնտռէ իրհայրը Սարգիս Թովպուլեան, եղբայրը Ղազարոս, քոյրերը՝ Մարիամ եւ Մարիցա, իր նախկին ամուսինը Սարգիս Մօսիկեան, որոնք 1915էն ի վեր անյայտ են: կը կարծուի Թէ այժմ կը գտնուին Սուրիա: Իմացնել ցիկլն կիւլվարդ Գամճեանի, Campagne Bd. St. Antoine 31 Maison Camdjian, Marseille: Լուր տուողին 100 ֆր. նուէր:

— Շապին Գարաճիսարի մեծ Ազպտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոբ Էրնէկեան (Մաճարեան), հօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Խաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— կը փնտռուի Եսթեր Պալթայեան եւ գաւակները Արտէմիս եւ Գէորգ: Նաեւ իր քոյրը Նեվրիկ Ուստաեան որ երեք տարի առաջ ցունաստանէն մեկնած է Պէյրութ: Իմացնել՝ իզմիրցի ցակոբի աղջկան Արշակուհիի Դաշնի c/o A. Der Stépanian, Piat, Paris (20e)

կիրասոնի Արդաւուս գիւղացի Անդրանիկ ՏԷր Վարդանեան կը փնտռէ իր հայրը՝ մայրը՝ Սանդուխտ, քոյրը Վառ, հօրեղբօրորդին Ցարագրութենէն վերջ գտնուէին: 7 տարիէ ի վեր չկայ իրենց մասին: Իմացնել՝ Varvar Marcarian, 4 Cité Dècines Isère.—

Վաճառու է Շարժական (Փոնտիթ) յաշատ կեդրոնի մէջ ճաւոր խանութ մը՝ սրճարան եւ ճաշարան մը եւ ելեկտրականութիւն, բամանութեանց համար կարապետ Մանուկեանի, Arménien, Charvieu (Isère).

500 ֆրանք ամսական կը շահի միսը Փարիզի եւ գաւառներ մէջ առանց ձեր գործը Գրել՝ M. Salyandjianի, 12 Ney, Paris (18).

Կ'ուզուի վարպետ կօշկակար մը կամ կարող մարդ մը ժել՝ Պ. Հ. Թիւթիւնճեանի, Rue des Petites Maries seille.

Կ'ուզուին երկրորդ հաշիւ կարուհիներ. Դիմել՝ կամ վերջ 4 Rue de la Co... Մէթրօ՝ Goblins.

Կ'ուզուին Տափատ վարժ գործ բուհիներ: Լաւ վճարում. Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Pa... Մէթրօ՝ Cadet.

Ժերսէյի լաւ գործատու կ'ուզուի ինքը կարող ուղղակի ինքը կարող 22 Rue d'Hauteville, փարիզ լրմեան եղբարց.

Ծախու է ատաքով կօշկակարանոց քենայ մը ձակի համար): Դիմել՝ Պ. դիկեանի, Hôtel Sénat. Tournon, Մէթրօ Odéon.

Ծախու է Լիոնի հայ կեդրոնի ընդարձակ խանութ մը: ամէն գործի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Թիւններու համար դիմել Թիրեաքեանի 28 Rue Villeurbanne, Lyon.

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը 100 ֆրանքէն:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շաքագործ LA GARE
1 Rue St. Lazare, PARIS
Téléphone-Trudaine

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ
96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ եւ նոր մէթրոտով դարմանում եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանսական մամիզ.) եւ վարիսի: Մանրամասնութիւններ ուղարկուած եւ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12,

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av.

IMPRIMERIE - MASSIS
208bis, Rue Lafayette
Le Gérant H. STEPH

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մանր գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.266

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ԱՊՐԻԼ
1930
30 AVRIL 1930

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1250

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱԽԱԿԱՆ Է...

Ներկայ գիշեր, Զատիկ Որբերու ապրիլեան փառաւոր տօնակատարէն ետք, հազիւ իմացած ցերեկուան տխուր դէպքը, տօնակատարութեան բանախօսը չվարանեցաւ բարձրաձայն յայտարարել հազարաւոր, ունկնդիրներու առջեւ.

— «Ինչ առաջ, Ջ. Ռ. Միութեան նախագահը կարգ մը ձեռնարկներ յիշելով, ուզեց ըսել թէ որբերը մինակ են այս աշխարհի մէջ, ինչպէս ամէն գործի մէջ:

«Ո՛չ եւ ո՛չ: Որբեր, ապրիլեան սանե՛ր, դուք երբեք մինակ պիտի չմնայիք. Ձեզմէ զատ ձեր տառապանքին, ձեր տագնապներուն, ձեր ցիգերուն եւ ձեռնարկներուն մէջ: Բայց, մինակ պիտի ըլլաք, ամէն անգամ որ կը գտնուիք անպատշաճ արարքի մը մէջ ինչպիսին տեղի ունեցեր է այս ցերեկ: Արարք մը, զոր ամէն կերպով դատարտելի կը գտնեմ իբրեւ Դաշնակցական»:

Արդարեւ, ինչ որ տեղի ունեցեր է, կիրակի ցերեկ, եկեղեցւոյ մէջ, «շնորհքով» մարդոց կողմէ սարքուած տգեղ առթիւ, ոչ իմաստ ունի, ոչ ալ արդարացում:

Այս երկրորդ անգամն է, որ սայթաքումի մէջ կ'իյնան մեր մը չափահաս որբեր, որոնց կարգին դաշնակցական ալ կան, դժբախտաբար:

Ի՞նչ է իմաստը, վերջապէս, այս խափանարար ցոյցերուն: Ուզեն խելքի՞ բերել ժամուն դրան աղաները եւ անոնց արձանակները: Կ'ուզեն ընդհանուր յարգա՞նք պարտադրել բոլորին ալ, Ապրիլ 11ի տգեղանդէսին առթիւ: Կ'ուզեն բոնի հաշտութի՞ւն ստեղծել:

Զարհուր կը սխալիք, տղա՛ք: Բոլորովին անօգուտ են այդ միջոցները: Եւ մանաւանդ վարկաբեկիչ՝ ձեր պաշտպան դատին համար: Եւ ձեզի համար:

Ահա քանի տարի է դուք ստանձներ էք ապրիլեան տգեղանդէսին կազմակերպութիւնը: Ձեզի հետ ունիք ժողովուրդին զանգուածը: Վկայ՝ կիրակի գիշերուան բազմութիւնը:

Անշուշտ, ցանկալի էր որ գոնէ այս առթիւ տեղի չունենար ո՛ր եւ է ձեռնպահութիւն կամ անջատական շարժում: Գոնէ այս տօնը կատարուէր միակամ: Եօթը քարի տակ պահեր բոլոր կիրքերը:

Բայց, պատերուն արիւնն է որ կը հոսի բոլորին մէջ...:

Արծրունիներու եւ Բագրատունիներու, ազգի-ազգի նահապետական տուներու «առաքինութիւնները»ն են որ կը տիրապետեն ու կը վարեն մեզ, ամէն բանի մէջ:

Ահա դուք ձեզի կատարեցիք վերջին բանակցութիւնները, իրենց գոնելու համար մազով-մօրուքով ձերմակած մարդոց հետ եւ նախընտրեցիք խզել: Ալ ինչո՞ւ ինկեր էք այդ մարդոց ետեւէն: Դուք ձեր ճամբան, անոնք՝ իրենցը: Ինչո՞ւ երթալ անոնց անջատ, ազնուապետական եւ սառուցեալ տգեղանդէսին, երբ դուք ձերն ունիք, բուն ազգային-ժողովրդականը, տարուէ տարի աւելի լաւ կազմակերպուած:

Եւ մանաւանդ, ինչո՞ւ երթալ խանգարելու միտքով, որ ուրիշ բանի չի ծառայեր, եթէ ոչ սիրտ պղտորելու եւ ոչնչութիւններ հերոսացնելու:

Ինչ պատրուակներ ալ ունեցած ըլլան կիրակի օրուան ցուցարարները, եւ ի՛նչ հանգամանքով ալ շարժած, արդա՛ր է որ պատժուին համապատասխան ժամկէտներուն կողմէ:

Եւ այս՝ ոչ թէ գոհացում տալու համար միւսներուն, ոնոնք պատիւ կը սեպեն մրցումի ելլել արհաւիրքէն ճողոպրած թնդանօթներու հետ, այլ իրենց իսկ բարիքին համար:

Մենք չենք ուզեր որ նորերն ալ ժառանգեն հիներուն ծանօթ, ոխակալ եւ «պաշըպօզուք» բարքերը:

Ամէն բանէ առաջ, ամուր կարգապահութեան կը կարօտին այս տղաքը: Իսկ ո՛վ որ կը խանգարէ անոնց լրջութիւնը, իւրաւունք չունի ինքզինքը բարեկամ համարելու Ապրիլ 11ին: Ոչ ապրիլեան սաներուն, ոչ ալ, առհասարակ, նոր սերունդին:

Ապրիլեան, եւ առհասարակ նոր սերունդին բարեկամ չեն կրնար ըլլալ նաեւ անոնք որ, ապաւինած իրենց հասբաւին եւ ծանօթելի փորձառութեան, կը սիրեն շատ բարձրէն նայիլ: Անոնք որ, կը յամառին չըմբռնել այս չարչրկուած սերունդին դարձը: Անոր տագնապները: Անոր զարտուղի հակումները:

Ահա հրապարակաւ եւ անգամ մը եւս բաւակա՛ն է, կ'ըսենք ենք այս մոլորած տղոց. ձեր տարիքը եւ կոչումը այլեւս երկար չեն տար սայթաքումէ սայթաքում գլորիլ:

Բայց, թող ներեն որ նոյն ազդարարութիւնը ուղղենք նաեւ ներքուն.

— Բաւական է, էֆէնտիներ, դիւանագիտութիւն խաղալ, եւ ձեր 60 կամ 50 տարին միեւնոյն կշիռին մէջ դնել քսան տարեկաններու հետ:

Մանաւանդ, ապրիլ 11ի առթիւ:

Մենք չենք ուզեր մտնել այս նոր միջադէպին մանրամասնութիւններուն մէջ: Եւ չենք հարցներ, տակաւին, թէ ի՛նչպէս նկատի որ մինչեւ այսօր բանտարկուած կը մնան երեք անտէր տղաք: Որո՞նց մատնանշումով, եւ ի՞նչ ամբաստանութեամբ:

Ցրանսական թերթերուն մէջ հրատարակուած են լուրեր որոնք շատ բան ըսել կուտան:

Բաւակա՛ն է այս քաղաքականութիւնն ալ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԱՐԱՏՆԵՐԻ ՎՃՊԻՆ ՄԱՍԻՆ

«Հայրենիք» ուշադրութեամբ հետեւելով ծանօթ վիպակին առթիւ ծագած վէճին, կ'եզրակացնէ (16 ապրիլ).

— «Դժբախտաբար, կարգ մը ուրիշ հայ թերթեր ալ, եգիպտոսէն մինչեւ Կալիֆորնիա, տարօրինակ անգուշութեամբ թոյլ էին տուած իրենց հետեւելու Ա. Զօպանեանի տգեղ օրինակին, փութալով իրենց կողմէ անվայել յարձակումներ ընելու անգլիերէն գրող հեղինակին վրայ:

Պէտք է ենթադրել, որ Մայքըլ Արլէնի վրայ յարձակում գործող հայ յօդուածագիրներէն կամ խմբագիրներէն եւ ոչ մէկը ամբողջութեամբ չէր կարդացած անոր այն գրուածքը, որ առիթ էր ծառայած անոր դէմ սկսուած արշաւանքին: «Ցառաջ» թերթն էր միայն, որ, ծանօթանալէ ետքը Մայքըլ Արլէնի ամբողջական գրուածքին, արդարութեան ձայնը բարձրացուց եւ փաստացի կերպով ցոյց տուաւ, թէ որքա՜ն անիրաւ ու անտեղի են եղած Մայքըլ Արլէնի հայացեին նետուած ծանր մեղադրանքները: Պարզուեցաւ, որ Մայքըլ Արլէն ոչ միայն չէ անարգած Հայաստանն ու հայութիւնը, այլ, ընդհակառակը, դառնօրէն ծաղրած է քաղաքակիրթ ու քրիստոնեայ աշխարհը՝ Հայուն հանդէպ երեւան բերած իր զգուելի վերաբերումին համար:

Սակայն, թէ՛ մեծ եւ թէ՛ փոքր Զօպանեանները, եթէ նոյն իսկ ի վիճակի չէին ամբողջութեամբ ու ոչ-թարգմանաբար կարդալու Մայքըլ Արլէնի գրուածքը՝ նախ քան անողոք դատախազի դերի մէջ երեւան գալու, պարտաւոր էին գէթ նկատի առնել երկու տարբերական ճշմարտութիւններ, որոնց ակնարկ կ'ընէ Մայքըլ Արլէն իր վերոյիշեալ նամակին մէջ:

Առաջինն՝ որ Մայքըլ Արլէն գեղարուեստական գրող մըն է միայն, զոր բացարձակապէս անթոյլատրելի ու անարդար բան է նոյնացնել իր պատուածքներու կամ նորավէպերու հերոսներուն. ուրիշ խօսքով՝ այդ հերոսներու յայտնած կարծիքները պէտք չէ անպատճառ վերագրել հեղինակին:

Եւ երկրորդ՝ որ Մայքըլ Արլէն իր գրած անգլիերէն պատմուածքներու եւ նորավէպերու *փաստօրէն իսկ* միայն պատիւ բերած է հայ ազգին: Հետեւաբար, այդպիսի անձի մը նկատմամբ պէտք էր ըլլալ սովորականէն ալ շատ աւելի փափկանկատ եւ զգուշաւոր, անմեղ տեղը զայն չանարգելու համար:

Եթէ մեծ ու փոքր Զօպանեանները նկատի ունենային այս պարագաները, ապահովաբար այդքան թեթեւ սրտով իրապարակ պիտի չգային՝ անիրաւ տեղը ցեխոտելու համար անձ մը, որմով դեռ երէկ կը պարծենային հայ թերթերը:»

ՍՈԴՈՄ-ԳՈՄՈՐԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ հնագիտական մարմին մը, որ պեղումներ կը կատարէր Ցորդանանի հովիտին մէջ, երեւան հանած է Սոդոմի եւ Գոմորի աւերակները:

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԱՆԹԵԼՈՎ

Մայիս 10ին Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ տեղի ունենալիք յոբելինական հանդիսութիւնները անթելով պիտի հաղորդուին ամէն կողմ, մինչեւ Հայաստան եւ Ամերիկա:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Դուրեան Պատրիարքի մահուան շուրջ

«Թայմզ»ի Երուսաղէմի թղթակիցը հաղորդելով Դուրեան պատրիարքի մահը, կ'ըսէ թէ «Նորին Ամենապատուութիւնը Երուսաղէմի Ա.Թոռին Պատրիարք ընտրուած էր 1921ին եւ առաջին Պատրիարքն էր, որուն ընտրութիւնը կը վաւերացուէր բրիտանական թագաւորի մը կողմէ: Դուրեան Արքեպիսկ. որ Նոր Տարիին Բրիտանական կայսրութեան Ասպետ (K. B. E.) եղած էր, մեծ համբաւ կը վայելէր՝ իբրեւ հմուտ դասական եւ հայկական դպրութեանց:»

Մայիս Մէկի ցոյցերուն դէմ

Ներքին նախարարութեան մէջ գումարուած ժողովի մը ընթացքին, հետեւեալ որոշումները տրուեցան, արգիլելու համար Մայիս Մէկի ցոյցերը.

1.—Ո՛չ մէկ թափօր պիտի թոյլատրուի փողոցներու մէջ. 2.— Աստիճ պիտի պատժուին աշխատանքի ազատութեան դէմ ամէն կարգի ցոյցեր եւ բռնութիւններ. 3.— Յանցաւորները անմիջապէս պիտի յանձնուին դատական իշխանութեան. 4.— ցոյցերուն մասնակցող օտարականները պիտի ձերբակալուին եւ անմիջապէս սահմանէն դուրս պիտի հանուին. 5.— Ոստիկանութեան սովորական ուժերուն պիտի միացուին փարիզի հանրապետական պահակները եւ գաւառէն եկած թուրքիկ հանրապետական պահակներ: Այդ օրը ոստիկանական տեսուչի տրամադրութեան տակ պիտի մնայ նոյնպէս Փարիզի պահակազօրքը:

Այսօր նոր ժողով մը կը գումարուի՝ վարչապետ Թարտիէօի նախագահութեան տակ՝ այս մասին վերջնական կարգադրութիւններն ընելու համար:

**** Ամէնքի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հելլէն համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ 120 համայնավարներ, որոնք գաղտնի ժողով կը գումարէին՝ Մայիս Մէկի ցոյցերուն ծրագիրը կազմելու համար:*

Փեշթայի մէջ բոլշեւիկները տենդոտ գործի լծուած են՝ խռովութիւններ յարուցանելու համար Մայիս Մէկի առթիւ: Հինգ հոգի որոնք գրգռիչ թռուցիկներ կը ցրէին, ձերբակալուեցան: Ոստիկանական տեսուչը արգիլեց ամէն կարգի ցոյցեր:

Շանկայի մէջ համայնավար մեծ ցոյցերու հետեւանքով պատերազմական վիճակ յայտարարուեցաւ:

Անատոլուի Հայերը եւ ամերիկեան վարմիւնը?

Թրքական «Փոլիթիքա» թերթը կը գրէ թէ, ամերիկեան կազմակերպութիւն մը, Անատոլու գտնուող Հայերը Պոլիս հրաւիրելով, զանոնք Հարաւային Ամերիկա կը ղրկէ: Վերջերս, այս առաքումները զգալի համեմատութեան մը հասած են:

Պոլսոյ անգործ Հայերուն մէկ մասն ալ Ամերիկա կը ղրկուին...:

Ռուսիա Սեւ Ծովու մէջ

«Ճիւմհուրիէթ» կը գրէ թէ, Պալթիկ ծովէն գալով ու Նեղուցներէն անցնելով դէպի Սեւ Ծով պիտի երթայ խորհրդային երկրորդ մեծ տրէտնօթ մը: Խորհրդային նաւատորմին պատկանող երկրորդ մեծ մարտանաւի մը ներկայութիւնը Սեւ Ծովու մէջ, մեծ վտանգ մը կը ներկայացնէ ռումանական ծովեզերքներուս ապահովութեան համար: Միւս կողմէն, վերջերս Նեղուցներէն անցած ռուսական երկու զրահաւորներու Սեւ Ծովու մէջ այսպէս երկար տեւն միւսը մեծապէս կը մտահոգէ նաեւ Թրքական շրջանակները:

«Ճիւմհուրիէթ» կ'աւելցնէ թէ Մոսկուա ճնշում կը բանեցնէ խորհրդային ժուռիեան սահմաններուն մէջ ապրող Թուրքերուն վրայ եւ կ'ենթադրէ թէ, իրենց Սեւ Ծովու նաւատորմը ուժեղացնելէ վերջ, բոլշեւիկները պիտի ուզեն մօտէն միջամուխ ըլլալ միջերկրականեան գործերուն:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Պոմպէյէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ կանոնի շարժումը որոշ հակահոսանք առաջ բերած է երկրին մէջ: Ալի եղբայրները, որոնք իսլամ ազատական կուսակցութեան վարիչներն են՝ անգամ մը եւս կը զգուշացնեն իրենց հաւատակիցները քաղաքային անհնազանդութեան վտանգներուն եւ անօգտակարութեան մասին, հրաւիրելով զանոնք չմասնակցիլ ոեւէ բանի:

Արեւմտեան նահանգներու ազատական ընկերակցութիւնն ալ նման դիրք կը բռնէ եւ կոչի մը մէջ կ'ըսէ թէ ազգային քաղաքներուն ծառայելէ հետու, կանոնի շարժումը վնասակար միայն կրնայ ըլլալ եւ երկիրը մխրճել խռովութեան եւ անկարգութեան մէջ:

Յետոյ «անհպելի» կոչուած դասակարգի ներկայացուցիչները Ամրասթիի մէջ գումարեցին իրենց եօթներորդ նստաշրջանը, ու նախագահը յայտարարեց.— «Մենք ոչ միայն չենք միանար կանոնի շարժումին, այլեւ պիտի կանգնինք կառավարութեան կողքին՝ զայն խորտակելու համար, որովհետեւ մենք փարիաներ պիտի ըլլանք առաջին զոհերը»:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 54

Ղ. Մ.	25.—
Միսաք Ղազարեան	15.—
Գումար՝	40.—
53րդ ցանկին գումարը	72,258.50
ընդհ. գումար	72,298.50

Տ�էՐ ՁՈՐԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պատասխանելով Տէր Ձորի թաղ. Խորհուրդի կոչին (ցառաջ 25 ապրիլ), 25ական ֆր.կը նուիրենք Ա. Վաչեանց, Տիկ. Եղ. Սարգսեանց եւ Տիկին Ն. Թումաեան (ծնեալ Վաչեանց) (ի յիշատակ իրենց եղբօր և քեռւոյ՝ նորոգ հանգուցեալ Գրիգորիս Իւզբաշեանի):

Վահրամ Անտոնեան կը նուիրէ 20 ֆրանք:

ԻՏԱԼԻՈՅ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Կիրակի առաւօտ Իտալիոյ գաւառական դէխաւոր քաղաքներուն մէջ ֆաշիստ պատանեկան կազմակերպութեանց պատկանող 90,000 տղաներ ֆաշիստ քաղաքապահներու եւ 110,000 բալիլաներ «յառաջապահներու շարքին մէջ ընդունուեցան հանդիսաւորապէս:

Առաջին անգամ ըլլալով, ֆաշիստական հանդէսի մը ծանրութեան կեդրոնը փոխադրուեցաւ Հռոմէն դուրս դէպի իտալական հինգ նահանգիստներ, ուր ծով իջուցուեցան հինգ նոր մարտանաւեր: Ֆաշիստ Մեծ Խորհուրդին որոշումով, այս տարուան արարողութեանց տրուեցաւ «նաւային» հանդամանք, «տղոց ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար ծովային խնդիրներու եւ կեանքին վրայ»: Ծով իջուցուեցան «Զարա» եւ «Փիումէ» յածանաւերը, երկուքն ալ 10,160 թոնօ տարողութեամբ, ինչպէս նաեւ «Ալպէրթա տա Ճուսսանօ» «Ճովաննի տալ Պանտէ Նէր է» յածանաւերը եւ «Տէլֆինօ» սուզանաւը:

Յայտզի Հռոմի թղթակիցը կ'ըսէ թէ չետակ չպիտի ըլլար չափազանցել կարեւորութիւնը այս թուականին, որ կը զուգադիպի զերման նաւատորմին Իտալիա այցելութեան եւ իտալական նաւատորմին Ալպանիոյ մէջ արժանացած աննախընթաց ջերմ ընդունելութեան, սակայն կարելի չէ ուրանալ նաեւ թէ այժմ աւելի քան երբեք ֆաշիստները կը յիշեն Մուսոլինիի այն խօսքը թէ «Իտալիոյ ճակատագիրը միշտ ծովուն վրայ եղած է եւ այսուհետեւ ալ հոն պիտի ըլլայ»:

Իտալական բազմաթիւ թերթեր այս առթիւ կը նկարագրեն իտալական նաւատորմի մեծութիւնը եւ նաւային ճարտարարուեստի զարգացումը: Գալ տարի 600 միլիոն լիրէթէ, պիտի ծախսուի նոր մարտանաւերու շինութեան համար, մինչ 1922ին այդ գումարն էր 48 միլիոն լիրէթ: Նոյն յառաջդիմութիւնը կը տեսնուի նաեւ նաւարանութեան մէջ: Այս ձեւով ճամբան բացուած է, կ'ըսէ «Թայմզ»ի թղթակիցը, վերահաստատելու Իտալիոյ նաւային հին փառքը:

ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ՀԱՄՈՅԹԸ

Մարտ ամսուան ընթացքին Ցրանսայի մէջ տուրք գանձուած է 3 միլիառ 64,583,200 ֆր., այսինքն ելմտացոյցին մէջ նախատեսուածէն 147,633,900 ֆր. աւելի: Իսկ 1929-30 տասնըհինգ ամսուան ընթացքին գանձուած տուրքերը 7 միլիառ 407,467,000 աւելի եղած են:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀՈՂԱՓ ՄԸ

Ս. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

Հայ հողագործը ամենաշատ կը սիրէ իր հողը, ամենաշատ կը կապուի անոր։ Ան կը ծնի հողի վրայ, կ՚ապրի հողի վրայ եւ կը մեռնի հողի վրայ։ Հողը իր կեանքն է, հողը իր հացն է, հողը իր ամէնէն մեծ հարստութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ սէրն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հոգսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ուրախութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ տանջանքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ վիշտն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ցաւն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ յոյսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հաւատքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ աղօթքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ երազն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ապրումն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ուրախութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ տանջանքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ վիշտն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ցաւն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ յոյսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հաւատքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ աղօթքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ երազն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ապրումն է։

Հայ հողագործը կը սիրէ իր հողը, կը կապուի անոր, կ՚ապրի հողի վրայ, կը մեռնի հողի վրայ։ Հողը իր կեանքն է, հողը իր հացն է, հողը իր ամէնէն մեծ հարստութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ սէրն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հոգսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ուրախութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ տանջանքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ վիշտն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ցաւն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ յոյսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հաւատքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ աղօթքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ երազն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ապրումն է։

Հայ հողագործը կը սիրէ իր հողը, կը կապուի անոր, կ՚ապրի հողի վրայ, կը մեռնի հողի վրայ։ Հողը իր կեանքն է, հողը իր հացն է, հողը իր ամէնէն մեծ հարստութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ սէրն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հոգսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ուրախութիւնն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ տանջանքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ վիշտն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ցաւն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ յոյսն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ հաւատքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ աղօթքն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ երազն է։ Հողը իր ամէնէն մեծ ապրումն է։

ՀԱՅ ՀՈՂԱՓ ՄԸ ԵՒ ԲՈՆԱՅ ԱՇԽԱՐՀԸ ՆՈՒՒԱԾ

(Շար. պր. թիւէն ետք)

Ինչպէ՞ս ձեզի թուի ձեր այս ծրագիրը։

Ծրագիրս կ՚ենթադրէ, որ հայ հողագործը ունի հողի սէր, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում, ունի հողի հանդէպ ուրախութիւն, ունի հողի հանդէպ տանջանք, ունի հողի հանդէպ վիշտ, ունի հողի հանդէպ ցաւ, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

ԲՈՒՐՀԱԿԻ ՁՈՒՅՆԸ

Ա. ԼՈՅՍ-ՊՈՒՐՈՒՆԸ

Ինչքա՜ն ձիեր եւ գներ այս տարի։

Ամէն տարի է նոյնը։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։

Ամէն տարի է նոյնը։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։ Ամէն տարի կը գնեն ձիեր, ամէն տարի կը ծախեն ձիեր։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀՈՂԱՓ ՄԸ ԵՒ ԲՈՆԱՅ ԱՇԽԱՐՀԸ ՆՈՒՒԱԾ

(Շար. պր. թիւէն ետք)

Ինչպէ՞ս ձեզի թուի ձեր այս ծրագիրը։

Ծրագիրս կ՚ենթադրէ, որ հայ հողագործը ունի հողի սէր, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում, ունի հողի հանդէպ ուրախութիւն, ունի հողի հանդէպ տանջանք, ունի հողի հանդէպ վիշտ, ունի հողի հանդէպ ցաւ, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀՈՂԱՓ ՄԸ ԵՒ ԲՈՆԱՅ ԱՇԽԱՐՀԸ ՆՈՒՒԱԾ

(Շար. պր. թիւէն ետք)

Ինչպէ՞ս ձեզի թուի ձեր այս ծրագիրը։

Ծրագիրս կ՚ենթադրէ, որ հայ հողագործը ունի հողի սէր, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում, ունի հողի հանդէպ ուրախութիւն, ունի հողի հանդէպ տանջանք, ունի հողի հանդէպ վիշտ, ունի հողի հանդէպ ցաւ, ունի հողի հանդէպ յոյս, ունի հողի հանդէպ հաւատք, ունի հողի հանդէպ աղօթք, ունի հողի հանդէպ երազ, ունի հողի հանդէպ ապրում։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

Ինչպէ՞ս կրնաք ապացուցանել ձեր ենթադրութիւնները։

Ապացոյցներ կան շատ։ Ամէնէն մեծ ապացոյցը հայ հողագործի հողի հանդէպ ունեցած սէրն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է, հողի հանդէպ ունեցած ուրախութիւնն է, հողի հանդէպ ունեցած տանջանքն է, հողի հանդէպ ունեցած վիշտն է, հողի հանդէպ ունեցած ցաւն է, հողի հանդէպ ունեցած յոյսն է, հողի հանդէպ ունեցած հաւատքն է, հողի հանդէպ ունեցած աղօթքն է, հողի հանդէպ ունեցած երազն է, հողի հանդէպ ունեցած ապրումն է։

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՆ ԻՋՈՒՆ ԼՈՒՍՆԻ ՎՐԱՆՑ...

Էյ տղա ջան մը գալ ես ետ տալ... Ինչ կ՚ուզես ըսես ու եղ- ցյան մը, ինչ մը ալ ուտես ու խմես, ինչ որ ուզես ըրէ, միայն թէ ետ տանիս ինձմէ առածդ։ Ես ալ ինչ որ ըրի ու կ՚ընեմ՝ ինծի համար չէ, այլ ուրիշներու համար է։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ուզեմ, ոչինչ կ՚ակնկալեմ

Հակառակ այս ընդդիմութեանց, կանտիի կուսակիցներուն շարժումը կը ծաւալի հետզհետէ, մտատանջութիւն պատճառելով տեղական իշխանութեանց: Անգլիացի փոխարքան ստորագրեց հրամանագիր մը, որով գործադրութեան կը դրուի 1910ի Մամուլի օրէնքը, ջնջելով 1922ի նման օրէնքը: 1910ի օրէնքը խիստ միջոցներ կը տրամադրէ՝ ապստամբական ամէն շարժուձեւ զսպելու համար:

Ահռելագի մէջ ձերբակալուեցաւ անհնազանդութեան պայքարի վարիչ Փունա:

**** Հնդկաստանի իսլամ վարիչները հրաւիրեցին հնդիկ «չափաւոր» ազգայնականները համաժողովի մը, որ տեղի պիտի ունենայ Պոմպէյի մէջ մարիս 14ին եւ որու ընթացքին իսլամ եւ հնդիկ պիտի խորհրդակցին միացեալ եւ զօրաւոր ճակատ մը կազմելու միջոցներուն մասին, երբ ժամանակը գայ Հնդկաստանի ժողովուրդին պահանջները ներկայացնելու անգլիական կառավարութեան:*

Կալկաթայի մէջ նոր ընդհարում մը տեղի ունեցաւ հնդիկներուն եւ ոստիկանութեան միջեւ: Այս վերջինները քարկոծուեցան եւ տուին 16 վիրաւորներ: Ասոր վրայ ոստիկանները կրակ բանալով սպաննեցին մէկ հնդիկ եւ վիրաւորեցին 30 հոգի:

ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔԱՐԹԻԷ ԼԱԹԷՆ) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Աբտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

SEVRAN *ի մէջ հող գնել փափաքողները կը խընդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 րոպէ Sevranի կայարանէն:*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

ՄԷթրօ Օտէոն եւ ՍԷն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՆՈԹԱՆԵՐ

Աբշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոֆեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ղեղ:

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Աբշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար: փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

Columbia Phonos & Disques

ՀԱՍԱԾ ԵՆ

1930ի

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԼԱՒ ՓՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՒԻԿ

Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ

56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 և 5*

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Ց Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Ձ. ՊԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ

ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ, 262 rue Degueselin:

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ
Ի ՊԱՏԻԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Ա Ն Կ Ի Է Ն . — Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9.30ին, Pavillon du Lacի *մէջ.*

կը խօսի՝ Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Միփան» երգչախումբը: Մուտքը ազատ է

Պ Ի Յ Ե Ա Ն Ֆ Ո Ի Ռ . — Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6, Rue de Solférrino23 *Պիյեանքուռ:*

կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը խօսին Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ս. ՆԱԻԱՎԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը: Մուտքը ազատ է

Ս Ա Ր Ս Է Լ . — Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Nocesի *մէջ,*81 rue de Paris.

կը խօսի՝ ԱՇՈՏ ԱՐՓՐՈՒՆԻ, Մուտքը ազատ է

Ի Թ Ա Լ Ի Պ Ի Ս Է Թ Ր Ը.— Հանդէսը յետաձգուած է:

Հ. Ց. Դ.

Դ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի Զաւարեան խումբի ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը:

Լիոնի Վրէժ խումբի ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Լիոնի Համազասպ խումբի ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, Ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Տեսինի Պատանեկան միութեան վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին սկսիէթէ Լիոնէգի ճաշասրահին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր չափահաս պատանիները:

— Շապին Գարահիսարի մեծ ազգայտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոր Էրնէկեան (մասնարեան), հօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Թաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): Ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— Կը փնտռուի Եսթեր Պալթայեան եւ գաւակները Արտէմիս եւ Գէորգ: Նաեւ իր քոյրը Նեվրիկ Ուստաեան որ երեք տարի առաջ ցունաստանէն մեկնած է Պէյրութ: Իմացնել՝ Իգմիրցի ցակոբի աղջկան Արշակուհիի Գազանճեանի c/o A. Der Stépanian, 43 Rue Piat, Paris (20e)

Կիրասոնի Արդաւուս գիւղացի Անդրանիկ Տէր Վարդանեան, կը փնտռէ իր հայրը՝ Ղազար, մայրը՝ Սանդուխտ, քոյրը Վառվառ, հօրեղբօրորդին Մաթէոս: Տարագրուեցեր են վերջ Պոլիս կը գտնուէին: 7 տարիէ վեր լուր չկայ իրենց մասին, իմացնել՝ Varvar Marcarian, 4 Cité du Midi Dècines Isére.—

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Սիփան երգչախումբի անդամուհիները փոթի կը հրաւիրուին այսօր Շորեքշաբթի երեկոյ իսկ անդամները ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին 71 Av. Kléber.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ. Ժողովրդային դասախօսութիւն վաղը Հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 9ին Սոսիէթէ Յավանթի սրահին մէջ: Կը խօսին Տոքթ. Եադուպեան եւ Կ. Յ. Բասմաջեան: Մուտքը ազատ է:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Մ. Ս. Պօղոսեան, Մարսէյլ.— *Տես «Յառաջ» 24 ապրիլ:*

Պ. Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Յայտնի Ջութակահար Պ. Գէորգ Սինանեան նոր նուագահանդէս մը կուտայ այսօր Շորեքշաբթի, 30 ապրիլ, ժամը 9ին Conservatoireի *սրահին մէջ,* 2bis rue du Conservatoire: *Յայտագրին մէջ «Հայաստան» (Յ. Սինանեան), «Հայաստանի Ողբը» (Վ. Մախոխեան), ինչպէս նաեւ Պախ, Պէթովէն, Շոփէն-Հիւպէրման, Քրայսլէր, Ֆուրլանի եւ ուրիշներ: Տոմսերը՝ 5—30 ֆրանք:*

500 ֆրանկ *ամենաքիչը կը շահիք ամիսը Փարիզի եւ գաւառներու մէջ առանց ձեր գործը ձգելու: Դիմել՝* M. Salyandjianի, 115 Bld. Ney, Paris (18).

Կ'ուզուի *վարպետ կամ օգնական դերձակ մը կամ կար կարող մը: Դիմել՝ Պ. Հ. Թիւթիւնճեանի 9* Rue des Petites Maries. Marseille.

Ծախու է *ոտքով կարի մեքենայ մը (դերձակի համար): Դիմել՝ Պ. Դորդիկեանի,* Hôtel Sénat. 7 Rue Tournon, *Մէթրօ* Odéon.

Կ'ուզուին *երկրորդ ձեռքի համար վարժ կարուհիներ: Դիմել՝ կէս օրէ վերջ 4* Rue de la Collégiale. *Մէթրօ՝* Goblins.

Ժերահի լաւ գործաւորուհի կ'ուզուի ճագուսար ուղղակի ինքը կարող: Դիմել՝ 22 Rue d'Hauteville, փարիզ, մազրմեան եղբարց.

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը: Յարմար ամէն գործի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Persoz, Villeurbanne, Lyon.

Կ'ուզուին *ցափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, Մէթրօ՝ Cadet.*

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուռ: Ներշմարիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հուչակաւոր ՕՄԻԿՈՆ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵւԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Թօպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Ծ Ա Խ Ո Ի Է Մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնական բազմամարդ թաղի մը մէջ (Porte St. Denis)

ՍԱՓՐԻԶԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

(Ա Յ Ր Ե Ր Ո Ի Ե Ւ Կ Ի Ն Ե Ր Ո Ի Հ Ա Մ Ա Ր

իր ամբողջ կազմածներով: Նորածեւ installation: Ապահովուած յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Հ. Աբելեանի՝ 226 Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—

HORLOGERIE - BIJOUTERIE

ՅԱՅՏՆԻ ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

Վ. ԽՏՇԵԱՆ

69 rue de Chabrol, Paris (10e) Tél. Provence 0.15

Մէթրօ՝ Poissonnière, Rue Lafayetteի անկիւնը

Gare de l'Estի եւ Gare du Nordի մօտ

Ձեռք մթերք ամէն տեսակ ժամացոյցներու: Ադամանդ օղեր, մատանիներ, փանթանթիֆներ, նշանտուքի և ամուսնութեան մատանիներ:

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՔ

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptablesի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տումարակալութիւն փոքր ամսավճարով *ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ* Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affairesի, Bénéfices Commerciauxի և Impôts sur le revenu *գործողութիւններ:*

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:

Կրնամ ձեզ ալեւծ պահել Chiffred'Affairesի եւ BénéficesCommerciaux *տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, գոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, *ժամագործ, գիրքկօշկակար, տաղտձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ մէկ եւ մէկ* apprenti *նեղնաք:*

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 250 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

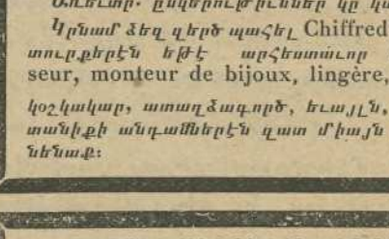
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՋԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒԻ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործարան

18 Rue MONCEY, 18 Lyon

Փլաս տիւ Փոնի մօտ

Հայերու համար հարիւրին 20 գեղչ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia Phonos & Disques

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 6[illegible]

Մեր փայաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կր գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիներ՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն